

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

EX BIBLIOTHECA

*Augustiniana majoris
Conventus Lugdunensis
ad Ripam.*

2752

hist. b. b. p. 4053

REGUM
PARTHORUM
HISTORIA.

1900

1900

1900

ARSACIDARUM
IMPERIUM,
SIVE
REGUM
PARTHORUM
HISTORIA.

Ad fidem Numismatum accommodata.

Per J. FOY VAILLANT, Bellov. Doctorem Medicum,
& Regis Antiquarium, ac Serenissimi Cenom^{an}ensis Ducis,
Gazæ Præfectum.

TOMUS PRIMUS.

PARISIIS,

Samptibus CAROLI MOETTE Bibliopolæ, via vulgò de la Bonclerie,
ad insigne Sancti Alexii, propè Pontem Sancti Michaelis.

M. DCCXXV.

Cum Approbatione & Privilegio Regis.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

1951

RECEIVED

1951

1951

1951

1951

1951

1951

1951

1951

1951

1951

1951

1951

REGIÆ
INSCRIPTIONUM ATQUE HUMANIORUM LITTERARUM
ACADEMIÆ

HANC
ARSACIDARUM ET ACHÆMENIDARUM REGUM
HISTORIAM

EX IPSORUM NUMMIS
CONTEXTAM;
JOH. FOY-VAILLANT, D. M.
OPUS POSTHUMUM:

OFFERT, D. D. C.

CAROLUS MOETTE,
Bibliopola Parisiensis,

*authort D. Carlo Valisio Academiæ. Rurii primi voluminis
Editoris & Curatoris.*

AD LECTOREM.

N T E duos hosce annos C. M. insignis Bibliopola Parisinus, Vir bonorum Librorum & indagator percuriosus, & optimus æstimator, fortè fortunâ in ARSACIDARUM & ACHÆMENIDARUM Historias incidit; Clarissimi Doctissimique Viri JOHANNIS VAILLANTII, Doctoris Medici, manu exaratas, necnon ab eo per Nummos, quotquot saltem ad nos pervenêre, contextas. Ac statim quidem rectè intellexit, cujusnam pretii essent tales lucubrationes: eamque ob causam, neque curæ, neque impensæ ulli percipit, quò illas sibi compararet, & quàmprimùm proelo summitteret. At, postquàm præventum morte VAILLANTIUM duobus iis Operibus manum extremam imponere non potuisse; atque, in primis, AR-

* iij

A D L E C T O R E M.

SACIDARUM Historiam permultis, iisque foedissimis, mendis scaturire comperit; eam accuratius examinandam atque emendandam mihi demandavit. Quod quidem onus, propter veterem necessitudinem amicissimi Viri, mihiq[ue] communione studiorum conjunctissimi, libenter in me recepi. Atque in eo labore menses non minùs octo consumpti: tanta undique adfurgebat difficultatum moles. Attamen intra id temporis spatium haud infeliciter, ut puto, opus ad umbilicum usque perduxì, eiq[ue], ut aiunt, Colophonem imposui. Ac tunc quidem in lucem emittere ARSACIDARUM Historiam Bibliopola potuit. Fortitan & debuit. Sed, quoniam ACHÆMENIDARUM Historia expendenda quoque erat attentius, idque agere mihi per alia negotia non licebat; eam operam Docto cuidam Viro ex amicis commisit. Dum verò hæc aguntur, alter jam annus vertitur. Mera hæc causa dilationis fuit. Certè, si potuisset, DOCTISSIME LECTOR, maturius desiderio tuo satisfacturus fuit. Ignosce igitur culpæ, si qua tamen est culpa. Namque, ut probè nosti, *Sat citò, si sat benè.*

*Carolo
Valerio.*

AD LECTOREM.

Quin etiam prudens volebat Bibliopola, ut quas Homini Clarissimi lucubrationes simul comparaverat, eædem unà ambæ prodirent in lucem, tanquam unico editus partu gemellus doctissimi ingenii foetus ultimus. Eâne in re, quæso, peccavit? Minimè. Fecit enim, ut tibi magis placeret: videlicet, ut hæ posthumæ VAILLANTII Lucubrationes & Auctore suo & te ipso factæ digniores, oculis tuis subjici non erubescerent. In quo, non vituperio, sed summâ fanè laude prosequi cum omnes debent, quicumque Litteras amant, & colunt Litteratos.

JAM verò, quantus Vir in Republica Litteraria fuerit JOHANNES VAILLANTIUS, inter Eruditos venerandæ Antiquitatis amantes nullus ignorat. Atque ideò esse hæc supersedendum laudibus illius existimavimus, quem in indagandis retegendisque antiquæ Rei Nummariae Arcanis mira sagacitas atque doctrina, quem denique plurimi libri editi satis superque illustrarunt. Nil igitur aliud, ERUDITE LECTOR, hæc à nobis expectes, præter pauca quædam super hæc

AD LECTOREM.

ARSACIDARUM Historiâ, per Nummos ab eodem Doctissimo Viro contextâ.

ARSACIDARUM, hoc est, oriundorum ab ARSACE Primo Parthorum Regum Imperium, à parvis quidem initiis ad tantam citò potentiam magnitudinemque pervenit, ut parum abfuerit, quin Romanum nomen omnino deleret ac subverteret. Hujus rei testes sunt Crassianâ primùm, ac deindè Antoniana clades: & quæ illas subsequutæ sunt variis temporibus aliæ non paucae. Quibus certè victoriis suis si melius & consultius usi essent Parthi, Imperium Orbis terrarum à Romanis ad se attracturi planè fuêrunt.

NIL igitur, meo quidem judicio, scitu jucundius ac dignius esse potest, quàm potentissimæ & bellicosissimæ Gentis Historia: quam, etsi à plurimis Scriptoribus Antiquis tentatam jampridem, ac memoriæ mandatam, temporum tamen injuria malè consumpsit; & ne ad nos pervenire posset, effecit.

Quales ergo ac quantæ habendæ sunt JOHANNI VAILLANTIO gratiæ: qui, solis adjutus Fragmentis, iisque non admodum multis, quæ sparsim in variis

AD LECTOREM.

his Historiæ Romanæ Scriptoribus, cum Latinis, tum Græcis, reperire est; ipse quoque Historiam Parthorum non modò aggredi ausus sit, sed etiam velut è densissimis tenebris atque ruderibus erutam, ab incubulis Populi ad finem usque Monarchiæ feliciter perduxerit, adeò recto ordine concinnatam, ut alter Parthicæ Historiæ Parens dici posse videatur? Quis enim alius, præter eum, reconditiora quæque Parthorum gesta investigare, enucleare, tantæque luce perfundere unquam potuisset? Quis suum Regi cuique Nummum ausus esset adsignare: præsertim, cum omnes Parthorum Reges, si pauculos excipias, solâ fermè ΑΡΣΑΚΟΤ' appellatione in Nummis suis insigniantur? Quis unquam alius, præter hunc sagacissimum Virum, ex certis quibusdam notulis, omnes penè fugientibus, Historicam veritatem elicuisset; Regesque Parthos, ea ratione, alios ab aliis tam folter, tam doctè, tam indubitatè discriminaisset? Hæc tamen omnia, ac multò etiam majora in suâ hâc ARSACIDARUM Historiâ præstitit VAILLANTIUS noster. Nostrum jure dico, quem Regia Inf.

★★

AD LECTOREM.

scriptionum atque Humaniorum Litterarum Academia in suorum numerum pridem adsciverat : quem de Re Antiquariâ luculenter differentem toties suspexit : quem denique , etsi jam senio rem demortuum , veluti præmaturâ sibi ereptum morte , etiamnum luget , æternumque lagebit.

PARTHICI Imperii Conditor fuit ARSACES , hujus nominis primus , qui Satrapiæ Munere prius apud Bactros functus fuerat. Hic , circa Autumnum anni V. C. 498 , hoc est , anni ante CHRISTUM natum ducentissimi quinquagesimi sexti ; L. Manlio Vulsone & M. Attilio Regulo Consulibus , Parthiam occupavit : tertioque Regni sui & Æræ Arsacidarum anno , è vulnere in acie accepto moriens , Parthicum Regnum fratri suo Tiridati reliquit. Is per septem & triginta annos summâ rerum potitus , supremum diem obiit anno Æræ Arsacidarum quadragesimo , ante CHRISTUM verò ducentesimo decimo septimo.

Viginti & novem Parthi Reges à VAILLANTIO in hac Arsacidarum Historiâ numerantur : quorum primus ARSACES , Imperii Parthici Conditor ; à quo

AD LECTOREM.

omnes deinceps Reges ARSACIDÆ nuncupati : Postremus verò ARTABANUS IV. ; qui , bello laceffitus à Persa quodam , ARTAXERXE nomine , infimæ fortis Viro ; ab eo in prælio occiditur anno V. C. 979. post CHRISTUM natum ducentesimo vigesimo sexto : quarto verò Imperii Severi Alexandri Augusti , Juliæ Mamææ filii. Atque ad hunc modum unà cum ARTABANO IV. Regni Parthici , Regumque ARSACIDARUM finis. Siccine illud erat in fatis Parthorum , ut Imperium eorum , quod à privato quidem , at sanè Nobili Viro , sumpserat exordium ; post annos quingentos , (totidem enim ferè annos ARSACIDARUM stetit Imperium) ab altero quoque privato , at sordidissimo loco nato , funditus everteretur , atque ad Persas transferretur ? Quod quidem ineluctabili quodam Divinæ Providentiæ consilio factum putem , tam turpi , tam inexpectato occasu nimiam ferocientis Populi superbiam , insan^{es}que fastu^m contundentis.

Hoc pacto , ultimo ARSACIDARUM ARTABANO IV. devicto simul atque extincto , victor ARTA-

** ij

AD LECTOREM.

XERXES Persa , Parthicum occupavit Imperium ; quod , patris sui gratiâ , PERSICUM appellavit , ARSACIS tamen nomine servato : videlicet , ut Parthos facilius demereretur , hujus appellationis studiosissimos , & ARSACIDAS miro amore atque obsequio semper antea persecutos. Quòd autem Artaxerxes nomen ARSACIS adsumpserit , testantur planè Nummi ; cum ipsius Artaxerxis , tum Saporis , filii ejus & successoris ; in quibus uterque ARSACES appellatur. Quod in Appendice de Persarum Regibus , Historiæ ARSACIDARUM subtextâ , videre est.

Eâ autem ratione VAILLANTIUS totum hoc opus digessit. Primas obtinet ARSACIDARUM HISTORIA : quam proximè subsequitur APPENDIX DE PERSARUM REGIBUS , qui , post Imperii Parthici excidium , Parthis imperitavêre. Appendicis verò calci adpositus est , Corollarii vice , ELENCHUS REGUM ARMENIÆ MAJORIS ; eam præsertim ob causam , quòd Armeniorum Historia cum Parthicâ arctissimis vinculis connexa esse videatur.

Non abs re fuerit , si , postquam Imperii Arsacida-

AD LECTOREM.

rum initia, progressus, exitumque leviter, & quasi
currente calamo, perstrinximus, pauca nunc de eo-
rundem Nummis dicamus. Novem & viginti numero
fuisse Reges Parthorum suprà jam observavimus. Ex
iis autem quinque dumtaxat apud Scriptores legun-
tur, quorum Nummi nondum ad nos pervenerunt:
scilicet, PHRIAPATIUS, Rex Parthorum IV^{us}:
V^{us}, PHRAHATES I.: VIII^{us}, ARTABANUS II.:
XVI^{us}, PHRAHATACES: ac XVII^{us}, ORODES II.
Reliquis omnibus sui sunt peculiâres Nummi: ut di-
sertissimè probat VAILLANTIUS. Verùm enim verò
hi omnes Nummi, sive materiam, sive rudiorẽ fa-
bricam, ac barbariem undique redolentem spectes;
adeò inter se similes sunt; ut, primo intuitu, iidem
prorsus esse videantur. Et certè, si paucos exceperis,
qui Reges referunt, aut ætate disparili aut dissimilli-
mis planè lineamentis oris; absque Oedipo, vix fecer-
nere alium ab alio queas.

Nummi omnes Parthici inventu perquàm difficiles;
ideòque rari in Cimeliis vel copiosissimis apparent.
Hi Græcis litteris inscripti semper occurrunt. Qui

AD LECTOREM.

quidem mos apud illam Gentem ita invaluerat, ut etiam post Imperii Parthici excidium permanferit; faltem fub primis Regibus Perfis. Siquidem & Artaxerxes Perfa, & ejus filius SAPOR Nummis fuis Infcriptiones Græcas adpofuère: quemadmodum fecerant priores Reges. At, mortuo SAPORE, id in ufu efle defuit: omnesque ab eo deinceps Reges Perfæ, jam non ampliùs characteres Græcos, fed Barbaros, nobifque penitus ignotos, fcilicet, aut Parthicos, aut potiùs Perficos ufurpârunt. Undè factum eft, ut hujufmodi Nummos, utpote nulli ufui, nulli emolumento Doctis futuros, conquerere VAILLANTIUS haud multùm ftuduerit: præterquàmquòd repertu difficiles & ipfi quidem fuiffent.

SUPEREST ut de duobus haud levis fanè momenti erroribus, in quos VAILLANTIUS incidit imprudens, nunc verba faciamus. Primus error in Vita VOLOGESIS II. occurrit, paginâ 325. Hiftoriæ Arfacidarum, verfu 13°. Ibi Vir doctiffimus, ex Photio, ut ait, de ACHÆMENIDE quodam Rege Armeniorum mentionem facit; cumque quamvis Arfacida-

AD LECTOREM.

rum gente oriundum, nihilominus, non à Parthorum Rege Vologese Secundo, propinquo suo; sed ab Antonino Pio recipere diadema voluisse tradit; ac filium esse affirmat Parthamaspatis, paterno Armeniæ Regno redditi ab Imperatore Hadriano Augusto. Hæc partim vera, partim falsa. Constat enim Parthamaspatem ab Hadriano Augusto patrio Armeniæ Regno restitutum fuisse: ejusque filium, imperante Antonino Pio, vixisse, atque ab optimo Imperatore Armeniæ quoque Regem esse renuntiatum. Hoc nempe testatur elegans ejusdem Antonini Nummus æreus; in ejus aversâ parte togatus stat Imperator, Regisque coram se stantis capiti diadema imponit, cum hâc epigraphe: REX ARMENIIS DATUS. S. C.

Quòd autem is ACHÆMENIDES vocatus fuerit, apud priscos Auctores ne verbum quidem. Imò *Achæmenides*, sive *Achæmenida*, proprium Viri nomen nunquam fuit, sed Gentilium. *Achæmenides*-que similis ratione dictus est atque *Arfacides*; qui *Arfacem* gentis suæ auctorem adgnoscebat. Mille alia ejusmodi adduci possunt exempla: sed unum hoc pro multis erit.

A D L E C T O R E M.

Videamus nunc, an, ut putat VAILLANTIUS, vocabulum ACHÆMENIDEM Photius pro proprio Viri nomine usurpârit. Photius, loco citato, refert Iamblichum Babylonium se esse testari, ac floruisse temporibus Soæmi Regis Armeniorum: hoc est, imperante Marco Antonino Philosopho. Hæc adponenda sunt ipsa Photii verba: quò facilius, quid in mente habuerit, detegi queat. Λέγει δὲ καὶ ἐαυτὸν Βαβυλωνίον εἶναι συγγραφεὺς, καὶ μαθεῖν τὴν μαθητὴν. Μαθεῖν δὲ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, καὶ ἀκμάζειν ἐπὶ Σοάμῃ τῷ Ἀχαιμενίδῃ τῷ Ἀρσακίδῃ, ὃς Βασιλεὺς ἦν ἐκ πατέρων Βασιλέων. hoc est; „ Me-
 „ moriæ quidem mandavit (Iamblichus) Babylonium
 „ se esse, ac magicam primùm didicisse: Postea verò
 „ Græcorum se quoque disciplinas excoluisse; atque
 „ floruisse sub Soæmo Achæmenidâ simul & Arsfacidâ:
 „ qui quidem Rex Regibus erat oriundus. *Sub Soæmo*
Achæmenidâ simul & Arsfacidâ: id est, sub Soæmo ab
Achæmene Heroë, & ab *Arsace primo*, Imperii Parthici
 Conditore, oriundo. ARSACES enim ad ACHÆ-
 MENEM, Persei filium, priscae Regum Persarum
 gentis auctorem, originem referebat. Certè Auctor
 Etymologici

A D L E C T O R E M.

Etymologici Magni hæc habet in voce ΑΧΑΙ-
ΜΕΝΗΣ. ΑΧΑΙΜΕΝΗΣ, ὁ ἥρως, ἀφ' οὗ καὶ οἱ
Πέρσαι Α'χαιμενίδαι. Id est; „ACHÆMENES, Heros,
„ à quo & Persarum Reges Achæmenidæ nuncupati.

Ex quibus quis non intelligat, quàm malè, quàm
ineptè reddiderint ἐπὶ Σοάμῃ τῷ Α'χαιμενίδῃ τῷ Α'ρσα-
κίδῃ, qui ita verterunt: *Temporibus Soami Achæmeni-
dis filii, Arfacæ nepotis?* Cùm enim non caperent *Achæ-
menidam Arfacidamque*, ambas heïc esse dictiones pa-
tronymicas, in unum Soæmum cadentes; propria
duorum virorum nomina putaverunt: duplicique errore,
& *Achæmenidem* patrem, & avum *Arfacem*, qui num-
quam exstiterint, Soæmo dederunt; atque in Regum
Armeniorum Album suâ auctoritate retulerunt.

Atqui fortassis non pigebit heïc exponere, quæ &
qualis fuerit illa Photii versio, quæ vulgò ANDREÆ
SCHOTTI nomine circumfertur. Is, Vir alioqui doc-
tissimus, sed tunc temporis adolescentiam vix egressus,
in Antuerpiano, nî fallor, Societatis JESU Colle-
gio Rhethoricam publicè docebat. Delectisque ex dif-

***

AD LECTOREM.

cipulis suis quibusdam, qui Linguam Græcam callebant, Photii è Græco in Latinum vertendi Provinciam mandavit. Hi tirones, ut erant, quàmplurimis in locis Auctorem suum malè mulcârunt. Attamen Operi utcumque lucubrato, atque, ut opinor, ne relecto quidem, Andreas Schottus nomen suum præfigi passus est; eâque ratione illud quodammodo adoptavit. Hinc factum est, ut tanti Viri auctoritas VAILLANTIO imponeret, obstaretque, ne verba Græca diligentius expenderet ac ponderaret. Explanè primi hujus erroris origo exstitit. Dele igitur audacter, meo periculo, vocabulum ACHÆMENIDES; illiûsque loco N. litteram repone. Ejus enim Regis, qui SOÆMUM genuit, nomen penitus ignoratur. Pari ratione in Elencho Regum Armeniæ Majoris, paginâ 402. circa finem, deleta quoque ACHÆMENIDIS nomini litteram N. substitue ante hæc verba PARTHAMASPATIS filius. Item delenda sunt quæ sequuntur: *Hujus Achæmenidis meminit Lamplichus apud Photium pag. 242.* Item delenda quoque;

AD LECTOREM.

SOÆMUS, *Achæmenidis filius*: eorumque loco reponenda sunt hæc verba: SOÆMUS, superioris Regis Anonymi filius, Parthamaspatis nepos; è paterno Armenia, &c.

PRIMO VAILLANTII errore, rectè, ut videtur, confutato, ad alterum jam veniendum est, qui in Elencho Regum Armenia Majoris, paginae 404. initio, legentibus occurrit. Oritur is ex loco Sozomeni non satis intellecto. Qui quidem Sozomeni locus exstat in capite octavo libri secundi Historiæ Ecclesiasticæ. Ipsa Historici verba hæc sunt. Εφεξῆς δὲ διὰ τῶν ὁμόρων φυλαῖν τὸ δόγμα διέβη, καὶ εἰς πλῆθος ἐπέδωκεν. Ἀρμενίους δὲ καὶ ἄλλοις ἐνότιοις ἐπυθόμενους Χριστιανίσαι. Λέγεται γὰρ Τυριδάτην τὸν ἡγούμενον τῶν τε ἔθνους, ἔκ πρὸς παραδόξῃ θεοστομίας συμβάσεως περὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον, ἅμα τε Χριστιανὸν γενέσθαι, καὶ πάντας τοὺς ἀρχομένους ὑφ' ἐνὶ κηρύγματι ποσὶ ἀξαι ὁμοίως θρησκεύειν. Id est: „Postea verò Christiana Religio ad finitimas gentes „progressa, in immensam multitudinem excrevit. Nam „quod Armenios attinet, jamdudum antea eos Christi fidem suscepisse comperi. Aiunt enim Teridatem gen-

*** ij

AD LECTOREM.

„tis illius Regulum, occasione cœlestis cujusdam por-
„tenti, quod in domo ipsius acciderat, & ipsum
„Christianum esse factum, & Subditis omnibus palàm
„per præconem mandasse, ut eandem Religionem
„colerent.

Ex his Sozomeni verbis, luce meridianâ clario-
ribus, apparet Christianam Religionem multò ante
Constantini Magni tempora ab Armeniis receptam.
Undè igitur Doctissimus VAILLANTIUS hauserit Ar-
menios à vera Religione descivisse, rursùmque ad
Idolorum cultum deflexisse, non mihi satis liquet. Id
enim nequaquàm dicit Sozomenus. At, postquàm
in capite septimo narravit, quâ ratione Hiberi, Po-
puli supra Armenios ad Septentrionem habitantes,
CHRISTI fidem suscepissent, ac postea Legatos ad
Imperatorem Constantinum misissent, societatem ac
foedus ei oblaturus: initio capitis octavi notat Chris-
tianam deinceps Religionem ad finitimas gentes pro-
gressam, in immensam multitudinem excrevisse. Ac,
ne fortè Armenios ex earum gentium numero fuisse

AD LECTOREM

putes, quæ imperante Constantino Christianam amplexæ sint fidem; subdit statim: Ἀρμενίους δὲ πάλιν ἀπο-
πεύει ἐπὶ τοῦτον Χριστιανιστῶν. „ Nam quod Armenios attinet,
„ jamdudum antea eos CHRISTI fidem suscepisse
„ comperi.

Igitur confitendum est VAILLANTIUM hæc So-
zomeni verba infeliciter interpretatum esse: dum, quæ
Ecclesiasticus Scriptor narrat de antiquiore Tiridate;
Armeniorum Rege, jamdudum antea Christianam Re-
ligionem cum subditis sibi Populis amplexo, ea re-
vocat ad hunc Anonymum, qui temporibus Constan-
tini Magni, imperabat Armeniis; quemque ideo no-
minat TIRIDATEM. Undè, meo quidem judicio,
factum est, ut illam Armeniorum Apostasiam com-
minisci cogeretur, de quâ tamen nulla apud Histo-
ricos mentio. Namque ex eo, quod refert Eusebius lib.
9. Historiæ Ecclesiasticæ capite octavo, elicitur Ga-
lerium Maximinum Augustum, Armenios, Christianæ
Religionis studiosissimos, ad Simulacrorum cultum
traducere per vim conatum quidem fuisse, at non

AD LECTOREM.

potuisse. Neque enim aliter intelligenda esse verba Historici videntur: cum statim subjungat hanc injuriâ Maximinum eos Populos, pro amicis inimicos, hostes pro fociis effecisse. Ceterum non dubium est, quin & is Eusebii locus, & prior Sozomeni, VAILLANTIIUM in errorem induxerint; eique imaginariam illam Armeniorum apostasiam suppeditârint: dum, quod imperatum sit, ideò factum autumârint.

Delenda sunt igitur paginæ 404. initio, quæ sequuntur: *TIRIDATES III. filius superioris Regis Anonymi, patri succedit. Hic, cum Religionem Christianam deferere coacti fuissent Armenii; factusque & ipse esset Idolorum cultor; miraculo quodam percitus, Christi fidem sub Constantino Magno amplectitur. Sozomenus Hist. Eccl. lib. 2. cap. 8. Atque eorum loco reponenda: N..... superioris Regis Anonymi filius, & ipse Anonymus, patri suo in Armeniæ Regnum succedit. De cujus Regno, rebusque gestis altissimum apud veteres Scriptores silentium. Item delenda sunt hæc verba: ARSACES III. Tiridatis III. filius; eorumque loco*

A D L E C T O R E M.

reponenda quæ sequuntur: ARSACES III. superioris Regis Anonymi filius, patri in Regnum successit sub Constantio Augusto, &c.

Hæc sunt, ERUDITE LECTOR, de quibus præmonendum te esse arbitrati sumus: antequàm ad legendam hanc ARSACIDARUM Historiam accingeris. Labore nostro, qualiscumque est, frui; & si quid inter scribendum exciderit, benignus ignosce: Homines enim sumus, non Dii: mementoque, Humanum esse, peccare; Divinum, condonare. VALE.

CANON CHRONOLOGICUS REGUM PARTHORUM.

ANNI.

A. C. V. C. Sel. Ars. R. Parth.

256	498	57	1	1	ARSACES Parthorum Regnum fundat.
255	499	58	2	2	Bellum contra Antiochi Dei Syriae Regis Duces sustinet.
254	500	59	3	3	Vulneratus in praelio, postea moritur.
253	501	60	4	1	TIRIDATES, Arsacis frater, huic in regnum succedit.
252	502	61	5	2	
251	503	62	6	3	
250	504	63	7	4	
249	505	64	8	5	
248	506	65	9	6	
247	507	66	10	7	
246	508	67	11	8	Antiocho Deo extincto, Seleucus II. ejus F. regnat.
245	509	68	12	9	
244	510	69	13	10	
243	511	70	14	11	
242	512	71	15	12	Seuleucus contra Parthos proficiscitur, eosque subigit.
241	513	72	16	13	Tiridates, metu Seleuci solutus, in Parthiam redit.
240	514	73	17	14	Intermissis aliquandiu bellicis negotiis, ad firmandum Parthicum regnum se accingit.
239	515	74	18	15	
238	516	75	19	16	
237	517	76	20	17	Hyrcanorum regionem invadit.
236	518	77	21	18	
235	519	78	22	19	Diodotum Bactrianæ Regem formidat.
234	520	79	23	20	Cum ejus filio Diodoto, patre mortuo, pacem init.
233	521	80	24	21	Mediam ingreditur.
232	522	81	25	22	Seleucus, iterum in Parthiam profectus, novis motibus revocatur.
231	523	82	26	23	

CANON CHRONOLOGICUS.

ANNI.

A. Ch. V. C. Sel. Ars. R. Parth.

230	524	83	27	24	
229	525	84	28	25	Cum Tiridate congreditur, & capitur.
228	526	85	29	26	Regia cum magnificentia detentus habetur.
227	527	86	30	27	A Tiridate dimissus, dum redit in Syriam, moritur.
226	528	87	31	28	Seleucus III. patri in Syriæ regnum succed.
225	529	88	32	29	
224	530	89	33	30	Moritur Seleucus cognomine Ceraunus.
223	531	90	34	31	Antiochus M. ejus frater in Syriæ regnum succedit.
222	532	91	35	32	Molo Mediæ & Alexander Persidis Satrapæ deficiunt.
221	533	92	36	33	
220	534	93	37	34	
219	535	94	38	35	Antiochus III. Satrapas rebelles occidit.
218	536	95	39	36	
217	537	96	40	37	Tiridates placidâ morte obit.
216	538	97	41	1	ARTABANUS Tiridatis F. apud Parthos imperat.
215	539	98	42	2	
214	540	99	43	3	
213	541	100	44	4	
212	542	101	45	5	Mediam, profligato Epigene Satrapâ, ingreditur.
211	543	102	46	6	Antiochus in Artabanum arma movet.
210	544	103	47	7	Artabanus, relicta Mediâ, in Parthiam se recipit.
209	545	104	48	8	Antiochus Hyrcaniam ingreditur.
208	546	105	49	9	
207	547	106	50	10	Post quinque annos pax inter Antiochum & Artabanum.
206	548	107	51	11	Parthus Antiochi socius contra Bactrianæ Regem.
205	549	108	52	12	Pax inter Antiochum & Euthydemum Bactrianæ.
204	550	109	53	13	Antiochus, superato Caucaſo, Indorum fines penetrat.
203	551	110	54	14	In Carmaniam Persidis, ibi hiematurus, redit.
202	552	111	55	15	
201	553	112	56	16	
200	554	113	57	17	

CANON CHRONOLOGICUS.

ANNI.

A. C. V. C. Sel. Arf. R. Parth.

199	555	114	58	18	Bactrianæ Rex Euthydemus moritur.
198	556	115	59	19	Menander Euthydemæ frater regnat loco Demetrii F.
197	557	116	60	20	Artabanus tranquillâ pace fruens moritur.
196	558	117	61	1	PHRIAPATIUS Artabani F. Parthium in regnum succedit.
195	559	118	62	2	
194	560	119	63	3	
193	561	120	64	4	
192	562	121	65	5	
191	563	122	66	6	
190	564	123	67	7	Antiochus M. à Romanis prælio vincitur.
189	565	124	68	8	
188	566	125	69	9	
187	567	126	70	10	Moritur Antiochus M. eique Seleucus F. succedit.
186	568	127	71	11	
185	569	128	72	12	
184	570	129	73	13	
183	571	130	74	14	
182	572	131	75	15	Phriapatus Arsaces obiit.
181	573	132	76	1	PHRAHATES Phriapatii F. Parthorum regnum occupat.
180	574	133	77	2	
179	575	134	78	3	
178	576	135	79	4	
177	577	136	80	5	Moritur Seleucus IV. cognomine Philopator.
176	578	137	81	6	Antiochus Epiphanes ejus frater Syriæ regnum arripit.
175	579	138	82	7	Phrahates Mardos ingreditur & domat.
174	580	139	83	8	Moritur Phrahates. & testamento filios præterit.
173	581	140	84	1	MITHRIDATES Phrahatis frater Parthicum regnum suscipit.
172	582	141	85	2	
171	583	142	86	3	
170	584	143	87	4	
169	585	144	88	5	
168	586	145	89	6	
167	587	146	90	7	
166	588	147	91	8	Antiochus Epiphanes in Persidem proficiscitur.

4 CANON CHRONOLOGICUS.

ANNI.

A. C. V. C. Sel. Anf. R. Parth.

165	589	148	92	9	In Elymaidem Prov. & Babylonem pervenit.
164	590	149	93	10	Moritur Epiphanes; & ei succedit Antiochus F. Eupator.
163	591	150	94	11	Elymæi, Persæ & Medi Reges proprios sibi constituunt.
162	592	151	95	12	Mithridates Medos aggreditur, quos tandem subigit.
161	593	152	96	13	Occiso Ant. Eupatore, Demetrius patris regnum recipit.
160	594	153	97	14	Timarchum Babylonis Præfectum occidit ut rebellem.
159	595	154	98	15	Mithridates in Parthiam revertitur.
158	596	155	99	16	Heraclides Timarchi frater ejus mortem ulcisci meditatur.
157	597	156	100	17	Cum Alexandro Bala in Demetrium conspirat.
156	598	157	101	18	Romam ambo proficiscuntur.
155	599	158	102	19	Bala Rex Syriæ declaratur.
154	600	159	103	20	Alexander bellum Demetrio Soteri infert.
153	601	160	104	21	Mithridates, dum bello detinentur, Babylonem occupat.
152	602	161	105	22	Eucratides Bactrianæ Rex Indos subigit.
151	603	162	106	23	Alexander occidit Demetrium in prælio.
150	604	163	107	24	Bala tandem Syriæ Rex proclamatur.
149	605	164	108	25	
148	606	165	109	26	
147	607	166	110	27	Eucratides filius patrem occidit.
146	608	167	111	28	Mithridates Bactrianos capit. Demetrius patris regnum recuperat.
145	609	168	112	29	Bactriana dividitur in Provincias à Mithridate.
144	610	169	113	30	Ille penetrat in Indias.
143	611	170	114	31	Revertitur in Parthiam.
142	612	171	115	32	Babylonii Demetrium Nicatorum vocant.
141	613	172	116	33	Demetrius, trajecto Euphrate, ingreditur Mesopotamiam.
140	614	173	117	34	Mithridates contra Demetrium duces mittit.
139	215	174	118	35	Demetrius à Parthis captus ad Regem traducitur

Rhodogune

CANON CHRONOLOGICUS:

ANNI.

A. Ch. V. C. Sel. Arf. R. Parth.

138	616	175	119	36	Rhodogune Mithridatis datur Demetrio in uxorem.
137	617	176	120	37	Mithridates in gloriosa senectute moritur.
136	618	177	121	1	PHRAHATES patri succedit & Demetrium fugientem retrahit.
135	619	178	122	2	
134	620	179	123	3	
133	621	180	124	4	Demetrius iterum fugit & comprehenditur.
132	622	181	125	5	Antiochus Sidetes contra Parthos proficiscitur.
131	623	182	126	6	Indatem Parthorum Ducem profligat ad Lycum.
130	624	183	127	7	Demetrio in regnum remisso ejus frater occiditur.
129	625	184	128	8	Phrahates in Syriam moturus Scytharum motibus revocatur.
128	626	185	129	9	Phrahates in prælio à Scythis occiditur.
127	627	186	130	1	ARTABANUS Phrahatis patruus ei succedit.
126	628	187	131	2	Scythæ Nomades Bactrianæ Græcos interecione delent.
125	629	188	132	3	Artabanus contra Scythas profectus, ab iis occiditur.
124	630	189	133	1	MITHRIDATES II. Artabani F. ei succedit.
123	631	190	134	2	Zebinna Syriæ usurpator ab Antiocho in acie vincitur.
122	632	191	135	3	Antiochus à matre oblatum venenum bibere cogitur.
121	633	192	136	4	
120	634	193	137	5	
119	635	194	138	6	
118	636	195	139	7	
117	637	196	140	8	
116	638	197	141	9	
115	639	198	142	10	
114	640	199	143	11	Ant. Grypus ab Ant. Cyziceno fratre bello appetitur.
113	641	200	144	12	Cyzicenus prælio superatur.
112	642	201	145	13	Repetita belli congressione Grypus vincitur.

CANON CHRONOLOGICUS.

ANNI.

A. Ch. V. C. Sel. Ars. R. Parth.

111	643	202	146	14	
110	644	203	147	15	Cyzicenus se ad crapulas & luxum convertit.
109	645	204	148	16	
108	646	205	149	17	
107	647	206	150	18	
106	648	207	151	19	
105	649	208	152	20	Bellum inter fratres Syriæ Reges reintegratur.
104	650	209	153	21	Zoilus tyrannide Ultratonis turrim occupat.
103	651	210	154	22	Alexander Lannæus Judææ Rex Syriæ urbes invadit.
102	652	211	155	23	
101	653	212	156	24	Arabes Syriam latrociniis infestant.
100	654	213	157	25	
99	655	214	158	26	
98	656	215	159	27	Grypus ab Heracleone Berocæo occiditur.
97	657	216	160	28	Seleucus ejus F. contra Cyzioenum patrum movet.
96	658	217	161	29	Cyzicenus vincitur, & se occidit. Eusebes ejus F. huic succedit.
95	659	218	162	30	Mithridates Arsaces Armeniis bellum infert. Seleucus perit.
94	660	219	163	31	Ant. Philadelphus Seleuco fratri succedit & vincitur ab Eusebe.
93	661	220	164	32	Philippus Grypi filius 3. fratri Philadelpho succedit.
92	662	221	165	33	Orobazus Mithridatis legatus ad Syllam.
91	663	222	166	34	Cyzicenus à Parthis in Syriam reducit.
90	664	223	167	35	Demetrius Eucærus à Mithridate Parthorum Duce capitur.
89	665	224	168	36	Antiochus Grypi filius V. Syriæ partem occupat.
88	666	225	169	37	Mithridates Parthorum Rex moritur.
87	667	226	170	1	MNASKIREs Phrahatis I. filius patrueli Mithridati succedit.
86	668	227	171	2	Civilia bella inter Mnaskirem & Sinatroekem.
85	669	228	172	3	Philippus, mortuis fratribus, cum Eusebe bellum renovat.

CANON CHRONOLOGICUS.

7

ANNI.

A. Ch. V. C. Sel. Ars. R. Parth.

84	670	229	173	4	Tigranes Rex Armeniæ pro Rege accersitur.
83	671	230	174	5	Aretas Arabum Rex Cælesyriæ regnum invadit.
82	672	231	175	6	Plurimæ urbes Syriæ à Tyrannis occupantur.
81	673	232	176	7	
80	674	233	177	8	
79	675	234	178	9	
78	676	235	179	10	
77	677	236	180	11	Mnaskires moritur anno ætatis 96.
76	678	237	181	1	SINATROCKES Mithridatis I. filius Mnaskiri patrueli succedit.
75	679	238	182	2	
74	680	239	183	3	
73	681	240	184	4	
72	682	241	185	5	Sinatrockes Phrahatem III. F. regno & exercitui præfuit.
71	683	242	186	6	Phrahates infausto successu bellum Armeniis infert.
70	684	243	187	7	Sinatrockes Parthorum Rex obit.
69	685	244	188	1	PHRAHATES III. ei succedit, & Legatos ad Lucillum mittit.
68	686	245	189	2	Lucillus Nisibim Parthis à Tigraane ademptam capit.
67	687	246	190	3	Belli imperium Lucullo abrogatur.
66	688	247	191	4	Pompeius Lucullo succedit & renovat cum Phrahate societatem.
65	689	248	192	5	Phrahates in Armeniam arma movet.
64	690	249	193	6	Cum Tigraane seniore bellum gerit.
63	691	250	194	7	Syriæ regnum in Provinciam R. à Pompeio redigitur.
62	692		195	8	Tigranes junior Phrahatis gener in triumphum ducitur.
61	693		196	9	Phrahates moritur, veneno à filiis propinato.
60	694		197	1	MITHRIDATES III. Phrahatis F. bellum Armeniis infert.
59	695		198	2	Otodes ejus frater res novas molitus, fugit in exilium.
58	696		199	3	Mithridates pellitur ob crudelitatem; revocatur Orodes.

8 CANON CHRONOLOGICUS.

ANNI.

A. Ch. V. C. Anf. R. Parth.

57	697	200	4	Media exturbatus Mithridates profugit ad Gabinium in Syriam.
56	698	201	5	Delusus à Gabinio, per Arabas Babyloniam recuperat.
55	699	202	6	Orodes Mithridatem diu obsidet.
54	700	203	7	Mithridates se fratri committit; quem Orodes occidi jubet.
53	701	204	1	ORODES delet Crassum mense Junio.
52	702	205	2	Primo vere Parthi invadunt Syriam; quos repellit Cassius.
51	703	206	3	Pacorus Orodis F. cum Osacein Syriam redeunt.
50	704	207	4	Parthi in Syriam reversi, Babulum obsident, postea abeunt.
49	705	208	5	Pompeius in bello civili ab Orode auxilium adversus Cæsarem postulat.
48	706	209	6	Cæsari Orodes invisus quòd non juvisset Pompeium.
47	707	210	7	Cæsar victo Pharnace, in Parthos Syriæ minitantes vertere meditatur.
46	708	211	8	Parthi à Cæcilio Basso vocati, auxilium mittunt.
45	709	212	9	Bellum Parthicum Romæ decretum.
44	710	213	10	Cæsar Idid. Martii occiditur, cui bellum illud demandatum erat.
43	711	214	11	Cassius in Syriam venit, & auxilium à Parthis recipit.
42	712	215	12	Labienus ad Parthos missus, cum iis moratur.
41	713	216	13	Orodem ab bellum Romanis inferendum sollicitat.
40	714	217	14	Parthus Orodem F. cum Labieno contra eos mittit.
39	715	218	15	Ventidius Labienum & Phranaspatem Ducem occidit.
38	716	219	16	De Parthis triumphat Ventidius Romæ.
37	717	220	17	Orodes ob ingentem dolorem ex interitu Pacori filii perceptum, hydrops factus moritur.
36	718	221	1	PHRAHATES IV. Orodi patri succedit, cui Antonius bellum infert.
35	719	222	2	Antonius iterum cum Artavafde Medorum Rege congreditur.

Artavafdes

CANON CHRONOLOGICUS.

9

ANNI.

A. Ch. V. C. Anf. R. Parth.

34	720	223	3	Artavasdes Armeniae Rex dolo capitur ab Antonio.
33	721	224	4	Antonius Alexandro F. Parthorum regnum assignat.
32	722	225	5	Phrahates, Antonio & Augusto bello civili distentis, Armeniam & Mediam invadit.
31	723	226	6	Tiridates contra Phrahatem insurgit, Artavasdes Mediam recipit.
30	724	227	7	Fugatus à Phrahate Tiridates in Syriam se recipit.
29	725	228	8	Phrahates victoriâ insolentior factus, pellitur à Parthis.
28	726	229	9	Tiridates ex Syria revocatur ad solium.
27	727	230	10	Phrahates Scytharum auxilio regnum recuperat.
26	728	231	11	Tiridates in Hispaniam cum Phrahatis F. ad Augustum venit.
25	729	232	12	Augustus ex Hispania cum Tiridate redit.
24	730	233	13	Phrahatis filius ad patrem remissus, ancillante Thermusa.
23	731	234	14	
22	732	235	15	
21	733	236	16	
20	734	237	17	Phrahates Thermusam, suscepto ex ea filio, ducit uxorem.
19	735	238	18	Artaxias Armeniae Rex à propinquis dolo appetitus.
18	736	239	19	Tigranes Armeniae Rex ab Augusto praeficitur, & Phrahates signa remittit.
17	737	240	20	Augustus templum Martis ad suspendenda signa exstruit.
16	738	241	21	
15	739	242	22	
14	740	243	23	
13	741	244	24	
12	742	245	25	Phrahates Titio Syriae Praefidi filios obfides tradit.
11	743	246	26	Augustus illos publicè Romanis ostendit.
10	744	247	27	
9	745	248	28	
8	746	249	29	
7	747	250	30	

10 CANON CHRONOLOGICUS.

ANNI.

A. Ch. V. C. Arf. R. Parth.

6	748	251	31	Tigrane mortuo, Armenia à Romanis alienata est.	
5	749	252	32	Artavasdes Tigranis frater Armeniæ Rex imponitur ab Augusto.	
4	750	253	33		
3	751	254	34		
2	752	255	35	Tigranes Tigranis F. auxilium à Phrahate petit, Armenii rebellant.	
1	753	256	36	Caius Cæsar ad bellum Parthicum in Asiam transmittitur.	
Chr.	1	754	257	37	Consulatum Antiochiæ init.
	2	755	258	38	Cum Phrahate ad ripas Euphratis colloquitur.
	3	756	269	39	Ad Artageras urbem vulneratur.
	4	757	260	40	Romam rediens Caius moritur A. D. K. Mart. Limyræ in Licia Phrahates moritur. PHRAHATACES ejus F. ei succedit, & occiditur paulò post.
	5	758	261	41	ORODES II. Arsacida accitur ad solium, & post aliquot menses interficitur.
	6	759	262	1	VONONES Phrahatis IV. filius Romæ obses regnat.
	7	760	263	2	Romanis moribus imbutus, aliena à Parthis facit.
	8	761	264	3	Lesticâ per urbes pro equo utitur.
	9	762	265	4	Poenitentia vocati Vononis Parthos subit.
	10	763	266	5	
	11	764	267	6	Artabanus à matre Arsacida Scythiæ Rex accitur ad regnum.
	12	765	268	7	Vonones Artabanum prælio superat.
	13	766	279	8	Instauratis copiis Artabanus Vononem vincit.
	14	767	270	9	Recipitur Vonones ab Armeniis.
	15	768	271	1	ARTABANUS victo & expulsæ Vonone Parthorum regnum suscipit.
	16	769	272	2	Orodem filium Regem Armeniæ constituit.
	17	770	273	3	Tiberius de Armenia apud patres differit, & eligitur Germanicus.
	18	771	274	4	Germanicus Orodem de Armenia deturbat, & Artaxiam ei præficit.
	19	772	275	5	Artabanus Legatos ad Germanicum mittit.
	20	773	276	6	Vonones fugit è Cilicia, & reprehensus occiditur.

CANON CHRONOLOGICUS.

II

ANNI.

Chr. V. C. Ars. R. Parth.

21	774	277	7	Germanicus moritur & Artabanus, & Megistum observat.
2	775	278	8	Provinciae quaedam ab Artabano deficiunt.
23	776	279	9	Babylonis Praefectus contra Judaeos arma movet.
24	777	280	10	
25	778	281	11	
26	779	282	12	Fratres duo Judaei ad Artabanum veniunt.
27	780	283	13	
28	781	284	14	
29	782	285	15	Asinaeus alter ex his fratribus veneno extinguitur.
30	783	286	16	Anilaus alter Mithridatis Artabani generi vicos depopulatur.
31	784	287	17	
32	785	288	18	
33	786	289	19	
34	787	290	20	Anilaus tandem noctu deprehensus occiditur.
35	788	291	21	Artabanus, Artaxia Armeniae Rege mortuo, Arsacem F. huic regno praeficit.
36	889	292	22	Parthi Romam veniunt, & Phrahatem Regem à Tiberio deprecant.
37	790	293	23	Tiridates à quibusdam Parthis recipitur. Ab aliis revocatur Artabanus.
38	791	294	24	Artabanus, Tiberio mortuo, amicitiam Caligulae petit.
39	792	295	25	Caligula Darium Artabani F. obsidem per Baianum pontem praefert.
40	793	296	26	
41	794	297	27	Caligula occisus est A. D. 9. Kal. Febr. V. C. 794.
42	795	298	28	Izates Adiabenorum Rex obsides ad Artabanum mittit.
43	796	299	29	Moritur Artabanus. GOTARZES regnat, & ob crudelitatem accitur.
44	797	300	1	BARDANES, qui consensu fratris in regno remanet.
45	798	301	3	Seleucienfes rebelles post septimum annum reducit.
46	799	302	4	Armeniam tentare non audet, contra Adiabenos frustra movet.
47	800	303	5	Moritur Bardanes, & iterum regnat Gotarzes.

12 CANON CHRONOLOGICUS:

ANNI.

Chr. V. C. Arf. R. Parth.

48	801	304	2	GOTARZES ad cædes totus vertitur.
49	802	305	3	Legati Parthorum Romam ad petendum Regem Meherdatem veniunt.
50	803	306	4	Victus Meherdates ; dein moritur Gotarzes, & Vonones regnat.
51	804	307	1	VONONES moritur ; cui succedit filius.
52	805	308	2	VOLOGESSES. Is invadit Armeniam, & in ea Tiridatem fratrem constituere parat.
53	806	309	3	Rhadamistus Armeniam occupat vacuam.
54	807	310	4	Moritur Claudius. Parthi invadunt Armeniam.
55	808	311	5	Armeniorum Legati ad Neronem.
56	809	312	6	Corbulo à Nerone missus in Armeniam.
57	810	313	7	Vologeses dat obsides.
58	811	314	8	Prolatum inter Parthos & Romanos de Armenia obtinenda bellum.
59	812	315	9	Corbulo Artaxata urbem capit.
60	813	316	10	Tigranes Armeniæ Rex à Romanis constituitur.
61	814	317	11	Vologeses Tigranem fratrem ex Armenia pulsum queritur.
62	815	318	12	Parthorum Rex Romam Legatos mittit.
63	816	319	13	Tiridates in urbem venire constituit.
64	817	320	14	Romam summo apparatu ingreditur.
65	818	321	15	Armeniæ Rex appellatus, in eam se convertit.
66	819	322	16	Vologeses in urbem à Nerone vocatus, venire recusat.
67	820	323	17	Corbulo ex Syria rediens interfectus est. Nero moritur, & Pseudo-Nero Aëtiam atque Asiam exterret.
68	821	324	18	Vologeses ad Vespasianum Legatos mittit Alexandriam.
69	822	325	19	Cæsennius Pætus Syriæ Legatus Romanos certiores facit de Antiochi cum Parthis foedere.
70	823	326	20	Tiridates Romam venire statuit.
71	824	327	21	Capitur Antiochus, & ejus filii ad Vologesem fugunt.
72	825	328	22	Vologeses ad Vespasianum scribit de filiis Antiochi Regis.
73	826	329	23	Alanorum natio Vologesi timorem incutit.
74	827	330	24	Rex ob Vespasiani responsionem irascitur.
75	828	331	25	

CANON CHRONOLOGICUS.

ANNI.

Chr. V. C. Anf. R. Parth.

73	826	329	23	Alaenorum natio Vologesi timorem incutit.
74	827	330	24	Rex ob Vespasiani responfionem irascitur.
75	828	331	25	
76	829	332	26	
77	830	333	27	
78	831	334	28	
79	832	335	29	Moritur Vespasianus A. D. viii. Kal. Jul. V. C. 832.
80	833	336	30	Titus ejus filius Imperium fufcipit folus.
81	834	337	31	Moritur Titus.
82	835	338	32	Domitianus Titi frater ei in Imperium fuc- cedit.
83	836	339	33	
84	837	340	34	
85	838	341	35	
86	839	342	36	
87	840	343	37	
88	841	344	38	
89	842	345	39	
90	843	346	40	Vologefes moritur.
91	844	347	1	PACORUS primogenitus patri Vologefi fuc- cedit.
92	845	348	2	Domitiano timorem belli incutit.
93	846	349	3	Callidromus Piftor Romanus Pacoro datus à Decebalò.
94	847	350	4	
95	848	351	5	
96	849	352	6	Domitianus A. D. 14. Kal. Oct. V. C. 49. occiditur.
97	850	353	7	Nerva ad Imperium ei fuccedit.
98	851	354	8	Mortuo Nerva; Trajanus ab eo adoptatus imperat.
99	852	355	9	
100	853	356	10	
101	854	357	11	
102	855	358	12	
103	856	359	13	
104	857	360	14	
105	858	361	15	
106	859	362	16	
107	860	363	17	Moritur Pacorus, regnante Trajano.
108	861	364	1	CHOSROES ejus frater apud Parthos regnat.

34 CANON CHRONOLOGICUS.

ANNI.

Ch. V. C. Anf. R. Parth.

109	862	365	2	<i>Exedarem</i> Armeniae Regem pellit.
110	863	366	3	Contra Abaissarum & Mannum [Regulos bellum gerit.
111	864	367	4	Trajanus Consulatum accipit, ut contra Parthos arma moveat.
112	865	368	5	Mense Januarii Antiochiam ingreditur.
113	866	369	6	Edeffam venit, & primum Abgarum vidit.
114	867	370	7	Nisibin & Batna urbes capit, & Parthicus appellatur.
115	868	371	8	Ctesiphontem capit, confirmato Parthici nomine.
116	869	372	9	Deficiunt Mesopotamii & alii. Trajanus Regem Parthis dat.
117	870	373	10	Hadrianus Trajano succedit, & ejus parta relinquit.
118	871	374	11	Chosroes pace cum Romanis fruitur.
119	872	375	12	
120	873	376	13	
121	874	377	14	
122	875	378	15	
123	876	379	16	
124	877	380	17	
125	878	381	18	
126	879	382	19	
127	880	383	20	
128	881	384	21	
129	882	385	22	Quod inter primos motus, colloquio Hadriani sopitum est.
130	883	386	23	
131	884	387	24	
132	885	388	25	Hadrianus Mesopotamiis tributum remittit.
133	886	389	26	Moritur Chosroes.
134	887	390	1	VOLOGESES II. Chosrois F. patri succedit.
135	888	391	2	Mittit Romam Legatos ut accusarent Iberorum Regem.
136	889	392	3	Hadrianus Imp. apud Baias mortuus est.
137	890	393	4	Vologeses, mortuo Hadriano, ad Antoninum Legatos mittit.
138	891	394	5	Parthemasbate mortuo, succedit Achæmenes in Armeniae regnum.
139	892	395	6	Vologesi Armeniae inhianti minas intonat Imperator.

CANON CHRONOLOGICUS.

15

ANNI.

Chr. V. C. Arf. R. Parth.

140	893	396	7	Parthus ab Armenia bello desistit.
141	894	397	8	
142	895	398	9	
143	896	399	10	
144	897	400	11	
145	898	401	12	
146	899	402	13	
147	900	403	14	
148	901	404	15	Vota decennalia pro Antonino Pio Romæ soluta.
149	902	405	16	
150	903	406	17	
151	904	407	18	
152	905	408	19	
153	906	409	20	
154	907	410	21	
155	908	411	22	
156	909	412	23	
157	910	413	24	
158	911	414	25	
159	912	415	26	Vota bicennalia pro Antonino Pio soluta.
160	913	416	27	
161	914	417	28	Vologeses, mortuo Antonino Pio, ad Noni Martii bellum Armenia indicat.
162	915	418	29	L. Verus ad bellum Parthicum proficiscitur.
163	916	419	30	Armenia per Priscum Vesi Legatum capta.
164	917	420	31	Vologeses Vero in Syriam irrumpit, & à Cassio ex ea summovetur.
165	918	421	32	Cassius Tigrim transgreditur & Ctesiphontem depopulatur.
166	919	422	1	MONNESES Parthorum Rex constituitur.
167	920	423	33	VOLOGESES iterum regnat.
168	921	424	34	
169	922	425	35	Moritur L. Verus extremo anni mense.
170	923	426	36	
171	924	427	37	
172	925	428	38	
173	926	429	39	
174	927	430	40	
175	928	431	41	
176	929	432	42	
177	930	433	43	

16 CANON CHRONOLOGICUS:

ANNI.

Ch. V. C. Anf. R. Parth.

178	931	434	44	
179	932	435	45	
180	933	436	46	Moritur M. Aurelius A. D. Kal. Aprilis.
181	934	437	47	Succedit ei in Imperium Commodus filius.
182	935	438	48	
183	936	439	49	
184	937	440	50	
185	938	441	51	
186	939	442	52	
187	940	443	53	
188	941	444	54	Moritur Vologeses II.
189	942	445	1	VOLOGESSES III. in Parthorum Imperium succedit.
190	943	446	2	Sanatrucci Armeniæ Regi bellum infert.
191	944	447	3	
192	945	448	4	Commodus occiditur post A. D. Kal. Januar.
193	946	449	5	Pescennio Imperatori in Syria electo favet Vologeses.
194	947	450	6	Ad Parthos fugiens Pescennius, occiditur.
195	948	451	7	Expeditio Severi in Osrhoenos, Arabes & Adiabenos.
196	949	452	8	Romam revertit Severus.
197	950	453	9	Parthi Mesopotamiæ urbes capiunt.
198	951	454	10	Severus in Parthos proficiscitur, eosque ad- ritur.
199	952	455	11	Captam Ctesiphontem non retinet, sed di- ripiendam militibus concedit.
200	953	456	12	Iterum Abra ducit exercitum, hanc urbem obfessurus.
201	954	457	13	Antiochiam reversus, ibi Consulatum acci- pit.
202	955	458	14	
203	956	459	15	
204	957	460	16	
205	958	461	17	
206	959	462	18	
207	960	463	19	
208	961	464	20	
209	962	465	21	
210	963	466	22	
211	964	467	23	Severus Eboraci in Anglia supremum diem obit prid. Non. Febr.

Regnant

CANON CHRONOLOGICUS.

17

ANNI.

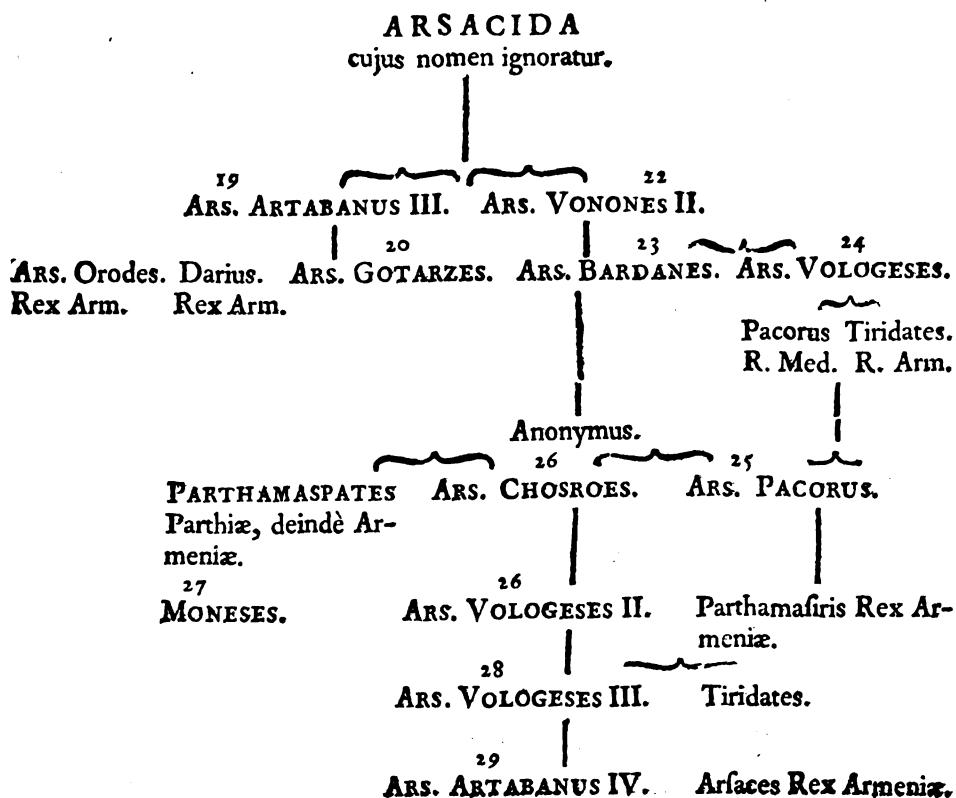
Chr. V. C. Ars. R. Parth.

212	965	468	24	Regnavit Caracalla & Geta fratres. Hic occiditur 5. Kal. Martii.
213	966	469	25	Moritur Vologeses III.
214	967	470	1	ARTABANUS IV. Vologesis filius ei succedit.
215	968	471	2	Caracalla in Syriam venit.
216	969	472	3	In Ægyptum pergit.
217	970	473	4	Contra Artabanum insidiis agit, Parthos plurimos occidit.
218	971	474	5	Caracalla ad 6. Idus Aprilis occiditur, contra Macrinum decertat Artabanus.
219	972	475	6	Pace inter Parthos & Romanos inita, Macrinus occiditur. Elagabalus regnat.
220	973	476	7	
221	974	477	8	
222	975	478	9	Moritur Elagabalus mense Septembri & imperat Alex. Severus.
223	976	479	10	Artabanus Arsacem fratrem Armeniæ Regem constituit.
224	977	480	11	
225	978	481	12	Artaxerxes insurgit contra Artabanum.
226	979	482	13	Occiditur Artabanus post Septembrem; atque unà cum eo Regni Parthici Regumque Parthorum finis.

S T E M M A

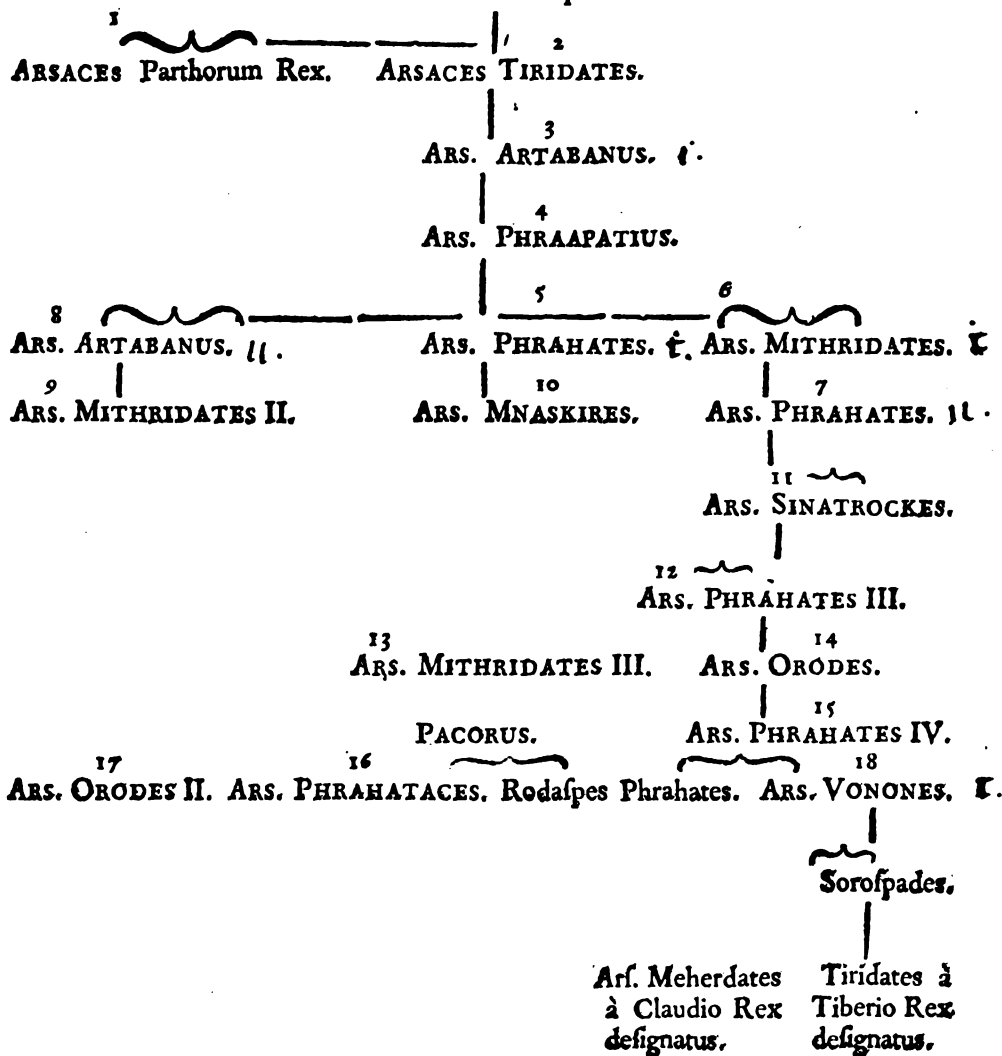
POSTERIORIS FAMILIÆ ARSACIDARUM..

STEMMA

PRIORIS FAMILIÆ ARSACIDARUM.

ARSACES privatus.

INDEX

PARTHORUM REGUM

cum eorum titulis.

Effigies et nummi. 1.

1. **ARSACES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΑΡΣΑ-**
ΚΗΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ.

p. 1. 6. 8.

p. 10. 16. 18.

p. 21. 31.

2. **ARSACES TIRIDATES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ,**
ΑΡΣΑΚΗΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ
ΦΙΛΕΛΛΗΝ.

3. **ARSACES ARTABANUS, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ,**
ΑΡΣΑΚΗΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ
ΦΙΛΕΛΛΗΝ.

4. **ARSACES PHRIAPATIUS.**

5. **ARSACES PHRAHATES. †.**

p. 38. 48.

6. **ARSACES MITHRIDATES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ,**
ΑΡΣΑΚΗΣ ΘΕΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣ ΦΙ-
ΛΕΛΛΗΝ.

p. 51. 58.

7. **ARSACES PHRAHATES II. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ,**
ΑΡΣΑΚΗΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΞΕΙΝΙΟΣ ΘΕΟΠΑΤΩΡ
ΦΙΛΕΛΛΗΝ.

p. 61.

8. **ARSACES ARTABANUS II.**

9. **ARSACES MITHRIDATES II. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙ-**
ΛΕΩΝ ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ.

p. 64. 69.

10. **ARSACES MNASKIRES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ,**
ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ.

p. 72. 75.

11. **ARSACES SINATROCKES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΡΣΑΚΗΣ**
ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΘΕΟΠΑΤΩΡ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ.

p. 78. 82.

12. **ARSACES PHRAHATES III. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙ-**
ΛΕΩΝ, ΑΡΣΑΚΗΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ ΕΠΙ-
ΦΑΝΗΣ ΘΕΟΣ ΕΥΠΑΤΩΡ ΦΙΛΕΛΛΗΝ.

p. 84. 96.

13. **ARSACES MITHRIDATES III. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙ-**
ΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΗΣ, ΔΙΚΑΙΟΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΕΥΕΡ-
ΓΕΤΗΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ.

p. 99. 105.

14. **ARSACES ORODES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΜΕ-**
ΓΑΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ ΘΕΟΠΑΤΩΡ ΝΙΚΑΤΩΡ.

p. 108. 135. 143.

15. **ARSACES PHRAHATES IV. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙ-**
ΛΕΩΝ, ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ.

145.

16. **ARSACES PHRAHATACES.**

17. **ARSACES ORODES II.**

18. **ARSACES VONONES ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΔΙ-**
ΚΑΙΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ.

p. 147. 172. 175.

176. 185.

p. 187.

p. 191. 194.

INDEX PARTHORUM REGUM.

21

19. ARSACES ARTABANUS, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, p. 196. 221.
ΑΜΦΙΜΑΚΗΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΦΙΛΕΛΑ-
ΛΗΝ.
20. GOLTARZES, ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΠΙΦΑ- p. 224. 241.
ΝΗΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ.
21. ARSACES BARDANES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, p. 227. 234.
ΠΑΝΑΡΙΣΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΠΙΦΑ-
ΝΗΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ.
22. ARSACES VONONES, ΜΕΓΑΛΗΣ ΜΙΤΡΑΝΤΗΣ p. 243. 246.
ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ.
23. ARSACES VOLOGESES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ p. 249. 280.
ΔΙΚΑΙΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΦΙΛΕΛΑ- 293.
ΛΗΝ.
24. ARSACES PACORUS, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ p. 296. 300. 302.
ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ.
25. ARSACES CHOSROES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΒΑΙΣΣΑ- p. 305. 312. 315.
ΡΟΥ cum Aquila 316. 321.
26. ARSACES VOLOGESES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, p. 323. 324. 325.
ΔΙΚΑΙΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΦΙΛΕΛΑ- 330. 333. 342.
ΛΗΝ.
27. ARSACES MONNESES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ p. 335. 339.
ΣΟΙΗΡΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ.
28. ARSACES VOLOGESES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ p. 345. 347.
ΔΙΚΑΙΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΦΙΛΕΛΑ- 350. 361. 364.
ΛΗΝ.
29. ARSACES ARTABANUS, Rex magnus. — p. 369. 382. 386.
30. ARTAXERXES, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ. p. 391. 387.
31. ARSACES SAPOR. p. 394. 396.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

ANNALES ARSACIDARUM.

NNO ante Christum 262. Urbis conditæ 492.
Seleucidarum 50. vel 51. mortuo Antiocho So-
tere Rege Syriæ, regnat filius ejus Antiochus,
qui vocabatur Ο ΘΕΟΣ, id est DEUS.

Iste adversus Ptolemæum Philadelphum, qui
secundus imperabat Ægyptiis, gessit bella
quàmplurima, & totis Babylonis atque Orientis
viribus dimicavit. Hieron. in cap. 11. Daniel ex Chron. Porphi-
rii qui sua à Sutorii Callinici Chronicis habuit.

Interim dum copiis & exercitibus vacui inermesque Orien-
tis Satrapæ remanent, Græci Bactrianam incolentes, Macedo-
num osores rebellant. *Primum* (Græcus) *Euthydemus* Bactrianas
vicinasque regiones, fidei suæ commissas, ad defectionem
pertraxit. Strabo lib. 11. pag. 515. Hic deinde obiit, cum diade-
ma sumere non fuisset ausus; at ejus successor Theodotus
(seu Diodotus) primus se Regem appellari jussit. Epit. Trog.
lib 4. & in Prologo ejusdem libri. In Bactrianis à Diodoto
Regnum constitutum est.

*Arsaces & Tiridates fratres, Satraparum munere fungebantur
apud Bactros (id est partem Bactrorum regebant), Agathocle
Macedone Præfecturam administrante Persicæ (latè sumptæ
pro omnibus Satrapiis seu regionibus Transfigritanis) Ar-
rhianus testis in Parthicis apud Syncellum Chron. pag. 284.
Bactrianum fuisse Arsacem tradunt, & incrementa Diodoti fugit;*

A

2 ANNALES ARSACIDARUM.

(id est cùm non superesset ei quomodo resistere posset Diodoto, fugit cum fratre ad Agathoclem.) Strabo lib. 11. pag. 515. & Arrhianus apud Syncellum. *Arfaces* & *Tiridates*, fratres, generis originem in Artaxerxem Persarum quondam Principem referebant.

Artaxerxem, inquam Mnemonem, qui primùm appellabatur *Arfaces*. Ctes. in frag. Pers. pag. 632. Quidquid avus Darii Hytaspidis Arfaces vocabatur apud Herod. lib. 1. cap. 209 & lib. 8. cap. 2. Indè argumentum non leve assumebant Arfacidæ suæ originis deducendæ ex priscis Persarum Regibus: at revera incertæ originis erat Arfaces. Ep. Trog. lib. 41. Erant tamen duo fratres *Ἀρσασίδαι πρὸς τὴν ὁδὸν Ἀρσάκην τῆς Φριαπίας ἀποχώρας*, teste Arrhiano in Parthicis apud Phot. Bibl. cod. 58. (sic enim locum corruptum emendandum non dubito) id est Arfacidæ filii duo Arfacis Phriapatii nepotes. Phriapates seu & Phrapates, idem ac Aphra Pates, seu & Papatius; nam apud Persas idem Aphra est, ac Pa apud Turcas Scythasque, scilicet elevatus, supremus, maximus, quæ nominibus propriis ut & Art præponuntur.

Hi Periclem (Agathocles nominatur apud Syncellum) quod altero fratrum per vim abuti foedè conatus esset (sed frustra *δυσπραγγοῦς* apud Syncellum) contumeliam non ferentes, necarunt; consensu etiam aliis quinque. Arrh. in Parth. apud Phot. Cùm aperte rebellasset Arfaces regionem pauperrimam Parthiam, quam parvi fecerant Persæ & Macedones, occupat Autumno ann. ant. C. 256. V. C. 498. Period. Julian. 4458. ineunte anno Seleuo. 57. cùm Romæ Consulatum gererent L. Mantius Vulsus & M. Attilius Regulus (suffectus Cæditio qui in magistratu obierat) teste Trog. Pompeio (apud Justinum lib. 41.) cui optimè convenit cum Arrhiano: his enim Coss. regnabat Antiochus Theos, initium Arsacidarum non rectè distulit Usserium ad annum Periodi Julianæ 4464. V. C. 504. quo Cos. Romæ fuit cum Vulsone II. C. Attilius Regulus; at teste Trog, non quidem C. Attilio Regulo & Vulsone II. sed M. Attilio Regulo & Vulsone Coss. Parthii à Syro-Macedonibus defecêre. Ab hoc igitur anno exordium sumit Æra Arsacidarum. Parthia (quæ Arfacem Regem suscepit) ampla non erat, ut quæ à Persis atque etiam Macedonibus cum Hyrcania fuerit censita. Strabo lib. 11. pag. 514. Ab eodem Arface, ejus successores Ar-

facidæ & Arfacæ dicti. Iste verò Regno in Parthia potitus duobus annis occiditur. Arrhianus apud Syncellum. Arfacem primum ab ejusdem fratre Strabo non distinguit lib. 11. pag. 515. nec distinxit Epitomator Justinus, qui multò in Parthica Historia confundit vel omittit contra mentem Autoris, Trogi scilicet, ut infra demonstrabimus.

Occisus est Arfaces I. anno V. C. 500. ant. Ch. 254. Seleucid. ineunte an. 59. & Arfacid. 3. Regiam constituerat Urbem Hecatompylon, quæ vetus Regia Parthorum fuit, Curtius lib. 6. cap. 2. Urbs erat ea tempestate clara Hecatompylos, condita à Græcis; indè Arfaces, ut novorum subjectorum benevolentiam sibi devinciret, ΦΙΛΕΛΛΗΝ appellari voluit, ut ex nummis patet.

Tiridates, qui Arfacis nomen assumpsit post mortem fratris, eidem successit anno V. C. 254. ineunte anno 59 Seleuc. & Arfac. 3. Ab initio quidem infirmus fuit. Strabo lib. 11. pag. 515.

Anno ant. C. 243. V. C. 511. corrente anno Seleuc. 69. Arfac. verò 15. Cùm Ptolemæus Evergetes Rex Ægypti, pacem in annos decem fecisset cum Seleuco Callinico, filio & successore Antiochi Thei; iste expeditionem suscipit contra Parthos, quos subigit. *Arfaces Callinicum fugiens ad Sacas seu Scythas Alpasiacos se contulit*; testis Strabo lib. 11. pag. 513. mox novis motibus Seleucus in Asiam cis Euphratem revocatur.

Anno sequenti ant. C. 242. rebus extra Taurum (respectu Syriæ) novatis quòd Syriæ & Mediæ Reges (Seleucus Callinicus & Antiochus Hyeraceius frater dissiderent, quibus istæ regiones parebant; Arfaces Scythæ (origine) Daos quosdam obtinens, quos Parthos vocant Nomadas, qui ad Deum avolebant. Parthiam invasit & occupavit. Strabo lib. 11. pag. 515. Hic solitus latrocinio vivere & rapto, accepta opinione Seleucum à Gallis victum in Asia (qui Galli suppetias Hieraci ferebant) solutus Regis metu cum prædonum manu Parthos ingressus præfectum eorum Andragoram (à Seleuco constitutum) oppressit, sublatoque eo, Imperium gentis iterum supplicis invasit. Epit. Trog. lib. 4.

Revocato Seleuco *novis motibus in Asiam*, bellis nempe civilibus cum Antiocho Hierace dato luxamento, Regnum Par-

A ij

4 ANNALES ARSACIDARUM.

thicum firmat Arsaces, militem legit, castella munit, civitates firmat, urbem quoque Daram in monte Zapaortenon (Zaritum in regione Zapuaortene dicta, Plin. lib. 1. cap. 16.) condit. Hæc recitat Justinus ordine præpostero.

Non magno deindè post tempore, Hyrcanorum quoque Regnum occupavit, Epit. Trog. ibid. Cum diù & per annos multos bellum civile inter duos fratres Seleucidas exarferit, his occupatus & dissentus Seleucus, nec de expeditione Parthica cogitare, nec Arsaci metum incutere potuit. ant. C. 235. circumcirca.

Anno circiter 234. ant. C. V. C. 520. Seleuc. 77. Arsac. 23. Arsaces grandem exercitum parat metu Seleuci & Thedoti (seu Diodoti) Bactrianorum Regis, sed citò morte Theodoti (primi scilicet) metu liberatus, cum filio ejus & ipso Theodoto (appellato Diodoto secundo) foedus ac pacem fecit. Epit. Trog. ibid.

Nec multò post anno 233. circumcirca antè Æram Christi, Arsaces cum Seleuco Rege, ad defectores persequendos veniente congressus, victor fuit; quem diem Parthi exindè solemnem; velut initium libertatis, observarunt. Epit. Trog. ibid. Seleucus expeditione in Mediam suscepta cum Arsace bellum gerens, à Barbaro captus, & diu apud illum commoratus, habitus fuit regia prorsus magnificentia & impensa. Possid. Hist. lib. 16. apud Athen. Dipson. lib. 4. pag. 153. Expedito ideò in Mediam suscepto quòd Arsaces partem Mediæ jam occupasset. Parthia, inquit Strabo lib. 11. pag. 514. aucta fuit; partes ejus sunt Canusene & Chorene, ferè etiam quidquid est ad portas Caspias & Aragos & Tapyros, quæ olim Mediæ fuerant. Est & Apamia & Heraclea urbes apud Ragas. Et pag. 524. Sunt Græcanicæ urbes in Media, à Macedonibus conditæ, Laodicea & Apamæa, quæ quidem propè Ragas est; & ipsa Raga condita (seu potiùs instaurata) à Nicatore, quam ipse Europum appellavit, Parthi verò Arsaciam, Arsacis Magni nomine, qui eam sui Juris fecit.

Anno ant. C. 217. V. C. 537. Seleuc. 96. ineuntè verò Arsac. 39. vel 40. Arsaces constituto Regno decedit. Ep. Trog. lib. 41. Regnavit annos 37. Arrhian. in Parthic. apud Syneellum. Arsaci Magno succedit filius Arsaces & ipse nomine. Ep. Trog. proprium tamen nomen ejus Artabanus erat, Prolog. lib. 41. Trog.

ANNALES ARSACIDARUM.

5

Anno ant. C. 212. V. C. 542. Seleuc. 100. v. 101. Arsac. 40. v. 41 juxta Chronologiam Usserianam, Antiochus M. Parthiam & Mediam invadit, expeditionemque suscipit adversus Arsacem (Artabanum nomine) *Iste adversus Antiochum (Magnum) Seleuci filium*, centum millibus peditum, & viginti millibus equitum instructum, mira virtute pugnavit; *ad postremum in societatem assumptus est.* (Epit. Trog. lib. 41.) in societatem, inquam, adversus Græcos Bactrianæ, quos opprimere cupiebat Antiochus; nam antè aliquot annos Diodotus II. Rex Bactrianorum, vita & regno privatus fuerat ab Euthydemo Magnete; testis Polybius frag. lib. 11. pag. 651. *Καὶ γὰρ αὐτός ἦν ὁ Εὐθιδήμος Μάγνης*, erat vel aderat ipse Euthydemus *πρὸς οὐ ἀπελογίετο φασκωνταίος*, locus corruptus sic emendandus *πρὸς τὸν ἀπελογίετο φασκωνταίος*, apud istum (Teileam Legatum Antiochi) defendebat se dicens, quòd Antiochus injustè conaretur ipsum è regno deturbare, *cum à Rege nequaquam descivisset*; sed cum alii descivissent (Euthydemus senior & Diodotus I.) *eorum posteros* (Diodotum II. ejusque liberos aut fratres) sustulisse, & Bactrianorum Imperium *hoc pacto obtinuisse* (Euthydemus iste posterior, non erat prioris Euthydemæ vel Diodoti genere) hæc locutus Euthydemus Zeleam ad Anthiochum misit.... qui pacis condiciones non invitatus accepit.... Euthydemus Demetrium filium suum ad faciendum foedus misit; cujus indole Rex cum esset delectatus, primo quidem unam è suis filiabus soli desponsurum promisit: deindè ejus patri Regis nominis usurpandi fecit potestatem. Hæc contigere anno ant. C. 211. V. C. 593. Seleuc. 102. circiter.

Post Euthydemum in Bactriana regnavit Menander, non prædecessoris filius, sed frater, aut propinquus.

Arsaces verò Artabanus, vicinorum Principum amicus & foederatus, Parthis imperavit, tranquilla pace fruens: quorū annis regnaverit, aut quo anno obierit, incertum; veteribus Historicis, Possidonio nempe, Apollodoro & Trogo, jam perditis.

Anno ant. C. 35. V. C. 719. Arsac. 22. vel 21. Antonius adversus Parthos foedus init cum Rege Medorum, cui dissensio cum Partho intercederat, at nullo successu. Plut. in Anton. pag. 940.

Anno ant. C. 34. V. C. 720. Arsac. 22. v. 23. Antonius fraude captum Artavasdem Regem Armeniæ, vinctum duxit Alexandriam, & Armeniam sui juris facit.

Anno ant. C. 31. V. C. 723. Arsac. 25. v. 26. Antonius Alexandriæ filium suum & Cleopatrx Alexandrum appellat Regem Regum, cui tribuit Armeniam cum Media & Regno Parthorum, cum subactum esset. Plutarch. in Anton. pag. 941. B

Mediæ Rex Artavasdes initio usus Romanorum auxilio Parthos & Artaxem contra se profectos; deindè cum & Antonius suos milites evocasset (belli civilis ergo) & istius milites non reddidisset, vicissim superatus, in potestatem hostium venit; ad hunc modum Armenia simul & Media amissa est. Ita Dio sub finem lib. 49. Mediam mòx Artavædis liberi vel hæredes recuperaverunt, eandemque Atropatidæ regebant initio Imperii Tiberii, ut nos docet Strabo.

Hoc anno bellum civile exoritur inter Antonium & Cæsarem. Interim filius Artavædis Regnum paternum recuperat ope Parthorum; paulò post quidam Tiridates insurgit adversus Phraatem, ambobus auxilium Cæsaris efflagitantibus, primum dum adhuc salvæ essent res Antonii, deindè post navalem pugnam (Achaïam, quâ victus est Antonius die 3. Septembris) nil aliud Cæsar quàm deliberaturum se respondit. Dio lib. 51. pag. 456.

Anno ant. C. 30. V. C. 724. Arsac. 227. sub finem huiusce anni Juliani. Cum Cæsar Ægypto capta, mortuis Antonio & Cleopatra, in Asia hybernaret, negotium cum Parthis composuit; cum enim Tiridates ab hoste victus in Syriam confugisset, Legatos Phraates ad Cæsarem misit, iisque amicè respondit Cæsar; ac Tiridati auxilium quidem nullum promisit, ut tamen in Syria versaretur, concessit. Dio lib. 51. pag. 456.

Phraates victoriâ insolentior redditus, cum multa crudeliter consulere in exilium à populo suo pellitur. Epit. lib. 42. Trog. Parthi Tiridatem Regem constituunt, quem è Syria advocant.

Itaque cum Phraates, magno tempore, finitimas civitates, ad postremum Scythas, precibus fatigasset, Scytharum maximo auxilio in Regnum restituitur. Tiridates verò cum magna

amicorum manu , ad Cæsarem , in Hispania bellum tunc temporis gerentem, anno ant. C. 24. V. C. 730. profugit ; obsidem Cæsari minimum filium Phraatis offerens , quem negligentius custoditum rapuerat. Ita Trog. Epit. lib. 42. Horatius Carm. lib. 1. Ode 26. meminit hujus Tiridatis , quem *unicè terrebat Gelidæ Orco Rex qui subactò metuebatur* , Scytharum videlicet.

At non satis accuratè scribit Epitomator Justinus, Tiridatem profugisse in Hispaniam tunc temporis gerentem: nam Cæsar, nondum extincto bello civili Parthico, jam bellum Hispanicum confecerat, teste Horatio Carm. lib. 4. Od. 8.

*Medus infestus sibi luctuosus
Diffidet armis :
Servit Hispanæ vetus hostis ora
Cantaber , fera domitus catena.*

Idem Poeta memorat lib. 2. Od.

Redditum Cyri solio Phraaten.

Anno ant. C. 23. V. C. 731. filium Phraatis à Tiridate beneficii loco acceptum, Romam adduxit, & obsidis loco habuit. Quæ tamen referre videtur Dio ad annum 734. Sed istud ordine præpostero relaturn à Dione dubium non est. Quo cognito Phraates, Legatos statim mittit ad Cæsarem, servum suum Tiridatem, & filium sibi mitti postulat: Cæsar, & legationis Phraatis audita, & Tiridatis postulâtis cognitis, neque Tiridatem daturum se Parthis dixit, neque adversus Parthos Tiridati auxilium daturum. Phraati filium sine pretio remisit, & Tiridati quoad manere apud Romanos vellet, opulentum sumptum præberi jussit. Epit. lib. 42. Trog. Cùm Tiridates ac Legati à Phraate Romam advenirent, Tiridatem Phraati non tradidit, filium tamen Phraatis, quem prius ab illo acceperat, patri remisit, ut pro eo signa & captivos amissos gladibus Crassi & Antonii recuperet. Dio sub finem lib. 53. at promissis non stetit.

Anno ant. C. 20. V. C. 734. Artaxias Rex Armeniæ, à propinquis dolo occisus est. Fibiarius postea Imperator, cum legionibus, Tigranem Artaxiæ fratrem minorem, Regem

ANNALES ARSACIDARUM.

Armenis à Cæsare datum, induxit. Tunc Phraates Parthorum Rex, Augusto Asiam lustranti, erepta antè 34. annos signa Romana, captivosque remisit. Ita omnes consentiunt Historici, excepto Velleio, qui in multis peccat, perpetuus ad nauseam usque Tiberii adulator. Pari ostentatione Horatius lib. 1. Ep. 12. Romanorum Principum trophæa celebrat.

*Cantaber Agrippæ Claudî virtute Neronis
Armenius cecidit, Jus Imperiumque Phraates
Cæsaris accepit genibus minor.*

Armeniam etiam devictam id temporis subactam canit Carm. lib. 2. Od. 9.

*Nova cantemus Augusti trophæa
Et rigulum Niphaten, Medumque flumen
Gentibus addictum victis.*

Idem Horatius Ep. 18. lib. 1. asserit Augustum Parthos devicisse, & eorum signa refixisse Romanis; sic enim Lollium alloquitur.

*Cantabrica bella tulisti
Sub Duce qui templis Parthorum signa refixit,
Et nunc si quid abest Italis adjudicat armis.*

Ista quidem referri nequeunt ad bellum imperante Augusto, à Romanis gestum contra Parthos, confectumque anno V. C. 755. jam antè vitâ excesserat Horatius. Attamen non est dubium quin Parthi signa à majoribus suis Romanis erepta, currente anno V. C. 734. restituerint. Vera iacirè, & nequaquam commentitia, canit multoties laudatus Horatius Ode 13. lib. 4.

*tua Cæsar etas
Fruges & agris rettulit uberes:
Et signa nostro restituit Jovi,
Derepta Parthorum superbis
Postibus*

Anno ant. C. circiter 12. V. C. 742. Arsac. 244. vel 45 Phraates (ut narrat Strabo lib. 16. pag. 748.) vocato in colloquio.

ANNALES ARSACIDARUM. 9

quo Titio, qui per idem tempus Syriae praeerat, quatuor ei filios legitimos dedit obsides Serafpadem & Radaspem (Κερασδαπὴν scribe καὶ Ραδασιπὴν): hujus Arsacidæ mentio fit in marmore apud Gruterum, Phraatem & Vononem, duas eorum uxores & filios quatuor. Docet nos Josephus Antiq. lib. 16. cap. 12. & 13. Titium Præsidentem rexisse Syriam, postquam Agrippa ex Oriente Romam reversus est, id est post annum 741. & antequam Saturninus eandem Syriam administraret Legatus Augusti. Falsum est itaque, si gravissimo Scriptori Straboni Cappadoci & Parthis Armenisque vicino, necnon cœvo fidem adhibeamus. Phraates obsides filios Romanis metu Tiberii cum in Armeniæ Regem deduxit Tigranem, quod tamen asserit adulator Tiberii Velleius, de his obsidibus datis à Phraate omninò legendus Josephus Antiq. lib. 18. cap. 3. Sua etenim adhuc mutuatur à nobilissimo Historico Nicolao Damasceno; ideò omni fide dignus.

Anno ant. Ch. 3. V. C. 751. Arfac. 254. Armenia impulsu Phraatis, defecit à Romanis, exacto Rege Artavafde, cui suffectus à Parthis Tigranes filius Tigranis Regis; Artavafdem verò, non sine Romanorum clade, dejectum scribit Tacit. lib. 2. initio.

Anno ant. Ch. 2. V. C. 752. Arfac. 255. Armeniacum & Parthicum bellum Caio Cæsari committitur & inchoatur. Phraates Legatos anno 1. ant. Ch. ad Augustum mittit: huic Cæsar Regis Regum titulum denegat, Parthus indignatur, Augusto rescribit, ipsum Cæsarem tantum appellans; at paulò post Phraates in gratiam redit cum Romanis, ea conditione ut Armenia cedat. Tigranes verò Armenus ad Cæsarem nullam hinc legationem misit. Dio in excerptis Valesianis, lib. verò Dionis 55. non habetur nisi mancus, mutilus & depravatissimus.

Anno Æræ Chr. 1. V. C. 754. Arfac. 256. v. 57. Caius Cæsar cum Phraate Rege, in Insula Euphratis in colloquium venit, eo tempore Lollii Ducis exercitus Romani perfidiâ, per Parthum divulgatâ, in Lollium iratus, Caius exauctorat eum: paulò post sumpto veneno (si Plinio fides lib. 9. cap. 35.) periit Lollius.

Anno Æræ Ch. 2. V. C. 755. Arfac. 257 Caius Cæsar Regem Armeniæ creat Ariobarzanem Medum, cum paulò antè Castellum Artagerarum cepisset ac diruisset, ubi ipse vulne-

B

ratus fuit, & ex vulnere non multò post decessit.

Anno Æræ Ch. 4. V. C. 757. Phraates Legatos mittit ad Augustum; cui, cum mandata Romæ reddidissent, hos Parthos Tiberium quoque in Germaniam adire iussit: hoc autem anno Provincia Germania Tiberio decreta. Ita Suetonius in Octavio cap. 4. & Tiberio cap. 16.

Anno Æræ Ch. 13. V. C. 766. Phraates Rex Parthorum ab uxore olim meretrice Itala Termusa & ejusdem filio Phrahatace interimitur, cum quo stupri consuetudinem habuisse credita est; ergo parricidio simul & incesto exosus popularibus *Phrahataces*, priusquam potens seu magnus evadere posset, Imperio privatus, pulsus populari seditione, perit. Joseph. lib. 18. cap. 3. Itaque brevissimo tempore rerum potitus est. Huic cum primores Parthorum suffecissent *Orodem*, iste invisus multitudini propter nimiam crudelitatem brevi interemptus est.

Anno Æræ Ch. 14. V. C. 767. Arsac. 269. Parthi Legatos ad Cæsarem Augustum (ex Tacito) mittunt, ut unum ex Phraatis filiis obsidibus Augusti expetant; Cæsar ipsis concedit Vononem, qui ab ipsis hoc anno recipitur, ex Joseph. & Tacit. Ann. 2. initio.

Anno Æræ Ch. 15. V. C. 768. Arsac. 270. v. 71. Parthos brevis poenitentia subiit; dedignabantur enim facere mandata Vononis mancipii, sic vocabant obsidem. Artabanum advocant, ex Josepho. Tacitus verò lib. 2. *mox subit pudor degeneravisse Parthos*. Jam antè Provincias Romanas solum Arsacidarum haberi darique; igitur Artabanus Arsacidarum è sanguine, apud *Dahas* adultus excitur, primoque congressu victus, reparat vires, regnoque potitur; idem ferè narrat Joseph. Addit è Media accitum Artabanum, Vononemque victum in urbem Seleuciam primò confugisse, deindè in Armeniam; Artabanum verò cum victricibus copiis in urbem Cresiphontem se recepisse: in hoc autem erravit quòd Artabanum Regem Mediæ fuisse asserit: nam hoc temporis Strabone teste, Media suis priscis Atropatidis parebat. *Vononi perfugium Armenia fuit vacua tunc*. Tacit. lib. 2. Annal. Ariobarzane enim morte fortuità assumpto, cum stirpem ejus haud toleravissent, tentatoque foeminæ imperio cui nomen Erato, eaque brevi pulsa, profugum Vononem in regnum accipiunt.

ANNALES ARSACIDARUM.

11

Anno Æræ Ch. 16. V. C. 769. Arsac. 271. *vel* 72. Vonones Romam misit Legatos de regno Armeniæ, at à Tiberio repulsam *passus est*, minis Artabani territus Armeniam reliquit, & in Syriam secessit hoc anno. Silanus Legatus Augusti eum in Syria excipit, sed custodiam dat, ex Tacito & Josepho.

Tiberio non ingratam accidit turbare res Orientis, ut eâ specie Germanicum novis Provinciis imponeret, interim Orodem filium Artabani Regem Armeniæ creat Joseph. lib. 18. cap. 3.

Anno Æræ Ch. 18. V. C. 771. Arsac. 273. *vel* 74. Germanicus Cæsar vincit Armenum Regem Orodem, & expellit. Sueton. lib. 4. cap. 1. deinde in urbe Artaxata Regem creat Zenonem filium Polemonis Regis Ponti, eundemque Armeni Artaxiam appellarunt. Tacit. lib. 2. cap. 56 & cap. 58. ab Artabano Legati venerunt de renovando amicitie fœdere. Ad hujus Regis preces, & in contumeliam Pisonis, Vononem Germanicus Pompeiopolim urbem Ciliciæ amover. Tacit. lib. 2. Ann. cap. 34.

Anno Æræ Ch. 19. V. C. 772. Arsac. 274. *vel* 75. Vonones effugere conatur, sed capitur & interficitur. Tacit. Ann. 2. cap. 68. mortem immaturam Germanici cum audisset Artabanus, exercitatione venandi & convivio Megistanum abstinuit, quod apud Parthos justitiae instar erat Sueton. lib. 4. cap. 5.

Anno Æræ Ch. 34. V. C. 787. Arsac. 290. *vel* 91. Artabanus Armeniæ defuncto Rege Artaxia Arsacem liberorum suorum veterrimum imposuit, Legatos misit (an ad Tiberium, an ad Præsides Romanos) qui gazam à Vonone relictam in Syria Ciliciaque reposcerent, simul veteres Persarum ac Macedonum terminos. Tacit. lib. 6. cap. 31. Addit Dio lib. 58. pag. 638. Cappadociam attentavit, & superbius Parthos tractavit.

Anno Æræ 35. V. C. 788. C. Cassio, M. Servilio Coss. nobiles Parthi in urbem venerunt, ignaro Rege Artabano. . . . Parthis mittendi nuncios validissimus autor fuit Simnaces, Phraatem Regis Phraatis filium Roma poscebant (in Regem); mittit eum Tiberius in Syriam ubi statim morbo absimitur. At Tiberius Tiridatem ejusdem sanguinis Artabano æmulum deligit. Artabanus fugam in Scythiam maturat, ab omnibus derelictus. Parthi Tiridatem Regem salutant. Tacit. lib. 6. cap. 31. 32. & seq. Eodem tempore Armenia data est

B ij

Mithridati filio Mithridatis Regis Iberiæ, & fratri Pharasmanis Regis. Dio lib. 58. pag. 638. Orodem filium, quem olim Armeniæ designaverat Artabanus, tum contra Armenos misit, sed victus ab Iberis, ægrè se subripuit.

Anno Æræ Ch. 36. V. C. 789. Arfac. 292. *vel* 93. Artabanus è Scythia redux, Tiridatem exosum Parthis in Syriam fugat. Tacit. lib. 6. cap. 42. & seq. Tiberium Parthus laceravit literis, monens eum ut voluntariâ morte civium odiis *satisfaceret*. Sueton. lib. 4. cap. 66.

Anno Æræ Ch. 37. V. C. 790. Arfac. 293. *vel* 94. Caius Caligula successor Tiberii in adversam valetudinem incidit... accessit ad immensum amorem civium, notabilis etiam externorum favor; namque Artabanus Parthorum Rex odium semper contemptumque Tiberii præ se ferens, amicitiam ejus (Caii) ultrò petiit, venitque ad colloquium Legati consularis Vitellii nempè, & transgressus Euphratem aquilas & signa Romana Cæsarumque imagines adoravit. Sueton. lib. 4. cap. 14. & Dio lib. 59. pag. 645. c. Joseph. verò qui eo loci Antiq. lib. 18. cap. 6. longe distat à Suetonio & Dione, in multis errat; ait enim Judæus Scriptor Tiberium petiisse amicitiam Artabani, & Parthum assensum præbuisse Tiberio, quod falsum est, refelliturque autoritate Taciti, qui Annal. lib. 6. Artabani perpetuum hostem Tiberium exhibet.

Anno Æræ Ch. 39. V. C. 792. Arfac. 294. *vel* 95. C. Caligula per pontem Stractum super sinu Bajano commeans veluti triumphans præ se fert puerum Darium Arsacidam Parthorum obsidem. Sueton. lib. 4. cap. 19. & Dio lib. 59. pag. 653.

Hoc circiter tempore Caius accersitum Mithridatem Iberum in vinculis habuit, & demum in exilium misit, ut testatur Seneca lib. de tranquillitate cap. xi. cui suffragantur. Tacitus Ann. lib. xi. cap. 8. & Dio lib. 60. pag. 670. Parthi Armeniam occupant, Caio non contradicente, ut mox patebit.

Anno Ær. C. 41. V. C. 794. Arfac. 296. *vel* 97. Izates Rex Adiabenes obsides misit ad Claudium Imp. & ad Artabanum Regem Parthorum: postea à Parthis pulsus, fugit ad Izatem, à quo mox in integrum restituitur, Cinnamo qui Rex electus fuerat in ordinem redacto. Artabanus verò urbem Nisibim dono dat Izati. Joseph. Ant. 20. cap. 2.

Artabanus Rex Parthorum obiit, cui successit filius *Vardanes*

Iste statim bellum aggreditur contra Romanos, invitis subditis, qui ipsum expellentes, fratrem ejus Gotarzem creant Regem. *Joseph. ibid.*

Anno Ær. C. 43. V. C. 796. Arfac 298. *vel* 99. discordant Parthi; nam inter Gotarzis, pleraque sæva, qui fratri suo Artabano (juniori filio senioris Artabani) necem præparaverat, accivere Bardanem (anteà regno pulsum à Gotarze) ille Gotarzem proturbat, præfecturas corripit, solis Seleuciensibus dominationem ejus abnueantibus, in quos ut patris quoque sui (Artabani) defectores ira accensus implicatur obsidione urbis validæ. Interim Gotarzes Daharum & Bactrianorum opibus auctus, bellum renovat, coactusque Bardanes omittere Seleuciam, Bactrianos apud campos castra contulit. Tacit. Ann. I. XI. cap. 8.

Tunc distractis Orientis (Parthorum scilicet) viribus, casus Mithridati datus est *occupandi Armeniam*. Tacit. *ibid.* Regnum enim istud Parthi tueri non poterant, dum omnia apud ipsos bellis arderent civilibus. Dio lib. 60. pag. 670. Claudius Mithridatem Iberum domum ad recipiendum regnum Armeniæ remisit.

At Parthi Imperatores, cum pugnam pararent, foedus repente faciunt, potior Bardanes visus retinendo regno; at Gotarzes, ne quid æmulationis existeret, penitus in Hircaniam abiit, ex Tacito lib. XI. Ann. cap. 9. Deinde Bardani deditur Seleucia septimo post defectionem anno. Tacitus *ibid.*

Anno Ær. C. 44. V. C. 797. Arfac. 299. *vel* 30.

Exin Bardanes validissimas præfecturas invasit, & recuperasset Armeniam, nî Vibio Marso (hoc anno adhuc) Syriæ Legato bellum minitante cohibitus foret. Tacit. lib. XI. cap. 10.

Anno Ær. C. 45. V. C. 798. Arfac. 300. *vel* 301. Apollonius Tyaneus Babylonius (id est Seleuciam ex Plinio lib. 6. cap. 20.) ingreditur, & accedit ad Regem Bardanem; à recepto regno anno tertio mense secundo, vel postquam ablatum sibi regnum (à Gotarze) receperat. Tunc Medus principatum nuper adeptus eum sine timore, non sinebat degere, redditui, ut suspicor, Gotarzis exulis favens. Philostr. lib. I. cap. 15. & 19.

Bardanem Cresiphontem condidisse scribit Amm. Marcel.

linus lib. 23. sed errat, nec in rebus externis & antiquis fi-
dendum Ammiano.

Anno Ær. C. 46. V. C. 799. Arsac. 301. *vel* 2. Gotarzes
pœnitentiâ concessi regni contrahit copias, & hinc contra
(à Vardane) itum ad amnem Eruidam, in cujus transitu mul-
tum certato pervicit Bardanes, prosperisque præliis Medias
nationes subegit ad flumen Gniden, quod Dahas Arcofque
disterminat, nec cuiquam Arsacidarum tributa illis degenti-
bus parta. Tacit. *ibid.* Opinor tunc Mediam Atropatiam fuisse
à Parthis subactam; natu exin Arsacidis Principibus semper
paruit. Primus Arsacida Rex Mediæ fuit Vonones, postea
Parthorum Rex, mortuo Gotarze, tunc autem Vononem hoc
anno Regem Mediæ à Vardane victore fuisse constitutum ar-
bitror.

Anno Ær. C. 47. V. C. Arsac. 302. *vel* 3. Bardanes Rex
Parthorum superbiens à suis occiditur, regnum deinde Gotar-
zes occupat. Tacit. Ann. lib. 11. cap. 8.

Potitus regiâ per savitiam & luxum anno C. 48. (ut col-
ligo) adegit Parthos mittere ad Principem Romanum occul-
tas preces, quibus permulti Meherdatem (filium Vononis)
ad patrium vastigium orabant. Tacit. Ann. 11. cap. 9.

Anno Ær. C. 49. V. C. 802. Arsac. 304. *vel* 5. Per idem
tempus Legati Parthorum ad experendum Meherdatem missi,
Senatum ingrediuntur, Claudius Imp. C. Cassio (Longvio)
qui Syriæ præerat, deducere juvenem ad ripam Euphratis
jubet. Gotarzes verò Mithridatem prælio victum captumque
auribus decisis vivere jubet. Tacit. Ann. 11. cap. 10 & seq.

Anno Ær. C. 50. V. C. 803. Arsac. 305. *vel* 6. Gotarzes
morbo obiit, accitusque in regnum est Vonones Medis tunc
imperans, ex Tacit. *ibid.* Brevi Vonones iste, & inglorio
imperio perfunctus est, resque Parthorum in Vologesem fi-
lium translatæ.

Anno Ær. C. 51. V. C. 804. Arsac. 306. *vel* 7. Vologeses
fratrem suum Pacorum Regem Mediæ creat, Tiridatem verò
fratrem minorem Regem Armeniæ. Joseph. Ant. lib. 20. cap.
2. Vologeses hunc in regnum deducere tentat, sed frustra.
Tac. Ann. 12. cap. 50. licet turbata tunc esset Armenia. Rha-
damistus enim filius Pharasmanis Iberi patrum suum Mithri-
datem occiderat, & regnum invadere tentaverat, at fugere
cogitur. Tacit. *ibid.*

Anno Ær. C. 55. V. C. 808. Arsac. 310. *vel* 11. Antiochus Rex Commagenes Romanorum socius bellum gerit contra Parthos, testis Tacitus lib. 13. Parthi Armeniam omittunt, Vologeses ad pacem inclinatur, obsides tradit nobilissimos ex familia Arsacidarum rebus prospere gestis à Ducibus Romanis Corbulone & Vimnidio Quadrato Præsidente. Tac. lib. 13. Ann. cap. 6. & seq. narrat ista sub Marcello & Aniola Coss. at hæc ad alios Coss. pertinere monet Historicus. cap. 9.

Anno ant. C. 58. V. C. 811. Arsac. 313. *vel* 4. Inter Romanos & Parthos iterum de obtinenda Armenia bellum geritur, Vologese Rege Fratri Tiridati favente, Corbulo Parthos pellit, Artaxatam capit, ob hæc salutatur Imperator Nero. Tacit. Ann. lib. 13. cap. 34.

Anno Ær. C. 60. V. C. 813. Arsac. 315. *vel* 16. Corbulo Tigranocertam capit, interim Hyrcani cum Parthis dissident, societatemque Romanorum petunt; at Corbulo Armeniæ reliqua subigit, cui Rex imponitur Tigranes, ex Herodiadarum sanguine ortus. Tacit. lib. 14. cap. 23.

Anno Ær. C. 61. V. C. 814. Arsac. 316. *vel* 17. Tigranes Rex Armeniæ fines Parthorum populatur, Vologeses bellum cum Romanis & Armenis redintegrat, diadema Armeniæ fratri Tiridati imponit; interim Tigranes urbem principem Artaxatam occupat, quam frustra tentant Parthi. Corbulo auxiliatur Tigrani, mittitque ad Vologesem qui postularent vim Provinciæ illatam, à pace non abhorret Vologeses, mittit ad Imp. Romanum super petenda Armenia, & firmanda pace. Tacit. Ann. 15.

Anno ant. C. 62. V. C. 815. Arsac. 317. *vel* 18. Cæsennius Pætus Dux tuendæ Armeniæ advenit, Legati Vologesis revertere irriti; Pætus Armeniam intrat, re male gestâ cum Parthis ad turpia pacta venit; Pætus exin fugit in Cappadociam, ibidem hibernat, Corbulo aliud interim foedus cum Vologese pangit; at Romæ trophæa de Parthis sistuntur. Tacit. ibid.

Anno ant. C. 63. V. C. Arsac. 318. *vel* 19. Legati Parthorum cum superbis mandatis veniunt ad Neronem, nec dubitatur de bello, cui præficitur Corbulo. Tiridates deinde & Vologeses pacem postulant. Tiridates in castra Romana veniens diadema detrahit, subijcitque imagini Neronis. Volo-

geses ad Corbulonem litteras scribit, ut Tiridates tantus haberetur inter Romanos, quantum Consul.

Anno ant. C. 66. V. C. 819. Arsac. 321. *vel* 22. Tiridates tandem Romam venit, & regnum Armeniæ accepit à Nerone, ut Fastus narrat. Tacit. Ann. 16. cap. 23. & 24. Vologeses autem Parthorum Rex, licet sæpenumero accersitus venire ad Neronem noluit; ac tandem cum ei molestus esset, rescripsit, Tibi quidem longè facilius est tam magnum mare navigare, quam mihi, &c. At Nero nec in illum trajecit, quamvis succenseret, in Græciam autem trans mare vectus est hoc anno. Dio lib. 63. in Epit.

Anno Ær. C. 69. V. C. 822. Arsac. 324. *vel* 25. missi ad Parthum (Vologesem), Armenumque Tiridatem Legati à Vespasiano electo in Oriente Rom. Imperatore, provisumque ne versis ad bellum civile (contra Vitellium) legionibus terga nudarentur. Tacit. Hist. 2. cap. 82.

Anno 70. V. C. 823. Arsac. 325. *vel* 26. veniunt Alexandriam ad Vespasianum Legati Regis Vologesis quadraginta Parthorum equestrium millia offerentes, gratia Vologesi acta, mandatumque ut Legatos ad Senatum mitteret, & pacem esse (inter Romanos mortuo Vitellio) sciret. Tacit. Hist. 4. c. 51. & Sueton. lib. 8. cap. 6. E Regibus Vologeses promittit 40000. sagittariorum.

Anno 71. V. C. 824. Arsac. 326. *vel* 27. Parthorum Rex, missis ad Senatum Legatis, de instauranda societate, magnopere oravit ut memoria Neronis coleretur. Sueton. sub finem lib. 6.

Anno 73. V. C. 826. Arsac. 328. *vel* 29. Cum Antiochus Commagenes Rex regno pulsus, uno victus (jubente Imp. Vespasiano) fuisset, filiusque ejus Epiphanes fugisset ad Parthos, scribit ad Vespasianum Vologeses litteras Principum Commagenorum gratiâ. Joseph. de bello. lib. 7. cap. 27.

Anno circiter 75. V. C. 828. Ars. 330. *vel* 31. Alani aditu sibi præbito à Rege Hyrcanorum (qui jam à Parthis defecerat) Mediam invadunt per portas ferreas, & diripiunt nullo resistente; Pacorus Rex Mediæ, in difficilia loca refugiens, cæteris quidem bonis cesserat: vix autem à Barbaris uxorem & concubinas suas captas centum talentis redemit. Joseph. de bel. lib. 6. Deinde Alani Armeniam vastant, Tiridatem Regem

gem acie superant, vixque ex eorum manibus subripuit. *Id. ibid.*

Vologesus Parthorum Rex auxilia adversus Alanos, Ducemque alterum ex Vespasiani liberis depoposcit; Domitianus omni spe contendit, ut ipse potissimum mitteretur, & quia discussa res est, alios Orientis Reges (Armeniae puta & Mediae) ut idem postulerent donis ac pollicitationibus tentarunt. *Sueton. lib. 12. cap. 2.* Alani autem multis regionibus direptis & vastatis, in patriam reversi sunt.

Quo anno obierit Vologesus, prorsus incertum de eodem Principe hæc tradit Plinius Coævus lib. 6. cap. 26. Nuper Vologesus Rex aliud (præter Ctesiphontem) oppidum Vologesocertam in vicino (Seleucia scilicet) condidit, nempe ad exhauriendam Seleuciam.

Artabanus Vologeso successit, cujus temporibus, cum jam falsi Neronis apparuissent, ut nos docet Tacitus, tandem anno 88. V. C. 841. Arsac. 343. vel 44. Homo Asianus nomine Terentius Maximus, Neroni & facie & voce similis, nam ad citharam quoque canebat, is comparata in Asia facione, & ad Euphratem progressus mahu longe majore facta, denique ad Regem Artabanum confugit, qui Tito (Domitiano potius) iratus illum receptum Romam reducere instituit. Zonarus Ann. lib. 11. cap. 18. Ea quidem sub Tito refert Annalista, qui Romanas res haurit è libris Dionis; sed si quidem Dio ista ad Titum retulit, erravit: nam orbis Romanus nullis bellorum terroribus concussus est sub Tito, qui cum deliciæ esset generis humani omnibus Regibus amicus fuit & gratus, ista autem ad Domitianum proculdubio pertinent; nam ut ait Suetonius, qui hæc tempora attigit (sub finem lib. 6.) cum post 20. annos à cæde Neronis (id est anno V. C. 841.) quo annus vigesimus à cæde Neronis completus est, exstitisset conditionis incertæ, qui se Neronem esse scutarer, tam favorable nomen ejus apud Parthos fuit, ut vehementer adjutus & vix redditus sit. Tacit. vero lib. 1. Hist. initio, *mota etiam prope Parthorum arma falsi nominis ludibrio.*

Parthicus tumultus falsi Neronis gratiâ, anno ab obitu Neronis 20. non 10. procul dubio illigandus, nec audiendi qui repugnantibus omnibus Suetonii codicibus, ejusdem autoris textum emendare, imò corrumpere conantur. *ibid. Post decem non post viginti annos legere ausi, Suetonio vel indice vincun-*

tur, etenim ipse in Domitiano cap. 12. narrant hunc Principem *exhaustum operum* ac munerum impensis, stipendioque quod adjecerat, tentasse ad relevandos castrenses sumptus militum diminuere, sed cum *obnoxium se Barbaris* per hoc animadvertisset nihil pensi habuisse quin prædaretur omnimodo, & inter cæteros *indaicum si cum acerbissime actum fuisse*, quæ ad ultimos Domitiani annos pertinere constat. Verum tunc adolescentulus erat tranquillus, ipsomet teste; quo pacto igitur ante annos decem & amplius vivente Tito jam erat adolescens Suetonius, id tamen admittere tenebitur ille qui falsi Neronis tempus ad decimum ab interitu veri Neronis annum revocare tentabit: asserit enim tranquillus se adolescente Parthos falsum Neronem vehementer adjuvisse, quæ cum absurda sint, explodenda ducimus.

Anno saltem Dionysiano 89. V. C. 842. falsum Neronem turbas in Oriente excitasse pro comperto habendum; & quidem imperante Domitiano, non Tito, cujus tempora felicia & tranquilla nullo bellorum & hostium metu turbata fuisse, Zonaræ quidem soli errorem istum libenter attribuerent, potius quam Dioni quem lugiter exscribit; nam corruptum in codicem incidere, aut priscum autorem minùs recte interpretari facillimè Græculus Scriptor potuit.

Anno Ch. 90. V. C. 843. Arsac. 345. circiter, mortuo Artabano imperium Parthorum capeffivit Pacorus: hunc non alium esse à Pacoro Rege, cujus meminit Josephus in libris de bello Judaico, & quem frater Vologeses I. Mediæ Principem dederat, existimat Jo. Maria Cataneus in notis ad Epistolas Plinianas, sed Regem illum qui Mediam sui juris fecit, quemadmodum superius notavimus anno V. C. 803. Æræ Dionysianæ 50. adhuc floruisse post annos 40. aut 50. circa annum V. C. 850. mihi non fit verisimile. Pacorum qui ultimis Domitiani annis imperitavit Parthis filium fuisse, non patrum prædecessoris sui Artabani satius est opinari.

Pacorus iste non levem injiciebat Domitiano formidinem, ut colligo ex Epigrammate 32. lib. 9. Martialis. Hic Poëta false vellicat quemdam fantigeratorem Parasitum celebrem Philomusum nomine, qui rebus novis enarrandis aut fingendis totus incumbens, cunctis tædium afferebat.

*Artibus his semper cenam Philomuse mereris ,
Plurima dum fingis , sed quasi vera refers.
Scis quid in Arsacia Pacorus deliberet aula :
Rhenanam numeras , Sarmaticamque manum ;
Verba Ducis Daci , Cattis mandata resignis.
Victtricem manum quam venit ante vides.*

Eundem Pacorum Regem Parthorum amicum Deceballi Dacorum Regis fuisse nos docet Plinius junior lib. 1. Ep. 20. & ibi ad Trajanum quem monet quemdam nomine Callimorphum confugisse ad Principis statuam , perductumque ad Magistratus indicasse , servisse aliquando Laberio Maximo , captumque à Susago in Mœsia , & à Decibalo muneri missum Pacoro Parthiae Regi , pluribusque armis in ministerio ejus fuisse , deinde fugisse ; secum autem attulerat Callimorphus ille gemmam habentem imaginem Pacori , & quibus insignibus ornatus fuisset , glebulamque ex Parthico metallo. Quo anno interierit Pacorus , incertum prorsus ; sed cum Deceballi amicus fuerit , & postea multis annis vixerit , verissimile non est Regem istum è vivis excellisse ante annum *Æræ* C. 100. filium reliquit nomine Par-Tamasirim. Chosroes , seu-Hosroes , quem Pacori fratrem fuisse testatur Dio , post eundem Pacorum regnavit , eumque Parthi prætulere fratris filio Par-Tamasiri , cui tamen ut aliquo pacto faceret satis , Regem Armeniæ majoris ipsum designavit , Exedaremque Romanorum socium regno privavit.

Anno Ch. 112. V. C. 865. Abrahami 2128. *Arsc.* 367. Chosroes Rex Parthorum , ejecto Exedare Rege Armeniæ successore Tiridatis , & Arsacida Regem Armeniæ creat fratris Pacori filium Parthanasirim inconsulto Imp. Trajano , qui vehementer indignatus bellum contra Parthos gerere decernit. Inde belli Parthici initium sumendum ; istud autem Eusebius integrè narrat hoc anno , licet pluribus annis gestum , eò quòd currente Abrahami anno inchoatum fuerit Parthis Armeniam invadentibus , quæ in Principis Romani clientela erat. Legendus Dio lib. 68. Julianus autem Imperator in Cæsaribus , sic loquentem introducit Trajanum. *Parthos* autem priusquam ab his injuriâ affectus essem , armis violandos non existimavi , ut verò injuriam intulerunt (cum nempè Armeniam invadere ausi sunt (non me ætas ingravescens , etiam

C ij

sum legibus, mihi militiæ vacationem concedentibus ab iis invadendis revocavit. Egressus est Româ ad bellum Parthicum Trajanus anno Imperii sui 15. (18. apud Malelam, sed lege IE, ut jam in Anglia viri docti videre) mense Hyperbore-120, seu Octobri. Ita Malela, qui sua ex Dominico Chronographo mutuatur, id est anno Abrahami ineunte 2129. Arfac. 368.

Anno Ær. Ch. 113. V. C. 866. Arfac. 368. vel 69. Trajanus Athenas venit, & non multo post Legati Chosrois eodem eum conveniunt, qui pacem petunt munera offerentes; nam quia de profectioe Trajani Chosroes acceperat (in remotioribus Orientis partibus) trepidans miserat oragum suppliciter ne bello invaderetur, & Armeniam pro Parthamasiri Pacori filio petebat. Trajanus non aliud respondit, nisi se postquam in Syriam venisset facturum omnia quæ fieri par esset. Dio lib. 68. pag. 778. in hac sententia persistens. Asiam Ciliciamque cum finitimis Provinciis peragravit (æstate & autumno hujusce anni) ac Seleuciam adpulit Dio, & Dominus apud Malelam; Seleuciam appulit, id est ad portum Battylum, *μὴν Ἀπριλλίῳ τῷ καὶ Δεκεμβρίῳ*. Lege *Ἀπριλλίῳ*; mense Apellæo, seu Decembri.

Anno 114. V. C. 867. Arfac. 369. vel 70. Trajanus Imperator mensis Audynæi sive Januarii *εβδομη Ημερα*, die septimo; E (supplendum *ισδομη*) feria septima per portam auream sive Daphneticam veniens Antiochiam Syriæ ingressus est, coronam capite gestans ex ramulis oleaginis contextam. Ita Malelas & Dio pag. 779. Antiochiæ cum esset Imperator, Augarus Ostroenus, non ille quidem occurrit, munera tamen & Legatos misit, Trajanum pariter & Parthos metuens. Dio *ibid.*

Parthamasiris ceu vi cogente primùm Trajano scripsit, tanquam Rex, & quia nihil rescriptum esset, alias litteras misit, omisso nomine regio.

Nihilo Armeniam invadit Trajanus, & eam Provinciam P. Romani facit rejecto Parthamasiri. Hoc narrat Dio apud Xiphilinum, & in fragmentis lib. 68. pag. 779. & seq. At Antichialum Trajanus Heniochorum, Machelorumque Regem donis mutuis cohonestavit. Dio pag. 779. Trajanus dictus est secundò à Senatu *Optimus*. Armeniacus verò ex militibus.

Anno 115. V. C. 868. Arfac. 370. vel 71. Trajanus Edeffam.

veniens. & Angaro Regi placatus, ibidem aliquandiū subsistit. Cū in Mesopotamiam venisset, Regibus Mano, Manissaro, & Bebarsapi Adiabenes bellum intulit. Singara capit ope Lusii (Quieti.) *Dio* 781. Trajanus Nisibi Batnisque captis in Mesopotamia Parthicus cognominatus est. *Dio ibid.* Deindē Antiochiam revertitur, ibidem hyemat, & terræ motu ferē opprimitur Dominica die 23. mensis Apellæi seu Decembris anno Antiochiæ 164. ex Malcla rite emendato.

Anno 116. V. C. 869. *Dio pag.* 785. ineunte vere Trajanus in hostilem terram ingressus est. Romani navigiis Tigrim transmeant; Adiabenum & Arbela capiunt, post Babylonem usque veniunt, nullo hoste repugnante; nam Parthorum vires comminutæ erant bellis civilibus, eratque tunc inter eos seditio (inter Chosroem nempe & Partamaspatem, istum enim Regis Armeniæ filium, & Regis Parthorum hostem exhibet Joannes Malela in Chronographia, qui licet historiam istam ineptis ac anilibus involvat fabulis, attamen velustis libris usus est.) Trajanus mox Ctesiphontem Regiam Parthorum ingreditur, quā urbe captā Imperator appellatus est, *confirmato Parthici nomine.* Messenem Tigridis insulam prope ostium fluminis & mare rubrum, seu sinam Persicum, in qua Athambilus regnabat, nullo labore cepit, atque in iis locis propter vim hyemis & rapidum Tigrim, æstumque maris, in magnum venit periculum, Characem deindē dictam Spasini, primi scilicet Regis Characenorum, quæ erat in ditione Athanibili, (qui Athambilus successor Spasini erat) de quo Spasino Lucianus in Macrobiis.

Anno 117. V. C. 870. Arsac. 372. *vel* 73. dum Trajanus navigat versūs Oceanum, omnia quæ ceperat, maximo tumultu defecerunt: quā defectione cognitā Lusium & Maximum contra rebelles misit, Maximus ab iis prælio superatus est, sed Lusius recuperavit Nisibim, Edessam expugnavit, diripuit & incendit, Seleucia ab Erucio Clero, & Julio Alexandro Legatis capta & incensa est. Trajanus metuens ne Parthi aliquid molirentur, ipsis Regem dare constituit, ut Ctesiphontem venit Parthis Regem Partamaspatem (Arsacidam, sed hostem Chosrois, designat. Indē profectus in Agarenos, eos adoritur infausto successu; indē proficiscitur, & in morbum cū incidisset, obiit Selminite in Cilicia mense

Augusto, cui succedit Hadrianus, qui tunc exercitui Syriaco præerat.

Anno Ær. Ch. 118. V. C. 871. Arfac. 373. *vel* 74. Hadrianus Imperator *deficientibus his nationibus quas Trajanus subegerat*; omnia trans Euphratem & *Tigrim reliquit*. Psatamassirim (emenda Partamassapim) quem Trajanus Parthis Regem fecerat, quod eum non magni ponderis apud Parthos videret, *proximis gentibus Regem dedit*. Spart. in vita Hadr. cap. 3. (quibus autem gentibus, disce ex eodem Spartiano cap. 4.) Parthos in amicitia semper habuit, quod inde Regem retraxit, quem Trajanus imposuerat, Armeniis Regem habere permisit, cum sub Trajano Legatum habuissent. Tunc Hadrianus Antiochiæ erat, ut docet nos Spartianus cap. 5. Trajani gloriæ invidens, statim tres provincias reliquit, quas Trajanus addiderat, & de Assyria, Mesopotamia, & Armenia revocavit exercitus, & finem Imperii esse *Euphratem voluit*. Eutropius lib. 8. pag. 114. Parthi Parthamasapæ abnuentes suis moribus Regi parere cœperant, *ἐν τῷ σφετέρῳ πρόπῳ ἤρξαντο βασιλευε...* (revocato scilicet eorum legitimo Rege Chosroe.) Dio in Epit. sub finem lib. 68. Parthemaspatem verò quem Trajanus Regem, creavit Parthorum fuisse filium Regis Armeniæ legitur apud Malelam Chronogr. exin argumentum Hadriano fuit Armeniæ Exregi Parthorum restituendæ.

Hoc inquam anno 118 (ex lib. 9. Eutropii) Hadrianus statim, ab adepto Imperio, Provincias omnes reliquit, quas Trajanus addiderat, & de Assyria, Mesopotamia & Armenia revocavit exercitus, ac finem Imperii voluit *esse Euphratem*; non inodò Assyriam sed Mesopotamiani Parthis restituit, scilicet partem Mesopotamiæ, quam Arsacidæ prius obtinuerant, cujus primariæ urbes fuere Amida & Nisibis, at ejusdem regionis pars Osroëne dicta, quam alluit Euphrates, Abgaro Regulo à Trajano sub tributî onere concessa indigenis Principibus suis parere voluit Hadrianus, non Parthis. Istos autem Mesopotamios Syris vicinos anno saltem Imperii sui 15. prorsus liberos & immunes à tributo esse decrevit, ut infra demonstrabimus ex nummis.

Anno Ær. C. 130. V. C. 883. Arfac. 385. *vel* 86. Hadrianus Imp. urbes Asiæ usque ad Euphratem lustravit; *tum bellum Parthorum in motu fuit, idque Hadriani colloquio repressum*

est. *Spart. cap. 1.* Quæ tamen manifestè transposita, & loco suo vero mota videntur: pertinent verò ad cap. 13. ubi hæc leguntur. Hadrianus à *Cappadociis* servitia castris profutura Toparchas & Reges ad amicitiam invitavit; invitato etiam Cosdroe, seu Hosroe Rege Parthorum, remissaque illi filia quam ceperat Trajanus, ac promissa sella quæ iidem capta fuerat, cùmque ad eum quidem Reges venissent, ita cum his egit, ut eos *pœniteret*, qui venire noluerunt causâ speciatim *Pharasmænis*, quæ ejus invitationem superbè *neglexerit*. Cosdroes ex illis non fuit, qui causâ Pharasmanis ad Hadrianum venire noluerunt: nam Iberi semper fuere, aut plerumque Parthorum hostes præcipuè tempore Pharasmanis, ut mox videbimus. Cosdroes idcirco ad Hadrianum venit, & *colloquio Hadriani bellum* quod tantum in motu erat, repressum, ut legitur cap. 12. ejusdem Spartiani: Hadrianus tamen sellam regiam non remisit, nec promissis iterit, eò quòd, ut opinor, non multò postquam ex Asia egressus est Imperator, Cosdroes obierit.

Anno. 133. Arsac. 289. hoc etiam anno, Juliano labente, Hadrianus cùm ex Orientalibus Provinciis recederet, & Italiam repetere cogitaret, ne quid pacem cum Parthis & finitimis Barbaris inritam turbare posset, & ut finis Imperii, certusque terminus Euphrates esset, Mesopotamios liberos à tributo pronuntiavit quod Trajanus imposuerat, *Spart. cap. 4.* Mesopotamios, inquam, non Parthis sed Regulis & Phylarcis subditos Resainam oppidum non ignobile Osrhoenes prorsus liberum esse Imperator iste voluit, & exindè epocham suam instituerunt & numerarunt Resainenſes, uti demonstrant hi nummi sub Decio Imp. cusi cum hac epigraphe in antica parte ATT. KAI. MEC. KT TPA. ΔΕΚΙΟC. CCB. in postica CΕΠ. PHCAINHCIΩN. HIP. Septimiorum Resainensium 118 velut in alio nummo CΕΠ. KOA. PHCAINHCIΩN. L. HYP. Septimiæ Colonix Resainensium anno 118. Cujus epochæ initium ex vera Imp. Decii Chronologia ad annum *Æræ Ch. 132 vel 133.* proculdubio revocanda. Tunc igitur Hadrianus Mesopotamios, & eorum regulos Osrhoenenses scilicet ab omni tributorum onere exemit. Resaina, quæ hodiè prisco retento nomine *Rasain* dicitur, olim à Theodosio Magno restituta & aucta, Theodosiopolis appellata fuit, ut

docet nos Joan. Malela parte 2. Chronici pag. 40. Εποίησε δὲ ὁκοπὸς Θεοδοσιος, καὶ τὴν Περχομένην τῶν καμῶν ἐρφαεῖναν, (lege *ερσαεῖναι*) πόλιν ἣτις μετεκλήθη Θεοδοσιούπολις λαβῆσα ἕκαστε ἡαντὴ κώμη καὶ δικαίον πόλεος ἕως τῆς νῦν ἐπὶ τῆς υπαλείας Μηρβαυδῆ καὶ Σατερνινῆ. Fecit etiam ipse Theodosius oppidum quod prius Rafacina dicebatur, civitatem, quæ nomine mutato dicta est Theodosiopolis, accipiens exindè hoc oppidum jus civitatis usque nunc, & quidem sub Consulatu Merobaudis & Saturnini (anno 383.) Rafaina quæ & Theodosiopolis sita fuit ad Aboram sive Chaboram fluvium in Osrohoene, testibus Stephano Geographo, & Procopio lib. 2. de Edit. Justiniani. Attamen Hadrianus Rafaniam liberam omninò esse voluit ne Regibus subditam: idque ex eo colligo, quod, ut docent nos nummi, Sept. Severus Coloniam Romanorum istud oppidum fecit, erat igitur tunc liberum oppidum istud; at regnum Osrohoenes in provinciam primùm redactum fuit à Caracalla Sept. Severi filio, ut nos docet Dio.

Anno circiter 134. V. C. 887. Arsac. 389. *vel* 90. succedit Vologeses II. patri Chosrohoi.

An. 135. V. C. 888. Arsac. 390. *vel* 91. confecto Judaico bello (à Ducibus Hadriani,) aliud Alanorum, qui Meslagetæ sunt, motum est à Pharasmane; istud vero Mediam Armeniamque vehementer afflixit, Cappadociamque attigit. Post, Alanis (non Albanis, ut imperitè substituit Leunclavius) partim muneribus à Vologeso persuasis partim metu Flavii Arrhiani Præfidis Cappadociæ adductis, conquieverunt. Dio lib. 69. pag. 794.

Anno 136. V. C. 889. Arsac. 391. *vel* 92. Vologæsus Rex Parthorum Legatos misit ad Hadrianum, ut Pharasmanem accusarent: hos in Senatum introduxit Imperator. Dio ibid. Re infectâ redierunt Parthi; nam Hadrianus Pharsmani Ibero cum uxore Romam profecto, imperium auxit, & in Capitolio sacrificare permisit.

Anno Æræ Ch. 138. V. C. 891. Arsac. 393. *vel* 94. obiit Imperator Hadrianus, cui successit Antoninus Pius.

Anno 139. V. C. 892. Arsac. 394. *vel* 95. moritur Rex Armeniæ Partamasapes Arsacida, relicto filio nomine Achæmènide Jamblychus in Dramatico apud Photium Bibl. cod. 94. Vologæsus jam Armeniæ inhiabat, at Imperator Antoninus Parthorum Regem ab Armeniorum expugnatione solis litte-
ris

ris repulit. Capitol. in Dii vita cap. 9. Hoc autem anno ab Antonino Pio, cùm esset TRIB. POT. COS. II. REX ARMENIS DATUS. S. C. ut testantur nummi ejus antiqui. Sellam regiam Parthorum Regi repetenti, quam Trajanus ceperat (nec Hadrianus reddiderat) pernegavit, ut testatur Capitolinus in vita Ant. Pii. Quandiù vixit ille, tranquillâ pace Oriens quievit.

Anno 161. V. C. 914. Arsac. 416. *vel* 17. mortuo Antonino Pio, ei succedunt adoptivi filii M. Aurelius & L. Venis mense Martio; quod cùm audiisset Vologæsus, statim Armeniam invasit. Demortuo autem Achæmenide Arsacida filio Parthamasapis, regnum Armeniæ devenit ad Sohænum filium Achæmenidis *ex patribus Regibus òrtum*. Qui regno deturbatus à Vologæse Romam fugit, ubi simul creatus est Senator & Consul (suffectus scilicet) Jamblychus in Drammatico apud Photion. *Vologæses prior* bellum Romanis intulit, totum exercitum Severiano commissum ad Elegiam oppidum Armeniæ undique conclusum, unâ cum ipsis ducibus sagittarum ictibus confecit. Dio lib. 71 pag. 802. B.

Dux Parthorum præcipuus erat *Hosroes quem Græci Oxyroen nominabant*, ita Callymorphus Scriptor sub M. Aurelio apud Lucianum de modo conscribendæ historiæ pag. 356. *Præterea*, inquit, Lucianus ibid. pag. 357. Hic (Callymorphus) *de morte Severiani scripsit*, quod cæteri quidem omnes decepti & falsi sint, qui putarunt ipsum gladio interfectum fuisse, *quando inedia & cibi abstinentia inerat*: sic verò cùm nugatorem refellit Lucianus, nescit quod totum illud quod ille (Severianus) passus est trium duntaxat dierum fuisse; qui autem inediâ moriuntur, etiam in septimum usque diem plerique sufficiunt: nisi quis hoc credere volet quod Chosroes adstiterit, expectans donec Severianus fame interiret, & ob id ante septimum diem in aciem non eduxerit.

Porro idem Lucianus in vita Alexandri Pseudomantis pag. 486. & 487. Ducem Parthorum Osroem, appellat Qthryadem, narratque Severiano redditum fuisse super expeditione in Armeniam suscipienda oraculum ex autophonis, id est, voce ipsius Dei Elyconis, cujus Sacerdos & Propheta erat Alexander, adhortans enim illum ad incursum regionis, sic ait.

*Parthis Armenisque citato Marte subactis ,
Romam Urbem repertes , & claras Thybridis undas ,
Vertice ferta gerens radiis distincta serenis.*

Deinde vecors ille Gallus persuasus incurfionem feciffet , cæderetur ab Othryade hoc oraculum à Commentariis fustulit , atque aliud in ejus locum fubftituit (Alexander) hujusmodi.

*Aymen in Armenios ne duc : neque enim expedit iftuc.
Ne tibi fœmineis vir amictus-veftibus , arcu
Exitium immittat , vitæque ac lumine privet.*

Siquidem hoc interim callidiffime fuerat commentus , ut posterioribus fubftitutiisque ræfponfis ea quæ perperam , maleque eveniffent , farciret ac mederetur. De eadem clade à Romanis perpeffa fcribit Capitolinus in M. Aurelio cap. 8. Fuit eo tempore (fub initio fratrum M. & Lucii etiam Parthicum bellum , quod Vologæfus paratum fub Pio , Marci & Veri tempore indixit fugato Artilio Corneliano , qui Syriam tunc adminiftrabat. Idem in Vero cap. 6. interfecto Legato Severiano , *cæfis legionibus (in Armenia) Syri defectionem cogitant , Oriens vaftatur.*

Primò in Armenia Romanos cladem paffos , deindè verò victorias continuas ab ipsis reportatas fuiſſe fcribit Lucianus , pag. 347. initio libri, *quomodo hiftoria fcribenda fit.* Hoc anno Imp. Verus in Orientem profectus eſt belli Parthici cauſâ , & hyemavit Laodiceæ. Capit. in Vero cap. 7.

Anno 162. V. C. 915. Arfac. 417. vel 18. bellum inchoatum à Romanis , duce Statio Priſco , per quem geſtæ ſunt res in Armenia proſperè , Artaxatis captis (Capitol. in Marco) ſcilicet anno ſequenti 163. Nummus probat TRIB. POT. III. IMP. II. Cos in Armenia cum captivo ad trophæum ſub finem hujusce anni 163. V. C. 916. Arfac. 418.

Anno 164. V. C. 917. Arfac. 419. vel 20. Cum Verus jam ſuſcepiffet Tribun. poteſt. III. dictus eſt ab exercitu *Armeniacus* , & ab eo REX ARMENIS DATUS , ut ex altero nummo patet. Rex iſte Sohæmus fuit. antequam à Parthis expelleretur geminus regni Armeniæ hæres , & Rex iterum creatur *Armenie majoris* , ut ſcribit Jamblycus.

Vologæses victus ultra Euphratem *flumen fugit*. Jamblycus ibid. Dio Ep. lib. 71. pag. 802. Cassius adorientem se Vologæsem subinuit circa Euphratem.

Anno 165. ineunte vere, *Vologæses victus ultra Tigrim fugatus est*, & Parthorum regio à Romanis subacta fuit, ut narrat Jamblycus Babylonius ocularis testis ad Photium in Bibl. Callymorphus coævus etiam apud Lucian. quomodo consc. hist. pag. 356. multis verbis describebat, qualis fuerit coma Hosrois (ducis Parthorum) natantis per Tigrim (post cladem acceptam) & in quale anthyum effugerit. Duces Romani confecerunt Parthicum bellum Statius Priscus, Avidius Cassius, & Martius Verus, (qui postea Cappadociæ præfuit, teste Dione lib. 71. pag. 811. A.) per quadriennium; ita ut Babyloniam Provinciam, & Mediam pervenirent; partimque (Vero) qui Antiochiæ morabatur, nomen Armenici, Parthici, Medici, quod etiam Marco Romæ agenti delatum est. Egit autem *per quadriennium*. Verus hyemem Laodiceæ, æstatem apud Daphnem, reliquam partem Antiochiæ. Ita Capit. in Vero cap. 7. Dio lib. 71. in Epit. pag. 802.

C. Cassius desertum tandem Vologæsem & sociis terga verrentem insequutus, Seleuciam & Ctesiphontem venit, deinde vastata atque incensa regia Vologesi, quæ in urbe Ctesiphonte erat, solo adæquavit. Capit. in Vero cap. 8. Virio Cassii contra fidem Seleucia, quæ ut amicos milites nostros receperat, *est expugnata* (id est vastata,) quod quidem etiam inter cæteros Quadratus Parthici belli Scriptor, incusatis Seleucensibus, qui fidem primò *ruperant*, *purgat*, apud Capit. in Vero cap. 8. Dio ibid. ut sup. Cùm autem Cassius revertetur magnum numerum militum amisit. qui partim fame enecti, partim extincti, rediit ægrè in Syriam cum reliquis militibus. Exin tamen Mesopotamia Rom. Imperio addita fuit, quam Parthi nunquam receperunt, licet eandem Provinciam aliquoties infestarent incursionibus.

Vologæses rebus infelicitè gestis, deinde usque ad obitum quievit. Sohamo autem Armeniæ Rege mortuo, successit (filius, ut colligo,) Sanatruclus nomine, de quo hæc scribit Suidas. *Corpus quidem habebat mediocre, sed animo erat ad omnia magno, præcipuè verò ad res bellicas: justitiæ custos fuit & frugalis, sicut præstantissimi Romanorum & Græcorum.*

D ij

Quo anno obierit Vologeses, incertum est: hic Vologeses II. successorem habuit filium Vologesem III. qui Commodo imperante jam regnabat, Pescennii Nigri amicus Præsidis Syriæ, qui in Provincia, interfecto Pertinace, purpuram sumpsit. Nigro enim Pescennio Parthos favisse scribit Spartianus cap. 9. adde Herodianum lib. 3. cap. 65. Regnabat itaque Vologesus III. ante annum Chr. 193. V. C. 946. Arfac. 448. Hâc Epochâ & notâ Chronologicâ YMH. 448. nummum ejusdem Vologesi... ΟΛΟΓΑΣ. consignatum vidi.

Anno 195. V. C. 947. Arfac. 450. *vel* 51. Dum muri Byzantiorum obsidentur, Severus exercitum contra Osroënos, Adiabenos & Arabas duxit, quos vincit Severus. Dio lib. 76. pag. 848. Spart. cap. 9. vitæ Severi. Arabas autem & Parthos oderat Severus, quia æmuli socii sui Nigri fuerant. Herod. lib. 3. cap. 65. & Spart. cap. 9. vitæ Severi.

Anno 196. V. C. 949. Arfac. 451. *vel* 52. Severus bellum inferre tentat Parthis & Adiabenis, Parthicum tamen in aliud tempus rejecit. Herodian. lib. 3. cap. 65. Severus porro dictus est Arabicus, Adiabenicus, Parthicus; at recusavit Parthicum nomen, ne Parthos lacefferet. Spart. sub finem cap. 9. vitæ Severi: timebat enim Severus Cl. Albinum Cæsarem, qui mox rebellavit, seque Augustum dixit, nequaquam assentiente Severo.

Anno 198. V. C. 951. Arfac. 453. *vel* 54. Parthi, occupato Severo bellis civilibus, *arreptâ licentiâ*, Mesopotamiam invadunt, magnis copiis conductis Nisibin obsident; sed ea à Læto duce Romano conservatur. Dio lib. 75. pag. 833.

Anno 199. V. C. 952. Arfac. 454. *vel* 55. Severus Româ profiscitur ad bellum Parthicum.. trajecto exercitu à Brundisio continuato itinere venit in Syriam, Parthosque submovit (à finibus Romanorum) Spart. cap. 14. & 15. vitæ Severi, Nisibin venit (sub finem hujusce anni,) Parthi adventu Severi minime expectato, domum sunt reversi; frater verò Regis Vologesi cum Severo erat. Dio pag. 854.

Anno 200. V. C. 953. Arfac. 455. *vel* 456. jam Severus in Armeniam facturus impetum, præventus est à Rege Armeniorum mittente obsides; postea in Syriam, ut se pararet ad bellum Parthis inferendum, revertitur. Herodian. lib. 3. Dio verò in Fragg. lib. 75. pag. 854. *Cum Vologæjus (Rex Ar-*

menia) *Sanstruci* (Regis Armeniæ itidem ex Suida) *filius*, aciem opposuisset Severianis, & priusquam cum eis confingeret, inducias postulasset, Legatos Severus ad eum misit, eique partem *Armeniæ pacis causâ donavit*; partem itaque abstulit, Sophe- nem nempè, quæ exinde paruit Satrapis indigenis Rom. vecti- galibus usque ad Justinianum Imperatorem.

Anno Chr. 201. V. C. 954. Arsac. 456. *vel* 57. Severus inopinato Parthos aggreditur, Regiam Ctesiphontem trajec- to Tigri capit, & militibus diripiendam concedit: illinc fugat magnum Regem Vologesem (quem perperam Artabanum vocat Herodianus lib. 3. cap. 74. Dioni enim Severi Comitæ & familiari omnino fidendum, non Herodiano, cujus asserta ex scriptis Dionis invictè repelluntur, in multis enim peccat Herodianus, cùm bellum istud Parthicum narrat.

Anno 214. V. C. 964. Arsac. 469. *vel* 70. mortuo Vologe- so II. dum Antoninus Caracalla in Asiam venit, succedit filius major natus Artabanus, fratribus ejus repugnantibus, qui de regno inter se certant, eoque se multum *jactat An- toninus*. Dio Fragm. lib. 77. Excerpt. Vales pag. 746. & apud Xiphil. eodem lib. 77 pag. 876. Antoninus scripsit ad Sena- tum de Regibus Parthorum, quod cùm fratres essent, & dissiderent inter se, Respublica Parthorum ex eorum dissen- sione magnum detrimentum caperet.

Cùm ad Antoninum, tanquam ad amicum fraude pellec- tus venisset Angarus Rex Osroenorum, comprehensum con- jecit in vincula, & Osroenam Rege destitutam cepit, & in Provinciâ redegit: verum Osroenem Abgaro illius gentili- tio Principi restitutam fuisse à Gordiano Pio patet ex num- mis apud Tristenum tom. 3. præsertim ex illo numismate, cujus postica describitur pag. 519. ibi uterque Princeps exhi- betur; Imperator capite radiato dextrâ globum terræ tenet, Abgarus Gordianum respiciens, dextrâ diadema tangit, lævâ sceptrum demittens se à Principe Romano Regiam potesta- tem recepisse fatetur.

Anno 215. V. C. 968. Arsac. 470 *vel* 71. Artabanus solus regnat, sed ei bellum intulit Caracalla, eo quod Tiridatem & Antiochum quemdam quos poscebat, non dederat. . . . . Postquam autem à Partho metu perterritus, utrumque recepit, à bello destitit Parthico.

Anno 226. V. C. 969. Arsac. 471. *vel* 72. Regem Armeniorum (Vologesem) qui cum filiis dissentiebat, velut inter eos pacem facturum per litteras vocavit, ac deinde illos non aliter quàm Angarum tractavit (eos, inquam, in vincula conjecit. Epit. Dion. lib. 77. pag. 875. E. & ex eodem Dione.

Porro Theocritum misit cum exercitu in Armenos, à quibus victus, magnam cladem accepit lib. 77. pag. 878. & 879. Dion. videndus & Spart. cap. 6. in vita Caracallæ. Armeni paulò post Tiridatem Regem eligunt.

Antoninus Caracallus fraudulentam expeditionem in Artabanum suscipit, Parthorum agros & urbes crudelissimè diripit ex Dione lib. 79. Herodian. lib. 4. cap. 101. & 102. At ubique fere hic cespitat testimoniisque Dionis falsi arguitur.

Anno 217. V. C. 970. Arsac. 472. *vel* 73. Cùm Caracalla iterum vellet Parthis bellum inferre, hybernat Edessæ, unde discedens occiditur dolo Macrini 8. Idus Aprilis (Spartian cap. 6. & 7.) *Macrinus* imperium adeptus, configit dubio eventu cum Artabano Rege, qui advenerat tunc cum ingenti exercitu, à quo Romani propudiosam pacem agrè obtinent. Dio lib. 78. pag. 888. & 889. Quo cum conferendi Herodianus lib. 4. cap. 108. & 109. & Capitol in vita Macrini. Pergit Dio lib. 78. pag. 887. *Fuit hoc quoque bellum compositum*, quod in Armenia gestum erat, cùm Tiridates diadema sibi à Macrino missum accepisset, ac matrem quam Caracallus *undecim mensibus* in carcere detinuerat, (à mense Junio scilicet anni superioris 216. una cum præda quæ capta fuerat ex Armeniis, & iis cum agris quos pater ejus in Cappadocia possederat, impetrasset: pater itaque Tiridatis, & ejusdem fratres in carcere perierant.

Anno 222. V. C. 975. Arsac. 477. *vel* 78 Tiridate mortuo, cùm Alexander Mamææ filius Romæ creatus fuit Imperator, tum Rex Parthorum *Arsacem* fratrem suum Regem Armeniæ constituit, ut refert Armeniorum historia apud Procopium lib. 3. de Ædificiis Justiniani; addit Procopius, *neque enim* ex Armeniis oriundos quis existimet Arsacidas. In Armenia majori sedem habebat Armeniorum Rex jam inde antiquitus subditus Romano Imperatori.

Anno 226. V. C. 979. Seleuc 537. *vel* 38. Arsac. 481. *vel* 82. Deletis Parthis Artaxerxes sceleratus & injustissimus Per-

ficum regnum obtinuit, interfecto Domino suo (Artabano) anno nempe 538. *Alexandri Magni* (id est Epochæ Seleucidarum, & anno ineunte: cœpit enim annus Seleuc. 538. autumnus hujusce anni 226. Agathias lib. 4. pag. 134. Dio Epit. lib. 80. pag. 918. Artaxerces Persa cum tribus præliis Parthos superasset, & Artabanum Regem eorum *interficit*. Herodian. lib. 6. cap. 129. Artaxerces Persarum Rex Parthos devicit, atque Artabanum qui prius Rex Regum appellabatur, & duplici utebatur diademate.

ARSACES I.

ARSACES I.

ARSACES
PARTHORVM. REX. I.

*In museo D. Vaillant. D. M.
ex num. arg. tetradr.*

PARTHI ex Seleucidarum Imperii distractione ampliorem suæ dictionis partem virtute & armis sibi vindicârunt : gens quidem sub Medis & Persis ; imò sub Macedonibus obscura. Seleucus Nicator ex innumeris [†] istis Regionibus ab Alexandro magno, Da- [†]
A

rio devicto, comparatis, imperium ab Hellesponto ad Indum usque fluvium sibi constituerat: quod Antiochus Soter, hujus filius, integrum servavit. Ipso autem mortuo, Antiochus ejus filius, qui vocabatur *ὁ θεός*, id est, DEUS, patri in imperium successit; sed adversus Ptolemæum Philadelphum, qui secundus imperabat Ægyptiis, gessit bella quàmplurima, & totis Babylo-
+jn caput XI. Prophetia *Danielis ex Chron. Porphyrii*, qui sua à Sutorii Callinici Chronicis excerptit.

Dum autem Antiochus II. contra Ægyptios bellum redintegrat, & diù illo detinetur; exercitibus & præfidiis vacuæ inermesque Orientis Satrapia remanent. Quâ re conspectâ, Græci Bactrianam Regionem incolentes, Macedonum odio, rebellant. Primus horum Græculus quidam, nomine *Euthydemus*, Bactrianam, vicinasque regiones fidei suæ commissas, ad defectionem pertraxit. *Strabo lib. xi. pag. 515.* Sed aliquantò post obiit, quum diadema sumere non fuisset ausus. Ejus verò successor Theodotus, seu Diodotus, primus se Regem appellari jussit: ut in *Epit. Trog. lib. 41.* atque in prologo ejusdem libri legitur: In Bactrianis regnum à Diodoto constitutum est.

Arsaces & Tiridates fratres, Satraparum munere fungebantur apud Bactros; id est, partem Bactrorum regebant; Agathocle Macedone Præfecturam administrante Persicæ Provinciæ (latè sumptæ pro omnibus superioribus Satrapiis, seu regionibus Transtigritanis.) Arrianus testis in Parthicis apud Syncellum. *Chron. pag. 284.*

Bactrianum fuisse Arsacem tradunt, & incrementa

A R S A C E S I.

Diodoti præsensisse; ideóque ad Agathoclem confu-
 gisse; cum sibi ad resistendum Diodoto non satis vi-
 rium foret. *Strab. lib. xi. pag. 515.* Arsaces & Tiridates
 generis originem ad Artaxercem, Persarum quondam
 + *Principem*, referebant; Artaxercem, inquam, qui pri- ^{+ Regem,}
 mum Arsaces appellabatur. *Ctesias in fragm. Pers. pag.*
652. Quid quod avus Darii ~~Histaspidis~~, ^{Hystaspis,} *Arjaa* vocaba-
 tur apud Herodotum, *lib. i. cap. 205. & lib. viii. cap. 2.*
 Unde originem suam deducere ~~ex~~ priscis Persarum re-
 gibus, non leve ac futile autumabant Arsacidæ, licet
 incertæ originis dicatur Arsaces, *ex Epitome Trogi lib. 41.*
 Erant duo fratres, *Ἀρσάκιδες τῶν υἱῶν Ἀρσάκους τῶν Φραπᾶτων ἀπαιδῶν, ἀπὸ τοῦ νότου,*
 teste Arriano *in Parth. apud Phot. Biblioth. cod. 581.* (Sic
 enim locum corruptum emendandum non dubito:) id
 est, Arsacidæ filii duo Arsacis, Phriapatii nepotes. *Phria-*
^{scu}*pates*, ^{scu}*& Phrapates*, ^{scu}idem ac *Aphra* Pater, ~~sive &~~ ^{scu}*&* ^{scu}*Papatus*: nam apud Persas, idem *Aphra* est, ac *Pa*
 apud Turcas Scythasque; scilicet, sublimis, supræmus,
 maximus: quæ nominibus propriis, ut & *Art*, præpo-
 nuntur.

Hi Phereclum, qui Agathocles nominatur apud Syn-
 cellum, quod alteri fratrum vim inferre conatus esset,
 (sed frustra *διὰ μὲν τῶν* apud Syncellum) contume-
 liam non ferentes, enecarunt; consciis etiam aliis quin-
 que. *Arrianus in Parth. apud Photium.* Ita verò habetur
 apud Zozimum. *Hist. lib. i. in Gordiano.* Nam post Ale-
 xandrum Philippi filium, & hujus successores Mace-
 donum Reges, Antiocho superioribus illis Satrapiis im-
 perante, Arsaces Parthus, propter illatam fratri Tiri-
 dati contumeliam, bello adversus Antiochi Satrapiam
 suscepto, Parthis auctor fuit, ut, ejectis Macedoni-

A ij

bus, sibi Regem assumerent.

ARSAC. Quum aperte rebellasset Arsaces, regionem pauperimam Parthiam, quam parvi fecerant Persæ & Macedones, occupat autumnò anni ante Christum 236. ineunte Seleucidarum 57. Urbis Romæ 498. scilicet, Consulibus L. Manlio Vulsone & M. Attilio Regulo, qui suffectus est Cæciditio in Magistratu defuncto; teste Trogò Pompeio *apud Justinum lib. 41.* cui optimè cum Arriano convenit: his enim Coss. regnabat Antiochus Deus. Initium Arsacidarum non rectè distulit Usserius ad annum Periodi Jul. 4464. & V. C. 504. quo Consul Romæ C. Attilius erat cum L. Vulsone iterum: cum illud debuerit ad annum revocare, quo M. Attilius Regulus, ejus frater, & L. Manlius Vulso erant Consules: quo scilicet anno Parthi à Syromacedonibus defecere. Indè enim exordium sumit Arsacidarum imperium: indè posteriores Parthorum Reges annos computare cœperunt.

Arsaces, Regis nomine assumpto, ab initio quidem paucarum virium fuit; nam Parthia non admodum erat ampla, ut quæ à Persis, atque etiam Macedonibus cum Hyrcania fuerit censita: teste *Strabone lib. xi. pag. 514.* Sed hic autor Arsacem primum ab ejusdem fratre, qui ei successit, non distinguit; ut & Epitomator Justinus, qui multa in Parthica Historia confundit, vel omittit contra mentem Trogi; ut infra demonstrabimus.

ARSAC. Rex verò toto tempore, quo regio nomine usus est, bellum indefinenter sustinuit adversus illos, quibus Parthiam Provinciam ademerat; & regiam constituit Hecatompylon à Macedonibus constructam. Hæc vetus regia Parthorum fuit, de qua inquit Q. Curtius *lib. 6. cap. 2.* Urbs erat eâ tempestate clara Hecatom-

pylos, condita à Græcis; ibi statum Rex habuit, com-
meatibus undique advectis: quod confirmat Strabo *lib.*
xi. his verbis, ad Hecatompylon autem Parthorum re-
giam, stadia cīo. cclx. Unde Arsaces ut Macedonum
amicitiam sibi conciliaret, se in nummis suis ΦΙΛΕΛ-
ΑΗΝΑ, id est Græcorum amicum, vocitavit.

ARSACES

3.

Arsaces, bello continuo propter defectionem distur-
batus, tandem inter certandum, latere hastâ trans-
fosso, interiit: ex Suida: cū duos annos & aliquot
menses potitus regno fuisset, ut videre est apud Syn-
cellum *Chron. pag. 284.* Cæterum, propter quæsitum
constitutumque ab illō regnum, licet breve fuerit;
Parthi hunc honorem ejus memoriæ tribuērunt, ut
omnes ab eo deinde Reges suos ARSACES appellarent.
Quin & Parthi ipsi ab eo *Arsacida* aliquoties dicti sunt;
ut videtur apud Lucanum *lib. i.*

Handwritten notes:
...
...
...
...

Plus illa vobis acie, quam creditis, actum est.
Arsacida.....

Apud Tacitum *Histor. lib. i.* *Arsacidarum solium*,
pro regno Parthorum habetur. Servius ad *Æneid. VI.*
vers. 760. inquit: Albanī omnes Reges dicti sunt SYEVII,
ab hujus nomine: sicut hodieque Romani Imperatores,
AUGUSTI vocantur: Ægyptii, PTOLEMÆI: Persæ,
ARSACIDÆ. Notandum Servium *Persas* pro *Parthis*
dixisse, quia retinuit apud quosdam auctores Imperiī
nomen, quod invaserant Parthi, ante quos Persæ re-
gnaverant, vel quod ipse Arsaces à Persis oriundus
esset: quemadmodum post Artabanum regno & vitâ
spoliatum, Artaxerxes Persa, se ipse Arsacidam no-
minavit: & Persarum imperiī appellatio rediit, quæ

IV.

modó fuerat Parthorum. Undè non mirum est, si Scriptores aliquot Parthos appellant Persas. Horatius *lib. 3. Od. 5.* Augustum graves Persas adjecisse imperio scribit. Aur. Victor de eodem Augusto ait : Huic Persæ obli-
des obtulerunt.

NUMMUS ARSACIS I.

Hoc numisma
falsum esse.
Haud uiuere.
s. a. male.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis sine epigraphe, barbâ prolixâ & capillis crispis, cum diademate & veste regiâ : ex aversâ parte ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΤΕΡΕΤΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, id est, REGIS REGUM ARSACIS BENEFICI ILLUSTRIS PHILELLENIS. In imo, Α. ΜΗΝΟΣ ΓΟΡΠΙΑΟΥ. A MENSE GORPIÆO. Arsaces ipse sedet, palmæ ramum accipiens à muliere stolata stante, capite turrito, lævaque cornu copiæ gerente.

ARSACIS Parthorum imperii conditoris effigies haud dubiè in hoc nummo exhibetur. Illius materia cum argento mixta, Regem non multum ab initio divitem ostentat ; sed

ARSACES I.

7

Gorpiæus mensis, quo regnum auspicatus est, in eo inscriptus, id planè evincit. In illa jam sententia fuit *Tristanus lib. 2 pag. 83.* cui non assentiri videtur *Card. Norisius in Epoch. Syromac. fol. 8.* arbitratus quempiam potius hujus Arsacis successorem indicari, altero titulo ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, AMICI GRÆCORUM.

A. ΜΗΝΟΣ ΓΟΡΠΙΑΙΟΥ, id est, A MENSE GORPIÆO; verba illa mensem Gorpiæum, quo Arsaces regnum suscepit, haud dubiè indicant: quæ Rex in nummis suis consignari ad æternam rei memoriam voluit. Ipse enim à Parthis ob virtutem Rex salutatus est, ut scribit *Arrianus in Parth. & Gorpiæus mensis prima fuit imperii Parthici Epochæ, ab Arsacis sub Antiocho Deo defectione.*

Arsaces non modo linguâ Græcâ in nummis, ut Græcorum amicitiam sibi conciliaret, usus est; uti & successores ejus fecêre: verùm etiam recepta jam mensium Macedonum nomina retinuit; quod nos edocent eorum monetæ. Mensis autem Gorpiæus in Arsacis primi nummis exaratus, Regem hunc ab eo mense annum inchoare voluisse indicat, quòd regnum esset hoc ipso mense auspicatus. *Scaliger de emend. temp. pag. 333.* ultimum esse anni Macedonici existimat; cui suffragatur *Petitus in Eclogis Chronol. lib. 4. cap. 14.* *Card. Norisius* contendit contrà ex *Zenobio & Suida Hyperberetæum* fuisse; & annum inchoari à mense Dio.

Rex capillis crispatis, & barbâ similiter adornata exhibetur, Persarum more; ut annotat *Suidas in Leonato Duce Macedone*, his verbis, SE REGIO CULTU ORNANS, ET REGIAM MAJESTATEM REFERENS, FLUENTE, PROMISSA DEMISSAVE COMA, ET RELIEVO APPARATU, QUEM A PERSICO MORE NON MULTA ABHORRENTEM EXCOLUERAT.

+ Titulos ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, quibus Persæ ~~Principes~~ olim utebantur, hîc etiam usurpat Arsaces, ut se originem ab *Artaxerxe Mnemone Persarum Rege*, quo se jactabat oriundum, traxisse persuadêret. Hanc verò appellationem illorum populorum linguâ SAAN SAAN dici apud *Ammianum lib. 19.* jam protulit vir doctissimus *Ezech. Spanhemius*, quam seriò Parthis Regibus tribuit *Suetonius in Caligula cap. 5.* dum ait lugubria induisse Reges post mortem Germanici. REGUM REGEM EXERCITATIONE VENANDI, CONVICTU MEGISTANUM ABSTINUISSE, QUOD APUD PARTHOS

+ Reges

JUSTITII INSTAR EST. Megistanes Græcis erant viri summi ; ac procures cujusque regni , quibus honor mensæ Regiæ accumbendi concessus fuit : unde D. Marci Evangelistæ locus , cap. 6. de Herode scribentis : *δὴ πρὶν ἐπιτῆ τοῖς Μεγασιαν.* PRANDIUM FECIT MEGISTANIS.

hic numisma

*fallum abior
standum.*

sed male.

EX MUSEO D. MONJEUX, PARISIIS.

Caput ejusdem Regis : ex aversâ parte eadem epigraphe ; in imo, ΑΠΟ ΜΗΝΟΣ ΓΟΡΠΙΑΙΟΥ, id est, A MENSE GORPIÆO. Arsaces sedet, dextram extendens versus Palladem, quæ dextra coronam præfert, levâ autem hastam tenet.

Quin ad eundem Arsacem imperii Parthici fundatorem spectet hic nummus Terradrachmalis , nullus est dubitandi locus. Idem oris habitus , eadem effigies , eademque partis aversæ epigraphe , illud omnino arguunt.

Pallas à Macedonibus peculiariter culta fuit , ut in Historia Regum Syriæ sæpè diximus ; siquidem Alexander Magnus plurima ei templa construxit in Cyrno seu Corsica , atque unum imprimis Ilii , vel Trojæ ; quod nulli magnificentiâ cederet. Eam ob causam Arsaces , ut Syromacedonum , quî in ejus regno manebant , & aliorum Græcorum , quos in suas partes pertrahere destinaverat , benevolentiam sibi conciliaret : ejus Deæ cultum retinere voluit ; imò & ab illa coronam ob suas victorias ^{recépisse} , utpotè , victoriæ semper assistrice , bellorumque

o ab ea so.

ARSACES I.

5

bellorumque præside, demonstrare hoc lemmate affectavit.

ΑΠΟ ΜΗΝΟΣ ΓΟΡΠΙΑΙΟΥ, id est, A MENSE GORPIÆO. Hæ voces in nummo Arsacis appositæ, haud dubiè illum ab hoc mense regnum inchoasse, & Arsacidarum Epocham indè emanasse declarant. Utrum autem ab illo annum incipere voluerit, dubium videtur: nam nemo nescit varias Græcorum nationes, eandem ubique mensium formam non observasse, teste Petro Castelano de Festis Græcorum; inter quos populos recenset ^{the} Macedonas? An verò Arsaces Gorpiazum primum anni mensem in regni augurium nuncupavit? Gorpiazus apud Macedonas Septembri respondebat, ex Plutarcho in Theseo; sed ejus initium in anno Romano diei 25 Augusti assignabatur: undè D. Epiphanius illum cum Augusto conjunxit.

+ et jpsos

Arsaces, ut regnum ad Persas reversum per se denotaret, non modò titulo ambizioso REGIS REGUM, quo illi utebantur, contentus, ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ denominationem sibi assumpsit, ut se BENEFICUM liberalitate continuè futurum demonstraret. Hæc cognomina Ptolemæus III. Egypti Rex, ut & Antiochus VII, & Demetrius III, Syriæ ~~Principes~~ ^{Reges}, sibi quoque adoptarunt.

Adjecit sibi titulum ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, juxta mentem fortè Appiani in Syriacis, quòd expulsus è patrio regno tyrannis, quasi patrius & domesticus Rex, populis apparuisset, seu quòd illis veluti Deus PRÆSENS adesset, seu potius simplici appellatione ILLUSTRIS cognomen accepisset: quod cognomentum Epiphanis Arsacidæ omnes sibi conservarunt.

Observandum venit in Arsacis primi nummis cognomen ΔΙΚΑΙΟΥ, id est JUSTI, non reperiri; quod Arsaci Tiridati ejus fratri tributum primum fuit; quodque successores ejus, ut & alia, Evergetis, Epiphanis & Philellenis, sibi vendicarunt.

Cardinalis Norisius nummos à primo Arface, quem non à fratre Tiridate distinxit, nequaquam fuisse percussos, sed à quopiam ~~horum~~ Regum successore suspicatur, sine ullo tamen fundamento. Primus enim, quanquam in Regione minime tunc opulenta, Hecatompylonà Græcis conditam pro Regia habuit: Tiridates verò per triginta annos Rex imperavit.

B

ARSACES II.

ARSACES TIRIDATES
REX PARTHORVM. II

*In thesauro LUDOVICI MAGNI.
ex num. arg. tetradr.*

TIRIDATES, fratri Arsaci in acie occiso succedens, regni habenas suscepit; *Arrianus in Parth. apud Syncellum*; sequē pariter Arsacem nuncupavit: quæ nominis & regni parilitas historiæ Scriptoribus hunc cum superiore confundendi occasionem dedit. Hujus autem

exemplo successores eandem Arsacis appellationem sibi retinuerunt, Imperatorum Romanorum more, qui se Cæsares, omnes vocârunt; quare in nummis, quod ad epigraphen, difficilè alii ab aliis distinguuntur, licet proprium ac peculiare nomen singuli apud Historicos habuerint.

Arsaces hujus nominis secundus, quem *Tiridatem* appellabimus, regnare cœpit anno 3. Arsacidarum, ineunte Seleucidarum 59. ante Christum 254. Urbis conditæ 500. Ut probatæ erat virtutis, apud Justinum *lib. 41.* etsi ab initio infirmus, teste Strabone *lib. 11. pag. 515.* gentem tamen Macedonicam, quæ ejus imperium agnoscere recusabat, longè propulsavit, magnamque indè potentiam consequutus est. *Id. Arrianus in Parth. apud Syncel.* Undè Magni cognomen meruit, quod nihilominus in nummis suis nunquam usurpavit.

Antiochus, cognomine *Deus*, Syriæ Rex, (quo regnante Arsacidarum imperium cœpit,) cùm esset bello adversus Ptolemæum Philadelphum, Ægypti Regem, impeditus; pace tandem cum ipso initâ, mortuus est, relictis duobus filiis, Seleuco Callinico, & Antiocho Hierace: quorum natu major Seleucus in Syriæ regnum patri successit. At mortuo paulò post etiam Philadelpho, Evergetes, ejus filius, bellum adversus Seleucum redintegravit, dum Tiridates vicinas Parthiæ gentes imperio suo armis subiciebat.

Dum hæc geruntur, post varios belli casus, Syriæ & Ægypti Reges, induciis tandem in annos decem factis, quieverunt: anno verò Seleucidarum 69. Callinicus, copiis in Orientem traductis contra Parthos qui rebellaverant, arma movet. Interea Tiridates, qui à

ARSAC.
10.

ARSAC.
11.

Strabone vocatur *Arsaces*, lib. II. pag. 513. Seleucum fugiens, ad Sacas, seu Scythas Aspasias, se contulit. Moxque Seleucus in Asiam Ciseuphratensem, ob Gallos in Provincias Seleucidarum ingressos, revocatus est; cum in Bactriam ducere exercitum parasset, atque Andragorâ Parthiæ Præfecto, Antiochiam reversus est.

ARSAC. 16. Antiochus Hierax, Seleuci frater, Gallos in illius auxilium mercede comparatos, adversus eum duxit; Asiam, quam ei promiserat, extorquere ab ipso conatus: cum quibus dimicans Seleucus, in fugam actus, vix ex acie evasit: undè ingens inter eos bellum postea exarsit. Tiridates, accepta opinione Seleucum à Gallis in Asia victum & occisum; solutus Regis metu, cum suis in Parthiam regressus, præfectum eorum Andragoram oppressit; sublatoque eo, imperium gentis, (iterum supple,) invasit. *Epit. Trog. lib. 41.*

ARSAC. 17. Dum bellum civile inter Seleucidas fratres recrudescit, armorum hostilium intermissione ad stabiliendum Parthicum regnum, Tiridates egregiè ac naviter usus, militem legit, castella munit, civitates firmat, urbem quoque Daram in monte Zapaortenon, quem in regione Zapaortene Daricum appellat Plinius, lib. 1. cap. 16. condit. Hæc omnia narrat Justinus ordine præpostero.

Nec multò post copiis auctus Tiridates, Hyrcanorum regionem Parthiæ proximam ingreditur, & occupat. *Epit. Trog. ibid.* atque ^{istâ} ratione duorum regnorum imperio potitur; durante bello civili inter Seleucum & Antiochum fratres, de Syriæ regno contentes.

Diodotus, qui ante Arsacem I. Bactrianam invaserat, nomenque ibi & insignia Regis arripuerat, Tiridatis potentiam in dies augeri animadvertens, copias undique contra eum comparat. Quo audito, Tiridates grandem exercitum contrahit; idque metu etiam Seleuci, quem nuper in Mesopotamia fratrem devicisse acceperat. At vix Diodotus contra Tiridatem bellum susceperat, cum subito mortem obiit. Itaque metu liberatus Tiridates, cum filio ejus Diodoto, aliis *Theodoto II.* foedus ac pacem paciscitur. *Epit. Trog. ibid.*

ARSAC.
22.

ARSAC.
23.

ARRAC.

Rebus in Syria compositis, Seleucus Rex contra Orientis defectores exercitum rursus ducit; & cum Tiridate congressus, ab eo vincitur. Plurimis enim Bactrianorum copiis, pace cum iis inita, auctus fuerat Tiridates. Tantæ autem victoriæ causâ, Parthi hunc exinde solemnem diem, velut initium suæ libertatis religiosè observârunt. *Id. ibid.*

Tiridates, ejusmodi victoriâ inflatus, vicinas Seleucidarum provincias occupare aggressus, Mediam imperio suo subjicere conatur. Quo comperto, Seleucus, expeditione quàm citissimè in eam provinciam susceptâ, cum Tiridate congreditur; & ab eo captus, diuque detentus, regiâ prorsus magnificentia & impensa habitus est. *Possidon. Hist. lib. 16. apud Athen. lib. 4. pag. 153.*

ARSAC.
28.

ARSAC.
29.

Parthia, inquit Strabo *lib. xi. pag. 514.* aucta fuit: partes ejus Camisene & Chorene; ferè etiam quicquid est usque ad portas Caspiae & Aragos, ac Topiros, quæ olim Mediæ fuerant. Est & Apamea & Heracle, urbes apud Ragas. *Et pag. 524.* Sunt & Græcanicæ urbes in Media, à Macedonibus conditæ. Laodicea, Apa-

mea, quæ quidem propè Ragas est, & ipsa Rageia condita, seu potius restaurata à Seleuco Nicatore, quam ipse *Europum* appellavit; Parthi *Arfaciam*, ab Arface Magno, qui eam sui juris fecit.

ARSAC. Tandem, pace inter Seleucum & Tiridatem composita, Seleucus dimittitur, & Tiridates pro Rege habetur. Seleucus verò in Syriam iter faciens, ait Justinus, amisso regno, equo præcipitatus, vitam finit.

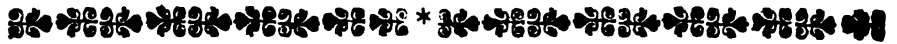
ARSAC. Seleucus Ceraunus, Seleuci Callinici filius, nuntio de patris apud Tiridatem captivitate in Syriam allato, mirâ ipsum ulciscendi cupidine, necnon spe victoriæ provocatus, recentes quidem copias legerat, at non tam citò congregare potuerat exercitum; quem, patris morte acceptâ, contra Attalum Pergami Regem duxit, fratremque Antiochum ad custodiendas adversus Tiridatem provincias misit Babylonem. *Polyb. lib. 4.*

Antiochus, Seleuco fratre mortuo, exercitum ex urbe Babylone revocavit; quibus copiis præerat Epigenes. *Id. lib. 5.* Hoc pacto Tiridates pace fruitur, & constituto regno, diem supremum obit, Arfacidarum anno 40. urbis conditæ 537. Seleucidarum 97. cùm regnavisset annos 37. (*ut tradit Arrian. in Parth. apud Syncel.*) Non minùs memorabilis Parthis, quàm Cyrus Persis; Alexander Macedonibus; Romulus Romanis; necdum maturâ senectute, relicto Artabano filio.

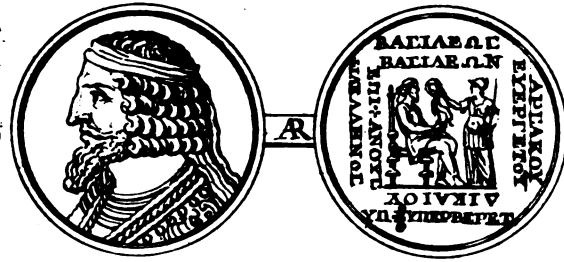
Hunc Arfacem confundit etiam cum superiore Ammianus: de illo enim loquens, in talia erumpit verba:
 „ Qui post multa gloriose & fortiter gesta, superato
 „ Nicatore Seleuco, ejusdem Alexandri successore, cui
 „ victoriarum crebritas hoc indiderat cognomentum,
 „ præsidisque Macedonum pulsus, ipse tranquillius

agens, temperator obedientium fuit, & arbiter lenis. “
Denique post finitima cuncta, vi, vel æquitatis con- “
sideratione, vel metu subacta; civitatum & castro- “
rum, castellorumque munimentis oppletâ Perside, “
adsuefactaque timori esse accolis omnibus, quos an- “
teâ formidabat: medium ipse agens cursum ætatis, “
placidâ morte decessit. Certatimque summatum, & “
vulgi sententiis concinnentibus, astris (ut ipsi existi- “
mant) ritûs sui consecratione permixtus est omnium “
primus. „ *Ammianus Marcellinus lib. xxiii. pag. 365. &*
366. Edit. Valesianæ in-folio.

NUMMUS
ARSACIS TIRIDATIS.

hormeni's na
fartum cihser
kurdi'm.
so male.

EX MUSÆO D. FOUCAULT.

Caput Regis barbatum & diademate redimitum cum chlamide regiâ : ex aversâ parte ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΤ ΕΤΕΡΕΤΟΤ ΔΙΚΑΙΟΤ ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, id est, REGIS REGUM ARSACIS BENEFICI JUSTI ILLUSTRIS, AMICI GRÆCORUM. In imo, ΑΠ. ΪΤΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΤ. ΑΒ ΗΥΕΡΒΕΡΕΘΕΟ. Pallas galeata stans dextrâ coronam Regi sedenti porrigit, sinistrâ hastam præfert.

SUPERIOR Arsaces & ejus frater Tiridates vultu multum inter se differunt ; licet primo intuitu unus idemque Rex esse videatur. Certè etenim Arsaces naso est simplici, Tiridates autem grypo : barba priori minùs densa, posteriori proluxa. Nulla in utriusque Regis nummi parte antica epigraphæ ; more Regum solito, qui nullâ circa caput inscriptione insigniuntur. Cæterum, etiamsi effigie nullatenùs distinguerentur

rentur inter se hi fratres; tamen in priore nummo mensis Gorpiaus inscriptus, & in posteriore Hyperberetæus, diversos omninò Reges esse satis superque indicarent. Vox *Gorpiaus*, hoc Macedonum mense Arsacem Parthorum regnum occupasse testatur: *Hyperberetæus* verò, eo mense victoriam à Tiridate de Seleuco Callinico reportatam fuisse demonstrat. Undè, inquit Justinus, ILLUM DIEM PARTHI EXINDE SOLEMNEM VELUT INITIUM LIBERTATIS OBSERVARUNT. Arsaces, à Gorpiazo regnum auspicatus, illum in nummis suis exhibuit. Tiridates à victoria mense Hyperberetæo reportata, in suis hunc postremum menssem numismatibus consignavit.

Hic quæri potest, an ideò duæ fuerint Arsacidarum Epochæ, ut existimat vir doctissimus Henricus Valesius in suis ad Ammianum notis, lib. 23. ob discrepantes historiæ Scriptorum de rebellionis Parthorum tempore sententias; cum alii sub Antiocho Deo, alii sub Seleuco ejus filio, ^{eam} ~~ita~~ defectionem contigisse tradant. Attamen, ut probè ego, re attentius perspectâ, comperi, unâ tantùm Epochâ in nummis suis Arsacidæ utuntur, quam Trogus rectè apud Justinum assignavit anno V. C. 498, L. Manlio Vulsone, & M. ^{Regula} Atilio ^{Regula} Coss. Hæc verò cœpit anno Seleucidarum 57, regni quidem Antiochi Dei 7, quo Arsaces Parthorum imperium auspicatus est mense Gorpiazo, ut ipse Rex in nummis scripsit. Deindè, cum Tiridates de Seleuco Callinico victoriam retulisset, mense, ut videtur, Hyperberetæo; qui apud Syromacedonas, in plurimis urbibus, præsertim Antiochiæ, quæ earum est Metropolis, primus habebatur, ut patet ex Evagrio; quique Octobri respondens, Kalendis ejus mensis inchoabatur. Non sine causa Tiridates menssem Hyperberetæum anni primum esse voluit, cum Gorpiaus esset anni ultimus vel penultimus.

Pallas in Arsacis nummo jam à nobis descripta est, quare non diversos admodum in hac serie Regum typos exspectes: crebrò iidem redibunt. Nummus quippè nihil aliud erat quàm moneta populorum usibus accommodata: nihil ergo in ea fratres immutare voluerunt, quam regulam horum successores Arsacidæ sunt subsecuti. Pallas autem peculiaris Macedonum Dea est habita, cujus etiam cultum servârunt Parthorum Reges, & hi præcipuè qui eam pro tutelari numine habuerunt, quasi

ipſius auxilio regnum obtinuiffent, cū illis coronam in nummis Dea porrigat.

NUMMUS
ARSACIS TIRIDATIS.

EX THESAURO REGIO.

Caput ejusdem Tiridatis sine epigraphe: ex aversâ parte, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥ..... id est, REGIS REGUM ARSACIS BENEFICI JUSTI ILLUSTRIS AMICI GRÆCORUM. In imo ^{+decurtatus} ~~reversatus~~ est nummus. Genius urbis stans, dextrâ palmæ ramum porrigit Regi barbato sedenti, lævâ cornucopiæ gestat.

^{+Conditoris} Ad eundem Arsacem Tiridatem, Arsacis Parthorum imperiî ~~fundatoris~~ fratrem, pertinere nummum hunc Tetradrachmalem idem oris habitus, & eadem effigies demonstrant. Neque enim ad Parthos Reges inter se distinguendos propria uniuscujusque nomina in Arsacidarum monetis quæras. Cuncti ARSACES in primi memoriam appellantur, sicut Imperatores Romani à Julio Cæsare, qui imperium constituerat, CÆSARES denominati sunt. Certè tamen illi cum Cæsaris appellatione pro-

ARSACES II.

19

prium nomen, quod non ^{ab} ex eodem sanguine orti essent, conjunxerunt. Parthi verò Reges, cum omnes ab eodem originem traherent, semper se ARSACES nuncupaverunt. Unde eorum successores ex vultu tantum, ab aliorum vultu dissimili, aut ex cognomine quodam singulari, possunt inter se distinguui.

Cum igitur nobis deinceps de Regibus Arsacidis erit sermo, ne, si eos vocemus semper ARSACES, confundamus Reges; in capite historiae singulorum, proprio quisque nomine indicabitur. Agmen ducit Tiridates, quem Doctor Hyde Angelus in hist. Persarum Religionis veteris ait appellatum fuisse à voce TIR, quæ eorum linguâ Mars est, & ab alterâ DAT, datum significante; ita ut TIRIDATES idem sonet, ac à Marte datum. Nec dubii locus est, quin alia illorum Regum nomina peculiare aliquid significant, quod inscitia linguæ Parthicæ ignoramus.

Tiridates titulis, quos Arsaces frater sibi adaptarat, nomen ΔΙΚΑΙΟΥ, id est, JUSTI, adjecit, sive ut se ab eo distingueret, sive potius ut æquitatem in omnibus rebus se populis servaturum declararet, quod re verâ egregiè præstitit. Nam adeò justitiæ cultor fuit, ut ipsi sponte plurimæ gentes sese dediderint; undè ita increvit ejus imperium, ut Artabanus ejus filius paulò post patris mortem, centum millibus pedum, & viginti millibus equitum instructus, cum Antiocho M. Syriæ Rege decertaverit.

Tristanus noster lib. 2. pag. 83. Tiridatis hujus Regis nummum sub Arsacis primi nomine protulit, cum titulo ΔΙΚΑΙΟΥ, & in imo adjecit vocem ΓΟΡΠΙΑΙΩ pro ΓΟΡΠΙΑΙΟΥ. Sed cum noster nummus in hac parte præcisus & mutilus sit, eam quoque exhibere vocem forsitan potuit, quæ nummum hunc Tetradrachmalen initio imperii Tiridatis, percussum fuisse denotaret. In primis enim nummis Tiridates mensē Gorpiazum inscribere potuit, quo regnum Parthorum frater auspicatus esset: at postquam Seleucum Callinicum Hyperberetæo mense ipse devicisset, mensis Gorpiazī vice Hyperberetæum semper consignandum in nummis curavit, eò quod tantæ victoriæ diem Parthi exindè solemnem, velut initium libertatis habuerint.

C ij

+ *utelore*+ *jis*

Genius palmæ ramum porrigit Tiridati, nummum^{que} in urbe
 quâdam, cujus ~~titulare~~ est numen, cufum fuisse indicat: sed
 eum urbis nomen in eo non sit exaratum, quænam fuerit planè
 ignoratur. Quidam verò Arsacidarum in ~~istis~~ monetis Te-
 tradrachmalibus initialem urbis litteram, in qua signatæ sunt,
 exhibuere, ut infrà videbimus.

ARSACES III.

ARSACES ARTABANVS

REX • PARTHIORVM III

*In Cim. Ill. Harlej cog. gñalis.
Ex num. arg. tetradr.*

ARSACI Tiridati successit ejus filius nomine Artabanus. Prol. Trog. lib. 4. qui & ipse Arsaces nomen accepit. Omnes enim Reges suos Parthi Arsaces, sicut Romani Cæsares Augustosque nominaverunt. Id. cap. 5.

Pax diuturna, quâ sub Seleuco Callinico Syriæ Re-

ARSAC.

40.

- ARSAC. ge, & sub Seleuco Cerauno ejus filio, & Antiocho
 47. fratre, Tiridates potitus fuerat, in bellum subitò con-
 versa est contra Artabanum ejus filium. Antiochus
 Magnus, post Molonem Mediæ, & Alexandrum illius
 fratrem, Persidis Satrapas rebelles, Græcosque devic-
 tos, postque Achæum in Asia minori superatum,
 tandem expeditionem parat contra Artabanum, qui,
 ARSAC. cum ipse tunc temporis adversus Achæum bellaret,
 45. Mediam, Diogene ejus Satrapâ expulso, invaserat.
 Cognito autem Regis consilio, Artabanus ingentem
 exercitum comparat, Antiochum ratus Ecbatanam Me-
 ARSAC. diæ regiam usque venturum, sed tantis præsertim cum
 46. copiis, ac maximè propter aquarum inopiam in de-
 sertas regiones nunquam penetraturum.

Interea spe elusus Artabanus, ut primum comperit
 ARSAC. Regem per solitudinem iter ingressum, celerrimè puteos
 47. omnes ac rivos obrui & corrumpi jubet. Quod post-
 quàm Antiocho est renuntiatum, Nicomedem eò cum
 mille equitibus misit; sed jam Artabanus cum copiis
 retulerat pedem, cum eò loci Syri equites pervene-
 runt. Soli aderant Parthi equites nonnulli canalium
 ora corrumpentes: quos subitò Regii milites
 adorti, primo impetu terga vertere, & conjicere
 se in fugam coëgerunt: quo facto, ipsi mox ad
 Antiochum revertuntur. Rex solitudinem emensus,
 ad oppidum venit, Hecatompylon dictum. (In
 media Parthia urbs illa sita est.) Ibiq; ad resi-
 ciendum ex laboribus itineris militem, paucos dies
 infumit. *Polyb. lib. 10.*

Eâ ratione recreatis aliquantisper copiis suis, insti-
 tit reputare secum Antiochus, Arsacem Artabanum,

si idoneas vires haberet, ad prælio secum decernendum: nunquam profectò patriam suam fuisse relicturum, & ejus finibus excessurum, neque ad dimicandum, ullum alium aptiorem suo exercitui locum requisitum eo, qui Hecatompulo circumjacet. Quem ille cùm deserat, palam facere rectâ ratione rem putantibus, aliam sibi esse mentem. Propterea in Hyrcaniam progredi statuit. *Id. ibid.*

ARSAC.
47.

Tagas ut venit, & ab indigenis sciscitando cognovit, quantis difficultatibus viæ essent impeditæ, quas pertransire ipsum prius oportebat, quàm ad Labutæ montis summa illa juga perveniret, quæ in Hyrcaniam vergunt: quanta item Parthorum multitudo, occupatis locis quibusquæ opportunis, viæ immineret, faciendum censuit, ut expeditorum omnem numerum in varia partiretur agmina; & divisus ipsorum ducibus, quò cuique tendendum esset, significaret. Fecit idem & in operariis, quos oportebat expeditorum manum, quocumque pergerent, comitari, & ut quisque locus ab iis esset occupatus, eum ita concinnare, ut phalanx & jumenta facillè illac transirent. *Id. ibid.*

Id cùm Antiochus consilii cæpisset, primum ducere agmen Diogenem jussit, tradiditque ei sagittarios, funditores, & è montanis hominibus eos, qui jaculandi & lapides mittendi peritiam habebant. Hi nequaquam ordines servabant, sed quoties occasio vel locus postularet, viritim rem gerentes, in angustiis viarum maximo usui erant, & plurimum præstabant. His alterum subjecit agmen, Cretensium Clypeatorum ad duo millia, ductore Polyxenidâ Rhodio. Postremos deindè loricos & scutatos, quorum ducatum gerebant Ni- comedes Coüs, & Nicolaus Ætolus. *Id. ibid.*

ARSAC.
47.

Progredientibus autem in itinere Antiochi copiis, longè asperior & angustior locorum natura est reperta, quàm Rex putârat. Nam universus montium ascensus stadiorum erat circiter trecentorum; cujus spatii maxima pars conficienda per confragrosam convallem à torrente cavatam in magnam altitudinem. In hanc cum multa suâ sponte saxa è superpendentibus rupibus essent delata, multæ item arbores; difficile & impeditum iter reddebatur. Sed & Parthi, ut difficultates augerent, multam operam posuerant; nam & arboribus cæsis continuas fecerant concoedes. Magnam item lapidum ingentium vim eodem congesserant; & ipsi quoque per totam convallem, opportunis omnibus locis, ubi tutò consistere poterant, occupatis, fines suos custodiebant. *Id. ibid.*

Quod, nisi eos ratio fugisset, Antiochum eo incepto, cui omninò impar fuisset, abstinere oportuisset. Nam Parthi, quasi prorsus esset necessum, ut illac Rex transiret, ita se comparaverant, & eo fine loca illa infederant. Nimirum isti illud non viderant; phalangi quidem, & impedimentis exercitus illac necessario, sicut ipsi animis proposuerant, fore iter faciendum: nam montes hinc indè adjacentes nullâ ratione ab his poterant superari: at quominus leviter armati, & expediti vel per nudas rupes scanderent, id verò naturam non vetare. *Id. ibid.*

Itaque simul ac Diogenes intra convallem adscensum moliens, in primam stationem Parthorum incidit, multum diversa rerum facies apparuit. Nam in primo statim conflictu, velut rebus ipsis monentibus, quid esset opus facto; Diogenes, & qui illum sequebantur,

bantur , ulteriùs progressi , & transversis itineribus loca illa emensi , supra caput hostium evaserunt : ita ut jaculatione crebrâ , & saxis quæ manibus jaciebant , mirum in modum Parthos infestarent. Sed fundis maximè eos lædebant , saxis eminùs incessentes. *Id. ibid.*

Ubi autem primos illorum per vim regii depulerant , & locum ipsorum occupaverant , operarum tunc partes erant , purgare quidquid erat ante pedes , & omnia complanare , quoad ejus tuto fieri poterat. Quod opus propter ingentem operarum numerum celeritate magnâ conficiebat : atque ita cùm funditores , sagittarii & jaculatores modò imminetia hostibus juga vagè persultarent , modò in unum coirent , & opportuna quæque loca invaderent : clypeatorum deinde stationes ibidem subsisterent , qui secundùm ipsam convallem ordinibus servatis , & militari gradu ambulabant , non steterunt Parthi : sed relictis iis locis , ad ipsum montium illorum verticem cuncti se undique receperunt. *Id. ibid.*

Antiochus eo , quem diximus , modo cum copiis , tutò locorum angustias pertransiit , non sanè absque difficultate & multo tempore ; vix namque octavo die in jugum collis evaserunt , quò item Parthi cùm venissent conferti , atque ii sibi persuasissent , ascensu hostem prohibere se posse , atrox prælium est ortum , idque hoc pacto evenit. *Id. ibid.*

Pugnabant illi cuneatim stipati in faciem cum phalangitis miro ardore. Interim milites expediti silentio noctis longo circuitu loca super caput hostium per averfa montis occupant. Quâ re cognitâ , repentè Parthi conjiciunt se in pedes. Antiochus , qui confecto

D

lebat, receptui canere jussis tubicinibus, impetum suorum, fugientes longius persequentium, compefcuit. *Id. ibid.*

Deinde agmine ita, uti volebat, composito, postquam Tambracem est ventum, quæ urbs muros quidem nullos habet; ampla tamen est, ut in qua sit regia, eo loci est commoratus. *Id. ibid.*

+ via
At, quoniam plerique omnes, sive qui è pugna evaserant, sive qui ex omni circa regione aufugerant, in oppidum se receperant, quod Syringem vocant; (nam & firmitate, & rerum omnium commoditate præstat is locus, à Tambrace non longè distans; estque id Hyrcaniæ quasi caput) ~~in~~ illud expugnare cœpit. Copiis igitur iterum acceptis, eò pergit, & positis circa urbem castris, obsidionem instituit. *Id. ibid.*

e firmus.
Cæterum totius incoepti pars maxima in testudinibus aggestitiis erat posita. Cum enim tres ductæ essent fossæ, latæ cubitos non minùs triginta, altæ quindecim, cujusque illarum labris vallum duplex fuerat impositum; & postremò murus bene ^oeuneus. Itaque inter ipsa opera dimicationes continuæ edebantur: neque sufficiebant, qui utrâque ex parte occisos aut vulneratos auferebant, loco purgando; quòd non solum supra terram, verum etiam sub terra intrà cuniculos cominus certabatur. *Id. ibid.*

Et sic tamen citò perfecit Antiochus quâ multitudine operarum, quâ instantiâ suâ & navitate, ut & fossæ replerentur, & muri per cuniculos subruerentur. Quod ut factum, Parthi de summâ re in desperationem adducti, Græcos, qui in urbe erant, obtruncant, supellectilis. Quod erat pretiosissimum rapiunt; & fugâ

sibi noctu consulunt. Quo Antiochus animadverso, ARSAC:
50.
Hyperbasim cum mercenario milite mittit, in quem Parthi cum incidissent, projectis impedimentis in oppidum denuò sunt reversi. Cetratis deindè per ruinas muri magnâ vi irrumpentibus, omni planè jam spe depulsi, in deditionem venerunt. *In. ibid.*

Cum igitur Artabanus adversus Antiochum centum millibus peditum, & viginti millibus equitum instructus, mirâ virtute pugnavisset, tandem in societatem ejus assumptus est, teste Justino *lib. 41. cap. 5.* Paxque post quinque annos eâ lege fuit inter illos inita, ut Artabanus unâ cum Antiocho bellum gereret in Euthydemum & adversus Græcos Bactrianæ, quos opprimere Antiochus decreverat.

Diodotus II. Rex Bactrianorum ante aliquot annos, vitâ & regno fuerat privatus ab Euthydemo Magnete, tradente Polybio, *lib. hist. xi. pag. 651.* Καὶ γὰρ αὐτὸς ἦν ὁ Εὐθυδήμος Μάγνης, erat autem vel aderat ipse Euthydemus Magnes. Πρὸς δὲ ἀπελογίζετο φάσκοντα ὥς. Locus corruptus est, & sic corrigendus. πρὸς τῷ ἀπελογίζετο φάσκων τι ὥς. *Apud istum nempè Teleam Antiochi Legatum defendebat.*

Is autem Euthydemus ab Antiocho, cum quo Artabanus copias jungere debebat, bello appetitus, post multa prælia, in amicitiam, uti Rex Parthus, ob diuturnitatem belli à Rege Syriæ tædio affecto receptus est; ipsique in Demetrii filii gratiam, qui ad sanciendum foedus inter Antiochum & patrem venerat, Regii nominis usurpandi potestas data est. Posteaque, superato Caucaso, Antiochus Indorum fines ingressus, amicitiam cum Sophagaseno Rege renovavit, &
D ij.

ARSAC:
52.

ARSAC. copias in Syriam reducere cœpit. Hunc habuit exitum suscepta ab Antiocho in superiores Provincias expeditio. *Polyb. lib. xi.*

50.

Euthydemus, cum quo pacem inivit Antiochus, non erat prioris Euthydemis, qui sub Antiocho Deo primus rebellaverat, nepos: atque idcirco nec Diodoti filius; cum è contrario hujus aut filios, aut fratres sustulisset. Quod quidem facinus ingenuè fatebatur, prætexens se à Syriæ Rege non descivisse; sed eorum qui desciverant, posteros sustulisse; & Bactrianorum imperium hoc pacto obtinuisse. Has rationes, aliasque iis planè similes apud Teleam Antiochi Legatum ad se missum dissertabat Euthydemus Magnes.

Quibus attentè perpenſis, Antiochus pacis conditiones non invitus accepit. Demetrius tamen Euthydemis Magnetis filius, patri in Bactrianæ regnum non successit; sed Menander Euthydemis frater, aut saltem propinquus.

Artaxias Armeniæ majoris, & Zariades Armeniæ minoris sub Antiocho magno Præfecti, ab eo, dum bellum Attalo pro Romanis stanti inferret, defecerunt. Ant. Ch. 197. V. C. 557. Seleuc. 116. & Arsacid. 56. Deinde tamen Antiochi permissu, & interpositâ Romanorum auctoritate, quod sibi constituerat, regnum, uterque retinuit. *Strab. lib. 11. pag. 531.* Inde series Armeniæ Regum, à nobis ad calcem hujus operis apposita.

Interea Arsaces Artabanus vicinorum Principum amicus & socius, tranquillâ pace fruens, imperavit Parthis. Cujus gentis administratio, post defectionem Macedonici Imperii, sub Regibus fuit. Proximus ma-

gestati Regum, populorum ordo est: ex hoc duces in bello, ex hoc rectores in pace habentur: Parthi Scytharum exules fuerunt. Hoc etiam ipsorum vocabulo manifestatur: nam Scythico sermone *Parthi* exules dicuntur. Sermo his inter Scythicum Medumque medius, ex utroque mixtus. *Justin. lib. 41.* Sed Arsaces primus, dum regnum constitueret, acta publica, & monetam à Macedonibus introductam cum eorum linguâ, ut sibi omnium benevolentiam conciliaret, conservare voluit.

Quot autem annos regnaverit Artabanus, aut quo anno obierit, incertum; veteribus Historicis Possidonio, Apollodoro & Trogo, injuriâ temporum amissis.

Scaliger, dum de Parthis loquitur, *Can. Isagoc. lib. 323.* hæc habet: Parthorum verò Regum successionem quandam ut texeret, multa de ingenio divinare cogitur Onufrius Panvinus noster præsidii veteris historiæ defectu, ut confidenter annos singulis Regibus attribuat, tanquam Scriptores vetustissimi extent, unde illos annos & regni intervalla hauserit. Nos ejusmodi exemplum neque laudamus, neque sequimur: qui neque regnum illorum, neque rerum ab illis gestarum memoriam, neque annos per quos regnarunt, tenemus: ut temerarium sit, quos annos imperarunt, asserere, cum ne ipsos quidem Reges satis exploratos habeamus.

Onuphrius imperium Parthorum, expeditis Imperii Romani rebus, exponere aggressus est, *lib. Reip. Rom. Comment. 3.* Sed malè ab anno V. C. 504. eorum à Syriæ Regibus defectionem observat. Primum quippè Arsacem cum Tiridate secundo Rege confundit, & tertium prætermittit Artabanum.

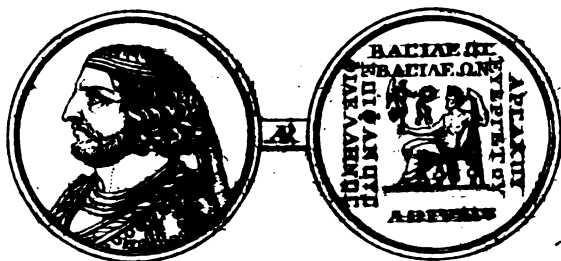

ARSAC. Hieronymus Henninges in *Theat. Geneal.* Onuphrium
56. fuisse sequutus videtur in his primis numerandis ; sed
undè acceperit tertium , quem vice secundi producit ,
ignoramus : nisi fortè ex Parthorum Regum catalogo
excerpserit ; quem postea Cl. Joan. Elichmanus nobis
exhibuit in notis ad Justinum. In eo enim catalogo Ar-
tabanum imperasse viginti annos refert Commentator ,
cujus sententiam potius , quàm nullam admittimus.

NUMMUS
ARSACIS ARTABANI

EX THESAURO REGIO.

Caput juvenile Regis diademate insigniti, & comâ crispatâ ornati, cum barba non oblonga, sine literis, ut solet: ex aversâ parte ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΤ ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ ΔΙΚΑΙΟΤ ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, id est, REGIS, &c. ut in superioribus. Jupiter seminudus sedens, dexterâ extensâ Victoriolam gerens ipsi coronam porrigentem; lævâ hastam puram tenet.

QUIS sit ille Rex diademate ornatus, cum barba non admodum longa, indagandum. Arfacis nomen, illum Parthorum Regem esse indicat: ~~nullus~~ ^{+ vultus} autem ab aliis diversus, nummum ad priores Reges non spectare demonstrat; sed similes, qui in superioribus nummis tituli, Arfacem Artabanum circa regni initia suadent. Adde quod primi non adhuc cognominibus distincti, eandem in monetis denominationem usurpasse videntur. Similes quoque quædam, ut in patre, lit-

teræ; nempè *ὄμικρον* quadratum, & insueto more scriptum; in eadem officina nummum esse signatum, & forsan ab eodem artifice denotant. Eadem nummi forma, nempè Tetradrachmalis, eosdem monetarios declarat: Figuræ denique in Patris nummis, eadem, eâdemque positione, ac in Artabani nummis, rem planè confirmant.

Jupiter seminudus sedens cum Victoriola sibi coronam ex lauro porrigente, ab Artabano in nummis suis signatur ad denotandam se in Seleucidarum societatem fuisse receptum; nam hunc typum primus apud Syros usurpavit Seleucus Nicator, sicut & apud Parthos Artabanus.

+ Regum
⊙ ab

Jupiter præcipuum erat Regum Syriæ numen, ut videre est in nostrâ eorum ^{Principum} historia. Seleucus autem Jovem apposuerit in Alexandri M. memoriam, quod ^{ex} ejus gente oriundum se jactaret: nam Alexander Jovis filium palàm se esse prædicabat. Victoriâ manu gerit, ad indicandum felicem belli eventum, à Jove penitus procedere; undè ipsa coronam Deo porrigit. Adde ad hoc, quod Victoriâ Jovi ipsi ~~opem~~ in bello contra Gigantes opem tulerit. Gerit coronam ex lauro, quod hæc victoribus detur. Jupiter sedet, post victorias ^{fiet} quiete potiturus Artabanus, post bellum contra Antiochum fortiter gestum. Hastam puram Jupiter tenet, divinitatis nempè symbolum.

+ Sic est

ARSACES

ARSACES IV.

ARTABAN osuccessit filius ejus *Phriapatius*, aliis, ARSAC. 60.
Pampatius, si Hieronymum Hemmingem sequamur, anno Arfacidarum 60; nam superior Rex regnavit 20. annos. Aphra-Pati & Pa-Pati, maximum Pati latinè dices. Hic Rex iste appellatur absolute *Badi*, seu *Pati*, in Tarich Persico apud Schickardum, pag. 104. Arfacem recentiores Persæ, Aschi, vel Ascham nominant. Mircondus *Chapur*. Et in catalogo Joan. Elichmanni, ita legitur. *Askan filius Darii est primus Asfaniensium*, pro *Askanienfium*, Rex; & totam familiam ab eo denominant.

De illo Justinus, qui ex primo & secundo Arface unicum tantum Arfacem facit, lib. 41. inquit: Terti-
 us Parthis Rex (vetus codex *Pampatius* habet) *Priapatius* fuit, sed & ipse Arfaces dictus; nam, ut
 supra observatum est, omnes suos Reges Parthi hoc
 nomine, sicuti Romani, suos Imperatores Cæsares Aug-
 gustosque cognominaverunt. Hic, actis in regno quin-
 decim annis, decessit, relictis tribus filiis, Phrahate,
 Mithridate & Artabano, qui omnes Parthis imperarunt.
 Hæc verò pauca ex Trogō à Justino exscripta, lucis
 nihil ejus historiæ afferunt, cum quid ab illo gestum
 fuerit, prorsus ignoretur.

ARSAC.
71.

Porro juxta eam, quam sequimur methodum, in
 numerandis Arfacidarum annis, Phriapatius regni Par-
 thici habenas suscepit anno Seleucidarum 117, & im-
 perii Antiochi Magni 27, quo tempore hic in Euro-
 pam, contra Romanos bellum gesturus, transit; at

E

ARSAC.
75.

cùm Phriapatius annos quindecim regnârit ex Justino, eum mortuum esse oportet anno 6. imperii Seleuci Philopatoris, qui Antiochi Magni filius fuit.

Quandoquidem verò de Arsace Phriapatio tam pauca nobis supersunt; quid Bactriani, illo regnante, gesserint, indagare saltem liceat. Strabo illos Orientis regiones notissimas subegisse narrat, *lib. 11. pag. 516.* Tanta fuit Græcorum, qui Bactrianam à Macedonibus abalienaverunt, potentia; ut & Arianam obtinuerint & Indiam, sicut ait Apollonius^{Adorus} ~~Adramy~~^{Adramy}tenus: ac plures, quàm Alexander, gentes subegerint; maximè Menander. Siquidem is & Hypanim transivit versùs ortum, & μέχρι τῆς Ἰσάμης, emenda Ἰμαῦ Nam, ut inquit idem Strabo *lib. eod. pag. 519.* dicunt etiam ultimam Tauri partem, quæ Imaus vocatur, Indiam attingens, neque magis quàm India, accedere ad ortum, neque magis recedere. Solinus ait *cap. 38.* apud Indos Imaus; cui Plinius suffragatur, *lib. 6. cap. 17.* Menander, inquam, usque ad Imaum montem pervenit. Hæc autem partim ipse egit, partim Demetrius, Euthydemus Bactrianorum Regis filius, qui post Menandrum patrum regnavit.

Non modò autem Pattalenam insulam quam efficit Indus fluvius, occupaverunt; sed & reliquam oram maritimam, & quod Tesarioſti dicitur, ac quod Sigeridis regnum. Omnino autem, inquit ille Apollodorus, totius Arianæ præcipuam partem esse Bactrianam, καὶ δὴ καὶ μέχρι Σύρων, emenda Σύρων, καὶ Φρυγῶν. Quin & usque ad Seras & Phrynos imperium protulerunt. Ad Seras, inquam, non ad Syros & Phœnices, quod falsissimum est. Eo enim loci non de occiden-

ARSACES IV.

35

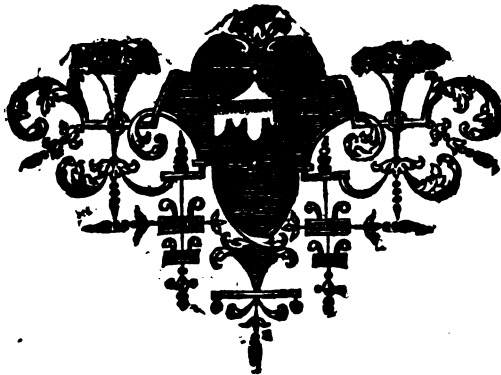
talibus Afiae partibus agitur, sed de remotioribus ver-
sus Orientem; in quas penetrare non valuit Alexan-
der Magnus. Phryni autem gens Scythica Seribus
vicina, ut nos docet Dionysius Alexandrinus *vers.* 752.

ARSAC.

75.

Καὶ Τόχαροι Φρύγιοι τε, καὶ ἑὴν βαρβαρα Σερῶν.

Et Tochari, ^{auri, nec non} Phryni~~que~~ & gens barbara Serum.

E ij

ARTAC.
75.

ARSACES V.

ARSAC.
76.

PHRAHATES Arsacis Phriapatii filius major, mo-
regis gentis, administrationem regni suscepit, Arsa-
cidarum anno 76, & Seleucidarum 140.

Hic vir admodum strenuus Mardos validam gentem bello domuit, ut narrat Justinus, *lib. 41. cap. 5.* Ii verò populi intelligendi videntur, de quibus loquitur Q. Curtius, *lib. 5.* Vastatis deindè agris Persidis, vicisque pluribus redactis in potestatem, ventum est in Mardorum gentem, cultum vitæ abhorrentium. Specus in montibus fodiunt, in quos se, conjuges & liberos condunt; pecorum aut ferarum carne vescuntur.

Mardi in Armeniæ & Mediæ confinio collocantur à Ptolæmæo, qui etiam à Strabone & Stephano in Hyrcania describuntur; ab Herodoto in Perside; à Plinio in Sarmatiæ Asiæ orâ ad Euxinum mare. Mardos autem à Phrahate in Characem urbem translatus fuisse, auctor est Isidorus Characenus: *εις τῆς Χάρακας πρώτος Βασιλεὺς φραάτης τῶς Μάρδους ὄκειται.* Phraatem primum intelligit: de secundo infra dicemus. Ex illa urbe oriundus erat Isidorus Characenus, qui in descriptione Parthiæ citatur ab Athenæo, *lib. 3. cap. 14.* Hujus Scriptoris Σπατμοὺς παρθικούς primus in lucem edidit vir clarus David Hoëschelius: citatur pluribus in locis à Plinio.

Non multò post acquisitos Mardos, decessit Phraates, multis filiis relictis: quibus præteritis, fratri potissimum Mithridati, insignis virtutis viro, reliquit Imperium; plus regno regio, quàm patrio, deberi nomi-

ni ratus ; potiusque patriæ , quàm liberis consulendum. ARSAC .
Epit. Trog. lib. 41. cap. 5. 84.

Phrahates regnavit annos 8. apud Hennigem in *Theatro geneal.* quum Syris adhuc imperaret Antiochus Epiphanes ; anno nempe Seleucidarum 146.

Demetrius Euthydemii filius , qui post patrum Menandrum apud Bactrianos imperavit , superstitie adhuc Phrahate , finem imposuit expeditionibus Indicis , de quibus hæc leguntur in prologo *lib. 41. Trogi Pompeii. Indicæ quoque res additæ , gestæ per Apollodorum & Menandrum Reges eorum.* Locus hic depravatissimus est. Apollodorus enim Bactrianorum Rex haud fuit ; sed hitoricus , patriâ Adramyttenus ; qui , tradente Strabone , Parthorum , Bactrianorum & Indorum gesta scriptis mandaverat. Legendum itaque : *Indicæ res , additæ ex Apollodoro , gestæ per Menandrum & Demetrium Reges eorum.*

ARSACES VI.

4 ARSACES MITHRIDATES
PARTHORVM REX. VI.

*In museo Equ. Patini D.M.
ex num. arg. drach.*

ARRAC.
84.

MITHRIDATES; Arsacis Phriapatii
filius junior, Arsaci Phrahati fratri succes-
sit, Imperiique Parthici habenas capeffi-
vit, anno ante Christ. 170. V. C. 582.
Seleucidarum 140. Arsacid. 84. Sextus ab
Arsace Imperii fundatore; Paulo Orosio teste, lib. 5.

cap. 4. Sextus, inquam; nam *Arsaces senior primus fuit.* ARSAC. 48.
Arsaces II. Magnus dictus, cujus nomen verum Tiridates
erat, secundus imperavit. Arsaces seu Artabanus, tertius:
Arsaces seu Phrapatius, quartus: Arsaces, seu Phrahates,
quintus: Arsaces, sive Mithridates, sextus. Undè patet
 distinguendum omninò esse Arsacem Magnum, seu
 juniorem, ab Arsace seniore.

Eodem fermè tempore, ut habetur apud Justinum,
lib. 41. sicuti in Parthis Mithridates; ita in Bactris Eu-
 cratides (qui Demetrio patri, cujus suprà memini-
 mus, successerat) magni uterque viri regna ineunt.

Sed Parthorum fortuna felicior, ad summum, Mi-
 tridate duce, Imperii fastigium eos perduxit. [†]Mithridates [†]I, autem, ~~autem iste~~, Arsaces ut alii dictus est: quin &
 Deus cognominatus, ut nos docet Trogus in *Prolog.*
lib. 41. Verùm enim verò à Librariis nomen *Tigranis*
 loco *Mithridatis*, substitutum est, nam inter Partho-
 rum Reges nullus fuit nomine *Tigranes*: totoque hoc
lib. 41. apud Justinum, de Tigraue, sive seniore, sive
 juniore, Regibus Armeniæ, altum silentium.

Interea Antiochus Epiphanes, ærario exhausto, ad ARSAC. 91.
 susceptum contra Judæos bellum faciliùs ac citiùs per-
 agendum, de profectione in Persidem cogitare cœ-
 pit, ut earum regionum acciperet tributa, & pecu-
 niam multam congregaret. *Machab. 3.*

Armeniam ingressus Antiochus Epiphanes, adver-
 sus Artaxiam, qui regnum Armeniorum sub patre An-
 tiocho occupaverat, expeditionem suscepit, plurimos
 ex ejus exercitu interfecit, ipsumque Artaxiam cepit.
Appian. Syriac. 117.

Eodem tempore, superiores regni sui provincias

ARSAC. obeundo, audivit esse in Perside, hoc est, in Ely-
 92. maïde, quæ ultima est Persarum ad Orientem regio,
 urbem, Persepolim nomine, prædivitem; & in ea
 templum Dianæ opulentum, refertum omne genus do-
 nariis: scuta etiam aurea ibi adservari, quondam ab
 Alexandro Magno relicta. Hâc igitur famâ permotus
 Rex ~~Princeps~~ præavidus urbem expugnare, & fanum ex-
 spoliare conatus est. At cives, armis correptis, eum
 non solum à mœnibus fortiter repulerunt; verum
 etiam recedentem quàm longissimè persecuti sunt.
 Josephus Antiq. Jud. lib. 12. cap. 13.

ARSAC. Cum autem venisset circa Ecbatana, novo insuper
 93. mœrore affectus propter recentem, quam à Judæis ac-
 ceperat, cladem; indè, Babylonem versùs, iter fecit:
 quod tamen intermittere coactus, in Persidis oppido,
 Tabis nomine, substitit: ubi, lecto adfixus cum com-
 plures hæssisset dies, tabe diffuens, mortuus est.

Post ejus mortem Elymæi, Persæ, Medi, & fini-
 timæ gentes, à Syromacedonibus deficientes. sibi Re-
 ges constituerunt; & deinceps sui juris esse cœperunt.
 Hinc videtur belli occasio à Mithridate arrepta, ad
 illos populos Imperio suo adjungendos.

Eucratides interea ex Bactriana egressus, Sogdianam
 conterminam bello appetit. Quâ subactâ, contra Ara-
 chatos Arachosiae regionis populos progreditur, quos
 in deditionem recipit. Deindè Draugianam ingreditur
 Indiae proximam, domitisque Draugitanis, in Indiam
 ipsam penetrat.

Dum hæc ab Eucratide Bactrianorum Rege magnâ
 virtute geruntur; Mithridates, Imperii etiam Partho-
 rum limites propagare aggressus, Medis bellum infert.
 Quum

Quam autem varius utriusque populi casus fuisset, ad postremum victoria penes Parthos fuit. *Justin. lib. 41. cap. 6.* Medis igitur eâ ratione subactis, Mithridates Mediæ Bacasim Satrapam præponit. *Id. ibid.* Media ARSACES 94 regio est majoris Asiæ maxima, habens Hyrcaniam & Parthiam ad ortum; & dicitur Media minor, quam occupavit Arsaces Mithridates. Pars altera, quæ Occidentalis est, Armeniam conterminam habens, major vocatur, & Atropatene, à Satrapa Atropato, cui data est, dicta. Hæc Reges suos deinde habuit.

Mithridates, his viribus auctus, in Hyrcaniam, expeditionis bellicæ, ut videtur, causâ, proficiscitur. Hyrcaniæ quidem partem, quæ ab austro Parthiam spectat, cujus etiam erat pars, domuerat Arsaces Mithridates, sed non totam, eamque maximè, quæ *adjacet Mediâ* attingit. Quidam Hyrcanos rebellasse conjiunt; quibus domitis, Mithridates ad Elymæos subigendos se accingit. Bellum etenim cum Elymæorum Rege gessit; quo victo, hanc quoque gentem regno adjecit. *Justinus ibidem.* Parthus, inquit Strabo *lib. 16. pag. 744.* audiens templa esse apud Elymæos opulenta, ut suprâ de Antiocho Epiphane diximus, vidensque haud quaquàm ultrò concessuros; vi magnâ invasit: & Minervæ Templum, ac Dianæ, quod *Azara* dicitur, cepit, cccc talentorum gazâ ablatâ. Capta est etiam propè flumen Hedyphontem, Seleucia, magna civitas, quæ prius *Soloce* vocabatur. Oppidum Elymaïdis Seleucia apud Plinium, *lib. 6. cap. 27.* Flumen verò Hedyphon, propè quod sita erat Seleucia ~~ista~~, ^{+ jlla, ^} appellatur ab eodem Plinio *Hedypnus. Ibidem.*

Demetrius Soter, Syriæ Rex, post Antiochum Epi-

E

ARSAC. phanem mortuum, obſes diu Romæ detentus, in
 95. regnum avitum ſucceſſurus, clanculum Româ exceſ-
 ſit; interfectoque Antiocho Eupatore Epiphanis filio,
 + nuper in ſuperiores provincias, quarum partem ~~in~~ eripue-
 rat Arſaces Mithridates, proficiſcitur. At quum Medi
 Timarchum ſibi præfeciffent, cum eo Demetrius bel-
 lum habuit, ut refert Trogus *Prolog.* 34. ſed Appia-
 nus *Syriac.* rem aliter videtur narrare his verbis. Rex
 in Syria proclamatus, duos fratres, quos ambos An-
 tiochus in deliciis habuerat, perdidit, necnon Hera-
 clida ærario apud Babylonios ejecto, & Timarcho
 Babylonis Satrapâ, tanquam rebelle interfecto; qui
 alioquin etiam ejus provinciæ præfecturam male ad-
 miniſtraverat, à Babyloniiſ Soteris cognomen obtinuit.

ARSAC. Mithridates in Parthiam reſſus videtur; ſed quum
 102. poſtea Demetrius, omiſſâ regni curâ, in quodam caſ-
 tello, non procul ab Antiochiâ, delicias ageret, à
 conſpectu ſubditorum remotus: Heraclides Timarchi
 fratris mortem ulturus, Romam cum Alexandro Bala,
ARSAC. ut regnum à Senatu ei impetraret, profectus eſt. Quod
 103. quum obtinuiffet, bellum Demetrio intulit. Dumque
 eo bello implicatur Demetrius, hanc occaſionem
ARSAC. naſtus Arſaces Mithridates, inquit Paulus Oroſius,
 104. *lib. 5. cap. 5.* occiſo Demetrii præfecto, Babyloniam
 urbem, finesque ejus univerſos victor invadit.

ARSAC. Dum verò Demetrius, Demetrii filius, Alexandrum
 111. Balam, Syriæ regni uſurpatorem aggreditur, creſ-
 cuntque in Syria quotidie bella civilia: Mithridates
 alios Orientales Reges uſque ad Mare Rubrum, ſeu
 Perſicum Sinum ſubegit; atque inter cæteros, Regem
 Perſidis devicit; quem tamen non ſpoliavit regno;

sed tantum suam in clientelam recepit: Imperiumque Arsac:
Parthorum à monte Caucaſo, permultis populis in III.
ditionem redactis, ad flumen Euphratem protulit.
Justinus sub finem libri 41.

Cæterum Imperium Parthicum latè ſumptum cum
regnis inſervientibus, quibus proprii præerant Reges;
Rubro mari, id eſt, Perſico, à meridie; Hyrcano à
Septentrione terminabatur: ut ſcribit Plinius, lib. 6.
cap. 13.

Atque octodecim tantum erant provinciæ, quæ à
Satrapis Regis Parthorum regebantur, ut nos edocet
Iſidorus Characenus in *Parthiſis Statiſtis*. Meſopotamia
& Babylonia, Apollonialis, Chaconitis, Cambadene,
Media ſuperior, Media Ragiane, Choarne, Comiſene,
Hyrcania, Aſtavene, Parthiene, Apavarchiane, Mar-
giane, Aria, Anane, Drangiana, Sacaffene, Aracho-
ſia. Juxta Iſidorum inter provincias, quæ ſub Imperio
Parthorum fuere, non annumerantur Perſis, Carma-
nia, Suſania & Elymaïs, quum Perſæ ſuum ſemper
peculiarem Regem, etiam dominantibus Parthis, ha-
buerint, viribus quidem debilem, atque ob id Arſa-
cidis obnoxium; ut refert *Strabo lib. 15. pag. 728.*

Nam etſi adhuc Perſæ proprium Regem habeant, viri-
bus tamen longè ſunt inferiores; & Parthorum Regis dicto
ſunt audientes. Regem quoque proprium habebant Ely-
mæi; eodem Strabone teſte, pag. 744. proprium &
Characeni: quorum Characenorum Regum nonnulla
geſta memorant Lucianus & Macrobius, pag. 715.
Characene autem pars erat Elymaïdis, maximè invia,
ut ſcribit Plinius, lib. 6. cap. 27.

Multa interim Eucratides bella magna virtute geſſit,

F ij

ARSAC. quibus attritus, quàm obsidionem Demetrii Regis Indorum pateretur; cum ccc. militibus, lx. millia hostium assiduis eruptionibus vicit. Quinto itaque mense liberatus, Indiam in potestatem redegit. Undè quàm se reciperet à filio Eucratide II, quem socium regni fecerat, in itinere interficitur: qui non dissimulato patriicidio, velut hostem, non patrem interfecisset, & per sanguinem ejus currum egit, & corpus abjici insepultum jussit. *Justin. lib. 41. cap. 6.*

+ accepto^Λ

o cum^Λ

Mithridates, ⁺hæc^Λ de strenui Regis cæde accepto nuntio; mox, ^oeiusmodi^Λ Principem^Λ ulturus, Bactrianam ingreditur: ut narrat Justinus *ibid.* & Bactriani bellis fatigati, ab invalidioribus Parthis, velut exsangues oppressi sunt. Græci, inquit Strabo, *lib. 11. pag. 517.* Bactrianâ potiti, in Satrapias eam dividerunt, de quibus Aspioniam & Turinam Parthi Eucratidæ eripuerunt: quem tamen non omninò privatum Regis nomine, tributarium exindè effecerunt.

Ad Indiam quoque cruentum extendit Imperium Parthorum Mithridates, & omnes prætereà gentes, quæ sunt inter Hydaspem fluvium & Indum, subêgit. *Paul. Oros. lib. 5.*

Sogdianos, Arctos, Drangianos & Indos, quos subegerant, Bactri amisêrunt, & Mithridates Imperii sui limites longissime propagavit, ut videre est in *Excerptis viri clarissimi Henrici Valesii ex Diodoro, pag. 319.* Etenim ad usque Indiam, in qua Porus olim regnaverat, progressus, cuncta nullo negotio perdomuit, cumque clementiam atque mansuetudinem coleret, prosperâ admodum ubique fortunâ est usus. *Id. ibid.*

Quàm à Demetrio Nicatore in Tryphonis gratiam

plurimæ Syriæ civitates passim deficerent; vocabatur ARSAC.
115. tamen Demetrius per crebras legationes à superiorum Satrapiarum Græcis atque Macedonibus, pollicentibus deditionem, si veniret, atque etiam contra Parthorum Regem Arsacem Mithridatem auxilia. *Joseph. Antiq. lib. 13. cap. 9.* Itaque ad abolendam segnitiae maculam, bellum Parthis inferre statuit; cuius adventum non inviti Orientis populi videre: & propter Arsacidæ Regis crudelitatem, &, quòd veteri Macedonum imperio assueti, novi populi superbiam indignè ferebant. *Justin. lib. 36. cap. 1.*

Hâc spe accensus Demetrius, animoque recogitans, ARSAC.
116. si res adversus Parthos prosperè cessissent, facile se postea Tryphonem è regno Syriæ exturbaturum: anno Seleucidarum centesimo septuagesimo secundo, congregato exercitu suo, in provincias superiores profectus est; trajectoque Euphrate, pervenit in Mesopotamiam; in animo habens hanc, & Babyloniam simul occupare; ut his potitus, sedem ibi belli constitueret. *Joseph. & Justin. ibid.*

Cùm verò magnâ alacritate Demetrius ab earum regionum populis fuisset exceptus, crescente in dies exercitu, bellum Arsaci Mithridati intulit. *Ibid. ibid.* At postquàm Mithridates jam intravisse Demetrium con- ARSAC.
117. • Suis unum fines suos, audivit, ex Principibus cum ingenti quoque exercitu, obviam misit, ut vivum eum comprehensum ad se adduceret. *Lib. 1. Machab. cap. 14.* Attamen Demetrius, quùm & Persarum, & Elymæorum, Bactrianorumque auxiliis juvaretur; quorum omnium Reges inviti, Parthis inserviebant; multis præliis Parthos fudit. *Justin. lib. 36.*

ARSAC. Secundo tantum praelio cum Parthis commisso, superatum fuisse Demetrium tradit ^Orosius, *lib. 5. cap. 4.* E contrario post multa praelia, si Justino credimus, ad postremum Demetrius pacis simulatione deceptus, capitur: duciturque ad Arsacem Mithridatem, qui eum in custodiam ponit, *lib. 1. Machab. cap. 14.* Traductusque per ora civitatum, populis, qui desciverant, in ludibrium favoris, ostenditur. Itaque, qui defecerant, omnes iterum subjugati sunt; exceptis tamen Elymaeis. Ait enim Strabo, *lib. 16. pag. 744.* Elymaei terram variam obtinent; quæ ferax est, incolas rusticos habet; montana verò milites nutrit, majore ex parte sagittarios; & quum multa sit, multum exercitum emittit. Ideo Rex eorum potentiâ magnâ cretus recusat Parthorum Regi obtemperare; quod faciunt alii.

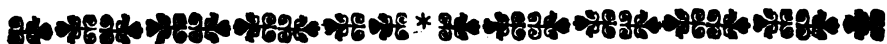
Mithridates Parthorum Rex, magno & regio animo, dimisso in Hyrcaniam Demetrio, non cultum tantum regium præstitit, sed & filiam ^{Reg} Rodogunam in matrimonium dedit, regnumque Syriæ, quod per absentiam ejus Tryphon occupaverat, restitutum se promittit. *Justin. lib. 38. cap. 9.*

Cæterum Mithridates in tantam regni ~~am~~plitudinem evectus, haud quaquam ad luxum ac superbiam, quod plerisque Principibus usu venire solet, se contulit; clementiâ in subditos, adversus hostes fortitudine uti instituit. Quumque plurimas gentes imperio suo subjecisset, ex singulis collecta optima quæque instituta Parthos docuit. *Diodor. Sicul. in excerpt. Henr. Valesii, pag. 360.*

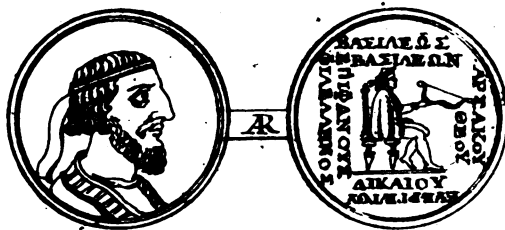
Demum haud multò post Demetrii captivitatem,

adversâ valetudine correptus Mithridates, non minor Arsace proavo, gloriosâ senectute discessit. *Justin lib. 41. cap. 6.* postquàm regnasset annos 37. ut videre est apud Hieronymum Henningem. Quam quidem annorum computationem Seleucidarum historiæ à nobis descriptæ omninò convenientem, ideò hîc lubentiori animo subsequimur. ARSAC. 120.

NUMMUS
ARSACIS MITHRIDATIS.

EX MUSÆO CAR. PATINI. D. M.

Caput Regis barbati & diademate cincti : in aversâ parte figura imberbis sedens in sella, dextrâ arcum tenet, cum hâc epigraphe, ex duplici litterarum ordine contextâ : ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. REGIS REGUM ARSACIS DEI, JUSTI, BENEFICI, ILLUSTRIS, AMICI GRÆCORUM.

UT ad Arsacem Mithridatem, Phrahatis fratrem, & Phriaapatii filium, hunc drachmalem ex argento nummum adsignemus, auctor est nobis Justinus, qui in *Prol. lib. 40.* huic Regi cognomen Dei tribuit his verbis: SUCCESSORES DEINDE EJUS ARTABANUS ET MITHRIDATES COGNOMINE DEUS. Solus hic Parthorum Rex in rota Arsacidarum serie, hâc appellatione insignitur; haud dubiè igitur nummus ad eum pertinet.

Tunc

Tunc temporis apud Régés Seleucidas, illud DEI cognomen usurpandi, mos planè vefanus inoleverat. Inditum hoc primum fuit à Milefiis Antiocho II. Antiochi Soteris filio, attamen in nummis suis ~~Rex iste~~ tali titulo pertinaciffimè Θ Τ Λ semper abstinuit. Antiochus autem IV. in suis hoc sibi cognomen primus arrogavit. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΚΟΥ ΘΕΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, quod quidem ab adulatoribus Samaritanis datum ei fuerat: teste Josepho. Post Antiochum IV. ^{ea} vox ~~ita~~ legitur quoque in Demetrii I. Numismatibus. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ, licet huic Mediam, Elymaidem, Perfidem & Mesopotamiam Arsaces Mithridates eripuisset.

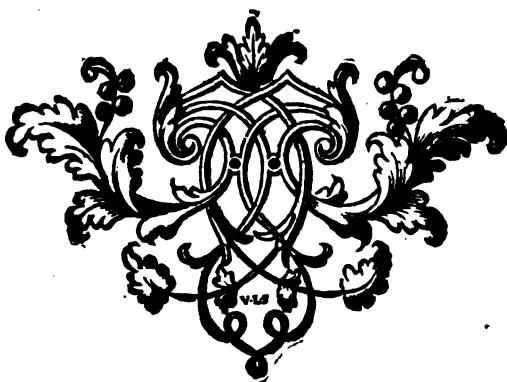
Nec minùs in arripiendis titulis ambitiosus fuit Demetrius, superioris Demetrii filius; cùm & ipse hanc Dⁿⁱ appellationem sibi stultiffimè vindicaverit; etsi à Mithridate bello captus fuerat, diuque apud eum detentus. Nihil igitur mirum, si Arsaces Mithridates, qui Demetrium patrem tot orbaverat Provinciis, filiumque superatum bello diù apud se retinuerat; ut ~~itis~~ ⁺ sese Regibus adæquaret, tale quoque cognomen, eorum exemplo, in nummis suis sibi jactanter adscripserit. + Ψ Λ

De ~~itis~~ titulis ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ, ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ, in superioribus Arsacidis Regibus dictum est satis. Cùm enim primo Arsaci attributi olim fuissent, ab ejus ^{ibidem} successoribus assumpti fuere. Sed si ulli ex iis Regibus tales tituli convenire aliquantulum potuerunt, nulli certe magis quàm Mithridati tribuendi videntur. Ille enim à Diodoro Siculo ob clementiam in subditos, & miram adversus hostes fortitudinem, laudatur in Excerptis Henrici Valesij, pag. 360.

Figura sedens cum arcu in aversâ Nummi parte exarata; in omnibus drachmalibus argenteis semper conspicitur; tanquam Regum Parthorum monetæ solitus atque unicus typus: sicuti & in Regum Cappadociæ Numismatibus eadem Pallas galeata, cum hastâ & clypeo semper observatur. Ut autem hanc Deam regni Cappadocici tutelare fuisse numen, eâ ratione ostenditur: ita & in Regum Parthorum nummis

G

figura sedens cum arcu , ad regiæ Arfacidarum stirpis antiquitatem indicandam , procul dubio cælata est. Sed eâ de re plura in sequentibus nummis.

ARSACES VII.

ARSACES PHRAHATES. II.
REX PARTHORVM VII.

*In museo D. Vaillant. D. M.
ex num arg. drach.*

HRAHATES, in memoriam avi sui Phrahatis, Parthorum Regis, eo vocatus esse nomine videtur; sed Parthorum diademate post obitum patris assumpto, *Arsaces* more solito appellatus est, ante

ARSAC.
120.

Chr. 120. V. C. 219. Seleucid. 174. Arsacid. 120.

G ij

32 ARSACES PHRAHATES VII.

ARSAC. 121. Cleopatra Demetrii Syriae Regis uxor, ut maritum Rhodogunam Mithridatis filiam, & Phrahatis sororem duxisse accepit, Antiocho Demetrii fratri conjugium suum obtulit. Hic à plurimis Seleucidis fidis contra Tryphonem Rex salutatus fuit, & Tryphonem Tyrannum postea in Syria occidit.

ARRAC. 122. Post Arsacis Mithridatis mortem desperato reditu, non ferens captivitatem, Demetrius privatamque etsi opulentam, vitam pertæsus, tacitus in regnum fugam meditatur. Hortator illi ac comes Gallimander amicus erat; qui post captivitatem ejus à Syria per Arabiae deserta, ducibus pecuniâ comparatis, Parthico habitu Babyloniam pervenerat. Sed fugientem Phrahates, equitum celeritate, per compendiosos tramites occupatum retrahit. Ut est deductus ad Regem, Gallimandro quidem non tantum venia, verumetiam præmium fidei datum. Demetrium autem & graviter castigatum ad conjugem in Hyrcaniam remittit, & arctioribus custodiis observari jubet. *Justin. lib. 38. cap. 9.* Ferro vinctus fuit custoditus, indeque *Siderita* cognomen tum postea obtinuit. *Syncl. Chronol.*

ARSAC. 123. Interjecto deinde tempore, quum fidem Demetrio etiam suscepti liberi facerent, eodem amico comite fugam repetiit, sed pari infelicitate; namque prope fines regni sui deprehenditur: ac denuo perductus ad Regem, ut ~~invisus~~ ^{ab} ~~ab~~ ^a ~~eius~~ ^{eius} conspectu ~~sub~~ ^{sub} ~~movetur~~ ^{movetur}. Tunc quoque uxori & liberis donatus, in Hyrcaniam, poenalem civitatem sibi concessam remittitur; talisque aureis ad exprobrationem puerilis levitatis donatur. Sed hanc Parthorum tam mitem in Demetrium clementiam, non misericordia gentis, nec respectus co-

gnationis faciebat ; sed quòd Syriæ regnum affectabant, usuri Demetrio adversùs Antiochum fratrem, prout res, vel tempus, vel fortuna belli exegisset.

ARSAC.
123.

Justin. lib. 38. cap. 9.

Antiochus memor, quod & pater propter superbiam invisus, & frater propter segnitiam contemptus fuisset ; ne in eadem vitia incideret, *Justin. lib. 36.*

ARSAC.
124.

cap. 1. Auditis quæ Phrahates adversùs Syriam parabat, occupandum bellum ratus, exercitum, quem multis finitimorum bellis induraverat, adversùs Parthos, fratrem repetens, in Mediam ducere statuit. Sed luxuriæ non minor apparatus, quàm militiæ fuit : quippe octoginta (~~sexcenta~~ habet Orosius, *lib. 7. cap. 10.*) millia armatorum secuta sunt trecenta millia (Orosio ducenta millia) lixarum ; ex quibus coquorum, pistorum, scenicorumque major numerus fuit.

⁺Trecenta

Antiochus Rex quotidie convivarum turmas cattervatim ita excipiebat, ut præterea, quæ in mensis absumebantur, & acervatim tollebantur ; convivarum quisque auferret intactam & integram carnem volucrum, quadrupedum, marinorum piscium, jam præparatam ; quibus omnibus plaustrum oneraretur : deinde è melle concreto dulciariam opus multum, coronasque multas è thure ac myrrha, insertis & inculcatis aureis lemniscorum fasciis, quæ explicatæ hominis altitudinem adæquarent. Hujus cæcam & amentem luxuriam exercitus imitatus, magnâ ex parte aureos clavos crepidis subjectos habuit, argenteaque vasa ad usum culinæ comparavit : & tabernacula textilibus sigillis adornata statuit. Avaro potiùs hosti præda optabilis, quàm ulla ad vincendum strenuo mora.

- ARSAC. *Athen. lib. 12. cap. 9. & Valer. Max. lib. 9. cap. 1.*
 126. Johannes Judæorum Pontifex, in hac expeditione Parthica, Antiochum Regem secutus est cum auxiliis, ut narrat *Joseph. Antiq. lib. 13. cap. 16.*

Advenienti Antiocho multi Orientales Reges, putà Bactrianorum, Persarum, Elymæorum, & Characenorum, occurrere, tradentes se, regnaque sua, cum execratione superbiæ Parthicæ. *Justin. lib. 38. cap. 10.*

Nec mora congressioni fuit. Antiochus tribus præliis victor, Babyloniam cum occupasset, Magnus haberi coepit. *Id. ibid.*

Demum exercitum Parthorum, cujus dux erat Satrapa Indates, ad Lycum fluvium in Assyria ultra Tigrim delet feriâ sextâ, seu die, quæ Sabbatum immediatè præcedebat! Sabbatum verò hoc anno Pentecostes subsequebatur: undè Antiochus, Johannis Summi Sacerdotis, & Principis Judæorum, qui in ejusdem Regis castris militabat, motus precibus, bi-duò apud Lycum substitit cum exercitu integro, ut Judæis feriari liceret. *Joseph. Antiq. lib. 13. cap. 16.* Hoc itaque prælium commissum fuit die 12. Junii Juliani Proleptici. Duobus enim præcedentibus annis, hæc festa concurrere nequeunt, Sabbatum & Pentecoste. Hyrcaniam ingressus Johannes, iisque devictis, *Hyrcani* nomen adeptus, cum gloria ab Antiocho dimissus est: *Severo Sulpitio teste in Histor. lib. 2.* Omnibus verò populis ad Antiochum deficientibus, nihil Parthis relictum præter patrios (veteris Parthiæ) fines fuit. *Justin. lib. 38. cap. 10.*

- ARSAC. Interea Rex Antiochus omnem exercitum suum,
 127. propter multitudinem hominum, per civitates in hy-

berna diviserat : quæ res exitii causa fuit. Nam cum gravari se copiarum præbitione , & injuriis militum , civitates viderent , desciscunt : cui defectioni amplam præ cæteris materiam præbuit unus ex Antiochi legatis , nomine Athenæus , qui per singula hospitia sese insolentius gesserat.

ARSAC.
127.

Phrahates Demetrium in Syriam , ad occupandum regnum , cum Parthico præsidio mittit , ut eo pacto Antiochus ad sua tuenda à Parthia revocaretur. Interim , quoniam viribus non poterat , insidiis Antiochum ubique tentabat. *Justin. lib. 38. cap. 10.*

Antiochus verò , ut erat bibax , genio nimis indulgebat : *Athen. lib. 4. cap. 1.* Et illius cæcam & amantem luxuriam exercitus imitabatur. *Valer. Max. lib. 9. cap. 1.*

Itaque , quum gravari se annonæ exhibitione , & injuriis militum , civitates , per quas Rex exercitum diviserat , ægrè ferrent , ad Parthos deficiunt , & die statuta , omnes apud se divisum exercitum per insidias , ne invicem ferre auxilia possent , aggrediuntur. Quæ quum nunciata Antiocho essent , auxilium proximis laturus , cum eâ manu quæ secum hyemabat , progreditur. *Justin. lib. 38. cap. 10.*

In Antiochi tabernaculo hirundines nidum fecerant : quo prodigio neglecto , prælium tamen committere est ausus. *Tul. Obsequens. de prodig.* In itinere obvium Phrahatem Regem Parthorum habuit , adversus quem fortius quàm exercitus ejus , dimicavit. Ad postremum tamen , quum virtute hostes vincerent , metu suorum *desertus* , *defessus* , Antiochus occiditur. *Justin. lib. 38. cap. 10.* anno regni nono , uti è nummis illius eruitur.

ARSAC.
127.

Primus autor fugæ , & Antiochi desertor , Athenæus ille Dux , de quo jam diximus , brevi meritis poenas luit. Nam , cum Antiochum deseruisset in pugna ; delatus ad pagos quosdam , quos in hospitibus vexaverat , ab omnibus tecto exclusus est ; cunctisque alimenta ei negantibus , huc illuc per regionem errabundus , tandem fame interiit. *Henr. Valesius in Excerptis , pag. 375. & 376.*

De Antiochi morte varia apud varios autores referuntur. Antiochum cum Parthis prælio congressum & victum , sibi manus intulisse scribit Appianus in *Syriacis*. Josephus , Justinus , & Julius obsequens in ipso prælio occisum tradunt. Contrà Arsacem Phrahatem eum interfecisse scribit Eusebius in *Chronico*. Quin etiam Antiochum , rebus male gestis , de editiori quodam loco semet præcipitasse memorat Ælianus , *lib. de Anim. cap. 34.*

Post Antiochi mortem , Phrahatem poenitere dimissi Demetrii coepit ; ad quem retrahendum , quum turmas equitum festinanter misisset , Demetrium hoc ipsum metuentem , jam in regno missi invenêrunt , frustra que omnia conati , ad Regem suum reversi sunt. *Justin. lib. 38. cap. 10.*

Phrahates , Antiocho Evergete Rege interfecto , universum ejus exercitum in captivitatem abduxit , eumque superbè & crudeliter tractavit. *Id. lib. 42. cap. 1.*

Interim Phrahates Regi Antiocho exequias regio more fecit ; *Id. lib. 38. cap. 10.* Sed , antequàm illum sepulturæ mandaret , dixit : *Audacia te partim fefellit , Antioche , partim vinolentia. Sperabas enim magnis poculis regnum te meum ebibiturum. Athenæus lib. 10.*

Post

Post Antiochi exequias, Demetrii Nicatoris Regis ARSAC.
128.
filiam, quam secum adduxerat patruus ejus Antiochus; captus amore virginis, Phrahates uxorem duxit. *Justin. lib. 38. cap. 10.* Cujus, ut videtur, precibus, Antiochi corpus in loculo argenteo in sepulturam, in Syriam remissum pervenit. *Id. lib. 39. cap. 1.*

Phrahates, quum inferre bellum in ultionem tentati ~~belli~~ ab Antiocho Parthici regni, Syriae statuisset; Scytharum motibus ad sua defendenda, revocatur. Namque Scythae in auxilium Parthorum adversus Antiochum Syriae Regem, mercede sollicitati, quum confecto jam bello supervenissent; & in calumnia tardius lati auxilii, mercede fraudarentur; dolentes tantum iis itineris frustra emensum; quum vel stipendium pro vexatione, vel alium hostem dari sibi poscerent; superbo responso Phrahatis offensi, fines Parthorum vastare coepêrunt. *Id. lib. 42. cap. 1.*

Ann.
128.

Igitur, quum adversus Scythas Rex proficisceretur, ad tutelam regni reliquit Himerum quemdam, pueritiae sibi flore conciliatum. Ipse autem Phrahates exercitum Graecorum, quem bello Antiochi captum superbè crudeliterque tractaverat, in bellum secum duxit, immemor prorsus quod hostiles eorum animos nec captivitas minuerat, & insuper injuriarum indignitas exacerbaverat. Itaque, quum inclinatam Parthorum aciem vidissent, arma ad hostes transfulerunt, & diù cupitam captivitatis, ultionem exercitus Parthici, & ipsius Phrahatis Regis cruentâ cede exequuti sunt. *Id. ibid.*

Hoc pacto vitam Phrahates cum morte commutavit, postquam decem circiter annos regnavisset. In ARSAC.
134.

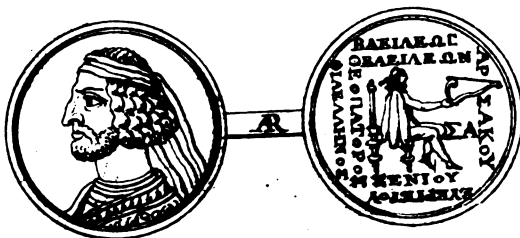
H

58 ARSACES PHRAHATES II.

tali rerum suarum æstu Parthi , prætermisiss , quos Phrahates parvulos habebat , filiis , regnum ad ejus patrum Artabanum detulêre.

NUMMUS
ARSACIS PHRAHATIS II.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis diademate insigniti , cum comâ crispâ & barbâ non admodum prolixâ ; ex aversâ parte , figura sedet , dextrâ extensâ arcum gerens , cum epigraphè : ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ ΞΕΝΙΟΥ ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ. REGIS REGUM ARSACIS BENEFICI , HOSPITALIS , THEOPATORIS , AMICI GRÆCORUM. In area ΣΑ.

*hunc titulum
verè est Herodiani
sed mab.*

LICET Reges Parthorum omnes Arsacis nomen usurpârint , ideoque difficile videatur suum cuique nummum assignare : tamen ex vultu unus ab altero facilè dignoscitur : quin & singuli in titulis suis peculiare quoddam epithetum ,

Seleucidarum more, ut ad posteros eorum memoria perveniret ~~&~~ sibi adaptare consuevêrunt.

Trogus in Prologo, Arsacem Mithridatem hujus Phrahatis patrem, *Dei* appellationem usurpâsse nos edocuit. Quam sanè illius nummi superstites confirmârunt. Undè, licet historiæ Parthicæ res, ut plurimùm, exciderint; tamen argentum hunc drachmalem nummum, ad Arsacem Phrahatem II. esse revocandum, omninò indicant. sequentia in illo appo-
sita.

Juvenilis hujus Regis effigies in antica parte delineata, satis ætati Phrahatis II. convenit, ut ex illius historiâ colligimus; sed duo præsertim cognomina, in superioribus non observata
+ Principibus, nummum ad eum pertinere, penitus arguunt. + Regibus, [^]
Unum est THEOPATORIS, quod sibi ad memoriam parentis sui recolendam, meritò adscivit.

Qui enim patrem habuit, tanto in honore apud populos habitum, ut illi nomen *Dei* tribuerent; hic certè Theopatoris cognomen sibi vindicare & potuit & debuit.

Alterum cognomen, quod huic quoque particulare est, nimirum ZEINIOΣ, id est, HOSPITALIS, quodque hîc sibi arrogat Phrahates; eum omninò ab aliis secernit. Cùm enim ejus pater Mithridates, Demetrium Nicatorem Syriæ Regem, in prælio cepisset, filiamque ei Rhodogunen in uxorem dedisset; Phrahates, post mortem patris, ipsum tanquam hospitem apud se retinuit, pollicitus ei, se cùm res postularet, Regnum, quod ejus frater Antiochus usurpaverat, restitutum. Quod quidem præstitit; namque eum tandem dimisit: sed, ut verum fateamur, ad res suas componendas; non verò prout magnanimum Regem decebat.

ZEINIOΣ ab Antiquis dictus est Jupiter, quòd in ejus tutelâ hospites esse credebantur. Eandem ob causam videtur Phrahates illud cognomen usurpavisse; ut idem Demetrius ^o persuadêret.

Figura sedens cum arcu iterum redit, velut solitus drachmalium nummorum typus. Sed cùm, quatenùs ad hanc figuram, multa ad ejus explicationem observanda veniant, quæ in quolibet nummo, sive ob imperitiâ Scalptoris, sive ob monetæ detritiõnem, non omnia ob oculos ^o observantur; illa in ^o observantur; [^]

Hij

plurimis, & quidem integrioribus nummis, sunt nobis indaganda. At major, cognoscendæ figuræ difficultas circa caput versatur. Cùm enim minutissimum sit, haud facile quæ illud exornant, distinguere possunt.

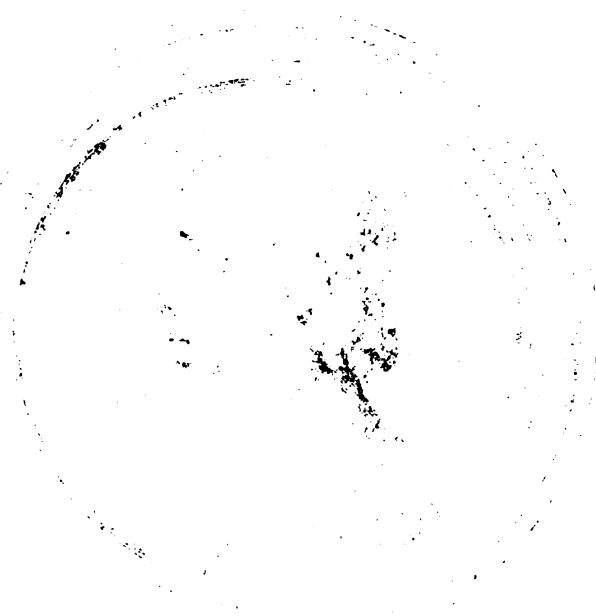
Porrò in plurimis, quos possidemus, nummis, diadema te cinctum esse figuræ caput observavimus. Undè ipsummet Regem exhiberi manifestum est. Sed cùm alia quædam insuper detegenda supersint; de iis ⁱⁿsequentium Regum vitis nobis erit sermo.

φjn Sequentium

Litteræ ΣΑ in nummi area inscriptæ, vel urbem in qua cusus est, indicant, vel nomen designant Monetarii.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

pag. 61.

ARSACES ARTABANUS II.

REX PARTHORUM . VIII.

ARSACES VIII.

ARTABANUS hujus nominis secundus, in avi sui Artabani memoriam ita nuncupatus videtur. Hic Arfacis Mithridatis frater minor, & Arfacis Phriapatii filius fuit ultimus. Post mortem Phrahatis II, ex fratre Mithridate filii, à Scythis in prælio interempti, Rex à Parthis, qui in veram & antiquam Parthiam se receperant, in hoc turbido Parthici Imperii statu constituitur; anno ante Chr. 126. V. C. 628. Seleucid. 186. Arfac. 130.

ARSAC.
130.

Scythæ, post insignem victoriam de Parthis relata, eâ contenti, ~~provinciis illorum depopulatis~~, in patriam revertuntur. *Justin. lib. 42. cap. 1.*

Ann.
131. [†]populata Parthia, A

Interim alii Scythæ, dicti Nomades, Græcos Bactrianæ, quibus jam libertas oblata fuerat à Parthis, internecione delent. *Strabo lib. 11. pag. 511.* [†]De his Scythis Nomadibus maximè innotuerunt, qui Græcis Bactrianam ademerant - *Asii Πασιανδρί, emenda ἢ Ασσανδρί*, vel *Asiani*, & Tochari, ac Sacarauli, vel Sacauraci. *Trog. Prolog. lib. 41.* deindè quo repugnante, *emenda* quo Rege pugnante. Scythicæ gentes (Tochari), Saranæ & Asiani Bactra occupavêre & Sogdianos. Qui autem Reges appellantur Saranæ (mallem Sacaranæ); nominantur apud Strabonem Sacaraulæ.

† Eæ, A

Dum Imperii Parthici Provinciæ ab exteris dissipantur, Tyranni inter Parthos exoriuntur. Himerus, cui Regni tutelam commiserat Phrahates II. cum adversus Scythas exercitum duceret, oblitus & vitæ præte-

ritæ (catamitus enim fuerat) & vicarii officii; tyrannidem & regiam potestatem affectavit; Babyloniofque, & multas alias civitates importunè vexavit: ut ait Justinus *lib. 42.* Cujus rei in Prologo 42. Trogi Pompeii non obscura fit mentio. „ Ut Præfectus Parthis à Phrahate Himerus Mesenis bellum intulit; & in Babylonios & Seleucienses sæviit. Ita enim hunc locum corruptum restituit ex codicibus Mss. Regiis vir clarissimus Henricus Valesius in Notis ad Excerpta Peiresciana, paginâ 58: ubi pro *Aprateus* doctissimè emendat à *Phrahate Himerus*.

Quo quidem in loco mendum adhuc suspicor superesse. Mesenis igitur deletis, Repono: *Ut Præfectus Parthis à Phraate Himerus, Apamenis*, (qui sunt in Insula Tigridis,) rebellantibus *bellum intulit*.

In iisdem quoque Excerptis Valesianis, paginâ 377. Diodori Siculi hæc verba Εὐήμερος ὁ τῶν παρθῶν βασιλεὺς, sic emendat Valesius noster optimè ac indubiè: ὁ Ἰμέρος ὁ τῶν παρθῶν βασιλεὺς σατραπείης.

Is Himerus, ~~iste~~ patriâ Hyrcanus, cunctos tyrannos acerbitate vincens, nullum sævitiae genus prætermisit; plurimos enim Babylonios levibus de causis servituti addictos, cum omni familia in Mediam distrahendos misit. Forum quoque & non nulla delubra urbis Babyloniorum igni tradidit, ac pulcherrima quæque urbis loca evertit. Teste Diodoro Siculo in iisdem Excerptis Valesianis, *pag. 377.*

Posidonius apud Athenæum refert eundem Himerum, qui non Babyloniorum tantum, sed & Seleucensium adeptus erat tyrannidem, invitato ad cænam cum trecentis (hi erant, qui urbem gubernabant,) *Ly-*

simacho; sublatis mensis, argenteum poculum cuique trecentorum præbuisse, pondo minarum quatuor; ac post libationem, simul omnibus præbibisse, voluisseque, suum ut singuli auferrent poculum. *lib. 11. cap. 4.*

ARSAC.

I 32.

Tachari, de quibus supra Scythiæ populi erant; quorum mentionem
~~eorum facit mentionem Dionysius. Καὶ Τάχαροι, ὅπως αὐτοὶ αὐτῶν~~ *facit Dionysius —*
~~Ad quem locum Eusebius~~ *Periegætes; quosque —*
inter eos recenset —
Populos, qui fluminis

~~Ad quem locum Eustathius~~

Καὶ Τόχαρι, Φρύγι' τε, καὶ ὅννεα βάρβαρα Σηρών.

Flumen Iaxartem iuxta, quibus arva coluntur;

Et Tochari, Phry^{ur}mique, et barbara Natioⁱ Serum.

Et Tochari, Phry^{ur.}nique, et barbara Natio Serum.
Ad quem Versum Euseb^{us} Phruros Gentem esse Seythicam notat. eodemque
a nonnullis scriptoribus

† Bactrianam & Sogdianos post Phrahatis II. necem Tochari, ut supra diximus, subegerant. Sed, cum eas provincias recuperare vellet Artabanus II, bellum illis intulit. An verò Himerum, qui tyrannidem arripuerat, debellârit, occideritque, prorsus incertum est. Altum enim eâ de re silentium. Postquam autem

Artabanus praelium cum iis populis inivisset, in brachio vulneratus, statim decēssit: teste Justino *lib. 42.*

cap. I. Regno Parthico non diù potitus, relicto filio

Mithridatē, qui in regnum ei successit: cū ipse tres tantummodò annos, ut conjicimus, imperasset. Nam de Himero loquitur Diodorus paulò ante Zebinnæ Syriacam victoriam.

ARSACES IX.

ARSACES MITHRIDATES. II.
PARTHORVM REX. IX

*In museo D. Vaillant-D M.
ex num. arg. drach.*

MITHRIDATES II; post defunctum patrem ex vulnere in prælio contra Tocharos accepto, Imperii Parthici habenas suscepit, anno ante Chr. 123. V. C. 630. Seleucid. 189. Arsacid. 133. Huic^o gestæ Magni cognomen dedere; quippè claritatem parentum

o res

tum, æmulatione virtutis accensus, animi magnitudine supergressus est. *Justin. Epit. lib. 42. cap. 2.* ARSAC. 133.

Ex sequentibus Trogi verbis, Mithridatem II. civilia bella in regno confecisse, & Himerum, aliosque, qui tyrannidem usurpaverant, aggressum fuisse apparet; nam statim ait: Multa igitur bella cum finitimis magnâ virtute gessit, multosque populos Parthico regno addidit: id est, populos, qui, post Scythicam cladem, à Parthis desciverant. At quàm compendiosè hæc narrat Epitomator Trogi! Sed & cum Scythis, inquit, antea invictis prosperè aliquoties dimicavit, ultorque injuriæ parentum fuit: Nempè Phrahatis II. patruelis sui, & Artabani II. parentis; qui ambo, unus post alium, interempti in acie fuerant.

Ad postremum *Artoadisti*, aut potius *Artavafdi* Armeniorum Regi bellum intulit. *Justin. lib. 42. cap. 2.* ARSAC. 157.
Artavafdes, ~~iste~~ filius erat Artaxiæ, quem diximus sub Antiocho Magno cum Zadriade Armenias occupasse. Armeniam ille majorem, hic verò minorem occupaverat. Artaxiam autem ab Antiocho Epiphane captum fuisse retulimus. Verùm Mithridates sub finem tantum regni *Artavafdis*, Armeniis bellum gessisse videtur, quod post hujus mortem cum filio ejus Tigrane seniore redintegravit. Si quidem Strabo narrat Artavafdem, ut pacem cum Mithridate faceret atque firmaret, juniorem filium Tigranem ei obsidem dedisse. *Lib. 11. pag. 532.* Appianus Tigranem filium fuisse alterius Tigranis senioris Armeniæ Regis confirmat.

Armenii, Tigrane seniore mortuo, Tigranem ejus filium apud Parthos obsidem adeò spreverant, ut ne eum quidem ab illis repetere cogitarent. Quo ille con-

Ann. 159.

ARSAC. 157. spectro, ut in regnum paternum restitueretur, mercedis loco septuaginta convalles Armeniæ Mithridati Regi concessit; *Strab. ibid.* ab eoque cum copiis in patriam remissus est. *Justin. lib. 38. cap. 3.* Quod si Chronologiæ Usserii credimus, ut ipse ex ejus viginti & quinque annis colligit apud Plutarchum in *Lucullo*. Id evenit anno ante Chr. 95. V. C. 657. Seleuc. 215. Arsacid. 159.

Interea Tigranes, Parthis civilibus bellis implicitis, postquam res suas plurimum auxit, cum ~~illas~~ convalles iis à se concessas recuperavit, tum Parthorum ditionem populatus est; posseditque eam, quam proprie dicunt Armeniam, contiguam Mediæ, Albanæ & Iberiæ; pertingentem usque ad Colchidem atque Cappadociam ad Euxinum mare sitam. Deinde Artane Sopheno Zariadris filio, qui austrinas partes, & quæ de his magis ~~ad~~ occasum spectant, obtinebat, oppresso; ~~Tigranes~~ omnia in suam redêgit potestatem. *Strabo lib. 11. pag. 532.* unde *Justinus lib. 42. cap. 2.* ait: Neque enim silentio præteriri tantum regnum fas est, cum fines ejus post Parthiam omnium regnorum magnitudinem superent.

Ann. 163. Antiochus Eusebes, Antiochi Philopatoris filius, de Syriæ regno cum Philippo & Demetrio cognomine Eucæro contendens, victus fugatusque, ad Parthos confugere coactus est. *Porphyrus in Græcis Eusebian.*

Ann. 164. ~~+ Regem~~ Non magno deinde post tempore, Sylla Asiæ Prætor, à Senatu missus in Mesopotamiam, ut Ariobarzanem Cappadociæ ~~Principem~~ in regnum reduceret; magno numero Cappadocum, majori Armeniorum; qui Gordio suppetias venerant interfecto;

ejecit eum, & Ariobarzanem appellavit Regem. Agentem autem Syllam apud Euphratem convenit Parthus Orobasus, Regis Arsacis Mithridatis Legatus; quum nihil antè eam diem commercii inter utramque gentem intercessisset. Sed & id magnæ felicitatis Syllæ videtur fuisse, quod inter Romanos cum illo Principe ad societatem & amicitiam petendam congressi Parthi sint, quod faciliè impetravit. Sylla ibi dicitur tres sedes posuisse; unam Ariobarzani; alteram Orobaso; sibi tertiam; mediùsque inter duos sedens, audientiam dedisse Legato. Quamobrem necavit postmodum Rex Parthorum Orobasum. Syllam alii prædicavêrunt, quod Parthos habuisset ludibrio; alii, ut arrogantem & intempestivè ambiciosum culpavêrunt. *Plutarch. in Sylla. pag. 453.*

ARSAC.
164.

Mithridates II. Præfectum cum copiis misit, qui Antiochum Eusebem Syriæ Regem, ad se profugum, in regnum restitueret; itaque, eam ^{ille} Syriæ partem, quam frater ejus Philippus per biennium occupaverat, cum Antiochiâ urbe recuperavit. *Porphyr. in Græc. Eusebian.*

Ann.
165.
+ *hic*

Philippus ex eâ Syriæ parte, quam Antiocho Eusebi fratri eripuerat, per Parthos expulsus, ut id damnum refarciret, de parte, quæ Demetrio fratrum alteri obtigerat, aliquid auferre tentavit. Hic, relicta Judæâ, in quâ contra Alexandrum Judæorum Regem bellabat, profectus Beroæam, in eâ Philippum fratrem suum oppugnavit; habens secum decem millia peditum, & mille equites. Straton verò Beroææ Tyrannus, & Philippi socius, Zizum Principem Arabum excivit, & Mithridatem Sinacem Præfectum Parthorum,

Ann.
166.

68 ARSACES MITHRIDATES II.

ARSAC.
167.

(in Mesopotamia scilicet.) Qui postquam venerunt cum magno exercitu, Demetrii castra oppugnâverunt, & tam siti, quàm missilium telorum multitudine, deditionem cum suis facere coegerunt : abductâque ex ea regione prædâ maximâ, Demetrium captivum ad Mithridatem Parthorum Regem miserunt. Parthus verò Rex Demetrium apud se in omni honore habuit, donec ibi morbo absumptus est. *Joseph. Antiq. lib. 13. cap. 22.*

ARSAC.
169.

Mithridatem Parthorum Regem, anno Arsacidarum 167. mortuum esse existimamus, postquam regnâisset annos, ut jam numeravimus, 37. An autem habuerit filios, incertum prorsus est.

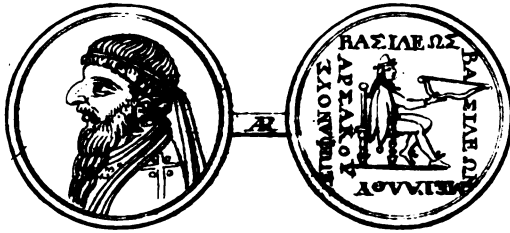
Reges

Hunc Mithridatem Regem, cum altero Mithridate, Phrahatis III. cognomine *Dei filio*, parricidâ, & Orodís fratre majore, pessimè confundit Epitomator Trogi Justinus, qui procul dubio exemplaribus auctoris sui mancis & mutilis usus est. Quod ex prologo libri 42. ejusdem Trogi patet : ubi disertè scribitur post obitum Mithridatis Magni : *Ut variâ complurium Regum successione Imperium accepit Orodès, qui Crassum delevit.* Igitur Trogius nequaquam arbitratus est, Orodem fuisse fratrem & proximum successorem Mithridatis Magni. Forsitan deceptus est Justinus, quòd uterque Mithridates bellum cum Artuafde, Armeniorum Rege, gesserit. At duo certè hujus nominis Armeniæ [†]Principes extitèrunt ; unus Tigranis junioris avus ; alter hujusce Tigranis filius. Non immeritò itaque integrum Trogi ipsius opus Historia desiderat.

NUMMUS

ARSACIS MITHRIDATIS II.

EX MUSEO NOSTRO

Caput Regis diademate cincti, & proluxâ barbâ conspicui, cum chlamide regiâ: in aversâ parte hæc legitur epigraphæ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, id est; REGIS REGUM, MAGNI ARSACIS, ILLUSTRIS. Rex ipse diademate cinctus sedet, dextrâ arcum gerens.

Hic nummus drachmalis argenteus haud dubiè Mithridatis est, hujus nominis secundi, Artabani secundi filii, cui, tradente Justino, res gestæ MAGNI nomen dedere, ut ipsius præfert inscriptio ΜΕΓΑΛΟΥ, & quidè ante ARSACIS appellationem, quâ omnes [†]Reges insigniuntur. [†] Multa autem Mithridates II. bella cum finitimis magnâ virtute gessit, plurimosque populos Parthico regno adjecit. Similem MAGNI appellationem populi Antiochô III. Syriæ Regi ob res præclare, præsertim in juventute, gestas tribuerunt. Imo & Alexander ille Orientis domitor, MAGNI cognomen assumpsit, ut norunt omnes. Uterque tamen illud in nummis nun-

quam usurpavit , & quamvis ultimi numismata obvia sint & frequentia , in iis nusquam occurrit.

Arsacidæ verò , qui originem à Persis Regibus , nempè ab Artaxerxe , ut diximus , deducere se gloriabantur , plurimos sibi titulos arrogabant ; si audiamus Justinum hæc de illis narrantem. PORRO PERSARUM INIQUE SE MAGNOS REGES NUNCUPASSE VISUM FUERAT ALEXANDRO , QUI SE MAGNUM ETIAM APPELLAVIT.

Porro Arsaces Mithridates II hoc cognomen meritissimo jure primus inter Arsacidas Reges tulit , quod post eum alii non tam justâ de causâ sibi imposuerunt.

Notandum est autem imprimis illud ΜΕΓΑΛΟΥ cognomen , non esse ut alias appellationes , post Arsacis nomen , in nummo exaratum ; sed in priori positum loco , ad denotandam scilicet nominis excellentiam : ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ , MAGNI ARSACIS ; forte ad imitationem Artaxerxis , à quo originem ducere se se jactabant Arsacidæ. Cujus rei meminit Isocrates *Epist. ad Philippum* , qui præteritâ Regis , atque etiam proprii nominis appellatione , solâ ΜΕΓΑΛΟΥ denominatione designabatur.

Figuram in aversâ parte sedentem cum arcu in superiore nummo diademate ornatam esse protulimus ; quæ certe ipsum Parthorum Regem designat. Diadematis verò gestandi morem à Baccho invaluisse nos edocet Diodorus *lib. 3. pag. 148*. Hæc enim ille de hoc Deo. AD RETUNDENDUM CAPITIS EX NIMIO VINI POTU DOLORES MITRA CAPUT OBVELAVIT ; MITRIFERI HINC COGNOMENTUM ADEPTUS : QUÆ ET DIADEMATIS POSTMODUM GESTANDI EXEMPLUM REGIBUS SUBMINISTRAVIT.

Mitra apud Diodorum capitis velamen erat , apud alios ornamenti capitis genus , ex quo pendebant fasciolaræ : undè Virgilius , *Æn. 9*.

Et habent redimicula Mitrae.

Mitra dictio est barbara , à Phrygibus , ut videtur , deducta. Diadema Regis sedentis in aversâ nummi parte , aliud quoddam capitis tegmen cingit , quod Mitrae speciem refert. Caput enim totum tegit , sed versus imum caput utrinque

ARSACES MITHRIDATES II. 71

sub auribus scinditur; cujus redimicula collum ambiunt ,
cùm extremæ Diadematis partes humeris tenùs dependcant.
Hæc videtur antiqua Medorum Mitra , cujus usus ad Persas
translatus est à Cyro : ut videre est apud Xenophontem.
Instit. Cyr. lib. I.

ARSACES X.

ARSACES MNASKIRES
REX PARTHORVM. X.

*In Collectione Morelliana
ex num. arg. drach.*

ARSAC.
170.

N Mithridates II. moriens reliquerit filios, incertum est omnino: ideoque, quis ei successerit, non magis liquet. Trogus & Plutarchus civilia exorta fuisse bella, & variam Regum successionem extitisse memorant. Mnaskires, Parthorum Rex, nominatur à Luciano

Luciano *in Macrobis* : qui circa hæc tempora videtur his populis præfuisse. Hunc verò Mnaskirem filium extitisse Phrahatis I. ex ætate ipsius provectâ, conjicimus. ARSAC.
170.

Phrahates I. multis præteritis filiis, fratri Mithridati, cognomine *Deo*, insignis virtutis viro, reliquit Imperium, & mortuus est anno Arsacidarum 84. Ipsi verò filius Mnaskires apud Lucianum dicitur obiisse, annos natus 96. ita ut annum ætatis vigesimum primum attigisse jam videatur, quum ejus pater Phrahates I. è vivis excessit.

Itaque post Mithridatis I. patrum, & Phrahatis II. patruelis sui mortem, cum alter patruus Artabanus II. ejusque filius Mithridates II. regnavissent, inter Mnaskirem & Sinatrockem fratres patrueles, ambos jam senes, civile bellum exortum est.

Mnaskires, quod esset filius Phrahatis I. trium, qui regnaverant, fratrum primogeniti, regnum ad se pertinere contendebat. Sinatrockes verò, ad patrem suum Mithridatem I. regnum transiisse, ac deinde se prætermisso, ad fratrem suum Phrahatem II. cujus heres esse debuerit, delatum fuisse; atque eam ob causam Imperium ad se spectare dicebat. Eam autem de Parthico regno contentionem Lucianus narrat post bellum diuturnum finitam tandem esse, & Sinatrockem in exilium fuisse compulsam.

Bellis ~~his~~ civilibus Parthorum ^{penè} corrui Imperium: ⁴⁵ his enim temporibus, inquit Plutarchus *in Lucullo*, imminuta Parthorum potentia, ob civilia & finitima bella, ne Armeniorum quidem valebat insultus propulsare.

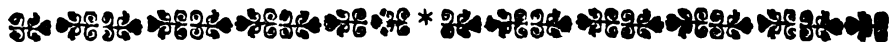
Tigranes Parthorum ditionem populatus est, quæ circa Ninum est & Arbela. Subditos etiam sibi habuit ARSAC.
171.

ARSAC. Atropatenos (Medos) & Gordyæos : cum quibus &
 171. Mesopotamiam & Syriam etiam , transmissio Euphrate, ac Phœnicem vi occupavit. *Strab. lib. 11. pag. 532.* Etenim à tenui & contemptâ exorsus spe, multas gentes in ditionem suam redegit, Parthorumque, ut nullus alius, imperium obtrivit. *Plutarch. in Lucul. pag. 505.*

ARRAC. Quid quod Mesopotamiam Græcis incolis frequen-
 172. tavit, quos frequentes ex Cilicia, frequentes ex Capadocia sedibus suis extractos illic collocavit. Prætereà movit ex loco vivendi consueto Arabas Scenitas, eosque traduxit, ac propius locavit : [in Mesopotamia nempè finitimâ Arabiæ :] ut eorum operâ uteretur commercii.

ARSAC. Huic Tigrani multi serviebant Reges. Quatuor
 173. autem habebat in comitatu suo apparitorum vel satellitum loco. Hi, si equo incederet, pedibus juxta in tunicis currebant. In solio sedenti, & responsa gentibus danti, apparebant pectinatim complicatis inter se manibus. *Plutarch. in Lucul. pag. 505.* Ex his quatuor Tigranis satellitibus tres duntaxat Reges ex eodem Plutarcho novimus, Mediæ scilicet, Gordyænæ, & Adiabenæ: quartum verò ignoramus.

Ceterum Mnaskires, fine bellis civilibus imposito, pulsoque in exilium æmulo suo Sinatrocke; videtur placidè ac quietè regnavisse. Quanto verò tempore hoc civile bellum duraverit, penitus ignoratur. Sed à morte Mithridatis Magni ejus prædecessoris, usque ad annum, quo Sinatrockes Imperii habenas suscepit, effluxère undecim anni completi.

NUMMUS
ARSACIS MNASKIRIS.

EX COLLECTIONE MORELLIANA.

Caput Regis senioris barbati, necnon diademate cincti, intra quod oblongorum capillorum cirrus obvolvitur: in aversâ parte Princeps sedet mitrâ & diademate insignis, dextraque manu arcum gestans: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ; id est, REGIS REGUM MAGNI ARSACIS, ILLUSTRIS.

ANTEQUAM Andreas Morellius Helvetius, vir de Re Nummaria antiqua optimè meritis, Parisiis abiret; quùm me Arsacidarum Regum seriei describendæ operam navare, jamque eorum ^{Principum} plurimos comparavisse ^{Regum} nummos comperisset; dono mihi dedit delineatam nummorum Parthicorum collectionem, de quâ in suo Specimine loquitur his verbis: QUAM PLURIMOS ALIOS DELINEAVI NUMMOS PARTHICOS CUM INSCRIPTIONIBUS ET ABSQUE HISDEM; QUOS IN MAJORI OPERE NOSTRO CONSPICERE LIÇEBIT. Et certè
K ij

ea collectio nobis plurimum in serie Regum Parthorum adornandâ profuit : quâ nunc saltem frui studiosus poterit Lector ; quandoquidem & Morellii opera , & Morellium ipsum mors invida nobis citius eripuit.

Fatendum est Reges Arfacidas in nummis suis non facile dignosci ; quippe qui uno omnes *Arfacis* nomine insigniantur , uti observat Lucanus *lib. 1. & 10.*

Arfacidas Parthos à Regis nomine ducunt.

Quod confirmat Strabo *lib. 15. pag. 702.* idem apud Parthos fit. Omnes enim Arfacæ nominantur ; privatim verò , alius Orodes , alius Phrahates ; alius ALITER. Ergo in moneta eorum publica ne Mnaskiris nomen quaerites.

Effigies Regis , seu juvenilis , seu mediæ ætatis , vel denique ad senectutem vergentis , ad dignoscendos Arfacidas plurimum conducit ; prout ~~horum~~ historia ipsos vixisse nos edocet. Prolixior , quàm in aliis , barba , quæ huic Arfacidæ tribuitur , senem designat Regem ; quod rectè convenit. Mnaskirem enim ad nonagesimum sextum ætatis annum pervenisse refert Lucianus. Simili ferè ratione capilli sinciput obtegentes , & diademati circumvoluti , ejus ~~Principis~~ robur satis denotant ; eâ parte criniti , quâ in reliquis senibus pili deficere plerumque solent. Et certè viridis & cruda senectus obtigisse Mnaskiri debuit ; qui ætate jam provectus , ad obtinendum Parthicum Regnum , multorum annorum spatio civile bellum adversus Sinatrockem adeò feliciter continuavit , atque perégit ; ut tandem à populis prælatus fuerit.

Idem ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ titulus , quo , ob egregia facinora insignitus fuerat ~~illius prædecessor~~ Mithridates II. denotat Mnaskirem hoc sibi cognomen pariter adaptasse propter victoriam quam de Sinatrocke suo competitore retulerat : eò quòd non minorem esse in obtinendo , quàm in ampliando Regno gloriam rectè arbitraretur.

Figura sedens in aversâ parte , quam diadema & mitra Regem esse arguunt , haud dubiè imberbis est , uti in nummis integris perspicuè observatur. Ergò non est effigies ~~Principis~~ , quem pars anterior exhibet , quàm nullus nisi barbâ conspicuus in hac Arfacidarum serie depingatur. Undè ad

• ejus decapitor

+ Regis

antiquiorem Arsacidis Regem , à quo se illi originem ducere gloriabantur , recurrendum. Strabo autem narrat Arsacem , qui Parthiam invasit , Dais quibusdam imperasse , cognomento Parnis : ita ut ostendere voluerint Arsacidæ , non se regium titulum tunc primùm assumpsisse ; sed antiquitùs à Regibus esse oriundos. Quod in sequentibus nummis erit investigandum.

ARSACES XI.

ARSACES SINATROCKES
REX PARTHORVM. XI.

*In Collectione Morelliana.
ex num. arg. drach.*

ARSAC.
[181]

IC Parthorum Rex à Luciano SINATROCKES,
in Macrobiis vocatur, qui SINATRUCE
Phlegonti, apud Photium, *cod. 97. pag.*
267. & SINTRICUS Appiano dicitur in
bell. Mithrid. pag. 242. Alter Arfacida,
Rex Armeniorum SANOTRUCES perhibetur à Dione,

lib. 75. pag. 764. qui SANATRUCEs à Suida nuncupatus est. Quanta in designando hujus Principis nomine apud Scriptores varietas ; quæ subito tamen evanesceret, si unusquisque Arsacidarum proprium nomen curavisset in nummis suis consignari ?

ARSAC.
181.

Cujusnam Parthorum Regis filius fuerit Sinatrockes ; quo modo , & quando ad Regnum pervenerit , ut facilius innotescat , superiorum Arsacidarum historia altius est repetenda. Arsaces Phriapatius tres reliquit filios , Phrahatem , Mithridatem & Artabanum.

Phrahates primogenitus , de more gentis , patri successit ; sed patriæ potius , quàm liberis consulendum ratus , prætermisissis filiis , inter quos erat Mnaskires , annos tunc viginti & unum natus , ob res regni turbidas , Mithridati fratri , cognomine *Deo* , insignis virtutis viro , testamento imperium reliquit. Quod quidem Mithridates , cum rectè admodum administravisset , moriendo , Phrahati secundo , filio suo tradidit. At postquàm Phrahates secundus à Scythis provincias Parthicas vastantibus in prælio est occisus ; præterito fratre ejus Sinatrocke , triginta tùm annos nato , in hoc rerum Parthicarum discrimine , regnum à populis Artabano ipsius patruo , forti viro , traditum est. Hic filium habuit , successoremque Mithridatem secundum , cognomine *Magnum* ; Mnaskiris & Sinatrockis patruelem ; qui sine liberis videtur fuisse defunctus.

Itaque post Mithridatis secundi mortem , magnâ de obtinendo imperio , inter Mnaskirem & Sinatrockem jam senem , exortâ contentione , civile mox subsequutum est bellum ,

ARSAC.
181.

Sinatrockes patrem se & fratrem Reges habuisse prædicabat, ideoque se esse proximiorē asseverabat heredem : cū ē contrario remotior esset Mnaskries cujus pater Phrahates I. parenti suo Mithridati I. Imperium tradiderat. Mnaskires verò trium fratrum majoris natu filium se esse contendebat ; ad quem legitimo jure spectet imperium. Ad hæc addebat, quod, si olim in rebus difficillimis ob juvenilem ætatem fuerit prætermisus, non idē nunc successione in regnum avitum vacans se esse privandum : cū præsertim hujus recuperandi tam opportuna se se præbeat occasio. Ea de Parthico Imperio inter ambos Principes controversia gravis ac diuturni belli materies extitit : cujus tandem finiendi causâ Mnaskires à Parthis Rex renuntiatus est ; Sinatrockes verò in exilium compulsus.

ARSAC.
182.

Interjecto multorum annorum spatio, cū Mnaskires supremum diem obiisset, ab exilio reductus à Scythis Sacaraucis Sinatrockes in mortui Regis locum sufficitur, annos jam octoginta natus ; ut narrat Lucianus in *Macrobiis*. Atque hic certè unus est ē compluribus iis Regibus, qui variam illam apud Parthos successionem composuere, de qua in *Prologo lib. 41. Trogi* fit mentio.

ARSAC.
184.

Interea Sinatrockes, adeò grandis natu, cū se jam oneri armorum imparem animadverteret, ideoque ad recuperandas provincias Parthicas, perdurante bello civili amissas, bellum per se gerere amplius non posset ; filium suum Phrahatem tertium, regno & exercitui præfecit.

Phrahates mox contra Tigranem Armeniæ Regem,
bellum

ARSACES SINATROCKES. 81

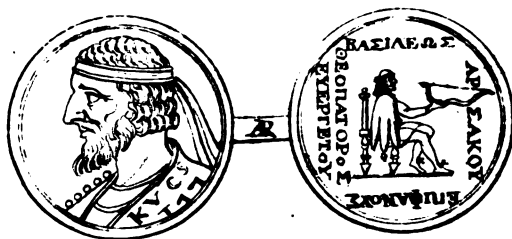
bellum movit ; sed infausto eventu ; Armenii enim superiores evaserunt. Hujus belli meminit, licet obscurè , Mithridates Ponti Rex , litteris ad Arsacem seu Phrahatem, his verbis : *Ira in Tigranem recentis belli. Inter Fragm. lib. 4. Hist. Salustii.* ARSAC.
185.

Interjecto brevi tempore, Sinatrockes posthac moritur, quum regnasset annos septem : ex Luciano in *Macrobiis*. Anno tertio Olympiadis 177, Sinatruce Parthorum Rege mortuo, succedit Phrahates, cognomine *Deus* ; ait Phlegon *apud Photium*. Cui licet Dio contradicat, Phlegontis tamen potior est auctoritas : Dio enim in Romanis rebus Scriptor accuratissimus fuit, in Barbaricis, Parthicis præsertim, & Armeniacis non item. Appianus Phrahatem tertium Sinatrockis, quem *Sintricum* appellat, filium esse confirmat. Hunc Phrahatem absurde *Pacorum* nominat Xiphili-
nus ex Dione. ARSAC.
186.

NUMMUS
ARSACIS SINATROCKIS.

EX COLLECTIONE MORELLIANA.

Caput Regis barbati, & 'diademate cincti: in aversâ parte, Rex imberbis sedens, mitrâ & fasciâ regiâ ornatus, dextrâ arcum tenet, cum epigraphe: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ: id est, REGIS ARSACIS ILLUSTRIS THEOPATORIS BENEFICI.

• hunc

HUjus Regis facies senilis & rugosa, Arsacidam ~~Prin-~~
~~cipem~~ ^{etate} provectum denotat. Cùm verò Lucianus in *Macrobiis* Sinatrockem jam octogenarium pervenisse ad Imperium scribat; nummum ~~istum~~ primo intuitu ad eum spectare suspicatus fuisssem. Sed THEOPATORIS cognomen cum senili Regis effigie in anteriore nummi parte exaratâ conjunctum, quin ad ~~istum~~ omninò pertineat, non sinit ullo modo dubitare.

Sinatrockes, quemadmodum in ejus vitâ retulimus, junior erat filius Mithridatis primi, cui cognomentum DER

Verum ad figuram Regis imberbis sedentis veniamus, sermonemque, quem eramus super Mnaskiris nummo exorssi, repetamus. Figura illa videtur exhibere Ammynaspen, aut alium quempiam ex ejus Majoribus. Hic autem Parthus erat, vel Bactrianorum Rex, (uti ferunt) qui post cædem Darii ultimi Persarum Regis, Parthis devictis ab Alexandro Magno præfectus est; amisso tamen Regis titulo. Filius ejus fuit Phriapatius, nepos Arsacis[†] ~~isius~~, qui pater fuerat Arsacis primi, Parthorum Regis: unde avitum hic recuperavit solium.

 $+j\pi\hat{\omega}_s\lambda$

^Θ eorum jnytao_Λ

ARSACES XII.

ARSACES PHRAHATES. III.
REX PARTHORVM XII.

*In musco D. Vaillant D.M.
ex num. arg. drach.*

ETIAMSI Sinatrochem Phrahati filio suo regnum, exercitumque commisisse dixerimus; quemadmodum olim Ptolemæum Soterem, Lagi filium, Ptolemæo Philadelpho filio, ex ultimâ uxore Berenice genito, Ægypti Imperium tradidisse ab Historiæ

ARSACES PHRAHATES III. 89

Scriptoribus accepimus : quoniam tamen inter Auctores controversia est super annis duobus , qui de Sinatrocks regno detracti , Phrahatis tertii imperio adscribuntur : hujus initium à patris morte tantummodò computabimus.

ARSAC.
187.

Tigranes , Armeniæ Rex , initâ cum Mithridate focero contra Romanos societate , Syriam exercitibus vacuum reliquit , quam placidissimo imperio tenuerat annos 18. teste Trogo ; & 14. tantum apud Appianum : Magadatemque Præfectum ab ea revocavit. Ambo ~~isti~~ Reges contra Lucillum postea dimicantes , anno 4. Olympiadis 177. victi sunt : ut tradit Memnon apud Photium *cod.* 60. Deindè verò regiones obeundo , alium collegèrunt exercitum , cujus Præfectura Mithridati commissa est , ex Appiano *in Mithrid.*

• Ii A

ARSAC.
188.

Interea Mithridates , ut Phrahatem in istam societatem pertraheret , hanc ad eum epistolam misit , quæ in fragmento Historiarum , *lib.* 4. *Salustii* legitur.

REX MITHRIDATES ,

REGI ARSACI.

Omnes , qui secundis rebus suis ad belli societatem orantur , considerare debent , liceatne tum pacem agere ; deindè , quod quæritur , satissne pium , tutum , gloriosum , an indecorum sit. Tibi perpetuâ pace frui liceret , nisi hostes opportuni , & scelestissimi. Egregia fama , si Romanos oppresseris , futura est : neque petere audeam societatem , & frustra mala mea cum bonis tuis misceri sperem. Atqui ea , quæ te morari posse videntur , ira in Tigranem recentis

ARCAC. belli, & meæ res parùm prosperæ, si vera existima-
188. re voles, maximè hortabuntur.

Ille enim obnoxius, qualem tu voles, societatem accipiet. Mihi fortuna, multis rebus ereptis, usum dedit benè suadendi; &, quod florentibus optabile est, ego non validissimus præbeo exemplum, quò rectius tua componas. Namque Romanis cum nationibus, populis, Regibus cunctis una, & ea vetus causa bellandi est, cupido profunda Imperii & divitiarum: quâ primùm cum Rege Macedonum Philippo bellum sumpsere. Dum à Carthaginensibus premebantur, amicitiam simulantes, ei subvenientem Antiochum, concessione Asiæ per dolum avertère; ac mox à Philippo Antiochus omni cis Taurum agro, & decem millibus talentorum spoliatus est. Persen deindè Philippi filium, post multa & varia certamina, apud Samothracas Deos acceptum in fidem, callidi, & repertoires perfidiæ, quia pacto vitam dederant, in somniis occidère. Eumenem, cujus amicitiam gloriose ostentant, initio prodidère Antiocho, pacis mercedem: post Attalum custodem agri captivi sumptibus, & contumeliis ex Rege miserrimum servorum effecere: simulatoque impio testamento, filium ejus Aris tonicum, quia patrium regnum petiverat, hostium more, per triumphum duxère. Asia ab ipsis obsessa est; postremò totam Bithyniam Nicomede mortuo diripuerunt; quùm filius *Nusa*, quem Regem appellaverat, genitus haud dubiè esset. Nam quid ego me appellem: quem disjunctum undique Regnis & Tetrarchiis ab imperio eorum, quia fama erat divitem, neque servitutum esse, per Nicomedem bello lacef-

id est, Vigilis.

sivêrunt, sceleris eorum haud ignarum, & ea, quæ accidêre, testatum antea. Cretenses soli omnium liberi eâ tempestate, & Rex Ptolemæus. Atque ego ultus injurias, Nicomedem Bithyniâ expuli; Asiamque spoliū Regis Antiochi recepi, & Græciæ dempsi grave servitium. Incepta mea, postremus fervorum Arche-laŭs, exercitu prodito, impedivit; illique, quos ignavia aut prava calliditas, ut meis laboribus tuti essent, armis abstinuit, acerbissimas pœnas solvunt. Ptolemæus pretio diem belli prolatat. Cretenses impugnati semel jam, neque finem, nisi excidio, habituri. Equidem quum mihi ob ipsorum interna mala dilata prælia magis, quàm pacem datam intelligerem; abnunte Tigra-ne, qui mea dicta serò probat, te remoto procul, omnibus aliis obnoxiiis, rursus tamen bellum cœpi; Marcumque Cōstam Romanum ducem apud Chalcedona terrâ fudi, mari exui classe pulcherimâ. Apud ~~Th~~ ^{Ph}zicum magno cum exercitu in obsidione moranti frumentum defuit, nullo circum adnitente; simul hiems mari prohibebat. Ita sine vi hostium regredi conatus in patrium regnum, naufragiis apud Parum & Heracleam militum optimos cum classibus amisi. Restituto deindè apud Cabira exercitu, & variis inter me atque Lucillum præliis, inopia ^oambos incēssit. Illi suberat regnum Ariobarzanis bello intactum: ego vastatis circum omnibus locis in Armeniam concessi; secutique Romani non me, sed morem suum omnia regna subvertendi, quia multitudinem arctis locis pugnâ prohibuere, imprudentiam Tigranis pro victoria ostentant: Nunc, quæso, considera, nobis oppressis, utrum firmiorem te ad resis-

ARSAC.
188.

^o rursus

ARSAC.
188.

tendum, an finem belli futurum putes? Scio equident tibi magnas opes virorum, armorum, & auri esse; & eâ re à nobis ad societatem, ab illis ad prædam peteris. Cæterum consilium est, Tigranis regno integro, meis militibus belli prudentibus, procul ab domo, parvo labore per nostra corpora bellum conficere: quando neque vincere, neque vinci sine tuo periculo possumus. An ignoras Romanos, postquam ad Occidentem pergentibus, finem Oceanus fecit, arma huc convertisse? neque quicquam à principio, nisi raptum habere, domum, conjuges, agros, Imperium, convenas; olim sine patria, sine parentibus, peste conditis orbis terrarum: quibus non humana ulla, neque divina obstant; quin socios, amicos, procul juxtaque sitos, inopes potentesque trahant, excidantque; omniaque, [non ferva] & maximè regna, hostilia ducant. Namque pauci libertatem, pars magna justos dominos volunt: nos suspecti sumus æmuli, & in tempore vindices adfuturi. Tu verò, cui Seleucia maxima urbium, regnumque Persidis inclitum divitiis est; quid ab illis, nisi dolum in præsens, & postea bellum expectas? Romani arma in omnes habent, acerrima in eos, quibus victis spolia maxima sunt: audendo & fallendo, & bella ex bellis ferendo magni facti. Per hunc morem extinguunt omnia, aut occidunt; quod difficile non est, si tu Mesopotamiâ, nos Armeniâ circumgredimur; exercitus^m sine frumento, sine auxiliis: fortuna autem nostris vitiis adhuc incolumis. Teque illa fama sequetur, auxilio profectum magnis Regibus, latrones gentium oppressisse. Quod uti facias moneo, hortorque, neu
malis

malis pernicië nostrâ unum Imperium prolatare, quàm ^{ARSAC.} societate victor fieri.

188.

Tigranes ipse legatione ad Phrahatem missâ, Mesopotamiam & Adiabensem, & magnas quas nominant, valles ~~sibi cedere mandat.~~ ^{Memnon apud Photium,} ~~† ditioni suæ ut — permittat, exposcit.~~ ^{cap. 60. pag. 752.}

Lucullus verò de legationibus Mithridatis, & Tigranis ad Phrahatem missis, factus certior; ipse quoque nonnullos ex sociis ad eundem legavit; minas ei, si illos auxiliis juvare, promissiones autem, si Romanorum rebus studere ~~maluisset,~~ ^{† statuisset,} proponentes. *Dio lib. 35. pag. 2.* Hæc ad Arsacem Phrahatem Lucullus, addens; aut sibi auxiliaretur, aut saltem spectator esset certaminis. *Appianus Mithrid. pag. 230.*

Phrahates tertius quòd eo tempore Tigrani etiamnum irascebatur, nullamque de Romanis adhuc sinistram opinionem animo concêperat, suos etiam Legatos ad Lucillum misit. *Dio ut sup.* Lucullus erat in Gordyene, quùm advenêrunt Phrahatis Legati, amicitiam & societatem petentes. Fuit autem id Lucullo non ingratum: *Platarch. in Lucul. pag. 512.* ideòque amicitiam cum Rege, societatemque conjunxit. *Dio ut suprà.*

Verùm postea temporis quùm Sextilius Luculli Legatus ad Phrahatem veniret, Rex suspicatus hominem bello clarum, non tam pacti nuper initi causâ, quàm ut regionem copiasque suas exploraret, missum, Romanis auxilia nulla suppeditavit: ita tamen ut ne contra illos quidquam etiam moliretur, sed in medio se se partium contineret; quòd neutrorum potentiam augeri volebat; sed, si bellum utrimque æquis viribus

M

ARSAC. 188. gereretur, summæ sibi id securitati futurum arbitrabatur. *Dio ut supra.* Itaque Legati Luculli, quum Phrahatem comperissent consilio fluctuantem, poscentemque clam societatis à Tigrane præmium Mesopotamiam; ea de re certiorum Lucillum fecerunt. Quæ ubi hic percepit, Tigranem & Mithridatem statuit, ut adversarios confectos transilire, & periclitari Parthorum vires, atque expeditionem in eos movere; præclarum existimans uno belli impetu tres deinceps Reges, sicut Athletam in lucta prosternere, ac per tres totius orbis potentissimos Principes perrumpere invictum & victorem. *Plutarch. in Lucul. pag. 512.*

Hoc inito consilio Lucullus in Pontum ad Sornatium Legatum suum & alios misit litteras, ut copias, quæ illic erant, adduceret, quasi ex Gordyene in Parthos signa moturus. Verum improbioribus ad Lucillum delatis militum sermonibus, expeditionem Parthicam deposuit, & media æstate movit in Tigranem; quo superato cum fociis Regibus, Armeniam cepit. *Plutarchus ibidem, pag. 513.*

Ann. 189. In Mesopotamiam regressus Lucullus, regionem Mygdoniam ingreditur, & Nisibim obsidet; *Oros. lib. 6. cap. 3.* quam Parthis ademerat Tigranes, quamque Antiochiam Mygdonicam Græci appellabant. *Dio lib. 35. pag. 3.*

Ann. 190. Lucullo belli imperium contra Mithridatem & Tigranem abrogatur, eique Pompeius magnus, ad idem bellum conficiendum, sufficitur. *Florus lib. 3.*

Ann. 191. Interim Pompeius ad expeditionem contra Mithridatem se accingit, & cum Phrahate Parthorum Rege amicitiam renovat. *Luc. Epit. lib. 10. cap. 10.*

Mithridates Pompeium parvi admodum eo tempo-
 re pendebat, quod, recens vitâ functo Arsace Partho-
 rum Rege, (quartus tamen abhinc decurrebat annus,
ex Phlegonte apud Photium) ejus successorem Phraha-
 tem familiaritate sibi devincturum se esse sperabat.
 Quam ubi, foedere pristinis conditionibus oblato,
 jam à Pompeio præoccupatum, ejusdemque impulsu,
 Armeniam Tigrani subditam invadere percêpit; ani-
 mo collapsus, Legatos extemplò ad Pompeium misit,
 qui de conditionibus pacis agerent; ut refert *Dio lib.*
36. pag. 22. sed, re infectâ, reversi sunt Legati.

Tigranes junior, Tigranis Regis filius, primoribus
 sibi adjunctis, patris imperio offensis, ad Phrahatem
 confugerat, eumque circumspicientem pro ratiõne
 initi cum Pompeio foederis, quid sibi agendum foret,
 ut in Armeniam iret, permoverat. *Dio ut supra.* Quin
 & Sariafter Tigranis junioris frater, adversus patrem
 suum Tigranem, Armeniæ Regem, conjuraverat, ut
 tradit *Val. Maximus lib. 9. cap. 11.* Ambo igitur fra-
 tres, ut cum Phrahate societatem firmarent, duas ejus
 filias uxores sibi dari postulavêrunt, quas lubentissi-
 mè Rex eis concessit. *Plutarch. in Pompeio pag. 659.*

Itaque Phrahates, generis suis auxiliaturus, exerci-
 tum ingentem comparat. Quâ re confectâ, pervene-
 runt Principes usque ad urbem Artaxata; eamque,
 jam obviis omnibus subactis, aggrediebantur. (Nam
 eorum metu, Tigranes senior in montes concesserat.)
 Phrahates verò, quum obsidionem diuturnam fore
 censeret, filio Tigranis partem copiarum reliquit;
 ipse domum se recepit. Tunc Tigranes pater in filium
 solum relictum profectus, prælio eum vicit, atque is

ARSAC. in fuga primum ad Mithridatem avum se contulit. *Dio*
191. lib. 36. pag. 25.

Interea Pompeius in Armenia exercitum Mithridatis noctu adortus, profligavit. *Plutarchus in Pompeio*, pag. 636. Quâ clade acceptâ, cum multis aliis Mithridates ipse effugit; & ad Tigranem contendens, quum ab eo per Legatos compellato, nullum amicum responsum tulisset; quod is Mithridatem Tigrani filio suo (erat is nepos Mithridatis) contra se seditionis causam fuisse prætenderet: spe suâ frustratus, in Colchidem abiit. *Dio lib. 36. pag. 27.* Mox quoque Tigranes junior se se Romanis adjunxit.

Tigranes pater, re cognitâ, territus, statim præconem ad Pompeium misit, traditis etiam Mithridatis Legatis. Quin & Artaxata urbem ei dedit; ipseque suâ sponte in castra Pompeii advênit. *Id. ibid.* Auditis autem eorum controversiis, Pompeius omne avitum regnum Tigrani patri restituit; filio ejus solâ Sophene attributâ. Paulô post tamen, cum Tigranes junior, patri infensus, aufugere conaretur, jussu Pompeii, in custodiam datur. Postquàm verò per Oratores adversus Romanos sollicitare Parthos est intellectus, in vincula tandem conjectus est, usque ad triumphi pompam reservandus.

Non multò post Phrahates Legatos ad Pompeium misit, Tigranem juniorem, ut generum suum, repetitum, postulatumque, ut Imperiorum Euphrates terminus foret. Pompeius responsum dedit, Tigranem in patris potiùs, quàm soceri jure esse: termino autem secusurum justo. *Plutarch. in Pompeio*, pag. 637.

Ceterum Pompeius, relicto ad præsidium Arme-

niæ Afranio, per gentes Caucasum circumcolentes, ne-
cessariò contra Mithridatem iter intendit, Iberos & ARSAC. 192.
Albanos debellat; & , hâc expeditione confectâ, di-
vertit in Armeniam minorem; Elymæorumque &
Medorum Regibus, qui suam contra Parthos liberta-
tem tuebantur, quique Legatos ad eum miserant, be-
nignè rescripsit. *Id. ibid. pag. 638.* Phrahates ob Roma-
nos abhinc eo tempore in armis erat, Gordyenem-
que incurfabat, & Tigranis subditos bonis spoliabat.
Quod quùm accepisset Pompeius, missò cum exerci-
tu Afranio, eum fugavit, insectatusque est usque ad
Arbelitin. *Dio lib. 36. pag. 31.*

Phrahates, quum tanto impetu Pompeium ferri vi-
deret, Armeniamque, & Ponti partes eò loci pertin-
gentes, ab ejus Legatis captas esse, Gabinium quoque
jam ultra Euphratem, ad Tigrim usque processisse;
eorum terrore perculsus, ut fœdus initum cum Ro-
manis firmaret, in animum reduxit, deque renovan-
dis pactis ad Pompeium Legatos misit. Nihil tamen
eâ legatione assequutus est. Pompeius enim rerum præ-
sentium successu, speque secularum inde rerum fre-
tus, cum eum parvi penderet, inter alia responsa,
quæ superba Legatis dedit, Gordyenem quoque re-
gionem, de qua Phrahatis erat cum Tigrane contro-
versia, poposcit. Quum autem Legati de hac re (ne-
que enim quicquam habebant in mandatis) nihil res-
ponderent, nonnihil ad Phrahatem scripsit: sed, non
expectato responso, confestim Afranium in eam re-
gionem ablegavit; eamque nullo labore occupatam
Tigrani dedit. *Dio lib. 37. pag. 34. & 35.*

Afranius per Mesopotamiam in Syriam, præter-

ARSAC. pactum cum Phrahate initum, profectus est. Hæc
 192. Pompeius, suâ confusus potentiâ, tum cum Phrahate
 egit, ejus quoque titulos, quibus apud alios omnes,
 ipsosque etiam Romanos gaudebat, quibusque cum
 illi semper compellabant, ludibrio habuit. Rex enim
 Regum Phrahates audiebat: at Pompeius, *Regum* vo-
 cabulo amputato, per litteras ipsum Regem simplici-
 ter appellavit. *Dio lib. 37. pag. 35.*

Phrahates, quamvis Pompeium & timeret, & de-
 mereri studeret, tamen indignè id tulit, ut qui regno
 etiam suo spoliaretur: itaque per Legatos de acceptis
 injuriis questus est, interdixitque, ne Euphratem tran-
 saret. *Id. ibid.*

Afranius Arabas, qui regionem circa Amanum
 montem prope Euphratem incolebant, debellatos,
 Romanorum Imperio subjecit. *Plutarch. in Pompeio,*
pag. 636. Hos in Mesopotamiam inducens, illuc trans-
 tulerat Tigranes. *Id. in Lucullo pag. 506.* Arabia autem
 jlla ~~iste~~ ad lævam Euphratis trans fluvium dicitur Plinio,
lib. 5. cap. 24. quæ aliis Arabia-Môron.

Phrahates, dum Pompeius in Syria occupatur, con-
 tra Tigranem expeditionem suscipit, teste *Dione, lib.*
37. pag. 35. Apud quem præterea leguntur hæc verba:
Adhibito filio ejus, [Tigranis] suo genero. Quæ absurda
 prorsus sunt. Nam quid fieri potuit, ut Tigranes ju-
 nior, quem Pompeius (*Dione ipso teste*) in vincula
 conjecerat, anno V. C. 688. atque arctissimæ man-
 daverat custodiæ, ad triumphæ pompam reservandum:
 bellum adversus patrem hoc anno gesserit? Vix hæc
 nobilissimo Scriptori tribuere ausim: sed ignari cujus-
 piam Librarii putidam esse interpolationem potius

opinor. Phrahates prælio victus à Tigrane, postea tamen hosti prævaluit. *Dio ut supra.* ARSAC.
193.

Cum Tigranes Pompeium in Syria agentem accerferet, denuò ad eum Legatos Phrahates misit, multa & Pompeium incusans, & Romanos infimulans; adeò ut ob pudorem & terrorem Pompeio injiceret. Igitur neque Tigrani auxilium tulit; & nihil deinceps hostile adversus Phrahatem exercuit: causas has edens, sibi neque hanc expeditionem à Populo Romano esse demandatam, & Mithridatem in armis adhuc esse. *Dio ib. pag. 36.*

Potentiam enim Parthi metuebat Romanus, inconstantiamque rerum pertimescens, bellum illud, etsi multi ad id incitarent, non suscepit: Phrahatis autem accusationes dictis elevabat, non quidem refutans; verum ei litem cum Tigrane de limitibus quibusdam intercedere dicens; seque missurum tres viros, qui eam dijudicarent. *Id. ibid.*

Atque eos quidem misit Pompeius, hisque Reges tanquam re verà arbitris acceptis, omnem ipsi inter se controversiam composuerunt. Tigranem ira stimulat, quòd suppetias non impetrasset. At Phrahates Tigranem quoque salvum esse volebat, cujus olim, si res ita ferret, auxilio contra Romanos uti posset. Utrique satis constabat, uter ipsorum alterum superasset, quòd is & Romanam rem sibi infensam redditurus, & ad resistendum imbecillior esset futurus. His itaque causis moti, in gratiam redierunt. Ann.
194.

Tigranes junior in triumphum, quem de his expeditionibus Romæ Pompeius egit, ductus est: ut ait *Plutarch. in ejus vita*, his verbis: Tigranis Arme- Ann.
195.

26   ARSACES PHRAHATES III.

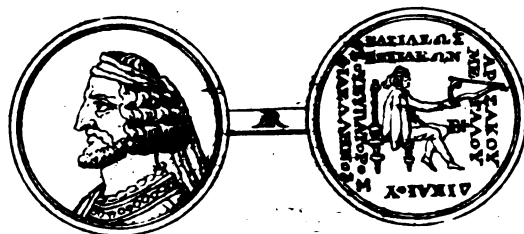
ARSAC.   nii filius cum uxore, Phrahatis filiâ, & eorum natâ,
197.   & ipsius Regis Tigranis uxor Zozime.

Phrahates à filiis suis Mithridate & Orode per dolum occiditur Arfacidarum ineunte anno circiter 197. ut testatur *Justinus lib. 42. cap. 4.* postquam regnâset annos 10.

N U M M U S

ARSACIS PHRAHATIS III.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis barbati, & diademate ornati, pone quod astrum: in aversâ parte figura imberbis sedet, mitrâ & fasciâ regiâ insignis, dextrâ arcum gestans, cum epigraphe: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ, ΘΕΟΥ ΕΤΗΑΤΟΡΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ: id est, REGIS REGUM, ARSACIS MAGNI, JUSTI, ILLUSTRIS DEI EUPATORIS, AMICI GRÆCORUM.

NULLUS occurrit in totâ hâc Regum Arfacidarum serie, qui tot congestos simul titulos præferat. Primum enim

enim solito REGIS REGUM vocabulo hîc insignitur. Deinde JUSTI, ILLUSTRIS, & AMICI GRÆCORUM epitheta, quæ primi Arsacidæ habuerant, assumit. Ad hæc MAGNUM se cognominat: ut Mithridates secundus & Mnaskires fecerant. Imò etiam, Mithridatis primi exemplo, DEI nomen stultissimè sibi vendicat. Quod quidem proprium ei cognomen fuit: ut eruimus ex Phlegonte Tralliano Augusti Liberto apud Photium pag. 267, his verbis: SINATRUCE PARTHORUM REGE EXTINCTO SUCCESSIT PHRAHATES, COGNOMENTO DEUS. Porro, ut hâc DEI appellatione ab avo Mithridate Primo faciliùs distingueretur, Eupatoris cognomen quoque adjunxit.

~~Is iste~~ igitur Arsacida Phrahates, est, hujus nominis tertius: qui ex eodem Phlegonte patri successit Sinatrocki. Undè se meritissimò EUPATOREM appellat; id est, bonum patrem habentem. Siquidem vivens adhuc Sinatrockes regnum & exercitum filio commisit; quemadmodum fecerat Ptolemæus Lagi filius; qui octoginta quoque annos natus, ut & Sinatrockes, regni administrationem Philadelpho filio suo tribuit cùm eâ ætate, omni regno pulchrius, Regis esse patrem diceret, ut ex Diogene Laërtio discimus. Hoc autem titulo Phrahates tertius suam erga parentem Sinatrockem significare pietatem voluit. Sed qui pius in patrem fuerat, filios, nece sibi datâ, admodum impios reliquit.

Nunc de pallio, quo Rex in solio sedens ornatur, agamus. Parthi, vel potiùs Bactriani [†]Principes, hoc pallio in pompis solemnibus utebantur. Quod quidem, uti apparet, breve erat, & ad medium tantummodò corpus demissum, discissumque in partes tres, quarum uniuscujusque ora in acumen desinit. Sub eo verò pallio gerébant thoracis laxioris quoddam genus, ac denique interius subligaculum à medio corpore ad pedes usque pertingens.

Reges Persarum talari veste induebantur, quâ usi sunt & ipsi Arsacidæ, ut cognoscitur ex eorum nummis tetradrachmalibus; qui ipsos solio insidentes exhibent. At in solemnibus pompis, diebusque festis, trabeâ regiâ ornabantur; ut videre est in omnibus Arsacidis, qui in anteriore nummorum suorum parte repræsentantur eâ veste conspicui. Hæc, ut plurimum, purpurea erat, acu picta, intertextâ

N

98   ARSACES PHRAHATES III.

auro , variisque gemmarum & margaritarum ordinibus affabre dispositis exornata.

Phrahates III. non prolixâ , sicuti ii ex Arsacidis , qui ad senectutem usque perrexerunt , barbâ insignis exhibetur ; sed mediocri tantum , & ejus , qui mediam ætatem assecutus est. Quod huic optimè convenit ^{+Regi,} ~~Principi~~ [,] qui decem tantum annos regnaverit.

De astro ponè humeros Phrahâtis Tertii cælato , in vitâ Mithridâtis Tertii dicturi sumus.

ARSACES XIII.

ARSACĒS MITHRIDATES. III.
REX PARTHORVM. XIII.

*In museo D. Vaillant D.M.
ex num. arg. drach.*

MITHRIDATES Tertius, Phrahatis ARSAC;
Tertii filius natu major, de more gentis pa- 197.
tri suo successit. *Ex Trogo & Appiano.*

Hoc anno Tigranes senior, Armeniæ
Rex, morbo periit, annos natus 85: ut
refert *Lucian. in Macrobiis.* Tigrani successit filius ejus

N ij

ARSAC. minor Artavasdes, qui & appellatur *Artabazes*, aliis
 397. autem *Artabasdes*; imò *Artuasdes* & *Ortoadistes*; ni-
 mirum prout nomen istud barbarum ab exteris Græ-
 cis & Latinis, variè corrumpitur. Hunc ut iret salu-
 tatum, P. Clodio decreta est à Senatu legatio; quam
 ut recusare posset, in plebeïam familiam transiit.

Tigranes junior, qui Romæ in vinculis detinebatur,
 audito quòd pater esset mortuus, quodque Artavasdes
 frater minor regnum occupâsset, Clodium pecuniâ
 corruptit. Hic à L. Favio, in cujus curâ repositus erat,
 petiit, ut Tigranem secum adduceret in convivium,
 quò eum videret. Itaque vinculis exemptum, dimisit
 liberum. *Dio. lib. 38. pag. 78.* Tigranes à Clodio car-
 cere extractus dicitur à Plutarcho in *Pompeio pag. 647.*
 atque apud Parthos venisse, à Mithridate tertio Rege,
 cognato suo, contra Artavasdem fratrem auxilium pe-
 titurus. Mithridates igitur Parthorum Rex, à Tigra-
 ne juniore impulsus, Artavasdi Armeniorum Regi bel-
 lum intulit. *Trogus in Prol. lib. 12. & Epitom. in eod.*
 Sed uterque Auctor malè ad Mithridatem II. cogno-
 mine Magnum, hoc refert: forsan Librarii cujusdam
 aut Scholiastæ errore.

ARSAC. Orodes Mithridatis frater minor, dum eum bello
 398. Armeniaco implicitum animadvertit, regnum vacans
 occupat, teste *Iustino lib. 42. cap. 4.* quòd nihil sibi frater
 in præmium paternæ cædis ab ambobus perpetratae de-
 disset. Mithridates, ubi primùm Orodem invasisse Par-
 thicum regnum accepit, bellum Armeniacum statim
 reliquit. Artavasdes verò, Partho Rege submoto, Ti-
 granem fratrem oppressit.

Orodes, quoniam fratris cum exercitu adventum

sustinere non poterat, in exilium abiit. Mithridates irâ percitus, in illos, qui fratri faverant, sævire cœpit : sed propter crudelitatem à Senatu Parthico regno pellitur. *Justin. lib. 42. cap. 4.*

ARSAC.
198.

Itaque Orodes ab exilio ad Parthorum regnum revocatur, & cum Surenæ jus esset Gentilitium, ut novo Regi primus diadema imponeret, Orodem hic ab exilio reductum Regem renuntiavit. *Plutarch. in Crasso pag. 556.* De quo ait Appianus *in Parth. pag. 141.* Orodem autem hunc ipse in regiam Parthorum ab exilio reduxerat. Orodes verò, ne à Mithridate creptum sibi Parthicum regnum ulciscente justis armis impeteretur; ipsi, ut Mediæ majori imperitaret, concessit: Media enim erat gemina; altera minor, cujus erat Rex Mithridates, Medus dictus à *Dione lib. 36. pag. 6.* Tigranis gener, à prisco Atropatæ Satrapâ Darii genus ducens: altera major, quæ Parthorum ditionis, in cujus urbe primariâ Ecbatanis plerumque Reges ætatem transigere solébant.

Mithridates autem in Mediâ vix quiescere potuit, quin bellum fratri totis viribus pararet. Quâ re nunciatâ, Orodes eum è Mediâ ejecit; ut narrat Dio *lib. 39. pag. 116.* „ fratre suo Mithridate è Mediâ, cui imperitabat, ejecto.

ARSAC.
199.

Gabinus ad Syriam Provinciam regendam à Senatu missus anno V. C. 697. contra Arabas bellum gerere decreverat. Ad hunc parantem in eos expeditionem, venit Mithridates Parthorum Rex, pulsus ab Orode fratre, invitans, ut Arabas omitteret, & contra Parthos duceret exercitum. *Appian. initio de bell. Mithrid.*

ARSAC. 199. In Parthos proficiscenti , & jam Euphratem fluvium trajicienti Gabinio , mutatâ sententiâ , visum est Ptolemæum in Ægyptum reducere. *Joseph. Antiq. lib. 14. cap. 11.* Ptolemæus enim Ægypti Rex undecimus , & ipse pulsus à suis , magnis largitionibus obtinuit , ut Parthico negotio omisso , per Proconsulem Alexandriam reduceretur. *Dio. lib. 39. pag. 130.* Mithridates ad Gabinium confugiens , eum permovit , ut se in reditu conficiendo adjuvaret. Sed simul Ptolemæus cum litteris Pompeii advenit , magnamque pecuniam cum Gabinio , tum exercitui se , partim illicô , partim postquàm restitutus esset , daturum pollicitus est. Statimque Gabinius , Parthico negotio omisso , in Ægyptum contendit.

ARSAC. 200. Gabinius ex Ægypto , quam in Ptolemæi potestatem redegerat , reversus vernâ tempestate ; cùm se à Senatu ob id exilio damnatum audivisset , de Parthicâ expeditione suscipiendâ desperans , acceptâ pecuniâ , Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit , sparso inter milites rumore , quòd ab eo aufugissent. *Joseph. de bel. Judaïc. lib. 1. cap. 6.*

Per id tempus Mithridates ad Arabas profectus est , qui Mesopotamiam incolebant : illuc enim adduxerat eos colonos Tigranes. Hi vicini erant Seleuciensium & Babyloniorum , qui Parthis erant semper infensi , ut refert *Appianus lib. de Parth. pag. 137.* Ille verò Arabum ope regnum suum recuperavit. *Id. lib. de Syriac. pag. 120.* Attamen de his tantùm partibus intelligendus est hic auctor.

Orodes autem , ut cognovit Mithridatem fratrem

à Seleuciensibus & Babylonisⁱⁱ esse receptum, Surenam mittit ad Seleuciam expugnandam; ipse Babylonios obsessurus proficiscitur. Surenas Seleuciam magnam in potestatem Orodis redegit, & in murum evasit primus, hostesque suâ manu pepulit. *Plut. in Crasso pag. 550.*

ARSAC.
200.

Interim Crassus, cui sorte Provincia Syria administranda evenerat; cum & ipse aliquid agere cuperet, quod gloriæ sibi juxta atque lucro esset futurum; posteaquam in Syria nihil hujusmodi esse præ manibus videt: (nam & Syri quieti erant:) in Parthos expeditionem suscepit: cum neque ullam belli causam contra ipsos afferret, neque id à Senatu decretum fuisset. Enimverò & Parthos prædivites esse acceperat, & Orodem, qui nuper Rex factus esset, superatu facilem sperabat. *Dio lib. 40. pag. 140.*

Exstructo ponte, facile ac tuto trans Euphratem Romanus Imperator traducto exercitu, magnam Mesopotamiæ partem populando peragravit, nemine resistente; quod ejus transitus inexpectatò Parthis acciderat: ideoque nullum in Mesopotamia præsidium alicujus momenti constitutum fuerat. Ac Talymenus Silaces quidam, ejus tum regionis Præfectus regius, paucis equitibus ad Ichniam (id castello cuidam nomen est) congressus, victusque, accepto vulnere, ipse ad Regem sese recepit, eumque de expeditione hâc certiores fecit. *Id. ibid.*

Interim Crassus & castella & urbes recepit, Græcas potissimum, atque in his Nicephorium. Nam quia Macedonum, aliorumque Græcorum, qui militiæ Romanis adfuerant, coloni erant, vim Parthorum gra-

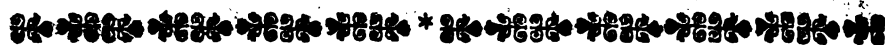
ARSAC. viter ferentes, atque in Romanis, à quibus Græcos
200. amari sciebant, multum spei collocantes, haud gravatim ad eos defecêrunt. *Id. ibid.*

Zenodotiam oppidum, cujus erat Apollonius Tyrannus, propter occisos ibi centum milites, admoto exercitu, expugnavit, ac diripuit. Quâ urbe captâ, cum salutare se ab exercitu *Imperator* sustinuisset, magnam inde subiit infamiam, abjectusque est habitus, nec majora sperare; successu qui tam tenui sese efferret.

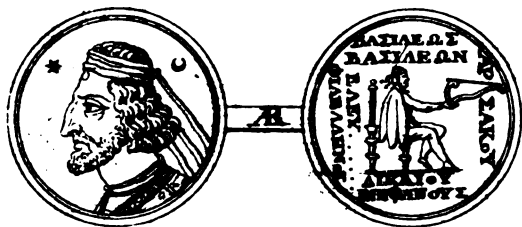
Postquàm oppidis, quæ deditionem fecerant, præsidium imposuit, quod fuit Peditum VII. millium, & mille Equitum; retrò in Syriam hibernatum cessit: cum Babylonem & Seleuciam, semper infestas Parthis urbes, & contra Orodem tunc temporis rebelles, rectâ tendere iter debuisset. *Plutarchus in Crasso pag. 553.*

ARSAC. Cæterùm Orodes, cum Babylonem ipsam, quò
201. Mithridates confugerat, diù obsedisset, fame coactos ad deditionem oppidanos compellit. Mithridates autem, fiduciâ cognationis, ultrò se in potestatem Orodidis tradit. Sed Orodes plus hostem, quàm fratrem cogitans, in conspectu suo trucidari eum jussit: cum à Phrahatis patris nece sex integros annos regnavisset. *Videndus Justinus lib. 42. cap. 4.*

NUMMUS

NUMMUS
ARSACIS MITHRIDATIS III

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis, barbâ paulò minùs quàm in aliis prolixâ,
necnon diademate conspicui. Ante caput in area
astrum; ponè verò crescens Luna cernitur: in aversâ
parte, solita Regis sedentis effigies, mitrâ & fasciâ
regiâ insignis, dextrâ arcum gerit, cum epigraphe:
. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ
ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ
ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ; id est, REGIS REGUM ARSACIS,
JUSTI, ILLUSTRIS, BENEFICI, AMICI GRÆCORUM.

EA.

EFFIGIES ~~ista~~, non valdè superiori Arsacidæ Regi ab-
similis, mihi suavit, ut hunc nummum Arsaci Mi-
thridati III. tribuerem. Adde ad hæc, quod barba ejus
haud prolixa, ^{Principem} ~~etate~~ ^{Regem} nondum provectum designet, ^{Regem}
talemque omnino, qualis videtur fuisse Mithridates III; qui dolo
patrem non admodum senem sustulerit. Confirmat insuper

Q

meam sententiam astrum^{ei} simile, quod in parentis nummo vidimus: imò & Luna crescens, quæ omninò Ammianum Marcellinum illustrat.

Romanus ille Scriptor narrat, Arsacidæ solitos se fratres Solis & Lunæ inscribere; imò se siderum participes in epistolis appellare: quòd Arsaces Imperii Parthici fundator, placidâ morte defunctus, certatim summam & vulgi sententiis concinentibus, astris, ritûs sui consecratione, permixtus fuerit omnium primus. Quibus postea addit Ammianus: **UNDE AD ID TEMPUS REGES EJUSDEM GENTIS PRÆTUMIDI, APPELLARI SE PATIUNTUR SOLIS FRATRES ET LUNÆ.** Coelius lib. 5. narrat Parthos, neque statuas, neque templa olim erexisse Diis; Regem pro numine habuisse; Jovi tamen in montibus hostias immolabant Parthi; Soli, Lunæ & Telluri quoque rem divinam facientes.

Figura Regis imberbis in postica parte nummorum drachmalium semper expressa, sedet in sella, cujus postici pedes anterioribus sunt altiores; quæque similis omninò videtur ei, cui insident Arsacidæ in nummis tetradrachmalibus signati. Itaque auream diceres sellam, more Persarum Regum, qui ita se populis suis prospiciendos præbebant. Certè inter pretiosa quæque à Trajano in bello contra Chosroem capta, memoratur sella ejus aurea; de qua Spartianus in Hadriano: **AC PROMISSA SELLA, QUÆ ITIDEM CAPTA FUERAT.** Sed eam tamen neque Hadrianus reddidit, neque ejus successor Antoninus Pius: undè post hujus mortem denuò bellum exortum est.

Sin autem hæc anrea sit sella, cùm in iis Regibus, qui Arsacidæ antecesserunt, tum in ipsis Arsacidis; eorum majores potius Bactrianæ, quàm Parthiæ Reges fuisse, mihi persuaferim; nam hæc pauper erat Provincia, illa verò dives & fertilis. At cùm Arsacidæ se ab Artaxerxe Memnone originem traxisse jactarent, hic juniore filio regnum concedere potuit: nam Rex Persarum plurimos sibi subditos Reges habebat; undè Rex Regum in titulis dicebatur. Id innuere videtur Strabo, dum ait de Arsace Imperii Parthici fundatore: Alii Bactrianum fuisse tradunt, eumque incrementa Diodoti⁹, qui se BACTRIANÆ REGEM APPELLAVERAT,

9 fugeret,

ARSACES MITHRIDATES. III. 107

Parthiam ad defectionem pertraxisse. Quæ certior videtur sententia.

Mithridates III. solitos Arsacidarum Regum titulos tantum sibi adscivit, cum ab initio civilibus bellis implicitus, cognomen aliquod illustre sibi vindicare non potuisset. Denique depingitur in nummis juvenis; cum à morte patris annos sex solummodò vixerit.

ARSACES XIV.

ARSACES ORODES

REX PARTHORVM. XIII

*Ap. D. F. de Villani D. M.
Ex num. arg. dragm.*

ARRAC.
203.

RODES à Plutarcho *Hyrodes*, Arfacis Phrahatis III. filius natu minor, fratris primogeniti regnum usurpare conatus, ab eo fugatus est, atque in exilium pulsus. Deinde tamen à Senatu Parthico in Mithridatis fratris locum revocatus, regnum tandem

obtinuit. Quod tantummodò à morte fratris hîc computabimus. Verè enim tunc regnare cœpit. Ideoque proximum à fratre Mithridate Orodem in Regum catalogum adscribimus. At, civili bello nece Mithridatis extincto, aliud subindè adversùs Romanos subortum est. Jam enim, ut suprà diximus, plurimas Mesopotamiæ civitates Crassus occupaverat.

ARSAC.
203.

Exeunte Arfacidarum anno 203. Orodes ad Crassum Legatos misit. Cùm jam ex hibernis legiones Crassus educeret, adierunt eum Arfacis Orodis Legati cum brevi oratione. Ea hæc fuit. „ Si missus à Populo Romano exercitus esset, gesturum Regem implacabile & inexpiabile bellum : sin, Patriâ invitâ, privati Crassus quæstûs gratiâ, arma Parthis intulisset, & urbes occupâisset; acturum Orodem moderatè, & Crassi misericordiam senectutis capturum, Populoque Romano remissurum milites, quos obsessos teneat potiùs, quàm in præfidiis locatos. Ad ea Crasso jactante, Seleuciæ se responsum daturum : ex Legatis Vagises, qui cæteros ætate anteibat, ridens, manûs supinæ ostensâ ^{nota}; Hinc priùs, inquit, ^{Julii} Crasse, ^{+pili}, exorientur, quàm tu aspicias Seleuciam. Ita ad Regem Orodem discessère Legati, bellandum renuntiantes. *Plutarch. in Crasso pag. 554.*

Cæterum Præfidiarii quidam, qui magno ^{cum} periculo è Mesopotamia fûgerant, majorem ~~curam~~ ^{periculum} incussèrunt, nuntiantes multitudinem hostium, quam viderant; & labores, quos in defendendis civitatibus pertulerant; & exaggerando, ut mos est, omnia, negabant posse quemquam aut persequentibus illis evadere, aut fugientes assequi. Hæc audientes milites animis cecidè-

ARSAC. 203. runt ; quin & propiores exercitus censebant cohibendum Crassum , & de summa rerum consultandum amplius. At ille nec eos audivit , nec quemquam alium , nisi eos qui hortabantur , ut strenuè pergeret. *Appian. in Parth. pag. 138.*

ARSAC. 204. Crassus , vere ineunte , in Parthos exercitum duxit. Imprimis animum ejus erexit Armeniorum Rex Artuafdes , qui in castra cum sex millibus equitum venit. Dicebantur hi esse Regis Stipatores & Satellites : alia pollicebatur decem millia Cataphractorum , & triginta millia peditum suo sumptu viventium. Sua-debat autem Crasso , ut per Armeniam in Parthiam irrumperet : omnia enim affatim se subministraturum exercitui , tutum etiam iter fore ; quòd montes frequentes & continentes colles , regionemque asperam objectam habituri essent equitatu , quo Parthi uno pollerent. At Crassus , collaudatâ modicè promptitudine ejus , & subsidii amplitudine , ducturum se ostendit per Mesopotamiam : ubi multos & egregios milites Romanos reliquisset. Ita discessit Armenius. *Plutarch. in Crasso pag. 554.*

Traducto exercitu juxta Zeugma per pontem temporarium ; inter cætera quæ apparuere prodigia , ipsi Crasso excidit concionanti vox , quæ milites magno-perè consternavit : siquidem pontem dixit se rescis-surum , ne quis eorum regrederetur. Postquàm eos adlocutus est , lustratione absolutâ , sacra fecit ; ac deindè secundum ripam fluminis progressus est. Habebat sub signis septem Legiones ; equitum paulò minus quatuor millia ; & parem levis armaturæ numerum. Nuntiatum est autem ei à quibusdam agminis

Præcursoribus, nullum usquam hominem comparere: incidisse verò se in frequentium equorum vestigia, quasi ad fugam retrocedentium. Undè spes aucta est Crasso; coeperuntque milites omninò Parthos, ut manus non conferturos, contemnere. Nihilominus Cassius ejus Quæstor, & ex amicis quidam monebant Crassum, ut in aliqua earum urbium, in quibus præsidium habebat, reficeret exercitum, donec aliquid certius de hostibus afferretur. Sin minùs, ut secundum flumen Seleuciam signa moveret. *Appian. in Parthic. pag. 139. & Plutarch. in Crasso pag. 555.*

ARSAC.
204.

Hæc volentem adhuc animo, & perpendentem Crassum adit Præfectus alæ Abgarus Arabs, qui Romanis antè fœdere junctus sub Pompeio, Parthorum partes tunc potiores habuit. Quod idem Alchaudonius quoque Arabs fecit, semper potentiori se solitus adjungere. Verùm fuerat Abgarus tunc in Crassum ex consilio Præfectorum regionum subornatus, & missus, ut comitans eum, quàm remotissimè, si quà posset, à flumine & locis inæqualibus, in vastum campum conjiceret, ubi cingi valeret equitatu. Is autem invitabat, quòd tempus cunctando perderet, cùm Parthi jampridem pararent, rebus ereptis pretiosissimis, ad Scythas vel Hyrcanos evolare. Et quidem si vel pugnandum sit, inquit, properandum erat, priusquàm resumpto Rex animo vires in unum contraheret omnes: quando nunc quidem Surenas vobis & Sillaces obiecti sunt, qui tueantur terga fugientium; ille verò apparet nusquam: hæc autem falsa erant omnia. *Plutarch. Appian. & Dio lib. 40.*

Quippe Orodes, bipertito statim exercitu, ipse

ARSAC. Armeniam populabatur, ut de Artuasde pœnas sumeret, Surenâ in Romanos inimisso: nullâ quidem, ut nonnulli autumant, despicientiâ. Neque enim, ut Crassum dedignaretur adversarium, virum inter Romanos primarium, conveniebat: cum Artuasde verò conflictaretur, atque Armeniorum præsidia expugnet. Verùm qui impensè timeret periculum, spectator tantùm volebat esse, atque eventum expectare.

204.

Tunc ergò Abgarus, ubi impulit Crassum, à flumine abstractum per medios duxit campos, viâ levi ac facili initio, indè succedente altâ arenâ, nudisque & siccis campis qui terminari nusquam oculis poterant, odiosâ. Erat jam vel hinc suspectus dolus. *Plutarch. in Crasso, pag. 556.*

At ubi Nuntii quoque ab Armenio Artuasde advenērunt, bello se gravi premi, in suas irruente provincias Orode: ideò mittere non posse Romanis auxilia; monere autem Crassum, maximè illuc ut se convertat; junctisque cum Armeniis copiis, unâ decernant cum Orode: quod si non placeat, ita semper incēdat, & locum capiat castris, ut regiones declinet equitabiles, & montosas sequatur. Crassus præ stomacho & satureitate nihil rescripsit; sed respondit, Armeniis se in præsentia non vacare: verum post aditurum eos, ut de Artuasdis proditiōe expetatur pœnas. *Id. ibid.*

Dum hæc geruntur, Speculatores pauci accurrentes reliquos nuntiavērunt ab hostibus occisos; se ægrè elapsos: hostesque jamjam adesse ingenti multitudine & animo ad dimicandum. Ibi omnes perculsi sunt. Crassus planè obstupuit, ac præ properatione,
non

non fatis sui compos instruxit aciem. Primum ex Cassii sententiâ, raros ordines Legionum, ne circumdarentur, quàm longissime per campum produxit, equites distribuit in cornua. Mox consilium mutavit, ac contractis copiis, ancipitem aciem & profundam, quadratamque fecit. Alterum cornu Cassio, alterum Crasso filio attribuit; ipse in media acie constitit. Ita processerunt ad rivum Balissum. *Id. ibid.*

ARSAC.
204.

Ibi plerique Duces castra ponenda & pernoctandum censuerunt, explorandumque, quatenus fieri posset, quàm magnæ hostium copię essent, & quemadmodum instructæ: indè primâ luce in illos movendum. At Crassus filio suo atque equitibus ejus prælium cientibus fretus, imperavit, ut in acie stantes, quibus libêret, cibum caperent & biberent. Priusquàm verò hoc per omnes ordine factum esset, processit non composito gradu, neque ut ad prælium interquiescens, sed propero & concitato agmine; quoad in conspectu fuêre hostes. *Plutarchus, Appianus & Dio.*

Surenas non omnes à principio copias exhibuit; nam multitudinem post primam aciem occuluerat, splendoremque armorum texerat tunicis & sagis pelliceis, quibus edixerat ut se velarent. Iis autem integumentis armorum repentè abjectis, Parthi rutilare visi sunt galeis, loriciisque ex Margiano ferro factis coruscante & refulgente. In eos cum Crassus levem armaturam immisisset, non longè progressi sunt Romani milites, sed grandine sagittarum malè accepti, retrò se inter gravem armaturam receperunt, initiumque tumultus & pavoris præbuerunt. *Id. ibid.*

P

ARSAC.

204.

Tùm Parthi divulsêrunt se, cœpêruntque eminùs undique sagittare, non exactè dirigentes tela. Siquidem efficiebat Romanæ aciei densitas, ut ne de industriâ quidem ictu possent aberrare: validasque plagas & violentas incuterent. Itaque jam hinc valdè laborabant Romani: namque si ordines fervarent, consauciabantur: si verò conarentur hostem invadere, cùm nihilo magis læderent, pariter ipsi infestabantur. Quousque autem speravêrunt, consumptis sagittis, temperaturos illos pugnâ, aut ad manus venturos: pertulerunt Romani. Ut verò cognoverunt multos camelos illis præsto esse sagittis onustos, à quibus circumvecti primi sumebant; neque vidit Crassus finem, obtorpuit, jussitque per nuntios filio, eniteretur manum cum Parthis antè conferere, quàm eum circumvaderent. *Iid. ibid.*

Igitur adolescens, 1300 Equites, Sagittarios 500, & ex proximis Scutatis 8 Cohortes, orbe factò, infestos duxit in hostem. Parthi, ut Publium quàm longissimè retraherent à patre, retrò fugerunt. Ille verò clamans hostes terga dare, subdit equo calcaria: sequuntur eum Cenforinus Senator & Megabacchus, sed perceperunt longè progressi dolum. Parthi enim subito, vultu converso, Romanos aggressi, cunctos undique sagittis confixerunt, ad legiones sese recipere frustra conatos. Hic plurimis vulneribus Saucius Publius, quoniam uti non poterat manu, armigero latus feriendum præbuit. Pari fato aiunt cecidisse Cenforinum: Megabacchus semet ipse interemit. Similiter nobilissimi quique residuos subeuntes Parthi collem, contis confodère pugnantes. Vivi non ampliùs quingenti dicuntur in hostium potestatem venisse. *Iid. ibid.*

Capite Publii detruncato , contenderunt illico in Crassum , qui filii reditum anxius expectabat. At nuntiis allatis actum esse de Publio , nisi valido auxilio quamprimum succurreretur , institit illicò cum exercitu progredi.

ARSAC.

204.

Intereà supervenerunt hostes clangore terribiles & victoriâ ferociore , Publii caput hastâ suffixum ferentes. Hoc spectaculum supra reliqua omnia acerba animos infregit Romanorum. Crassus verò in ea acerbitate , suprâ quàm antè , celsum animum præ se tulit ; suisque modis omnibus tentavit excitare. Ast , ubi iterum ad prælium ventum est , Romani , ingruente adhuc sagittarum multitudine conficiuntur : qui verò in hostes temerè ausi sunt irruere , contis validis , quibus Parthi subindè bina corpora uno impetu transverberabant , in angustum sunt coacti. Atque ita protracto prælio usque ad vesperam , discesserunt Parthi , jactantes unam se noctem Crasso largiri ad lugendum filium ; nisi , rectius salutis suæ consulens , malit ire ad Arsacem , quàm portari. *Ibid. ibid.*

Parthi in propinquo pernoctantes magna in spe erant. At Romanos tristissima nox excepit. Crassus intereà , obvoluto capite , in tenebras sese abdiderat. Ibi Octavius Legatus ejus , & Cassius Quæstor , eum luctu obrutum allevare & confirmare conati sunt. Qui cùm planè obtorpuisset , ipsi Centuriones & Manipulares convocaverunt : Atque ubi in consilio visum est capiendam esse fugam , signum profectionis sine tuba dederunt. Vulnerati autem , mox relinqui se sentientes , ejulatum ingentem edidere , qui pavorem incussit. Egnatius cum trecentis equitibus aufugit , &

Pij

ARSAC. circa mediam noctem Carrhas pervenit ; appellatisque
 204. excubitoribus , jussit Coponio Præfecto nuntiari in
 gentem pugnam Crassum cum Parthis commisisse.
 Nihilo præterea addito. Profuit tamen Crasso ea vox
 ad Coponium conjecta. Intelligens enim infaustam
 rem nuntiantis tam properam & confusam esse ora-
 tionem ; edixit ut milites extemplo arma caperent.
 Atque ut primùm Crassum accepit venire, occurrens
 excepit eum, exercitumque in urbem deduxit. *Iid. ibid.*

Parthi, quanquam fugam nocte senserunt, haud ta-
 men sunt eos infecuti. Ut verò diluxit in, castra Ro-
 manorum profecti, relictos in iis jugularunt, non
 pauciores quatuor millibus. Contrucidaverunt præte-
 rea quatuor cohortes, quas eadem nocte Vargunteius
 Legatus abduxerat cùm aberrassent à via, exceptis
 tantum viginti militibus ; quos strictis gladiis per me-
 dios perrumpentes admirati, lento gradu Carrhas se
 conferre perpeSSI sunt. *Iid. ibid.*

Incertus Surenas quò loci Crassus & Cassius sese
 recepissent, Carrhas summittit quemdam ex iis quos
 secum habebat utriusque linguæ peritos ; imperans ad
 mœnia ut latinè ipsum Crassum aut Cassium evocaret ;
 colloqui Surenam cum iis velle. Ubi dicta ejus, qui
 ambas linguas callebat, sunt Crasso annuntiata, acce-
 pit oblatum. *Iid. ibid.*

Surenas igitur gaudens quòd semetipsum inclusisset
 Crassus, postero die Parthos admovit oppido, vehe-
 menter insultantes Romanis imperantesque, si cupiant
 inducias obtinere ut, Crassum & Cassium dederent sibi
 victos. Fremuerunt hi impositum sibi esse tale dede-
 cus ; mittendamque longinquam & inanem subsidii

Armeniorum spem Crasso dicentes, fugam intenderunt. Id cum nullum Carrhenorum intelligere ante tempus oportuisset; intelligit tamen ex Crasso perfidissimus omnium Andromachus, quem insuper delegit itineris ducem. Itaque nihil omnino Parthos fefellit, enuntiante singula Andromacho. *Iid. ibid.*

ARSAC.
204.

Quoniam verò Parthis de nocte pugnare nefas est & difficile, Crassus nocte movit. Ne autem Parthi Romanos multò seriùs insequerentur, machinans Andromachus, duxit eos aliis atque aliis viis. Postremo in profundas paludes & loca plena aggeribus deflexit, iter laboriosum & cæcum sequentibus. Plurimi verò ex ambagibus & circumflexionibus Andromachi vias illas admodum suspectas habentes, nihilque conjicientes boni, eum ampliùs sequi noluerunt. Ex quorum numero fuit, Cassius qui statim Carrhas reversus est. Alii fidos nacti duces, loca montosa, quæ Sinnaca dicuntur, ceperunt; atque ante lucem in tutum pervenerunt. Hi erant quinque millia, quibus vir fortis præerat Octavius. Crassum autem Andromachi insidiis implicatum in locis illis difficilibus & palude occupavit dies. *Iid. ibid.*

Habebat secum Crassus cohortes Legionariorum quatuor, equites planè paucos, & quinque Liectores, quibuscum magno labore tandem in viam pervenit, incumbentibus jam hostibus. Qui cum non plus mille quingentos passus abesset, quominus se conjungeret cum Octavio, in alium collem confugit non perinde inequitabilem vel munitum, subjectum tamen Sinnacis, ac longo dorso per medium expositò campum cum illo commissum. Igitur erat in conspectu Oc-

ARSAC. 204. tavii illius periculum. Princeps autem cum paucis decurrit Octavius ad opem ei ferendam. Mox reliqui semetipsi insectantes advolyant ; factaque impressione dejiciunt ex clivo hostes, ac Crassum in medio sæpiunt, oppositisque eum circumjiciunt scutis, nullum telum jactantes Parthis esse, quod antè attracturum corpus Imperatoris esset, quàm ipsi pro eo propugnantes omnes occubuissent. *Plutarch. in Crasso pag. 562.*

Surenas igitur considerans Parthos segnè pugnare, & si nox ipsos oppressisset, tenuissentque Romani montes, planè fore eos explicatos, dolo Crassum aggreditur. Captivos aliquot dimittit, qui Parthos in castris audiverant ex composito colloquentes, nolle bellum sibi Regem cum Romanis interhecinum ; verùm amicitiam beneficio velle redintegrare, benignè cum Crasso agendo. Atque, ut major dictis adhiberetur fides, Parthi pugna aliquantisper abstinuere. Surenas autem cum Principibus ad collem sensim accedens, nervum arcus remittit, dextram protendit, Crassum ad pacificandum invitât. Parthorum vires atque virtutem eum jam satis superque expertum, nunc humanitatem, si velit, experturum. Hæc Surena verba magno cum assensu cæteri audivêre. Solus Crassus inesse fraudem meritò suspicans, ut qui tam repentinæ mutationis nullam subesse causam planè videret, nolebat auscultare, sed deliberabat.

Cæterùm ubi milites conclamantes voluerunt, ut cum Surena colloqueretur Crassus, inde convitia & probra ei ingesserunt, quòd objiceret se ad pugnam cum illis, quibuscum congredi ipse inermibus non sustineret ad colloquium : tentavit primùm orare ac

docere eos, si quod superesset diei pertulissent, posse Arsac. nocte ipsos ad loca montosa & aspera sese recipere. 204. Ostendit viam, hortatusque est ne spem propinquæ salutis abjicerent. Ut verò insensu & armis concrepantes sunt ei comminati, exterritus pergit ad hostes, ac tantum ait conversus; Vos, Octavi & Petroni, & quotquot adestis Præfecti Romani, itineris mei cernitis necessitatem, & testes estis indignè me & violenter tractari. Verum cæteris mortalibus omnibus nuntiate, ubi incolumes fueritis, deceptum ab hostibus Crassum, non à civibus deditum ad supplicium periisse. Non hæsit tamen illic Octavius, verum descendente de colle est comitatus. Similiter & cæteri fecere; Lictores verò sequentes abegit Crassus. *Plutarch. in Crasso pag. 563.*

Primi ex barbaris occurrerunt duo semi-Græci, qui Crassum, ex equis desilientes, adoraverunt, ac græcè appellantes dixerunt ei, ut certos præmitteret, quibus Surenas se comitesque suos inermes ostenderet, & pacatos accedere. Duos ergo Roscios fratres misit Crassus percunctatum super quibus conditionibus, & quot convenirent. Quos extemplo correptos Surenas detinuit, atque cum primoribus equo advectus; Quid hoc rei est, inquit, pedes Romanus Imperator; & nos equo vehimur? Simul jussit adduci equum. Cum respondisset Crassus neque se peccare, neque ipsum, quod congredierentur more uterque patrio. Jam tunc Orodi Regi cum Romanis addit Surenas foedus & pacem esse; verum ad leges scribendas progrediendum ad fluvium. Neque enim foederum, inquit, vos Romani memores estis: porrexitque ei dexteram. Jubepte equum Crasso adduci, negavit ille opus esse.

ARSAC. hunc Rex tibi dono dat, Surenas respondit. Simul
204. admotus Crasso equus est, aureis exornatus phaleris,
in quem Stratores sustulêrunt eum, & affectati sunt,
lateribus adhærentes, necnon verberibus equum con-
citantés. *Iid. ibid.*

Ibi Octavius Primus arripuit frænum, & secundum
illum unus ex Tribunis Petronius, mox reliqui cir-
cumfusi inhibere paravêrunt equum, atque illos, qui
ex utraque parte urgebant Crassum, retrahere. Tum
verò cum sese mutuò protruderent, propulsarentque,
ventum est ad verbera. Stricto Octavius gladio occi-
dit unius barbari equisonem; alius Octavium, à tergo
feriens. Petronius non habebat scutum. Hic percussus in
loricam, resiliit ab equo illæsus. Crassum Parthus *Poma-*
xæthres nomine apud Plutarchum; apud Appianum ve-
rò *Maxarthes*, interfecit. Id alii negant, alium autem
asserunt percussorem fuisse: hunc verò jacentis caput
& dexteram abscidisse. Cæterum id tantum ex conjectu-
ra referunt Plutarchus & Appianus. Neque enim con-
stat, an ab aliquo suorum, post grave acceptum vul-
nus, ne vivus in hostium manus deveniret, an verò ab
hostibus fuerit occisus, ut testatur Dio *lib. 40.* Et certè
comprehensum Crassum, & ne quid vivus pateretur,
repugnantem, interemptum fuisse scribit Livius *lib.*
106. Ita quoque Florus *lib. 3. cap. 11.* Ipse [Crassus]
in colloquium sollicitatus, signo dato, vivus in hostium
manus incidisset; nisi Tribunis reluctantibus fugam Du-
cis barbari ferro occupâssent. Quod quidem confirmat
adhuc Rufus Festus in Breviario his verbis: Vi telorum
obrutus ipse Crassus, cum ad colloquium sollicitatus
penè capi potuisset, repugnantibus Tribunis evaserat,
&

&, dum fugam petit, occisus est.

Romani milites partim pugnantes, circa Crassum ARSACI
204. confossi sunt; partim confestim in collem recurrere. Hos Parthi insecuti, Crassum dixerunt poenas exsolvisse; reliquos Surenam jubere bono animo esse & descendere. Ita alii de colle digressi, sese dediderunt; alii noctu diffugerunt, ex quibus pauci admodum incolumes evasere. Cæteros Arabes venati, assecutique peremere. Mediâ æstate gesta hæc fuisse recenset *Dio lib. 40.* cui adstipulatur *Ovidius Fastorum Lib. VI.* in quo hanc cladem Junio mense à Romanis acceptam esse refert. Summa interfectorum viginti millia dicitur fuisse: eorum, qui vivi in potestatem hostium venerunt, decem millia.

In urbem Antiochiam Mygdoniam Margianes Orodes Romanos Crassianâ clade captos deduxisse narrat *Plinius lib. 6. cap. 16.* & ex eo *Solinus Polyhistor. cap. 48.*

Caput Crassi, in quod aurum liquefactum verbis insultantes infudisse Parthos referunt, & dexteram ipsius Surenas ad Orodem in Armeniam misit. Tunc enim Rex Parthus ibi versabatur. Indè rumore per nuntios Seleuciæ disperso, se³ subornato, qui in captivis consimillimus Crassi erat, C. Paciano; ~~Crassum~~ ~~vivum adducere~~, pompam quamdam ridiculam instruxit, quam contumeliæ causâ, triumphum appellabat. *Ibid. ibid.*

† Crassum vivum adducere: A

Dum hæc aguntur, composuerat jam pacem Orodes cum Artuafde Armenio, cujus sorore filio suo Pacoro desponsâ, agitabant inter se epulas & convivia; quæ multis acroamatibus interpolabant; neque enim erat linguæ, & litterarum Græcarum rudis Orodes.

Q

ARSAC.
204.

Artuafdes etiam Tragedias scripsit: orationes quoque & historias commentatus est, quarum adhuc existant quædam. *Plutarch. in Crasso pag. 564. Cicer. Epist. 3. lib. 15.*

Ubi jam allatum caput Crassi ad fores fuit, nondum sublatae erant mensae; & Tragediarum actor Jason Trallianus recitabat ex Bacchis Euripideis Agaven. Cum autem is Actor placeret, ac laudaretur, ingrediens convivium Sillaces, postquam Regem adoravit, projecit in medium caput Crassi. Ibi Parthis plausum cum clamore & gratulatione tollentibus, Ministri Sillacem, Orodis jussu, invitaverunt ad accubandum. Jason autem, traditâ uni de mimis Penthei personâ, corripuit caput Crassi; corporisque fanaticâ jactatione carmina illa cum furore & cantu pronuntiavit.

*Ex monte ferimus nos recens caesum
Cervum, bonam prædam domum.*

Atque hæc omnes oblectaverunt. Dum verò sequentes alterni versus ad Chorum decantantur.

*Quis occidit?
Meum decus est.*

Ibi exsiliens Pomaxæthres, qui tunc coenabat, apprehendit caput, quasi sibi ^{esse} dicere, quàm illi, potius convéniret. Rex lætus, donis eum de more auxit; Jasoni verò largitus est talentum. *Id. ibid.*

Reliquiae Romani exercitûs, quò quemque rapuit fuga, in Armeniam, Ciliciam, Syriamque distractae, vix tantum cladis retulerunt. *Florus lib. 3. cap. 11.*

Cæterum Parthi eo tempore, omni ditione intra Eu- ARSAC.
204.
phratem recuperatâ, eum transgressi non sunt. Post-
modò Syriam quoque invaserunt, non magno tamen
exercitu, quòd in ea neque milites, neque Impera-
torem ab Romanis esse putabant. Verùm Cassius Crassus
Quæstor, collectis ex fuga militibus paucis, intumes-
centem Syriam egregiâ animi virtute ac moderatione
pressit. *Dio lib. 40. & Orosius lib. 6. cap. 13.*

Orodes verò non multò post Surenam, invidiâ
gloriæ ejus, occidit. Sic ille dignas perjurio pependit
pœnas. *Plut. in Crasso.*

Primo vere Syriam Parthi invaserant, non magno ARRAC.
205.
tamen, ut diximus, exercitu; quòd in ea neque mi-
lites, neque Imperatorem ab Romanis esse existima-
bant: itaque Cassius, qui, necessitate rerum adductus,
administrationem Syriæ susceperat, eos non magno
negotio repulit. *Dio. lib. 40.*

Dolentes autem Parthi, quòd ex Syria ejecti fuif- ARSAC.
206.
sent, eam rursùs invadere conati sunt. Pacorus, Oro-
dis filius, cum maximis Parthorum copiis, multarum-
que præterea gentium magnâ manu Euphratem tran-
siens, bellum in hanc Romanorum provinciam iterum
intulit. Gertè Cicero in *Epist. 21. lib. 15. Epistolarum ad
Familiares*, ait: „Maximum bellum impendet. Nam
„& Orodes, Regis Parthorum filius, in provincia nostra
„est, &c. Quo in loco scribendum est omninò:
„Nam & Orodís Regis Parthorum filius, &c. Pacoro
enim nomen Ducis gerente, re verâ autem Duce
Oface gestum est hoc bellum. Quippe nondum ex
Ephebis Pacorus excefferat. *Dio lib. 40.* Tybæ post Eu-
phratis transitum castra posuisse Parthos testatur Ci-

ARSAC. *cero eod. lib. 15. Epistolarum ad Familiares, Epistolâ Iâ.*
296. *ad Consules.*

Parthi, in itinere positis locis omnibus in potestatem re-
ductis, ad Antiochiam usque progressi sunt, cum spe re-
liquorum etiam potiundorum. Nam neque Romani justis
eopiis eam provinciam tenebant, & populi Romano-
rum Dominationem molestè ferentes, ad Parthos tan-
quam vicinos cognatosque suos inclinabant. *Dio ibid.*

Bibulus Syriæ Proconsulatum Senatus consulto for-
titus, in eam nondum provinciam advenerat, cum
Parthi Cyrrhesticam regionem ingressi sunt. Quin
etiam magnus eorum equitatus in Ciliciam, cui præ-
erat Cicero, irrupit; sed ab equitibus Romanis, &
à cohorte Prætoriâ Epiphaniæ à Cicerone constitutâ
fortiter repulsus est: undè animus Cassio Antiochiæ
tum degenti accessit: quam urbem Parthi mox obside-
re tentaverunt, *ut ex Cicerone in Epist. ad Atticum 20.*
& 21. lib. 5. discimus.

Verùm enimverò cum Antiochiæ capiendæ spe dejecti
essent, Cassio magnâ vi eos repellente: (ipsi autem
ad oppugnationem locorum ineptissimi erant) Anti-
goniam contenderunt; cujus urbis suburbana cum essent
arboribus consita; atque eò ipsi accedere neque aude-
rent, nèque possent; arbores succidère, locumque
sylvâ despoliare instituerunt, ut audacè tutòque ur-
bem eà aggredi possent. Cum ne hoc quoque succe-
deret, quia & magni laboris negotium erat, & tem-
pus incassum terebatur, & Cassius palantes ab ipsis
affligebat: aliò arma versuri, Antigoniâ discesserunt.
Intereà Cassius, collocatis in viâ, quâ transituri erant,
insidiis, se iis cum paucis ostendit, atque eâ ratione

ipſos ad inſequendum ſe pertraxit: tùm ſuos circum-
jecit, Parthorumque cùm alios, tùm ipſum Ofacem
occidit. *Dio lib. 40. Caſſius de victoria ex Parthis* ARSAC.
206.
latâ ad Senatum ſcripſit.

Bibulus in Syriam ſibi decretam advenit, cùm Par-
thi montem Amanum tentare vellent. Quos aggreſſus
Cicero Ciliciæ Proconſul, magnâ ex iis editâ ſtrage
proſtigavit. Poſtea Bibulus ad Amanum montem ve-
niens, cohortem ibi primam totam perdidit, ut re-
fert *Cicero lib. 5. Epistoſarum ad Atticum Epist. 20.* Dein-
dè Parthi in Cyrrheſticam abiêre regionem, in qua
hiemarunt. *Id. Epist. 21. lib. 5. ad Atticum.* ARSAC.
204.

Bibulus, teſte *Cæſare lib. 3. de Bello Civili*, à Parthis
obſeſſus fuit, ſequè oppido munitiſſimè & copioſiſ-
ſimo tamdiù tenuit, quamdiù in Provincia Parthi fue-
runt. *Cicer. lib. 12. ad Famil. Ep. 19. ad Cornificium.*
Bibulus enim Parthos contra ſeſe invicem concitavit:
Ornodapante quodam Satrapâ, qui Orodi inſenſus
erat, ſibi adjuncto, perſuaſoque per interſuntios, ut
Pacorum Regem conſtitueret, atque ejus auxilio Oro-
di bellum inferret. *Dio. lib. 40. Pacorus indè patri ſuſ-
pectus, in patriam revocatus eſt, ut docet Juſtin. lib.
42. cap. 4.*

Bellum Romanorum contra Parthos, & Parthorum
contra Romanos, quarto, quàm incoeperat, anno de-
ſiit, M. Marcello & Sulpicio Rufo Coſſ. *Dio lib. 40.* Qua-
propter legiones, quas Senatus decreverat in Syriam
mittendas, liberatâ jam à Parthorum metu provinciâ,
detentæ ſunt. *Cicero lib. 2. Epist. ad Famil. Ep. 17.*

Bello civili inter Pompeium & Cæſarem exorto, [ARSAC.]
208.
Pompeius ad Orodem Parthorum Regem, Legatos

ARSAC. misit, qui eum ad societatem pertraherent. Legatis
208. Orodes, si Syria sibi concederetur, auxilium promi-
sit; at cum eam pro votis non esset adeptus, suppe-
tias Pompeio non tulit. *Dio lib. 41.* Porro, ait *Justin.*
Parthi Pompeianarum partium fuere, & propter ami-
citiam cum Pompeio bello Mithridatico junctam, &
propter Crassi necem: cujus filium in partibus Cæsaris
esse audierant. quem ultorem patris, victore Cæsare,
futurum non dubitabant. *Lib. 42. cap. 5.*

Tanta fuit Cæsaris post devictum & interfectum
Pompeium clementia & æquitas, ut non modò illos,
qui eum adjuvissent, laudaverit, omniaque iis ab eo
tributa conservaverit: sed etiam Pharnacem Mithri-
datis filium, Orodemque Parthorum Regem odio ha-
buerit, quòd amico ipsorum Pompeio opem non tu-
lissent: quorum alteri paulò post bellum intulit, in
alterum verò expeditionem parabat. *Dio lib. 44.*

Cæterum Pompeius, post Pharsalicam pugnam,
ex regnis Parthicum censuit pollentissimum, tum ad
ipsoſ excipiendos in præſenti, & tegendos infirmos;
tum ad confirmandos iterum, & magnis viribus sti-
pandos. Alii in Africam, & ad Jubam animum con-
vertebant. Verùm Theophani Lesbio insanum videba-
tur, Ægypto, quæ trium dierum iter abesset, relictâ,
& Ptolemæo ætate adulto, atque amicitiae causâ, & be-
neficiorum apud patrem collocatorum ei obſtricto;
Parthis se subjiceret infidissimæ genti: & cum Viri
Romani, soceri quondam sui, nollet secundarius esse
& primus aliorum, neque moderationem experiri
illius: arbitrio se permittere Arsacis Orodis; qui ne
in Crasso quidem potuisset jus habere vivente: & mu-

lierem juvenem ex Scipionis familia ad barbaros, qui ARSAC.
208. licentiam dirigant libidine & lasciviâ, deportare: quæ, ut nullam injuriam accipiat, attamen putari accepisse, cum in manu fuerit eorum, qui facerè possent, indignum esse. Unum hoc, uti ferunt, ab itinere versùs Euphratem eum avertit: Si quod tamen Pompeii consilium, & non factum, hâc eum duxit viâ. *Plut. in Pompeio pag. 659. & 660.*

Cæsar, constitutis in Ægypto rebus, venit in Syriam, & populo Antiocheno multas immunitates concessit. *Joan. Macell.* Eam verò civitatem Sexto Cæsari propinquo suo commisit, legione in ipsa ab eo, jam tum de bello Parthico cogitante, relictâ. *Appian. lib. 3. Bell. Civ. pag. 575.* Nam Parthi malum Syriæ minitabantur; quâ de re, inquit Horatius ad Augustum: Ille ~~æu~~ Parthos, Latio imminentes, effe. *Egerit jussu domitov Triumpho; &c.*

Debellato, victo, fugatoque Pharnace, qui Pontum occupaverat, cum se ad convertenda confestim in Parthos arma jam jam pararet, iterum quorundam in urbe seditionibus coortis, contra animi sui sententiam Romam profectus est. *Dio lib. 4. pag. 264.*

Ab Antistio vetere Romam è Syria missæ sunt litteræ, prid. Kalend. Januar. cum Parthi à Cæcilio Basso evocati, in Syriam ipsi auxiliaturi advenissent. Hic equestris vir ordinis sub Pompeio militaverat, hostisque Cæsaris, Syriam abalienare tentabat, Pacorumque Parthorum Regis filium, ad ferendam sibi opem invitaverat. Sed, ut inquit Dio *lib. 47. pag. 343.* Parthi ob hiemem non diu adfuerunt, neque memorabile quicquam egerunt.

Magna hoc anno Populum Romanum cupiditas

ARSAC.
211.

ARSAC.
212.

incessit, Crassum, amissumque cum eo exercitum ulciscendi, spesque Parthos debellandi. Hoc igitur bellum Cæsari unanimi consensu decreverunt, summoque ad illud studio sese comparaverunt. Ac, præter cætera, quæ ejus belli causâ agebant, ut & Administrorum copia Cæsari esset, & eo absente, neque sine Magistratibus urbs esset, neque si ipsa eos delegisset civitas, res ad motus intestinos rediret; Magistratus jam antè ad totum triennium (tantum enim temporis Parthicæ expeditioni impendendum existimabant:) constituere intenderunt. Qui tamen non omnes tum ordinati sunt. Horum dimidiam partem Cæsar, quod lege quâdam ei concessum fuerat, re autem ipsâ omnes designabat. *Dio lib. 43. pag. 271.*

Ceterum Cæsar, ut urbem propter inimicos suspectam relinqueret, cogitavit expeditionem longinquam contra Getas & Parthos; Getas, duram & bellicosam vicinamque gentem, volens prior aggredi: de Parthis verò poenas sumere, propter ea, quæ in Crassum contra foedus patrauerant. Præmisit ergo trans sinum Hadriaticum Legiones sedécim, & equitum decem millia. Moxque alius rumor sparsus est Sibyllinum exstare oraculum, nisi Regis ductu à Romanis Parthos non posse subigi. *Appian. de Bell. Civ. lib. 2. pag. 497.*

ARSAC.
213.

Forſan ob id M. Antonius, Cæsaris in Consulatu Collega, diadema capiti ejus imposuit Lupercalibus; quod bis ille renuens detraxit; undè tamen in suspicionem venit, quasi ex composito id fecisset, Regisque nomen appeteret. *Plutarch. in Antonio.* Verùm quatrīdū ante diem profectiōni destinatam confossus est ab inimicis in Curia. *Appian. de Bell. Civ. lib. 2. pag. 497.*

Dolabella;

Dolabella, qui Cæsari mortuo Consul suffectus fue-
 rat, ambitiosus juvenis, petiit mitti se in Syriam, post-
 habito Cassio, & ad exercitum contra Parthos con-
 scriptum: petiit autem non à Senatu, nec enim lice-
 bat, sed rogatione apud populum: qui lætus & nihil
 cunctatus, rogationem tulit. Senatu verò causante,
 eum discedere à decretis Cæsaris, respondit Parthi-
 cum bellum nemini destinatum à Cæsare: (verùm Sy-
 riam Cornificio ab ~~illo~~ destinata fuisse, ~~ut~~ patet ex
Cicerone.) Attamen, agente Asprenate Tribuno plebis,
 Dolabellæ Syria obvenit provincia, simulque bellum
 Parthicum, Legionesque ad id destinatae à Cæsare,
 unà cum ~~his~~, quæ in Macedoniam præcēsserant. *Ap-
 pian. lib. 3. de Bell. Civ. pag. 530. & 531.*

Interea, lege de permutatione Provinciarum per
 vim latâ, Brutus & Cassius, Julii Cæsaris percussores,
 qui ex urbe fugerant, antequàm in decretas sibi provin-
 cias essent profecturi, statuerunt Syriam Macedo-
 niamque, ut à Senatu adsignatas sibi prius, quàm An-
 tonio Dolabellæque, per vim invadere. Quod consi-
 lium postquàm detectum est, Dolabella properavit in
 Syriam, *Appian. lib. 3. de Bell. Civ. pag. 541.* obiter invi-
 surus Asiam; cujus Præsidem Trebonium obtruncavit;
 undè hostis à Senatu judicatus est, Syriaque Cassio
 iterum decreta est, qui in eam profectus, Legiones
 à Cæcilio Basso, & Statio Murco accepit, Dolabel-
 lamque Laodiceæ obsessum fame, & rerum despera-
 tione ad mortem adegit. Auctus est etiam in illa ex-
 peditione nonnullis Parthorum equitibus sagittariis,
 apud quam gentem in præclara exultimatione fuit;
 jam indè, ex quo Crassi Quæstor, visus est eis Impe-

R

ARSAC. ratore ipso prudentior. *Idem lib. 4. de Bell. Civ. pag. 624.*
213. & 625.

Damnatis lege Pediâ Julii Cæsaris percussoribus, ad bellum contra Triumviros Reip. constituendæ Lepidum, Antonium & Cæsarem, paraverunt sese Cassius & Brutus: Labienus autem junior ab illis auxilia petiturus à Parthis, ad Orodem eorum Regem missus est, qui auxilia ipsis promisit. *Justin. ex Trog. lib. 42. cap. 4.* Sagittariorum equestrum ex Arabiâ, Mediâ, Parthiâ quatuor milia. *Appian. de Bell. Civ. lib. 4. pag. 640.* At apud Dionem *lib. 48.* Labienus hic, missus, ad petendum auxilium, ad Orodem, ante pugnam Philippensem, aliquandiu apud eum dicitur esse commoratus, cum nulla sui haberetur ratio; quod & adjuvare Cassium ac Brutum Regi in animo non erat, & negare auxilium verebatur. Paulò post tamen Cassius & Brutus victi sunt ad Philippos, urbem Macedoniae.

Labienus, annuntiata Cassii & Bruti nece, cum adversariorum nemini victores Antonium & Cæsarem, qui jam provincias partiti erant, veniam daturus putaret; potius sibi cum Parthis vivendum ratus, quam in patria pereundum, apud illos remansit. *Dio lib. 48.* Antonius autem, cui cesserat Oriens, in Asiam transivit.

ARSAC. Ubi primùm Labienus Antonii desidiam, nimium-
215. que ejus in Cleopatram amorem, & profectionem in Ægyptum intellexit; Parthis inferendi Romanis belli auctor fuit; prætexens quod eorum exercitus partim periissent, partim damnum accepissent; reliqui autem inter se dissiderent, ac denuò ad bellum deventuri intestinum essent. Quare Orodi suasit, ut, dum in

Italia Cæsar, Sexti Pompeii causâ, detineretur, Antonius ^{verò} autem in Ægypto amorî indulgêret; ipse Syriam, & vicinas ei regiones subigeret: se autem Ducem belli futurum; ^{et} ita multos populos, qui Romanis, propter damna, quibus ab iis continuis affligebantur, infensi erant, ad defectionem permoturum pollicitus est. *Dio lib. 48. pag. 424. Edit. H. Steph.*

ARSAC.
215.

+ atque

Hoc sermone cum Regem ad bellum gerendum adduxisset, acceptis ab eo magnis copiis, filioque Regis Pacoro, in Phœniciam irruit, ac Apamæam aggressus, à muro rejectus, præsidia quæ erant in ea regione posita, deditiōne voluntariâ accepit. Ea ex militibus Cassianis & Brutianis constabant, quos Antonius in suum exercitum allectos, Syriæ tum, regionis nimirum ejus peritos, custodiendæ reliquerat. Igitur Labienus eos facile, tanquam familiariter sibi notos, sui juris fecit: Saxâ, qui tum iis præerat, excepto. Is enim, frater Decidii Saxæ, Legati Antonii, & ipse Quæstor, solus Labieno se non adjunxit. *Id. ibid. pag. 425. Edit. Henr. Steph.*

ARSAC.
216.

Interim ^{hunc} Saxam, Antonii Legatum, Labienus prælio congressum, multitudine ac virtute suorum equitum vicit, ac noctu ex castris aufugientem insequitus est: jaculatus etiam ante libellos in ejus castra, ad perducendos ad suam societatem ejus milites. Quod ne fieret, veritus Saxa, fugæ se dedit: assequutusque eum Labienus, plerosque, qui cum eo erant, interfecit. *Id. ibid.*

o Didium

Saxa autem Antiochiam cum perfugisset, ipse Apameam, jam non ampliùs repugnantem, quòd opinio de morte Saxæ insinuaverat, accepit; ac post

R ij

ARSAC. 216. Antiochiam ipsam, à Saxa desertam: denique ipsum etiam Saxam in Ciliciam fugientem confectatus, occidit *Id. ibid.* Attamen, si fides Floro sit adhibenda, Saxa Legatus, ne veniret in potestatem hostium, à gladio suo impetravit. *lib. 4. cap. 9.*

Mortuo Saxa, Syriam Pacorus subegit universam, Tyro Phœniciaë urbe excepta: nam classem Parthi nullam secum habebant. Itaque Syriâ reliquâ omni Pacorus acceptâ, in Palæstinam profectus est. *Id. ibid.*

Interea Pacorus ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem Satrapam itinere Mediterraneo jussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrii Pacorum excluderunt; cum Ptolemaïdenses eum & Sidonii recepissent. Ille autem quendam Regium Pincernam, cognominem suum, Equitatus ei parte attributa, ad Judæam jussit accedere, & exploraturum hostium consilium; & ubi usus exegisset, præsidio futurum Antigono. *Josephus de bell. Jud. lib. 1. cap. 11.*

Lyfanas, Ituræorum Rex ab Antonio factus, patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filii, mille Satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet, ut Antigonum in Regnum Judææ Parthi inducerent, Hyrcanumque patrum ejus deponerent. Dum autem Parthi Equites Carmelum populantur, multi Judæi ultrò ad Antigonum confluunt, ad expeditionem adversus Hyrcanum alacriter animati. Ille autem ad locum, qui *Drymas* dicitur, occupandum, eos præmisit: ubi commissâ pugnâ, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petivit. *Id. ibid.*

Verum, instante jam die festo, qui Pentecoste vo-

catur, Antigoniani oppugnare Regiam cœperunt. Intereâ pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitteri. Exoratus autem Phasaëlus, Hyrcani filius, & civitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum excepit, prætextu quidem componendæ seditionis venientem; re autem verâ, ut adjuvaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, ut ad Barzapharnem Legatus de pace proficisceretur, quamvis multa dissuadente Herode fratre; atque ut insidiatorem occideret, neve se ejus fallaciis dederet, admonente: naturâ enim Parthos fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quominus suspectus esset, relictisque apud Herodem ducentis ac decem equitibus, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Legatos prosequeretur. *Id. ibid.*

ARSAC.
216.

Sed ubi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt; Satrapam verò conveniunt satis callidè & officiis dolos tegentem. Denique postquàm dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est *Ecdippon*, fraudem intelligunt. Et tamen Phasaëlus Hyrcanum deserere non sustinuit: sed convenire Satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidiis appetisset. Ad hæc Parthus subdola satisfactione jureque jurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibusque jussum erat, Phasaëlus atque Hyrcanus comprehenduntur, perjurium simul ac perfidiam execrantes. *Id. ibid.*

Herodes de iis quæ acciderant certior factus, nocte cum propinquissimis sibi ad Idumæam, ignaris hosti-

ARSAC 216. bus proficiscitur. Sequenti autem die Parthi Hierosolymam diripuere : nec ea re contenti, omnem terram illam bello implacato replevere : Marisa quoque opulenta civitate devastata. *Id. Joseph. ibid.*

Interea Antigonus à Parthis in Judæam reducitur, qui non solum eum Regem constituunt; verum etiam Phasaëlum & Hyrcanum victos ei tradunt. At ille veritus, ne solutus Hyrcanus tandem aliquando in Regnum restitueretur, ejus auriculas dentibus truncat; ut membris ita captus & debilitatus Pontificatui fieret prorsus inutilis. Phasaëlus vero neci se destinatum accipiens, aliso ad saxum capite, vitam sibi met eripuit. Parthi autem, rebus cum Antigono apud Hierosolymam compositis, abiire; victumque in Parthiam Hyrcanum secum abduxere. *Id. ibid.*

Eodem tempore Labienus Ciliciam & Asiæ urbes in continenti sitas (ejus enim metu in insulas trajece- rat Plancus, Syriæ Rector ab Antonio constitutus) præter, Stratoniceam omnes plerasque sine bello; Mylassa autem & Alabanda vi occupavit. Hæ namque urbes, cum præsidium à Labieno accepissent, iis die festo quodam necatis, defecerunt. Igitur Labienus, Alabandis captis, cives supplicio affecit, Mylassa autem relicta ab incolis diruit; Stratoniceam vero cum diu obsedisset, nullo tamen pacto potiri urbe ea potuit. Proinde pecuniâ confectâ, ac spoliatis fanis, Parthi- cum sese Imperatorem nominavit, ratione à more Romano diversissima. *Dio lib. 48. pag. 425. & 426. Edit. Henr. Steph.*

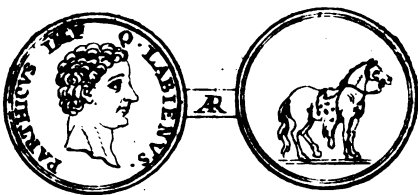
In ejus rei memoriam nummos etiam argenteos percussit Labienus, eo titulo insignes; è quorum nu-

ARSACES ORODES.

135

mero rarissimus ^{hic} iste denarius ^{Lectorum} hic oculis subjicitur.

ARSAC.
216.

EX THESAURŌ REGIO.

Q. Labienus, ex Atiâ familiâ oriundus, T. Atium Labienum habuit patrem, Julii Cæsaris in Galliâ Legatum; qui sub initio belli civilis, ad Pompeium tamen digressus, eum adhuc dubitantem potissimum impulit ad arma contra Cæsarem capienda. Tandem Pharsalicâ affectos clade socios, animoque perculosos, ut in Africam se reciperent, perpulit: teste Frontino. Rebus autem in Africâ postea malè quoque gestis, Labienus in Hispaniam transiit, ibique in prælio Mundenſi periit.

Filius à quibusdam confunditur cum patre, ob nomen Titii à Dione ^{impositum}; cùm ejus tamen nummus cum Quin- ^{ti} rum fuisse appellatum planè nos edoceat. Percussorum Cæsaris partes sequutus est; ideòque eum adolescentem irritabilem & stolidissimum adulatoriè vocat Strabo lib. 14. pag. 660: qui imperante Tiberio scripsit.

Cùm auxilium petiturus ad Parthios transiisset Labienus, iis auctor fuit, ut bellum contra Romanos gererent, seque ^{eis} ~~iste~~ ductorem præbuit. At postquàm Brutum se Imperatorem appellasse, & in denariis caput suum expressisse comperit, ipse quoque Imperatorem se Parthicum nominavit; ratione, ut ait Dio, à more Romano diversissimâ. Quos enim adversum Romanos ducebat, ab iis nomen sibi sumebat, quasi verò eos, ac non cives suos, vicisset.

ARSAC. In averſa parte equus cum ſtrato dorſo impoſito conſpici-
 217. citur, Parthorum more. Romanos enim eo non uſos fuiſſe,
 docet nos equeſtris M. Aurelii ſtatua Romæ in area Capitoliî
 erecta: quod ex Auguſtorum monetis etiam confirmatur.
 Sed ut ſe Parthicum verè Imperatorem designaret Labienus,
 ita in ſuo numiſmate exhibere equum voluit, quo maximè
 Parthi utebantur: ut innuit Ovidius 1. *de arte amandi*.

Ut celer averſis utere Parthus equis.

Hybreas, qui tunc Mylaſſis, Cariæ urbi, præerat, dicto quodam exaſperavit Labienum. Cùm enim hic ſe Parthicum Imperatorem appellafſet; proindè aiebat Hybreas, Caricum ego me Imperatorem nuncupo. Exindè Labienus urbem invaſit, cohortes ſecum ducens Romanorum, qui in Aſia erant. Et Hybream quidem non arripuit, qui jam Rhodum conceſſerat; domum autem ipſius ſumptuoſè apparatus corruptit ac diripuit, totamque urbem malè mulctavit. *Strab. lib. 14. pag. 660.*

Dum hæc aguntur, Antonius in Ægypto amore temulentiâque detentus, deſidebat. Vix tandem ad Parthorum inſultus conſurgere coactus, ad Tyrum navigavit, tanquam auxilium urbi laturus. Sed cùm occupatam jam ab hoſte omnem circum regionem invenifſet, Pompeii bellum prætendens, eam deſeruit, & in Græciam perrexit: atque in itinere de caſu Fulviæ uxoris & Lucii fratris nuntios accepit. Sed hæc Sicyone demortuâ, Antonius cum Cæſare in gratiam rediit, ductâ ſorore ejus Octaviâ. Hoc pacto, pace inter eos redintegratâ, Antonio Parthicum obtigit bellum, Cæſari verò bellum adverſus Sextum Pompeium obvenit.

Intere à

Interea Parthi sub auxilii specie sibi vincentes, ab Arsac.
Euphrate & Syria usque ad Ioniam excurrerant, la- 218.
tronibus tamen similiores quàm hostibus. *Florus lib. 4.*

cap. 9. Ad quorum progressum impediendum Antonius
Legatum P. Ventidium Bassum in Syriam præmisit.

Ventidius antè ad Labienum pervenit, quàm is id
futurum cognosceret; territumque repentino adventu
exercituque suo, (solus enim tùm cum collectis ex
Asia militibus Labienus ibi agebat absque Parthis)
indè ne ausum quidem congredi profligavit; fugien-
temque in Syriam insecutus est, cum expeditissimis
sui exercitûs militibus: deprehensumque apud Tau-
rum montem, ulteriùs progredi prohibuit. Eo loco
complures dies oppositis invicem castris quieverunt;
Labieno Parthos, Ventidio Legiones expectante. *Dis*
lib. 48. pag. 434. & 435. Edit. Henr. Steph.

Cùm iisdem diebus utrique id quod opperiebatur
advenisset; Ventidius, quia equitatum Parthorum me-
tuebat, in sublimi loco (ibi enim castra posuerat)
perstitit: Parthi verò sua multitudine freti, hostem-
que olim à se superatum contemnentes, antequàm
se Labieno conjungerent, summo mane ad tumulum
accesserunt: ac nemine contra exeunte, subire ad
ipsum collem intenderunt. Cùmque jam in sublime
evasissent, Romani decurrentes, haud magno labore
eos per declive præcipites egerunt. Ita Parthi, pars à
Romanis trucidati, major pars in receptu se invicem
perdiderunt; cùm alteri jam fugerent, alteri tum-
primùm colli succederent. *Id. ibid.*

Ventidius Parthos non ad Labienum, sed in Cili-
ciam fugam capeffentes, usque ad castra insequutus,
S

ARSAC:
218.

vifo ibi Labieno, fubftitit. Labienus, cùm fe ad pugnam compofuiffet, videns militum fuorum animos fugâ Parthorum confternatos, non ausus configere, fub noctem aufugere aliquò instituit. Ventidius, re è profugis præcognitâ, multos in ipfo difceffu per infidias interfecit; reliquos omnes à Labieno defertos fibi adjunxit. *Id. ibid.*

Labienus, vefte mutatâ, effugit; ac aliquandiu in Cilicia cùm latuiffet, à Demetrio, (fuerat hic fuperioris Cæfaris libertus, ac tùm Cyprum, ab Antonio præpofitus ei infulæ, regobat;) qui, pofteaquàm ubi delitefceret, cognoverat, indagatus ac captus eft. *Id. ibid.*

His ita geftis, Ventidius Ciliciam recepit ac conftituit; Upedium autem Silonem cum equitibus ad Amanum præmiffit. Amanus mons eft in confinio Ciliciæ & Syriæ; tantæque funt in ejus tranfitu anguftiæ, ut quondam portæ fuerint in iis cum muro constructæ: ac loco nomen indè inditum. Eas Silo obtinere non valuit; quin imò à Pharnapate, Pacori Legato, qui eum tranfitum custodiebat, in fummum difcrimen conjectus periiffet; nifi fortè fortunâ Ventidius pugnantibus fuperveniens, fuos confervaffet. Is Parthos & ex improvifo, & numero fibi impares adortus, Pharnapatem ex eo loco expulit. Hic verò fe recepit ad montem Trapezum, à fimilitudine menfæ dictum, qui vallo Meleagri imminet, & flumini Oenoparæ: ibique à Ventidio deletus occiditur. *Strab. lib. 16. pag. 751.*

Is autem Pharnapates autem ifte potiùs dicitur *Phra-Nipates*; quem tamen ipfemet Geographus *Νιχαττι* vocat; fed emenda *Νιχαττι* meo periculo. Antonius ad bellum Parthi-

cum Româ profectus, Athenas venit, quâ in urbe hiberna sibi delegerat, & Furnium in Africam misit, ut Sextii quatuor Legiones contra Parthos duceret. Nondum enim audierat Lepidum eas ademisse Sextio. *Appian. pag. 715. & 716.* Hibernanti autem Athenis Antonio, primæ Ventidii res prosperè gestæ nuntiantur, Parthis fufis, Labienum & summum Orodis, quem Hyrodem vocat Plutarchus, Ducem Pharnapatem ab eo interfectos. Hujus victoriæ gratiâ, Græcis epulum præbuit, & populo Atheniensi ludos gymnicos edidit. *Plutarch. in Antonio pag. 930.*

ARSAC.
218.

Ventidius itaque Syriam à Parthis relictam jam citra prælium recepit, Arado tantum exceptâ, quam ab eo aliquandiu oppugnatâ. In Palæstinam deinde profectus, eam quoque cepit, Antigono ejus Rege perterrefacto. Quibus perfectis, pecuniam multam à singulis aliis, multam verò in primis ab Antigono, Antiochoque Commageno, & Malcho Nabatæo exegit; quòd ii Pacorum auxilio juvissent. *Dio lib. 48. pag. 436. Edit. Henr. Stephani.*

Cùm Pacorum colligere exercitum, & in Syriam reverti audiisset Ventidius, in Mētum pervēnit, cū neque urbes essent adhuc constitutæ, & exercitus in hibernis etiamnum dispersi: utque & moram Pacoro injiceret, & tarditati suarum copiarum mederetur, Regulum quemdam Chaunæum, notum quidem sibi familiariter, sed quem certò sciebat Parthis magis cupere; cū alioquin, tanquam fidissimum sibi, in honore habuit; tū consilium quoque nonnullis in rebus ab eo petiit; ita ut citra suum tamen detrimentum, hanc ei de se opinionem præberet, quasi conscium

ARSAC.
216,

S ij

ARSAC. ^{219.} eum suorum arcanissimorum consiliorum faceret. Eo re deductâ, simulavit metuere se ne Parthi consuetudo suo Euphratis transitu, qui est apud urbem Zeugma, omisso, aliâ viâ infra eum locum flumen transirent, quod hîc campi Parthis, ibi verò colles sibi commodi essent: idque & persuasit Chaunæo, & per eum etiam Pacorum decepit; ita ut campestri itinere, (quâ Ventidius sinxerat se nolle eum venire:) prolixiori delecto, spatium copias suas cogendi Ventidio daret. *Dio lib. 49. pag. 461. Edit. Henr. Steph.*

Ventidius interea Upedium Silonem ad se accersit, mandato ei per epistolam, ut, composito prius Judææ statu, provinciales reliquos auxiliares ad Parthicum bellum secum adduceret. *Joseph. de bell. Jud. lib. 1. cap. 12.*

Pacorus igitur cum magnis Parthorum copiis in Syriam descendit, omissoque ad Zeugma brevioris Euphratis trajectu, varios per anfractus circumeundo, inferiore itinere transducit exercitum: dumque fusiores ripas tranant, & ob hoc operosiores pontes jungunt Parthi, instrumentaque moliantur, ut in regionem Cyresticam transeant, quadraginta amplius dies impenderunt. Quo temporis spatio Ventidius ad contrahendas usus est copias, quas triduo antequam Parthi advenirent, recepit.

Cum autem Ventidius passus esset Parthos fluvium transire, neque secundum transitum eos adortus esset, in eam ipsos opinionem adduxit, ut effoeminatos ac imbecilles esse Romanos judicantes, castra quoque eorum, quamvis edito loco posita, magnâ mole aggrederentur: spe ea primo impetu capiendi: *Dio lib.*

49. pag. 461. Edit. *Henr. Steph.* At Ventidius, simulato timore, diù se continuit, & insultare Parthos aliquantisper passus est. Ad postremum in securos lætosque partem Legionum emisit: quarum impetu fusi Parthi, in diversa abiire. Pacorus autem, cum fugientes suos abduxisse secum Legiones Romanas putaret; castra Ventidii inclusi sine defensoribus, aggreditur. *Justin. lib. 42. cap. 4.*

ARSAE.
219.

Hæc autem castra, quamvis edito loco posita, cum alacriter aggrederentur Parthi, spe, uti jam diximus, ea primo impetu capiendi: statim à Romanis repentinâ eruptione factâ, non magno labore per declive depulsi sunt. *Dio ut suprâ.* Reliquam verò partem Legionum in campestria adversus Parthos Ventidius non antè eduxit, quàm illi quingentis non ampliùs passibus abessent: atque ita procursione subitâ, adeò se removit, ut sagittas, quibus ex longinquo usus est, cominùs applicitus eluderet. Quo consilio, quia quandam fiduciæ etiam speciem ostentaverat, celeriter Parthos debellavit. *Front. Stratag. lib. 1. & 2.* Maximè funditoribus victoriam adjuvantibus; qui eminùs violentis iectibus Parthos impetentes, summoperè affligebant. *Dio ut suprâ.*

Parthi tamen, quorum plures cataphracti erant, fortiter admodum pugnaverunt. Ipse quoque Pacorus fortissimè dimicans, in prælio est interfectus. Quem simul atque Parthi cecidisse viderunt, pauci pro ejus cadavere alacriter, sed frustra certavêre. Quibus ipsis quoque concisis, reliqui omnes celeri sese fugæ commisere. *Dio ut suprâ.* Cæterum Parthorum exercitum omnem latè inter Orontem & Euphratè in-

ARSAC. 219. *terne*cione deletum à Ventidio fuisse, vigintique amplius hominum millia interfecta esse testatur Paulus Orosius *lib. 6. cap. 18.* Nec certè ullo bello Parthi unquam ~~magis~~ vulnus accepêrunt. *Justin. lib. 42. cap. 4.* Siquidem, partim per Pontem domum confugere conati, præventi à Romanis, perierunt; partim in Commagenem ad Antiochum profugerunt. *Dio lib. 49. ibid.* Atque ita Ventidius Parthos rursus intra Mediam & Mesopotamiam repressit: ulterius persequi eos nolens, invidiam Antonii veritus. *Appianus in Partic.*

Insignis illa victoria eodem anni die relata est, (mense scilicet Junio) quo ante annos 14. Orodes per Surenam Crassum interfecerat. *Plutarch. in Anton. & Dio ut supra.* Interea Ventidius Syriam, quæ suspensio animo eventum belli expectabat, (nam justitiæ ac clementiæ nomine, Pacorum Syri summo amore prosequabantur; ita ut majori nullum unquam Regem) circum urbes misso Pacori capite, cum facile pacavisset; exercitum duxit contra Antiochum Commagenum. *Dio lib. 49. pag. 462. Edit. Henr. Steph.*

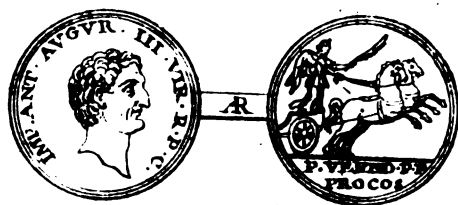
Hæc cum nuntiata in Parthia essent, Orodes Pacori pater, qui paulò ante vastatam Syriam, occupatam Asiam à Parthis audierat, victoremque Pacorum Romanorum gloriabatur, repente filii morte & exercitus clade intellectâ, ex dolore ad furorem vertitur. Multis diebus non alloqui quemquam, non cibum sumere, non vocem mittere; ita ut mutus factus videretur. Post multos deindè dies, ubi dolor vocem laxaverat, nihil aliud quàm Pacorum vocabat. Pacorus illi videri, Pacorus audiri videbatur: cum illo lo-

qui, cum illo consistere; interdum quasi amissum flebiliter dolebat. *Justinus lib. 42. cap. 4.*

ARSAC.
219.

Romæ Antonio, quod per ejus Legatum Ventidium victoria Parthica esset relata, supplicationes decretæ sunt, decretusque triumphus: tum ob ejus eminentiam, tum secundum leges; quia ea provincia ipsius fuerat. Nihilominus tamen Ventidio quoque eadem concessa sunt, quia videbatur Crassi calamitatem Pacorus abunde compensasse: præsertim cum eadem anni die utraque res evenisset. *Dio lib. 49. pag. 462.*

Antonius ob victoriam Parthicam nummos cum effigie sua, & P. Ventidii nomine signari jussit in perpetuam rei memoriam: è quibus unum hic Lectorum oculis subjiciendum curavimus.

Antonius Triumvir, cum in Syriam venisset, Samosata Antiochi Commagenes Regis Metropolim oppugnavit: eò quod Antiochus Parthos juvisset; (nam filiam suam Orodii in matrimonium concesserat.) Ventidium autem in auxilium Herodis primum, deinde ad triumphandum de Parthis Romam misit: Sosio Syriæ & Ciliciæ Præsede constituto. *Josephus, Plutarchus & Dio.*
V. Kal. Decembris anno V. C. 714. Ventidius Pro-

ARSAC.
219.

ARSAC. consul de Tauro monte & Parthis triumphavit, ut referunt *Fasti Consulares*. Primus, inquit Dio, inter Romanos Ventidius de Parthis triumphum duxit. *Lib. 49. pag. 462.* Vir obscurus quidem natus loco, sed qui per amicitiam Antonii magnarum rerum gerendarum accepit materiam, quâ pulcherrime usus est. *Teste Plutarcho in Antonio.*

Cæterum post longum deinde luctum alia sollicitudo Orodem miserandum senem invadit; quemnam ex numero triginta filiorum in locum Pacori Regem constituat. Multæ pellices, ex quibus generata tanta juvenus erat, pro suis quæque sollicitæ, animum senis obsidébant. Sed fatum Parthiæ fecit, in quâ jam quasi solemne est Reges parricidas haberi; ut sceleratissimus omnium, & ipse Phrahâtes nomine, filius Orodis primogenitus, Rex statueretur. *Justinus lib. 42. cap. 4.*

Dum hæc aguntur, Parthorum Rex senior Orodes ex luctu in hydropisim incidit; ideoque, citius quàm destinârat, Phrahâti, filiorum suorum maximo, regnum tradidit. Hic autem, vix dum accepto regno, omnium se mortalium sceleratissimum gessit. Namque fratres suos, quos ex Antiochi Commagenes Regis filiâ suscepit pater, quod se & virtute & materno genere præstantiores essent, dolo necavit. Sed & patri ipsi morbo aquæ intercutis laboranti, ad maturandam ejus mortem, aconitum miscuit. Quod cum vis morbi per alvum dejecisset, adeo ut jam melius haberet: ad celerrimam conversus viam Phrahâtes, missis sicariis, patrem præfocavit: postquam septemdecim annos solus, à patris verò Mithridâtes morte duos & viginti regnavisset. *Plutarch. in Crasso, pag. 565. Appian. in Parthis, pag. 157.*

NUMMUS

NUMMUS

ARSACIS ORODIS.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis tiarâ multiplici unionum ordine insigni, ut & diademate ornati, cum trabea solita : ex altera parte figura Regis mitrati & diademati sedens, dextrâ arcum gerit, cum inscriptione: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ: id est, REGIS REGUM, MAGNI ARSACIS THEOPATORIS ΝΙΚΑΤΟΡIS.

¹⁴
Isti omnes tituli in aversâ hujus Parthorum Regis nummi parte exarati, nulli alii Arsacidæ magis conveniunt, quàm Arsaci Orodi; quapropter hunc ipsi nummum fidenter assignamus Nam si primum MAGNI ARSACIS, quem sibi adaptat, expendamus, exemplum hic ~~prædecessorum suorum~~ ^{Superiorum Regum} sequutus videtur, qui res præclare in aliquo bello gesserant. Quod cognomen quoque ab iis usurpatum est, quoties regnum contra hostium impetus defenderant: quemadmodum & ejus pater Phrahâtes III, qui contra Syllam, Parthis dira

T

minitantem, suum fortiter regnum tutatus est. Alterum verò THEOPATORIS, in parentis memoriam, qui DEUS apud Phlegontem, ut diximus, appellatur, eâ præsertim de causâ sibi adscivit, ut parricidii suspicionem à se remotam in fratrem omninò rejiceret. Hinc est, quòd, quasi patrem ulturus, fratrem suum eoràm se interfici jusserit. Quod autem ad THEOPATORIS cognomen attinet, illud jam Phrahates II, & Sinatrockes fratres in Mithridatis I. parentis memoriam, ut suprà retulimus, sibi arrogaverant. Tertiam tandem NICATORIS, seu VICTORIOSI appellationem sibi hic assumit Orodes, propter victoriam illam insignem, quam per Surenam de Romanis, duce M. Crasso, in Mesopotamia reportaverat. Sed hîc gratias Horatio debitas prætermittere nequeo, qui *lib. 3. Od. 6.* nos docet hujus Surenæ nomen fuisse Monæsem.

Jam bis Monæsis & Pacori manus.

Non auspicas contudit impetus

Nostros.

Itaque Orodes, cùm bis Romanorum impetus contudisset, merito VICTORIS sumpsisse cognomen videtur.

Quemadmodum autem Arsacidæ ~~Principes~~ Persarum Monarchas, à quibus originem se traxisse jactabant, imitari voluerunt, ita & Orodes tiaram, seu, cidarim usurpavit. De tiarâ loquitur Curtius *lib. 3.* CIDARIM PERSÆ REGUM CAPITIS VOCABANT INSIGNE. HOC CERULEA FASCIA ALBO DISTINCTA CIRCVBAT. Ceterùm tiaræ illæ non idem semper ornamentum habuere; ut sparsim in ~~ita~~ Arsacidarum serie videre licêbit. Nempe Orodidis tiara non modò tribus ornata est unio-
+ hæc
num ordinibus, sed etiam uno emblemate, quod gemmas pretiosas continet. Ad latera verò videtur inserta aliqua prægrandis gemma, in cornu figuram elaborata.

Ut nihil in figurâ Regis ex averâ parte sedentis describendâ prætermittatur, ~~nam~~ calceos gestare notandum est. Calcens autem à calce dictus, pedis indumentum est, quod fit ex pellibus animalium. Eum verò Regis calceum, quem exhibet nummus, taniis religatum observamus; quæ quidem, ornamentî causâ, sursum sese subrigunt atque attollunt.

ARSACES XV.

147

ARSACES
212

ARSACES PHRAHATES. IIII
REX PARTHORVM. XV.

*In museo D. Vaillant D.M.
ex num. arg. drach.*

PHRAHATES, hujus nominis IV;
Orodis filius, patre necato, regnum Par-
thorum occupat, ac per scelera in Re-
giam perrumpens, fratres, quos habebat
triginta, contrucidat; sed nec in illis
cessant parricidia. Nam, cum infestos sibi optimates

T ij

148   ARSACES PHRAHATES IV.

ARSAC. ob tot crimina videret, ne quis superesset, qui ad
 219. regnum, se amoto, posset acciri; adultum quoque
 filium suum interfici jubet. Postea etiam nobilissimum
 quemque occidit, ac præterea tam multa flagitiose
 egit, ut primorum permulti ab eo, partim aliò, par-
 tim ad Antonium, (in quibus etiam fuit Monncses vir
 illustris & potens) concesserint. Nummi Arfacidarum
 duplicantes litteram N. Monncsem semper inscriptum
 habent. *Dio lib. 49. pag. 464. Edit. Henr. Steph.*

Antonius exercitum contra Parthos comparaverat,
 jamjamque erat moturus, cum ad eum Monncses ad-
 venit. Is se ducem belli futurum, ac sine ullo labore
 plerasque Parthiæ partes occupaturum promisit. An-
 tonius Partho fidens, bellum Parthicum ei gerendum
 injunxit: atque inter alia præmia, ei trium Romanis
 subditarum urbium reditus fruendos usque ad finem
 belli concēssit, regnumque Parthiæ promisit. *Dio ut
 suprā.*

Triumvir autem Monncsis fortunam Themistoclis
 assimilans fortunæ, suam verò opulentiam magnifi-
 centiamque comparans Regibus Persarum, tres urbes
 donavit ei, Larissam, Arethufam & Hierampolim,
 quam antè *Bam'icem* nuncupaverunt. *Plutarch. in An-
 ton. pag. 932.*

Interim Parthorum Rex Phrahates Hyrcanum Re-
 gem Judæorum captivum ad se perductum, propter
 claritatem generis comiter habuit, & vinculis solu-
 tum permisit Babylone degere. Postquam autem An-
 tonius Antigonum, qui ejus regnum occupaverat,
 securi in Antiochena urbe percussit; Herodes ad re-
 giam dignitatem evectus, Hyrcano scripsit, rogare

Phrahatem, & ejus regni Judæos, ne sibi inviderent communem cum genere futuram potestatem. Nunc enim adesse tempus referendæ suo quondam & altori & servatori gratiæ; simulque etiam ad ipsum Phrahatem Legatum misit Saramallam cum multis muneribus, eblanditurum, ne obstaret cupienti referre gratiam homini de se optimè merito. Hyrcanus igitur à Phrahate dimissus est. *Joseph. è lib. 15. Antiq. Jud. cap. 2.*

Cæterùm Phrahates, audito fœdere, quod inter Antonium & Monœsem initum erat, cùm ejus rei causâ sibi metueret, præsertim quia fugam Monœsis Parthi molestè ferebant, Legatos ad Monœsem misit, de pace; summisque pollicitationibus, ut retrocederet, persuasit. Quod cognitum etsi, ut par erat, stomachum Antonio movit, tamen Monœsem, quem in sua adhuc potestate habebat, non occidit: (quia, si id fecisset, neminem barbarum deinceps ad suam amicitiam accessurum putabat.) Sed fraudem contra hostem struens, eum dimisit, tanquam ejus operâ cum Parthis amicitiam facturum; misitque cum eo Legatos ad Phrahatem, qui verbis pacem componerent, siquidem Rex signa & captivos, quæ Crassi calamitate Parthi ceperant, Romanis reddidisset. Sperabat autem se Regi spe pacis imparato superventurum. *Dio lib. 49. pag. 464. Edit. Henr. Steph.*

Antonius interim ad bellum reipsâ se comparans, usque ad Euphratem processit, existimans eum nullo præsidio teneri. Quod ubi eo loco vidit diligentissimè positum, averso indè itinere, in Armeniam statim ire instituit, ad bellum Artavasdi Medorum Regi inferendum, ab Artavasde Armeniæ majoris Rege, inimico ejus, impulsus. *Idem pag. 465.*

ARSAC.
220.

Iter per Arabiam & Armeniam fecit Antonius : ubi coactis copiis & fociis Regibus , (multi erant hi ; maximus autem omnium Armeniæ Rex Artavasdes , qui sex millia equitum , & septem peditum dedit) lustravit exercitum. Erant peditum Romanorum LX. millia ; Hispanorum Gallorumque inter equitatum Romanum recensitorum decem millia ; cæterarum Nationum cum equitibus simul & levi armatura xxx. millia. *Teste Plutarch. in Anton.*

Bellum illud cum Legionibus octodecim , & sexdecim millibus equitum Parthis intulisse Marcum Antonium refert Livius in *Lib. 130. Epitome.*

Artavasdes , itineris dux , spatium omne emensus , quod à Zeugmate ad Euphratem est usque ad ingressum Atropatenæ ; (quam Araxes fluvius ab Armenia dividit ;) octo millium stadiorum iter effecit , duplo amplius , quàm recta fuisset via : nimirum exercitum per devios montes , perque continuos anfractus circumducendo. Cum autem debuisset Antonius in hibernis Armeniæ quiete reficere suum exercitum , attritum horum octo millium stadiorum itinere , & , priusquam Parthi è suis hibernis moverent , ineunte vere Mediam invadere : moras illas non tulit. *Appianus in Parthicis , pag. 158. & Plutarchus in Antonio.* Insuper fidendum non erat Artavaldi Armeniorum Regi , cujus soror Orodís Parthorum Regis filio nupserat ; ut patet ex *Epist. 3. Libri XV. Epist. M. T. Cicer. ad Famil.*

Verum , cum intellexisset Antonius Regem Mediæ , ad opem Parthis ferendam , procul domo abiisse , impedimentis ac parte exercitus cum Oppio Statiano relictis , subsequique se jussis , ipse cum equitibus ac pe-

ditatûs optimâ parte festinatò profectus est : sperans se primo impetu omnem Mediam subacturum. *Dio lib.* 49. pag. 465. ARSAC. 220.

Postquàm Araxem transmisit Antonius Atropatenam regionem populatus est : deindè *Phrahata* Straboni, Dioni verò *Praaspa*, magnam urbem, à fluvio 2400. stadiis remotam, in qua Regis Medorum conjuges cum liberis erant, obsidione cinxit. Ubi protinus quantum peccati admisisset, relictis retrò machinis cum Statiano, ostendit usus. Itaque, quò milites sui possent cum hostibus manus conferere, duxit ad urbem aggerem ; quem lentè & magnis sudoribus excitavit. Intereà cum magnis copiis advenit Phrahates. Qui ubi relièta machinamentorum plaustra accepit, frustra laborare Antonium in oppugnanda urbe, validis muris ac multis defensoribus munitâ, libentissimè passus est. Ipse verò Statianum in itinere fatigatum improvisò adortus, tùm ipsum occidit, tùm ad unum omnes, qui cum eo erant, internecione delevit. *Plutarch. in Anton. pag. 933. & Dio lib. 49. pag. 465.* In eo prælio decem millia hominum occisa fuisse, narrat *Plutarch. in Anton. pag. 933.* Duas verò periisse legiones, tradit *Paterculus*, machinasque omnes atque omnia impedimenta, in Parthorum fuisse potestatem redacta.

Ex acie solus evasit Polemo, Ponti Rex, Antonii socius, qui captus à Parthis, pecuniâ datâ, dimissus est. Fuit autem hoc Parthis factu facile, quia Armeniæ Rex Artavasdes ei pugnae non intererat : qui cum posset Romanis subvenire, non modò id non fecit ; sed ne ad Antonium quidem, verum in regnum suum discessit. *Dio ut supra lib. 49. pag. 465.*

ARSAC. Cæterum, etsi ad primum Statiani nuntium festi-
 220 nârat Antonius, ut suis auxilium ferret; tamen tardi-
 diùs venit, ac præter mortuos neminem invenit.
 Itaque, tametsi clade hæc terrebatur, tamen quia ne-
 mo Barbarorum sibi occurrebat, censens eos propter
 metum aliquò abiisse; animum resumpsit: ac non
 multò post cum eis congressus, funditorum operâ
 (quorum magnus erat numerus, jaculaque ipsorum
 sagittis hostium longiùs procedebant: ita ut arma-
 turæ quoque gravis miles ab iis tutus non esset) in
 fugam eos conjecit; sed propter celeritatem equitan-
 di Parthorum, non magnam stragem eorum edidit.
Id. ibid. pag. 465.

Porro iterum Phrahatorum oppugnationem aggres-
 sus, hostibus quidem (cùm & præsidium magnâ vi
 eum repelleret, & qui foris erant, hostes congre-
 diendi facultatem non darent) damni nihil admodum
 intulit: suorum autem permultos in quærendis ac sup-
 portandis commeatibus amisit. *Id. ibid. pag. 466.*

Interim obsidentibus cùm alacres ostenderent se
 Parthi, & contumeliosas jacerent minas; Antonius,
 ne cedenti exercitui desperatio & pavor inhæreret,
 incretceretque; eduxit frumentatum decem Legiones,
 tres cohortes Prætorias gravis armaturæ & totum
 equitatum: ita potissimum eliciturum se expectans
 hostem, ac signis collatis, dimicaturum. Progressus
 unius diei iter, ut Parthos vidit undique circumfusus,
 & irrupere in ipsum quærentes, ex via proposuit in
 castris signum pugnæ. *Plutarch. in Anton. pag. 933.*

Detractis igitur tentoriis, tanquam non pugnatu-
 rus, sed reducturus retrò exercitum, præterivit Par-
 thorum

thorum aciem formâ lunari instructam: imperavitque ARSAC.
220.
cum prope antesignanos viderentur Legionarii venisse, ut infestos equos in hostem admitterent. At Parthis in procinctu ex adverso consistentibus stupenda acies visa Romanorum, spectabantque prætereuntes paribus intervallis sine confusione ordinum, & silentio pila vibrantes. *Id. ibid. pag. 933.*

Ut signum datum est pugnae, circumagentes se equites cum clamore intulerunt se: quos exceperunt Parthi, semet adversus eos defendentes; quamvis statim intra teli jactum venissent. At ubi Legionarii cum clamore & crepitu armorum incurrerunt; cum equi Parthorum pavore sunt perculsi, tum ipsi priusquam ad manus ventum est, in fugam sese effuderunt. Quorum tergis inhæsit Antonius, atque in magnam spem venit, universum se bellum, aut majore ex parte, illo patrasse die. Ubi consecrati hostem pedites ad 50. stadia, equites ad ter totidem; recensuerunt eos; qui ceciderant aut in potestatem venerant; atque invenerunt captos 30. cæsos 80. tantum. Tum verò perplexitas & desperatio omnium animos incescit, durum esse reputantes, si victores tam paucos occiderent; victi verò amitterent tam multos quam desideraverant apud plaustra. *Id. ibid. pag. 933. & 934.*

Insequenti die, vasis collectis, moverunt ad Phrahata & castra sua. Ubi inciderunt in via primum in paucos hostes, deinde in plures; denique in cunctos, tanquam non antè fusos, & recentes, qui lacescebant eos, & irrumpebant undique ægrè & laboriosè in castra sese receperunt. Quia verò Medi excursionem in aggerem fecerant, & propugnatores terrore confes-

ARSAC. 220. naverant ; inflammatus Antonius, ⁱⁿ eos, qui loco cesserant, decimatione animadvertit : divisus enim per decenos Legionibus, decimum quemque forte ductâ, interfecit ; cæteris pro tritico admensus est hordeum. *Id. ibid. pag. 234.*

Cæterum, initio quidem obsidionis cum cibaria ex vicinia Romani haberent, & obsidioni urbis & com-
meatibus parandis facile suffecerant. Postquam autem propinquis omnibus absumptis, milites frumentatum longius abire opus habuerunt : eveniebat, ut si pauci emitterentur, non modò nihil apportarent, sed ipsi quoque perirent. Sin multi oppugnatoribus nudabantur Phrahata, ac Parthis erumpentibus, multi milites, multæ machinæ Romanorum perdebantur. Igitur Antonius, omnibus suis militibus hordeum pro frumento dedit : omninò autem cum videretur alios in obsidione habere, ea patiebatur, quæ obsessis usu venire solent. Nam & Oppidani diligenter tempus eruptionibus idoneum observabant : & qui foris erant, Romanos sicubi dispersos intelligerent, celeriter eos adoriendo, ac statim se recipiendo, plurimum vexabant. Frumentatores verò in pagos exire illæsos sinentes, in reditu palantes subito invadebant. Eam ob causam erat bellum utrique grave ; atque id quod instabat eo formidabilius, Antonio quidem famem expectanti. Non ultrà enim sine vulneribus & ingenti eade licebat ei frumentari. *Dio lib. 49. pag. 466. & Plutarch. in Anton. pag. 234.*

Cum nihilominus obsidionem produceret Antonius, veritus est Phrahates, ne si ea diutius continuaretur, Antonius, vel per se, vel auxilio etiam aliquo auctus,

ARSACES PHRAHATES IV. 155

urbem incommodo aliquo afficeret: quin & aliunde cognoscens Parthos quidvis prius quàm hyemem extrà tecta tolerare, vel in stativis posse contineri; meritò suspicabatur fore ut perdurantibus in obsidione & persistentibus Romanis, ipse à suis defereretur, cœlo jam post æquinoctium autumnale nubibus obducto. Ergo dolum fabricat hujuscemodi. *Dio lib. 49. pag. 466. & Plutarch. in Anton. pag. 934.*

ARSACES
220.

Parthorum nobilissimi in frumentationibus & aliis concursibus lentius fatigabant Romanos, permittebantque iis quædam capere, & virtutem laudabant eorum, ut fortissimorum virorum: qui meritò in admiratione apud Regem suum haberentur. Hinc propius advecti, atque sensim admoventes equos, Antonium conviciis proscindebant, quòd cupienti pacem Phrahati, & tot talibusque viris parcere non præberet ad id occasionem; sed duros ac graves desideret hostes, opperiens famem & hyemem, per quas arduum ipsis sit vel prosequentibus effugere Parthia. *Id. Plutarch. ibid.*

Multis hæc ad Antonium referentibus, spe emollitus, non antè tamen misit ad Phrahatem Legatos, quàm blandos illos rogasset Parthos, eane ex Regis sententia referrent? Affirmantibus id illis, hortantibusque, ne formidaret vel diffideret: misit certos ex amicis iterum postulatum, ne omninò acquiescere existimaretur, modò salvus esset & elaberetur, ut sibi signa militaria & captivi redderentur. *Id. Plutarch. ibid.*

Talibus deceptus colloquiis, Legatos Antonius, ejus rei causâ, ad Phrahatem mittit; qui aureâ sellâ sedens,

V ij

156 ARSACES PHRAHATES IV.

ARSAC. ac nervum arcus pulsans, multisque verbis in Romanos in-
 220. vectus, tandem pacem eâ conditione promisit,
 ut continuo exercitum abducerent. Hoc audito Antonius, cum & fastum Regis metueret; & si discessisset aliquò, pacem se habiturum crederet, à Phrahatis recēpit: *Dio. lib. 49. pag. 466.*

ss. Antonius, qui facundus ad populum erat, atque ad exercitum dicendo mulcendum supra omnes comparatus æquales, rubore & mœrore ipse vulgus militum confirmare prætermisit, delegavitque id muneris Domitio Ænobarbo. Ibi aliqui stomachati sunt, quasi despicerentur. Maxima pars tamen infracta est, causamque perspexit: atque ideo magis reverendum vicissim Imperatorem, eique duxit parendum. *Plutarchi in Anton. pag. 934.*

Intra paucos igitur dies Antonius, collectis vasis abiit. *Id. ibid.* Operibus quæ ad oppugnandam urbem fecerat, tanquam in fociorum terra jam versans, integris relictis; quæ omnia disiectis aggeribus, Medi mox incenderunt. *Dio ut supra pag. 467.*

Cum autem Antonius recipere se retrò eâdem viâ campestri & nudâ institueret, quidam Mardus genere, morum Parthicorum ex diutino usu peritus, cujus in Romanos fides in prælio ad machinas fuerat probata; adit Antonium, monetque ita fugiat, ut montes teneat ad dextram, neque gravem armis exercitum in planicie nudâ apertâque tanto Equitatu & sagittariis objiciat: quod sanè fabricantem Phrahatem benignis pollicitis reduxisse ipsum ab obsidione: ducem se viâ compendiosioris, magisque necessariis abundantis fore. *Plutarchi in Anton. pag. 935.*

His perceptis, deliberavit Antonius. Parthis nolebat diffidere post inducias videri; compendium tamen viæ, atque iter per vicos frequentatos laudans, pignus fidei postulavit à Mardo. Ille vinciri iussit se, quoad exercitum reduxisset in Armeniam. Duxiteum vinctus duos dies pacatè. Tertio die, cum nihil minus Antonius, quam Parthos exspectaret, atque ex securitate progredieretur dissolutè; advertens Mardus aggerem, quo arcebatur amnis, recens dissipatum, undasque latè in viam, quà pergendum erat, effusas: Parthorum id conjecit factum esse ad ipsos implicandos & morandos fluminis impedimentum obicientium; monuitque Antonium provideret, & esset intentus. Nam propè esse hostes. *Id. Plutarch. ibid.*

ARSAC.
220.

Dum ergo aciem legionum instruit, ac per ordines jaculatoribus ac funditoribus excursiones parat in hostes; superveniunt Parthi, circumvehunturque ad circumveniendum & conturbandum undique exercitum. Procurrente in illos levi armatura, ac multis illatis per missilia, nec paucioribus glandium & jaculorum jactu acceptis vulneribus, pedem retulère; mox ex integro irruère: quo usque equites Galli, globo facto, impressionem dederunt, disjeceruntque eos, ut eo die non ultrà ostenderint se. Ex eo quid faciendum esset, Antonius doctus, magnâ manu jaculatorum & funditorum non novissimum modò agmen; sed utramque etiam alam prætexens; processit quadrato agmine. Equitibus imperatum, ut incurso facto, propellerent hostes; propulsos non longè consecrarentur. Itaque, cum Parthi proximis quatuor diebus, nihilò plus intulissent mali, quam acceperant; redditi sunt

ARSAC. 220. *segniores: causatâque hyeme, discedere deliberaverunt. Plutarch. in Antonio pag. 935.*

Quinto die Flavius Gallus, vir fortis & strenuus, qui præfecturam obtinebat, adit Antonium, petitque majorem manum levis armaturæ à postremo agmine, & à fronte aliquot equites dari sibi, rem magnificam sese editurum promittens. Quibus ab Antonio datis, propulsavit invehentem se hostem: non, ut antè, pedem referens sensim & ad gravem se recipiens armaturam; sed subsistens, & confligens cum Parthis animosius. Hunc cùm viderent novissimi agminis duces avulsum à reliquis; missis certis revocaverunt eum: cæterum non obtemperavit Gallus. *Id. ibid.*

Titium Quæstorem aiunt etiam signa arripuisse, ac retrò convertisse; Gallumque increpasse, quod multos & fortes milites perditum iret. Increpante eum vicissim illo, ac præcipiente his, qui circa ipsum erant, ut consisterent; recepit se Titius. Gallum impressionem in frontem hostium facientem incurrentes multi à tergo incautum circumdedêre. Cùm undique peteretur, missio nuntio, flagitavit opem. Legionum autem ductores, in quibus erat Canidius, qui summâ apud Antonium gratiâ valebat, non parum videntur hîc offendisse. Nam cùm convertenda confestim signa essent, dùm catervatim mittunt subsidia, atque his rursus fuis, alios submittunt; imprudentes totum penè clade & fugâ complevissent exercitum; nisi properè cum gravi armatura Antonius ex prima acie hostibus occurrisset; properè etiam tertiam legionem per medios fugientes in hostes rapiens instantes repressisset. *Id. Plutarch. ibid.*

Duas Legiones in hoc certamine occidisse tradit **ARSAC.**
Florus lib. 2. cap. 10. Si autem Plutarcho ^{adhibenda} est ^{220. + habenda} fides, cecidère non amplius tria millia; fauciorum verò quinque millia in castra reportata. Inter hos Gallus fuit, quatuor sagittis, quas adverso corpore exceperat, trajectus: verum hic non convaluit ex vulneribus, cæteros circumivit Antonius invisens, consolatusque est eos lachrymarum plenus & dolore percitus. Illi alacres dexteram ejus apprehendentes, oravêrunt, iret semetipsum curatum, nec sese affligeret. Appellabant eum Imperatorem, &, modò ipse valeret, salvos se dicebant. *Plutarchus in Antonio, pag. 93.*

At hostes, quantumvis fatiscentes & defatigatos, adeò ~~exit~~ hæc victoria, ac tantoperè Romanos despexerunt, ut etiam pernoctarent ad castra, expectantes tentoria jamjam deserta, & impedimenta se fugientium direpturos. *Id. ibid.*

Hac nocte Romanus quidam, ex clade Crassianâ superstes, Parthico habitu castris adequitavit, &, salute latinè datâ, cum fidem ipso fecisset; quid immineret, edocuit: jam adfuturum cum omnibus copiis Phrahatem, irent retrò, peterentque montes: sic quoque hostem fortasse non defuturum. *Florus, lib. 4. cap. 10.*

Primâ luce longè plures affluerunt, aiuntque equites fuisse non minus 40000: quòd Rex cohortem quoque, quæ corpus suum stipabat perpetuò, sicut ad indubitatam certamque victoriam misisset. Ipse enim nulli interfuit pugnae. Antonius verò appellaturus milites, togam pullam, quò appareret miserabilior, poposcit. Quod quia prohibuerunt amici, progressus est ad concionem habendam paludatus. Laudavit eos;

ARSAC.
220.

qui vicerant; illos, qui terga dederant, castigavit: quorum superiores animum addidērunt ei: hi excusantes se, paratos ostenderunt, sive decimare ipsos, sive alio modo statueret punire. Tantū rogaverunt, molestiam & mœrorem animi deponeret. Sub hęc manus ad cœlum tendens, deos precatus est, si quæ priores fortunæ suæ serenitates divina invidia maneret, in se ut ea verteret, reliquo exercitui incolumitatem tribueret & victoriam. *Plutarchus in Antonio, pag. 936.*

Postero die agmine progressi sunt meliūs septo, inferentibusque se Parthis res oblata multū inopinata est. Nam qui pergere ad rapinam & prædam, non ad pugnam arbitrabantur, cū in multa tela inciderent, valentesque & recentes animis cernerent Romanos, rursus obtorpuere. *Id. ibid.*

Ut verò descendentes ex declivibus tumultis adorti sunt Romanos, & lentè digredientes telis instituerunt figere; conversis signis, Legionarii levem armaturam texerunt armis suis, atque ipsi se in genu submittentibus, objiciebant scuta sua. Qui à tergo horum stabant, arma tenebant super hos, ac super illos pari modo alii. Ea figura tecto assimilis speciem præbet theatri, & munimentum est ad jacula arcenda, quò delabantur, densissimum. *Id. ibid.*

At Parthi, procumbentibus in genu Romanis, fatigue & lassitudinem esse arbitantes, deposuerunt arcus, hastisque arreptis, in eos incurrerunt. Ibi Romani, sublato clamore, subito exsilierunt, pilisque cominus ferientes trucidavērunt antesignanos, ac cæteros verterunt omnes in fugam. *Plutarch. in Anton. pag. 936. & 937.*

Adeoque

Adeoque res miraculo fuit, ut unus ex Parthis miserit vocem: „Ite, & benè valetè Romani. Meritò
 „vos victores gentium fama loquitur, qui Parthorum
 „tela fertis. *Florus, lib. 4. cap. 10.*

ARSAC.
 220.

Idem cùm ageretur sequentibus diebus, parum admodum itineris perfecerunt. *Plutarchus in Antonio, pag. 937.*

Cùm autem Romani, quoties primâ luce moverent, toties urgentibus Parthorum sagittis infestarentur: Antonius abeuntium agmen in quintam horam continuit, suisque fidem constantiorem fecit: quâ persuasione digressis indè Parthis, iustum iter reliquo die sine interpellatione confecit. *Frontinus, lib. 2. Stratag. cap. ultimo.*

Dum hæc geruntur, tentavit fames exercitum Romanorum, quòd parum frumentari, idque non sine certamine possent; & deficerentur molis. Magnâ enim ex parte relictae fuerant, jumentis partim mortuis, partim ægrotos & saucios ferentibus. Chœnicem tritici Atticam quinquaginta drachmis aiunt vœnisse; panes hordeaceos ad argenti pondus distrahebant. Ad olera verò & radices cùm verterunt se, pauca reperere familiaria. Coacti etiam insolita antè gustare, herbam attigerunt, quæ afferebat per insaniam, mortem. Qui eam sumpserat, nullius alterius rei meminerat, vel notitiam habebat. Unum agebat, ut omnem lapidem moveret & versaret, quasi rem efficeret magni momenti. Plenus campus fuit humi inclinatorum, lapidesque eruentium & transferentium. Postremò bilem vomentes, emoriebantur, quando unicum remedium deficiebat, vinum. *Plutarchus in Antonio, pag. 937.*

X.

ARSAC.
220.

His incommodis ut & fame multi perierunt : jamque ad hostem perfugere coeptum est : ac, nisi perfugas Parthi, in reliquorum conspectu, sagittis conficissent, videbantur omnes ad illos transaturi ; sed Parthorum crudelitas eam defectionem inhibuit. Hoc quoque ipsis fortuna interitûs sui effugium dedit. *Die lib. 49. pag. 467.*

Cùm autem è Romanis exspirarent multi, nec Parthi abscederent ; tradunt Antonium identidem exclamasse : O decem millia ! admirantem Xenophontis copias : quòd illi, cùm longiore viâ ex Babylone recepissent se, atque cum hostibus dimicassent longè pluribus, evasisent tamen incolumes. *Plutarch. in Anton. pag. 937.*

Parthi autem, quia perrumpere agmen Romanorum non valebant, neque dissipare ordines ; frequenter verò jam victi fuerant & pulsî, egerunt denuò pacatè cùm aquatoribus & frumentatoribus ; ac nervos ostendentes arcuum suorum remissos, retrò se abire dixerunt, & hunc finem facere eos consecrandi : paucos Medos solum unius aut alterius adhuc diei iter sequuturos : sed nihil ipsos fatigaturos, tantùm protecturos remotiores vicos. His dictis salutationes & benevolentiae demonstrationem adjunxerunt : undè perquàm alacres redditi sunt Romani ; atque Antonius eo nuntiato campestria potius cupivit petere, quòd via montana diceretur arida esse. *Idem Plutarchus ibidem, pag. 937.*

Cùm in eo effet, ut id exsequeretur, venit quidam ex hostium castris, Mithridates nomine, consobrinus Monæsis illius, qui ad Antonium confugerat, & tria illa oppida acceperat dono. Hic petiit, ut aliquis se-

cum colloqueretur, qui linguam Parthicam aut Syria- ARSAC.
cam calleret. Congressu cum eo Alexandro Antio- 220.
chenſi, cui familiaritas intercedebat cum Antonio,
indicans qui eſſet, & Monceſi hoc beneficium tri-
buens, rogavit Alexandrum, videretne procul ex ad-
verſo colles contiguos & excelfos? Sub illis, inquit,
ſtruunt vobis Parthi cum omnibus copiis infidias. Quip-
pè ſubjacent his collibus ſpatioſi campi, & deluſos ab
iſtis vos exſpectant illuc deflexuros, relictâ viâ mon-
tanâ. Habet hæc quidem vobis conſuetam ſitim &
laborem: at illac ſi pergat Antonius, ſcito Crassi eum
manere fortunam. Hæc ille fatus, abceſſit. *Idem Plu-
tarchus ibidem.*

Quibus nuntiatis, convocavit Antonius amicos, &
ducem viæ Mardum, qui ejusdem erat ſententiæ. Ete-
nim noſſe oſtendit ſe vel ſine hoſtibus iter invium per
planitiem eſſe, & flexus longos habere, atque inven-
tu difficiles. Alteram aſperam docuit nihil tædii præ-
ter unius diei habere ſqualorem. Mutatâ igitur ſen-
tentiâ, nocte hac viâ duxit, juſſitque aquam quemque
ſecum ferre; ſed deficiebantur multi vaſis. Ita galeas
aquâ impletas portârunt; pars utres impleverunt. Jam
progredi Antonium nuntii venerunt Parthis, qui, præ-
ter morem, etiam ſunt nocte eum infectati. *Idem ibidem*
pag. 938.

Orto ſole noviffimum agmen cœperunt carpere vi-
giliis & labore conſectum: quandoquidem quadraginta
& ducenta ſtadia fuerant eâ nocte emenſi; & incur-
ſus hoſtium tam ſubitus nec opinantes perculit, ſi-
timque intendit Mars. Simul enim inter progrediendum
pugnabant ad repellendum hoſtem. Primum agmen

ARSAC. pervenit ad amnem, cujus erat gelidus & lympidus
 220. liquor, sed falsus medicatusque; qui hauſtus, mox al-
 vo concitatâ & inflammatâ ſiti, excitabat dolores.
 Quod quamvis præmoneret Mardus, nihilominus re-
 pulſis, qui prohiberent, potaverunt. Orabat Antonius
 circumcurſitans, pauliſper ut ſuſtinerent. Alterum enim
 oſtendit non procul potabilem fluvium abeſſe, indè
 reliquam inequitabilem & confragroſam viam, ut ne-
 quaquàm ſequi ultrâ poſſit hoſtis. Simul præliantibus
 receptui cani juſſit, ſignumque dedit metandis caſtris,
 quò ſaltem umbrâ potirentur milites. *Id. ibid.*

Dum tentoria ſtatuuntur, & Parthi protinùs, pro
 conſuetudine ſua, recedunt; venit iterùm Mithridates;
 ad quem progreſſo Alexandro, mōnuit, ut cū pauliſper
 dediſſet ſe exercitus quieti, ſurgeret & propera-
 ret ad amnem: non trajecturos eum Parthos, ſed
 eatenùs inſequuturos. Hæc ubi ad Antonium retulit
 Alexander, tradita ſunt ei ab Antonio pocula permul-
 ta aurea & phialæ; ex quibus Mithridates quantum
 occulere veſte poterat, accepit, atque indè digreſſus
 eſt. *Idem Plutarchus, in Anton. pag. 938.*

Luce adhuc caſtra movente Antonio, perrexerunt,
 nihil negotii faceſſentibus Parthis. Verùm noctem ſibi-
 met ipſi omnium illam effecerunt laborioſiſſimam & ter-
 ribiliſſimam. Nam eos, qui aurum vel argentum ha-
 berent, interficiebant, ſpoliabantque; & pecuniam,
 quæ jumentis portabatur, diripiebant. Poſtremò im-
 pedimenta Antonii adorti, pateras & menſas pretioſas
 diſſecabant, partiebanturque. Ingenti tumultu & erro-
 re univerſum occupante exercitum: (incurſu enim
 hoſtili fugam fieri, & divuſſionem ordinum arbitra-

bantur) accitum Antonius unum ex liberis suis, qui eum stipabant, Rhammum nomine, adëgit jurejurando, ut, ubi præcëpisset, confoderet se gladio, caputque detruncaret; ne veniret vivus in hostium potestatem, neque cognosceretur mortuus. *Id. Plutarch. ibid.*

Effulis in lachrymas amicis ejus, allevavit Mardus Antonium, propè esse docens fluvium (quippè aura indè emanans liquidior, atque gelidior aër afflans, lætiores reddebat spirationem) & itineris tempore ita ostendit finiri spatium. Neque enim multum noctis restabat. Simul alii turbam nuntiârunt ex propriâ injuriâ & avaritiâ militum natam. Itaque, ut componeret agmen confusum & divulsum, signum dari castris motandis imperavit. *Id. ibid.*

Jam illucescebat dies, &, cum cœpisset aliquatenus componi exercitus, & sedari tumultus; postremum agmen infestârunt tela Parthorum. Itaque signum pugnae levi armaturæ est datum. Gravis armatura scutis itidem sese mutuò contegens, jacula excepit. Parthi verò non audebant propius gradum admovere. Ita, principiis paulatim progredientibus, flumen in conspectu fuit; atque, ubi instruxit in ripa infestum hostibus equitatum; primos Antonius infirmos transportavit. Jam præliantes quoque securè & quietè potare poterant. Ut enim conspexêre Parthi flumen, arcus remiserunt, dixeruntque Romanis, ut transmitterent audacter, in cœlum virtutem eorum efferentes. *Idem ibidem.*

Igitur trajecto tranquillè fluvio, refecerunt se, atque indè processerunt haudquaquàm Parthis fidentes. Sexto à novissimo prælio die pervenerunt ad Araxem

ARSAC. amnem, quo Media & Armenia determinantur. Hic altitudo & violentia difficilis visus trajectu; increbruitque rumor subsidere ibi in insidiis Parthos, ut transeuntes aggrederentur. Postquam tamen tuto traducti, Armeniam iniere, ut si tunc terram illam ex pelago conspexissent, adoraverunt eam; atque in lachrymas se & mutuos complexus præ gaudio effundere. Quia verò iter faciebant per affluentem regionem, utebanturque omnibus, ex magna inopia, effusè; evaserunt hydropici & coeliaci. *Idem Plutarchus in Antonio, pag. 938. & 939.*

Ibi, recensito Antonius exercitu, desideravit viginti millia peditum, & quatuor equitum: qui non interierunt vi omnes hostili, sed supra dimidium ejus morbo. *Id. ibid.* De quibus Legionibus, totoque exercitu, haud minus pars quarta, militum, calonum, servitiique desiderata est: impedimentorum vix ulla superfuit. Hanc tamen Antonius fugam suam, quia vivus exierat, victoriam vocabat. *Paterculus, lib. 2.*

A Phrahatis viginti septem diebus iter fecerunt, & Parthos præliis octodecim fudere. Cæterum non fuerunt omnes istæ victoriæ integræ vel solidæ; quod parum, neque usquequaque infectati Parthos fuissent. Quâ maximè re constitit Armenium Artavasdem illius belli Antonium effectum fraudasse. Nam, si quos è Media abduxit, equitum sex & decem millia adfuissent, pariter ac Parthi instructi, ac cum illis assueti pugnare, Romanis pugnantes pellentibus, illis in fugam effusos persequentibus, haud valuissent toties recolligere se profligati, & denuò repetere pugnam. Quare Antonium omnes infesti ad vindicandum in Armenium

concitabant. *Plutarchus in Antonio*, pag. 939.

ARSAC.
220.

Antonius Parthis jam non amplius urgentibus, frigore magnopere conflictatus est. Jam enim hyems inierat, & montes Armeniæ, per quos solos facere iter tutò poterat, nunquam non glacie integuntur. Idcirco igitur Regi Armeniæ, quanquam ei, quòd se deseruisset, succenseret, ac ulcisci eum in animo haberet; adblanditus est tamen, atque eâ ratione demeruit, ut ab eo pecuniam & alimenta acciperet. Denique ipsum adulando ac pollicitando identidem permovit, ut sibi in suo regno hyemandi potestatem faceret, vere iterum contra Parthos exercitum ducturo. *Dio lib. 49. pag. 468. & 469. In Syriam, teste Orosio, lib. 6. cap. 19. venit Antonius cum tertia vix parte de sedecim Legionibus reliquâ: ac deindè in Ægyptum abiit, ut Plutarchus in Antonio, & Dio lib. 49. testantur.*

+ atque

Per idem fermè tempus Regi Medorum Artavasdi eum Phrahate Parthorum & Artavasde Armeniorum Regibus simultas haud levis intercessit. Armenio enim succensebat Medus, propter inductos sibi ab eo Romanos: Partho verò, quòd neque prædæ magnâ parte, neque ullo alio honore fuisset ab eo præditus; atque insuper, ne regno spoliaretur, valdè pertimesceret. His omnibus de causis Rex Medus, Polemone Pontici Rege, Legato ad Antonium missò, amicitiam & societatem ejus expetivit, copiarum præterea suarum auxilium ei pollicitus. Quæ legatio Imperatori Romano admodum grata fuit: (nam quæ una res ad debellandos Parthos videbatur ei defuisse, quòd minùs ab equitatu & sagittariis firmus venisset, eam accedere sibi putabat, danti magis, quàm accipienti benefi-

ARSAC.
221.

ARSAC. cium:) indeque magnâ inflatus spe, paravit iterum
 220. per Armeniam pergere, conventoque ad Araxem am-
 nem Medo, tûm bellum movere. *Dio lib. 49. pag. 470.*
& Plutarchus in Antonio pag. 940.

Sub initium veris ingressus in Armeniam Antonius Nicopolim Pompeii venit: (Hæc est urbs Armeniæ minoris) eoque Artavasdem Regem ad se excivit; scilicet ut operâ & consilio ejus in bello Parthico uteretur. Cûm Artavasdes, insidias esse suspicatus, non veniret: iterum Dëllium, (hic totum bellum Parthicum, cui præfens interfuerat, scripsit) ad eum misit, colloquii causâ: ipse interim celeriter ad Artaxata progressus est. Sic eum partim sociorum operâ persuadendo, partim copiis terrendo; cûm & scriptis & actis ejus se amicum omninò ostendisset; eò vix tandem adduxit, ut in castra sua veniret. Tûm comprehensum, primùm absque vinculis circum castella, in quibus thesauri erant repositi, circumduxit: spe eorum sine certamine potiundi: mox deindè catenis vinxit argenteis: nimirum turpe reputans Regem ferreis in catenis haberi. *Dio lib. 49. pag. 474.*

Dum hæc geruntur, arma statim capeffunt Armenii; Artaxe, filiorum Artavasdis natu maximo, in ejus locum Rege prius constituto. Sed hic prælio congressus & victus ad Parthos concessit. Post hæc Antonius universam Armeniam, partim vi, partim deditione, in suam potestatem redegit: necnon propter initam cum Medo pacem, præmium legationis Polemoni Armeniam minorem postea dedit. *Dio lib. 49. pag. 470. 474. & 475.*

His perfectis, Antonius, Mediæque Regis filiâ,
 arctioris

arctioris amicitiae causâ, filio suo in matrimonium ARSAC.
 impetratâ; relicto in Armenia exercitu, magnam præ- 221.
 dam, Artavasdemque cum conjuge & liberis secum
 abducens, in Ægyptum reversus est, eosque inter alios
 captivos, ante se in triumpho Alexandriam introdu-
 xit, curru ipse invehctus. *Id. ibid. pag. 475.*

Interea copias undique colligens, in Mediam para- ARSAC.
 bat incunte vere expeditionem; cum Athenas venisse 222.
 Octaviam ipsi nuntiatum est: cui ille mandavit, ibi
 ut præstô laxetur; significans ei expeditionem suam.
 Quæsit autem Octavia per litteras, quò mitti vellet
 quæ ei secum attulerat. At Cleopatra timens ne cum
 illâ rediret Antonius in gratiam; mori se velle simu-
 labat. Inservientes autem assentatores Cleopatrar in
 tantum molliverunt & effeminarunt Antonium, ut,
 verens, ne ipsa mortem sibi conscisceret, Alexandriam
 regrederetur; Medumque in æstatis horam, quamvis
 nuntiarentur res Parthorum agitari seditione, rejiceret.
Plutarchus in Antonio pag. 940.

Hoc tempore usque ad Araxem profectus, quasi
 Parthis bellum illaturus, satis habuit cum Medorum Re-
 ge societatem junxisse; cujus ratione mutua sibi auxilia,
 Antonius Medo contra Parthos, Medus Antonio civili
 bello jam intento, adversus Cæsarem sponponderunt, mi-
 litesque nonnullos ejus rei causâ permutaverunt: & An-
 tonius Medo parte Armeniæ recens occupatæ tradita,
 filiam ejus Jotapen, admodum parvulam, ut Alexan-
 dri sui ex Cleopatrar filii (cui Armeniam cum Media
 magna & Parthorum regno, postquam subactum fo-
 ret, attribuerat) conjugem futuram & signa militaria,
 quæ amissa in Oppii Statiani pugna fuerant, recepit.

Y

ARSAC. Secundum hæc Polemonem Ponti Regem Armeniâ
 223. minore donavit in præmium, uti jam diximus, ejus
 legationis. *Dio lib. 49. pag. 477. & 478.*

+ atque Ubi primum Parthi Antonium ex Armenia disces-
 fisse, & in Ioniam[†] æ in Græciam, belli contra Cæ-
 sarem adornandi causâ, profectum esse cognoverunt,
 cum Artaxe è suo regno pulso, & cum iis commo-
 rante, adversus Artavasdem Mediæ Regem move-
 runt. Sed hic initio, Romanorum ab Antonio relictô-
 rum usus auxilio, illos devicit. *Dio ut supra, pag. 478.*

ARSAC. Phraates verò, ut bellum inter Cæsarem & An-
 224. tonium exortum, & Romanos hunc milites ex Mediâ
 non solum evocasse, sed nec Medos ipsos, quos secum
 habebat, Medorum Regi reddidisse accepit: mox in
 Mediam cum totis viribus profectus est; destitutum
 copiis Artavasdem oppressurus. Ita à Partho Rege
 Medus vicissim superatus, in potestatem ejus venit.
 Ad hunc modum Armenia simul cum Media amis-
 sa est. Phraates Armeniæ regnum Artaxi reddidit,
 & ipse sibi Mediam reservavit. *Dio ut supra, lib. 49.
 pag. 478.*

Interjecto deinde temporis spatio coorta est inter
 Parthos discordia: ac quidam Tiridates contra Phra-
 hatem insurrexit. Ambobus autem, & primum quam-
 diu res Antonii adhuc salvæ erant, atque etiam post
 navale prælium, auxilium Cæsaris petentibus, nihil
 aliud quàm deliberaturum se, respondit Augustus; oc-
 cupationem Ægyptiam prætendens. Ea verò discor-
 dia Mediam recuperandi opportunam Artavaldi præ-
 buit occasionem. *Dio lib. 51. pag. 522.*

Posteaquàm die 23. Septembris anni V. C. 723. ad Actium superati devictique ab Augusto Antonius & Cleopatra fuere : hæc ingentem pecuniam confecit, copias comparavit, auxilia quaesivit : utque Mediæ Regem Artavasdem ad suam societatem pertraheret, Armeniæ Regis Artavasdís, Alexandriae captivi, caput amputatum ei misit. *Dio lib. 51. pag. 510.* Sed Medus ad Cæsarem, post devictum Antonium, confugere maluit. *Id. ibid. pag. 520.*

Cùm Antonius violentas sibi manus intulisset, ac deindè Cleopatra aspidis morfu sibi quoque vitam Cæsaris Alexandriae apud Antonium eripuisset, invenit permultos Principum ac Regum liberos, quorum partem domum remisit, partem conjugio invicem copulavit; alios retinuit. Inter quos Jotapen Artavasdís Medorum Regis filiam, Alexandro Antonii & Cleopatráe filio, ut suprà diximus, desponsatam, Regi Medorum, qui victus ad se confugerat, ultrò reddidit : Artaxi autem Armeniæ Regi, quia is Romanos qui in regno suo superfuerant, occidisset, fratres suos quantumvis petenti, non remisit. *Dio ut suprà pag. 520.*

Phrahates, commisso ingenti prælio, Tiridatem fugavit : qui victus in Syriam confugit. At victor mox ad Cæsarem hyberna, rebus Ægypti compositis, agentem Legatos misit : quibus Cæsar amicè respondit, atque ita negotium Parthicum composuit, ac Tiridati quidem auxilium nullum promisit, ut tamen in Syria versaretur, concessit. *Dio ibid. pag. 522.*

Hâc de Tiridate relatâ victoriâ, insolentior Phrahates redditus, cùm multa crudeliter consuleret, est, cùm plurimos, qui Tiridatis partes secuti, au-

ARSAC.
225.ARSAC.
226. *eripuisse:*
3 Octavianus,ARSAC.
227.

Yij

172 ARSACES PHRAHATES IV.

ARSAC. 227. xilium ei tulerant, morte plexisset:) in exilium à populo suo pellitur. *Epist. Trogi, lib. 42. cap. 5.* Interim Parthi Tiridatem Regem constituunt, quem è Syria advocant. *Id. ibid.* De quibus Horatius, *lib. 3. Od. 8.*

*Medus infestus, sibi luctuosus
Diffidet armis.*

ARSAC. 228. Itaque cùm Phrahates magno tempore finitimas civitates, & ad postremum Scythas precibus fatigasset, Scytharum maximo auxilio in regnum restituitur. *Epist. Trogi, lib. 42. cap. de quo Horatius memorat, lib. 2. Od. 2.*

Redditum Cyri folio Phrahatem.

ARSAC. 229. Tiridates, audito Scytharum adventu, (jam enim à Phrahate, ut suprà dictum est, victus fuerat) magnâ amicorum manu, ad Cæsarem, cum Hispanis bellum tunc temporis gerentem, profugit; obsidem Cæsari minimum filium Phrahatis ferens; quem negligentius custoditum rapuerat. *Justinus ut suprà.* En Augusti nummus argenteus in ^{+ hujus} istius obsidis, à Tiridate huic Impe-
Augusto ~~atori~~ oblatus, memoriam percussus.

Caput Augusti laureatum cum epigraphe AUGUSTI DIVI
F. In averfa parte, Augustus fellæ eburneæ infidet.

Tiridates verò stans, barbatus & chlamyde regiâ
indutus, [†]~~puerulum~~^⁹ fasciis involutum Imperatori
porrigit. In imo IMP. XIII. ARSAC.
229. ^⁹Infantulum

Dubium non est, quin hic nummus argenteus fuerit ab Au-
gusto signatus, in memoriam ~~pueruli~~^⁹ Phrahâtis, sibi à Tiri-
date in Hispaniâ oblatus. Quapropter, ~~nummum ipsum hic exhi-~~^⁹
~~bere~~, dum Phrahatis historiam describimus, rem haud in-
jucundam facturos nos esse existimavimus; si ipsum heic
Augusti nummum exhiberemus: licet eo ipso tempore non
fuerit percussus. Tunc enim erat tantum Augustus IMP. VIII.
ob Salassos, Astures & Cantabros superatos: Imperatoris verò
XIII. titulo auctus deindè fuit, ob eosdem Cantabros, iterum
rebellantes per Tiberium domitos anno V. C. 746. Quo sanè
titulo adhuc insigniebatur; quando bellum Parthicum incœ-
pit; Partho Armeniæ regnum invadente anno V. C. 752.
Quapropter ad hanc rei memoriam renovandam huncce
nummum, ut & alium inscriptum DE PARTHEIS, hoc anno
de quo ibi dicturi sumus, haud dubiè cudendum curavit
Augustus.

Augustus parvulum Phrahatis filium à Tiridate be- ARSAC.
235
neficii loco acceptum, Romam secum adduxit, &
obsidis loco habuit. *Dio lib. 51. pag. 522.* Quod à Dio-
ne ordine præpostero relatum est. Quo cognito, Phra-
hates legatos statim ad Cæsarem mittit, servumque
suum Tiridatem, & filium remitti sibi postulat. *Justin.*
Epist. lib. 42. cap. 5. Ita, cum ipse Tiridates ac Lega-
ti Phrahatis Romam advenissent, suarum controver-
siarum causâ, in Senatum eos Augustus introduxit:
sed à Senatu litis cognitio ipsi est demandata *Dio lib.*
53. pag. 519.

Cæsar Augustus, & legatione Phrahatis auditâ, &
Tiridatis postulatis cognitis, (nam & ipse restitui in

ARSAC. 231. *maneris* regnum desiderabat, *Juris Romanorum futuram Parthiam* affirmans, *sic ejus regnum numeris eorum fuisset*). neque Tiridatem dediturum se Parthis, dixit; neque adversus Parthos Tiridati auxilia daturum. Ne tamen à Cæsare nihil per omnia obtentum videretur, Phrahati filium sine pretio remisit: *Epit. Trogi ibid.* Sed ut pro eo captivos, signaque militaria Crassi & Antonii, cladi-
bus amissa reciperet. *Dio lib. 53. pag. 594.* Tiridati vero, quoad manere apud Romanos vellet, opulentum sump-
tum præberi jussit. *Trogi Epit. ut supra.*

ARSAC. 232. Augustus ancillam generis Italici, Thermusam nomine, inter alia munera Phrahati dedit. *Joseph. Antiq. lib. 18. cap. 3.* forsan ut in itinere parvuli Phrahatis filii curam haberet.

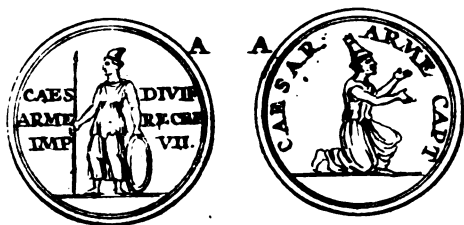
+ autem

Thermusa [†] ~~illa~~ primùm in concubinarum numero habita est; procedente deinde tempore, Rex obstupefactus præcellenti formâ mulieris, suscepto jam ex eâ Phrahatace filio, legitimo thoro eam sibi conjunxit. *Josephus ut supra.*

ARSAC. 236. Artaxe Armeniæ Rege à propinquis dolo occiso; (ut ex *Taciti Libro Ann. 2.* discimus) Artabazes ejus filius regnum occupavit: sed cùm Armeniæ majoris populus illum accusaret, Tigranemque fratrem ejus, qui tùm Romæ erat, evocaret; Augustus Tiberium accersivit, ut Artabazem regno pelleret, Tigranemque ei præficeret. Tiberius, ab Armeniis ante ejus adventum occiso Artabaze, nihil suo apparatui respondens, perfecit. *Dio lib. 54. pag. 602.* sed regnum Armeniæ Tigrani restituit, eique pro tribunali diadéma imposuit. *Sueton. in Tiberio cap. 8.*

Eam ob causam Augustus plurimos nummos argen-

teos signavit *Armeniâ receptâ*, & *Armeniâ captâ* inscrip- ARSAC.
tos. En Lectori duo ad manus ectypa id genus nu- 236.
mismata.

Interim Phrahates, quia nihil dum eorum, quæ pactus fuerat, perfecisset, veritus ne bello ab Augusto impeteretur, signa ei militaria, & captivos omnes, paucis demptis, qui se ipsos pudore moti interemerant, aut in Parthiâ occultè remanserant, misit; eaque Augustus, quasi bello aliquo Phrahatem vicisset, accepit. Nam hanc rem magnæ sibi laudi ducebat, quòd præliis prius amissas res, citrà ullum certamen recepisset. Dio ut supra, pag. 601. & 602. Quâ de re Horatius, lib. 1. Ep. 12.

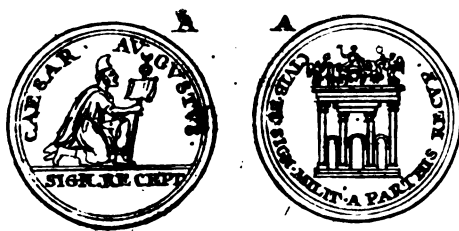
*Armenius cecidit, jus Imperiumque Phrahates
Caesaris accepit genibus minor.*

Tiberius, dum in Armenia esset, signa militaria Augusto remissa recepit. Suet. in Tiberio cap. 8. De quibus idem Scriptor ita ait in Augusto: „Parthi quoque & Armeniam vindicanti facile cesserunt: & signa militaria, quæ M. Crasso & M. Antonio ademerant,“

176 ARSACES PHRAHATES IV.

ARSAC. 236. „repositenti reddiderunt; obsidesque insuper obtulerunt; denique, pluribus quondam de regno concertantibus, non nisi ab ipso electum comprobaverunt. „*Suetonius in Augusto, cap. 21.*

ARSAC. 237. Augustus, Romam reversus, sacrificia, ob signa militaria à Parthis recuperata, decerni, & templum Martis ultoris in Capitolio, in quo signa ea suspenderentur, exstrui iussit; ac deindè perfecit. *Dio lib. 54. pag. 602.* Quin etiam multos aureos & argenteos nummos, ne illius facti memoria excideret, cudi præcepit. Duos hîc oculis Lectoris subijcimus.

In priore visitur Parthus vestitu patrio ornatus, genu flexo signum militare dextrâ gerens. In posteriori verò Arcus Triumphalis tribus conspiciendus fornicibus cernitur, in cuius fastigio Augustus ipse in Quadrigis stat, à duabus hinc & inde adstantibus Victoriis coronandus. De Arcu autem isto nullus meminit Scriptor: etsi certè triumphanti ob cives recuperatos Principi erectus est Romæ; tanquam æternum tam præclaræ rei monumentum.

De signis istis à Parthis recuperatis, atque in Templo Martis, ejus rei causâ, tribus postea annis constructo, suspensus loquitur Horatius *Epist. lib. 1. Epist. 18. ad Lollium,*

Sub

Sub duce , qui Templis Parthorum signa refixit.

ARSAC.

243.

Intereà Thermusa , quæ , quidquid vellet , Phrahati persuadebat , cogitans filio suo Parthorum regnum adstruere , intellexit se nihil effecturam , nisi ablegarentur legitimi Phrahatis filii. Persuasit igitur marito , ut Romam eos obsides mitteret : quod illis sine cunctatione faciendum fuit , patre voluntati Thermusæ tam obnoxio. *Josephus Antiq. lib. 18. cap. 3.* Quod quidem Rex Parthus fecit , voluntati Thermusæ nimium obtemperans ; non autem metu Tiberii , qui tunc ad id adductus , ut vult Velleius Paterculus nimius Tiberii adulator. *Josephum enimverò confirmat Strabo , lib. 16. pag. 748.* ut ex sequentibus mox patêbit.

Phrahâtes , vocato ad colloquium Titio , qui per id tempus Syriæ præerat , (ut ex eodem Josepho liquet. *Antiq. lib. 16. cap. 12. & 13.* nempe anno V. C. 742. postquàm ex Oriente Romam Agrippa reversus est) quatuor ei filios legitimos obsides tradidit ~~Seraspadem~~ ^{Saraspadem,} ~~Cherospadem~~ ^{Cerespadem,} , (aut potius Rhodaspem , ex inscriptione apud Gruterum , *pag. 288.*) Phrahâtem & Vononem , duas eorum uxores , & filios quatuor : seditionem enim metuens , & ne sibi insidiæ struerentur. Intelligebat enim neminem adversum se prævaliturum , si neminem ex Arsacio genere metuendum habêret : proptereà quòd Parthi valdè Arsaciorum sunt amantes : filios itaque à medio amôvit , volens spem omnem inimicis auferre. *Strabo ut supra.*

Et certè , ut inquit Tacitus *Annal. lib. 2.* „ Phrahâtes , quamquam depulisset exercitus , ducesque Romanos , cuncta venerantium officia ad Augustum

Z

ARSAC. „ verterat : partemque prolis , firmandæ amicitiaë cau-
245. „ sâ , miserat ; haud perindè nostri metu , quàm fidei
„ popularium diffusus.

„ Augustus quodam muneris die Parthorum obsides
„ tunc primùm missos per arenam mediam ad specta-
„ culum induxit ; superque se subsellio secundo collo-
„ cavit. *Sueton. in Augusto , cap. 43.*

ARSAC. Tigrane Armeniaë Rege defuncto , Armenia à Ro-
250. manis defecit. Armenii autem è Tigranis filiis quem-
dam exoptabant. Itaque eam Augustus Provinciam
Tiberio mandavit , Tribunitiâ prius potestate ei in
quinquennium concessâ. Attamen Tiberius Caii & Lu-
cii filiorum Augusti iram veritus , in eam non abiit ;
sed in Insulam Rhodum se contulit. *Dio lib. 55. pag.*
634. & 635.

ARSAC. Jussu Augusti impositus est Armeniaë Rex Artavas-
251. des. *Tacit. Annal. 1.* (Is erat Artaxis & Tigranis de-
functorum Regum frater minor.) Etenim , victo Rege
Tigrane , Armenios in hoc unum servitutis genus
Pompeius assueverat , ut rectores à Romanis acciper-
rent. *Florus , lib. 4. cap. 12.*

ARSAC. Tigranes verò Tigranis filius , paternum regnum
254. recuperare cupiens , à Phrahate auxilium poposcit ;
eodemque tempore Armenii in ejus gratiam iterùm
rebellarunt. Qua de re Velleius *lib. 2.* Parthus desciscens
à societate Romana , adjecit Armeniaë manum : &
non sine Romanorum clade Artavasdes dejectus est.
Tacitus Annal. 2.

Cùm Armenii defecissent , & à Parthis juvarentur ;
ea redolens Augustus , quid ageret , ambigebat : neque
enim propter senectutem bellum gerere per se pote-

rat, neque alium ex potentioribus mittere audebat. ARSAC.
254.
Solutus, cui bellum ~~istud~~ mandandum fuisset, Tiberius tunc Rhodi degēbat : Caius verò & Lucius adolēcentes adhuc erant, ideoque rerum imperiti. At tamen, urgente necessitate, Caium delēgit Augustus; datā ei prius Proconsulari potestate; additoque, ut ait Zonaras ex Dione, comite & rectore M. Lollio, viro Consulari, atque Orientis provinciis notissimo.

Caius Cæsar, ad Parthicum bellum profectus, cum ARSAC.
255.
+ illa, ^
eius ^
in Syriam advenisset, primum contra Arabas movit, eā potissimum de causā, ut gente ~~ista~~, quæ minus bellicosa est, armis devictā, Parthorum animi, ~~illius~~ victoriæ nuntio frangerentur, Armeniique, finitimorum auxiliis destituti, ad obsequium citius reverterentur. Plinius hujus expeditionis mentionem facit. *lib. 6. cap. 28.*

De bellico Caii apparatu nuntio ad Parthos perlato, Phrahātes ad Augustum misit, apologiā super his, quæ gesta erant, factā, pacem postulans; cui per litteras respondens Augustus, Armeniā eum cedere iussit. Tigranes verò Armenius legationem tunc nullam ad Augustum misit. *Dio Leg. 39. Excerpt. ab Ursino Edit.* Caius Arabiam tantum prospexit: deinde in Ægyptum descendit, & per Palæstinam in Syriam reversus, ibi Consulatum iniit anno V. C. 754. Collegā L. Æmilio Paulo, ut testantur *Fasti Consulares.*

Augustus Phrahāti rescribens, omisso *Regis Regum* ARSAC.
256.
titulo, eum Phrahātem tantum nominaverat. Ille nihil territus, imò superbè rescribens, sibi ipsi *Regis Regum* titulo dato, Augustum solummodò Cæsaris vocabulo affecit. *Dio lib. 55. pag. 636.*

Ex Cenotaphiis Pisanis ab Emin. Cardinale Norisio,
Z ij

ARSAC. in lucem datis, eruitur Caium in hostili Parthorum
256. bellum gessisse, superato Euphrate, & eorum ditio-
nem invasisse. De quo Ovidius 1. *de remed. amoris*, men-
tionem facit: Caio victoriam augurans his versibus.

*Ecce fugax Parthus, magni nova causa triumphi,
Jam videt in campis Caesaris arma suis.
Vince Cupidineas pariter, Parthasque sagittas:
Et refer ad patrios bina trophæa Deos.*

Artavasdes, quem ab Armeniis ejectum Caius,
Augusti jussu, in regnum reducere conabatur, morbo
oppressus, interiit. Tunc Tigranes, qui ab Armeniis
vocatus, Parthis auxilia mittentibus, regnum invase-
rat; æmulo sublato, Legatos cum muneribus ad
Augustum misit; nec Regis titulo in litteris usus, sup-
plex Imperatorem rogavit, ut, mortuo jam Artava-
sde, regnum sibi permitteretur. *Dio leg. 39. in Græc.
à Fulv. Ursino edit.*

Cum autem Caio injunctum fuisset, ut Artavasdem,
expulso Tigraane, in Armeniæ regnum reduceret:
defuncto Artavasde, Caius dubius quid consilii cape-
ret, litteras ad Augustum dedit, quibus significabat
Parthorum Regem ad pacem inclinare: nescire tamen
se, quemnam Armeniis Regem præficeret. *Id. ibid.*

Augustus, donis à Tigraane acceptis, ac simul du-
biam Parthici belli fortunam veritus, bona cum spe
Tigranem in Syriam proficisci jussit ad Caium; spe-
rabat enim cuncta, quæ ex Republica forent, esse
facturum. Ille tamen in castra C. Cæsar's descendere
recusavit; suspicatus, ne, cum ejus belli auctor fuisset.

set, quidpiam acerbius contra se à Cæsare statuere. **ARSAC.**
tur. Itaque satius duxit Armeniæ urbes, aucto præsi- 257.
dio munire: cum Romani procul à regni finibus à
Parthis in Syria distinerentur. *Id. ibid.*

Phrahates, senio gravatus, (duo de quadraginta
enim annis Parthis imperitabat) cum se plerisque
primatibus odio esse intelligeret, veritus, ne per ex-
terni belli occasionem domesticum bellum à seditio-
nis conflaretur, consilia de pace restaurandâ secum
agitare cœpit. Artavasdis autem mors, ac missæ utrin-
que de pace litteræ, expeditioni jam contra Parthos
feliciter susceptæ, moras injecerunt. *Id. ibid.*

Cum Caius litteras ab Augusto recepisset, quibus
significabat se pacem cum Rege Parthorum conficien-
dam eâ lege probare, ut ex Armeniâ copias revoca-
ret, æ omnem ejus regni curam Romanis dimitte-
ret: limites verò utriusque Imperii eosdem statui, qui
antè fuissent. *Id. ibid.* Quamvis res contra Parthos su-
periori æstate gestæ, spem prolatandi in Oriente Im-
perii multis injecissent. + atque

Postquam pacis conditiones ab Augusto transmissas
Phrahati Caius significavit, convenērunt ambo Prin-
cipes, ut Rex Parthorum ad ripam Euphratis acce-
deret, ad quam etiam Caius Cæsar descenderet; ac
uterque æquato stipatorum numero ad colloquium
veniret. Quâ de re Velleius Paterculus testis oculatus
inquit *lib. 2.* „Cum Rege Parthorum juvenis excel-
lissimus in insulâ, quam amnis Euphrates ambiēbat, æ
æquato utriusque partis numero coir. Quod specta-
culum stantis ex diverso hinc Romani, illinc Par-
thorum exercitûs, cum duo inter se eminentissima

ARSAC. „ Imperiorum & hominum coirent capita, perquam
 257 „ clarum & memorabile, sub initia stipendiorum
 „ meorum, Tribuno militum mihi visere contigit....
 „ Prior Parthus apud Caium in ripa Romana, pos-
 „ terior hic apud Regem in hostili epulatus est. Quo
 „ tempore M. Lollii quem veluti moderatorem juventæ
 „ filii sui Augustus esse voluerat; perfida & plena sub-
 „ doli ac versuti animi consilia, per Parthum indi-
 „ cata Cæsari, fama vulgavit: cujus mors intra pau-
 „ cos dies fortuita an voluntaria fuerit, ignoratur.
Paterc. ibid. Ut res est, mense Maio pax cum Par-
 this redintegrata est.

ARSAC. Caius de pace cum Parthis initâ, ad Augustum scrip-
 258 sit. Qui ubi primum de morte M. Lollii certior est
 factus, alterum juventæ Caii moderatorem Publ. Sulpi-
 cium Quirinum statim in Syriam misit. Intereâ Parthi
 ex Armeniâ recesserunt: Caius verò in Syria hiberna
 egit. Quo tempore usus Tigranes, cum suis ad bel-
 lum propulsandum se comparavit.

Vere Caius Armeniam ingressus, primo aditu res
 prosperè gessit. *Paterculus ut suprâ.* Eamque non in-
 cruento nec inulto tamen certamine, occupavit. *Teste*
Floro lib. 4. cap. 12. Pulso autem vel capto Tigra-
 ne, (illud enim incertum est) Armenii devicti se submi-
 serunt, ut narrat Tacitus *Annal. 2.* his verbis: „ Tùm
 „ Caius Cæsar componendæ Armeniæ deligitur. Is
 „ Ariobarzanem origine Medum, ob insignem cor-
 „ poris formam & præclarum animum, volentibus
 „ Armeniis præfecit.

Addus verò Artageræ urbis post Artaxatam præci-
 puæ præfectus, ægrè ferens Tigranidis Magni stirpem

à Regni Armeniæ possessione depulsatam, & Medum ARSAC. 258.
hominem à Romanis Regem impositum; cives & alios
qui id non probarent, ad seditionem sollicitavit.
Igitur palàm omnes ab Ariobarzane defecerunt. Caius
Cæsar Artageram urbem, rebellionem intellectâ, cum Le-
gionibus Romanis obsidio cinxit. At cum Addus illud
impigrè urgere Romanos animadvertisset, Cæsarem per
dolum occidere statuit; ut Romani amisso duce, ab
urbe recedere cogerentur. Rem diverso modo narrant
veteres Historici.

Paterculus in hoc exercitu Tribunus militum,
ita rem refert. „Armeniam deindè ingressus, primâ
parte introitus rem prosperè gessit: mox in collo-
quium, cui se temerè crediderat, circa Artageram
graviter à quodam, nomine Addus, vulneratus, ex
eo, ut corpus minùs habile, ita animum minùs uti-
lem Reipublicæ habere cœpit. *lib. 2.* Dio autem in-
quit; Addus, qui Artageram tenebat, eum ad mœ-
nia pellectum, tanquam arcani aliquid dicturus, vul-
neravit. Ac is quidem urbe expugnatâ, captus est.
In excerptis à Zonara. Strabo autem, qui tunc tempo-
ris florebat, hæc ait. Artageras ad defectionem per-
duxit Ador, oppidi præfectus: Cæsaris autem duces
diuturnâ oppugnatione id ceperunt, murosque deje-
cerunt. *lib. 11. pag. 529.* Florus verò rem aliter nar-
rat; sed huic superiores Scriptores sunt præferendi.

Id ineunte Arsacidarum anno 259. accidisse vide-
tur ex diutinâ obsidione. Caius autem ex vulnere in ARSAC. 259.
parum firmam valetudinem incidit: ideòque relictâ
Armeniâ in Ariobarzanis possessione, Romam rever-
tens, Limyræ in Lyciâ pridie Kal. Martias obiit anno

ARSAC. V. C. 757. Sex. Ælio Cato. C. Sentio Saturnino Coss.
259.

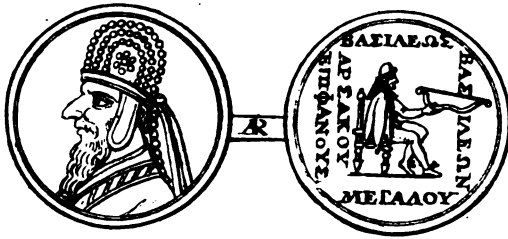
Phrahataces, Phrahatis ex Thermusâ filius, qui eâ instigante, Rex à patre fuerat designatus; tædiosum ratus expectare, dum ab ipso decedente Imperium sibi tradatur, unâ cum sceleratissimâ matre impiè adversus parentem suum conjuravit. Atque ita Phrahates, per insidias sublatus, poenam talionis luit, cum annos quadraginta regnavisset.

NUMMUS

NUMMUS
ARSACIS PHRAHATIS IV.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis tiarâ unionibus ornatâ & diademate cincti, cum trabea : ex averſa parte figura cernitur Regis more ſolito ſedentis, arcumque dextrâ gerentis, cum epigraphe: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ: id eſt, REGIS REGUM MAGNI ARSACIS ILLUSTRIS.

IDEM oris, qui in ſuperiore Rege Arſacidâ, habitus; quemque ad Orodem ſpectare ex ejus titulis diximus; præſertim verò naſtus cum naſo hujus Principis ſimilitudo, *hujus cum illius naſo*, nummum hunc Phrahâti IV. ejus filio tribuendum eſſe, omninò perſuaſerunt. Opinionem noſtram confirmare admodum videtur eadem tiara Perſica, unionibus triplice ordine interſertis, aliisſque retrò pendulis ornata; quam Orodem inter Parthos Reges primum uſurpâſſe obſervamus. Nihil eſt igitur cur filium imitari parentem voluiſſe demirêmur.

Parthorum Reges, relicto nomine proprio, ut nos docet

A a

186 ARSACES PHRAHATES IV.

+ *Conditoria* ^

Strabo lib. 15. pag. 702. omnes, in ~~fundatoria~~ Imperii memoriam, sese *Arsaces* appellârunt. Solâ igitur ἈΡΣΑΚΟΥ appellatione in monetis exaratâ adprimè tunc noscebantur: parùm solliciti, si olim à posteris ex imagine solâ dignosci facillè possent. Attamen nostrum est ex diverso oris habitu, ex barbâ, aut crispâ, aut oblongâ, ex diademate, ex tiarâ, ex mitrâ, ex propriis atque illustribus epithetis, ac denique ex Arsacidarum epochâ, alios ab aliis ~~Principes~~ discernere; in quantum diuturnus noster in pertractandis antiquis nummis usus nos edocuit.

Phrahates IV. cùm plurimis titulis insigniendus fuisset, tùm ob ingentem M. Antonii Triumviri exercitum magna ex parte delerum, tùm ob Romanos in bello captos, signaque eorum militaria sublata: solâ tamen *Magni* appellatione, quasi hoc uno verbo omnia dixisset, contentus fuit. Cætera verò cognomina, velut Arsacidis propria, tantùm usurpavit.

+ *Bracteolâ* ^

Duo sunt in hujus Regis nummo observanda; alterum, quòd ~~hæc~~ moneta adulterina sit, nempe, argenteâ ~~terminâ~~ ^{ari} superinductâ; ~~ad~~ instar denariorum Antonii; quorum plurimi ita adulterati occurrunt. Alterum quòd vox ΟΥΛΑΓΕΩ ita inverso ordine exarata, ab adulteratore ignaro forsitan inscripta fuerit.

Ut sermonem de figurâ sedente in averâ parte absolvamus, hîc locus est de arcu, quem dextrâ extensâ tenet, differendi. Instrumentum est ex corio animalium confectum, quo sagittæ emittuntur. Arcus autem dicitur ab arcendo, quòd eminùs arceat hostem, non cominùs propulset, quemadmodum ensis, aut hasta.

Arcus inventorem fuisse Apollinem ferunt, cui Neptunum sagittas dedisse, ut Pythium serpentem interficeret, narrat Hyginus *Fab.* 140. Eo armorum genere usos fuisse Parthos nos docet Ovidius *Eleg.* 1. lib. 2. *Trist.*

Num porrigit arcum

Parthus eques.

Certè Dio Phrahatem IV. cum ipso arcu depingit, cùm ad eum, Praaspi obsidione cinctis, Legatos misit Antonius. AUREA enim SELLA SEDENS AC NERVUM ARCUS PULSANS Rex barbarus Antonii Legatos dicitur excepisse.

pag. 187

**ARSACES PHRAH^ATAEES V.
REX PARTHORUM. XVI.**

ARSACES XVI..

[^] Phrahatis IV. Filius fuit

P HRAHATACES, [^] autem iste hujus Regis filius ^{ARSAC.} ^{260.} erat ex Thermusâ, Italici generis ancillâ, Regi Partho ab Augusto missâ, ut ^o pueruli, quem Tiridâtes, ^o Infantuli, [^] è Regno Armeniæ expulsus, rapuerat, curam in itinere susciperet. Phrahâtes, mulieris formosæ amore captus, ipsam in uxorem duxit. At tanti beneficii immemor, foemina regnandi cupida, contra maritum unâ cum filio conspiravit. Atque ita Phrahataces, annos circiter quinque ⁺ & viginti natus, dum fratres ⁺ ^{Supra} ejus natu majores, Thermusæ artibus, obsides Romæ detinentur; Parthorum regnum occupavit.

Verùm cùm Regii parricidii à Phrahatace perpetrati paulatim increbuisse rumor; ipseque insuper stupri consuetudinem cum matre Thermusâ habere crederetur: parricidio simul & incesto exosus popularibus; priusquam suas confirmare vires posset, per tumultum pulsus interiit. *Josephus Antiquit. Jud. lib. 18. cap. 3.*

Tùm verò nobilissimi Parthorum animadvertentes non posse sine Rege, ipsorum Rempublicam consistere; nec tamen volentes eligere alienum ab Arsacidarum sanguine; putantesque satis esse semel violatam regiam majestatem Italicæ mulieris libidinibus: Orodem per Legatos acciverunt. *Id. ibid.*

Igitur Phrahataces, ut ex Josephi verbis constat, brevi temporis spatio, hoc est, per aliquot tantum menses, Parthorum regno potitus fuisse videtur. Quod quidem contigit ineunte, ut suprà diximus, anno

A aij

188 ARSACES PHRAHATACES.

ARSAC. V. C. 757. anno verò Arsacidarum, ab Autumno
260. prioris. anni Romani inchoante, 259. quo impiissimus
+js ~~iste~~ filius in tumultu populari simul cum Thermusa
matre occisus est.

Brevissimum Phrahatacis imperium, nummos. ejus
rarissimos reddit, quamvis novam vultu ejus insignem
monetam. regni initio percussam fuisse, non dubite-
mus. Attamen inter Arsacidarum Regum, quos vidi-
mus, nummos Rex facie adeò juvenili nullus haec-
tè in nostras incidit manus.

ARSACES XVII.

ORODES, hujus nominis secundus, Arsacida qui-
dem fuit, & regii generis; sed quis fuerit ejus ^{261.}
pater, quâque oriundus stirpe, planè ignoratur. Ne-
que amplius liquet, quâ in regione degeret ~~ipse Oro-~~
~~des~~; cum, post Phrahatacis cædem, nobilissimi Partho-
rum ad eum Legatos misere, qui ad capeffendum
Parthicum Imperium ipsum à populis accersitum esse
nuntiarent.

Ubi primùm Parthici Regni habenas Orodes II.
suscepit; cum vir esset intractabilis, & ad iram pro-
nissimus; ad subditorum [†]cædes se convertit. Itaque *† sibi Populorum*
propter nimiam crudelitatem multitudini, cujus pa-
rentes occiderat, invisus, ab aliquot conjuratis est
interfectus; & ut quidam tradunt, in convivio: so-
lent enim perpetuò gestare gladios. Ut verò à pluri-
bus fertur, in venatione occisus fuit.

Ita Orodes brevi admodum tempore, ut innuit Jo-
sephus, nimirum paucis tantum mensibus, Parthorum
Imperium occupavit. Quod itidem eruitur ex Sueton-
io in *Tiberio cap. 16.* his verbis. „Data rursus potestas“
Tribunitia in quinquennium: delegatus pacandæ“
Germaniæ status: Parthorum Legati, mandatis Au-“
gusto Romæ redditis, eum quoque adire in Provin-“
ciam jussi. “

Tiberius 5. Kal. Jul. ejusdem anni V. C. 757. quo
ineunte C. Cæsar & Phrahates defuncti fuerant, ad-
optatus ab Augusto, Tribunitiam potestatem accep-
pit. Itaque Phrahataces & Orodes non plus quam an-

ARSAC.
261.

ad Tiberium

num integrum ambo, scilicet, alius post alium, regnant: cum Legati Parthorum vere anni V. C. 758. Romam profecti, ab Augusto^o in Germaniam ad Tiberium, in quâ hiemem transegerat, missi sint; ut ab eo, Imperii consorte per Tribuniciam potestatem effecto, etiam reciperentur.

Tacitus Annalium lib. 2. quâ de causâ^{xi} illi Parthorum Legati ad Augustum missi fuerint, apertè satis exponit, dum ait: „Post finem Phrahâtis & sequentium Regum, ob internas cædes, venêre in urbem „Legati à primoribus Parthis; qui Vonônem vetustissimum liberorum ejus accirent. Magnificum id sibi „credidit Cæsar; Vonônem auxit opibus, & dimisit.

ARSACES XVIII.

191

ARSACES VONONES. I.
REX PARTHORVM. XVIII.

*In cim. Ill.^æ Com.^{5æ} de Veruë
ex num. arg. drach.*

ONONEM, Phrahatis IV. Regis fi- ARSAC.
lium seniore, Romæ obsidem, quem 262.
per legationem ab Augusto Regem sibi
dari exposcerant, Parthi acceperê læ-
tantes; ut fermè ad nova imperia. Tacit.

Ann. lib. 2. nempè Arsacid. anno 260. Vidébatur enim † *Aera Argacidarum.*

ARSAC. capax ejus fortunæ , quam ei duo maxima in terris
262. offerebant imperia ; externum simul & domesticum.
Joseph. Antiq. Jud. lib. 18. cap. 3.

„ Attamen mox subiit pudor , degeneravisse Par-
„ thos , petitem alio ex orbe Regem , hostium artibus
„ infectum. Jam inter Provincias Romanas solum Ar-
„ facidarum haberi , darique. *Ubi illam gloriam trucidan-*
„ *tium Crassum , exturbantium Antonium ; si mancipium*
„ *Cæsaris , tot per annos servitutem perpeßum , Parthis im-*
„ *peritet ?* Accendebat dedignantes subditos & ipse Vo-
„ nones , diversus à Majorum institutis ; raro venatu ,

ARSAC. „ lecticæ gestamine , fastuque erga patrias epulas.
263. „ Irridebantur & Græci comites , ac vilissima utensi-
„ lium anulo clausa. Sed prompti aditus , obvia co-
„ mitas , ignotæ Parthis virtutes , nova vitia ; & quia
„ ipsorum Majoribus aliena , perindè odium pravis &
„ honestis. *Tacit. Annal. lib. 2.*

ARSAC. Brevi igitur poenitentia subiit Parthos naturâ muta-
265. biles , & indignitatum impatientissimos. Dedignaban-
tur enim facere imperata mancipii , sic vocantes ob-
sidem , & hâc appellatione exaggerantes ignominiam.
Non enim belli jure sibi Regem impositum ; sed , quod
turpius sit , per pacis contumeliam. *Josephus Antiquit.*
Jud. lib. 18. cap. 3.

+agens His omnibus de causis inviso despectoque Vonone ,
„ Artabanus , Arsacidarum è sanguine ,[†] apud Dahas ,
„ Asiæ populos , Scythiam versùs mare Caspium inco-
„ lentes , adultus excitur. Is tunc , Josépho teste , Me-
diæ Rex erat ; at , forsitan potiùs , Scythiæ.

Paruit libenter Artabanus , & præsto fuit cum exer-
citu.

citū. Cui cū occurriſſet Vonones primū, manente etiam tū in officio vulgo Parthorum; prælio victus Artabanus, retrō in Mediam repulſus eſt. Sed paulō poſt inſtauratus copiis, denuoque Parthorum ingreſſus fines, Vononem auſum conſligere vicit egregiè; ita ut cum paucis equitibus in Seleuciam confugeret. Artabanus autem magnâ cæde graſſatus in proſtigatos Parthos, & clade attonitos, in Cteſiphontem ſe recepit cum victricibus copiis. Hoc igitur modo regnum adeptus eſt. *Joſephus Antiq. Jud. lib. 18. cap. 73.*

ARSAC.
268.

Hoc eodem, ut videtur, tempore,, Ariobarzane “ Rege morte fortuitâ aſſumpto, ſtirpem ejus haud to- “ leravêrunt Armenii; tentatoque foeminæ imperio, “ cui nomen *Erato*; eâque brevi pulſâ; incerti, ſol- “ tique, & magis ſine domino, quàm in libertate, “ profugum Vononem in regnum accipiunt. *Tacit. lib. 2. Annal.* “

ARSAC.
270.

NUMMUS
ARSACIS VONONIS I.

EX MUSEO ILL² COM² DE VERUE.

Caput juvenile Regis barbati, & diademate cincti, ponè quod aquila sursum sese attollens: ex aversâ parte, Rex imberbis sedet, dextrâ arcum gerens, cum epigraphe: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ, ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ; hoc est, REGIS REGUM ARSACIS JUSTI, BENEFICI, ILLUSTRIS, AMICI GRÆCORUM.

PARTHORUM Regum nummi, licèt omnes *Arsacis* appellatione prodeant, persæpè tamen plurima præ se ferunt ad dignoscendos ab invicem Reges adeò conducibilia, ut vel indè suus unicuique nummus adsignari faciliè queat. Cùm autem in eo, de quo hîc agitur, nummo eadem prorsus occurrant epitheta, quæ primj Arsacidæ, eorumque successores, quoties egregium aliquod facinus edidissent, usurpare soliti erant; ideoque peculiari hujusce Regis nomini lucem afferre nullatenus possint: ad juvenilem ejus vultum, ut & ad aquilam, diademati ipsius velut insistentem, confugiendum est.

Nemo erit, opinor, qui reclamandum putet, si ex juvenili Arfacidæ illius facie nummus hic Vononi, Phrahatis *IV. Filio*, Romæ obsidif filio, assignetur: quem pater, postquam Augusto signa militaria, Crasso atque Antonio erepta, restituisset; cum aliis tribus filiis, amicitiae & fidei pignus, Romam misit. Quod sanè aquila, diademati ejus quodammodo insistent, videtur omninò denotare.

Ex Tacito suprà jam observavimus post mortem Phrahatis IV. & sequentium Regum, ob internas cædes, primores Parthos ad Augustum Legatos misisse, oratum, ut Vononem Phrahatis Regis filium natu majorem, Romæ obsidem, sibi Regem imponeret. Quod cum libenter Augustus annuisset, Vononem auxit opibus, & dimisit.

Tot & tantis Imperatoris Romani beneficiis devinctus Vonones, ac præsertim eò quòd ejus consensu & gratiâ avitum recuperasset imperium; rei memor, Aquilam, Romani insigne Imperii, ponè caput in nummis suis curavit apponi; ut regnum se à Romanis accepisse testaretur. Quod summo perè Parthis displicuit; cum jam alioquin ipsum Romanorum moribus ferè omnibus imbutum ægrè admodum ferrent. Ejus igitur imperata facere dedignati, poenitentiâque ducti, alium ad se Regem accersere decreverunt.

Rex ~~ille~~ imberbis sedens in omnibus Parthorum Regum nummis drachmalibus argenteis semper occurrit, tanquam perpetuus Parthicæ monetæ typus. Quemadmodum enim in Ptolemæis Ægypti Regibus Aquila fulmini insistent, ad Imperii eorum fortitudinem designandam observatur: ita & Arfacidæ ~~Principes~~ ad suam ex antiquis Regibus originem denotandam, hunc juniorem Regem apposuerunt.

Arcum Rex tenet, quemadmodum omnes Parthi, cum equites, tum pedites; de quibus sic Dio loquitur, *lib. 40. pag. 142.* Armatura eorum, ususque armorum talis est. Scuto nihil tribuunt, sed sagittis jaculisque ipsi equites utuntur, armatique majori ex parte. Pedites inter eos pauci sunt, iique infirmiores: sed & ipsi sagittarii, ad quod à pueritia exercentur: cœlo ipsis suo ac regione ad utrumque conducente. Regio enim plana ut plurimum est, & cum ad alendos equos, tum ad equitandum aptissima.

ARSACES XIX.

ARSACES ARTABANVS. III.
 REX PARTHORVM. XIX.

*In Collectione Morelliana
 ex num. arg. drach*

ARSAC.
 270.

RTABANUS maternâ origine Arsa-
 cida, ut ex *lib. 6. Annal. Taciti* disci-
 mus, apud Dahas primùm commoratus,
 deindè Mediæ Rex factus, teste *Josepho*
lib. 18. Antiq. cap. 3. (Ibi tamen Scythiæ
 potius legendum; cùm Mediæ Atropatenæ Reges

adhuc successores haberent, ut notat *Strabo pag. 523.*) ARSAC. 270.
ad Regnum Parthicum adultus à primoribus accitus, post Vononem ingenti clade profligatum, illud occupavit.

Ubi primùm accepit Artabanus Vononem ab Armeniis receptum fuisse, atque etiam, missis Romam Legatis, Regnum illud affectare: potentiores Armeniorum Niphatem, montem inter Armeniam majorem & Mesopotamiam situm, incolentium sollicitavit.

Ut verò Vonones repulsam passus est à Tiberio ARSAC. 271.
pertæso ignaviam hominis, & moto Parthi comminationibus bellum jam intentantis: cùm parum subsidii sibi in Armeniis superesse; &, vel si Romanorum armis defenderetur, bellum adversus Parthos necessario sibi suscipiendum fore animadverteret, à Rectore Syriæ Cretico Silano excitus est. Destitutus ergo omni spe regnandi Vonones, quòd potentiores Armeniorum Niphatem incolentes sequerentur factionem Artabani, huic Syriæ Præsidi Silano se dedit. Is, respectu educationis, quæ illi Romæ contigerat, hominem apud se in Syria asservavit, custodiâ circumdatum, manente tamen luxu & nomine regio. Armeniis autem Orodem unum è filiis suis Artabanus Regem imposuit. *Josephus lib. 18. Antiq. Jud. cap. 3.*

Cæterùm Tiberio haud ingratum accidit, turbari ARSAC. 272.
res Orientis; ut eâ specie Germanicum suetis Legionibus abstraheret, novisque Provinciis impositum dolo simul & casibus objectaret. *Tacit. Ann. 2. pag. 43. Edit. Antuerp. in-fol.*

Tiberius igitur de Armenia apud patres differuit, nec posse motum Orientem, nili Germanici sapien-

ARSAC. 272. tiâ, componi. Nam suam ætatem vergere; Drusi
 nondum satis adolevisse. Tunc decreto Patrum,
 permissæ Germanico Provinciæ, quæ mari dividun-
 tur, majusque Imperium quoquò adisset, quàm his
 qui sorte aut missu Principis obtinerent. Sed Tibe-
 rius demoverat Syriâ Creticum Silanum, per adfi-
 nitatem connexum Germanico. *Tac. ibid. pag. 58.*

ARSAC. 273. Interea Germanicus ad componendum Orientis sta-
 tum missus, Orodem Armeniæ Regem devicit.
Sueton. in Calig. cap. 1., Armenii autem, maximis Im-
 periis interjecti, sæpius discordes sunt, adversus Ro-
 manos odio, & in Parthum invidiâ. Fortè fortunâ
 Regem illâ tempestate non habebant, amoto Vonone:
 sed favor nationis inclinabat in Zenonem Pole-
 monis Regis Ponti filium, quod is primâ ab infantiâ in-
 stituta & cultum Armeniorum æmulatus, venatu, epu-
 lis, & quæ alia Barbari celebrant, procures, ple-
 bemque juxtâ devinxerat. *Tacit. lib. 2. Ann. pag. 64.*
 Igitur Germanicus in urbe Artaxatâ, adprobanti-
 bus nobilibus, circumfusâ multitudine, insigne re-
 gium capiti ejus imposuit. Cæteri venerantes Regem,
 Artaxiam consalutavêre, quod illi vocabulum indi-
 derant ex nomine urbis. *Tacit. ibid. pag. 64.*

ARSAC. 274. Dùm hæc geruntur, ab Rege Parthorum Artaba-
 no Legati ad Germanicum venerunt. Miserat ami-
 citiam ac fœdus memoraturos, & cupere renovari
 dextras; daturumque honori Germanici, ut ripam
 Euphratis accederet: petere interim ne Vonones in
 Syria haberetur, neu procures gentium propinquis
 nuntiis ad discordias traheret. Ad ea Germanicus,
 de societate Romanorum Parthorumque, magnificè:

ARSACES ARTABANUS III. 199

de adventu Regis & cultu sui, cum decore ac modestiâ respondit. ARSAC.
274.

Vonones Pompeiopolim Ciliciæ, maritimam urbem, amotus est. Datum id non modo precibus Artabani, sed contumeliæ Pisonis Syriæ Præfecti, cui gratissimus erat ob plurima officia & dona, quibus Plancinam ejus uxorem devinxerat. *Idem Tacitus pag. 65.*

In Ciliciam relegatus Vonones, corruptis custodibus, effugere ad Armenios, inde in Albanos Heniochosque & consanguineum sibi Regem Scytharum conatus est, specie venandi. Omissis maritimis locis, avia saltuum petiit, mox, pernicitate equi, ad amnem Pyranum contendit, cujus pontes accollæ ruperant, auditâ Regis fugâ: (neque enim vado penetrari poterat.) Igitur in ripa fluminis à Vibio Frontone Præfecto equitum vincitur. Mox Remmius evocatus, priori custodiæ Regis adpositus, quasi per iram gladio eum transigit. *Idem Tacitus ibid. pag. 68.* ARSAC.
275.

Suetonius de morte hujus Vononis sic loquitur. Tiberius procedente mox tempore etiam ad rapinas convertit animum. Sat constat Cn. Lentulum Augurem, cui census maximus fuerit, metu & angore ad fastidium vitæ ab eo actum. .... Sed & Vononem, Regem Parthorum, qui pulsus à suis, quasi in fidem P. Romani cum ingenti gaza Antiochiam se receperat, spoliatum perfidiâ & occisum. *In Tib. cap. 49.*

Germanico in Syria defuncto, Rex Parthorum Artabanus, & exercitatione venandi, & convictu Megistanum [*Megistanes sunt Regni Proceres*] absti-

ARSAC. „nuit : quod apud Parthos iustitii instar est. *Id. Sueton.*
276. *in Calig. cap. 5.*

Inciderunt in ea tempora graves motus Judæorum apud Mesopotamiam ac Babyloniam habitantium; cædesque & calamitates innumeræ : quorum omnium malorum fons atque origo fuere Asinæus & Anilæus fratres, Neerdenſes patriâ, orbatî patre, & à matre ad Textrini opificium adhibiti. Hos officinæ magister, apud quem artem didicerant, quod seriùs aliquando ad operandum accessissent, castigavit verberibus. Illi affectos se injuriâ credentes, detractis armis, quæ in ejus domûs pariete asservabantur, in quemdam se locum contulerunt, ubi fluvius scinditur; uberem pascuis, & frugum cæterorumque fructuum, qui in hiemem reponuntur, valdè feracem. Ad eos mox confluit juvenum quisque egentissimus; quorum armis stipati, pro ducibus se gerebant; nemine maleficia cohibente. *Josephus Antiquit. lib. 18. cap. 12.*

ARSAC. Cum enim facti essent inexpugnabiles, & arcem
278. sibi construxissent, dimissis exactoribus, tributa ab accolis colligebant. Quo factum est, ut, auctâ eorum potentiâ, ad quoslibet incurſandos validissimi evaderent; nemoque vicinorum eos offendere, aut armis cum illis congredi auderet: adeò ut ad Parthorum quoque Regem rumor hæc detulerit. *Id. ibid.*

ARSAC. Satrapa autem Babylonix postquàm hæc audivit,
279. malum, antequàm magis ac magis increſceret, opprimere exoptans, collecto quantum poterat è Parthis ac Babyloñis exercitu, properavit contra eos, cupiens ex improvîso opprimere; obsessâque palude, suos jussit aliquantisper quiescere. Postridie verò, Judæis

dæis Sabbaticas ferias otio publico celebrantibus, ratus non ausurum hostem in certamen descendere, sed nullo negotio victos se omnes abducturum; paulatim procedebat, ut derepente in eos irrueret. Verum Asinæus correptis primis armis, suo exemplo ad similem suos excivit audaciam, ad conferendas cum hoste manus eos animans. Et quia contemptim Satrapa veniebat, rem factam se habere putans; multis eorum cæsis, reliquos terga vertere coëgit. *Josephus Antiquit. Jud. lib. 18. cap. 12.*

ARSAC.
279.

Ejus pugnae postquam ad Parthorum Regem fama pervenit; admiratus fratrum audaciam, ad spectum eorum colloquiumque concupivit, ac confestim ad eos misit fidissimum e Satellitibus, qui, fide datâ, impunitatem & amicitiam eis offerret ipsius nomine: modò tamen venire ad se vellent. Tum Asinæus ipse quidem protectionem distulit: fratrem verò Anilæum cum muneribus ad Regem misit. Artabanus autem solum venisse Anilæum videns, rogavit, cur nam domi reliquisset Asinæum: cognitoque hunc metu intra palustria sese continere, porrectâ juveni dextrâ, securitatem promisit. Atque hoc pacto remittit Anilæum, persuasurum fratri, ut simul veniat. Hoc autem agebat Artabanus volens, conciliatis sibi his fratribus, per Judæorum virtutem illas Satrapias in officio continere, quæ, occupato alibi Rege, videbantur ad defectionem spectare. Verebatur enim, ne, dum ipse rebelles perdomat, Asinæus, auctis apud Babyloniam viribus, sive volentibus provincialibus, sive invitis; à maleficiis non temperaret. *Idem Josephus ibidem.*

Cc

ARSAC.
279.

Paucis diebus interjectis, ambo fratres fidenter ad Artabanum perveniunt: quos ille perlibenter excepit; ostensumque inter epulas magistro militum Abdagasi Asinæum prædicavit, denarrans, quantâ fortitudine bella gerere soleat. Is cum rogasset, ut, bonâ Regis veniâ, liceret illum interficere, pœnasque tot malefactorum de eo sumere, quibus Parthos læserat, negavit se Rex hoc permissurum in hominem, qui se credidisset suæ fidei, datâ dextrâ confirmatæ, & jure jurando adhibito. *Id. ibid.*

ARSAC.
280.

Interea Rex, datis mox muneribus, Asinæum dimittit. Ille domum reversus, castella partim nova condidit, partim, quæ prius habuerat, firmavit munitionibus: brevique in tantum auctus est, ut Mesopotamia tota ab ipsius penderet nutibus. *Id. ibid.*

ARSAC.
281.

ARSAC.
282.

283.

284.

Artabanus, domitis rebellibus, bellum adversus circumjectas nationes gessit ex Tacito. *Annal. lib. 6.* quod illos haud dubiè copiis adjuvissent: interim Asinæus dominatum suum in dies adaugebat, confirmabatque; quantum ante eum nemo alius, à talibus exorsus initiis: nec contentus honoribus Babyloniorum; à Parthorum quoque observabatur Ducibus, qui in vicinas Provincias cum imperio mittebantur.

285.

Venerat fortè in Babylonicam regionem Parthorum quidam dux cum conjuge, tam aliis dotibus, quàm insigni formâ, laudatâ usque ad miraculum. Hanc, sive adspectu, sive famâ, cognitam adamavit Asinæi frater Anilæus: &, cum neque suis imperare posset cupidinibus, neque ulla alia spes esset potiundi muliere, bello maritum ejus petiit: primoque conflictu cæso Partho, uxor in victoris potestatem & thalamum per-

venit : quod quidem magnarum calamitatum tam ipsi ,
quàm fratri fuit principium.. *Id. ibid.*

ARSAC.
286.

Et certè de tali connubio ambos fratres meritò objurgabant amici utriusque primarii; indignum facinus dictitantes , contra Hebraicæ gentis ritus ac leges ductam uxorem barbaram , deditam impiis patriæ suæ superstitionibus. Quare videndum , ne , dum corporis voluptati nimium indulgent , à Principatu excidant , quem divino favore consecuti sint. Sed adeò nihil profectum est his admonitionibus ; ut præcipuus quidam confossus sit , dum liberius invehitur. Attamen , cum majores in dies concursus ad Asinæum & vociferationes fierent , tandem hic super ea fratrem admonuit , antè acta objurgans ; & jubens , ut in posterum resipiscat , mulieremque domum ad cognatos ipsius remittat. Nihil tamen hâc admonitione effectum est : quia mulier sentiens propter se murmur esse in populo ; & verita ne Anilæo propter amorem sui durius aliquid accideret ; veneno Asinæum ejus fratrem sustulit ; secuta , quod sub amatore judice impunè auferret hoc facinus. *Id. ibid.*

Cæterum Anilæus , ad se unum jam principatu re-
daçto , cum exercitu impetum fecit in vicos Mithridatis , viri apud Parthos nobilissimi , qui in matrimonio habebat Artabani filiam ; eosque magnâ prædâ abactâ , populatus est : nam & pecuniam multam , & mancipia reperit , pecoraque , & res alias , quibus fortunæ possunt auctiores fieri. *Id. ibid.*

ARSAC.
287.

Mithridates vero , qui fortè non procul aberat , auditâ vicorum expugnatione , indignè ferens ultrò se ab Anilæo laceffitum injuriâ ; habitamque ludibrio suam dignitatem judicans ; excitâ juvenum manu , collectoque

C c ij

ARSAC. equitatu, quàm potuit, maximo, obviam profectus
 287. est, conflicturus cum Anilæo; & cum ad vicum
 quemdam ex suis pervenisset, ibi quievit: quòd de-
 crevisset postridie Judæos aggredi Sabbato instante,
 quod illis religioso otio colitur. *Id. ibid.*

Quâ de re præmonitus Anilæus à barbaro natione
 Syro, alterius cujusdam vici incolâ, & inter cætera
 diligenter edoctus, quo loco Mithridates celebraturus
 esset cum suis convivium: jussu curare corpus milite,
 noctu contra hostes properavit, ut inopinos opprime-
 ret. Quò delatus circa quartam vigiliam, partim sopi-
 tos occidit, partim attonitos fugâ coëgit salutem quæ-
 rere. Mithridatem etiam vivum captum secum abduxit,
 nudum super asinum impositum, quæ apud Parthos
 gravissima habetur contumelia. Quem cum sic ad syl-
 vam quandam perduxisset, hortantibus amicis, ut il-
 lum interficeret; ipsi diversum visum est, neganti
 occidendum virum genere apud Parthos præcipuum,
 & honoratum affinitate regiâ. Atque ita Mithridates
 dimittitur. *Id. ibid.*

ARSAC.
 288. Hic domum reversus, ab uxore exceptus est con-
 vitio, quòd Regis gener, post acceptas à Judæis tot
 tam insignes injurias, nunc captivus etiam vitam eis
 debere sustineret precariam. Aut igitur, inquit, pristi-
 nam virtutem recipe; aut Deos testor, quibus curæ est
 Regum dignitas, me tuâ conditione postea non usuram.
 Mithridates partim non ferens quotidianum opprobrium,
 partim timens mulieris elatum animum, ne divortium
 faceret; invitus quidem, coëgit tamen quantas potuit
 copias; indignum se ipse vitâ existimans, si homo
 Parthus Judæis victoriam cederet. *Id. ibid.*

ARSACES ARTABANUS III. 205

Anilæus verò, ubi cognovit adventare cum valido exercitu Mithridatem, turpe ducens continere se intra palustria, & sperans fortunam contra hostes priori similem, fretusque milite jam assueto vincere; & ipse contrà eduxit copias, cui, præter veteranos, multi tum etiam, prædæ cupidine, se adjunxerant, rati profligandum hostem, quàm primum in conspectum venerit.

ARSAC. 288.

Id. ibid.

Progressos autem meridiano tempore per regionem inaquosam ad 90. stadia, Mithridates adoritur æstu & siti, laboreque itineris adeò fessos; ut arma ægrè sustinerent, ipse recentibus viribus. Confestimque Anilæi militibus in fugam versis; tanta secuta est cædes, ut multa virorum millia caderent. Anilæus autem, stipatus globo juvenum, effusissimâ fugâ se in quandam sylvam recepit, relictâ Mithridati lætissimâ victoriâ.

Id. ibid.

Verùm ad Anilæum brevi confluxit magna multitudo perditorum hominum, qui licentiam pluris quàm propriam salutem facerent: itaque detrimentum, quod acceperat in prælio, suppletum est duntaxat numero. Neque enim conferendi erant cum illis, qui ceciderant; eò quòd essent rudes militiæ. Duxit tamen eos contra Babyloniorum castella, latèque omnia devastavit.

ARSAC. 289.

Id. ibid.

Tùm Babylonii, reliquique hostes miserunt Neerdam (hæc urbs erat Babylonix regionis) ad Judæos, qui Anilæum ad supplicium depolcerent: quod cum non impetrarent, neque enim illis integrum erat hominem dedere; ad pacem eos invitaverunt. Quibus tractationem de conditionibus pacis admittentibus, missis

ARSAC. sunt, tam ab illis, quàm à Babyloniiis Legati ad Anilæum.
 289. Tum Babylonii, perlustrato diligenter loco, in quo se continebat Anilæus: clàm noctu irruunt in sopitos & gravatos crapulâ; & impunè quotquot adepti sunt, interficiunt, atque in iis ipsum Anilæum: cùm in tanta ille felicitate florentior in dies, annos amplius octodecim exegisset. *Id. ibid.*

ARSAC. Nunc ad Parthorum Regem Artabanum revertamur.
 291. „ Is metu Germanici, fidus Romanis, æquabilis „ in suos; mox superbiam in Romanos, sævitiam in „ populares sumpsit. Fretus bellis, quæ secunda adversum circumjectas nationes exereverat, & senectutem „ Tiberii, ut inermem, despiciens; avidusque Armeniæ, cui defuncto Rege Artaxiâ, Arsacem liberorum suorum veterrimum imposuit, additâ contumeliâ. Et missis, qui gazam à Vonone relictam in Syria Ciliciaque reposcerent, simul veteres Persarum „ ac Macedonum terminos, seseque invasurum possessa Cyro, & post Alexandro; per vaniloquentiam ac „ minas jactabat. *Tacit. Ann. lib. 6. pag. 156.* Addit verò Dio Artabanum, cùm id à Tiberio impunè tulisset, Cappadociam quoque attentavisse, & superbiùs tractavisse Parthos. Quâ de causâ non pauci ab eo defecerunt. *Lib. 58. pag. 731.*

ARSAC. „ Igitur C. Cestio, M. Servilio Consulibus nobiles
 292. „ Parthi Romam venerunt, ignaro Rege Artabano..... „ Parthis mittendi secretos eos nuntios validissimus „ auctor fuit Sinnaces, insigni familiâ, ac perindè opibus; & proximus huic Abdus, ademtæ virilitatis. „ Non despectum id apud Parthos, ultròque potentiam habet. Ii adscitis & aliis primoribus, quia ne-

minem gentis Arfacidarum summæ rei imponere poterant, interfectis ab Artabano plerisque, aut nondum adultis; Phrahatem Regis Phrahatis filium Româ poscebant. Nomine tantum & auctore opus, ut sponte Cæsaris, ut genus Arfacis, ripam apud Euphratis cerneretur. Cupitum id Tiberio. Ornat Phrahatem, accingitque paternum ad fastigium: destinata retinens; consiliis & astu res externas moliri, arma procul habere. *Tacitus Annal. lib. 6. pag. 156.*

ARSAC.
292.

Interea cognitis insidiis, Artabanus tardari metu, modò cupidine vindictæ inardescere. Et barbaris cunctatio, servilis: statim exsequi, regium videtur. Valuit tamen utilitas, ut Abdum, specie amicitiae vocatum ad epulas, lento veneno inligaret: Sinna- cem dissimulatione ac donis, simul per negotia, moraretur. *Id. ibid.*

Phrahates apud Syriam, dum omisso cultu Romano, cui per tot annos insueverat, instituta Parthorum sumit, patriis moribus impar, morbo absumptus est. Sed non Tiberius omittit incepta. Tiridatem sanguinis ejusdem, æmulum Artabano, recuperandæque Armeniæ Hiberum Mithridatem deligit, conciliatque fratri Pharasmani, qui gentile imperium obtinebat: & cunctis quæ apud Orientem parabantur, L. Vitellium præfecit. *Id. ibid.*

Ex regulis, prior Mithridates Pharasmanem fratrem perpulit, dolo & vi conatus suos juvare; reperi- tique corruptores, ministros Arfacis Armeniæ Regis, & Artabani filii, multo auro ad scelus cogunt; simul Hiberi magnis copiis Armeniam irrumpunt, & urbe Artaxatâ potiuntur. *Id. ibid.*

ARSAC.

293.

Quæ postquàm Artabano cognita; filium Orodem ultorem parat, datque Parthorum copias, & mittit, qui auxilia mercede facerent. Contrà, Pharasmanes adjungere Albanos, accipere Sarmatas, quorum Sceptruchi utrinque donis acceptis, more gentico diversa induère. Sed Hiberi locorum potentes, Caspiâ viâ Sarmatam in Armenios raptim effundunt. At qui Parthis adventabant, facilè arcebantur, cùm alios incessus hostis clausisset, unum reliquum, mare inter & extremos Albanorum montes, æstus impediret. Quia flatibus Etesiarum implentur vada, hibernus auster revolvit fluctus, pulsoque introrsùs freto, brevia litorum nudantur. *Id. Tacit. ibid. pag. 157.*

Interim Orodem sociorum inopem, auctus auxilio Pharasmanes vocare ad pugnam, & detrectantem incessere, adequitare castris, infensare pabula; ac sæpè, in modum obsidii, stationibus cingebat; donec Parthi, contumeliarum insolentes, circumstiterent Regem, poscerent prælium. Atque illis sola in equite vis: Pharasmanes & pedite valebat. Nam Hiberi Albanique saltuosos locos incolentes, duritiæ patientiæque magis insuevère.

Cæterùm directâ utrimque acie, Parthus Imperium Orientis, claritudinem Arsacidarum: contraque ignobilem Hiberum, mercenario milite, dissemebat. Pharasmanes, integros semet à Parthico dominatu: quantò majora peterent, plus decoris victores; aut, si terga darent, flagitii atque periculi laturos: simul horridam suorum aciem, picta auro Medorum agmina: hinc viros; indè prædam ostendere;

dere. Enimverò apud Sarmatas non una vox Ducis: " ARSAC.
Se quisque invicem stimulant, ne pugnam per sa- " 292.
gittas inirent; impetu & cominùs præveniendum: "
Id. ibid. "

Variæ hinc bellantium species. Cùm Parthus se- "
qui vel fugere pari arte fuerat, distraheret turmas, "
spatium ictibus quæreret: Sarmatæ, omisso arcu, "
quo brevius valent, contis gladiisque ruerent. Modò "
equestris prælii more, frontis & tergi vices: aliquan- "
do, ut conferta acies, corporibus & pulsu armorum "
pellerent, pellerentur: Jamque & Albani Hiberique "
prensare, detrudere, ancipitem pugnam Parthis fa- "
cere. Quos super, eques & propioribus vulneribus "
pedites adfligebant. *Id. Tacit. ibid. pag. 158.* "

Inter quæ Pharasmanes Orodesque, dum strenuis "
adsunt, aut dubitantibus subveniunt, conspicui eoque "
gnari, clamore, telis, equis concurrunt: instantius "
Pharasmanes. Nam vulnus per galeam adegit; nec "
iterare valuit, prælatus equo; & fortissimis satellitum "
protegentibus faucium. Fama tamen occisi falsò cre- "
dita exterruit Parthos; victoriamque concessere. "
Id. Tacit. ibid. "

Quo factò (addit Josephus) & Armeniam denuò "
amiserunt; &, pervadente totam eorum ditionem "
bello, nobilissimi quique ejus gentis ceciderunt unà "
cum Regis filio, & multis popularium millibus. *Antiq.*
lib. 18. cap. 6.

Mox Artabanus totâ mole regni ultum iit. Peritiâ, " ARSAC.
locorum ab Hiberis melius pugnatum. Nec ideò ab- " 292.
scedebat, nî, contractis Legionibus, Vitellius & sub- "
dito rumore, tanquam Mesopotamiam invasurus, "

Dd

ARSAC. 292. metum Romani belli fecisset. Tùm, omiſſa Armenia, verſaque Artabani res: implicente Vitellio deferrent Regem ſævum in pace, & adverſis præliorum exitioſum. *Tacit. Annal. 6. pag. 158.*

Igitur Sinnaces, quem antea inſenſum memoravi, patrem Abdageſem, alioſque occultos conſulit, & tunc continuis cladibus promptiores ad defectionem trahit, adfluentibus paulatim qui metu magis, quàm benevolentia ſubjecti, repertis auctoribus, animum ſuſtulerant. *Tacit. Ann. 6. ibid.* Atque, ut addit Joſephus, Vitellius, etiam pecuniâ corruptis aliquot amicis & cognatis regiis, ipſum Artabanum conabatur occidere. *Antiquit. lib. 18. cap. 6.*

Ille, intellectâ fraude, nec ullum inveniens remedium, quod ab optimatibus immineret periculum, habensque ſuſpectos & eos, qui in fide manebant, quaſi benevolentiam fingeret, primâ quâque occasione tranſituri in partes adverſas; fugâ ſe ad Satrapias ſuperiores ſervavit incolumem. *Id. Joſeph. ibid.*

Neque igitur jam aliud Artabano reliquum, quàm ſi qui externorum, corpori cuſtodes aderant, ſuis quiſque ſedibus extorres; quibus neque boni intellectus, neque mali cura; ſed mercede aluntur, miniſtri ſcleribus. His adſumptis, in longinqua & contermina Scythiæ fugam maturavit, ſpe auxilii: quia Hircanis Carmaniſque per adſinitatem innexus erat. Atque interim poſſe Parthos abſentium æquos, præſentibus mobiles, ad prænitentiam mutari. *Tacit. ut ſuprà Annal. 6. pag. 158.*

At Vitellius, profugo Artabano, & flexis ad novum Regem popularium animis, hortatus Tiridatem

parata capeffere, robur Legionum, sociorumque ri-^{ARSAC.}
 pam ad Euphratis ducit. Sacrificantibus, cùm hic mo-^{292.}
 re Romano, Suovetaurilia daret, ille equum placando
 amni adornasset; nuntiavêre accolæ Euphratem,
 nullâ imbrium vi, spontè & immensum attolli: si-
 mul albetibus spumis in modum diadematis sinua-
 re orbes; auspiciu prosperi transgressus. Quidam
 callidiùs interpretabantur, initia conatus secunda, ne-
 que diuturna: quia eorum, quæ terrâ cœlove por-
 tenderentur, certior fides: fluminum instabilis natu-
 ra, simul ostenderet ~~omnia~~, raperetque. *Id. ibid.* ^{omina, A}

Sed Ponte navibus effecto, transmissoque exerci-
 tu, primus Ornospades multis equitum millibus in
 castra venit: exsul quondam, & Tiberio, cùm Dal-
 maticum bellum conficeret, haud inglorius auxilia-
 tor, atque ob id ab eo civitate Romanâ donatus.
 Mox repetitâ amicitia Regis, multo apud eum hono-
 re, præfectus campis, qui Euphrate & Tigre inclu-
 tis amnibus circumflui, Mesopotamiæ nomen acce-
 perunt. Neque multò post, Sinnaces auget copias:
 & columen partium Abdageses, gazam & paratus
 regiones adjecit. *Id. ibid. pag. 159.*

Vitellius ostentasse Romana arma satis ratus, mon-
~~et~~ Tiridatem, primoresque: hunc, Phrahâtis avi &
 altoris Cæsaris; quæ utrobique pulchra, meminerit:
 illos, obsequium in Regem, reverentiam in Romanos,
 decus quisque suum & fidem retinèrent. Exin cum
 Legionibus in Syriam remeavit. *Id. ibid.*

Interea Tiridates, volentibus Parthis, Nicepho-
 rium & Anthemusiada, cæterasque urbes, quæ Ma-
 cedonibus sitæ, græca vocabula usurpant, Halum-

ARSAC.
292.

„que & Artemitam Parthica oppida recepit : certanti-
 „bus gaudio, qui Artabanum Scythas inter educum
 „ob scævitiā exsecrati, come Tiridatis ingenium
 „Romanas per artes sperabant. Plurimum adulationis
 „Seleucienſes induere, civitas potens, ſepta muris, ne-
 „que in barbarum corrupta, ſed conditoris Seleuci ~~no-~~
 „~~men~~ retinens: Trecenti opibus, aut ſapientiā delecti, ut
 „Senatus. Sua populo vis; & quoties concordēs agunt,
 „ſpernitur Parthus: ubi diſſenſere, dum ſibi quiſque
 „contra æmulos ſubſidium vocant, accitus in par-
 „tem, adverſum omnes vaſcit. Id nuper acciderat
 „Artabano regnante, qui plebem primoribus tradidit
 „ex ſuo uſu. Nam populi imperium, juxta liberta-
 „tem: paucorum dominatio, regiæ libidini propior
 „eſt. Tū adventantem Tiridatem extollunt, vete-
 „rum Regum honoribus, & quos recens ætas largiūſ
 „invenit. Simul probra in Artabanum fundebant, ma-
 „ternā origine Arſacidem, cetera degenerem. Tiri-
 „dates rem Seleucienſem populo permittit. *Id. ibid.*
 „Mox verò conſultans, quonam diē ſolemnia regni
 „capeſſeret, litteras Phrahatis & Hieronis, qui vali-
 „diſſimas præfecturas obtinebant, accipit, brevem
 „moram precantium. Placitumque opperiri viros præ-
 „pollentes. Atque interim Cteſiphon, ſedes Imperii
 „petita. Sed, ubi diem ex diē prolatabant, multis
 „coram & adprobantibus, Surena patrio more Tiri-
 „datem inſigni regio evinxit. *Id. ibid.*
 „Quod ſi ſtatim Tiridates interiora, cæterasque na-
 „tiones petiviſſet; oppreſſa cunctantium dubitatio,
 „& omnes in unum cedebant. Adſidendo caſtellum,
 „in quod pecuniam & pellices Artabanus contulerat,

dedit spatium exuendi p̄acta. Nam Phraates & Hiero, " ARSAC.
& si qui alii delectum capiēdo diademati diem non " 292.
concelebraverant, pars metu, quidam invidiā in "
Abdagēsē, qui tūm aulā & novo Rege potiebatur, "
ad Artabanum vētēre. *Id. ibid.* "

‡ In Hyrcanis repertus est, illuvie oblitus, & ali- " ‡ Inque
menta arcu expediens. Ac primò, tanquam dolus " ARSAC.
pararetur, territus: ubi data fides reddendæ domi- " 293.
nationis v̄nisse; adlevatur animus, & quæ repen- "
tina mutatio, exquirat. Tūm Hiero pueritiā Tiri. "
datis increpat: neque penēs Arsacidem imperium; "
sed inane nomen apud imbellem externā mollitiā: "
vim in Abdagēsē domo. Sensit vetus regnandi arti- "
fex, falsos in amore, odia non fingere. Nec ultrā "
moratus, quā dum Scytharum auxilia conciret, "
pergit properus, & præveniēns inimicorum astus, "
amicorum pœnitentiā. Neque exuerat pædorem, "
ut vulgum miseratione adverteret. Non fraus, non "
preces: nihil ommissum, quo ambiguos illiceret, "
prompti firmarentur. *Id. ibid.* "

„ Jamque multā manu propinqua Seleuciæ adven-
tabat, cū Tiridates simul famā, atque ipso Arta-
bano perculsus, distrahi consiliis, iret contrā, an
bellum cunctatione tractaret. Quibus prælium &
festinati casus placebant, dijectos & longinquitate
itineris fessos, ne animo quidem satis ad obsequium
coaluisse differunt: proditores nuper hostesque
ejus, quem rursūm foveant. *Id. ibid.* "

„ Verū Abdagēsē regrediendum in Mesopota-
miam censebat, ut, amne objecto, Armeniis interim
Elymaisque, & ceteris à tergo excitis, aucti copiis "

ARSAC.
293.

„socialibus, & quas dux Romanus misisset, fortunam
 „tentarent. Ea sententia valuit, quia plurima auctoritas
 „penès Abdagêsen, & Tiridâtes ignavus ad pericula erat.
 „Sed fugæ specie discessum, ac principio à gente Ara-
 „bum factò, ceteri domos abeunt, vel in castra Ar-
 „tabani: donec Tiridâtes cum paucis in Syriam re-
 „vectus, pudore proditiōis omnes exsolvit. *Id. Tacit.*
 „*ibid. pag. 161.*

Hoc pacto Artabanus, Scytharum auxilio, Tiridatem non magno labore expulit. *Dio lib. 58. pag. 637.*

„Per idem tempus, teste Suetonio, Tiberius Im-
 „perator Artabani Parthorum Regis laceratus est lit-
 „teris, parricidia & cædes, & ignaviam, & luxu-
 „riam objicientis, monentisque, ut voluntariâ morte,
 „maximo, justissimoque civium odio quamprimùm
 „satisfaceret. Postremò semetipse pertæsus talis episto-
 „læ principio, tantum non summam malorum suorum
 „professus est. „Quin etiam paulò post supremum
 „diem obiit: nempè 17. Kalend. April. anno V. C. 789.
 „Cajusque Caligula Germanici filius ei successit. *Sueton.*
in Tiber. cap. 66.

Ut Tiberii mortem rescivit Artabanus, impunè Armeniam aggressus, Syriam quoque invadere instituerat, ut ex Dione patet *lib. 59. pag. 760*: Et certè huic inhians regno, cum Herode, Herodis Magni filio, Galilææ atque Perææ Tetrarchâ societatem inierat. Argumento erant ipsius Tetrarchæ apparatus, qui in arm^{am}entariis suis tantum habêret armorum, quantum instruendis virorum septuaginta millibus sufficeret. Quæ quidem omnia comparâsse credebatur Herodes, quòd Artabano Parthorum Regi favêret: nimirum, ut mi-

^{hic} ~~ille~~ negotio, quam dudum adfectabat, Syriam potiretur. *Josephus Antiq. Jud. lib. 18. cap. 9.*

Primo igitur vere Artabanum cum ingenti exercitu ARSAC. Mesopotamiam ingressum Lucius Vitellius Syriæ Præ- 293. ses, obviam ei derepente ad Euphratem factus, ita exterruit, ut in colloquium veniret, ac sacrificare eum Augusti & Caii (Caligulae) statuis cogeret: pacis conditiones, quæ ex usu Romanis essent, daret; liberosque ejus obsides acciperet. Hæc Dio *lib. 59.* Cui adstipulatur Suetonius in vita Caligulae *cap. 14.* ubi in hæc erumpit verba. „ Namque Artabanus Parthorum Rex odium semper, contemptumque Tiberii præ se ferens, „ amicitiam Caii ultro petiit: venitque ad colloquium „ Legati Consularis: & transgressus Euphratem, aqui- „ las & signa Romana, Cæsarumque imagines ado- „ ravit. “

Convenerunt ergo ad Euphratem Artabanus & Vitellius: ubi in medio pontis sibi occurrerunt cum suisque satellitibus. Postquam autem de foedere convenit, Herodes Tetrarcha utrumque excepit convivio: tabernaculo magno sumptu erecto in medio fluminis. Nec multo post Artabanus misit Caio filium Darium obsidem cum multis muneribus: inter quæ etiam virum staturâ cubitorum septem, genere Judæum, Eleazarum nomine; qui propter vastitatem gigas cognominatus est. Post hæc Vitellius Antiochiam rediit, Artabanus in Babyloniam. *Joseph. Antiq. Jud. lib. 18. cap. 6.*

Tum Herodes Tetrarcha, volens primus nuntiare Cæsari de impetratis obsidibus; omnibus diligenter perscriptis, misit ad eum tabellarios, nihil amplius relinquens significandum per Consularem Præsidentem.

ARSAC. 293. Quare supervenientibus Vitellii litteris , Cæsar rescriptit , omnia sibi jam antè esse cognita ex Herodis nuntiis. *Id. Joseph. ibid.*

Recuperatâ salute , Caius Caligula , cùm in adversam valetudinem rursùs incidisset , Darium Artabani filium cum multis aliis muneribus ab ipso Romam ad se missum , summa cum lætitia recepit ; secumque , ut videtur , in Palatio asservavit.

Interim Herodes Galilææ atque Perææ Tetrarcha unâ cum Herodiade uxore Romam adveniens , Puteolos appulit. Caius tùm fortè apud Baias versabatur. (Id oppidulum est Campaniæ , quinque fermè stadiis à Puteolis distitum.) Dum autem Caium ibi salutat Herodes , Agrippæ Judææ Regis , ejus fratris , Aristobuli filii , litteræ afferuntur , quas , ipso præsentè perlegit Imperator , accusantes Herodem , quòd partibus Artabani faveret contra Caii novum Imperium. Quare Cæsar commotus , percontatus est Herodem , vera-ne essent quæ nuntiarentur de armorum numero ? Quo annuente , neque enim vera negare poterat : satis approbatam putans defectionem , ademptam illi Tetrarchiam ad Agrippæ Regnum adjecit ; pecuniâ quoque ejus huic insuper attributâ. Herodem verò apud Lugdunum urbem Galliæ perpetuo damnavit exsilio. *Josephus Antiquit. Jud. lib. 18, cap. 9.*

Per idem fermè tempus Caius novum atque inauditum genus spectaculi excogitavit. Nam Baiarum medium intervallum Puteolanas ad moles trium millium & sexcentorum ferè passuum ponte conjunxit ; contractis undique onerariis navibus , & ordine duplici ad anchoras collocatis , superjectoque aggere terreno , ac directo

directo in Appiæ viæ formam. Per hunc pontem ultrò ARSAC. 294.
citroque commeavit biduo continenti. Primo die phalerato equo, insignisque quercicâ coronâ, & securi, & cetrâ, & gladio, aureâque chlamyde. Postridie quadrigario habitu, curriculoque bijugi famosorum equorum, præ se ferens Darium puerum ex Parthorum obsidibus: comitante Prætorianorum agminē & in essedis cohorte amicorum. *Suetonius in Calig. cap. 19.* De quo mentionem quoque facit Dio, his verbis: Sequebantur eum inter reliquum apparatus spolia, & Darius, Arsacidarum generis, unus ex obsidibus Parthicis, tum amici ejus, ac socii in curribus, vestibus floridis, ac exercitus etiam reliquus; singuli peculiariter ornati. *Dio lib. 59. pag. 750.*

L. Vitellius, qui ex administratione Syriæ non mediocrem gloriam retulerat; post susceptum ei Petro- ARSAC. 295.
nium, accersitus est Romam à Caio, ut interficeretur. Crimini enim ipsi dabatur, quod Parthi Regem suum Tiridatem à Tiberio missum expulissent. *In excerptis Dion. ab Henr. Valesio, clarissimo doctissimoque viro editis. pag. 670.*

Mithridates Hiberus, Armeniæ Rex, à subditis accusatus videtur, quem Caius accersitum in vinculis ARSAC. 296.
Romæ prius detinuit, ac demum in exsilium pepulit: ut testatur Seneca *lib. de Tranquillitate cap. 11.* Cui suffragantur Tacitus *Annal. lib. 11. cap. 8.* & Dio *lib. 60. pag. 769.* Caius Romanorum Imperator occisus est A. D. IX. KAL. FEB. anni V. C. 794. & ejus patruus Tib. Claudius à militibus electus est.

Izates Adiabenes Rex, belli domestici metu, partem fratrum suorum unâ cum propriis filiis Romam

E e

ARSAC. ad Claudium Imperatorem, partem ad Artabanum
297. Parthorum Regem, mittit, futuros utrobique obsides.
Joseph. Antiq. Jud. lib. 20. cap. 2.

ARSAC. Cæterum Parthorum Rex Artabanus, cum sensisset
298. structas sibi insidias à Satrapis, nec in suo regno diutius
manere tutum existimaret; ad Izatem Adiabenum con-
ferre se decrevit; ejus consilio quæsiturus salutem, &
si fieri posset, reditum in patriam. Assumptis igitur
cognatis & familiaribus circiter mille numero, incidit
in Izatem in itinere, ex regio strepitu sibi cognitum,
ipse ei de facie non notus. Ad quem propius accedens,
primum adoravit more patrio; deinde in hæc verba
erupit. Ne despicias me, Rex, tuum supplicem, neve
contemnas opis indigum. Dejectus enim in privatam
fortunam è regio fastigio, ad tuum auxilium confugi.
Quamobrem ad instabilitatem humanæ felicitatis res-
piciens, tuis quoque rebus prospice, cum intelligas,
quibus omnes sumus obnoxii casibus. Si enim me inub-
tum siveris, animabitur in cæteros quoque Reges au-
dacia inconditæ multitudinis. Hæc ille demisso vultu
lachrymans. *Id. ibid.*

Izates autem, audito ejus nomine, vidensque ad-
stare supplicem Artabanum; ab equo desiliit; & Bono,
inquit, animo esto, Rex, nec turberis præsentī cala-
mitate, quasi immedicabili. Brevi enim finem habe-
bit tua mœstitia: inveniesque amicum & socium me-
liorem, quàm fortè sperasti hætenus. Aut enim te in
Parthorum regnum restituiam; aut meum tibi cedam.
Id. ibid.

Hæc locutus, imposito in equum Artabano, pedes
ipse eum comitabatur, majori Regi hunc honorem

exhibens. Id Parthus Rex tulit permolestè, juravitque per futuram suam fortunam ac dignitatem, descendurum se, nisi ille rursùm ascenderet, & præeederet. Arsac. 298.
Tùm alter, morem ei gesturus, in equum insiliit; & perducto in suam regiam, omnem honorem habuit, in confessibus ac conviviis honoratiorem locum ei tribuens; habitâ ratione non præsentis ejus statûs, sed dignitatis pristinæ; reputansque eadem posse cuivis mortalium accidere. *Id. Josephus ibid.*

Scripsit etiam ad Parthos, suadens ut suum Regem reciperent; fidem suam interponens, non fore eum injuriarum memorem: paratus & jurejurando omnem illis dubitationem eximere. Parthi verò non recusabant eum recipere; sed posse se negabant; quòd jam principatum dedissent alteri, nomine Cinnamo. Periculum enim esse, ne, altero revocato, omnia flagrant bellis civilibus. Cinnamus autem, voluntate procerum cognitâ, cum esset alumnus Artabani, & alioquin honesto ingenio præditus, scribit ei, ut acceptâ à se fide, reverteretur, recepturus amissum dignitatis fastigium. A quo ille persuasus rediit. *Id. ibid.*

Cinnamus autem obviam profectus, adorato & Regis appellatione salutato, diadema suo capiti detractum imposuit. Sic Artabanus Izatæ operâ, in regnum suum, undè ejectus à magnatibus fuerat, restitutus est. Nec fuit beneficiorum immemor, sed affecit Izatem maximis qui apud ipsos habentur honoribus. Nam & tiam rectam ei gestare permisit, & in aureo lecto cubare; quæ honoris insignia concessa sunt solis Parthorum Regibus, donavitque ei regionem magnam ac bonam, ademptam ditioni Regum Armeniæ; cui

E e ij

220 ARSACES ARTABANUS III.

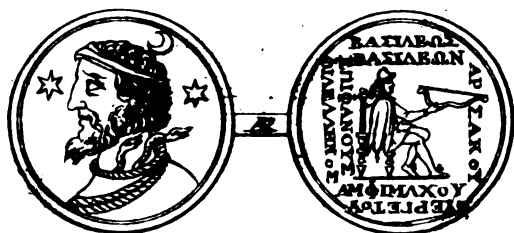
ARSAC. nomen est Nisibis. In eâ olim Macedones condide-
 298. rant urbem Antiochiam, Mygdoniam cognomine.
 Atque hos honores Izates accepit à Parthorum Rege
 præmium. *Id. Josephus ibid. Antiquit. Jud. lib. 20. cap. 2.*

ARSAC. Non multò post Artabanus decessit; postquàm octo
 299. & viginti annos regnâsser.

NUMMUS
ARSACIS ARTABANI III.

EX COLLECTIONE MORELLIANA.

Caput Regis barbati, & diademate ornati; cujus collo circumvoluti duo serpentes sursum se attollunt. Hinc & indè stella cernitur, facie Principis intermediâ. In vertice verò Luna crescens. In aversâ parte Rex imberbis sedet, arcum tenens; cum Epigraphæ: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΤ ΑΜΦΙΜΑΚΟΤ ΕΤΕΡΡΕΤΟΤ, ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ; hoc est, REGIS REGUM ARSACIS, UNDIQUE PUGNATORIS, BENEFICI, ILLUSTRIS, AMICI GRÆCORUM.

*hunc titulum
vixit Artabanus.
Sed male.*

SINGULARE illud Epitheton ΑΜΦΙΜΑΧΟΤ in hujusce Parthi Regis nummo exaratum omninò suadet, ut Artabano Tertio eum adsignemus. Vox enim illa, ex ἀμφι. & μάχη composita, nihil aliud, quàm circum circa, seu undique pugnatorem significat. Sin autem hujus Regis gesta animo perpendamus, eum ubique gentium acie decertasse reperiemus. Nempè primùm ad Parthorum Imperium à primoribus ac-

cîtus, contra Vononem acerrimè belligeravit: ac priori quidam prælio victus, cum majoribus redux copiis, ingenti certamine superatum vicissim Vononem, profligatumque è regno expulit. Dehinc remotiores quædam Provinciæ rebellârunt: quarum Satrapas simul & finitimas nationes, quæ iis opem tulerant, Artabanus perdomuit. Progrediente deindè tempore, Artaxe Armeniorum Rege demortuo, ut his populis Arfacem filium suum Regem imponeret in Armeniam profectus, cum Pharasmane Ibero armis decertavit. Tandem, deficientibus à se Parthis, Artabanus, cum in Scythiam aufugere coactus fuisset; ex eâ à Satrapis quibusdam denuò revocatus, ut datum ab Imperatore Tiberio Parthiæ Regem Tiridatè debellaret; atque è solio detruderet: Scytharum eum auxilio depulit. Nulli ergò Regum Parthorum cognomen Ἀρφαράχου meliùs, quàm Artabano huic Tertio convenire nemo, opinor, posthàc dubitabit.

Nunc verò, quidnam designent serpentes, regio circumvoluti collo, dispiciamus. Nero Imperator cum ejusmodi ferè serpente in $\alpha\phi\epsilon\omicron$ mediæ formæ Nummo Antiochiæ percusso depingitur apud Patinum, pag. 112 Edit. Argentorat. 1671. Hic autem nummus adulatoriè ab Antiochenis fuerat conflatus ad conservandam subsequentiæ fabulæ memoriâ. Namque, nescio quo auctore, emanaverat in vulgus, ut Suetonius tradit, missos à Messallinâ, uxore Claudii, qui meridianam Neronem, quasi Britannici æmulum, transgulerent. Additumque fabulæ est, eosdem, dracone è pulvino se proferente, conterritos refûgisse. Cujus rei mentionem quoque facit Tacitus in lib. 11. *Annal.* his verbis: „Vulgabatur adfuisse infantiæ Neronis dracones in modum custodum: fabulosa res, & externis miraculis adsimilata: „nam ipse, haud quaquàm sui detractor, unam omninò antiquam in publico visam narrare solitus est. „An ne igitur huic Artabano, hocce, de quo hîc agitur, nummo, similem additui fabellam arbitremur? An potius Ammiano Marcellino adstipulèmur testanti Parthos in signis suis militaribus serpentes, quemadmodum suas Aquilas Romanos, prætulisse. Verùm, cum consuetudinis illius causam non adferat Ammianus; consulamus Elianum, qui lib. de *Animalibus* cap. 29.

ARSACES ARTABANUS III. 223

refert ad primos Euphratis ortus serpentes quosdam nasci externis hominibus inimicissimos, atque usque eò infestos, ut eos morte mulcent: cum nulli unquam indigenarum noceant. Quoniam autem Euphrates fluvius Imperii Romani, sicut & Parthici, terminus tunc temporis habebatur: verisimile est hoc nummo significare voluisse Parthos, si modò fluvium transgredi Romani vellent; ejusmodi se serpentes in eos immisuros, à quibus enecarentur. Atque ob eandem sanè causam, nempè, ad terrorem hostibus incutiendum, Parthi eorumdem serpentum effigies in militaribus signis suis prætulerunt.

De Sole & Lunâ, ad Mithridatis Tertii caput adpositis, suprâ jam in Regis illius vitâ diximus; adnotavimusque talem fastum proprium esse Regum Parthorum, adeò superborum, ne insanientium dicam; ut Solis se ac Lunæ fratres prædicarent. Ast in hoc Artabani Tertii nummo, cum duo dici nequeant Soles, duæ tantum stellæ cernuntur cum Lunâ crescente. Quod itidem nobis explicat Ammianus Marcellinus, *lib. 17.* ubi Arsacidas, seu Parthorum Reges, ut & Persarum, PARTICIPES se SIDERUM dixisse tradit. Ita enim in Litteris ad Constantium Augustum Rex Persarum Sapor sese inscribit: REX REGUM SAPOR, PARTICEPS SIDERUM, FRATER SOLIS ET LUNÆ, CONSTANTIO CÆSARI, FRATRI MEO, SALUTEM PLURIMAM DICO. Hæc verò insignia juxta caput suum videtur nobis Artabanus ob id præcipuè incidi curavisse; ut, profligato Phrahatis IV. filio Vonore, quem è solio Parthorum deturbaverat, se quoque nobilissimâ Arsacidarum stirpe oriundum significaret.

Denique imberbem illum Regem, stellæ aureæ insidentem, in Parthicis nummis, ad vetustissimam Arsacidarum originem declarandam, exhiberi suprâ jam observavimus: ita ut argenteæ Parthorum Monetæ solitus atque etiam unicus typus perpetuò extitisse videatur.

ARSACES XX.

ARSACES GOTARZES
REX PARTHORVM. XX.

*In museo D. Vaillant-D. M.
ex num. arg. drach.*

ARSAC.
299.

ARTABANO III. tres filii superstites
fuere; Gotarzes scilicet, Bardanes &
Artabanus: ut ex Taciti *lib. Ann. II.* dis-
cimus. Præterito verò Gotarze natu ma-
jore, Artabanus pater moriens Bardani
testamento regnum reliquit; ut videre est apud Jose-
phum

phum, *Antiquit. Jud. lib. 20. cap. 2.* Attamen more gentili Gotarzes primogenitus à primoribus Parthorum prælatus est: & Bardanes, ne seditionem aliquam excitaret, longè ab urbe regiâ summotus est. *Tacitus ut supra.* ARSAC. 299.

Vixdùm Parthici Imperii habenas capeffiverat Gotarzes, cùm subitò, quantâ effec præditus crudelitate, patefecit. De eo enim sic loquitur Tacitus *in libro 11. Annalium.* „ Inter Gotarzis pleraque sæva (qui necem fratri Artabano, conjugique ac filio ejus præparaverat; undè metus ejus in cæteros) Parthi accivère Bardanem.

Ille, ut erat magnis ausis promptus, biduo tria millia stadiorum invadit; ignarumque & exterritum Gotarzem proturbat: neque cunctatur, quin proximas Præfecturas corripiat, folis Seleuciensibus dominationem ejus abnuentibus. In quos ut patris sui quoque defectores, irâ magis quàm ex usu præfenti accensus, implicatur obsidione urbis validæ & munitis objecti amnis, muroque & com meatibus firmatæ. *Id. Tacitus ibid. lib. 11. Annal.*

Interim Gotarzes Daharum Hyrcanorumque opibus auctus, bellum renovat: coactusque Bardanes omittere Seleuciam, Bactrianos apud campos, castra contulit. *Id. ibid.* ARSAC. 300.

Tunc distractis Orientis viribus, & quonam inclinarent, incertis, casus Mithridati Ibero datus est occupandi Armeniam. *Tacitus ibidem.* Is ipse est Mithridates Iberus, quem, teste Dione, Caius Caligula evocatum in vincula condiderat: quemque idem Imperator primùm in vinculis habuisse, ac demùm in

ARSAC.
300.

exsilium pepulisse dicitur apud Senecam *in lib. de Tran-*
quillitate. Hunc autem Mithridatem domum postea ad
 recipiendum regnum, ab Imperatore Tiberio Claudio
 remissum fuisse, tradit Dio *lib. 60. pag. 769. Quod*
 etiam confirmat Tacitus *in libro 11. Annalium*; dum
 refert eundem, monente Imperatore Claudio, in re-
 gnum remeavisse, sisum Pharasmanis opibus: (Is erat
 Rex Iberorum, idemque Mithridatis frater) atque
 occupavisse Armeniam, vi militis Romani ad exci-
 denda castellorum ardua, simulque Ibero exercitu
 campos persultante. Nec enim resistere Armenii; fuso,
 qui prælium ausus erat, Demonacte præfecto. *Tacit.*
lib. 11. Annal. pag. 168. „ Paululum cunctationis at-
 „ tulit Rex minoris Armeniæ Cotys, versis illuc qui-
 „ busdam procerum: deinde litteris Cæsaris coercitus.
 „ Et cuncta in Mithridatem fluxere, atrociorē quā-
 „ novo regno conduceret. *Id. ibid.*
 „ At Parthi Imperatores, cum pugnam pararent,
 „ foedus repente faciunt, cognitis popularium insidiis,
 „ quas Gotarzes fratri patefecerat. Congressique primò
 „ cunctanter, deinde complexi dextras, apud altaria
 „ Deum pepigere, fraudem inimicorum ulcisci, at-
 „ que ipsi inter se concedere. Potior Bardanes visus
 „ retinendo regno. At Gotarzes, ne quid æmula-
 „ tionis existeret, penitus in Hyrcaniam abiit. *Idem*
Tacitus ibidem.

Eo igitur pacto dominatio rursus penes solum Bar-
 danem remansit.

ARSACES XXI.

227

ARSAC.
300.

ARSACES BARDANES
REX PARTHORVM.XXI.

*In Collectione Morelliana.
ex num. arg. drach.*

ENTUM est jam ad BARDANEM: qui &
VARDANES à quibusdam Scriptoribus
appellatur. Nos verò BARDANIS vocem,
ut veram ac genuinam præponendam
esse autumavimus: Parthorum Regum
nummos secuti; inter quos ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΟΛΛΑΓΑ-

Ff ij

ARSAC.
300.

ΣΟΤ aut ΒΟΛΟΓΕΣΟΤ semper inscribuntur ii, qui VOLOGESEM Regem exhibent, ut infra ostendamus.

Is autem BARDANES contra fratrem Gotarzem, jam abhinc duobus annis regnantem, à Proceribus ad Parthicum Imperium accitus; fratre expulso, illud occupavit. Undè ab eo tempore regni ejus annos quidam computant: ideò quòd penès Bardanem, quamvis à Gotarze bello sæpiùs impetutum, summum tamen Imperium, Regiaque dignitas semper ad mortem usque permanferint. Nos verò Bardanis regni initium ei tantum tempori adscribemus; quo, pace inter ambos fratres initâ, Rex ab ipso Gotarze constitutus ac renuntiatus est.

ARSAC.
301.

Sopitis internis seditionibus, Bardanes ad Seleucienfes, quos antè obsederat, domandos se accingit. Etenim, inquit Tacitus, regresso Bardani deditur Seleucia, septimo post defectionem anno: non sine dedecore Parthorum, quos una civitas tamdiu eluserat. *Annal. lib. 11. cap. 8.*

Non abs re erit fortassis hîc commemorare quod Ammianus Marcellinus in lib. 23. *Histor.* refert: nimirum Ctesiphontem pagum esse tribus millibus à Seleucia distantem: quem Vardanes priscis temporibus instituit. Jam verò illi Ammiani loco alium hunc è Strabone subjungam. Babylon, inquit, olim Assyriæ fuit Metropolis: nunc Seleucia est, quæ ad Tigrim dicitur. Propè eam pagus maximus est, nomine Ctesiphon, in quo Parthorum Reges hiemabant; Seleuciæ parcentes, ne Scythicæ & militaris nationis hospitio assiduo opprimeretur. Hic pagus

urbis potentiâ ac magnitudine est, cùm Parthorum multitudinem & apparatus omnem recipiat, ac venalia & necessaria artificia illis suppeditet. Ibi Parthorum Reges in hieme propter aëris temperiem degere solebant: æstatem verò in Hircaniâ & Ecbatani agunt, propter antiquam loci, & adhuc durantem famam. Undè non conditam à Bardane Ctesiphontem, sed tantùm arboribus circumsitam fuisse planè arbitrer, videlicet ad pagi illius exornationem. Et certè Ammianus Marcellinus notat Ctesiphontem postea à Pacoro Rege incolarum viribus amplificatam & mœnibus fuisse. Sed, quis fuerit hic Pacorus, ignoratur. Si clarissimum virum Henricum Valesium consulamus; videtur esse Orodis Regis filius, qui à Ventidio Marci Antonii Legato interfectus est: qui, cùm Rex numquam fuerit, à quibusdam tamen scriptoribus Rex vocatur... Quòd si de hoc Pacoro, Orodis filio, loqui voluit Marcellinus; tùm falsum erit quod subjicit, supradictam urbem Græco cognomine Κτησιφόντια ab eo esse appellatam. Ctesiphontis enim appellatio Pacori illius ætate longè antiquior est: cùm à Polybio memoretur in historiâ illius belli, quod Antiochus Magnus cum Molone Mediæ Præfecto gessit. Hæc Henricus Valesius in suis ad Ammianum notis pag. 371. Edit. Paris. in-fol.

Cæterum ut ad Bardanem revertamur; is, post Seleucienses expugnatos, validissimas quoque Præfecturas invasit. Tacit. lib. 11. Annal. pag. 169.

Aliquantulo deindè temporis spatio interjecto, ad Izatem Adiabenorum Regem profectus Bardanes, suavit ei, ut vellet sibi belli adversus Romanos gerendi

ARSAC.
301.

esse socius: quod tamen impetrare non potuit. Izates enim non ignorans quanta esset fortuna ac potentia Romanorum; ideoque Bardanem impossibilia tentare censens, à proposito eum deducere conabatur; continenter denarrans illi eorum gesta atque potentiam: ratus se hoc modo absteritutum eum à laceſſendi eorum cupidine. *Josephus Antiq. Jud. lib. 20. cap. 2.* Namque, teste Tacito, illud præsertim Bardanes in animo habebat, ut recuperaret Armeniam: nî, incunte vix anno V. C. 728. à Vibio Marſo, Syriæ Legato, bellum minitante, cohibitus foret. *Tacit. Annal. lib. 11. cap. 8.*

Rex Parthus, Izatis verbis offensus, continuo bellum ei indixit; ex quo tamen nullum retulit operæ præmium. *Josephus ibidem.*

ARSAC.
302.

Circa ea tempora Apollonius Tyanæus, in Indiam iturus, Babylone Bardanem adiit mense secundo anni, à recepto regno tertii. Rex eum perhumaniter excepit, seque illum sibi hospitem esse velle, & tecti Regii participem dixit. At cum tantum Apollonius honorem recusasset, annuit ejus votis Rex Parthus, ne quid ei afferret molestiæ. Diversatus est ergo apud Babylonium, bonum virum, & aliàs generosum. Jam verò cœnanti Eunuchus à Rege missus supervenit, qui Apollonium affatus, Rex, dixit, decem tibi munera donat; potestatemque facit, ut ea ipse definias: rogat tamen, ut ne exigua petere velis: magnificentiam enim suam & tibi & nobis testatam esse cupit. Colaudatis igitur iis mandatis; quando itaque rogandum erit? interrogat. Crastino die, respondit ille, simulque discessit. *Philostratus lib. 1. de vita Apollonii, cap. 33.*

34

Ex iis autem muneribus decem, ultrò sibi oblatis, **ARSAC.**
 hoc unum dumtaxat à Rege petiit Apollonius, vide- 302.
 licet, ut Eretriorum Græcorum misereri tandem vel-
 let. (Hi ante annos propemodùm quingentos ex Eubæâ
 in regionem Medorum Cissiam, non longè à Babylone,
 fuerant à Dario deducti.) Apollonii igitur precibus
 victus Bardanes, Eretrios in amicorum numero habê-
 re cœpit; quod ad id usque tempus, velut hostes suos,
 Majorumque suorum, insensissimos existimâverat: sta-
 timque dedit illis Satrapam virum frugi, qui rectè
 justèque res eorum disponderet. *Philostatus lib. 1. de vita*
Apollonii cap. 36.

Non multò post cùm quidam Syriæ Princeps Oratores
 ad Bardanem misisset, de duobus vicis propè Urbem
 Zeugma; diceretque illos quondam Antiocho Deo, Se-
 leucoque Callinico, sub quibus rebellârant Parthi,
 paruisse: nunc ipsi esse obnoxios, quamvis tamèn Ro-
 manis debeantur: & Arabas quidem atque Armenios
 vicis nullas molestias inferre: ipsum autem tanto spa-
 tio limites suos supergressum, exhaustire eos, quasi
 suæ potius essent quàm Romanæ ditionis. Rex, sece-
 dere iussis Oratoribus, dixit: Apolloni, Reges, quos
 illi modò nominârunt, Majoribus meis hos pagos con- + Si
 cessere pro feris educandis, quæ à nobis captæ trans
 Euphratem ad eos mittuntur. Illi verò tanquam horum
 obliti, res novas ac planè iniquas moliantur. Tibi ergo
 quid videtur ea sibi velle legatio? Moderatam, ait
 Apollonius, ô Rex, censeo & justam: cùm quæ, te
 invito, etiam tenere poterant, utpote quæ sint in eo-
 rum ditione posita; bonâ tuâ voluntate acquirere ta-
 men malint. *Philostatus lib. 1. de vita Apollonii cap. 38.*

ARSAC. Interea Bardanes in adversam valetudinem incidit,
 302. • quâ liberatus, Apollonium duxit Ecbatana. Cùm autem
 Rex vicis jura diceret, jactaretque apud Philosophum,
 in una audienda causa biduum se consumpsisse: Tardè
 respondit ille, quod justum est invenisti. Cæterum
 quatuor, immò octo supra annum menses Apollonius
 apud Bardanem commoratus est; benignum & hu-
 manum eum semper expertus, longèque meliorem,
 quàm ut Barbaris imperaret. Discedenti verò Apollonio
 Rex camelos quatuor dedit, atque itineris ducem,
 qui eum in Indiam usque comitaretur. *Id. Philostr. lib.*
1. de vita Apollonii cap. 41.

Eâ autem tempestate Medus, Principatum nuper
 adeptus, Bardanem sine timore degere non sinebat:
 (reditui, ut suspicamur) Gotarzis exsulis favens. *Id.*
Philostr. lib. 1. cap. 15. & 19.

ARSAC. Verùm Apollonius & socii ex Indiâ reversi post
 303. octo menses, Euphratisque ostia ingressi, per ipsum
 fluvium navigantes, ad Bardanem pervenêre; eumque
 qualem antea erant experti, denuò reperêre. *Idem*
Philostr. lib. 3. cap. 58.

Interim Gotarzes pœnitentiâ concessi regni, & re-
 vocante nobilitate, cui in pace durius servitium est,
 contrahit copias. Et huic contrà itum ad amnem Erin-
 dem: in cujus transgressu multùm certato, pervicit
 Bardanes: prosperisque præliis medias nationes sub-
 egit ad flumen Gindem, quod Dahas Ariosque dis-
 terminat. *Tacit. lib. 11. Annal. cap. 8.*

Media Atropatia tunc subacta à Parthis videtur:
 namque exin Arfacidis Regibus semper paruit. Vo-
 nones Arfacida Artabani, ut videtur, frater minor &
 Bardanis

ARSACES BARDANES.

233

Bardanis patruus, primus Mediæ Rex ex illa familia, ab eo victore hoc anno constitutus est, quem postea Gotarze mortuo, ad Parthorum quoque regnum ac-
ARSAC.
303.

„Ibi autem (id est ad flumen Gindem) modus rebus secundis positus. Nam Parthi, quamquam victores, longinquam militiam adspernabantur. Igitur exstructis monumentis, quibus opes suas testabatur, nec cuiquam antè Arfacidarum tributa, illis de gentibus parta, regreditur: ingens gloriâ, atque eò ferocior; & subjectis intolerantior. Qui dolo antè composito, incautum, venationique intentum interfecere, primam intra juventam: sed claritudine paucos inter senum Regum; si perindè amorem inter populares, quàm metum apud hostes quæsi-
visset. Tacit. lib. Ann.

Hæc Tacitus. Verùm apud Josephum Parthi postquàm cognoverunt mentem Vardanis; & quòd Romanis bellum inferre decrevisset; illo cæso, Principatum ejus fratri Gotarzæ commiserunt. *Joseph. Antiq. Jud. lib. 20. cap. 2.*

Nece Bardanis turbatæ Parthorum res, inter ambiguos, quis in Regnum acciperetur. Multi ad Gotarzen inclinabant; quidam ad Meherdatem, prolem Phrahatis IV. obsidio Romanis datum. Deinde prævaluit Gotarzes. *Tacit. Annal. lib. 11. cap. 8. pag. 169.*

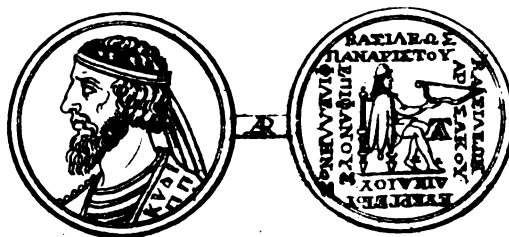
Bardanes tres integros regnavisse annos solus, quartoque Imperii sui anno inchoato, supremum diem obivisse nobis videtur.

Gg

NUMMUS
ARSACIS BARDANIS.

EX COLLECTIONE MORELLIANA.

Caput Regis barbati, diademate cincti, necnon trabeâ
regali insignis: ex averſa parte ſolita Regis imberbis
figura ſedens arcum gerit, cum Epigraphe: ΒΑΣΙ-
ΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΠΑΝΑΡΙΣ-
ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ
ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ: id eſt, REGIS REGUM ARSACIS
LONGE PRÆSTANTISSIMI, JUSTI, BENEFICI, ILLUSTRIS,
AMICI GRÆCORUM.

*Hunc si habuerim
impugnare Bardanis
S. D. male.*

CUI Parthorum Regi adſcribendus ſit hic nummus drach-
malis argenteus, indicare nobis videntur, cum effigies
Regis vigenti ætate præditi; tum novum illud ΠΑΝΑΡΙΣ-
ΤΟΥ epithêton. Quæ omnia ſimul Arsaci BARDANI adprimè
conveniunt. Si enim ab Artabani III. obitu, Bardanis, filii
ejus, regnum omne attento animo expendamus, cum intra
mediam hominis ætatem decepiſſe planè agnoſcamus: quod
quidem vultus illius, ut neque ſenilis, ita neque admodum

Θεόδωρος

junior satis arguit. Adde ad hoc, quòd oris habitu is ab aliis Parthorum Regibus sit omninò dissimilis.

Jam verò longa Parthorum Regum series, solo Arsacis nomine, sicut & aliis *Iusti, Benefici, Illustris, & Amici Græcorum* solitis titulis insignita effecerat, ne à diversis Parthicæ ditioni subditis nationibus Reges alii ab aliis probè secerni possent. Eam igitur ob causam, præter memoratos titulos, singularem quempiam, quo se à ~~Prædecessoribus~~ ^{Superioribus} Regibus distinguèrent, nonnulli tandem sibi adrogârunt.

Ita in hoc nummo Bardanes Παράειρος se appellat, id est, *longè præstantissimum*. Quod epithêton bellatoris, victorisque Regis proprium, Bardani eam ob causam optimè convenit. ~~Is~~ ^{Ille} enim à proceribus accitus, fratrem Gotarzen è folio depulerat: Seleuciam post defectionem recêperat: Medos Atropatênos in Parthorum ditionem redêgerat: plurimas alias gentes suo addiderat Imperio: bellumque Romanis ipsis minitatus, Armeniam mox erat recuperaturus; nisi Adiabênæ Rex Izates auxilium ~~illi~~ ^{denegâ}isset. Ergò hunc Παράειρος ^{dei} titulum non immeritò adsumptum sibi à Bardane fuisse fatendum est.

Rex imberbis sedens, in aversâ parte nummorum argenteorum minimæ formæ, tanquam solitus Parthicæ monetæ typus, semper conspicitur. Eum mitrâ ornatum esse suprâ jam diximus: quod capitis tegumen proprium fuisse Regum aiunt. Porro Parthi ipsi aliquo etiam capitis tegumento utebantur; nec aperto capite incedêbant, veluti Romani. Undè Martialis, de Parthis loquens, *lib. 10. Epigr. 71.* ait:

Ad Parthos procul ite Pileatos.

Vide pilei illius formam in nummis Imperatoris Augusti, qui SIGNIS RECEPTIS inscribuntur cum Parthi procumbentis in genua, signumque militare gerentis effigie.

A. Littera in arcâ nummi infrâ arcum exarata, initialis est nominis urbis, in quâ cusus est nummus. At cum in Parthicis nummis, tam argenteis quàm æreis, hæc littera sæpissimè deinceps est proditura: An urbs illa sit aut *Apamea*, aut *Arsacia*, an verò alia quædam, hîc non investigabimus; verùm in subsequentibus Regibus quænam ea esse possit, ~~fusus~~ ^{fusus} inquiremus.

G g ij

ARSACES GOTARZES

ITERUM.

GOTARZES, Artabani III. filius natu maximus, ob sævitiam à patre testamento prætermisus fuerat. Verùm regni Primores, more Majorum, ^{+ Regnum} ~~Principatum~~ ei detulêrunt. Is autem, ad regale evectus fastigium, ingenitâ sibi crudelitate, passim sævire in omnes cœpit. Quâ re animadversâ, Parthi Bardanem ejus fratrem juniorem, ab Artabano parente Regem renuntiatum, adversus eum accivêrunt. Ast, hoc quoque à proceribus ob nimiam erga populares sævitiam, in venatione occiso; rursus ad Arsacidarum imperium revocatus est Gotarzes; sperantibus populis, quod tanti fortunæ casus eum ad mihiorem tandem dominaturam reduxissent.

ARSAC. Attamen vix Regiâ potitus est Gotarzes, cùm in eos omnes, qui Bardanis partibus nimium faverant, crudeliter admodum animadvertit. Itaque non multo post, ut notat Tacitus, per sævitiam ac luxum adêgit Parthos mittere ad (Claudium) Principem Romanum occultas preces, quâs permitti Meherdatem patrium ad fastigium orabant. Tacit. *Ann. lib. 11.* id contigisse narrat, an. V. C. 800. quo Ludi sæculares Romæ ab Imperatore Tiberio Claudio editi sunt.

ARSAC. Non injucundum erit, quæ super hâc legatione addit Tacitus, hîc referre. „ Legati Parthorum (inquit) „ ad expetendum Meherdatem missi, Senatum in- „ grediuntur, ac mandata in hunc modum incipiunt. „ Non se fœderis ignaros, nec defectione à familiâ

Arfacidarum venire: sed filium Vonônis, nepotem Arsac.
Phrahâtis, accersere adversus dominationem Go- 303.
tarzis, nobilitati plebique juxtâ intolerandam. Jam
fratres, jam propinquos, jam longius sitos, cædi-
bus exhaustos: adjici conjuges gravidas, liberos
parvos; dum secors domi, bellis infauſtus, igna-
viam sævitiâ tegat. Veterem sibi ac publicè cœptam
cum Romanis amicitiam: & subveniendum sociis,
virium æmulis, cedentibusque per reverentiam.
Ideò Regum obsides liberos dari, ut, si do-
mestici Imperii tædeat, sit regressus ad Principem
Patresque; quorum moribus assuêfactus Rex melior
adscisceretur. *Tacitus lib. 12. Annal. pag. 189.*

Ubi hæc, atque talia Legati Parthorum differ-
tavère; incipit orationem Claudius Cæsar de fasti-
gio Romano, Parthorumque obsequiis: seque Divo
Augusto adæquabat, petittum ab eo Regem referens,
omissâ Tiberii memoriâ, quanquam is quoque mi-
ferat. Addiditque præcepta, (etenim aderat Meher-
dates) ut non dominationem & servos, sed recto-
rem & cives cogitaret; clementiamque ac justi-
tiam, quantò magis ignota barbaris, tantò tolera-
tiora capefferet. Hinc versus ad Legatos, extollit
laudibus alumnum urbis, spectatæ ad id modestiæ:
ac tamen ferenda Regum ingenia, neque ^{novi} cre-
bras mutationes. Rem Romanam huc satietate glo-
riæ provectam, ut externis quoque gentibus quie-
tem velit datam. *Id. ibid.*

Post hæc Claudius C. Cassio, qui Syriæ præerat,
deducere juvenem ripam ad Euphratis jubet. Cassius, *Is autem*
~~iste~~ successor datus fuerat Vibio Marso, anno V. C.

ARSAC. „ 798. ut confirmat Imperatoris Claudii nummus, quem
305. „ possideo ; in aversâ cujus parte legitur : ΕΠΙ
ΚΑΣΣΙΟΤ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ, ET. 49. Sub Cassio
Antiochenſium anno 94. Epocha Antiochena cœpit ab
Autumno anni V. C. 705. Quare annus ejuldem 94.
incipit ab Autumno anni V. Romæ 798. Arſacidarum
verò 301. Nummus alter vulgatus eſt ab Em. Cardina-
le Noriſio, in *lib. de Epoch. Syromac. Diff. 3. pag. 153.*
cũ Epigraphe : ΕΠΙ ΚΑΣΣΙΟΤ ΑΝΤΙΟΚΕΩΝ,
ET. 59. ſub Caſſio Antiochenſium, anno 96. qui quidem
annus reſpondet anno Arſacidarum 301.

„ Eâ autem tempeſtate C. Caſſius cæteros præmi-
„ nebat petitiâ Legum. Nam militares artes per otium
„ ignotæ ; induſtrioſquæ ac ignavos pax in æquo tenet.
„ Attamen quantum ſine bello dabatur, revocare priſ-
„ cum morem, exercitare legiones, curâ, proviſu,
„ agere perindè ac ſi hoſtis ingrueret. Ita dignum ma-
„ joribus ſuis, & familiâ Caſſiâ ratus, per illas quoque
„ gentes celebratâ. Igitur excitis quorum de ſententiâ
„ petitus Rex, poſitiſquæ caſtris apud Zeugma, undè
„ maximè pervius amnis ; poſtquàm illuſtres Parthi,
„ Rexque Arabum Abgarus advenerat ; monet Meher-
„ datem, Parthorum impetus acres contatione lan-
„ gueſcere, aut in perfidiam mutari. Itaque urgeret
„ cœpta. *Id. ibid.*

ARSAC. „ Hoc tam prudenſ conſiliũ nihilominus ſpretum
306. „ eſt fraude Abgarĩ ; qui juvenem ignarum, & ſum-
„ mam fortunam in luxu ratum, multos per dies atti-
„ nuit apud oppidum Edeſſam (Regiam ſuam). Et vo-
„ cantè Caſſrhene, promptaſquæ res oſtentante, ſi citi
„ adveniſſent, non cominus Meſopotamiam, ſed fluxu

Armeniam petunt, id temporis importunam; quia ^{ARSAC.} hiems occipiebat. *Id. ibid.* 306.

Exin nivibus & montibus fessi, postquam campis propinquabant, copiis Carrhênis adjunguntur. Transmissoque amne Tigri, permeant Adiabenos, quorum Rex Izates societatem Meherdatis palam induerat, in Gotarzen per occulta & magis fida inclinabat. Sed capta in transitu urbs Ninos vetustissima sedes Assyriæ, castellum insignis famâ, quod postremo inter Darium atque Alexandrum prælio, Persarum illic opes conciderant. *Id. ibid.*

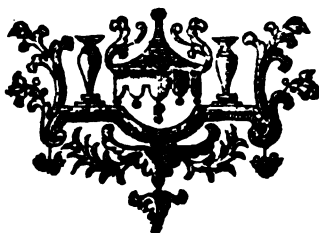
Interea Gotarzes apud montem, cui nomen Sambulos, vota Diis loci suscipiebat, præcipuâ religione Herculis: qui tempore statuto, per quietem monet Sacerdotes, ut templum juxta, equos venatui adornatos sistant. Equi, ubi pharetras telis onustas accipere, per saltus vagi, nocte demum vacuis pharetris, multo cum anhelitu redeunt. Rursus Deus, quas sylvas pererraverint, nocturno visu demonstrat: reperiunturque fusæ passim feræ. *Id. ibid.*

Cæterum Gotarzes, nondum satis aucto exercitu, flumine Cormâ pro munimento uti. Et quanquam per infectiones & nuntios ad prælium vocaretur, neçtere moras, locos mutare, & missis corruptoribus, exuendam ad fidem hostes emergari. Ex quibus Izates Adiabenus, mox Abgarus Arabum, cum exercitu abscedunt; levitate gentili, & quia experimentis cognitum est, barbaros malle Româ petere Reges, quàm habere. *Id. ibid.*

At Meherdates validis auxiliis nudatus, cæterorum proditione suspectâ, quod unum reliquum, rem

ARSAC. 306. " in casum dare, prælioque experiri statuit. Nec de-
 " trectavit pugnam Gotarzes, diminutis hostibus ferox.
 " Concursumque magnâ cæde, & ambiguo eventu;
 " donec Carrhênem, profligatis obversis, longiùs eve-
 " tum integer à tergo globus circumveniret. Tùm, om-
 " ni spe perditâ, Meherdates promissâ Parrhacis pa-
 " terni clientis secutus, dolo ejus vincitur, traditurque
 " victori. Atque ille non propinquum, neque Arsacis
 " de gente, sed alienigenam & Romanum increpans,
 " auribus decisis vivere jubet, ostentui clementiæ suæ
 " & in Romanos dehonestamento. *Id. ibid. Tacitus lib.*
 " 12. *Annal. pag. 196.*

Dein, Tacito teste, Gotarzes morbo obiit; quem tamen Josephus paulò post sublatum per insidias fuisse narrat, *Antiq. Jud. lib. 20. cap. 2.* Postquàm primò annum unum & aliquot menses; iterumque tres annos atque aliquot adhuc menses, id est, quinque omninò annos regnavisset.

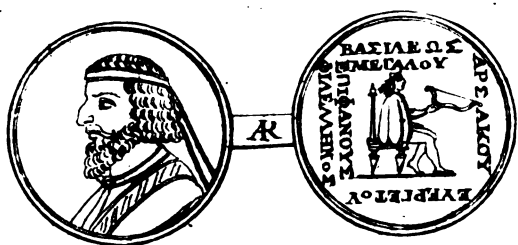

NUMMUS

NUMMUS

ARSACIS GOTARZIS.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis barbati & diademate cincti : ex aversâ parte Rex imberbis sedens dextrâ arcum gerens , cum Epigraphe : ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ ; id est , REGIS MAGNI ARSACIS BENEFICI ILLUSTRIS AMICI GRÆCORUM.

QUONIAM Arsacidarum Nummi omnes perpetuâ ΑΡΣΑΚΟΥ voce insigniuntur , suum unicuique Regi nummum non admodum facile est adsignare. Cuinam igitur ex iis Regibus hoc numisma adjudicarem , aliquandiu dubitavimus. Media tamen ætas hujus Regis , eademque prorsus oris lineamenta , quæ in Bardanis nummis , mirum in modum nos impulerunt , ut hunc Gotarzi nummum attribueremus : cum præsertim in tota hac Arsacidarum Regum serie , pauci supersint , qui non peculiari quodam cognomine aliis ab aliis distinguantur.

H h

In superioribus nummis exponendis singulare aliquod ac novum epithetum, ad singulos Arsacidas Reges dignoscendos plurimum lucis afferre suprà jam observavimus. Quippè ex uniuscujusque historiâ facta quædam eliciuntur, quæ hujus aut illius denominationis causas reddant. In **Gotarze** verò vox illa **ΜΕΓΑΛΟΥ** præ cæteris, & quidem loco superbæ appellationis **ΒΑΣΙΛΕΩΝ**, quæ in titulis ejus deest, arrogantia potius, quàm rerum gestarum claritudinis verisimilitudinem præferre videretur; nisi tamen parile nobis in **Mnaskire** exemplum sese offerret.

ΜΕΓΑΛΟΥ cognomen **Mithridatē II.** ob res bello præclare gestas à Parthis inditum est. Qui huic in regnum successit **Mnaskires**; **MAGNI** quoque nomen accepit, ob victoriam quam de **Competitore** suo retulerat. **Gotarzes** verò, quamvis à Tacito dicatur sociors domi, bellis infaustus, ignaviamque favitiâ tegens; quia tamen à quibusdam proceribus petitem Româ Regem **Meherdatem** ingenti prælio superaverat; **Mnaskiris** exemplo, **MAGNUM** se itidem appellavit, eâ præsertim de causâ, quòd in sua potestate **Meherdatem** haberet auribus detruncatum, in odium ac ludibrium Romanorum.

In omnibus argenteis Parthorum Regum nummis drachmalibus, idem Rex imberbis cum arcu, ut sæpiùs jam dictum est, observatur. Quo armorum genere Parthi Imperii sui fines dilatârunt, seseque contra omnes suos hostes strenuè defenderunt. De iis ait **Lucanus lib. 1.**

Et missâ Parthi post terga sagittâ.

Tantum autem terrarum possidebant, tantarumque gentium dominabantur Parthi, ut ob imperii sui magnitudinem Romanorum quodammodo potentiam adæquarent. Quod innuit **Strabo lib. 11.** Siquidem duodeviginti regna habebant suæ ditioni subiecta, ut discimus ex **Plinio, lib. 6. cap. 15.**

ARSACES XXII.

ARSACES VONONES. II.
 REX PARTHORVM. XXII.

*In Collectione Morelliana
 ex num. arg. drach.*

VONONES hujus nominis secundus, ^{ARSAC.}
 ad Parthorum Imperium post mortem ^{306,}
 Gotarxis accitus est. An verò filios reli-
 querit Gotarzes, prorsus ignoratur: &, si
 qui fuerint, ii certè ad Regale fastigium
 haud pervenère. Licet enim regnum apud Parthos
 H h ij

ARSAC
306.

proculdubio hereditarium fuerit, observandum est tamen eos Populos Regum suorum filios in puerili ætate constitutos ad solium numquam ferè evexisse; sed ad provectiores ætate Arfacidas nimirum ad Patruos, si modo proximiores nulli essent, Regiam dignitatem ut plurimum transtulisse. Quod Vononi huic nostro accidisse quoque verisimile est.

Gotarzis frater Bardanes, quem primam intra juventam obiisse refert Tacitus, filios etiam habuisse nobis videtur, qui, cum pueri adhuc essent, gubernando regno parum idonei sunt existimati. Atque ob eam sanè causam Parthi patruum eorum Gotarzem, quem tamen, ob crudelitatem, regno jam spoliaverant, revocare iterum maluerunt, in eam spem adducti; fore ut tanti fortunæ casus eum ad miriorem tandem dominatum reducerent.

• Quin Arfacida fuerit Vonones, haudquaquam revocandum est in dubium. Nullus est enim in Parthorum Historia tam parum versatus, qui nesciat ad Parthicum Regnum, nisi Arfacidam, neminem unquam accersiri. Verum, quo consanguinitatis gradu cum Gotarze ac Bardane fuerit conjunctus, nunc nobis est inquirendum.

De Vonone hæc Tacitus *lib. 12, Annal.*, Dein Gotarzes morbo obiit, accitusque in Regnum Vonones, Medis tum præsidens. Quo in loco intelligendi sunt Medi Atropatii, seu Atropateni; ita dicti ab Atropato Darii Satrapa, ab Alexandri Ducibus non superato. Hi Populi proprios ejusdem stirpis Reges, usque ad Bardanem habuerant; à quo, ut suprà diximus, cum Imperio Parthico novissimè subjecti fuissent, ante annos

quatuor Regem etiam acceperant Arfacidam Vononem, ipsius Bardanis, si nos haud fallit conjectura, patrum; scilicet, parentis sui Artabani III fratrem. Siquidem hic in nummis suis prolixâ admodum barbâ senex exhibetur: ita ut filios habere potuerit ætatis ad regnâ administranda idoneæ, quemadmodum infra videbimus.

ARSACES
206.

Gotarzi Vologesem substituit. Joseph. *Antiq. lib. 20. cap. 2.* eumque fratrem illius appellat; præterito Vonone, quem tamen patrem fuisse Vologesis Tacitus affirmat. In eum autem errorem Josephus videtur incidisse, quod forsitan paulo post Parthorum Imperium acceptum decesserit Vonones; nullâ re memorandus. Unde non mirum est, si Vologesem Judæus Scriptor pro Gotarzis fratre acceperit.

Et certè hæc de Vonone addit Tacitus: Nulla huius prospera aut adversa quis memoraretur. Brevi & inglorio Imperio perfunctus est. *Annal. lib. 12. ut supra.* Cum igitur per aliquot tantum menses Parthorum Regnum occupaverit, nihil memoratu dignum reliquit; præsertim, cum bella civilia nuper sopita essent.

Vonones moriendo tres reliquit liberos; Vologesem filiorum natu maximum, ex Græca susceptum pellice: Pacorum verò & Tiridatem ex legitima uxore natos: quorum concessu Parthis imperavit. Hic autem, Josepho teste, duobus germanis, eodem secum patre genitis, Regna distribuit; Pacoro grandiori Mediam minorem; Tiridati juniiori Armeniam. *Josephus Antiq. Jud. lib. 20. cap. 2.*

Calepino dictio est barbara, quâ significatur quoddam capitis ornamenti genus. Tiara Dioni, Cidaris Plutarcho dicta. *Μίτρα* verò apud Græcos fascia est, vel diadema. ~~illa~~ enim ait lib. 3. Diodorus de Baccho loquens: Ad retundendos capitis ex nimio potu dolores, mitrâ, id est, fasciâ, caput obvelavit Bâchus, *μυριόρου* nomen indè adeptus. Quæ quidem fascia, & diadematis postmodum gestandi exemplum Regibus subministravit. Ita hic Arfacida à diademate suo, paululum ab aliis diverso, vel à mitrâ capitis ornamento variegato, seu versicolore, ΜΙΤΡΑΗΤΗΣ à verbo *μυράω*, vel *μυρώ*, potuit appellari.

Nummus hic nulli Parthorum Regi, nisi Mitrato, assignari potest. Orodes Primus, & ejus filius Phrahâtes IV., mitrâ quidem ornati prodierunt: sed rationem, cur illam gestaverint, protulimus: at cum ^{ea} ratio ~~illa~~ ad ullum alium Arfacidarum spectare meritò nequeat, in Arfacem Vononem satius cadere videtur; qui, è Mediæ regno ad Parthorum Imperium accitus, antiquum capitis ornatum, Medorum Regum proprium retinere voluit; ideoque se Mitratum nuncupavit; cum mitra illa à Parthicâ sit planè diversa, tam redimiculis longioribus, quàm diademate aliquantulum latiore.

Cæterum Media illa, Mediæ magnæ ad Arfacidas pertinetis pars erat, ab Atropato dace, qui obstitit ne Macedonum in potestatem veniret, ~~Atropatona~~ dicta. Hæc mitræ usum ab ipsis ad Persas translatus servaverat. Ipsa verò nuper à Bardane Vononis fratris filio subacta, patruo jam senî, & filios adultos habenti, concessa fuerat. Undè primus ex Arfacidis Vonones, Mediæ imperans, ad Parthorum solium accitus, de inducto à se mitræ Mediæ usu indubitanter gloriatus est.

Neque verò miretur Lector, si nummos aliquot Parthorum Regum proferamus, quorum historia vix meminit. Nummorum enim materiam antiquissimis codicibus longè præcellentiore ac durabiliore esse nemo nescit. Atque idcirco Arfacidarum gesta non suppeditant libri, quæ superstites eorum monetæ nobis subministrant.

Cognomen ΜΕΓΑΛΟΥ plerisque Arfacidarum adeo familiare evasit, atque commune, ut jam, cur tam multi

illud sibi adaptârint , afferri causa haud quaquàm possit.

De Regis imberbis in sellâ sedentis , atque arcum gerentis , typo sæpiùs jam diximus ; eumque ad Arfacidarum originem ab antiquis Regibus deducendam , usurpari solitum ostendimus.

ARSACES XXIII.

ARSACES XXIII.

ARSAC.
307.ARSACES VOLOGESES. I
REX PARTHORVM XXIII

*In Collectione Morelliana
ex num. arg. tetradr.*

VOLOGESES, Vononis filius, post
breve patris imperium, concessu Pacori
& Tiridatis fratrum, Parthicum regnum
suscepit: ut discimus ex Taciti *Annal. lib.*
12. cap. 44. Moxque Pacoro grandiori
fratri Mediæ regnum, quod habuerat à Bardane pa-

Ii

ARSAC. truo eorum pater Vonones, concessit. *Iosephus Antiq.*
307. *Jud. lib. 20. cap. 2.*

„ Eodem tempore, inquit Tacitus, bellum inter
„ Armenios Iberosque exortum, Parthis quoque ac
„ Romanis gravissimorum inter se motuum causa fuit...
„ Iberos Pharasmanes vetusta possessione, Armenios
„ frater ejus Mithridates obtinebat opibus Romanis.
„ Erat Pharasmani filius nomine Rhadamistus, decorâ
„ proceritate, vi corporis insignis, & patrias artes
„ edoctus, clarâque inter accolâs famâ. Is modicum
„ Iberiæ regnum senectâ patris detineri ferocius
„ crebriusque jactabat; quàm ut cupidinem occultaret.
„ Igitur Pharasmanes juvenem potentiæ promptæ, &
„ studio popularium accinctum, vergentibus jam annis
„ suis metuens, aliam ad spem trahere & Armeniam
„ ostentare, pulsus Parthis datam Mithridati à semet
„ memorando; sed vim differendam, & potiozem do-
„ lum, quo incautum opprimerent. *Tacit. Annal. lib. 12.*
„ *cap. 44.*

„ Ita Rhadamistus, simulatâ adversus patrem dif-
„ cordiâ, tanquam novercæ odiis impar, pergit ad
„ patrum, multâque ab eo comitate in speciem li-
„ berum cultus, primores Armeniorum ad res novas
„ illicit; ignaro & ornante insuper Mithridate. Recon-
„ ciliationis specie assumptâ, regressus ad patrem, quæ
„ fraude confici potuerint prompta nuntiât, cetera
„ armis exsequenda. *Idem cap. 45.*

„ Interim Pharasmanes belli causas confingit. Præ-
„ lianti sibi adversus Regem Albanorum & Romanos
„ auxilio vocanti fratrem adversatum; eamque inju-
„ riam excidio ipsius ultum irurum. Simul magnas

copias filio tradidit. Ille eruptione subita territum ^{ARSAC.}
 exutumque campis Mithridatem compulit in castel- ^{307.}
 lum *Gorneas*, tutum loco ac praesidio militum; quis
 Caelius Pollio Praefectus, Centurio Casperius praerat.
 Rhadamistus frustra, vel cum damno tentatis muni-
 tionibus, obsidium incipit. Et ^{δ cum vis} ~~quamvis~~ negligetur,
 avaritiam Praefecti emergatur: obtestante Casperio, ne
 socius Rex, ne Armenia, donum Populi Romani,
 scelere & pecuniâ venderentur. Postremò, quia mul-
 titudinem hostium Pollio, iussu patris Rhadamistus,
 obtendebant: pactus inducias, abscedit: ut nisi Pha-
 rasmanem bello absterruisset, T. Vinidium Quadra-
 tum Praesidem Syriae doceret, quo in statu Arme-
 niae forent. *Id. ibid.*

Digressu Centurionis, velut custode exsolutus Prae-
 fectus, hortari Mithridatem ad sancendum foedus;
 conjunctionem fratrum, ac priorem aetate Pharas-
 manem, & caetera necessitudinum nomina referens,
 quod filiam ejus in matrimonio haberet, quod ipse
 Rhadamisto socer esset. Non abnuere pacem Iberos,
 quanquam in tempore validiores, & satis cognitam
 Armeniorum perfidiam. Nec aliud praesidii quam
 castellum commeatu egenum. Ne dubitaret armis,
 quam incruentas condiciones malle. *Id. ibid.*

Cunctante ad ea Mithridate, & suspectis Prae-
 fecti consiliis, quod pellicem regiam polluerat, in-
 que omnem libidinem venialis habebatur: Casperius
 interim ad Pharasmanem pervadit; utque Iberi obsi-
 dio decedant, exoptulat. Ille propalam incerta, &
 saepius molliora respondens, secretis nuntiis monet
 Rhadamistum, oppugnationem quoquo modo accele-

ARSAC.
307.

» rare. Augetur flagitii merces, & Pollio, occultâ corrup-
» tione impellit milites, ut pacem flagitarent, seque
» praesidio abituros minitarentur. *Id. cap. 46.*

» Quâ necessitate, Mithridates diem locumque fœ-
» deri accepit, castelloque egreditur. Ac primò Rha-
» damistus in amplexus ejus effusus, simulare obse-
» quium, focerum ac parentem appellare. Adjicit jus-
» jurandum, non ferro, non veneno vim allaturum :
» simul in lucum propinquum trahit, provisum illic sa-
» crificiûm dictitans, ut Diis testibus pax firmaretur.
» Mos est Regibus quoties in societatem coëant, im-
» plicare dextras, pollicesque inter se vincire, nodoque
» præstringere. Mox, ubi sanguis in artus extremos se
» effuderit, levi ictu cruorem eliciunt, atque invicem
» lambunt. Id fœdus arcanum habetur, quasi mutuo
» cruore sacratum. Sed tunc qui ea vincula admove-
» bat, decidisse simulans, genua Mithridatis invadit,
» ipsumque proffernit; simulque, concursa plurium,
» injiciuntur catenæ: ac compedes (quod dedecorum
» Barbaris) trahêbatur. Moxque vulgus duro Imperio
» habitum, probra ac verbera intentabat. Et erant con-
» trâ, qui tantam fortunæ commutationem miseraren-
» tur. *Id. Tacit. cap. 47. lib. 12. pag. 201.*

» Secutaque cum parvis liberis conjux, cuncta la-
» mentatione complebat. Diversis & contectis vehicu-
» lis abduntur, dum Pharasmanis jussa exquirerentur.
» Illi cupido regni fratre & filiâ potior, animusque sce-
» leribus paratus. Visui tamen consuluit, ne coram
» interficerentur. Et Rhadamistus, quasi jurisjurandi
» memor, non ferrum, non venenum in sororem &
» patrum expromit; sed projectos in humum, &

veste multa gravique opertos necat. Filii quoque Mithridatis, quòd cædibus parentum illacrymaverant, trucidati sunt. *Id. ibid.*

ARSAC.
307.

At Quadratus cognoscens proditum Mithridatem, & regnum ab interfectores obtineri, vocat concilium, docet acta, &, an ulcisceretur, consultat. Paucis decus publicum curæ: plures tuta differunt. Ne tamen annuisse facinori viderentur, & diversa Cæsar præciperet; missi ad Pharasmanem nuntii, ut abscederet à finibus Armeniis, filiumque abstraheret. *Idem cap. 48.*

Julius Pelignus tunc temporis Cappadociæ Procurator, auxiliis Provincialium contractis, tanquam recuperaturus Armeniam, dum socios magis, quàm hostes prædatur, abscessu suorum, & incurfantibus Barbaris, præsidii egens, ad Rhadamistum venit, donisque ejus evictus, ultro regium insigne sumere cohortatur: fumentique adest auctor & satelles. Quod ubi turpi famâ divulgatum, ne cæteri quoque ex Peligno conjectarentur, Helvidius Priscus Legatus cum legione mittitur, rebus turbidis pro tempore ut consuleret. Igitur properè montem Taurum transgressus, moderatione plura quàm vi composuerat: eum redire in Syriam jubetur; ne initium belli adversus Parthos existeret. *Id. Tacit. ibid. cap. 49. lib.*

12. pag. 202.

Nam Vologeses casum invadendæ Armeniæ obvenisse ratus; quam à majoribus possessam, exterius Rex flagitio obtineret, contrahit copias, fratremque Tiridatem deducere in regnum parat, ne qua pars domûs sine Imperio ageret. Incessu Parthorum

ARSAC.
308.

ARSAC.

308.

„ sine acie pulsi Iberi ; urbesque Armeniorum Artaxata
 „ & Tigranocerta jugum accepere. Dein atrox hiems
 „ seu parum provisi commeatus, & orta ex utroque
 „ tabes, perpellunt Vologesem omittere præsentia. *Id.*
 „ *cap. 49. & 50.*

„ Itaque Rhadamistus vacuum rursus Armeniam
 „ invasit, truculentior quàm antea, tanquàm adversus
 „ defectores, & in tempore rebellaturos. Atque illi
 „ quamvis servitio assuefacti, patientiam abrumpunt,
 „ armisque regiam circumveniunt. Nec aliud Rha-
 „ damisto subsidium fuit, quàm pernicitas equorum,
 „ quís seque & conjugem abstulit. Sed conjux gravida,
 „ primam utcumque fugam ob metum hostilem, &
 „ mariti caritatem toleravit. Post festinatione continuâ,
 „ ubi quati uterus, & viscera vibrantur, orare, ut morte
 „ honestâ contumeliis captivitatis eximeretur. Ille pri-
 „ mò amplecti, allevare, adhortari, modò virtutem
 „ admirans, modò timore æger, ne quis relictâ poti-
 „ retur. Postremò violentiâ amoris, & facinorum non
 „ rudis, distringit acinacem, vulneratamque ad ripam
 „ Araxis trahit, flumini tradit, ne corpus etiam aufer-
 „ retur. Ipse præceps Iberos ad patrium regnum per-
 „ vadit. *Id. Tacitus cap. 51.*

Moritur Imp. Tib. Claudius A. D.... Idus Octobris,
 anno V. C. 807. & Nero, Agrippinæ filius, ab eo ad-
 optatus, Imperium Romanum arripit.

„ Vologesès ineunte vere in Armeniam regressus,
 „ armis eam occupavit, atque in ea Tiridatem conf-
 „ tituit. Interim Zenobiam (id uxori Rhadamisti no-
 „ men) placidâ illuvie spirantem, ac vitæ manifestam,
 „ advertère pastores; & dignitate formæ hand dege-

nerem reputantes, obligant vulnus, agrestia medica-
mina adhibent; cognitoque nomine & casu, in ur-
bem Artaxata ferunt. Undè publicâ curâ deducta ad
Tiridatem, comiterque excepta, cultu regio habita
est. *Id. Tacit. ibid. cap. 51. lib. 12. pag. 203.*

Cæterum, quemadmodum ex Tacito quoque dis-
cimus; fine anni V. C. dcccviii. nimirum, Imp.
Nerone Claudio Cæsare Augusto, & L. Antistio
Vetere Cossi turbidis rumoribus prorûpisse rursùm
Parthos, & rapi Armeniam, allatum est; pulso Rha-
damisto, qui sæpè regni ejus potitus, dein profugus,
tùm quoque bellum deseruerat. *Tacit. lib. 13. cap. 6.
pag. 214.*

Quin & eodem Tacito referente, Armenii Lega-
tos ad Neronem mittunt, quibus causam gentis orare
Imperator permisit.

Igitur in urbe Sermonum avidâ, quemadmodum
Princeps vix septemdecim annos egressus, suscipere
eam molem aut propulsare posset, anquirentibus
multis: contrâ aliis melius evênisse differentibus,
quàm si invalidus senectâ & ignaviâ Claudius, mi-
litæ ad labores vocaretur, servilibus jussis obtempe-
raturus.... Hæc atque talia vulgantibus, Nero &
juventutem proximas per Provincias quæsitam sup-
plendis Orientis legionibus admove, legionesque
ipsas propius Armeniam collocari jubet. Duosque ve-
teres Reges, Agrippam Judææ, & Antiochum Com-
magenes, expedire copias, quæ Parthorum fines
ultrò intrarent: simul pontes per amnem Euphratem
jungi. Domitium verò Corbulonem retinendæ Ar-
menia præponit. *Id. Tacit. ibid.*

ARSAC. „Exortus est hoc tempore æmulus Vologeso, filius
 311. „Vardanes;annon potius Bardanis Regis nuper defuncti
 „filius? cujus nomen ignoratur, ut & quâ in parte
 „bellum paraverit. Undè abscessère Armeniâ Parthi,
 „tanquam differrent bellum. *Tacit. Annal. lib. 13. cap. 7.*
 „Tiridates intereâ Armeniæ regnum occupat.

„Copiæ autem Orientis ita dividuntur, ut pars
 „auxiliarium cum duabus legionibus apud Provinciam
 „Syriam, & Legatum ejus Quadratum Vinidium re-
 „maneret: par civium sociorumque numerus Corbu-
 „loni esset, additis cohortibus, alisque, quæ apud
 „Cappadociam hiemabant. Socii Reges, prout bello
 „conduceret, parêre jussi. *Id. Tacit. ibid. 7. & 8. pag.*
 215.

ARSAC. Corbulo verè Româ profectus est, & itinere pro-
 312. perè confecto, apud Ægas civitatem Ciliciæ obvium
 Quadratum habuit, illuc progressum; ne si ad acci-
 piendas copias Syriæ intravisset Corbulo, omnium ora
 in se verteret, corpore ingens, verbis magnificus, &
 super experientiam sapientiamque etiam specie ina-
 nium validus. Cæterum uterque Vologêsem Regem
 nuntiis monêbant, pacem quàm bellum mallet; datif-
 que obsidibus, solitam prioribus reverentiam in Popu-
 lum Romanum continuaret.

ARSAC. Vologêses quo bellum ex æquo modo pararet, an
 313. ut æmulationis suspectos per nomen obsidum amo-
 veret, tradit nobilissimos ex familiâ Arsacidarum. Ac-
 314. cêpitque eos Centurio Histeijs ab Vinidio missus,
 fortè prior eâ de causâ adito Rege. Quod postquàm
 Corbuloni cognitum est; ire Præfectum cohortis Ar-
 rijum Varum, & recipere obsides jubet. Hinc ortum
 inter

inter Præfectum & Centurionem iurgium, ne diutius externis spectaculo esset, arbitrium rei obsidibus legatisque, qui eos ducebant, permissum. Atque illi ob recentem gloriam, & inclinatione quâdam etiam hostium, Corbulonem prætulere: undè discordia inter Duces. Quærente Vinidio præcepta quæ suis consiliis patravisset: testante contra Corbulone, non prius conversum Regem ad offerendos obsides, quàm ipse Dux bello (à Nerone) delectus, spes ejus ad metum mutaret. *Id. Tacit. ibid.*

ARSAC.

314. 1.

Ejus anni principio, mollibus adhuc initiis prolatum inter Parthos Romanosque de obtinendâ Armeniâ bellum, acriter sumitur: quia nec Vologeses sinebat fratrem Tiridatem dati à se regni expertem esse, aut alienæ id potentiæ donum habere: & Corbulo dignum magnitudine Populi Romani rebatur, parta olim à Lucullo Pompeioque recipere. Ad hæc Armenii ambigûâ fide utraque arma invitabant, situ terrarum, similitudine morum Parthis propiores, connubiisque permixti, ac libertate ignotâ illuc magis ad servitium inclinantes. *Tacit. Annal. lib. 13. pag. 226.*

ARSAC.

315.

Verùm Corbuloni plus molis adversus ignaviam militum, quàm contra perfidiam hostium erat. Quippè Syriâ transmota legiones, pace longâ segnes, munia Romanorum ægerrimè tolerabant. Satis constitit fuisse in eo exercitu Veteranos qui non stationem, non vigiliis inissent: vallum fossamque quasi nova & miraviserent. Sine galeis, sine loricis, nitidi & quæstuosi, militiâ per oppidâ expleta. Igitur dimissis, quibus senecta, aut valetudo adversa erat, supplementum petivit. Et habiti per Galatiam ac Cappadociam dilectus.

K k

258 ARSACES VOLOGESES I.

ARSAC.
315.

Adjectaque ex Germania legio cum equitibus alariis, & peditum cohortium, retentisque omnis exercitus sub pellibus, quamvis hieme sævâ adeo, ut obductâ glacie, nisi effossa humus, tentorii locum non præberet. Ambusti multorum artus vi frigoris; & quidam inter excubias exanimati sunt. *Id. Tacit. ibid.*

Interim Corbulo, legionibus intra castra habitis, donec ver adolesceret, dispositisque per idoneos locos cohortibus auxiliariis, ne pugnam priores auderent, edicit. *Id. ibid.*

Tiridates super proprias clientelas, ope Vologésis fratris adjutus, non furtim jam, sed palam bello infensare Armeniam, quosque fidos Romanis rebatur depopulari, &, si copiarum contrâ ducerentur, eludere; huc quoque & illuc volitans, plura famâ quam pugnam extrahere. *Id. ibid.*

Igitur Corbulo, quæsito diu prælio, frustrâ habitus, & exemplo hostium circumferre bellum coactus, dispartit vires, ut Legati Præfectique diversos locos pariter invaderent. Simul Antiochum Commagénæ Regem monet, proximas sibi Præfecturas petere. Nam Pharasmanes Iberiæ Rex, interfecto filio Rhadamisto, quasi proditore suo; quò fidem in Romanos testaretur, vetus adversus Armenios odium promptius exercébat. Tunc quoque primùm illecti Isichi, gens ante alias socia Romanis, ^{+ avia} ~~arva~~ Armeniæ incurravit. *Id. Tacit. ibid. lib. 13. Annal. pag. 227.*

Ita consilia Tiridâti in contrarium vertebantur. Mittebatque Oratores, qui suo, Parthorumque nomine, expostularent, cur datis nuper obsidibus, redintegratâque amicitia, quæ novis quoque beneficiis locum

aperiret, vetere Armeniæ possessione depelleretur? Ideò nondum ipsum Vologesem commotum, quia ARSAC.
315, causâ, quàm vi agere mallet. Sin perstaretur in bello, non desore Arfacidis virtutem fortunamque, sæpius jam clade Romanâ expertam. *Id. Ibid. pag. 227. 228.*

Ad ea Corbulo, satis comperto, Vologesem defectione Hircaniæ attineri, suadet Tiridati, precibus Cæsarem aggredi: posse illi regnum stabile, & res incruentas contingere, si, omisâ spe longinquâ & serâ, præsentem potiolemque sequeretur. *Id. ibid.*

Placitum dehinc, quia commeantibus invicem nuntiis, nihil in summâ pacis proficiebatur, colloquio ipsorum tempus locumque destinari. Mille equitum præsidium Tiridates affore sibi dicebat: quantum Corbuloni cujusque generis militum assisteret, non statuere, dum positis loriceis & galeis, in faciem pacis veniretur. Cuicumque mortalium, nedum veteri. & provido Duci, barbaræ astutiæ patuissent. Ideò artum inde numerum finiri, & hinc majorem afferri, ut dolus patraretur. Nam equiti sagittarum usu exercito, si detecta corpora objicerentur; nihil profuturam multitudinem. Dissimulato tamen intellectu, rectius de his quæ in publicum consulerentur, totis exercitibus coram dissertaturos respondit. Locumque delegit, cujus pars altera colles erant clementer assurgentes, accipiendis peditum ordinibus; pars in planitiem porrigebatur, ad explicandas equitum turmas. *Id. Tacit. ibid.*

Die pacto, prior Corbulo socias cohortes & auxilia Regum pro cornibus, medio sextam legionem consti-

ARSAC.
315.

tuit : cui accita per noctem aliis ex castris, tria millia Tertianorum permiscuerat, unâ cum aquilâ, quasi eadem legio spectaretur. Tiridates vergente jam die procul astitit, undè videri magis quàm audiri posset. Ita sine congressu Dux Romanus abscedere militem sua quemque in castra jubet. Rex sive fraudem suspectans, quia plura simul in loca ibatur, sive ut commeatus Romanorum Pontico mari, & Trapezunte oppido adventantes interciperet, properè discedit. Sed neque comineatibus vim facere potuit, quia per montes ducebantur, præsiis Romanis infesos. *Idem Tacitus ibidem.*

Corbulo, ne irritum bellum traheretur, utque Armenios, ad sua defendenda cogeret, excindere parat castra. Sibique quod validissimum in ea præfectura cognomento Volandum sumit. Minora Cornelio Flaeco Legato, & Fonteio Capitori castrorum præfecto mandat. Tum circumspectis munimentis, & quæ expugnationi idonea, provisus; hortatur milites, ut hostem vagum, neque paci aut prælio paratum, sed perfidiam & ignaviam fugâ confitentem, exuerent sedibus, gloriæque pariter & prædæ consularent. *Id. Tac. ibid. pag. 228.*

Tum quadripartito exercitû, hos in testudinem conglobatos, subruendo vallo inducit; alios scalas moenibus admove; multos tormentis faces & hastas incutere jubet. Libratoribus funditoribusque attributus locus, undè eminus glandes torquerent: ne qua pars subsidium laborantibus ferret, pari undique metu. Tantus inde ardor certantis exercitus fuit, ut intra tertiam diei partem, nudati propugnatoribus muri,

obices portarum subversi, capta ascensu munimenta, ARSAG.
omnesque puberes trucidati sunt; nullo milite amisso, 315.
paucis admodum vulneratis. Et imbelles vulgus sub corona venundatum, reliqua præda victoribus cessit.
Id. ibid.

Pari fortunâ Legatus ac Præfectus usi sunt; tribusque unâ die castellis expugnatis, cætera terrore, & alia sponte incolarum, in deditionem veniebant. Unde orta fiducia caput gentis Artaxata aggrediendi. Nec tamen proximo itinere ductæ legiones; [†]quasi amnem [†]qua si Araxem, qui mœnia alluit, ponte transgrederentur, sub ictum dabantur: procul & latioribus vadis transire. *Id. ibid.*

Tiridâtes, pudore & metu, ne, si concessisset obsidioni, nihil opis in ipso videretur: si prohiberet, impeditis locis seque & equestres copias illigâret: statuit postremo ostendere aciem, & dato die prælium incipere; vel simulatione fugæ, locum fraudi parare. Igitur repente agmen Romanum circumfundit, non ignaro Duce Romano, qui viæ pariter & pugnæ composuerat exercitum. Latere dextro tertia legio, sinistro sexta incedebat; Mediis Decumanorum delectis; recepta inter ordines impedimenta; & tergum mille equites tuébantur. Quibus iusserat, ut instantibus cominus resisterent, refugos non sequerentur. In cornibus pedes sagittarius, & cætera manus equitum ibat; productiōre cornuum sinistro per ima collium, ut, si hostis intravisset, fronte simul & sinu exciperetur. *Id. ibid.*

Interea assultare ex diverso Tiridâtes, non usque ad iactum teli; sed, cum minitans, tum specie trepi-

ARSAC.
315.

dantis, si laxare ordines, & diversos confectari posset. Ubi nihil temeritate solutum, nec ampliùs quàm Decurio equitum audentiùs progressus, & sagittis confixus, cæteros ad obsequium exemplo firmaverat, propinquis jam tenebris abscessit. *Id. Tacit. ibid. pag. 229.*

Corbulo castra in loco metatus, an-expeditis legionibus nocte Artaxata pergeret, obsidioneque circumdaret, agitavit; concessisse illuc Tiridatem ratus. Dein postquàm exploratores attulêre longinquum Regis iter, & Medi an Albani peterentur, incertum; lucem opperitur: præmissaque levis armatura, quæ muros interim ambiret, oppugnationemque eminùs inciperet. Sed oppidani, portis sponte patefactis, se suaque Romanis permisere. Quod salutem ipsis tulit. *Id. ibid.*

Artaxatis ignis immissus; deletaque & solo æquata sunt. Quia nec teneri sine valido præsidio, ob magnitudinem moenium; nec id Romanis virium erat, quod firmando præsidio, & capeffendo bello divideretur. Vel si integra & incustodita relinquerentur, nulla in eo utilitas aut gloria, quòd capta essent. Adjicitur miraculum velut numine oblatum. Nam cuncta extra, tecta tenùs Sole illustria fuere: quod moenibus cingebatur, ita repenti atrâ nube coopertum, fulguribusque discretum est, ut quasi infensantibus Deis exitio tradi crederetur. Ob hæc consalutatus Imperator Nero, & Senatusconsulto supplicationes habitæ sunt. *Id. Tacit. ibid. cap. 34.*

Interim Corbulo, post deleta Artaxata, utendum recenti terrore ratus, ad occupanda Tigranocerta; quibus excisis, metum hostium intenderet; vel, si pepercisset, clementiæ famam adipisceretur; illuc

pergit non infenso exercitu, ne spem veniæ auferret; neque tamen remissâ curâ; gnarus facilem mutatu gentem, ut segnem ad pericula, ita infidam ad occasiones. Barbari pro ingenio quisque, alii preces offerre, quidam deferere vicos, & in avia digredi. Ac fuere, qui se speluncis ac carissima secum abderent. Igitur Dux Romanus diversis artibus, misericordiâ adversus supplices, celeritate adversus profugos; immitis iis qui latebras infederant, ora & exitus specuum farmentis virgultisque completos, igni exurit. Atque illum fines suos prætergredientem, incurfavere Mardi, latrociniiis exerciti, contraque irrumpentem montibus defensi. Quos Corbulo, immissis Hiberis, vastavit; hostilemque audaciam externo sanguine ultus est. *Id. Tacit. lib. 14. Annal. pag. 247. & 248.*

Ventum dehinc in locos cultos: demessæque Segetes; & ex duobus castellis, in quæ confugerant Armenii, akerum impetu captum. Qui primam vim depulerant, obsidione eoguntur. Unde in regionem Taurantium transgressus (Corbulo) improv^{ejus}isum periculum vitavit. Nam, haud procul tentorio, non ignobilis Barbarus cum telo repertus, ordinem insidiarum, seque auctorem & socios per tormenta edidit: convictique & puniti sunt, qui specie amicitiae dolum parabant. Nec multè post Legati Tigranocerta missi, patere moenia afferunt, intentos populares ad iussa; simul hospitale donum, coronam auream tradebant. Accepitque cum honore, nec quidquam urbi detractum, quò promptius obsequium integri retinerent. At præsidium regium, quod ferox juvenus clauserat, non sine certamine expugnatum est. Nam & prælium pro

ARSAC.
315.

ARSAC. muris ausi erant, & pulsi intra munimenta aggeris ;
 316. demùm irrupentium armis cessêre. *Id. ibid.*

Hæc faciliùs proveniebant, quia Parthi Hircano bello distinebantur. Miserantque Hircani ad Principem Romanum societatem oratum, attineri à se Vologesem pro pignore amicitiae ostentantes. Eos regredientes Corbulo, ne Euphratem transgressi, hostium custodiis circumvenirentur, dato praesidio, ad littora Maris rubri deduxit. Undè vitatis Parthorum finibus, patrias in sedes remeavêre, *Id. ibid.*

Quin & Tiridatem per Medos extrema Armeniae intrantem, praemisso cum auxiliis Verulano Legato, atque ipse legionibus citis, abire procul, ac spem belli amittere subegit; quosque Romanis ob Regem aversos animi cognoverat, caedibus & incendiis perpopulatus, possessionem Armeniae usurpabat. Cùm advenit Tigranes, à Nerone ad capeffendum Imperium delectus, Cappadocum ex nobilitate, Regis Archelai nepos; (Alexandri Herodis Magni & Glaphiræ nepos:) sed quòd diù obses Romæ fuerat, usque ad servilem patientiam demissus. Nec consensu acceptus, durante apud quosdam favore Arsacidarum. At plerique superbiam Parthorum perosi, datum à Romanis Regem malebant. Additum etiam praesidium, mille legionarii, tres sociorum cohortes, duæque equitum alæ. Et quò faciliùs novum regnum tueretur, pars Armeniae, ut cuique finitima, Rhascipolique & Aristobulo atque Antioeho parere iussæ sunt. Corbulo in Syriam absecessit, morte Vinidii Legati vacuum ac sibi permissam. *Idem Tacitus lib. 14. cap. 23. pag. 248. & 249.*

Interea cùm Vologeses audiisset, ut aliis Nero distribuisset

tribuisset Armeniam, utque Tigranes Adiabenen popularetur: ipse quidem se parabat, velut expeditionem in Syriam adversus Corbulonem facturus: ARSAC.
317. Adiabenerum verò Regem Monobazum, & Monœsen Parthum in Armeniam misit. Hi Tigranem intra Tigranocerta concluderunt. Et quoniam in hac obsidione non modò nullum ei adferebant incommodum, sed etiam quoties eum adgrederentur, tam ab ipso repellebantur, quàm à Romanis, quos secum habebat; & Corbulo Syriam diligenti custodiâ præsidioque tuebatur: cœpit ambiguus animi esse Vologeses. Hæc Dio lib. 62. pag. 710. Edit. Vvechelianæ Hanoviae 1606. Nunc verò Tacitum audiamus.

Dum hæc aguntur, Rex Parthorum Vologeses, cognitis Corbulonis rebus, Regemque alienigenam Tigranem Armeniæ impositum, simul fratre Tiridate pulso, spretum Arsacidarum fastigium ire ultum volens, magnitudine rursùm Romanâ & continui fœderis reverentiâ, diversas ad curas trahebatur: cunctator ingenio, & defectione Hircanorum gentis validæ, multisque ex eo bellis illigatus. Atque illum ambiguum novus insuper nuntius contumeliæ extimulat: quippè egressus Armeniâ Tigranes Adiabenos conterminam nationem latiùs ac diutius quàm per latrocinia vastaverat. Idque Primores gentium ægrè tolerabant, eò contemptiois descensum, ut ne Duce quidem Romano incurfarentur, sed temeritate obsidis, tot per annos inter mancipia habiti. Accendebat dolorem eorum Monobazus, quem penès Adiabenum regimen, quod præsidium, aut undè peteret, rogitans. Jam de Armeniâ concessum, proxima trahi: &, nisi defendans

ARSAC. Parthi, levius servitium apud Romanos deditis, quàm
313. captis esse. Tiridates quoque regni profugus, per silen-
tium haud modicè querendo gravior erat. Non enim
ignaviâ magna Imperia contineri, virorum armorum-
que faciendum certamen. Id in summa fortuna æquius,
quod validius. Et sua retinere, privatæ domûs: de alie-
nis certare, regiam laudem esse. *Tacit. lib. 15. Annal.*
pag. 263.

Igitur commotus his Vologeses concilium vocat, &
proximum sibi Tiridatem constituit, atque ita orditur.
Hunc ego eodem mecum patre genitum, cùm mihi per eta-
tem summo nomine concessisset, in possessionem Armenia de-
duxi, qui tertius potentie gradus habetur. Nam Medos Pa-
corus ante ceperat. Videbarque contra vetera fratrum odia &
certamina, familie nostræ penates ritè composuisse. Prohi-
bent Romani, & pacem ipsis nunquam prosperè laceffitam,
nunc quoque in exitium suum abrumpunt. Non ibo infitias,
æquitate quàm sanguine, causâ quàm armis retinere parta
majoribus malueram. Si cunctatione deliqui, virtute corri-
gam. Vestra quidem vis & gloria in integro est, additâ
modestie famâ, quæ neque summis mortalium spernenda est,
& à Diis æstimatur. Simul diademate caput Tiridatis
evinxit, promptam equitum manum quæ Regem ex
more sectabatur, Monefi nobili viro tradidit, adjectis
Adiabenorû auxiliis: mandavitque Tigranem Arme-
niâ exturbari, dum ipse, positus adversùs Hircanos
discordiis, vires intimas molemque belli ciet, Pro-
vinciis Romanis minitans. Id. Tacit. ibid. lib. 15. Annal.

Hæc ubi Corbuloni certis nuntiis audita sunt; le-
giones duas cum Vespulano Severo & Vectio Bolano,
subsidium Tigrani mittit, occulto præcepto, compo-

sitiùs cuncta, quàm festinantiùs agerent. Quippe bellum habere, quàm gerere malebat. Scripseratque Cæsari, proprio Duce opus esse, qui Armeniam defenderet: Syriam, ingruente Vologese, acriore in discrimine esse. Atque interim reliquas legiones pro ripâ Euphratis locat: tumultuariam Provincialium manum armat: hostiles ingressus præsiidiis intercipit. Et quia egena aquarum regio est, castella fontibus imposita, Quosdam rivos congestu arenæ abdedit. *Idem Tacitus Annal. lib 15. pag. 264.*

ARSAC.
318.

Ea dum à Corbùlone tuendæ Syriæ parantur, acto raptim agmine Monêses ut famam sui præiret, non ideò nescium aut incautum Tigranem offendit: qui occupaverat Tigranocerta, urbem copiâ defensorum & magnitudine mœnium validam. Ad hæc Nicephorius amnis haud spernendâ latitudine partem murorum ambit. Et ducta ingens fossa, quâ fluvius diffidébatur. Inerantque milites, & provisi antè commeatus. Quorum subvectu pauci avidiùs progréssi, & repentinis hostibus circumventi, irâ magis quàm metu cæteros accenderant. Sed Partho ad exsequendas obsidiones nulla cominùs audacia: raris sagittis, neque clausos exterret & semet frustratur. Adiabêni cùm promovêre scalas & machinamenta inciperent, facilè detrusi, mox, erumpentibus nostris, cæduntur. *Id. ibid.*

Corbulo tamen, quamvis secundis rebus suis, moderandum fortunæ ratus, misit ad Vologêsem, qui expostularent vim Provinciæ illatam. Socium amicumque Regem cohortes Romanas circumfidere. Omitteret potiùs obsidionem; aut se quoque in agro hostili castra positurum. Casperius Centurio in eam

L1 ij

ARSAC.
318.

legationem delectus, apud oppidum Nitibin, septem & triginta millibus passuum à Tigranocertâ distantem, adit Regem, & mandata ferociter edidit. *Id. Tacit. ibid. pag. 264.*

Vologesi vetus, & penitus infixum erat arma Romana vitandi; nec præsentia prosperè fluebant. Irritum obsidium, tutus manu & copiis Tigranes, fugati, qui expugnationem sumpserant, missæ in Armeniam legiones & aliæ pro Syriâ paratæ ultrò irrumperere. Sibi imbecillum equitem pabuli inopiâ. Nam exorta vis locustarum ambederat, quidquid herbidum aut frondosum. Igitur metu abstruso mitiora obtendens, missurum ad Imperatorem Romanum Legatos super petendâ Armeniâ & firmandâ pace respondet. Vologeses Monefem omittere Tigranocerta jubet; ipse retrò concedit. Hæc plures ut formidine Regis, & Corbulonis minis patrata & magnifica extollebant. Alii occultè pepigisse interpretabantur, ut omisso utrimque bello, & abeunte Vologese, Tigranes quoque Armeniâ abscederet. *Idem Tacitus ibidem.*

Certè, teste Dione, Vologeses, missis ad Corbulonem Legatis, indutias his conditionibus impetravit: Ut iterum Legatos ad Neronem mitteret, obsidionem solveret, ex Armenia milites abduceret. *Dio lib. 62. pag. 710. Edit. Hanov. 1606.*

Interea Corbulo proprium Ducem tuendæ Armeniæ poposcerat, & adventare Cefennius Pætus audiebatur: jamque aderat, copiis ita divisus, ut quarta & duodecima legiones additâ quintâ, quæ recens è Mœsis excita erat, simul Pontica, & Galatarum Cappadocumque auxilia Pæto obedirent: tertia & sexta &

decima legiones, priorque Syriæ miles apud Corbulonem manerent. Cætera ex rerum usu sociarent, partirenturve. Sed neque Corbulo æmulipatiens, & Pætus, cui fatis ad gloriam erat si proximus haberetur, despiciebat gesta, nihil cædis aut prædæ usurpatas nomine tenus urbium expugnationes dictitans. Se tributa ac leges, & pro umbra Regis, Romanum jus victis impositurum. *Id. Tacitus ibid.*

ARSAC.
218.

Sub idem tempus Legati Vologesis, quos ad Principem missos dictum est, revertère irriti: (nam Nero nec celeriter nec clarè quidquam iis respondit:) bellumque propalàm sumptum à Parthis. Nec Pætus detrectavit; sed duabus legionibus, quarum quartam Famisulanus Vectonius eo in tempore, duodecimam Calavius Sabinus regebant, Armeniam intrat, tristi omine. Nam in transgressu Euphratis, quem ponte transmittebat, nullâ palàm causâ, turbatus equis, qui consularia insignia gestabat, retrò evasit. Hostiaque quæ muniebantur hibernaculis assistens, semifacta opera fugâ perripit, seque vallo extulit. Et pila militum arscere magis insigni prodigio; quia Parthus hostis missilibus telis decertat. Cæterum Pætus, spretis *omnibus*, ~~nibus~~, necdum satis firmatis hibernaculis, nullo rei frumentariæ provisu, rapit exercitum trans montem Taurum recipiendis, ut ferebat, Tigranocertis, vastandisque regionibus, quas Corbulo integras omisisset. Et capta quædam castella, gloriæque & prædæ nonnihil partum, si aut gloriam cum modo, aut prædam cum curâ habuisset. Longinquis itineribus percurfando quæ obtineri nequibant, corrupto qui captus erat commeatu, & instante jam hyeme reduxit exer-

ARSAC. citum. Composuitque ad Cæsarem litteras, quasi con-
 318. fecto bello, verbis magnificas, rerum vacuas. *Idem Tacitus ibid. Annal. lib. 15. pag. 265.*

Interim Corbulo nunquam neglectam Euphratis ripam, crebrioribus præliis infedit, & ne ponti injiciendo impedimentum hostiles turmæ afferrent, (jam enim subiectis campis magnâ specie volitabant) naves magnitudine præstantes, & connexas trabibus, ac turribus auctas, agit per amnem, catapultisque & balistis proturbat Barbaros, in quos saxa & hastæ longius permeabant, quàm ut contrario sagittarum jactu adæquarentur. Dein pons continuatus, collesque aduersi per socias cohortes, post legionum castris occupantur; tantâ celeritate & ostentatione virium, ut Parthi, omisso paratu invadendæ Syriæ, spem omnem in Armeniam verterent. *Id. ibid.*

Ibi Pæto imminentium nescius, Quintam legionem procul in Ponto habebat. Reliquos promiscuis militum comitatibus infirmaverat: donec adventare Vologesem magno & infenso agmine auditum. Accitur legio duodecima; & undè famam aucti exercitus sperat, prodita infrequentia. Qua tamen retineri castra, & eludi Parthus tractu belli poterat; si Pæto aut in suis, aut in alienis consiliis constantia fuisset. Verùm ubi à viris militaribus adversus urgentes casus firmatus erat rursus, ne alienæ sententiæ indigens videretur, in diversa ac deteriora transibat. Et tunc relictis hibernis, non fossam neque vallum sibi, sed corpora & arma in hostem data clamitans, duxit legiones, quasi prælio certaturus. Deindè amisso Centurione & paucis militibus, quos visendis hostium copiis præmiserat, trepidus remeavit. *Id. ibid.*

Quia verò minùs acriter Vologeses institerat, vanâ ARSAC. 318.
 rursùs fiduciâ, tria millia delectorum proximo Tauri
 iugo imposuit, quò transitum Regis arcerent. Alares
 quoque Pannonios, robur equitatùs, in parte campi
 locat. Conjux ac filius castello, cui Arsamosata nomen
 est, abditì, datâ in præsidium cohorte, ac disperso
 milite, qui in unum habitus, vagum hostem promp-
 tiùs sustentavisset. Ægrè compulsum ferunt, ut instan-
 tem Corbuloni fateretur. Nec à Corbulone propera-
 tum, quò gliscentibus periculis etiam subsidii laus au-
 geretur. Expediri tamen itineri singula millia ex tri-
 bus legionibus, & alarios octingentos, parem nume-
 rum è cohortibus iussit. *Id. ibid.*

At Vologeses, quamvis obsessa à Pæto itinera, hinc
 peditatu, indè equite, accepisset, nihil mutato con-
 silio; sed vi ac minis alares exterruit, legionarios ob-
 trivit, uno tantum centurione Tarquitio crescente
 turrim, in qua præsidium agitabat, defendere auso;
 factaque sæpiùs eruptione, & cæsis qui Barbarorum pro-
 priùs suggrediebantur, donec ignium jactu circumve-
 niretur. Peditum si quis integer, longinqua & avia;
 vulnerati, castra repetivè: virtutem Regis, sævi-
 tiam & copias gentium, cunèta metu extollentes:
 facili credulitate eorum, qui eadem pavebant. Ne
 Dux quidem obniti adversis; sed cunèta militiæ mu-
 nia deseruerat; missis iterum ad Corbulonem precibus,
 veniret properè, signa & aquilas, & nomen reliquum
 infelicis exercitùs tueretur: se fidem interim, donec
 vita suppeditet, retenturum. *Id. Tacit. ibid.*

Verum Corbulo interritus, & parte copiarum apud
 Syriam relictâ, ut munimenta Euphrati imposita retine-

ARSAC. rentur, quâ proximum & commeatibus non egenum;
 318. regionem Commagenam, exin Cappadociam, inde Armenios petivit. Comitabantur exercitum præter alia assueta bello, magna vis Camelorum onusta frumento, ut simul hostem, famemque depelleret. Primum è perculsis Pactium Primipili Centurionem obvium habuit, dein plerosque militum: quos diversas fugæ causas obtendentes, redire ad signa, & clementiam Pæti experiri monebat; se nisi victoribus immitem esse; simul suas legiones adire, hortari, priorum ^{ad} ~~ad~~ mores, novam gloriam ostendere. Non viros aut oppida Armeniorum, sed castra Romana, duasque in iis legiones pretium laboris peti. Si singulis Manipularibus præcipua servati civis corona Imperatoriâ manu tribueretur, quod illud & quantum decus, ubi par eorum numerus adipisceretur qui attulissent salutem, & qui acceperissent? His atque talibus in commune alacres continuum diu noctuque iter properabant. *Id. Tacitus ibid. Annal. lib. 15. pag. 266.*

† admonere, A

Igitur eò intentiùs Vologêses premere obsessos, modò vallum legionum, modò castellum, quo imbellis ætas defendebatur, oppugnare, propiùs incedens, quàm mos Parthis, si eâ temeritate hostem in prælium eliceret. At illi vix contuberniis extracti, nec aliud quàm munimenta propugnabant: pars jussu Ducis, & alii propriâ ignaviâ, aut Corbulonem opperientes, ac si vis ingrueret, provisis exemplis Cærdinæ ac Numantinae cladis..... Quâ desperatione exercitûs Dux subactus, primas tamen litteras ad Vologêsem, non supplices, sed in modum querentis composuit. *Quòd pro Armeniis semper Romanæ ditionis, aut subjectis Regi,*
 quem

quem Imperator delegisset, hostilia faceret. Pacem ex equo
utilem. Nec presentia tantum spectaret. Ipsum adversus duas
legiones, totis regni viribus advenisse: at Romanis orbem
terrarum reliquum, quo bellum juvarent. Id. ibid.

ARSAC.
318.

Ad ea Vologeses, nihil pro causa, sed opperiendos sibi
fratres Pacorum ac Tiridatem rescripsit. Illum locum tem-
pusque consilio destinatum quid de Armeniâ cernerent. Adje-
cisse Deos dignum Arfacidarum, simul & de legionibus Ro-
manis statuerent. Missi post à Pæto nuntii, & Regis col-
loquium petitus, qui Vafacem Præfectum equitatûs
ire iussit. Tum Pætus, Lucullos, Pompeios, & si qui Du-
ces obtinendæ donandæve Armeniæ egerant: Vafaces
imaginem retinendi donandive penes Romanos, vim
penes Parthos memorat. Et multum invicem disceptato,
Monobazus Adiabenus in diem posterum testis iis,
quæ pepigissent, adhibetur. Placuitque liberari obsidio
legiones, & decedere omnem militem finibus Arme-
niorum, castellaque & commeatus Parthis tradi. Qui-
bus perpetratis, copia Vologêsi fieret, mittendi ad
Neronem Legatos. Id. ibid.

Interim Pætus fluvio Arsanix (is castra ^{etenim præ}perfluēbat)
pontem imposuit, specie sibi illud iter experientis.
Sed Parthi quasi documentum victoriæ jusserant. Ne-
que iis usui fuit. Romani per diversum iêre. Addidit
rumor sub jugum missas legiones, & alia ex rebus in-
faustis: quorum simulacrum ab Armeniis usurpatum
est. Nam & munimenta ingressi sunt, antequàm ag-
men Romanum decêderet. Et circumstetere vias,
captiva olim mancipia, aut jumenta agnoscentes,
abstrahentesque. Raptæ etiam vestes, retenta arma;
pavido milite & concedente, ne qua prælii causa exi-

Mm

ARSAC.
318.

steret. Vologeses armis & corporibus cæſorum aggregatis, quò cladem Romanorum testaretur, visu fugientium legionum abstinuit. Fama moderationis quærebatur, postquàm superbiam expleverat. Flumen Arſaniam elephanto infidens, & proximus quisque Regi, vi equorum perrupère; quia rumor incesſerat, pontem cessurum oneri, dolo fabricantium. Sed qui ingredi ausi sunt, validum & fidum intellexère. *Id. ibid.*

Cæterum obsessis adeò suppeditavisse rem frumentariam constitit, ut horreis ignem injicerent: contraque prodiderit Corbulo Parthos inopes copiarum, & pabulo attrito, relicturos oppugnationem, neque se plus tridui itinere abfuisse. Adjecit, jurejurando Pæti cautum apud signa, astantibus iis, quos testificando Rex misisset, neminem Romanum Armeniam ingressurum, donec referrentur litteræ Neronis, an paci anneret. Quæ ut augendæ infamiæ composita, sic reliqua non in obscuro habentur: unâ die quadraginta millium spatium emensum esse Pætum, desertis passim faucibus. Neque minùs deformem illam fugientium trepidationem, quàm si terga in acie vertissent.

Corbulo cum suis copiis apud ripam Euphratis obviis, non eam speciem insignium & armorum prætulit, ut diversitatem exprobraret. Mœsti manipuli, ac vicem commilitonum miserantes, ne lacrymis quidem temperavère. Vix præ fletu usurpata consalutatio. Deceſſerat certamen virtutis & ambitio gloriæ, felicitum hominum affectus: sola misericordia valebat, & apud minores magis. Ducum inter se brevis sermō secutus est, hæc conquerentium: *irritum laborem; potuisse bellum fugâ Parthorum finire.* Ille integra utrique

cuncta respondit, converterent aquilas, & juncti invaderent Armeniam, abscessu Vologesis infirmatam. ARSAC. 318.
Non ea Imperatoris habere mandata Corbulo : periculo legionum commotum, è Provinciâ egressum. Quando in incerto habeantur Parthorum conatus, Syriam repetiturum. Sic quoque optimam fortunam orandam, ut pedes confectus spatiis itinerum, alacrem & facilitate camporum prævenientem equitem assequeretur. Exin Pætus per Cappadociam hibernavit. Tacit. lib. 15. Annal. pag. 267. & 268.

Interea Vologesis ad Corbulonem missi nuntii, detraheret castella trans Euphratem, amnemque, ut olim, medium faceret. Ille Armeniam quoque diversis præsidiis vacuam fieri expostulabat. Et postremo concessit Rex: dirutaque quæ ultrà Euphratem communierat Corbulo, & Armenii suo arbitrio relictæ sunt. *Id. Tacit. ibid.*

Veris principio, Legati Parthorum mandata Regis ARSAC. 319.
Vologesis, litterasque in eandem formam attulere: *Se priora & toties jactata super obtinendâ Armeniâ nunc omittere, quoniam Dii quamvis potentium populorum arbitri possessionem Parthis non sine ignominiâ Romanâ tradidissent. Nuper clausum Tigranem, post Patum, legionesque cum opprimere posset, incolumes dimisisse. Satis approbatam vim, datum & lenitatis experimentum. Nec recusaturum Tiridatem accipiendi diademati in urbem venire, nisi Sacerdoti religionem attineretur. Iturum ad signa & effigies Principis, ubi legionibus coram, regnum auspicaretur. Idem Tacitus ibid. pag. 270.*

Talibus Vologesis litteris, quia Pætus diversa, tanquam rebus integris, scribebat, interrogatus Centurio, qui cum Legatis advenerat, quò in statu Armenia

Mm ij

ARSAC.
319.

esset? Omnes indè Romanos excessisse respondit. Tum intellecto Parthorum irrisu, qui peterent quod eriperant, consuluit inter primores civitatis Nero, bellum anceps, an pax inhonesta placeret. Nec dubitatum de bello. Et Corbulo tot per annos militum atque hostium gnarus, gerendæ rei præficitur; ne cuius alterius insitiâ rursùm peccaretur, quia Pæti piguerat. *Id. ibid.*

Igitur irriti remittuntur Legati, cum donis tamen, undè spes fieret; non frustrà eadem oraturum Tiri-datem, si preces ipse attulisset. Syriæque exsecutio Cestio (*Syriæ Præsidi ex nummis*) copiæ militares Corbuloni permissæ; & decima-quinta legio, ducente Mario Celso, è Pannonia adjecta est. Scribitur Tetrarchis ac Regibus Præfectisque & Procuratoribus, & qui Prætorum finitimas Provincias regebant, jussis Corbulonis obsequi. In tantum fermè modum auctâ potestate, quem Populus Romanus Cn. Pompeio bellum Piraticum gesturo dederat. Regressum Pætum, cùm graviora metueret, facetiis insectari satis habuit. Cæsar, his fermè verbis: *Ignoscere se statim, ne tam promptus in pavorem, longiore sollicitudine egresceret.*

Quarta & Duodecima

Corbulo, ~~quatuor & duodecim~~ legionibus, quæ fortissimo quoque amisso, & cæteris exterritis, parum habiles prælio videbantur, in Syriam translatis; sextam indè ac tertiam legiones, integrum militem & crebris ac prosperis laboribus exercitum in Armeniam ducit. Addiditque legionem quintam, quæ per Pontum agens, expers cladis fuerat. Simul quintadecimanos recens adductos, & vexilla delectorum ex Illyrico & Ægypto, quodque alarum cohortiumque, & auxilia Regum in unum conducta apud Melitenen,

quà transmittere Euphratem parabat. *Id. ibid.*

ARSAC.

319.

Tùm Corbulo lustratum ritè exercitum ad concionem vocat ; orditurque magnifica de auspiciis Imperatoriis rebusque à se gestis, adversum inscitiam Pæti declinans : multâ auctoritate , quæ viro militari pro facundiâ erat. Mox iter L. Lucullo quondam penetratum , apertis quæ vetustas obsepserat , pergit. Et venientes Tiridatis Vologesisque de pace Legatos haud aspernatus , adjungit iis centuriones cum mandatis non immitibus. *Non enim adhuc eò ventum , ut certamine extremo opus esset. Multa Romanis secunda , quædam Parthis evenisse , documenta adversus superbiam : proinde & Tiridati conducere , intactum vastationibus regnum dono accipere ; & Vologesem melius societate Romanâ , quàm damnis mutuis genti Parthorum consulturum. Scire quantum intus discordiarum , quamque indomitas & præferoces nationes regeret. Contrà Imperatori suo immotam ubique pacem , & unum id bellum esse. Id. ibid.*

Simul consilio terrorem adjicere , & Megistanas Armenios , qui primi à Romanis defecerant , pellit fedibus , castella eorum excindit , plana , edita , validos , invalidosque , pari metu complet. Non infensum , nedum hostili odio Corbulonis nomen etiam Barbaris habebatur , eoque consilium ejus fidum credebant. Ergo Vologeses neque atrox in summam , & quibusdam præfecturis inducias petit. Tiridates locum diemque colloquio poscit. Tempus propinquum , locus , in quo nuper obsessæ cum Pæto legiones erant , cùm à Parthis delectus esset , ob memoriam lætioris sibi rei , non est à Corbulone vitatus , ut dissimilitudo fortunæ gloriam augeret. Neque infamia Pæti augeba-

ARSAC. tur: quod eo maximè patuit; quia filio ejus Tribuno
 319. ducere manipulos, atque opperiri reliquias malæ pugnae
 imperavit. *Id. ibid.*

Die pactâ Tiberius Alexander illustris Eques Romanus, minister bello datus, & Vivianus Avienus gener Corbulonis, nondum Senatoriâ ætate, sed pro Legato quintæ legioni impositus, in castra Tiridatis venere, honori ejus, ac ne metueret insidias tali pignore. Viceni dehinc equites assumpti. Et, viso Corbulone, Rex prior equo desilivit: nec cunctatus Corbulo. Sed pedes uterque dextras miscuere. Exin Romanus laudat juvenem, omissis præcipitibus, tuta & salutaria capeissentem. Ille de nobilitate generis multum præfatus, cætera temperanter adjungit. Iturum quippe Romam, laturumque novum Cæsari decus, non adversis Parthorum rebus supplicem Arsacidam. Tum placuit Tiridatem ponere apud effigiem Cæsaris insigne regium, nec, nisi manu Neronis, resumere. Et colloquium osculo finitum. *Id. ibid.*

Dein, paucis diebus interjectis, magnâ utrimque specie, indè eques compositus per turmas, & insignibus patriis; hinc agmina legionum steterè fulgentibus aquilis, signisque & simulacris Deum in modum templi. Medio tribunal sedem curulem, & sedes effigiem Neronis sustinebat. Ad quam progressus Tiridates, cæsis ex more victimis, sublatum capite diadema imagini subjecit. Magnis apud cunctos animorum motibus, quos augebat insira adhuc oculis exercituum Romanorum cædes, aut obsidio. At nunc versos casus iturum Tiridatem ostentui gentibus, quanto minus quàm captivum? Addidit gloriæ Corbulo comitatem,

epulasque, & rogitante Rege causas, quoties novum aliquid adverterat: ut initia vigiliarum per Centurionem nuntiari, convivium buccinâ dimitti, & structam ante Augurale aram, subditâ face, accendi, cuncta in majus extollens; admiratione prisca moris affecit. *Id. ibid.*

ARSAC.
319.

Postero die spatium oravit, quo tantum itineris aditurus, fratres antè, matremque viseret. Obsidem intereâ filiam tradit, litterasque supplices ad Neronem. Et digressus, Pacorum apud Medos, Vologesem Ecbatanis reperit, non incuriosum fratris: quippe & propriis nuntiis à Corbulone petierat, ne quam imaginem servitii Tiridates perferret, neu ferrum traderet, aut complexu Provincias obtinentium arceretur, foribusve eorum assisteret: tantusque ei Romæ, quantus Consulibus, honor esset. *Id. ibid.*

Cum autem Corbulo, qui Armeniæ retinendæ præpositus à Nerone fuerat, cum Parthorum Rege Vologese pacem sanxisset, obsidesque ab eo recepisset; ad conservandam tanti facinoris memoriam, Romæ hic nummus argenteus signatus est, ab unâ parte caput juvenile Neronis exhibens, cum eâ epigraphæ: NERO DIVI CLAUD. CÆSARIS. NERO Divi Claudii Cæsaris filius: atque ab alterâ Victoriâ gradientem, dextrâ coronam, lauream sinistrâ gestantem, cum inscriptione: ARMENIAC. id est, VICTORIA ARMENIACA. Nisi tamen dixeris anticæ & posticæ partis hujus nummi inscriptiones omnino inter se cohærere hoc modo: NERO DIVI CLAUDII CÆSARIS FILIUS ARMENIACUS. Quod unum idemque est.

ARSAC.

319.

Dum hæc aguntur, Corbulo, missis ad Neronem Augustum litteris de iis, quæ cum Tiridate pacta erant; videlicet, ut Romam, resumendi Cæsaris manu diadematis causâ veniret: ipse in Syria, donec Tiridates profectus esset, cum legionibus suis permansit.

ARSAC.

320.

Tantus autem fuit Tiridatis Romam proficiscentis apparatus & comitatus, ut in iis ritè ac magnificè disponendis atque conficiendis duo integri anni consumti sint. Certè, referente Dione, Princeps ille habens secum non solum suos, sed etiam amborum fratrum suorum Vologesi Regis Parthorum, & Pacori Medorum Regis, necnon Monobazi Adiabenorum Reguli, liberos, Romam deductus est. Fuitque eorum iter, ut in triumphis, per omnes regiones ab Euphrate. Vigebat Tiridates ætate, formâ, nobilitate, generoso animo, magnoque famulorum comitatu, & apparatu Regio. Consequiebantur eum tria millia equitum Parthorum, cum frequentibus Romanis: eumque urbes magnificè ornatae, ac Populi magnis festivisque acclamationibus excipiebant; quæque necessaria erant, omnia gratis ei præstabantur. In quam rem Populus Romanus

manus sumtum faciebat singulis diebus octingenta-sestertia: idque novem mensibus, quibus erant in itinere factum eodem modo fuit. *Dio lib. 63. pag. 716. Edit. Vvechelianæ Hanoviae 1606.*

ARSAC.
321.

Tiridates equo ubique vehebatur, quousque in Italiam venit: itidem uxor ejus faciebat, gerebatque galeam auream pro integumento, ne contra morem patriæ conspiceretur. In Italiâ vehi cœpit curribus à Nerone missis; ad eumque Neapolim per agrum Picenum venit. Dum Neronem conveniret, quanquam jussus est gladium quem gerebat, deponere; tamen noluit, sed eum vaginæ clavis affixit: quamvis illum genu flexo, ac manus vicissim ad cœlum tendens, veneratus Dominum appellaverit. *Idem Dio ibid. pag. 717.*

Hunc Nero ob eam causam admiratus, benignè & comiter excipit, ac præter cætera, ludos gladiatorios Puteolis facit. Præfectus ludorum fuit Patrobius libertus ejus, tantaque fuit eorum magnificentia, tantus quoque sumptus; ut unius diei spatio nemo, præter viros & mulieres, & pueros Æthiopes, amphitheatrum ingrederetur. Et cùm aliquis ob hæc Patrobio habendus esset honor, Tiridates desuper è sede sua sagittis feras jaculatus est, duosque tauros uno simul ictu (si tamen credibile est) vulneravit ac confecit. *Id. ibid.*

His perfectis rebus, Nero Romam eum adduxit, eique diadema imposuit. Ibi totâ urbe luminibus fertisque ornatâ, magna visa est ubique hominum multitudo; sed forum in primis refertum erat. Nam populus albus laureatusque certis ordinibus medium forum tenuit. Cætera tenebant milites armati splendidissimè,

Na

ARSAC.
321.

eorumque arma & signa relucebant instar fulguris, nulliusque apparebant illic ædificii tegulæ, propter multitudinem eorum qui in eas ascenderant. *Id. ibid.*

Quibus rebus jam antè noctu paratis, Nero veste triumphali ornatus, primâ luce forum introiit cum Senatu & Prætorianis militibus: deindè tribunal conscendit, & in sella curuli confedit. Hinc Tiridates, cum iis quos secum habebat, per ordines armatorum, qui utrimque instructi fuerant, transit: post, ubi ad tribunal adstitissent, Neronem, ut antea fecerant, venerantur. Quas ob res editis magnis clamoribus, Tiridates perterritus, mutus, quasi actum de se foret, aliquanto tempore remansit. Sed ubi indicto voce præconis silentio, animum recepit, & generosæ indoli suæ vim adtulit, coactus servire tempori, & necessitati parere; non curavit, si quid paulò humilius loqueretur, adductus spe eorum, quæ postea esset consecuturus. *Ego, inquit, Domine, Arsacis nepos, Vologesis & Pacori Regum frater, tuus servus sum; venique ut te Deum meum non secus ac Mithram (id est Solem) colerem. Equidem id ero quod tui fusi fila mihi attribuerint. Nam tu & Parca mihi es & Fortuna. Id. ibid.*

Huic Nero ita respondit: *Tu quidem, quòd huc veneris, rectè fecisti, ut præsens præsente me fruereris. Nam quæ neque pater tuus tibi reliquit, neque fratres, quæ dederant, servaverunt; ea tibi nunc ipse do, teque Regem Armeniae facio; ut tu atque illi simul intelligatis, in meâ esse potestate, regna dare & adimere. Hæc cum dixisset, iussit eum adscendere per fursùm ducentem aditum, qui ante tribunal ad hoc ipsum paratus fuerat. Tum Tiridates ad pedes Neronis confedit, eique Nero diadema im-*

posuit; & secundum hoc, frequentes omnigenique clamores editi sunt. *Id. pag. 718.* ARSAC.
322.

Ludi quoque theatri facti fuerunt ex decreto; ipsumque theatrum, non modò scena, sed omnis etiam ejus ambitus intrinsecus ~~ipsum totum circa~~ erat inauratus; itemque cætera omnia, quæ inferrentur, auro ornata erant. Quibus de causis ille dies aureus nominatus est. Cortinæ per aerem extensæ, solis ar- cendi causâ, purpureæ erant. In medio earum Nero acu pictus, currum agitabat: circum hunc undique si- dera lucebant aurea. His ita peractis, sumtuosum denique convivium eis præbitum fuit. *Id. Dio ibid.*

Post hæc Nero citharâ publicè cecinit, currusque prasina veste indutus, & galero aurigarum ornatus, agitavit. Hic Tiridates Neronem reprobare & de- testari, Corbulonem (inprimis) laudare: hoc tantum in eo reprehendere, quod talem dominum ferret. Quam rem nec ipsum, quidem Neronem celavit: nam aliquando ei dixit: *Optimum, Domine, mancipium ha- bes Corbulonem.* Sed id Nero non intellexit, quod ei Tiridates in cæteris rebus assentaretur, seque studio- sissimè in ejus familiaritatem insinuaret. *Id. Dio ibid. pag. 718. Edit. Vvecheliana.*

Ejus igitur rei causâ Tiridates multa munera acce- pit, quorum pretium aiunt fuisse ad bis milles sester- tium: permissumque est ei Artaxata instaurare; ob eamque causam magnum numerum fabrorum, quos partim à Nerone acceperat, partim persuaserat pe- cuniâ, Româ abduxit: quos tamen Corbulo non om- nes, sed eos tantum, quos à Nerone acceperat, passus est in Armeniam transire. Quamobrem Tirida-

N n ij

ARSAC. 321. tes hunc magis admirabatur, illum damnabat. Reversus est verò non per Illyricum, & trans Ionium, quâ viâ venerat: sed Brundisio Dyrrachium navigavit. Atque ita vidit etiam urbes Asiæ, ut earum causâ Imperium Romanum ei stuporem, tum ob potentiam, tum ob pulchritudinem suam, injiceret. *Id. ibid.*

ARSAC. 322. Mox denique Tiridates Artaxata instauravit, eaque Neronia cognominavit. *Id. ibid.*

Verum Vologeses, licet sæpe numero accersitus, venire ad Neronem noluit, ac tandem cum ei molestus esset, rescripsit: *Tibi quidem longè facilius est tam magnum mare navigare, quàm mihi. Si ergo in Asiam veneris, tunc inter nos componemus, ubi mutuo nos convenire possimus.* Nero tamen nec adversus eum, nec contra Æthiopas, & portas Caspicas, ut in animo habuerat, navigavit: sed, missis utroque exploratoribus, in Græciam transiit: non, ut majores ejus fecerant, Flamininus, Mummius, Agrippa, Augustus: sed ut currus agigaret, citharâ caneret, præconis officio fungeretur, & tragedias ageret. *Dio ibid. lib. 63. pag. 719.*

Cæterum, post tot res bellicas egregiè admodum gestas, Corbulo accitus honorificentissimè (quem virum Nero, præter cætera, patrem & benefactorem appellabat) statim atque Cenchreas appulit, ab eodem occidendi jussus est prius quàm in conspectum ejus veniret. *Dio lib. 63. pag. 722.*

Interim cum omnia in Armenia tranquilla essent, C. Cestio Syriæ Præsidi succedens M. Licinius Mucianus, qui, teste Tacito, tunc temporis Syriam & quatuor Legiones obtinebat. Quin etiam post Neronis eadem, ut idem subdit Tacitus, longâ concordia

quietus Oriens; nullaque seditio legionum, (quæ in Syria Judæaque commorabantur:) tantum adversus Parthos minæ vario eventu. Et proximo civili bello turbatis aliis, inconcussa ibi pax: dein fides erga Galbam. Hæc Tacitus *lib. 2. Histor. pag. 339.*

ARSAC.
323.

Sub idem tempus Achaïa atque Asia falso exterritæ, velut Nero adventaret: vario super exitu ejus rumore, eoque pluribus vivere eum fingentibus, credentibusque... Tunc servus è Ponto, sive, ut alii tradidère, Libertinus ex Italia, cytharæ & cantûs peritus, (undè illi super similitudinem oris propior ad fallendum fides) adjunctis desertoribus, quos inopiâ vagos ingentibus promissis corruerat, mare ingreditur, ac vi tempestatum Cythnum Insulam detrusus & militum quosdam ex Oriente commeantium adscivit, & abnuentes interfici jussit; &, spoliatis negociatoribus, mancipiorum valentissimum quemque armavit. Tacitus *ibidem pag. 340.* De eodem Pseudonerone hæc quoque Xiphilinus in vita Othonis ait: Per id tempus quidam captus est, qui se Neronem esse simulabat: cujus quidem nomen à Dione ignoratum est: sed is tandem supplicio affectus est. Hunc autem Pseudoneronem eo ipso anno fabulam suam incepisse, credibile est. Nisi fortè falsi Nerones plurimi extiterint. Quod verissimum videtur. Et certè tres fuisse Pseudonerones probat vir doctissimus Isaacus Casaubonus.

A RSAC.
324.

Cum verò in odium Vitellii Vespasianus ante Idus Julias Imperator in Syria appellatus fuisset, missi sunt ad Vologesem Parthum, Armeniumque Tiridatem Legati, provisumque ne versis ad civile bellum legionibus, terga nudarentur. Tacit. *ibid. Hist. lib. 2.*

ARSAC. Legati Regis Vologesis Alexandriam veniunt ad
325. Vespasianum, quadraginta ei Parthorum equitum milia offerentes. Magnificum lætumque tantis sociorum auxiliis ambiri, neque indigere. Gratia Vologesi actæ: mandatumque ut Legatos ad Senatum mitteret, & pacem esse sciret. *Id. Hist. lib. cap. 51.*

Parthorum Rex Vologesus (ita enim Suetonio semper dicitur) missis ad Senatum Legatis de instauranda societate, hoc etiam magnopere oravit, ut Neronis memoria coleretur. Hæc sunt ipsa Suetonii verba in Vita Neronis *cap. 57.*

Titus à patre Vespasiano ad Hierosolymorum obfidionem missus, hâc urbe captâ & excisâ, Antiochiam profectus est. Nec diu ibi commoratus, continuò ad Zeugma Euphratem versûs, iter contendit. Quò missi etiam ab Rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Judæos vicisset. Eâque susceptâ, convivium præbuit Legatis Regiis; atque ita Antiochiam remeavit. *Joseph. de Bello Jud. lib. 7, cap. 24.*

ARSAC. Interea Cæsennius Pætus, quem post Mucianum
326. Syriæ præfecerat Vespasianus, litteras ad Cæsarem misit, Antiochum Commagenes Regem dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decrevisse, pactis habitis cum Rege Parthorum: proptereaque debere illos antè capere: ne, si priores novas res adorti essent, totum Romanorum Imperium bello perturbarent. Non erat autem Vespasianus hujusmodi nuntium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas Regum, majore negotium providentiâ dignum esse faciebat. Samosata enim Commagenes maxima civitas juxta Euphratem

sita est; ut esset Parthis (eo namque id cogitavêre) ARSAC.
326.
facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide
igitur iis sermonibus habitâ, potestatem ei agendi
quodcumque expedire videretur dedit Vespasianus.
Josephus ibid. cap. 28.

Pætus igitur, litteris à Vespasiano Augusto accep- ARSAC.
327.
tis, subito in Commagenem ingressus, nil tale opi-
nanti Antiocho totis viribus bellum infert; Samosa-
tamque in suam redigit potestatem. Antiochus inspe-
rato perculsus nuntio, bellum quidem contra Romanos
nec cogitatione concepit. Decrevit autem toto regno
in eo, quo erat, statu relicto; cum conjuge ac libe-
ris egredi: hoc se Romanis purum ab ea suspicione,
quæ sibi ingereretur, probaturum esse ratus. Atque ita
in Ciliciam aufugit. Attamen filiis ejus Epiphani &
Callinico adolescentibus, bellicque peritis, non admo-
dum facile erat in ea calamitate sine pugna durare.
Itaque ad virtutem se conferunt, vehementique pu-
gnâ per totam diem habitâ, insignis fortitudinis spe-
cimen egregium dederunt, nullâque parte suarum vi-
rium imminutâ discesserunt. Verum hanc victoriam
Antiochi fuga irritam planè fecit. Namque ejus milites,
fracti animis, veluti desperato ab ipso regno, defe-
cêre, & ad Romanos sese transtulêre. *Id. Josephus ibid.*

In tanta ergo positi calamitate Epiphanes & Calli-
nicus, priusquàm penitus destituerentur auxiliis, cum
reliquis servare se ex hostibus statuerunt. Fiumque
omnes equites decem; qui cum his unâ transgressi
sunt flumen Euphratem. Hinc jam sine metu profecti,
cum ad Vologesem Parthorum Regem venissent, non
quasi profugi despecti sunt; sed ac si pristinam fortu-

ARSAC. nam retinerent, omni honore dignati sunt. *Id. Jopseh.*
327. *ibid.*

Interim cùm Pætus accepisset Antiochum Tarsum Ciliciæ advenisse; missò Centurione, eum victum Romam transmisit. Quod cùm rescivisset Vespasianus, ei statim auferri vincula jubet, intermissâque interim profectioe Romam, apud Lacedæmonem degere; magnos verò ei pecuniæ redditus præbet, ut non modò copiosè, sed etiam regiè victum haberet. *Id. Josephus ibid.*

His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antè metuebant, magnâ curâ & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare concepère. Cùm autem etiam Vologêses de iis scripssisset ad Cæsarem, & cùm Cæsar^{us} mansuetè facultatem dedisset, Romam venêrunt, patre autem ad eos ex Lacedæmone statim advecto: cùm omnis honor eis haberetur, ibi mansêre. *Id. ibid.* Hujus rei meminit Dio in Vespasiano, dum ait: Vologesum, qui ad se scripserat his verbis: *Rex Regum Arsaces Flavio Vespasiano salutem*: ne reprehendit quidem; sed ei iisdem verbis, non adscriptis Imperatoriis nominibus, respondit. *Dio lib. 66. pag. 750.*

ARSAC.
328.

Alanorum natio (ii quidem Scythæ sunt, juxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes) his temporibus inito consilio, ut terram Mediam & ulteriùs prædandi causâ pervaderent, cum Rege Hircanorum colloquuntur. Namque is est illius transitûs dominus; quem Rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, universi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos, omnigenûmque pecorum plenos diripiebant;

bant, cùm resistere nullus auderet. Nam qui regnum ejus terræ obtinebat Pacorus, Vologesis frater, metu percussus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus cesserat; vix autem ab illis conjugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. *Josephus de Bello Jud. lib. 7. cap. 27.*

ARSAC.
329.

Summâ ergo facultate sine pugnâ prædabundi, & usque ad Armeniam, vastantes omnia, processere. ~~Ejus Rex Tigranes erat~~ Vologêsis Parthorum Regis frater junior, qui cùm his obviis bello conflixisset, non multum abfuit quin ^Aminus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rûpisset laqueum, atque ita fugisset. Illi autem pugnâ multò magis efferati, terram quidem depopulati sunt; magnam verò hominum multitudinem, aliamque ducentes prædam ex utroque regno, ad sua domicilia rediêre. *Id. Josephus ibid.*

Ejus autem Rex - erat Tiridates, A

A vivus A

Cæterum Vologesi timorem incussisse, atque etiam in Provincias Parthis subditas irruisse videntur Alani, ex Suetonio; ita enim hic loquitur: „Nec tamen eò seciùs, cùm Vologesus Parthorum Rex auxilia ad-“ versùs Alanos, Ducemque alterum ex Vespasiani li-“ beris depoposcisset; omni ope contendit Domitia-“ nus, ut ipse potissimum mitteretur. Et quia discussa“ res est, alios Orientis Reges, ut idem postularent,“ donis ac pollicitationibus sollicitare tentavit. *Suetonius“ in Domit. cap. 2.* Id ipsum quoque confirmare videtur Dio; sed negatum auxilium ab Vespasiano profert: inquit enim: Parthis bellum cum quibusdam populis gerentibus, opemque à Vespasiano postulantibus au-

OO

ARSAC. xilia non misit; negavitque convenire sibi curam rerum alienarum. *Dio lib. 66. pag. 752.*

330.

Vologeses Vespasiani responso iratus, bellum Romanis inferre, atque in Syriam ingredi constituit: verum, ut auguror, illicò repressus est ejus conatus. Ita enim Aurelius Victor: *Vologesus in pacem coactus. Quod itidem in Historiæ Augustæ Epitome confirmatur à Sexto Victore his verbis: Rex Parthorum Vologesus metu solo in pace coactus est.*

Circa ea tempora, ut & otio, sic & commodis pacis perfruens Vologeses, ad exhaustiendam quoque cum Babyloniam, tum Ctesiphontem, aliud prætereà oppidum *Vologesocertam* in vicino condidit. Sicuti discimus ex *cap. 26. lib. 6. C. Plinii*; cujus hæc verba ipsa „apponam. „Invicem ad hanc (Babyloniam) exhaustiendam & Ctesiphontem juxta tertium ab eâ „lapidem in Callonitide condidit Parthi, quod est „nunc caput regni. Et, postquam nihil proficiebatur, „nuper Vologesus Rex aliud oppidum *Vologesocertam* in „vicinio condidit. *Vologesocerta* autem urbem *Vologesis* latine sonat. Siquidem apud Chaldaeos *Carta* sive *Certa*, oppidum est: unde apud Rabbinos *Cartani* dicitur *Oppidanus*.

Cæterum imperante Tito Artabanum quempiam Parthorum Regem indicare videtur Zonaras, at manifesto errore. Primum enim *Titum* dicere non debuit, sed *Domitianum*: ut ex Suetonii verbis colligitur. Deinde *Artabanum* malè vocat, quem simpliciter nominare *Arsacem* debuit, si accuratius suum secutus auctorem fuisset. Nemo namque nescit res Romanas plerumque *Zonaram* ex *Dione* hausisse; qui *lib. 66. pag. 750.*

de eo ipso Vologêse loquens eum tantummodò *Arsacem* nuncupat. Cum igitur inter Vologêsis successores nullus ab Historiæ Scriptoribus memorêtur, qui *Artabani* nomine insignitus fuerit; ita, meo periculo, emendandus ac legendus est hic Zonaræ locus: „Sub eo (Domitiano) *Pseudonero* exstitit homo Asianus, nomine Terentius Maximus, Neroni & facie, & voce similis: nam ad citharam quoque canêbat. Is, comparatâ in Asiâ factione, & ad Euphratem progrêssus, manu longè majore factâ, denique ad *Arsacem*, (id est, ad *Vologêsem* Parthorum Regem) conp̄fûgit. Qui *Domitiano* iratus, illum receptum, Romam reducere instituit. *Zonaras Ann. lib. 11. cap. 18.*

ARSAC.
310.

ARSAC.
345.

De eo Pseudonerone ita loquitur Suetonius: „Denique cum post viginti annos, adolescente me,“ extitisset conditionis incertæ, qui se Neronem esse“ jactaret, tam favorable nomen ejus apud Parthos“ fuit, ut vehementer adjutus & vix redditus sit. *Sueton. in Nerone cap. 57.* Nero autem se interfecit anno V. C. 822. cui si viginti adjiciantur anni, fiet annus V. C. 842. quo tempore jam rerum potiebatur Domitianus, & Tribuniciam potestatem viii. gerebat.

Cui verò alii Neronis nomen adeò favorable fuit, quàm Vologesi; qui cum ad Senatum, Vespasiano Imperatore renunciato, Legatos misisset, hoc etiam magnoperè oravit, ut Neronis memoria coleretur. Idque proculdubio indicare nobis voluisse videtur ipse Suetonius, qui & stultam illam perpetuandæ Neronis memoriæ cupidinem, & ejusdem favorable nomen apud Parthos ita connexit; ut ea omnia in unum Vologesem cadant.

292   **ARSACES VOLOGESES I.**

ARSAC.   Quo anno Rex Parthorum Vologeses obierit, prorsus
 346.   incertum est. Attamen verisimillimum duxerim circa
 annum V. C. 843um, Arfacidarum verò 346um; sci-
 licet, Tribunicia potestate Domitiani ix. incipiente;
 hunc Barbarum Regem è vivis excessisse; relictis duo-
 bus filiis, Pacoro & Chosroë: postquam annos circi-
 ter quadraginta regnavisset.

NUMMUS
ARSACIS VOLOGESIS I.

EX COLLECTIONE MORELLIANA.

Caput Regis prolixâ barbâ conspicui, necnon mitrâ ut & diademate adornati : in aversâ parte Rex ipse sedens, cui figura turrita stans coronam porrigit, cum Epigraphe : ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΒΟΛΑΓΑΣΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΑΛΗΝΟΣ : & in arca TH. id est, REGIS REGUM VOLOGESIS JUSTI, BENEFICI, ILLUSTRIS, AMICI GRÆCORUM : anno 308.

IN hoc nummo Vologeses non solitum *Arfacis*, sed proprium tantum nomen assumit : quod *magnum Regem* sonat ; ut quidam existimant. Atque eam fortassis ob causam videtur illud appellationi *Arfacis* prætulisse. Verum, utut sit, variè ea vox ~~ita~~ apud auctores Latinos usurpatur. Aliis enim VOLOGESUS ; aliis VOLOGÆSUS ; quibusdam VOLOGESES. Græcis verò, ut plurimum, ΟΥΟΛΟΓΑΙΣΟΣ ; Luciano ΟΥΟΛΟΓΕΣΟΣ ; ΒΟΛΟΓΕΣΟΣ Aristidi ; Josepho ΒΟΛΟΓΕΣΗΣ. At nobis Antiquariis verum ac genuinum nomen præbet hęc num-

mus, in quo ΒΟΛΑΓΑΣΙΣ nuncupatur Vologeses. Unde Parthos Litterâ B pro V, usos esse edocemur. Usitatus tamen *Vologêsis* nomen in scribendo retinere maluimus.

Cæterum, etiamsi *Vologêsis* nomen non exhiberet nummus, ad eum tamen Regem huncce pertinere nos edoceret sola Arfacidarum Æra in arcâ consignata. An verò Vologeses eam primus in Nummis suis signare cœperit, prorsus ignoramus. Certè hic ejus nummus argenteus maximus, omnium, quos vidimus, primus est, qui illam præ se ferat. Atqui optandum sanè foret, ut citius Parthorum Reges eandem quoque Æram consignandam in nummis suis curavissent. Hinc enim facilius multò dignoscerentur: neque adeò desudandum nobis foret in enucleandis variis illis cognominibus, quibus facile priscis temporibus Arfacidæ ab invicem distinguebantur: quorumque notitiam longa ætas abolèvit. Re verà Seleucidæ Reges tardè & tantummodò post centum Imperii sui annos Æram suam in nummis consignarunt. Eâ namque usus est omnium primus Antiochus, cognomine *Magnus*. At seriùs multò Vologeses: quippe qui post trecentos tantum annos Arfacidarum Æram adhibere in nummis cœperit; cum Arfacidæ jam duo supra viginti regnavissent.

Illâ verò Arfacidarum Æra in nummo *Vologêsis* expressa, non Seleucidarum quidem more; inverso scilicet ordine Litterarum, inscripta est; at recto: eâ ratione Litteras exhibens numerates; TH. id est ANNO 308°. Neque idcirco scribendæ Arfacidarum Epochæ novam hanc esse methodum putes. Id enim aliquando & in Seleucidis, Sculptoris incuriâ, evenit. Et certè Æram quoque Phœnicio more inversam in quibusdam aliis Parthorum Regum nummis deprehendes. Ea autem Æra TH. hoc est, 308. secundum Imperii Vologêsis annum designat: qui quidem incidit in annum Arfacidarum 308°. Vologeses namque anno Arfacidarum 307°. imperare cœpit: initio sumpto ab anno 498°. ab Urbe Condita: L. Manlio Vulsone, & M. Attilio Regulo iterum Consulibus: ut in Vita Arfacis Imperii Parthorum Conditoris suprâ jam retulimus: videlicet Antiocho, cognomine *Deo*, apud Seleucidas regnante.

Mulier in aversâ parte stans, Genius est urbis, in qua

cultus est nummus. Regi sella aurea insidenti lauream illa porrigit, tanquam semper victori. Quem quidem typum observo in permultis argenteis nummis maximis ut plurimum exhiberi. Rex, velut ad recipiendam coronam, dextram porrigit. Eadem quoque manu videtur Diadema gestare, supremæ Potestatis insigne. Si quis verò ad egregium quoddam facinus bellicum revocare eum typum velit: credat per me licet coronam hanc offerri Vologesi, ob Armeniam ab ipso hocce Anno 308°. recuperatam: cum jam, Rhadamisto Ibero expulso, fratrem suum Tiridatem Armeniæ Regem imposuisset.

ARSAC.
346.

ARSACES XXIV.

ARSACES PACORVS.
REX PARTHORVM XXIII.*In Collectione Morelliana
ex num. arg. drach.*

+ ejus

ACORUS, Vologêsis filius primogenitus, patri suo succëssit; sed illius gesta admodum obscura sunt. Colligitur tamen ex Epigrammate 36. lib. 9. Epigrammaton Martialis, Pacorum non levem injecisse Domitiano timorem; cum falsum Neronem reducturum

reducturum se esse Romam jactaret. In eo autem Epigrammate Poëta ^{vs} false vellicat quemdam famigeratorem, parasitum celebrem, Philomusum nomine; qui novis rebus enarrandis aut fingendis totus incumbens, cuncti tædium afferēbat.

ARSAC.
346.

*Artibus his semper cœnam, Philomuse, mereris,
Plurima dum fingis, sed quasi vera refers.
Scis quid in Arsaciâ Pacorus deliberet aulâ
Rhenanam numeras, Sarmaticamque manum.
Verba ducis Daci Cattis mandata resignas;
Victricem laurum, quàm venit, antè vides. &c.*

Pacorus igitur in pace agens, rebus regni administrandis totus incumberebat. ~~Histor. lib. 23.~~ Ammianus enim Marcellinus^s in enumeratione regionum & urbium, ex quibus Parthicum regnum constabat, Ctesiphontem fuisse ab eo ampliatam refert his verbis: Et Ctesiphon, quàm Bardanes priscis temporibus instituit; posteaque Rex Pacorus incolarum viribus amplificatam & mœnibus, Græco indito nomine Persidis effecit specimen summum. *Amm. Marcellinus* lib. 23. pag. 371.

Ctesiphonte igitur Parthorum Reges in hieme, propter aëris temperiem, degere solēbant: æstatem vero in Hyrcaniâ & Ecbatanis agunt, propter antiquam loci & adhuc durantem famam. Hæc Strabo lib. 16. pag. 743. Cui Athenæum subjungam ita differentem: Parthorum etiam Reges vertraducunt Rhagis, hiemant Babylone; alibi, quod ex anno superest. *Athenæus* lib. 12. cap. 2. Sed notandum est Rhagas Ecbatanis proximas fuisse.

Pp

ARSAC.

346.

Edeſſanum Regnum, magnâ pecuniâ Abgaro vendidit Pacorus, ex Henninge; id eſt, Regis nomen. Edeſſeni enim Principes, tunc temporis erant tantummodo Phylarchæ, hoc eſt Dynaſtæ, ex eorum numero, inquit Suidas, quos illi vocant *Philarchas*, quia & ipſorum regiones vocantur *Phyle*.

Plinius junior in Epiftola ad Trajanum Imperatorem ſcribit quemdam nomine *Callidromum*, cùm detineretur à Maximo & Dionyſio Piſtoribus, quibus operas ſuas locaverat, confugiſſe ad ſtatuam Imperatoris perductumque ad Magiſtratus, indicâſſe, ſerviſſe aliquando Laberio Maximo, captumque à Suſago Dacorum Duce in Mœſia, & à Decebalo eorum Rege muneri miſſum Pacoro, Parthiæ Regi, pluribuſque annis in miniſterio ejus fuiſſe: deinde fugiſſe, atque ita in Nicomediam pervêniſſe. Quem Plinius perductum ad ſe, cùm eadem narrâſſet, mittendum ad Trajanum putavit. Quod tamen, ut fatetur ipſe, paulò tardiùs fecit, dum requirit gemmam, quam ſibi, habentem imaginem Pacori, & quibus inſignibus ornatus fuiſſet, ſubtractam Callidromus indicabat. *Plin. jun. lib. 10. Epift. 16. ad Imp. Trajan.*

Verùm, ut paulò altiùs rem repetamus, Domitianus quidem cum Decebalo bellum geſſit; ſed, pace tandem cum eo initâ, magnam mox pecuniæ vim, & opifices peritos variorum artificiorum, tam pace quàm bello utilium, ei dedit. Ut teſtatur Dio *lib. 67. pag. 762.* Is autem *Callidromus*, cùm Piſtor eſſet eximius, eam ob cauſam Pacoro fuiſſe dono datus à Decebalo videtur: plurimiſque annis in Regis illius fuiſſe miniſterio. Quem demùm è Parthia auſuguiſſe,

civilium bellorum apud Parthos causâ, probabile est, ac Nicomediam eo venisse tempore, quo Plinius Bithyniam administrabat: anno scilicet Imperii Trajani undecimo, ut quidam autumant, aut saltem duodecimo, si Eusebio habenda sit fides. Id verò Scriptorem hunc ex conjectura potius, quàm ex fide historiæ contulisse refert Scaliger *Animadvers. pag. 207.*

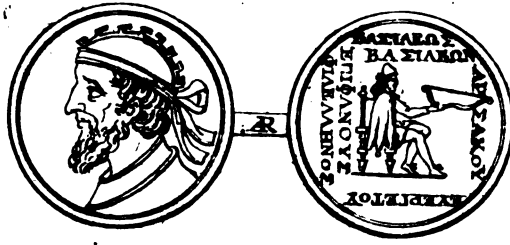
ARSAC.
348.

Cæterùm imperante Pacoro discordiis civilibus agitato fuisse Parthos apertè satis innuit Dio, dum exhaustam civibus Babylonem notat, quo tempore Trajanus Augustus ad eam urbem pervenit: his ferè verbis: Post Babylonem usque veniunt Romani propter hostium, à quibus prohiberentur, solitudinem. Nam Parthorum vires comminutæ erant bellis civilibus; eratque tunc inter eos adhuc seditio. *Dio lib. 68. pag. 783. Edit. Vvechel. Hanov. 1606.*

Pacorus autem videtur à Parthis in exilium actus esse, necnon cum iis postea bellum atrox gessisse; quod ejus tantum morte sopitum sit. Certè Chosroës, frater ejus junior, in illius locum Rex est substitutus: ^{+ ejus} præterito Parthamasi Pacori filio, ut infra videbimus. Itaque Pacorum mortuum esse autumno circa annum Epochæ Arsacidarum exeuntem 363. aut saltem 364. ineuntem: cum annos circiter septemdecim regnavisset.

NUMMUS
ARSACIS PACORI.

EX COLLECTIONE MORELLIANA.

Caput Regis barbati ac diademate & mîtrâ ornatî.
Ex aversâ parte Rex imberbis sellæ insidens, dextrâ extensâ arcum gestat, cum Epigraphe : ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΤΕΡΓΕΤΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥΣ; id est, REGIS REGUM ARSACIS, BENEFICI, ILLUSTRIS, AMICI GRÆCORUM.

+Superioribus

ECQUIS primo intuitu hunc argenteum nummum drachmalem Arsaci Pacoro audacter adjudicare audeat? Neque enim Æra in eo consignata est; neque insigne quoddam epîhêton occurrit, quo à ^{Prædecessoribus} Regibus hic distinguatur. Attamen, si peritus quispiam Antiquarius, atque in enodandis Regum nummis egregiè versatus, ea omnia, quæ Arsacidam hunc designare queant, accuratè attenteque expendit, hancce monetam ad Pacorum Vologésis filium pertinere haud dubiè fatêbitur.

Primum namque & pater & filius vultu admodum similes sunt; si barbam exceperis; quæ quidem in Vologese prolixior occurrit, ut in Rege seniore: brevior verò ac densior in Pacoro vigentis ætatis viro. In hoc vultus virilior & plenior: in illo deflorescens, rugisque aliquot exaratus. At in utroque Rege eadem mitra, cujus summitas compluribus uncis aureis exornata est; qualemque nullam in reliquis omnibus Regum Parthorum nummis deprehendimus: hos ambos Reges patrem esse & filium maximo sanè est argumento. Adde, quòd mitræ Vologesis sua sunt redimicula, quæ Arsacida ætate provecto rectè conveniunt: quæque in Pacoro, utpote juniore, non observantur. Ad hæc, filii diadema in nodum ~~formam~~ ^{formam} ponè caput religatum est, velut ad ostentationem. Patris verò mitra tam brevi cingitur diademate, ut mitræ adglutinatum diceres, ~~atque illi~~ ^{atque illi} solummodo adpositum, ceteris exterius regie dignitatis insigne.

• *cigua* ^

In eo autem, de quo hic agitur, ~~summo~~ ^{summo}, Parthico referta fastu cognomina sibi non adrogat Pacorus. Quod modestum sanè arguit Regem. Arsacidarum igitur solito REGIS REGUM titulo contentus, JUSTI cognomen omittit: non quòd justitiæ non esset amantissimus; sed quòd, pro iustitiâ sibi atque innatâ modestiâ, populis suis, sicut probum Regem decet, nondum jus satis se accuratè tribuisse existimaret. Reliquos BENEFICI, ILLUSTRIS & AMICI GRÆCORUM titulos, non ad fastum, sed tantummodo, more Majorum suorum, adhiberi sustinuit.

Cur verò aut impiam DEI, aut ~~fastosam~~ ^{fastosam} MAGNI appellationem assumere sibi noluerit Pacorus, discite Lector. Is, æqui & pacis amans, Artes primùm videtur excoluisse: undè ad intestinas discordias est deductus. Parthi namque, bellis externis assueti, tranquillum ac pacificum regnum oderant: hoc unum in animo habentes, ut Imperii sui fines proferrent. Quam ob causam Procures quidam contra Pacorum rebellârunt. At rebellium vires, bellis civilibus attritæ, in eorum tandem perniciem ruituræ fuissent; nisi Pacorus præmaturâ esset morte sublatus: ut ex ejus Annalibus eruitur.

• *ambibiosam* ^

In argenteis Parthorum Regum nummis drachmalibus Rex imberbis sellæ aureæ insidens, semper exhibetur ad anti-

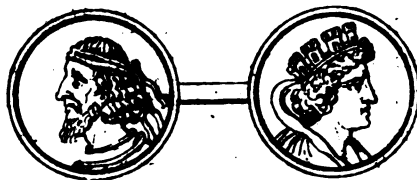
quam ex regiâ profapiâ eorum originem indicandam. Is igitur arcum dextrâ extensâ gerit : quo quidem armorum genere præpollent ii Populi : quemadmodum innuit Propertius, lib. 14. Eleg. 3.

Subdolus & versis increpat arcus equitibus.

NUMMUS

ARSACIS PACORI.

Caput Regis barbati, & diademate ornati, ante quod Litteræ numerales ENT. id est, ANNO 355. In aversâ parte mulier capite turrito, cum fascia quadam vultum ejus circumvolitante. Littera verò initialis A, urbis nomen designat, in qua cusus est nummus.

SI primo intuitu superiorem nummum Arsaci Pacoro adjudicare non ita facile esse pronuntiaverimus, præsertim cum Arsacidarum Æram non præferat; ne mireris, erudite Lector. Nummus enim patris ejus Vologesis, qui eam præfert, tetradrachmalis est. Atque in hujusmodi nummis Æra Arsacidarum semper invenitur exarata : quemadmodum in

sequentibus deinceps Regibus observabis. Ast hic Pacori nummus tantummodò drachmalis est: in argenteis autem ejusmodi formæ nummis, in totâ Parthorum Regum serie Æra hætenùs nulla à nobis est observata. Quod maxime notandum.

Æreus hic Regis Pacori nummus, minimæ licet molis, plurimi tamen est æstimandus; quippe qui Arsacidarum Epocham præ se ferat. His namque solis numeralibus Litteris Pacori regnum indicari, nummumque ad eum pertinere planè convincimur.

[¶] Hæc autem Litteræ ENT. annum designant 355. quo jam Parthi discordiis agitabantur: &, si conjecturæ locus, imminutis jam tum regiis opibus: cum nummus ita exiguus, isque ex adeò vili conflatus metallo, in patentissimo regno, monetæ loco, cuderetur. Quod quidem in hoc primum Rege observatur. ¶ Ea ^

Attamen, etiamsi Æra huic, de quo agitur, nummo deesset, cum nihilominus ad Pacorum spectare planè nos evincerent idem in Pacoro, qui in Vologese, oris habitus; eadem nasi oblongi forma; eadem & barbæ: denique eadem prorsus lineamenta. Hoc unum igitur interest inter utrumque discrimen: quòd Vologesis caput mittâ redimitum sit: Pacorus verò capite sit nudo, capillosque habeat solito Parthorum more calamistratos, ac solo diademate revinctos.

Capite turrìto in averfa nummi parte expresso urbis genium repræsentari nemo nescit. Genius autem inter minores Deos habebatur; videlicet ex numero erat eorum, quos *Indigetes* vocabant, ut testatur Cicerò in Tusculan. Illi credebantur Dei, qui faciles erant, & præsto aderant: unde urbium populi ipsos præcipuè colebant.

Cur autem urbis Genius capite turrìto depingeretur, si rationem quæras, amice Lector, reddam paucis. Alii ita interpretati sunt, quòd urbes primis temporibus in summis montium cacuminibus conderentur: alii verò iis tantum urbibus, quæ validissimis mœnibus cingerentur, concessum fuisse talem capitis ornatum litteris prodiderunt. At Genius in nummulo hoc nostro expressus, præter turritam coronam, diademate quoque insignitur: quod quidem ornamentum

rum regiam urbem omninò videtur indicare.

Ea autem urbs regia, in qua cusus est nummus, cujusque **A** Littera est initialis, *Arsacia* est: de qua hæc Strabo, *lib. 2. pag. 524.* APUD RHAGAS A [SELEUCO] NICATORE CONDITA RHAGEIA: QUAM IPSE EUROPUM APPELLAVIT; PARTHI ARSACIAM: VERSUS MERIDIEM, A CASPIIS PORTIS DISSITAM QUINGENTIS CIRCIËR STADIIS: ut tradit Apollodorus Adramytenus. Ea autem, sive *Rhageia*, sive *Rhage*; *Parthorum*; regia erat, in qua Arsacidæ ver traducebant. Quemadmodum legere est apud Athenæum *lib. 12. cap. 2.* talia scribentem: Parthorum etiam Reges ver traducunt Rhagis; hiemant Babylone; alibi, quod ex æno superest. Nil mirum igitur, si in urbe regia moneta signetur; &, si huic, ut & hodieque in Gallia, littera quædam adponatur, qua ostendatur statim, in quânam sit officinâ, atque urbe percussa.

ARSECES

305
ARSACES XXV.

ARSAC.
365.

ARSACES CHOSROES.
REX PARTHORVM XXV.

*In museo D. Baudelot. I. C. Paris
ex num. aereo minuto.*

HOSROES, five **HOSROES**, Vo-
logesis filius junior, Pacoro fratri primo-
genito, inter intestinas Parthorum dif-
cordias demortuo, successit; in locum
Parthamasiridis, Pacori filii, à Parthis
electus. Ast, ubi primum Parthicum Regnum adep-

Q9

ARSAC. 356. tus est, ne à Parthamafiride, conciliatis sibi aliquando paternis amicis, bello impeteretur; Armeniæ ipsi regnum quæsit.

Exedares Arsacida, Tiridatis Armeniorum Regis filius, post patris mortem, consentientibus Armeniis, tanquam legitimus heres, ei in regnum Armeniæ successerat. Romanorum autem Imperator Trajanus, quamquam inscius atque inconsultus, de ea tamen non fuerat irreverentiâ conquestus. At, posteaquàm Exedarem, bello à Chosroe impetitum, spoliatumque regno audivit: (Parthus enim Rex, quasi Armenia adhuc ad Parthos pertinuisset, Exedarem, ut puta Arsacidam, amovere se pro arbitrio posse existimabat) huic tum vehementer succensens, eam ob causam statim bellum Parthis inferre decrevit.

ARSAC. 366. Julianus Imperator in Cæsaribus Trajanum Augustum ita ferè loquentem introducit: Parthos autem, priusquàm ab his injuriâ affectus essem, armis violandos non existimaui. Ut verò injuriam intulerunt, cum nempè Armeniam invadere ausi sunt; non me ætas ingravescens, & jam tum legibus mihi militiæ vacationem concedentibus, ab iis invadendis revocavit.

Interim Chosroës, postquàm Armeniæ majori Parthamafiride fratris sui filium, Regem præfecit, Manissaro Regulo, (quem nummus noster Abaisarum appellat,) bellum intulit. Is enim, durantibus Parthorum discordiis civilibus, Armeniam minorem occupaverat; ideòque caput tiaræ ornatum in nummo præfert; in cujus aversâ parte legitur hæc inscriptio: **BACIAEQC ABAISSAROT**: cum aquila. Quin & Mesopotamiæ quoque partem sibi vendicaverat. Teste Dione lib. 68. pag. 778.

Trajanus, qui initio anni V. C. 865. cum Articuleio Pæto Consulatum acceperat, ineunte vere in Armenios & Parthos profectus est, iis bellum illaturus; propterea quòd (ut ipse dicebat) Rex Armeniorum non ab se, sed à Rege Parthorum diadema accepisset: sed revera id bellum suscepit adductus gloriæ cupiditate. *Id. Dio ibid. pag. 778.* Quam rem, licet intra plures annos gestam, in hunc unum annum conjicit Eusebius: eò quòd vertente Abrahami anno 2129. fuerit inchoata: Parthis Armeniam invadentibus, quæ in Imperatoris Romani clientelâ erat.

Hâc verò expeditione contra Parthos institutâ, Trajanus Româ egressus est, anno Imperii sui 15°. apud Mælelam 16°. (sed lege 13.) mense Hyperberetæo, seu Octobri. Nam auctor ille Antiochenus, qui sua ex Domnino Chronographo mutuatur, ab anno Abrahami ineunte 2129^a. computat, qui est Arsacidarum 368us.

Cum autem Imperator Trajanus Athenas adpelleret, Legati quidam Chosrois illuc eum convenere, qui & pacem petebant, & munera secum adferebant. Nam quia de profectioe Trajani Chosroes acceperat, quodque factis ille fidem minis suis adstrueret, trepidare cœperat; remissaque animi elatione, miserat oratum suppliciter, ne bello invaderetur; & Armeniam pro Parthamasiride, Pacori & ipso filio, petebat; utque diadema illi mitteretur, rogabat. Etenim Exedarem, qui nec erga Romanos, nec erga Parthos ex officio se gereret, regno abdicatum per se aiebat. *Dio lib. 68. pag. 778.*

Legatis auditis, Imperator Trajanus nec accepit illa

Qq ij

ARSAC. munera, nec aliud quidquam vel respondit, vel rescripsit; extra hoc solum, amicitiam factis, non verbis probandam: ideòque se, postquam in Syriam venisset, facturum omnia, quæ fieri par esset. *Id. Dio ibid.* In ea igitur sententia persistens Trajanus Asiam Ciliciamque, finitimis cum Provinciis, peragravit, ac Seleuciam adpulit ad portum Batyllum, *μὴν Ἀπειλῆας καὶ Δεκεμβρίαν*. Legendum ex Domnino apud Mal-lalam, *Ἀπειλλῆας*; mense *Apellæo*, seu Decembri.

Interea Chosroës trepidus, ob Imperatoris Romani adventum, Ctesiphontem sese receperat, copias undique colligens. At bella civilia quàmplurimos milites abstulerant, nec cessaverat adhuc inter Parthos seditio; ut innuere videtur Dio, dum Trajano Babylonem adventante, notat fuisse tunc adhuc eos inter populos tætram seditionem. *Dio lib. 68. pag. 783.*

Trajanus mensis Audinæi, sive Januarii, die septimo, *ἡμερᾶς εἰ* (supplendum *βῆδμ*) feriâ septimâ, per portam auream, seu Daphniticam, veniens, Antiochiam Syriæ ingressus est, coronam capite gestans ex ramusculis oleagineis contextam. *Malela ut suprâ.* Antiochiæ cum esset Imperator, Abgarus (*sic enim semper in nummis*) Osrhoenus, ei non ipse quidem occurrit: munera tamen, & Legatos cum mandatis ab amicitia non alienis; misit. Is enim pariter & Trajanum, & Parthos metuens, utrique parti studebat; siquidem à Pacoro Regis nomen, ut suprâ dictum est, acceperat: ac propterea cum Trajano congredi noluit. *Idem Dio ibid. pag. 779.*

Postquam Trajanus vere in fines hostium penetravit, Satrapæ qui eas administrabant regiones, regesque

cum magnis muneribus obviam ei processere. Parthamafiris autem, ceu vi cogente, hujusmodi quiddam fecit. Primum Trajano scripsit, tanquam Rex: & quia nihil rescriptum esset, alias denuo litteras dedit, omisso nomine regio; Marcumque Junium Cappadociae Praesidem, ad se mitti postulavit, velut aliquid per eum petiturus. At Trajanus Junii filio ad eum ire jussu, Samosata progressus ipse, citra pugnam oppido potitus est. Inde Satala pervenit, & Anchialum, **Neniochorum** Machelorumque Regem donis mutuis coonestavit. *Idem Dio ibid. pag. 779.*

Ad oppidum autem Armeniae Elegiam Parthamafiridi copiam adeundi sui fecit. Intra munitionem castrorum ipse pro tribunali consederat. Parthamafiris, eo salutato, diadema capiti detraxit, eoque ad Trajani pedes posito, tacitus adstitit; dum id sibi redderetur, expectans. Cum autem, hoc facto, milites clamorem unum sustulissent, ac Trajanum tanquam in victoria quamquam, Imperatorem appellassent: (quippe victoriam hanc sine bello partam, & incruentam vocabant; propterea quod Regem Arfacidam, Pacori filium, Chosrois e fratre genitum, adstantem Trajano sine diademate videbant, veluti captivum.) *Idem Dio ibidem.* Atque ideo Trajanus secundo a Senatu *Optimus*, *Armeniacus* vero a militibus est dictus. Illo igitur militum clamore perterritus Parthamafiris, ad contumeliam perniciemque suam id factum putavit. Quamobrem sese convertit, quasi fugiturus. Ubi vero circumdatum se militum coronam conspexit, deprecatus est, ne quid in turbam dicere cogeretur. Itaque deductus in Trajani tentorium, nihil eorum quae volebat impetravit. *Dio lib. 68. pag. 779. & 780.*

ARSAC. 386. Exsiliante verò Parthamasiride præ iracundiâ, etiam indè mediis è castris eum Trajanus arcessivit, iterumque conscenso tribunali, quæcumque volebat, audientibus univèrsis ei dici iussit: ne qui fortè nescii rerum earum, quæ seorsum inter ipsos actæ prolataque fuissent, diversa quædam confictis fabellis spargerent. Id verò cum audiisset Parthamasiris, non continere se potuit amplius; sed magnâ libertate, cum alia protulit in medium; tum quòd minimè victus, nec bello captus, sed sponte suâ venisset, in persuasione certâ, futurum uti nec ulla sibi inferretur injuria, & regnum perindè consequeretur, ac à Nerone Tiridates id impetrasset. *Id. Dio ibid. pag. 780.*

Ei autem Trajanus, præter alia, vicissim respondit, ad rem quæ facerent; & Armeniam nemini se relicturum dixit, quòd ea juris Romani Præsidentem Romanum habitura esset: Ipsi tamen abeundi, quòd vellet, potestatem facturum. Hoc modo Parthamasirim cum iis Parthis, quos secum habebat, dimisit; cum equites quosdam ipsis duces dedisset, uti nec cum aliquo colloquerentur, nec novi quid moliri possent. Omnes autem Armenios, quotquot cum ipso venerant, totâ regione jam veluti suæ subiectos ditioni manere iussit. *Id. Dio ibid.*

ARSAC. 369. Cum igitur præsidia Trajanus in locis opportunis reliquisset, Edessam venit, ibique primùm Abgarum vidit. Nam antea quidem ille tam Legatos, quàm munera sæpius ad Imperatorem miserat: sed ipse modò propter has, modò propter illas causas non accesserat; uti nec Mannus (*ita ex nummis*) Arabiæ finitimæ Regulus, nec Anthemusiæ Phylarchus, sive Rex Spora-

ces. Tunc verò partim persuasus ab Arbande filio, ARSAC. 369.
 egregiâ formâ præstante, ideòque Trajani familiari-
 tatem adepto, partim hujus jamjam præsentis metu
 perculsus, adventanti profectus est obviam, seque
 purgato, veniam confectus est. Nam filius ei splen-
 didæ supplicationis instar aderat. Abgarus quidem inde
 Trajani amicitiam meruit, eique tunc epulum præ-
 buit, in quo filium barbaro quodam more saltantem
 produxit. *Id. Dio ibid. pag. 780.*

Cùm autem venisset in Mesopotamiam Trajanus,
 jamque missi pacis componendæ Præcones & Legati
 essent tam à Manno, quàm ab Abaissaro, cui bellum
 Chosroes inferebat, ideòque se hinc Armeniâ *minore*
 Mesopotamiâque, quàm ceperat, ultrò cessurum of-
 ferret: nec Abaissaro se fidem prius habiturum respon-
 dit, quàm profectus ad se, quemadmodum polli-
 cebatur, ipsis factis promissa confirmasset: & cùm aliis
 de causis Mannum suspectum habuit; tùm quòd au-
 xiliares ille copias Adiabenæ Regi Bebarsapi suppe-
 ditasset. *Id. ibid.*

Ideò igitur Trajanus non amplius eos, ut ad se ve-
 nirent, expectandos duxit; sed in Adiabenen ad ipsos
 deflexit. Hoc modo tùm Singara, tùm alia quædam
 oppida, citra pugnam ullam, operâ Lucii Quæti Le-
 gati in potestatem venerunt.

Adenystræ permunitum erat castellum. Eò missus
 Legati nomine fuit ad Bebarsapem Centurio quidam
 Sentius nomine; & ab eo in vincula coniectus, in
 castello commorabatur. Cùm autem Romani propius
 illuc accessissent, quosdam ex iis, quos vinculorum
 socios habebat, instruxit; & è vinculis unà cum ipsis

elapsus, interfecto præsidii magistro, portas suæ nationis militibus aperuit. *Dio ibid.* 781.

In ea autem expeditione Trajanus pedibus iter faciebat semper cum exercitu; instruebatque milites, quoties proficisceretur, eosque variis modis ductabat. Itaque pedibus non aliter quàm illi, transibat flumina. Eâ ratione suos & verbo & exemplo docens, nil non tentat, nil non expugnat: atque inter cætera, validissimis urbibus Nisibi, Batniisque captis, PARTICUS in Mesopotamiâ cognominatus est; & hieme tunc adventante, Antiochiam est reversus. *Id. ibid.*

Antequàm verò Trajanus Antiochiam proficisceretur, Mesopotamiæ Præfectum imposuit; cùm eam in Provinciam Romanam, sicuti & priùs redêgerat Armeniam, jam tùm quoque redêgisset. Senatus autem, quò utriùsque rei memoriam posteris mandaret, eam in æreis hujus Imperatoris nummis consignavit. Ex quibus unum hîc, Lectoris gratiâ, adponendum esse existimavimus.

In antiquâ Nummi parte caput cernitur Trajani Imperatoris, cum solitâ epigraphe: IMP. CÆS. NERVÆ TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. V. P. P.

In posticâ verò stat Trajanus ipse paludatus, dextrâ hastam, lævâ parazonium gestans: inter duas fluviorum figuras, hinc & indè cum urnis suis & arundinibus humi decumbentes, Tigrimque & Euphratem designantes; à quibus Mesopotamia circumscribitur. Ad pedes Imperatoris Armenia etiam humi sedet, capite tiarâ exornato, at mœsto ac demisso vultu, & manibus revinctis, cum Epigraphe: ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P. R. REDACTÆ.

ARSAC.
370.

Dum autem Trajanus immoraretur Antiochiæ, Dominicâ die 23. mensis Apellæi, seu Decembris, anno Antiochiæ 164. ex Malela ritè emendato, terræ motus ingens factus est, quo eorum, qui in urbe remanserant, infinita multitudo periit. Multi enim ~~domibus~~ ^{& aliis} collapsis urbis aliisque ædificiis obruti sunt. In quorum numero fuit Peto Consul, qui statim mortuus est. Trajanus autem per fenestram ex ædibus, in quibus erat, effûgit. Nam cùm quidam inusitatæ & plusquàm humanæ magnitudinis ad eum vênisset, eduxit foras; ita quidem, ut parumper alicubi vulneratus, superstes manserit. Cùmque plures ad dies terræ motus duraret, in circo sub dio agitabat. *Dio ut suprà lib. 68. pag. 782. & 783.*

Ineunte vere Trajanus in hostilem terram ingreditur. Cùmque ea regio, quæ ad Tigrim fluvium spectabat, materiam ad ædificandas naves non ferret, ea navigia, quæ in silvis apud Nisibim fecerat, plaustris in flumen convehi jussit. Sic enim comparata fuerant, ut dissolvi facilè ac conjungi possent. Indè naves has junxit, & magnis quidem cum molestiis, ad montem Cardynum; cùm Parthi ex adverso consistentes impedirent. Sed tanta Trajano erat navium copia, tantaque multitudo militum, ut aliæ celerrimè conjun-

R r

ARSAC. gerentur ; aliæ plenæ gravis armaturæ militibus atque
 370. sagittariis , vim Parthorum antè prohiberent ; aliæ hinc
 & illinc periculum facerent ; quasi transituræ essent.
Dio ibid. pag. 783.

His rebus perterriti Barbari , simul quòd tanta multitudo navigiorum in regione arboribus vacuâ conspiceretur , ipsi terga dant. Romani flumen transeunt , Adiabenemque omnem , quæ pars est Assyriæ ad Ninum pertinentis , in suam potestatem redigunt ; itemque Arbela & Gaugamela ; ubi Alexander olim Darium superaverat. Post Babylonem usque veniunt , propter hostium , à quibus prohiberentur , solitudinem. Nam Parthorum vires comminutæ erant bellis civilibus : (scilicet , regnante Pacoro , nuper mortuo :) eratque tunc inter eos adhuc seditio. Sin autem heic conjicere liceat , ei seditioni locum dedisse putem Pacori filium Parthamasirim , Armeniâ expulsum ; nec sat gnaviter à patruo Chosroe defensum.

Interea constituerat Trajanus Euphratem , factâ fossâ in Tigrim derivare , ut per eam naves ad pontem faciendum duceret. Sed , ubi eum altiozem Tigri esse intellexit , mutavit consilium ; veritus , ne , si id faceret , Euphrates navigari non posset , quòd amnis impetuosiore fluxu in partem declivem tenderet. Itaque navibus per phalangas , sive pulvinos , transportatis per interjectum utrique flumini spatium , Quod perexiguum est , (nam Euphrates totus in paludem fluit , indeque cum Tigri conjungitur) Tigrim trajicit , post Ctesiphontem ingreditur. Quâ urbe captâ , Imperator appellatus est , confirmato *Parthici* cognomine. *Dio ibid. pag. 784.*

Cum verò Ctesiphon ~~esset Parthorum Principum Regia~~ *esset Arsacidarum;*
idcirco in nummis, quos ex auro tunc temporis cudi iussit ^{ARSAC.}
Trajanus, eâ receptâ urbe, PARTHIAM CAPTAM jure ac ^{370.}
merito videtur inscripsisse: veluti in nummo hoc aureo
superstite observare est: in cujus aversâ parte duo ad-
sunt captivi lugentes, atque sub trophæo Parthicis ar-
mis onusto hinc & inde humi sedentes; cum illa in-^{ea}
scriptione, PARTHIA CAPTA. Quod autem ad trophæum
attinet, iis omnino simile est, quæ, post reportatam
insignem aliquam victoriam, in terrâ hostili erigebantur.

Postquam igitur Trajanus Ctesiphontem cepit, inva-
sit eum cupiditas navigandi secundo flumine in mare ^{ARSAC.}
rubrum. Sinus est maris Oceani, quem Sinum Ery- ^{371.}
thræum ab Erythro, qui regnum illic tenuit, appel-
lant. Messenen quoque insulam Tigridis (propè ostium
fluminis) in quâ Athambilus regnabat, nullo labore
cepit: atque iis in locis propter vim hiemis, & rapi-
dum Tigrim, æstumque maris, in magnum periculum
venit. Sed & qui Spasini vallum (urbem ita dictam)
(atque à Rege Characenorum olim conditam) habi-
tabant, erantque in ditione Athambili; Trajanum
amicè receperunt.

R r ij

ARSAC.

371.

Indè venit ad Oceanum; ac de Indis quoque cogitare coepit: cum tamen ea, quæ ceperat, tueri non posset. Dum enim navigat versùs Oceanum, atque indè revehitur; ea quæ ceperat, omnia maximo tumultu defecerunt: præfidiis, quæ apud eas gentes reliquerat, ejectis à singulis, aut cæsis. Atque hæc ad Trajanum, dum esset in navi, perferuntur.

ARSAC.

372.

Cognitâ igitur defectione, Lucium & Maximum contra rebelles mittit. Maximus prælio superatus, obiit. Lucius cum alia præclarè gessit, tum Nisibin recuperavit: Edessam expugnavit, direptamque incendit. Seleucia ab Erucio Claro, & Julio Alexandro Legatis capta & incensa est.

Verùm Trajanus metuens, ne Parthi quoque aliquid molirentur, Regem eis dare constituit. Itaque ut Ctesiphontem venit, convocatis in magnam planitiem Romanis omnibus Parthisque, qui cum aderant, excelsum tribunal conscendit. Ibi apud eos de rebus ab se gestis gloriatur, deindè Parthis Regem designat Parthamaspatem (quem Malela Chosrois Regis hostem esse ait, utpote, qui Exedarem patrem ex Armenia depulerat) ei que diadema imponit.

En numisma æreum primæ formæ à Senatu percussum in memoriam Parthamaspatis Regis à Trajano Parthis dati. Trajanus in tribunali sedet. adstante ponè cum Præfecto Prætorii Coram Trajano stat Parthamaspates, cujus capiti diadema Imperator imponit. Ante tribunal Parthus unus, totius populi nomine, flexo genu, junctisque manibus, supplex Regem ab Imperatore petit.

ARSAC.
372.

His perfectis, Trajanus Ctesiphonte in Arabiam profectus adoritur Agarenos, qui & ipsi defecerant, quorum civitas, neque magna est, nec ^{diues}; finitimaque regio magnâ ex parte deserta, quod in eâ aquæ rarò inveniantur, atque illæ parùm salubres; quodque in eâ ligni pabulique magna sit penuria. Ex quo fit, ut ibi magna hominum multitudo, diu esse non possit. Tùm verò ardentissimis caloribus, quibus exposita est, defenditur. Quamobrem expugnatione relictâ, Trajanus recessit, nec multò post in morbum incidit. *Dio lib. 68. pag. 785, & 786.*

Cogitabat iterùm exercitum in Mesopotamiam traducere, sed ingravescente morbo, iter in Italiam navigio cepit, Ælio Hadriano in Syria cum exercitu relicto. Itaque Romani, captâ Armeniâ, ac magnâ parte Mesopotamiæ, superatisque Parthis, frustra tot labores suscepisse, totque pericula adiisse visi sunt; propterea quod Parthi Parthamaspatem detestati, regi suis moribus cœperunt. *Id. ibid.*

Tandem Trajanus aquâ intercute, seu hydropisi laborans, ^{ne}Selima^{ntem} urbem Ciliciæ perlatus est; in qua mortem illicò obiit A. D. Id. Augusti, postquam regnâset annos decem & novem, menses sex, & dies quindecim. Atque huic successit in imperium Hadria-

ARSAC. nus, qui Syriæ præerat, tunc autem Antiochiæ morabatur. *Dio ut supra.*
373.

Adeptus imperium Hadrianus, ad priscum se statim morem instituit, & tenendæ per orbem terrarum paci operam impendit. Nam deficientibus his nationibus, quas Trajanus subegerat, Mauri laceſſebant, Sarmatæ bellum inferebant, Britanni teneri sub Romana ditione non poterant, Ægyptus ſeditionibus urgebatur, Lycia denique ac Palæſtina rebelles animos efferebant. Quare omnia trans Euphratem ac Tigrim reliquit, exemplo (ut dicebat) Catonis; qui Macedonas liberos pronuntiavit; quia teneri non poterant. *Pſamatoſirim*, (lege *Parthamaſpatem*) quem Trajanus Parthis Regem fecerat, quod eum non magni ponderis apud Parthos videret, proximis gentibus Regem dedit. *Spartianus in Hadriano.*

Interea Parthi Regem ſuum Chofroëm è ſuperioribus Satrapiis, in quas conceſſerat, accerſiunt, eumque, Parthamaſpate expulſo, omnes provinciæ recipiunt. Hadrianus enim, ut ait Eutropius, Trajani gloriæ invidens, ſtatim provincias tres reliquit, quas Trajanus Romano addiderat imperio; & de Aſſyria, Meſopotamiâ & Armeniâ revocavit exercitus; ac finem imperii eſſe voluit Euphratem. *Eutropius lib. 8.*

Parthos autem in amicitia ſemper habuit Hadrianus Auguſtus, quòd ex Parthiâ Regem retraxit (Parthamaſpatem) quem eis Trajanus impoſuerat. Armeniis quoque, qui ſub Trajano Legatum tantum habuerant, Regem habere permiſit (eundem Parthamaſpatem) quem in Exedaris Regis ſui deſuncti locum, dari ſibi à Cæſare ſupplices ii populi petierant. *Spartianus in Hadriano.*

Cæterum, cum de Mesopotamiâ ab Hadriano Augusto Parthis relictâ loquitur Eutropius; intelligendum illud est de ea Mesopotamiæ parte, quam Arsacidæ prius obtinuerant, cujusque primariæ urbes erant Amida & Nisibis. At alteram ejusdem regionis partem, *Osrôhënen* dictam, quam alluit Euphrates, quæque Abgaro Regulo eâ fuerat lege concessa, ut tributum penderet; non Parthis, sed indigenis Regulis parere voluit Hadrianus. Ita & Mesopotamii, qui in eo tractu erant, videlicet Rhēsainēsii, ad fluvium Chaboram in eâdem Osrhoëne siti, sub iisdem dominis, quibus antea paruerant, remanserunt: ut ex eorum nummis colligitur.

Igitur Ælius Hadrianus, inquit Aurelius Victor, pace ad Orientem compositâ, Romam regreditur: ubi spectacula, quæ *Parthica* nominabantur, in honorem Divi Trajani Augusti edidit. Quæ quidem spectacula, teste Dione, per multos annos celebrata sunt: postea verò, ut alia multa, in usu esse desiērunt. *Dio lib. 69. pag. 788.*

Interea Chosroes pacis à Romanis concessæ tempore. *ARSAC. 374.* ribus fretus, regiones suas, quæ bello exhaustæ fuerant, tributis imminutis, mirum in modum sublevavit; quò Parthorum omnem sibi benevolentiam conciliaret. At, quamquam plurimos annos regnaverit, nihil tamen de ejus gestis protulerunt Historici. Ex solis igitur illius nummis, Arsacidarum Epochâ insignibus, discimus pacatè eum populis suis præfuisse.

Cum verò singulas Imperii Romani provincias perlustrare decrevisset Hadrianus, dum in Asia esset atque in Syria, Toparchas & Reges ad amicitiam invi-

ARSAC. 374. tavit; invitato etiam Chosroe, Rege Parthorum, (qui ad eum venit,) remisâque illi filiâ, quam Trajanus ceperat; ac promissâ fellâ aureâ, quæ itidem capta fuerat. Atque eâ ratione bellum, quod à Parthis ob causas memoratas jamjam imminebat, Hadriani cum Chosroe colloquio repressum fuit. Addit idem Spartianus in Hadriano, at præpostero ordine; Parthis amicis usum esse semper Hadrianum; propterea, quod indè Regem retraxit, quem Trajanus imposuerat. *Spartianus in Hadriano ibid.*

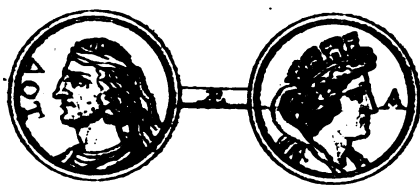
Antequam Hadrianus Imperator ex Orientalibus Romani Imperii provinciis in Italiam regrederetur, ne quid pacem cum Parthis & finitimis barbaris initam turbare posset, Mesopotamios, eorumque Regulos, Osrhoënos scilicet, omni tributorum onere liberavit. Quâ de re Spartianus: „ A Mesopotamiis non exegit „ tributum, quod Trajanus imposuit. Idque omninò probant Rhésainesiæ nummi plurimi Trajano Decio Augusto & Etruscillæ ejus uxori, percussi cum Epochâ ab anno illo Urbis conditæ 886. desumpta. Quos nummos in nostro de Imperatorum Romanorum Nummis in Coloniis percussis Libro, pag. 285, 286, &c. descripsimus.

Verumtamen Hadrianus, promissam licet, auream Chosroi fellam non remisit; quæ Romæ asservata est, eam fortassis ob causam, quod eo ipso anno obiisse Chosroes videatur; relicto successore filio Vologese: postquam annos sex ^{et} viginti regnavisset.

NUMMUS

NUMMUS
ARSACIS CHOSROIS.

EX MUSEO CL. V. CAROLI CÆSARIS BAUDELOTII
I. C. PARISI. I.

Caput Regis mediocriter barbati, & diademate ornati:
ante quod litteræ numerales ΔOT, id est 374. In
aversâ parte caput turritâ coronâ, necnon diade-
mate infigne: ante quod littera initialis A, id est,
ARSACIA.

ÆREUS nummulus, ei omninò similis, quem in Arsaci-
darum Regum serie, sub Pacoro, ob publicas bello-
rum civilium calamitates, ~~ut suspicati sumus~~, primùm per-
cussum esse ^{observavimus}; ecce sub alio Rege iterùm prodit: *Suspicati sumus.*
parvi quidem, si materiâ solam; plurimi verò, si raritatem
spectes atque elegantiam; æstimandus. Eum Vir clarissimus
Carolus Cæsar Baudelotius inter plurimos, quos possidet,
eximæ raritatis nummos, jam in eo vulgavit libro, quem de
peregrinandi utilitate vernaculâ linguâ composuit.

Hic nummulus conspicitur in tomo II. p. 605. Tab. num. 4.

Sf

Sed perperam Scalptor in eo scripsit ΔOP pro ΔOT : ut ipse nummuli dominus postmodum probè animadvertit : qui mihi, tanquam vereri amico suo, eum æri incidendum libentissimè commodavit. Scalptoris autem errorem agnoscet statim & ipse lector. Æra cum litteris ΔOP, id est, 175. incideret in annum quintum regni Mnaskiris, qui Rex annos tùm erat nonaginta natus ; barbamque admodum prolixam alebat, ut suo loco videre licuit.

Hic autem nummulus juniorem adhuc Parthorum Regem exhibet, barbâ non oblongâ, carnosa & vividâ facie ; talentumque omninò, qualem fratrem Pacori Chosroem fuisse consentaneum est ; cum ærâ Arsacidarum ΔOT, id est, 375us. annus ageretur. Quo quidem anno pauciores supra triginta annos natus erat Chosroes, nondumque novum regni sui annum compleverat ; posteaquam, cum è Mesopotamiâ, tùm ex aliis regionibus, quas Trajanus Augustus victricibus armis occupaverat, revocatis ab Hadriano Imperatore Romanis exercitibus ; ipse à Parthis fuisset avitum in solium restitutus.

ambitiosi

Sin verò in tantulo nummuli spatio fastidi illi tituli, quos sibi Parthorum Reges adrogare soliti erant, desiderentur : aliundè tamen haud mediocris certè lætitiâ animum subit ; cum earum numeralium litterarum ope, Chosrois nobis effigies certiori exhibeâtur fide ; quàm in argenteo nummo drachmali ; in quo proprium quoque Regis illius nomen non exaratur. Undè, meo quidem iudicio, æreus hic nummulus argenteo drachmali longè est anteponendus.

tit

Littera A. haud dubiè initialis est nominis urbis, in quâ signatus est nummus. Plurimæ in vasto Parthorum Imperio occurrunt urbes, quæ ab hac litterâ exordium habent. Undè in quânam earum percussus est nummus, aliquis remaneret dubitandi locus : nisi usu receptum foret Regiis urbibus Monetarias officinas semper assignari. Quapropter hæc litteram A. *Arsacia*, Parthorum Regiæ, initialem esse nemo non fatèbitur.

ARSACES XXVI.

323

ARSAC.
389.

ARSACES VOLOGESES. II.
REX PARTHORVM. XXVI.

*In museo D. Vaillant D.M
ex num arg. drach.*

OLOGESES, hujus nominis secundus,
patre Chosroe defuncto, Parthorum Im-
perium adeptus est.

Eodem anno bellum Alanorum (hi Arsac.
sunt Massagetæ) Rex Iberorum movit; 390.
ac Mediam quidem totis viribus infestavit; Armeniam

Sf ij

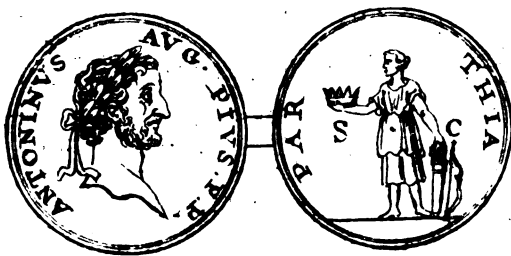
324 ARSACES VOLOGESES II.

ARSAC. 390. verò Cappadociamque tantum adtigit. Post, Alanis partim muneribus à Vologeso persuasis, partim metu Flavii Arriani Præsidis Cappadociæ adductis; bellum hoc finem habuit. *Dio lib. 69. pag. 794.*

ARSAC. 391. Cæterum Romam Vologeses Legatos misit, qui Pharasmanem accusarent propter Alanos in Mediam inductos. Eos autem Legatos in Senatum Hadrianus introduxit: Cumque huic Senatus negotium iis respondendi commisisset; & scripto responsa complexus est, & ipsis ea recitavit. Interea Pharasmani Ibero, cum uxore Romam profecto, imperium auxit Hadrianus, & in Capitolio sacrificare permisit; equestremque statuem in Æde Bellonæ posuit. *Id. Dio ibid.*

ARSAC. 393. Verum non multo post Hadrianus apud Baias Idibus Juniis mortuus est: annos natus 62, menses 5. ac dies 19. cum annos 20. & menses 11. regnavisset. Ei-que Antoninus Pius in imperium successit.

ARSAC. 394. Defuncto Hadriano, Vologeses Romam iterum Legatos misit, qui, honore causa, Antonino Pio, imperium adepto, coronam auream deferrent. Æternam ejus facti memoriam Senatus in æreis hujus Imperatoris nummis conservari voluit. En unum è multis hæc proferam.

ARSACES VOLOGESES II.

325

Exhibet nummus ab una parte laureatum Antonini Augusti Pii caput. Ab altera stat mulier patrio more vestita, onusta sagittis pharetræ lavam imponens, dextrâ verò radiatam coronam gestans, cum Epigraphe PARTHIA: ut coronam hanc auream, solitum Regum amicorum munus, novo Imperatori Romano dono missam esse à Rege Parthorum significet.

ARSAC.

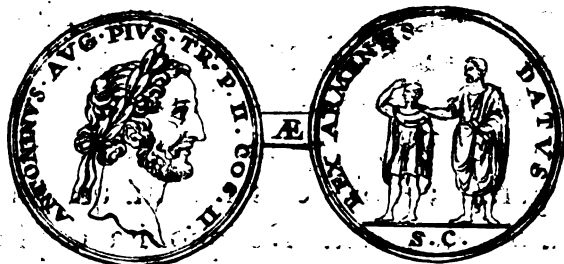
394

Legati Vologesis etiam in mandatis habuisse videntur, ut ab Imperatore Antonino Pio sellam auream Chosrois patris reposcerent, quam Hadrianus redditurum se ei promiserat. De qua ita Capitolinus in *Antonino Pio*. Sellam regiam Parthorum Regi repetenti, quam Trajanus ceperat, pernegavit.

Cum Parthamaspatēs paterno Armenia regno ab Hadriano redditus, supremum diem obisset; *Achemenides*, ejus filius, (ex Iamblichō apud Photium) ut Romanorum benevolentiam sibi conciliaret, non à Parthorum Rege Vologese, quamvis Arsacida & ipse esset; sed ab Antonino Pio diadema recipere maluit. Ideoque Legatos Romam misit, qui id sibi muneris ab Antonino supplices peterent. Hujus votis Imperator annuit lubens. Et certè egregium hunc nummum æreum cudendum curavit, Senatus tam præclari facti memoriam, silentibus omnibus Historicis, ad nos usque perlaturum.

ARSAC.

395. + Vide quæ de hoc nummo in aris Achemenides in *Præfatione* Nostrâ, pag. II. diximus.

ARSAC. Ab unâ parte nummus laureatum caput exhibet Antonini
395. Pii, cum Epigraphe: ANTONINUS AVG. PIUS TR. P. II. COS. II. Ab alterâ ea legitur inscriptio: REX ARMENIIS DATUS. Stat Achæmenides, regiâ indutus chlamide, dextramque capiti diademate ornato admover: dextram quoque ei impo-
nente Antonino Pio; suâque auctoritate factum veluti confir-
mante. Togatus est Imperator, ut regnum Armeniæ Achæ-
menidi contulisse se volentem volenti demonstret; cum neque
ullum antea intercessisset bellum, neque ullum tùm interce-
deret. Item Consul secundum dicitur. Qui Antonini Consulatus
in annum cadit V. C. 893. quo Armeniæ regnum Achæmenidi
fuisse ab eo concessum discimus: anno videlicet æræ Arsaci-
darum 395. regni verò Vologesis septimo.

ARSAC. Interea iratus Vologeses, quòd Antoninus Pius au-
396. ream patri sui Chofrois sellam, etsi ab Hadriano
promissam, pernegasset; quòdque novissimè Achæ-
menides Arsacida, non à Parthorum Rege, sed ab
Imperatore Romano diadema accepisset: eas ob cau-
sas utrique infensus, Armeniæ inhiabat; eique mòx
invadendæ totus jam incumberebat. Quod ubi primùm
rescivit Antoninus Pius, ad eum scripsit, minasque
ei intentans, omnem ejus conatum in ipso, ut ita
dicam, limine repressit atque coercuit. Quâ de re lo-
quitur his verbis Capitolinus in Vita Antonini Pii:
„ Parthorum Regem ab Armeniorum expugnatione
„ solis litteris repulit.

ARSAC. In summa igitur tranquillitate ac pace conquievit
416. omnis Oriens, quoad vixit Antoninus Pius: At, co-
optimo Imperatore Non. Martii an. V. C. 914. de-
mortuo; simul ac primùm M. Aurelius Antoninus &
L. Verus, ejus gener, Imperium Romanum unâ gu-
bernare coeperunt; Vologeses meditantum jam sub Pio
bellum denuò instauravit. De quo ita Capitolinus in

ARSACES VOLOGESES II. 327

Vita Marci Antonini. „Fuit eo tempore etiam *Par-* ARSAC.
thicum bellum, quod Vologesus paratum sub Pio, “ 416.
 Marci & Veri tempore indixit: fugato L. Attidio Cor-
 neliano, qui Syriam tunc administrabat. “ *Capitolinus*
in Vita Marci Antonini.

Nuntiata morte Achæmenidis, arma statim Vologeses intulisse in Armeniam videtur, ut Soæmi, ejus filii, atavis editi regibus, regnum invaderet. Hic à Severiano Cappadociæ Præfecto auxilium petiit, & obtinuit. Verumtamen regno expulsus, salutem fugâ quærere, Romamque sese conferre coactus est. Atque interim Vologeses omnem exercitum Romanorum Severiano commissum ad *Elegiam* Armeniæ oppidum undique circumclusum unâ cum ipsis ducibus sagittis confecit.

Cæterum Lucianus narrat Severianum illum, antequàm in Armeniam profisceretur, Alexandrum Dei Glyconis, sive Sacerdotem, sive Prophetam consultuisse: eique redditum fuisse super expeditione in Armeniam suscipiendâ tale responsum, adhortans illum ad regionis illius invasionem. ARSAC.
417.

*Parthis, Armeniisque citato Marte subactis,
 Romam urbem repetes, & claras Tibridis undas,
 Vertice ferta gerens radius distincta serenis.*

Verum, posteaquàm vecors ille Gallus, Oraculo nimium confusus, incursione factâ, cum exercitu ab *Othriade*, (sive, ut aliàs legitur, ab *Osrhoë*, præcipuo duce Parthorum) fuisset cæsus: Oraculum illud impostor Alexander sustulit. à monumentis, aliudque

ARSAC. ejus in locum substituit hujusmodi.

417.

Agmen in Armenios ne duc ; neque enim expedit illud :

Ne tibi femineis vir amictus vestibus , arcu

Exitium immittat , vitæque ac lumine privet.

Lucianus in Vita Alexandri Pseudomantis. pag. 486.

& 487.

Apud eundem Lucianum in libro de ratione conscribendæ historiæ pag. 357. Callimorphus Historicus dicitur de morte ejusdem Severiani scripsisse ; cæteros quidem omnes deceptos fuisse , qui putarint eum gladio interfectum , quando inediâ perierit.

Dum hæc in Armenia geruntur , ad Parthicum bellum , Senatu consentiente , missus est L. Verus Augustus : Romæ verò Marcus Antoninus remansit ; quòd res urbanæ Imperatoris præsentiam postularent. At Lucius Verus , Provincias obeundo , luxui & popinis adeò vacavit , ut , exeunte tantum autumno , in Syriam perveniret. Itaque Laodiceæ hiemavit ; ubi , comparato maximo militum numero , veris initio Antiochiam usque progressus est. In deliciis autem apud Antiochiam & Daphnen vixit , armisque se gladiatoriiis & venatibus exercuit ; cum per Legatos bellum Parthicum gerens , *Imperator* à militibus esset appellatus. Ex ea igitur urbe Lucium Statium Priscum , Consularem virum , Legatum suum in Armeniam misit : ipse Antiochiæ remansit ; ut inde omnia disponderet , & sufficientem commeatum copiam militibus suis suppeditaret.

ARSAC.

418.

Interea gestæ sunt res in Armenia prosperè adversus

Hosroem

Hofroem Vologesis Ducem per Statium Priscum : **ARSAC.**
taxatis oppugnatis & captis: delatumque *Armeniacum* 418.
nomen utrique Principum : quod Marcus per verecun-
diam primò recusavit : postea tamen recepit. *Capitoli-*
nus in Marco pag. 26. Narrat tamen Lucianus *pag. 347.*
primò in Armenia Romanos magnâ clade affectos fuisse:
deindè verò ingentes ac veluti continuas reportavisse
victorias. Itaque Armeniâ omni recuperatâ , Soæmus ,
ejus Rex , qui , teste Iamblicô apud Photium , Senator
primò , ac deindè Consul Romæ factus fuerat ; ad ca-
pessendum patrium regnum Româ accersitus est.

Vologêses , cùm res suas per Hofroëm Ducem , in **ARSAC.**
Armeniâ infelicitè gestas esse accêpisset ; ineunte vero 419.
Syriam ingressus est ; Syriis tùm defectionem cogi-
tantibus : ex *Capitolino*. Ast Avidius Cassius , quem ei
Provinciae tuendæ præfêcerat Lucius Verus , adorien-
tem se Vologêsum fortiter sustinuit ; desertumque tan-
dem à fociis , ac terga vertentem infecutus , Seleuciam
& Ctesiphontem venit : deindè , vastatâ Seleuciâ atque
incensâ , Regiam Vologêsi , quæ in urbe Ctesiphonte
erat , solo adæquavit. *Dio lib. 71. pag. 802.*

Eodem ferè tempore Abgarus , Osrhoënorum Rex ,
suum erga Romanos obsequium publico monumento
testatus est ; dum cudendos curavit nummos , ab una
parte L. Veri Augusti caput referentes , cum Epigra-
phe : Α. ΟΥΗΡΟC L. *Verus* : ab altera verò caput
suum mitrâ exornatum exhibentes , cum inscriptione
ΑΒΓΑΡΟC B. id est , ΒΑCΙΑΕΤC : *Abgarus Rex.*

Non multò pòst quoque Mannus , Regulus Arabiæ
ultra Euphratem sitæ , è regione Commagenes , haud
minùs fidum se Romanis amicumque professus est ;

Tt

ARSAC. 419. cūm nummum argenteum in honorem Lucillæ Augustæ, L. Veri uxoris, unâ tūm cum marito Antiochiæ degentis percussit; ejusdem Augustæ caput ab una parte; ab altera verò ipsam sub Cereris effigie exhibentem; cum inscriptione: BACIAETC MANNOC ΦΙΛΟ-ΡΩΜΑΙΟC, *Rex Mannus, Amicus Romanorum*. Quos quidem nummos heic non exhibebimus. Operæ enim pretium facturos nos esse existimavimus; si nullorum aliorum nummorum icones, præter eorum, qui ad Parthos simul & ad Romanos spectant, huic nostræ Arsacidarum Historiæ adtexeremus: solam reliquorum descriptionem attulisse contenti: ne fortè rebus alienis suffertum opus in immensum succresceret.

Verūm, ut ad ea, undè digressi eramus, revertamur; dum hæc geruntur ad Euphratem, Rex Soæmus ex urbe advenit; quem L. Verus, totâ Armeniâ recuperatâ, cūmque ob id jam à militibus *Armeniacus* appellatus fuisset; in castris, præsentē exercitū, Armeniæ Regem constituit. At, ne ejusmodi facti memoria excideret, illud non solum Senatus in æreis hujus Imperatoris nummis Romæ percussis consignavit; sed etiam Verus ipse in aureis quoque, qui cudebantur in castris, publicavit. En unum heic oculis lectorum sub-
jicimus.

Ab una parte caput laureatum L. Veri Augusti cernitur, cum Epigraphe : L. VERUS AUG. ARMENIACUS. Ab altera verò **ARSAC.** Sellæ curuli suggestui superimpositæ insidens exhibetur Imperator ; adstantibus hinc & inde ponè eum duabus figuris militaribus ; stante quoque infra suggestum ipso Soæmo : cui diadema Verus imponit, cum inscriptione : TR. POT. IIII. IMP. III. Cos. II. & in imo nummo: REX ARMEN. DAT. **419.**

Cæterum is suggestus indubiè probat L. Verum in castris, coram exercitu, Armeniæ regnum Soæmo contulisse. In cujus rei monumentum non solum Senatus ærea numismata eum typum exhibentia Romæ conflare curavit: sed etiam Verus ipse nummos aureos eodem typo insignes percuti jussit, suis ducibus erogandos. Quod quidem & Imperator & Senatus fecère; quò apertius declararent, supremam penès Romanos esse potestatem, ideòque etiam facultatem, ut & dandi, sic & eripiendi regnum Armeniæ: utpote quod à Lucullo atque Pompeio jamdudum Populo Romano vindicatum, ac nuperrimè in ejus potestatem à Trajano Augusto redactum fuisset.

Interea, posteaquàm Avidius Cassius Vologesem ultra Euphratem repulisset, in Mesopotamiam penetrare constituit. Ideò igitur L. Verus unà cum eo ad fluvium usque progressus est, ibique aliquamdiu remansit; dum Cassius Mesopotamiam pervagaretur; in qua Vologesis Dux Osrhoes castra posuerat. Hunc strenuè adortus est Cassius; devictumque ac fugatum, transire Tigrim cum magna perturbatione coëgit. Teste Historico Callimorpho apud Lucianum pag. 856. qui multis verbis, iisque sat inanibus, describit, qualis, eâ clade acceptâ, fuerit coma Osrhois per eum fluvium natantis; & in quale æstrum trepidus tandem ~~ille effugerit.~~ *In Exercitûs Parthici Imperator t ij-aufûg erit.*

ARSAC.   Interim P. Martius Verus, unus ex tribus L. Veri
419.   Augusti Legatis, vir Consularis, (cujus videri potest
Encomium apud Suidam in voce *Μάρκος*) Mediam
cum valido exercitu ingreditur; eâque occupatâ ac de-
vastatâ, Lucio Vero MEDICI cognomen adquisivit.
Undè, proculdubio in æreis quibusdam Lucii Veri
nummis à Senatu percussis tria trophæa consignata
sunt, cum Captivo sub unoquoque illorum sedente,
eâque Epigraphe: TR. POT. VI. IMP. III. COS. II. Unum
scilicet trophæum ob Armeniam receptam; alterum
ob Mediam occupatam: tertium denique ob Parthos
variis præliis devictos ac superatos.

ARSAC.   Avidius igitur Cassius, fugatis undique Parthis, Ti-
420.   grim fluvium transgreditur; ac recto itinere Seleuciam
pergit: quæ quidem urbs Romanos, ut amicos recepit.
Attamen, ut testatur Capitolinus in Vero, Seleucia à
Cassio contra fidem expugnata est. Quod quidem in-
ter cæteros etiam Quadratus, belli Parthici Scriptor,
incusatis Seleucenis, qui fidem primi ruperant, purgat.
Verum, ut ut sit, non solum vastata est à Cassio Se-
leucia, sed etiam incensa; uti suprà jam notavimus ex
Dione *lib. 71. pag. 802.*

Post expugnatam, incensamque Seleuciam, Cassius
ad Ctesiphontem pervenit: quam urbem, utpote pro-
pugnaculis destitutam, facillimè ingressus, ac depo-
pulatus est; Regiamque Vologesis in ea constructam
miro opere, solo adæquavit. *Dio ut suprà.* Undè L.
Vero Augusto *Parthici Maximi* inditum est cognomen:
quod quidem & cum M. Aurelio Antonino habuisse
commune æreus hic apertè nummus ostendit.

Ab una parte caput laureatum M. Aurelii Antonini exhibet nummus, cum Epigraphe: M. AUREL. ANTONINUS AVG. ARM. PARTH. MAX. id est, *Marcus Aurelius Antoninus Augustus Armeniacus Parthicus Maximus*. Ab alterâ ea legitur inscriptio: TR. P. XX. IMP. III. COS. III. hoc est, *Tribunicia potestate vigesima, Imperator quartum, Consul tertium*. Victoria stans dextrâ ramum lauri gerit, sinistram imponens scuto, trunco palmæ arboris superimposito, in quo hæ litteræ leguntur: VIC. PAR. *Victoria Parthica*. Similis occurrit æreus L. Veri nummus, cum Armeniaci & Parthici Maximi titulis; in cujus averſa parte idem quoque typus observatur, sed cum eâ inscriptione: TR. P. VI. IMP. III. COS. II. id est, *Tribunicia potestate sexta, Imperator quartum, Consul secundum*.

At nos hujus L. Veri nummi iconem hoc in loco exhibendam non duximus, cum jam paulò altius ^{illius} Imperatoris repræsentata sit effigies; cùmque eadem illustria cognomina utrique Augusto, ob confectum bellum Parthicum, fuerint ex Senatusconsulto decreta.

Dum autem Avidius Cassius Babyloniam diripit, subito eâ in urbe nata fertur pestilentia: ubi de templo Apollinis ex arculâ aureâ, quam miles fortè inciderat, spiritus pestilens evâsit; atque inde non Parthos modò, sed & orbem ferè universum complêvit; ut refert Capitolinus in Vero.

334 ARSACES VOLOGESES II.

ARSAC. 420. Cùm verò reverteretur Cassius , magnum , teste Dione, numerum militum amisit : qui partim fame enecti , partim morbo extincti sunt : ipse tamen cum reliquis militibus incolumis rediit in Syriam. *Dio lib. 71. pag. 802.*

ARSAC. 421. Interea, tumultu apud Parthos exorto, ob vastatas Parthiæ Provincias, plurimasque eorum Urbes incensas igni tam sub Chosroe patre , quàm sub ejus filio Vologêse : ab ^{illis} ~~illis~~ populis, pulso prius in exilium legitimo Rege, novus Rex constituitur, ut ex rarissimo ejus nummo discimus : quem idcirco in Parthorum Regum serie collocavimus.

ARSACES XXVII. ARSAC. 422.

MONNESES
 REX PARTHORVM. XXVII.

*In musco D. Vaillant D.M.
 ex num. æreo. 2. formæ.*

RES contra Romanos à Vologèse II. infeliciter gestæ, Parthos ad seditionem incitârunt. Quod quidem ex Parthicis nummis conjecisse me fateor. Quoties enim Arfacidarum Regum deest nobis Historia, toties eorum numismata supplere abunde

ARSAC. 422. possunt. Et certè ea nos docent à rebellibus Populis, in exilium actum esse Vologesem; atque in ejus locum Nobilem quemdam Parthum, nomine Monnesen, fuisse substitutum. Quòd autem Vologeses II. ex folio deturbatus fuerit, neque nova res apud Parthos, neque mira videri debet. Ita enim priùs & Gotarzem, & Phrahatem IV, & Vologesem I. pariter è folio ejectos, ac postea restitutos, Arsacidarum, ut suprà vidimus, testantur Annales.

MONNESES, nomen est Parthicum, multis Nobilibus Viris commune. Ita enim vocabatur vir ille nobilis, cujus meminit in Antonio Plutarchus, quemque ex aula Phrahatis IV. fugisse ad Antonium, ac postea cum Phrahate in gratiam rediisse refert. Item *Annalium lib. 15.* à Tacito alius memoratur *Monneses*, cui Tigranis è regno Armeniæ exturbandi negotium Vologeses I. mandaverat. Undè apparet complures Nobiles Parthos variis temporibus eo fuisse nomine vocitatos.

+Id_Λ *Monneses* verò, de quo nunc agitur, statim atque Imperium Parthorum est adeptus; contractis ex omnibus Provinciis militibus, ineunte vere in Mesopotamiam transgreditur. Quo comperto, Duces Romani, etsi fatigatis diuturno bello Legionibus, iterum tamen contra Parthos movère: ac L. Verum Augustum adhortati sunt; ne prioribus parta victoriis amitterentur, iter ad Euphratem unà secum susciperet. ~~Illud~~ enim testatur Capitolinus in Vero, his verbis: „Ad Euphratem tamen impulsu Comitum suorum secundò „profectus est.

Post prælium acre rursus Romanos inter & Parthos in Mesopotamiâ commissum, devicti ac profligati sunt Parthi.

Parthi. Ideòque L. Verus, ob res tam prosperè ad-
versus eos gestas, Imperator IV. ab exercitu appella-
tus est. At, ne Romani iterum Tigrim transgrede-
rentur; Parthi cum illis pacem his conditionibus pe-
pigère: ut deinceps Tigris utriusque Imperii terminus
foret; utque penès Romanos Mesopotamia remane-
ret. Quam quidem Provinciam postea Parthi recupe-
rare numquam potuerunt; licet eam multoties in-
cursionibus suis infestaverint.

ARSAC.
422.

His itaque pactis ac sancitis, L. Verus milites ve-
teranos Carrhis, quæ urbs est Mesopotamiæ, relinquit;
eamque Romanorum coloniam statuit: cujus rei ar-
gumento est Carrhenorum nummus; in cujus adversa
parte cernitur M. Aurelii caput cum solita Epigraphe:
in averfa verò ea legitur inscriptio: KO. ATP. KAP-
PHNΩN. id est, *Colonia Aurelia Carrhenorum*: crescen-
tique Lunæ superimpositum exhibetur caput Dei Luni,
qui præcipuè ea in urbe colebatur; ut refert *Spartianus*
in Caracalla.

Iisdem ferè temporibus supremum diem obiisse vi-
detur Armeniæ Rex Sohæmus; cui successit filius ejus,
Sanatruces nomine; de quo hæc scribit Suidas: SA-
NATRUCEs, Armeniorum Rex; qui corpus quidem
habebat mediocre; sed animo erat ad omnia magno,
præcipuè verò ad res bellicas. Visus autem est & ac-
curatus justitiæ custos fuisse; & in ipsa victus ratio-
ne æquè castigatus & frugalis, atque vel præstantissimi
quique Græcorum & Romanorum.

L. Verus, Parthico bello post quadriennium con-
fecto, regendas Comitibus suis orientales Provincias
relinquens; Romam indè ad triumphum rediit: atque

ARSAC:
423.

Vu

ARSAC. unâ cum M. Aurelio Antonino Romæ processit : ut
423. testantur & Capitolinus in Marco , & ipsius Veri Augusti nummus ; in cujus averſa parte hæ litteræ cernuntur TR. P. XXI. IMP. III. ut & duo Imperatores in quadrigis , quas triumphalis pompa præcedit.

Monneſes, pace cum Romanis initâ, in Parthorum regiam regressus est, ac copias dimisit. At regni Proceres turpe reputantes Mesopotamiam Romanis fuisse concessam ; utpote quæ solâ vi armorum ab Imperatore Trajano captâ, ab Hadriano mōx Parthis fuisset restituta : indignabundi , Monnesique multum infensi, cum eam ob causam , tum etiam eò quod non esset Arsacida, adeoque probrosam cum Romanis pacem fecisset ; eum è solio dejiciunt, statimque ab exilio Vologesem II. revocant ; qui se tam strenuè contra Romanos gesserat. Quæ omnia, silentibus Historicis, colligimus, cum ex uno Regis Monnesis nummo, Epochæ Arsacidarum annum 422um referente ; tum ex altero Vologesis II. nummo, ejusdem Epochæ annum 423um exhibente. De quibus fiet infra à nobis mentio.

NUMMUS
ARSACIS MONNESIS.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis barbati & diademate ornati. In aversâ parte Rex idem sub Herculis nudi specie cippo innixi, necnon lævâ clavam gestantis, cum Epigraphæ: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΜΟΝΝΗΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ: id est, REGIS REGUM MONNESIS, SERVATORIS, ILLUSTRIS. In imo nummo Litteræ numerales YKB. id est anno 422.

EN effigies Monnesis Regis in Vologesis II. locum à Parthis suffecti, cujus nummus genuinam nominis illius appellationem nobis adferit; videlicet *Monnesen* per geminam Litteram N. exaratum: cum Scriptores tamen omnes eum *Monesem*, vel *Monasem*, malè omnino, ut videtur, nuncupaverint. At apud Auctores non insolita res est. Siquidem *Manus* Arabiæ Regulus à Dione libro 88. nominatur, qui in argenteo Lucillæ Augustæ nummo à Seguino vulgato Edit. 2. pag. 158. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΑΝΝΟC dicitur. Undè appa-
Vu. ij.

ret, quantam priscae Historiae lucem adferant nummi. Quòd autem Monneses Arsacidarum sanguine ortus non fuerit, id planè ex ejus nummo liquet; in quo, superbo Parthorum Regum titulo ΒΑΚΤΑΕΩΝ ΒΑΚΙΑΕΩΝ contentus, ΑΡΤΑΚΟΥ nomen nequaquam adhibet. Jam verò, quidnam sibi velit insolitum in Parthis nummis ΣΩΤΗΡΟΣ, id est, Servatoris, epitheton expendamus. Illud sibi adrogavisse videtur Monneses, ob egregium quoddam adversus Romanos facinus bellicum; quo populorum omnem sibi benevolentiam atque amorem conciliavit; quoque in turbulento illo rerum statu ad Parthicum solium viam sibi patefecerit. At, posteaquam turpent, ut ipsis videbatur, cum Romanis pacem fecisset, existimatio illa omnis, quam de eo primum Parthi conceperant, citò ex eorum animis oblitterata est.

Monneses igitur sub specie Herculis illius ΣΩΤΗΡΟΣ, exemplo ΘΑΣΙΩΝ, hoc in nummo depingitur. Præcipuus enim apud Parthos erat hujus Dei cultus, ut jam in Phraate IV. & in Gotarze observavimus: nec sine causa. Nam Parthi, perindè ac Persæ, *Herculem* tanquam *Solem* venerabantur. Uti Theologorum vetus erat opinio per *Herculem* significari *Solem*. Undè duodecim ei certamina sunt attributa: quòd videlicet duodecim signa ^{singulis annis} soleat permeare; ut refert Lilius Giralduſ Syntagm. 10.

Hercules clavam solam, tanquam proprium insigne, gestat: nec leonis exuviis ornatur, propterea quòd heic pro Sole haberi videatur. Sedens exhibetur, quoniam (ut alicubi observavimus) ejus Sacris epulaturi sedebant. Teste Macrobio lib. 3. *Saturnaliorum*: qui & lib. 1. *Herculem* reverà *Solem* esse affirmat.

Æreus est nummus, sed argenteorum Tetradrachmalium magnitudine. Tenui verò argenti bracteolâ obductum olim fuisse nummum denotant superstites adhuc hujus metalli reliquiæ. Quod quidem tùm factum fuisse propter res Parthiæ difficillimas, summamque argenti penuriam autumamus.

Litteræ numerales ΥΚΒ. Epochæ Arsacidarum annum indicant 422um. Hæ in nummis Regum Parthorum, modò recto, modò inverso ordine, Seleucidarum Regum more, inscribuntur. Tales autem Litteræ numerales, si quando in vetustis illis monumentis occurrunt, maximi sanè sunt momenti:

Θ Singulo quòque anno

ARSACES MONNESES.

34r

sicuti in hocce nummo conspiciere est, qui medium Regni Vologesis II. tempus interrumpit. Undè Vologesi II. proculdubio substitutum à Parthis fuisse *Monnesen* planè edocemur: cùm maximè alius sese nobis offerat Vologesis II. nummus; ejusdem Arsacidarum Æræ annum exhibens 423um.

ARSACES VOLOGESES II.

R E D U X.

VOLOGESES II. post ejectum è folio Monnesen, (quem tamen non expulsus regno fuisse, sed fato concessisse quidam existimant; at ex conjectura tantum:) anno uno elapso, postquam Monneses Parthorum Rex fuerat constitutus; regendas iterum Imperii Parthici habenas, omnium populorum consensu, recepit; eò acceptior suis, quod ab alto Arsacidarum sanguine duceret genus; atque insuper, neque propter ~~superbiam~~, neque propter crudelitatem; imò potius Procerum quorundam tumultu ac rebellionem, ob prosperos Romanorum contra Parthos successus, actus in exilium fuisset.

Itaque Parthi, post tot ac tantas clades, sub tribus continenter Regibus à Romanis acceptas, reliquum regni Vologesis tempus quietè peregerunt. Vologeses enim, suo exilio cautior factus atque prudentior, cum Parthicas regiones militibus exhaustas, urbes quàmplurimas incensas igni, ac Regiam quoque direptam & solo adæquatam videret: ad ea omnia publica opera refarcienda animum adplicuisse videtur, pacis otia in commoda subditorum sibi Populorum ita impensurus, ut eorum benevolentiam sibi conciliaret. Attamen altissimum est de reliquo eo Vologesis regno apud Auctores silentium. Quod non mirum: cum nulli de peculiari Parthorum Historia supersint hodie Scriptores: &, si modicum quid super eorum gestis

ad nos usque pervenerit; illud ab exterorum Populorum Historiis sit repetendum.

ARSAC.
430.

Cum igitur plurimis jam abhinc annis Parthi pace fruerentur; in finitimis Orientis partibus Romani intestino bello agitari cœperunt. Avidius enim Cassius, Dux ille, qui sub L. Vero Augusto in Syria tam strenuè se gesserat, ac Parthorum vires superbiamque adeo contuderat: (Hunc M. Aurelius non Syriae modo Provinciae, sed Aegypti & Cappadociae Legionibus praefecerat) postquam Imperatorem Marcomannico bello procul à se occupatum animadvertit; Imperii insignia arripuit; mortem Marci Antonini mentitus; aut, ut quidam dicunt, Faustina ipsa volente; quae de mariti valetudine desperaret. *Capitolinus in Marco Antonino, & Vulcatius Gallicanus in Avidio Cassio.*

Quoniam autem, Syriae vixdum Praefectus, in Armenia, & in Arabia, & in Aegypto, res optimè gesserat Avidius Cassius; mirum in modum omnibus Orientalibus carus fuit, & speciatim Antiochenis; qui etiam Imperio ejus consenserunt. Quod certè opportunam Parthis praebuisset occasionem recuperandae Mesopotamiae: sive eam Cassius, impetrandi adversus Romanos auxilii causâ, ultrò ipsis traderet: sive, durante adhuc in Parthia bello civili, ipsimet suis eam armis invaderent. At, posteaquàm compertum est vivere Marcum Antoninum; citò, consensu omnium, praeter quàm Antiochenum, Avidius interemptus est, mense scilicet Julio ejusdem anni: uti refert *Vulcatius Gallicanus in ejus Vita.*

Ubi Marcus Antoninus de defectione Cassii factus est certior, relicto statim Sarmatico, Marcomanni-

344 ARSACES VOLOGESES II.

ARSAC. coque bello, in Syriam contra Cassium profectus est.
431. At vix illam attigerat Provinciam, cum ad eum Cassii caput allatum est. Attamen pius Imperator non solum cæde Cassii non exultavit; verum etiam caput ejus humari jussit, neque in confcios defectionis animadvertit. Quin imò ignovit & civitatibus, quæ Cassio consenserant; ignovit & ipsis Antiochenis, qui multa in se pro Cassio dixerant. *Capitolinus in Vita Marci Antonini.*

Cum verò in Syriâ res omnes Marcus Antoninus ordinaret atque componeret; Vologêses Legatos ad eum misit de pace: ut innuit Capitolinus, dum inquit: „ Multa égit cum Regibus, & pacem confirmavit: sibi occurrentibus cunctis Regibus, & Legatis *Persarum*, id est, *Parthorum*. *Capitolinus in Vita Marci Antonini.*

Paulus Orosius *lib. 8. cap. 15.* scribit quoque, occiso in Syriâ Avidio Cassio, pacem cum Marco Aurelio Antonino iniisse Vologêsem.

ARSAC. Quonam tempore mortuus sit Vologêses II. atque
445. idcirco, quot annos regnaverit, prorsus incertum est. Extremis tamen Commodi Imperatoris temporibus videtur obiisse. Quapropter, ut Arsacidarum Chronologiam sequamur, ⁺ illius mortem anno V. C. 942. adsignamus. Et certè Regis illius effigies cum prolixâ barbâ, eum diu regnavisse argumento est. Filios reliquit Vologêsem & Tiridâtem: quorum prior ei successit,

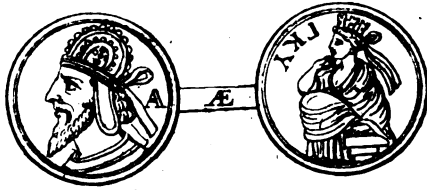
+ ejus

NUMMI

NUMMI

ARSACIS VOLOGESIS II.

EX THESAURO REGIO.

Caput Regis prolixâ barbâ conspicui, necnon diademe ornati ac mitrâ suis instructâ redimiculis. Ponè caput Littera initialis A. Ex aversâ parte Genius Urbis, capite turrito ac diademe exornato, rupibus insidet, quibus sinistrâ manu innititur; dextrâ vultui admotâ. Ante Genium illæ leguntur Litteræ ^{te}numerales, ΓΚΤ. id est, anno 423.

ÆREUS itidem est Parthicus hic nummus: at Pacori & Chosrois nummulis mole & magnitudine ita superior, ut, eorum respectu, mediæ hunc formæ diceres. Atque idè alia est typi forma. In illis enim solum Genii caput repræsentatur: in hoc verò integra Genii figura conspicitur. Præterea posterior hic nummus litteram initialem, quâ designatur nomen Urbis, ponè caput Regis præfert: contrâ, quas habet numerales litteras in averfa parte ostendit.

Jam verò, donec ad reliquâ nummi explanationem ve-

X x

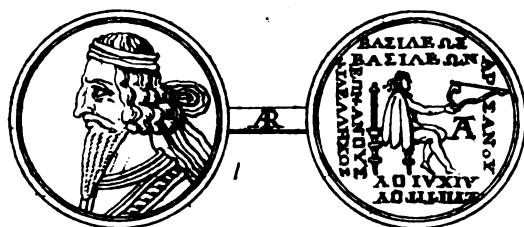

niamus, quisnam Parthorum Rex in eo sit insculptus, non abs re erit indagare. Sed, ut aiunt, nodum in scirpo quærimus. Litteræ numerales in postica parte excusæ eum nobis planè declarant; cùm Epochæ Arsacidarum annum exhibeant F K Y. 423. Nemo enim nescit litterâ Y. numerum 400. K. autem 20. F. denique numerum 3. signari. Annales autem Arsacidarum Vologesem II. Chosrois filium, hoc ipso anno regnavisse nos edocent. Siquidem Capitolinus eum Regem ad Marcum Aurelium in Syriam post Avidii Cassii necem Legatos misisse refert, anno Arsacidarum 411. Urbis verò conditæ 928. Undè apparet, post expulsum Monnesen, Vologesem II. in solium avitum à Parthis fuisse restitutum.

In hoc nummo Vologeses solito Arsacidarum Regum ornatu, videlicet, mitrâ insignis prodit: & eâ quidem redimiculis instructâ. Quod mitræ genus, ut & prolixior barba, ^{+Regem} ~~Principem~~ jam senem, aut saltem senectuti proximum satis arguit. Tunc autem annum regni sui trigesimum quartum agebat Vologeses II. & jam vir factus, Parthorum Imperio potitus est. Neque verò putes, quia hæc mitram gerit, alibi quoque sine mitra conspici non debere. Nam in sequenti nummo cum diademate solum exhibebitur.

Ad Urbis Genium revertor. Is insidet rupibus: Quæ res Urbem in loco declivi sitam esse arguit: ut ex typo probè norunt studiosi nummorum Urbium Græcarum & Coloniarum Antiquarii. Arsacia autem, in qua hæc Vologesis percussa est moneta, Urbs habetur Mediæ: quæ quidem Regio frigidiuscula erat & aspera atque montosa. Quæ omnia cum ejus Urbis situ sat bellè congruunt. An verò *Arsacia* ea ipsa sit, quæ hodie Casbin appellatur, ut Minadoo placet; apud omnes æquè non constat.

NUMMUS
ARSACIS VOLOGESIS II.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis barbati & diademate cincti. Ex averſa parte ea legitur Epigraphe barbarè ſcripta: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΝΟΥ ΕΤΙΡΓΙΤΟΥ ΑΙΚΑΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΧΟΣ: id eſt: REGIS REGUM ARSACIS BENEFICI, JUSTI ILLUSTRIS, AMICI GRÆCORUM. Rex imberbis ſolito more ſeder, dextrâ extenſâ arcum gerens. In area nummi A. initialis littera vocis Arſaciæ Urbis conſpicitur.

IN hoc argenteo nummo eadem, quæ in ſuperiore æreo, naſi oblongi forma, eadem oris lineamenta cernuntur; eadem denique barba prolixior, atque in acumen deſinens. Quæ omnia Vologeſi II. nummum proculdubio adſcribunt. Nec te moveat ΑΡΣΑΚΟΥ appellatio pro ΒΟΛΑΓΑΣΟΥ, quam in avo ejus Vologeſe I. vidimus. Vologeſis enim nomine appellati Reges, modò hanc, modò illam, utpotè Arſaciæ adhibuerunt. Imò & filius ejus Vologeſes, hujus nominis tertius, utramque ſimul ΑΡΣΑΚΟΥ ΒΟΛΑΓΑΣΟΥ aſſumpſit appellationem, ut infrâ videbimus.

Xx ij

Ecce iterum Vologeses, quem mitrâ decorum in superiore nummo conspeximus, nunc cincinnatus prodit; ut noscat Lector Arsacidas eodem, modo cum mitra, Parthorum Regum insigni, modo capite nudo, exhiberi: at, quoquo modo, diademate semper revinciri.

+ hunc

Is, barbâ oblongâ. Arsacidarum more, insignis, veluti jam senior conspicitur. Quod adprimè demonstrat ejus, uti in superiore nummo prolixitas. Quâ de causâ ~~illum~~ alteri nummo prætuli, juniorem eum exhibenti: quem quidem nummum inter tot tamque varios, raros & conspicuos nummos illustrissima Comitissa DE VERVE possidet: quemque ingenitâ sibi humanitatē, ut & Vononem Parahatis IV. filium, describendum mihi commodavit.

Littera A. in arēâ exarata, major, quàm epigraphes litteræ, ut sæpius jam diximus, initialis est nominis Arsaciæ urbis, in quâ argenteus hic Vologêsis II. nummus, æquè ac superior ejusdem æreus, est percussus. Atque hæc obiter observandum est in illâ Regiâ Urbe veram Linguae Græcæ pronunciationem jam tunc depravatam fuisse, Scriptorēsque ac Monetarios à rectâ & germanâ nominum scriptione deflexisse: ita ut ΑΡΣΑΝΟΥ ipsius nomen pro ΑΡΣΑΚΟΥ scriberetur.

Quod si nummum nostrum præ manibus habuisset illustrissimus ac doctissimus Vir Ezechiel Spanhemius, dissertatione quintâ pag. 425. Goltzium non accusasset, quasi veram illius lectionem adsecutus minimè fuisset. Ibi enim ait, de Goltzio loquens: NEC FELICIOR IDEM FUIT IN ERUENDO NOMINE ARSACIS, PRO QUO ΑΡΣΑΝΟΥ IN EJUSDEM THESAURO PERPERAM LEGITUR. At id condonandum est eruditissimo Scriptori, qui Arsacidarum nummos inter rarissimos collocat; nec plures quàm quatuor, vidisse se profitetur.

In hujus autem Vologêsis II. nummi epigraphæ non solum ARSACIS nomen corruptum legitur; sed & voces ΕΥΡΕΤΙΤΟΥ pro ΕΥΡΕΤΕΤΟΥ, ΑΙΚΑΙΟΥ pro ΔΙΚΑΙΟΥ, & ΦΙΑΕΛΛΗΧΟΣ pro ΦΙΑΕΛΛΗΝΟΣ substituuntur. Ac deinceps tanta litterarum secuta est depravatio, ut jam ipsi characteres Græci esse desierint; atque aded à peritis legi jam non possint. Unde nulli propriè Regi adjudicari nummos,

ARSACES VOLOGESES II. 349.

sed inter incertos collocari necessarium fuit : ut in appendice hujus libri patebit.

Rex ille imberbis sedens , ac dextrâ arcum gerens in nummis drachmalibus argenteis semper exhibetur , tanquam solitus Arsacidarum typus , quo originem suam ab antiquissimo Rege Persarum deduxisse se testentur.

ARSACES XXVIII.

ARSACES VOLOGESES III.

REX PARTHORVM XXVIII

*In Sueton. Car. Patin. D. M.
Ex num. arg. tetradr.*

ARSAC.
445.

VOLOGESES III. patri suo Vologesi II. in Parthorum Regnum successit. Sed quo anno, incertum est; cum prorsus ignoretur, quo tempore Vologeses II. supremum diem obierit. Id tamen extremis Commodi Augusti temporibus evenisse suspicamur.

Ut ut est, simul atque Vologeses III. ad Imperium evectus est, Sanatruçi Armeniæ Regi videtur bellum intulisse: ut conjicimus ex his Suidæ de Sanatruce loquentis verbis: *animo erat ad omnia magno, præcipuè verò ad res bellicas*. Cum quo enim Sanatruces suam in re bellica peritiam experiri potuisset, nisi cum Vologese; qui, magnâ militum manu, venerat Armeniæ regnum invasurus; quod fratri suo Tiridati largiretur: Parthorum Regum more, qui fratribus suis Armeniæ regnum tradere semper conati sunt? At Sanatruçis rei militaris scientissimi virtute repulsus Vologeses, desistere ab incepto coactus est.

ARSAC.
446.

ARSAC.
447.

Post interfectum Imperatorem Commodum, P. Helvius Pertinax à Senatu Augustus dicitur. Sed brevissimum ejus Imperium fuit. Vix enim tres regnaverat menses Vir moribus antiquissimis; cum cum Prætoriani milites multis vulneribus obtruncant; auctoremque sceleris Didium Julianum Imperatorem faciunt. Eodem ferè tempore exercitus Syriaci Pescennium Nigrum, Provinciæ rectorem, itidem Augustum creant. Hic, postquàm rerum potitus est, amicis usus est Parthis atque Adiabenis. Siquidem eos omnes cum Pescennio sensisse, hoc est, ab ejus stetisse partibus scribit Spartianus in *Severi Vita cap. 9.*

Postquàm rumor increbuit Pescennium in Syria à militibus appellatum esse Imperatorem; ad eum Legati undique Antiochiam confluxère, velut ad legitimum Principem: Reges quoque & Satrapæ trans Euphratem Tigrimque habitantes, gratulatum miserunt; suamque operam in omnem eventum pollicebantur. Quos ille amplissimis affectos muneribus, gratiisque

ARSAC.
448.

ARSAC. de sua propensâ voluntate, deque iis, quæ pollicerentur, actis, dimittebat: nullis sibi inpræsens opus esse auxiliis affirmans; satis munitum Imperium, idque gesturum se incruentum. *Herodianus lib. 2.*

Interea Pescennius Niger, ubi Romam à Septimio Severo occupatam, ipsum à Senatu appellatum Imperatorem, nihil tale expectans, audivit; præterea omnem Illyricum exercitum contra se, aliasque pedestres navalesque copias educi: perturbato vehementer animo, monet Provinciarum Præsides, aditus omnes portusque custodiant: mittitque rogatum auxilia ad Parthorum, Armeniorum, atque Atreporum Reges. Cui quidem Armenius, neutras se partes suscepturum respondit; tantum res suas defensurum Severi adventu: Parthus autem, Satrapis imperaturum per epistolas, uti copias congregarent. Ita enim facere consuevit bellum comparaturus. Siquidem mercenarios milites, atque ordinarios exercitus Parthi nullos habent. *Idem Herodianus lib. 3. initio.*

ARSAC. Igitur Vologeses III. copias ad Pescennium misit, quemadmodum & ambo Abgari Reges, Osrhoenorum unus, alter Adiabenorum. At è Legatis Pescennii præstantissimus Æmilianus, apud Cyzicum Hellesponti urbem commisso cum Severi ducibus prælio, ab eis victus & interfectus est. Hoc prælio facto, rursùm æqualis acrisque pugna commissa est. Præerant exercitui Severiano Valerianus & Anulinus. Niger suas Legiones ipse præsens instruxerat. Locum, in quo pugnatum est, propter angustiam, *Cilicias Pylas* nominant: quod ex altera parte impendent prærupti montes; ex alterâ magna præcipitia in mare porriguntur. Hoc

Hoc autem postremo in prælio tanta facta est cædes, ut desiderata sint Nigrianorum viginti millia: ac Niger ipse cum paucis incolumis ex acie evadere vix potuerit; Antiochiam sese recepturus. Capta verò non multò post à Severianis Antiochiâ, denuò ex eâ ad Euphratem confugit, ratus hoc unum sibi ad Parthos perfugium futurum. Sed eum infecuti Severiani capiunt, eique caput abscindunt. *Dio lib. 74. pag. 842. 843. & 844.* ARSAC. 449.

Occiso Nigro, Severus omnes (statim) illius amicos supplicio affecit, sive qui sponte, sive qui necessitate coacti rebus illius studuissent: militibus tantum, qui effugerant, ac trans fluvium Tigrim, metu Severi, ad Parthos abierant, impunitate propositâ, receptis. Quippe magna vis hominum in ea loca concesserat. Quo potissimum effectum est, ut validiores deinceps Parthi adversus Romanos conferendâ manu evaserint. Nam gnari antea pugnare tantum arcu ex equis, neque armaturâ muniti, neque hastâ gladiove satis audaces, levi pendulâque veste, plurimumque inter fugiendum aversi, sagittas intendebant. Postea verò quàm Romani aliquot milites, fabrique nonnulli in eas regiones confugerunt, ibi ætatem acturi, non solum armis uti, sed ea quoque fabricari Parthi didicerunt. *Herodianus lib. 3.*

Dum verò Romani de imperio inter se armis ita disceptabant; Osrhoëni & Adiabeni (imò & Arabes) qui ab ipsis defecerant, cum Nisibin obsiderent; ac victi essent à Septimio Severo Augusto: Legatos ad eum, intellectâ Nigri morte, miserunt, non excusatum, quod injustè se gessissent; sed ut beneficium quoque

Yy

ARSAC. postularent ; quòd eâ Severi causâ, fecissent : Aiebant
 449. enim, se milites illos, qui à Nigri partibus steterant, Severi causâ necâsse. Miserunt & munera quædam ipsi, nec tantum captivos, sed etiam spolia ; quæ quidem essent residua, se reddituros polliciti sunt. Non tamen ea castella, quæ ceperant, deferere ; nec impositionem tributi admittere volebant. Immò reliquos etiam milites Romanos extra regionem suam adduci postulabant. Has igitur ob causas bellum illud contra eos populos occœptum fuit. *Dion. ex Theodos. lib. 75. pag. 848.*

ARSAC. Postquàm igitur Severus transiit Euphratem, ac
 450. terram hostilem invasit ; factum est cum ea regio à natura sit in summa inopia aquæ, ac tum permagno solis æstu exsiccata, atque arida esset, ut Severus in summum discrimen venerit, ne maximam exercitus partem amitteret. Nam defessis longo itinere militibus & calore solis vexatis, pulvis tantam molestiam exhibebat ; nec jam ut iter facere possent, nec loqui. Hoc unum verbum poterant efferre, *aquam, aquam.* Quæ ut inventa est, Severus initio, perindè ac si ea non reperta esset, anxius, calicem postulavit, plenumque aquæ coram omnibus exhausit. Post eum ceteri quoque omnes biberunt, atque ita recreati sunt. *Dio ex Xiphil. ibid. pag. 849.*

Cum autem Nisibin advenisset Severus Augustus, ibi substitit ; Paternum verò, Candidum & Tætum contra barbaros, quos paulò antè dixi, misit ; qui cum primò regiones illorum incendiissent, cepissentque urbes, atque ob eam causam Severus magnificè se efferret, quasi prudentiâ & magnitudine animi præstaret reliquis hominibus ; maximè novum & insolens quiddam accidit :

quòd Claudius Latro, qui Judæam Syriamque prædari
cœperat, & ob eam causam studiosè conquirebatur,
ad Severum quodam tempore pro Tribuno militum ve-
nit cum equitibus; eumque complexus, atque exoscu-
latus salutavit: neque tamen ab eo statim agnitus,
neque captus (unquam) est postea....

ARSAC.
450.

Per idem ferè tempus Severus Augustus rursus exer-
citus in tres partes distribuit; quarum partium uni
Lætum, alteri Anulinum, tertiæ Probum præfecit;
eosque in Orientem misit: quem illi tripertitis ingressi
copiis & itineribus, in potestatem, non absque labore
redegerunt. *Id. Dio ibid.*

Verum enim verò cum Imperator Severus in Me-
sopotamia ageret, de capto Byzantio, quod vivi mor-
tisque Pescennii secutum partes fuerat, adlatus est ad
eum nuntius. Quo quidem summoperè lætatus est,
quippe qui æmuli sui virium quod reliquum supererat,
eâ urbe expugnatâ, penitus extinctum videret.

ARSAC.
451.

Itaque igitur, rebus Orientis ex sententia gestis, at-
que ut res pascere videbatur, ordinatis, cupido jam
Severum invasit Regem quoque Atrenorum bello ten-
tandi, ac Parthorum regionem occupandi: quos utro-
que in societatem Niger adsciverat. Quibus tandem
rebus in aliud tempus rejectis, cogitare institit, quo
pacto sibi universum Romanum Imperium liberisque suis
bonâ fide adjudicaret. *Herodianus lib. 3. cap. 63.*

Et certè interjecto dein tempore Severus Augustus
circa Arabiam plurima gessit; Parthis etiam in ditio-
nem redactis, necnon quoque Adiabenis: qui quidem
omnes cum Pescennio senserant. Atque ob hoc, re-
versus, triumpho delato, appellatus est ARABICUS,

Y y ij

ARSAC. 451. ADIABENICUS, PARTHICUS. Sed triumphum reſpuit, ne videretur de civili triumphare victoriâ. Re-
cuſavit & *Parthicum* nomen, ne Parthos laceſſeret.
Spartianus in Severo.

Interea Severus Niſibi magnam dignitatem dedit; eamque Coloniam Romanam priùs factam, ut docent nos hujus urbis nummi, cum SEPTIMIÆ nomine; commiſit Equiti Romano. Sæpiùs autem dicere ſolebat, ſe magnam regionem adjunxiſſe Imperio; eamque propugnaculum Syriæ effeciſſe. Tamen revera conſtat eam Romanis, ut frequentium bellorum, ita multorum quoque ſumptuum cauſam extitiſſe: propterea quòd pauciſſima pendebat, inſumebatque multa: quòdque Romani ad Medos finitimos, Parthosque progreſſi, pro iis ſemper quodammodo pugnare coge-
bantur. *Dio lib. 75. pag. 849. & 850.*

Cæterum, conſtitutis in Meſopotamia rebus, Romanam regreſſus eſt Severus. Aſt huic nondum à bellis barbaricis reſpiranti bellum civile cum Albino Cæſare, qui ſe Imperatorem appellaverat, exortum eſt. Quo bello dum occupatur, Parthi, arreptâ licentiâ, Meſopotamiam ceperunt, magnis copiis conductis. *Idem Dio ibid. pag. 850. & 853.*

ARSAC. 452. Albino in Galliis interfecto, vixdum reverſus Romanam Severus Parthorum in Meſopotamiam irruptionem comperit; ſtatimque profeſtus ad bellum Parthicum eſt; edito priùs Gladiatorio Munere, & Congiario Populo dato. Trajecto poſthàc exercitu, à Brunduſio continuato itinere venit in Syriam, Parthosque ſubmovit. *Spartianus in Severo.*

Eo ipſo tempore, quo in Syriam appulit Severus,

Parthi Nisibin obsidione jam cinxerant, eamque haud ARSAC. 453.
dubiè cepissent; nisi Lætus, qui legiones in Mesopotamiam induxerat, urbem illam ab expugnatione servâisset. Quâ ex re magnam gloriam est adeptus. *Dio lib. 75. pag. 853.*

Tiridates, Vologesis Parthorum Regis frater, ut Severum in Syriam advenisse accepit, ad eum venit oratum, ut Armeniæ regnum concedere sibi vellet: cum ejus Rex Sanatruces Arsacida nuper functus fato fuisset.

Interim Severus Augustus paulò post Nisibin pro- ARSAC. 454.
fectus est. Parthi autem, adventu ejus minimè expectato perterriti, domum sunt reversi. Præerat iis Vologeses III. cujus frater Tiridates tum in comitatu erat Severi. *Dio ut supra pag. 854.*

Jam verò in Armeniam facturus impetum Severus præventus est à Sanatruces filio Vologeso, Rege Armeniorum, mittente obsides ultrò & munera, ac suppliciter petente, ut sibi cum eo inire amicitiam, foedusque ferire liceret. *Herodianus lib. 3. cap. 73.*

Rem tamen paulò aliter narrat Dio his verbis: Cum Vologesus, Sanatruces filius, aciem Severianis opposuisset, ac prius, quàm cum eis conflingeret, inducias postulasset, & impetrasset: Legatos Severus ad eum misit, eique partem Armeniæ, pacis causâ, donavit. *Dio lib. 75. pag. 854.*

Cum majores Regis Armeniæ, licet Arsacidæ, Romanorum amici semper fuissent, utpote qui Reges Armeniorum ab iis facti essent; eam ob causam ipsius Regni partem Severus Vologesi Sanatruces filio dedit: Sophenem verò (quam olim Tigranes filius, vivo patre, à Pompeio acceperat) retinuit; ut ejus aliquando obtinendæ spem

458 ARSACES VOLOGESES III.

ARSAC. 454. Tiridati qui secum morabatur, faceret. Nam patris de Romanis optimè meriti filium patrio regno omninò spoliari æquum non existimabat.

Severus igitur, procedentibus ex sententia rebus in Armenia, perrexit ad Atrenos. (Eorum enim Rex Barsenius, Pescennii partes foverat) Sed & Rex Osrhoenorum Abgarus ad eundem transfugit, traditisque obsidio liberis, fidem suam auctoravit; sagittariorumque vim magnam misit auxilio. *Herodianus lib. 3. cap. 73.*

Cæterum Romanus Imperator regionem interamnanam, agrumque Adiabenorum transgressus, etiam in Arabiam felicem excucurrit. Ibi expugnatis vicis urbibusque permultis, omnemque agrum depopulatus, in Atrenorum regionem mōx ingressus, Atras circumfedit, Urbem scilicet altissimo impositam monti, ac maximis validissimisque obseptam mœnibus, florentemque ingenti sagittariorum copiâ. Igitur hanc Urbem Severianus exercitus, quantâ maximâ vi poterat, oppugnabat: machinæque omnifariam mœnibus admovebantur, nullo oppugnationis genere prætermisso. *Id. Herodianus ibid.*

Contrâ autem Atreni audacter urbem defendere, sagittasque ac lapides supernè jacentes, pessimè accipere Severianos, etiamque vasa fictilia volucris quibusdam venenatisque bestiis oppleta devolvere, quæ cum aut oculis involitarent, aut in apertas corporis partes sensim obreperent, graviter singulos confauciabant. Incideratque in morbos Romanus miles; æstus illi nimio sole præfervidi, parùm ferens: ^{hic vñ} ~~sunt~~ longè plures ob hos casus, quàm hostili

manu interierint. Proin defatigatis jam & contusis omnibus, procedente secus obsidione, ac plus jacturæ, quam lucri Romano faciente, decrevit exercitum Severus, prius quam universus periret, ex eis locis deportare: tristem videlicet infecto negotio. Quippe assuetus vincere præliis omnibus, victum se tunc putabat, quia non vicerat. Sed eum tamen prospera fors & fautrix statim consolatur. Neque enim planè rebus infectis rediit; sed majore, quam speraverat, successu. Nam impositus navibus permultis exercitus universus, nequaquam scilicet quò intenderat, Romanæ appulsus ripæ: sed undarum impetu Parthorum ad agrum provectus, haud procul Ctesiphonte; quâ in urbe sedes Regis est. Is tunc pacem agitans, ac nihil ad se pertinere, Severi pugnas autumans, quas gereret cum Atrenis; otiosus videlicet nihil expectabat mali. *Idem Herodianus libro 3.*

Ceterum Severi exercitus cum ad eas ripas vi fluminis injectus, moxque in terram esset expositus, omnem illico depopulari agrum coepit; abactisque, ut in quæque inciderant, pecoribus, ad vescendum, vicisque aliquot incensis, paulatim usque ad Ctesiphontem perrexerunt: quâ in civitate magnus Rex *Vologeses* commorabatur. Artabanus enim hujus filius, mortuo tantum Severo Augusto, regnavit; cum jam filius ejus Antoninus Caracalla rerum potiretur..

Igitur imparatos nacti barbaros, cæsis primò quicumque restitissent, direptâque mox urbe, pueris feminisque in captivitatem adductis; tantum ipso Rege cum paucis equitibus elapso, thesauris illius ornatuque omni & supellectile potiti victores regrediuntur. Ita

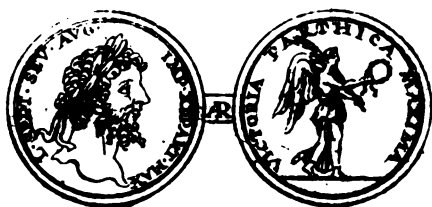
ARSAC. Severus, fortunâ magis quàm consilio, Parthicam victoriam adeptus est. Igitur prosperè succedentibus rebus, litteras ad Senatum Populumque Romanum de se magnificas dedit, ac depictas in tabulis pugnas, victoriasque suas exposuit: nihil non honorum decernente Senatu, & super his, cognomina imponente gentium devictarum. *Herodianus lib. 3. cap. 74.*

Hæc Herodianus. Rem verò ita narrat Spartianus. Æstate jam exeunte Parthiam ingressus (Severus) Ctesiphontem, pulso Rege, pervenit, & cepit hiemali propè tempore: (quòd in illis regionibus melius per hiemem bella tractantur) cùm herbarum radicibus milites viverent, atque indè morbos ægritudinesque contraherent: quare cùm obsistentibus Parthis, fluente quoque per insuetudinem cibi alvo militum, longius ire non posset, tamen perstitit, & oppidum cepit, & Regem fugavit, ac plurimos interemit, & Parthicum nomen meruit. Ob hoc etiam filium ejus Bassianum Antoninum, qui Cæsar appellatus jam fuerat, annum decimum tertium agentem, participem imperii dixerunt milites. Getam quoque minorem filium Cæsarem dixerunt: eundem *Antoninum* appellantes. Harum appellationum causâ Donativum militibus largissimum dedit: concessâ eis omni prædâ oppidi Parthici, quod milites quærebant. *Spartianus in vita Severi.*

De eâdem Severi Augusti fortuitâ in Parthiam expeditione loquens Dio in talia fermè erumpit verba: item Seleuciam & Babylonem ab hostibus desertas celeriter occupavit; ac paulò pòst Ctesiphontem: quam urbem diripiendam reliquit militibus, & in ea cædem
maximam

maximam fecit; cepitque superstitum hominum ad centum millia. Vologesum tamen fugientem non est insecutus; neque Ctesiphontem retinuit; sed tanquam ob id solum venisset, ut eam diriperet; discessit coactus ignorantia locorum, & inopia rerum necessariarum, reversusque est alia via; quod foenum lignaque inventa in superiori itinere, consumpta essent. Pars igitur pedestris exercitus iter fecit ad superiorem ripam Tigris pars navibus vecta est, *Dio lib. 75. pag. 854.*

Eâ ratione Severus, Seleucia, Babylone & Ctesiphonte captis, dictus est à militibus Imperator XI. atque ob Parthiam captam cognomen PARTHICI MAXIMI assumpsit, moxque nummos aureos & argenteos signari iussit cum iis titulis.

EX MUSEO NOSTRO.

Eodem quoque tempore à Senatu decretus est Severo de Parthis triumphus; teste Spartiano in *ejus Vita*. Quem quidem triumphum idcirco recusavit, quòd consistere in curru, affectus articulari morbo, non posset. Sibi tamen ad radices Capitolii triumphalem arcum extrui passus est in perpetuam victoriarum suarum memoriam.

ARSAC.
456.

Dum autem hæc geruntur, comparato magno com-
meatu, paratisque multis machinis, iterum Atra
exercitum duxit. Grave enim esse statuebat, captis
cæteris, eam urbem, solam, in medio positam, re-
sistere. Itaque in eam rem magnos sumptus frustra
fecit, amisitque machinas omnes, paucis exceptis,
quas fecerat Priscus. Amisit præterea milites complu-
res. Quippe etiam dum pabularentur, cædebantur; im-
petum faciente in ipsos celeriter barbaro equitatu
Arabum, & Atrenis longissime jaculantibus; telaque
ita conjicientibus machinis quibusdam, ut sæpe satelli-
tes Severi prosternerent. Cum autem Urbem illam
spatio 20. dierum tenuisset obsessam; re infectâ, disce-
dere rursus est coactus. *Dio lib. 75. pag. 855. & 856.*

Interea Septimius Severus, tuendæ Mesopotamiæ
causâ, ex tribus iis Legionibus, quas ad Parthicum
bellum conscripserat, ideoque appellaverat *Parthicas*;
Primam & Tertiam in ea reliquit Regione, ut ex Dione
discimus, *lib. 55. pag. 564.*

ARSAC.
457.

Ipse verò Antiochiam regressus est; quâ in Urbe
hiemem egit, primoque Januarii die anni V. C. 955.
Consul III. unâ cum filio M. Aurelio Antonino Caracalla
processit. Indè profectus in Ægyptum, totam regionem
curiosè perlustravit; ac Romam postea est reversus.

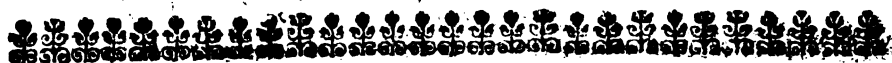
ultima hanc

Cæterum, post illam Severi Augusti in Parthos ex-
peditionem, nec de Parthis, nec de Vologese, apud
Historiæ Scriptores ulla sit mentio. Verum ex Dionis
excerptis colligitur tantum hunc Parthorum Regem
mortuum esse sub Antonino Caracalla anno V. C. 966.
Aisacidarum 469. De eo enim Imperatore tum in Ger-
mania versante sic loquitur doctissimus ille Scriptor.

Antoninus eò se multum jactabat, quòd Vologeso Arsac. Parthorum Rege mortuo, ejus filii de regno inter se 469. certabant; cum id quod casu evenerat, ipse consilio suo factum esse fingeret. *Dio lib. 77. pag. 747. Excerpt. Valesian.* Nec multò post idem Dio ea quoque addit; de eodem Caracalla sermonem faciens. Hæc ille post fratris necem cum sentiret & ageret, nihilominus lætari se aiebat Parthorum fratrum dissensione; quippe quæ maximam labem illatura esset rebus Parthorum. *Id. Dio ibid. pag. 748.*

Neque verò piguit eum scribere ad Senatum de Regibus Parthorum, quòd cum fratres essent, & dissiderent inter se, Respublica Parthorum ex eorum dissensione magnum detrimentum caperet: quasi verò ob eam causam possèt res Parthorum interire; & Respublica Romana salva esset, ac non quodammodo penitus eversa; non solum quòd, cum magno malo civium, maxima præmia pro cæde fratris dederat militibus; sed etiam quòd plerique rei fiebant per calumniam; non modo ii, qui ad Getam aliquid scripserant, aut ei, Cæsari designato, factove Imperatori, fuerant in Prætorianis Cohortibus; sed etiam reliqui omnes, quibus nihil unquam rei cum illo fuerat. *Dio lib. 77. pag. 876.*

Cæterum Vologeses, cum annos viginti-quinque regnavisset, fato concessit; reliquitque Artabanum & alios filios, qui armis inter se de Imperio decertarunt.

NUMMUS
ARSACIS VOLOGESIS III.

EX MUSEO CAR. PATINI D. M.

Caput Regis barbati, ac mitrâ & diademate conspici. Ante caput sceptrum, ut videtur. Ponè verò Littera Γ. In aversâ parte Rex ipse sedet in sella aurea, dextram porrigens Genio Urbis, stanti capite turrato, coronamque ei deferenti. In ambitu Nummi ea legitur Inscriptio: ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΒΟΛΑΓΑΣΙΣ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΥΣ: id est, REGIS REGUM ΒΟΛΑΓΑΣΙΣ JUSTI, ILLUSTRIS, AMICI GRÆCORUM. In area litteræ ANT, id est, anno 451.

Hic Nummus argenteus tetradrachmalis à Patino nostro bis vulgatus est. Semel in Thesaurò suo pag. 209. ubi eum quidem ad Vologesem revocat, sed re non satis perpensâ; videlicet, ad quemnam eorum Regum pertineat, qui nomine Vologesis appellati sunt: quamvis, ut jam suprà retulimus, tres numero extiterint. Iterum in suis ad Suetonium Notis,

pag. 202. ubi nummos Parthicos complures habere se commemorat, quos litterariæ Reipublicæ non denegaturum se esse pollicetur. At duos tantum Vologesis nummos comparaverat Vir doctissimus: hunc scilicet, quem jam Patrono cuidam fuerat largitus: alterum verò drachmalem, quem, veteris amicitiae nostræ gratiâ, dono mihi dedit eo tempore, quo Patavii illum invisi anno 1686.

Quin ad Vologesem hujus nominis tertium pertineat hic maximus ex argento nummus, dubitare nos non sinunt litteræ numerales in area nummi exaratae inverso ordine: ANT, id est anno 451. quo Vologeses, civili bello Severum inter & Albinum exorto, in Mesopotamiam irrupit: prout nos edocer tam necessarius, tantique faciendus numeralium litterarum usus, maximèque in nummis Regum Parthorum. Quibus quidem litteris omissis, cum tres in Parthorum Regum serie Vologeses occurrant, cuinam eorum assignandi sint nummi solo Vologesis nomine insigniti, penitus ignoraremus.

Jam verò litterâ Γ. ponè Vologēs^{caput} exsculptâ, Gorpiaum mensum, à Tristano citatum, heic fortassis indicari existimat Patinus, eò quòd viderit in nummo Arsacis Primi verbum ΓΟΡΠΙΑΙΩ insculptum ad significandum Arsacidarum Epocham, id est, Parthicum Regnum, ab eo mense exordium sumpsisse. At, cum Arsaces Secundus, ut suprâ vidimus, nummos suos mense Hyperberetæo signârit, quo Regnum fuerat auspiciatus: alia sanè causâ nobis videtur inquirenda.

In plurimis Arsacidarum nummis cum ponè Regis effigiem, tum ponè Urbis Genium coronâ turritâ insignem littera A. conspicitur; quâ nihil aliud, quàm initialis Arsaciæ Urbis littera signatur, in quâ cusa est moneta: uti probant tum caput Genii Urbis in averſa parte nummi Régis Chosroïs expressum; tum Genius stans in hoc, de quo agitur, nummo. Qui quidem Genius coronam lauream Regi suo, tanquam perpétuo victori deferret. Simili igitur ratione litteram Γ. initialem esse Urbis Gazæ, in quâ percussus est hic Vologesis nummus asserere nos posse arbitramur: cum B. in nummo infrâ describendo *Bulogesi* urbem indicet.

GAZA Straboni Mediæ Atropatiæ Urbs est, quæ, ob

adjunctum articulum Persicum, ΓΑΖΑΚΑ à Stephano nominatur. Illa Regia erat Parthorum Regum æstivis temporibus sedes; in mediâ sita planicie; loco tamen edito, ac naturâ ipsâ munito. Eam in Parthicâ suâ expeditione oppugnavit Marcus Antonius. Gaza autem illa ab Ecbatanis 450. stadiis distabat: Stephano quidem Urbs Mediæ maxima; Arriano verò magnus tantummodò vicus. *Parth. lib. 4.*

NUMMUS

ARSACIS VOLOGESIS III.

IN MUSEO COMMENDATORIS A PUTEO ROMÆ.

Idem Vologesis III. caput, antè quod sceptrum: ponè verò littera initialis A. Ex aversâ parte idem omninò typus, qui in nummo superiore, cum diversâ paululùm Epigraphe; scilicet, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΚΟΥ ΒΟΛΑΓΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ: id est, REGIS REGUM ARSACIS BOLAGASIS JUSTI, ILLUSTRIS. In area ΖΤ. id est anno 460.

Hic argenteus Nummus tetradrachmalis eundem Parthorum Regem Vologesem III. exhibens, quàm in superiore nummo, paulò seniore, nempè novem annorum numero, eximie raritatis ideò est habendus; quòd utrumque

Arfacis & Vologesis præferat nomen, cum & Patinianus & alius Romanus, de quo mox nobis erit sermo, solam ΒΟΛΑΓΑΚΟΥ appellationem exhibeat; ut Arfacidas Reges in nummis suis certos quosdam titulos omisisse modò, modò inscripsisse doceamur.

Lucas Holstenius in suis ad Stephanum notis pag. 70. narrat ab Alexandro VII. Ghisio Pontifice Maximo legendum sibi datum fuisse nummum argenteum primæ magnitudinis; in cujus parte antiq̃a caput Regis cum mitrâ suis redimiculis instructâ cernebatur: in posticâ verò Victoria (aut forsitan Urbis Genius) Regi sedenti coronam deferens cum hâc inscriptione: ΒΑΚΙΑΕΟΚ ΒΑΚΙΑΕΩΝ ΒΟΛΑΓΑΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΤΙ ΚΑΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΤΙ. Hunc nummum vidisse se testatur Illustr. Spanhenius *Diff. 5. pag. 425.* penès Illustr. Principem Augustinum Ghisium Alexandri VII. P. M. ex fratre filium: At cum Patinus & Spanhenius litteras numerales prætermiserint; ambos eos nummos ex solâ Epigraphe ad Vologesem III. nemo poterit certò ac tutò revocare.

Tanti ergo momenti sunt, præsertimque in Arfacidarum Regum nummis, litteræ numerales; ut sine earum auxilio plurimi ex ~~illis Principibus~~ ^{ojs Regibus} delitescere adhuc in tenebris cogerentur. Nummus autem, de quo ~~in area~~ ^{in area} heic agitur, eas exhibet litteras ΖΥ, quæ Parthorum Regum Æræ annum indicant 460. anno V. C. 958. respondentem. Undè hunc nummum percussum esse discimus regni Vologésis III. anno duodecimo; quo de rebus tum in Parthiâ gestis ne verbum quidem litteris mandavêre Scriptores.

Littera initialis A. ponè Vologésis caput exarata, nummum, ut sæpius jam diximus, in Arfaciâ Urbe Regiâ percussum fuisse testatur, quemadmodum littera F. in Urbe Gazâ Parthorum itidem Regiâ, superiorem nummum signatum esse ostendit. Ex quo apparet solis Urbibus Regiis Monetarias Officinas fuisse adsignatas. Adde quod, hujus maximi numismatis exemplo, omnis generis monetas, cum ex argento, tum ex ære, in Urbe Arfaciâ conflatas esse cognovimus.

Figura stans, in postica parte, non Victoria est, ut existimavit Vir Clarissimus Lucas Holstenius; sed Urbis Genius, patrio vestitu ornatus, & capite turrato insignis; qui Regi

368 ARSACES VOLOGESES III.

sedenti coronam porrigit. Atque hoc frequens ac solitum argenteorum nummorum tetradrachmalium symbolum: quo scilicet ~~Genius~~ ^{Genius} ~~ille~~ exhibetur, non gratulaturus quidem Arsacidæ Regi ob recentem aliquam victoriam; sed tantummodò ei, tanquam semper victori, coronam lauream delaturus.

ARSACES

ARSACES XXIX.

ARSACES ARTABANVS . IV.

REX PARTHORVM . XXIX .

In museo D. Vaillant D. M.

ex num aereo minuto .

ARTABANUS IV. Vologesis III. filius,
ad quem Imperium Parthorum ut primo-
genitum, jure spectabat; fratribus suis
repugnantibus, decertare cum illis coactus
est: sed, compositis nescio quo pacto
rebus, illud tandem solus obtinuit.

Aaa

370 ARSACES ARTABANUS IV.

ARSAC. 469. In Germania erat Antoninus Caracalla anno V. C. 966. cum fratrum Parthorum dissensionem accepit. Eam autem opportunissimam ratus occasionem de bello Parthis inferendo cogitavit, ac per Illyricum, Thraciam & Macedoniam statim iter fecit. Cumque hibernaret Nicomediae, armavit Phalangem Macedonicam, quam in ea Provincia comparaverat; & duas ingentes paravit machinas ad Armeniacum & Parthicum bellum; ut eas dissolutas in naves imponeret, atque in Syriam veheret. *Dio lib. 77. pag. 878.*

ARSAC. 470. Postquam verò Antiochiam Syriae Caracalla pervenisset, cum ad ipsum, tanquam ad amicum, Abgarus, Rex Osrhoënorum venisset, ut qui Severo patri multum carus fuerat, ei fidem fregit, comprehensumque coniecit in vincula; & Osrhoënen Rege destitutam cepit. *Dio ibid. pag. 784. 875. Edit. Wecheliana.*

Item Regem Armeniorum *Vologesem*, Sanatrucis filium, qui cum filiis dissentiebat, ad se amicè per litteras vocavit, velut inter eos pacem facturum. At posteaquam Rex cum uxore & filiis ad eum venisset; non aliter ipsos quam Abgarum tractavit. Armenii tamen arma capere, quam ad ipsum deficere maluerunt. *Id. ibid.*

Post hæc bellum intulit Parthis Caracalla: cujus belli causa fuit, quòd Vologeses III. Artabani IV. patris, ~~Tiridatem~~ patrum, qui ad Severum Augustum confugerat, & Antiochum quemdam, quos ille postebat (ad supplicium) non dederat. Erat Antiochus, Cilix natione, qui primò Philosophiam Cynicorum simulaverat, eaque re plurimum in bello profuerat militibus, quos, cum maximo frigore defecit.

sent, propterea confirmavit: quòd se ipse in nivem ^{ARSAC.} abjecerit, in eâque volutatus sit. Sed cum ob eam cau- ^{470.} sam à Severo, atque ab ipso Antonino pecuniâ donatus, adfectusque honore esset; his rebus elatus, cum Tiridate se conjunxit, simulque cum eo ad Parthum defect. *Id. ibid. pag. 878.*

Verum, ut suprà jam diximus, Antoninus Caracalla ~~Osrhoënos~~ ^{sibi} Osrhoënem omnem Rege destitutam cepit, & ut conciliare posset, Edessæ eorum ^{Osrhoënos sibi} Metropolim, Romanorum Coloniam fecit, eamque nominibus suis vocavit Marciam Aureliam Antoninianam, ut patet ex nummis descriptis in nostro de Coloniis libro, *tomo 2. pag. 48.*

Interea Artabanus valde pestimescens, ne à fratribus suis, eâ arreptâ occasione, è Parthico pelleretur Regno: (Id enim tum facillimè occupare illi potuissent) Tiridatem & Antiochum ad Caracallam remisit. Quibus ~~illo~~ ^{receptis}, statim à bello destitit. *Dio ibid. pag. 879.* ^{hic}

Dum autem hæc geruntur, ipse in Ægyptum profectus est; prætexens huic itineri desiderium invisendæ Urbis ab Alexandro constructæ: simulque consulendi patrii ~~horum~~ Numinis, quod egregiè incolæ venerabantur: At reverà, quò ultum iret Alexandrinos, quòd multa in se dicteria jactavissent. Interim Theocritum misit cum exercitu in Armenios, à quibus victus, magnâque clade est affectus. ^{ARSAC.} ^{471.}

Hujus cladis nuntium Caracalla Alexandria accēpit: cumque paulò post ^{Urbis} ~~illius~~ incolas plerosque perfidiosè circumventos, ac quasi retibus implicitos, signo militibus dato, magnâ cæde contrucidasset; eo scelere

... ~~Arta~~ ^{Arta} ~~banus~~ ^{banus}

372 ARSACES ARTABANUS IV.

ARSAC. perpetrato, indè movit, atque Antiochiam est re-
471. versus. *Herodianus lib. 4.*

Non longo pòst tempore crudelissimus ~~ille~~ Imperator affectans *Parthici* cognomen, famamque devictæ ad Orientem barbariæ, quanquam in altissima pace, tale quiddam machinatur. Dat litteras ad Regem Parthorum Artabanum, simulque Legatos cum muneribus mittit, omnis materiæ & artis conspicuæ. In eis litteris fuerat scriptum, velle se Regis filiam ducere in matrimonium. Principem se esse, & Principe natum, quare haud decòrum privati cujusquam & tenuis fieri generum; sed Reginam ducere potiùs filiamque magni Regis. Duo maxima Imperia esse, Romanum & Parthicum: quibus^o ~~illæ~~ affinitate ~~illæ~~ in unum coeuntibus, ac nullo jam discriminante fluvio, unam tantum potentiam factum iri, nullis expugnabilem viribus. Nam reliquas barbaras nationes, quæ nunc amborum Imperiis subjectæ sunt, facilè jugum toleraturas, si proprios gens quæque sit habitura rectores. Esse Romanis pedestrem exercitum, qui hastis & statariâ pugnâ cæteros antecellat: Parthis verò equitatum plurimum, peritissimosque sagittarios. His igitur concurrentibus, & quæ usui ad bellum sunt, in unum conspirantibus; facilè ipsos sub uno diademate totius orbis terrarum imperium retenturos. Præterea odoramenta, quæ apud illos proveniant, telasque laudatissimas; contràque apud Romanos metalla ipsa, & quæcumque arte aliquâ conspicua visuntur, non jam vix raròque & clanculùm per mercatores importatum iri: sed in unâ duntaxat terrâ, unoque Imperio, communemque fore utrisque usum rerum omnium, minimèque impeditum. *Herod. ibid.*

His Caracallæ litteris Artabanus acceptis, primò ARSAC.
471. quidem abnuere: negare, Romano convenire barbarum matrimonium. Quam enim fore concordiam, neque voce satis congruentibus, & victu habituque inter se distantibus? Esse Romæ Patricios permultos, quorum sibi ille optare liberos in matrimonium possit: sicuti itidem apud se Arfacidas. Neque ullam sanè exstare causam, cur alterutrum genus adulteretur. *Id. Herodianus ibid. lib. 4.*

Hæc igitur à principio Rex Parthus rescribens, conditionem aspernabatur. Sed instanti Antonino, donisque & jurejurando fidem studii sui & caritatis uxoriæ facienti credidit: ac pollicitus daturum filiam, generum jam ipsum appellitabat. Cujus rei vulgatâ mōx famâ, Parthi scilicet omnes ad Romanum suscipiendum Principem se comparabant, spe quâdam sempiternæ pacis exsultantes. Cæterum Antoninus, prohibente nullo, fluvios transgressus, ac jam Parthicam regionem, quasi propriam, peragrans, sacrificantibus passim universis, supraque coronata altaria odores omnifarios incenduntibus, lætum se honore illo Parthorum magnoperè simulabat. *Id. Herodianus ibid.*

Postea verò quàm magno itinere factò, ad ipsam Artabani regiam appropinquabat, occurrit ei Rex in quâdam ante Urbem planitiæ, novum nuptum, generumque suum excepturus. Sed & Parthorum magna multitudo, floribus indigenis coronati, atque induti vestes auro diversisque coloribus varias, festum agitabant, ad tiliarum fistularumque & tympanorum sonitus saltantes numerosè. Quippe hujuscemodi tripudiis supra modum delectantur, (præsertim) cùm se

ARSAC. temeto largiùs invitarunt. *Idem Herodianus ibidem.*

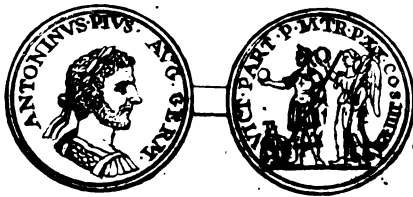
472. Sed ubi omnis multitudo confluit, ac relictis equis, pharetrisque & arcubus depositis, inter libamina & calicesagitabant, collectique in unum Parthorum quàm plurimi, temerè inordinatique constiterant, nihil suspectantes mali, sed pro se quisque studentes videre novum nuptum: tum, signo dato, Antoninus militibus imperat, impetum cædemque in Parthos faciant. Illi, re subitâ perterriti, cædentibus, fauciantibusque Romanis terga obvertunt. Ipse Artabanus à suis stipatoribus raptus, atque equo impositus, vix ægrèque cum paucis fugiens elabatur. Reliqua verò multitudo Parthorum passim cædebatur. Quippe neque equos habebant, quibus maximè utuntur: (descenderant enim ex iis, pastumque dimiserant.) neque ipsi evadere fugâ poterant; impediante cursum fluxâ veste, ad pedes usque deductâ. Porro pharetras aut arcus omninò non attulerant: nam quid illis opus ad nuptias? *Idem ibid.*

Ita ingenti cæde Parthorum factâ, Antoninus, prædaque & hominibus magnâ copiâ captis, discedit, resistente nullo, vicisque & urbibus incensis, datâ potestate militibus rapiendi, quod quisque posset aut veller. Hanc igitur calamitatem haud opinatò Parthi acceperunt. Antoninus autem Regionem Parthicam penitus ingressus, defessis jam rapiendo cædendoque militibus, revertitur in Mesopotamiam. Indèque Senatui Populoque Romano per litteras significat, subactum à se Orientem, cunctosque illius regni mortales in suam ditionem concessisse. At Senatus, quamquam totius negotii gnarus, (quippe Principum res latere nullo

pacto possunt:) metu tamen atque assentatione conc- ARSAC. }
 eos illi honores victoriae decernit. *Id. Herodianus ibid.* 473.

De eo ipso bello adversus Parthos ab Antonino Caracalla gesto ita Spartianus: „Dehinc per Cadusios fines & Babylonios ingressus, tumultuariè cum Parthorum Satrapis manum contulit; feris etiam bestiis in hostes immisis. Datisque postea ad Senatum, quasi post victoriam litteris, PARTHICUS appellatus est. *Spartianus in Vita Caracallae.*

Nummi tamen argentei, ab ipso Caracalla percussi, Germanici tantum, non Parthici praeferunt cognomen: licet sint 20. ejus tribunitiâ potestate signati; in qua occisus est; Parthicaeque victoriae typum exhibeant. Undè apparet Caracallae morte praevento Parthici titulum à Senatu non fuisse confirmatum. En ex iis nummis unum hæc Lectoris oculis subjicimus.

Parthicam illam Caracallae expeditionem paulò aliter narrat Dio; videlicet, puellae quidem Regiae nuptias ambiisse Caracallam; ab Artabano verò primùm repulsam tulisse. His enim ferè utitur verbis. Post hæc exercitum duxit in Parthos, quòd Artabanus ei filiam quam ambiverat, nollet uxorem dare: propterea quòd

376 ARSACES ARTABANUS IV.

ARSAC. 473. sciret Antoninum verbo quidem postulare nuptias, re autem Parthorum regnum auferre cupere. Tùm regionem, quæ Mediam attingit, in quam de improvviso irruerat, magnâ ex parte vastavit: multa castella diruit, Arbela subegit, ac sepulcra Regum Parthorum, abjectis ossibus, subvertit. Verùm, quia Parthi cum eo non vauerunt ad manus, nihil de rebus tunc gestis scribi à me eximium potest. *Dio lib. 77. pag. 881.*

Interea Parthi perfugerunt in montes, & trans Tigrim; ut se ad bellum compararent. Idque celabat Antoninus, &, quasi omnino superior fuisset, eos, quos ne viderat quidem, se vicisse gloriabatur: tùm verò, quòd Leo, qui improvviso de monte descenderat, pro eo pugnasset. Nam id in litteris scripsit. *Dio lib. 77. pag. 881.*

Antoninus exindè in Mesopotamiam se recepit, atque Edeffæ hiemavit. Parthi autem postquàm vidēre hunc, ejusque milites dissolutos voluptatibus, quòd præter cætera, hiemarent in ædibus, in iisque omnes facultates hospitum non aliter, quàm suas, consumerent: vehementer animis elati sunt, tanquam si essent illos socios pro hostibus habituri. Contrà parabat etiam se Antoninus, cui tamen non licuit hoc bellum conficere; propterea quòd medios inter milites, quos habebat in maximo honore, & quibus potissimùm confidebat, occisus est. *Dio ibid.*

ARSAC. 474. Haud multò post enim cùm agerèt ille Carrhis, (quæ est Mesopotamiæ urbs) Dei Luni invisit templum, quod in eâ regione, distans aliquantùm ab urbe, præcipuo honore ab incolis colebatur. Eo secum paucos equitum eduxit, relicto exercitu cætero, ut, sacrificio

sacrificio facto, in urbem reverteretur. Medio autem ARSAC. 474
itinere, ventre urgente, uno tantum famulo comitatus,
ac reliquis abstinere iussis, recessit ad requisita naturæ;
atque à Martiale Tribuno militum accurrente illicò
aversus, & subligacula sibi deducens, pugione trajectus
est, 8º. Id. Aprilis, si *Spartianum* sequamur: 7º, si *Dio-*
nem. Herodianus lib. 4.

Ea ratione extincto Antonino, incerti, ignarique
quid agerent milites, biduò sine Imperatore fuerunt,
quærentes inter se, quem potissimum Principem de-
ligerent. Siquidem adventare magnis copiis Artaba-
nus nuntiabatur, pœnas exacturus, & cæsis inter pa-
cem ac libationes missurus inferias. Igitur Principem
deligunt, primò quidem Audentium, militarem scilicet
virum, Præfectumque non improbum. (Sed ille, se-
nectutem excusans, abnuìt Imperium.) Dein verò
Macrinum, Prætorio Præfectum: suadentibus potissi-
mum Tribunis, quos etiam conscios insidiarum Anto-
nini, ac Macrino participes consilii fuisse, post illius
mortem suspicio existit. *Herodianus ibid.*

Hoc pacto adeptus Imperium Macrinus, cum vi-
disset Artabanum cum magnis copiis, infestoque ani-
mo sibi bellum inferre: conatus est, missis ad eum
captivis, quos habebat, mitique oratione placare ejus
animum, & à proposito abducere. Sed cum ille non
leve quid exigeret, ac juberet, ut Macrinus urbes
eversas ab Antonino restitueret, decederetque protinus
ex Mesopotamia, & damnum, quod illatum erat mo-
numentis Regum, refarciret; nullum tempus ad deli-
berandum sumpsit, sed ei, quòd jam ad Nisibin ve-
nerat, occurrit. *Diolib. 78. pag. 886.*

378 ARSACES ARTABANUS IV.

ARSAC. His actis, jam scilicet Artabanus multis copiis ac
474 viribus aderat, equitatum ingentem, & sagittariorum
multitudinem adducens, præterea cataphractos came-
lis insidentes, qui prælongis contis præliarentur. Quo
cognito, Macrinus, convocatum exercitum adlocu-
tus est. Confestimque, cognitâ necessitate, milites in
ordines se recepêre, atque in armis agitabant. Sole
autem oriente conspiciunt Artabanum maximas secum
copias adducentem. *Herodianus lib. 4.*

Ut autem Parthi Solem de more propitiârunt, con-
festim edito ingenti clamore concurrunt in Romanos,
iisque adequitantes sagittas ingerunt. At Romani, de-
centi ordine, & magnâ cum cautione acie instructâ,
Maurorumque equitatu per latera disposito, ac receptis
per intervalla expeditis militibus, quibus facilis esset
excursio, fortiter resistentes, impetum Parthorum
sustinebant: qui scilicet & sagittarum multitudine, &
prælongis contis, quibus cataphracti ex equis aut
camelis depugnabant, pessimè Romanos accipiebant.
Idem ibid.

Contrâ Romanî, quoties pedem conferebant, fa-
cilè scilicet adversarios superabant: postea verò quàm
ab equitatu, & camelorum multitudine premebantur,
fugâ simulatâ, tribulos aliaque machinamenta ferrea
acuminata projiciebant: quæ, sub arenis latentia, ne-
que cuiquam conspecta, perniciem equitibus, & ca-
melorum infessoribus afferebant. Quippe, illis calcatis,
equi, potissimum verò cameli, (quoniam huic generi
mollissimæ sunt ungulæ) succidæ claudicabant, ex-
cussis tergo infessoribus. *Id. ibid.*

Cæterum Parthi, quandiu equis aut camelis inve-

huntur, acerrimè scilicet configunt: ubi autem vel ^{ARSAC.} descendere jam, vel excidere; faciles sunt captu; - 474 - quippe qui neque prælum in manibus gerere audent; &, si fugiendus, aut insequendus sit hostis, crura scilicet fluxâ veste præpediuntur. *Id. ibid.*

Uno igitur alteroque die à mane ad vesperam pugnatum: nox prælum diremit; reversique sunt in castra utrique, quasi victores. *Idem Herodianus ibidem.* Rem tamen diversâ ratione narrat Dio his ferè verbis: Ibique victus est (Macrinus) prælio à militibus, dum contraria castra facerent, propter aquam facto. Cùmque iterum congressus esset, non successit ei exsententia. *Dio lib. 78. pag. 886.*

Jam verò audiamus Herodianum talia super hoc bello referentem. Tertia die in eandem planitiem pugnaturi convenere. Tentante autem Partho (utpote qui numero præstabat) circumvenire Romanum, quasi-que indagine concludere: contrà non jam profundior, sed in frontem productam constituebant Romani aciem, ac se circumveniri prohibebant. Tanta autem virorum jumentorumque multitudo cecidit, ut omnis compleretur campus, maximique cadaverum acervi in altum attollerentur; præsertim verò camelorum, qui alii super alios procubuerunt. Ergo nec liber pugnantibus cursus erat, nec inter se cernendicopia, velut ingenti quodam ac vix pervio aggerè cadaverum in medium exstructo; quo scilicet prohibente transitum ad reliquos, singuli se in sua castrareceperunt. *Id. Herodianus ibid.*

At Macrinus, cognito non aliâ de causâ tam acriter ac pertinaciter pugnare Artabanum, nisi quia se

Bbb ij

ARSAC.
474.

pugnare contra Antoninum arbitrabatur: (solent enim Parthi paulo negotio quasi fatiscere, velutique oneri cedere; si modò primis congressibus parùm ex sententia res gesserint: tunc autem perstabant, prælium integraturi, cùm primùm cadavera sustulissent atque concremâssent, ignari periisse; qui has inimicitias concitaverat) mittit Parthis Legatos, cum litteris, quæ declararent occidisse Imperatorem, ac debitum supplicium luisse, qui fœdera & jusjurandum temeraverat: sibi esse à Romanis, quorum ipsum tandem imperium sit, summam rerum traditam. Non placere verò sibi, quæ acta forent: itaque captivos, quicumque superessent, raptaque omnia redditurum: cupere se ex inimico amicum facere, pacemque jurejurando ac libaminibus sancire. *Id. ibid. cap. 209.*

et cum

Quibus lectis, Artabanus, edoctusque à Legatis de Antonini cæde, satis dedisse supplicii violatorem fœderis arbitratus morte tam acerbâ; contentusque reddi sibi citra ullum cruorem captivos, prædamque omnem; tam æquas condiciones non recusat. *Id. ibid.*

Secundùm hæc igitur missis ultrò citròque de pace Legatis, res inter Macrinum & Artabanum mutuam ad reconciliationem deducta fuit. Quippe Macrinus ob timiditatem, ac disciplinæ militaris apud suos confusionem, bellum gerere non est ausus: sed pacis causâ, tum plurima dona, tum pecuniæ vim magnam & in ipsum Artabanum, & in eos, qui secundùm Regem plurimùm poterant, expendit; adeò quidem, ut omnis ille sumptus esset ad bis millies fectertium. Parthi verò moræ impatientes, quòd dèmo diù præter consuetudinem abfuissent, ac præter annonæ penuriam,

quam paratam & instructam habere non solent; pacem admiserunt. *Dion. lib. 78. pag. 887.* ARS. c. 474.

De eo ipso bello ita quoque Julius Capitolinus. „Appellatus igitur Imperator (Macrinus) suscepto bello contra Parthos, profectus est magno apparatu, studens sordes generis & prioris vitæ infamiam victoriæ magnitudine abolere. Sanè eum esset inferior in eo bello, quod Antoninus gesserat, Artabano graviter necem suorum civium vindicante; primò Macrinus repugnavit; postea verò missis Legatis petiit pacem; quam libenti animo, interfecto Antonino, Parthus concessit. *Capitolinus in Vita Macrini.*

Ut ut est, pace inter Romanos & Parthos compositâ, Artabanus in proprias sedes revertitur. Sed & Macrinus, deducto ex Mesopotamiâ exercitu, Antiochiam profectus est. Quemadmodum refert Herodian. *lib. 4. cap. 109.* Ubi verò hanc in urbem pervenit, litteras Senatui Populoque Romano misit, quibus significaret à militibus appellatum se esse Imperatorem, ac Parthicum bellum, longè maximum, & in quo omne Romanum Imperium fluctuaverit, ita conficisse, ut nec in acie fortiter dimicando hostibus cesserit, & Regem maximas secum trahentem copias, icto foedere, ex inimico non faciliè expugnabili, amicum reddiderit. *Id. Herodianus lib. 5. cap. 110.*

Neque tamen, addit Dio, omnia Macrinus, quæ inter ipsos acta sunt, accuratè Senatui perscripsit. Propterea decreta fuerunt ei sacrificia, victoriæ ergo; datumque *Parthici* nomen. Sed hoc ipse non accepit; quòd eum puderet (uti quidem consentaneum est) ab iis hostibus sumere cognomentum, à quibus fuisset superatus. *Dio lib. 78. pag. 900.*

ARSAC: 474. Ecce tamen æreum primæ formæ Numisma, quod Senatus ad memoriam ejus Parthicæ victoriæ percuti curavit.

De Macrino ita loquitur Capitolinus in ejus Vita, „Pugnavit tamen & contra Parthos, & contra Armenios, & contra Arabas, quos Eudæmonas vocant, non minùs fortiter quàm feliciter.

De bello Armeniaco à Macrino Imperatore composito, talia refert Dio. Fuit hoc quoque bellum compositum, quod in Armenia gestum erat: cùm Tiridates *Vologesis filius*, diadema sibi à Macrino missum accepisset, ac matrem, quam Caracalla undecim mensibus in carcere detinuerat, (*scilicet à mense Junio anni superioris*) unà cum præda, quæ capta fuerat ex Armenia, & iis cum agris, quos pater ejus in Cappadocia possederat, impetrasset. *Dio ex Theodos. lib. 78. pag. 887.* Vologeses itaque, Tiridatis pater, in carcere perierat cum aliis filiis suis.

Nondum è Syria discesserat Macrinus Romam petiturus, cùm *Elagabalus*, Caracallæ creditus filius, contra eum à militibus Imperator est appellatus A. D. Id. April. anni V. C. 971. eique statim bellum intulit.

Cùm verò ventum ad manus esset, acie victus ac fu-^{ARSAC.}
gatus Macrinus chlamydem sibi, cæterumque impera-⁴⁷⁴
torium detrahit ornatum: paucisque è fidissimis suo-
rum comitatus, clàm fugam occupat: misso priùs ad
Artabanum filio Diadumeniano. Quo facto, Antio-
chiam venit; victorem se esse simulans, ut in urbem
reciperetur. Sed, clade ejus per nuntios cognitâ, fac-
tisque propterea multis cædibus per vias atque in ipsa
urbe; ut propensa erat cujusque erga alterum eorum
benevolentia: indè noctu equo adnato, rasoque penitus
capite ac mento, pullaque veste indutus supra purpu-
ream, ut privatus esse videretur; Ægas, quæ urbs est
Ciliciæ, pervenit cum paucis: ibique veredum conscendit,
perindè ac si miles esset veredarius, vectusque per Cappadociam,
Galatiam & Bithyniam usque ad Eribolum, quod navale est è regione Nicomedie
situm: Nicomediam ingredi non est ausus; sed Chalcedonem
navigavit, mandavitque uni ex procuratoribus, ut ad se pecuniam mitteret. Quâ ex re cognitus
est, & Chalcedone remansit. Eò autem venëre paulò post
missi ab Elagabalo milites; à quibus comprehensus,
perductus est in Cappadociam. Ubi, postquam intellexit etiam
filium suum, fugientem ad Parthos, esse interceptum: amissâ spe
omni, dejecit se ex vehiculo, (nec enim vinctus erat) fregitque
humerum: nec ita multò post occisus est Idibus Juniis. *Xiphilinus ex Dione pag. 389. Histor. Dionis.*

Auspicatus est Imperium suum Elagabalus ab eò die,
quo Imperator ab exercitu est appellatus: videlicet ab
Idibus Aprilis; quemadmodum suprâ jam dictum est.
Atque idcirco signavit in nummis Tribunitiam potesta-

384 ARSACES ARTABANUS IV.

ARSAC. 474. tem. Occisus est verò mense Septembri anni V. C. 975. uti Comes Mediobarba pluribus argumentis probavit in Fastis suis. Eo ipso enim & anno & mense Severus Alexander Elagabalo successit, ac Tribunitiam potestatem accepit.

ARSAC. 479. Eo verò tempore, ineunte Arfacidarum anno 479. sub initium Imperii Severi Alexandri, Artabanus Arfacem fratrem suum, Tiridate Armeniorum Rege mortuo, Armeniæ Regem constituit: ut refert Armeniorum Historia, teste P~~ro~~copio lib. 3. de Aedific. Justiniani.

ARSAC. 480. Dum autem, Armeniâ fratri suo concessâ, Artabanus securum se à Romanis existimat; ecce Artaxerxes, educatus à Pauceo Persâ, ejusque filius dictus; obscuro quidem natus loco, ingentis tamen animi & spiritûs vir, veterem Persarum gloriam instauraturus, suis ad rebellionem sollicitatis, ab Artabano Rege suo defecit, eique bellum intulit.

ARSAC. 481. Igitur ab Artaxerxe duobus præliis superatus, tertio demùm occisus est Artabanus IV. qui *Rex Magnus* primus appellatus, duplicique usus diademate fuerat. Ejus verò filii ad patrum suum Arfacem in Armeniam se receperunt.

Ad hunc igitur modum Parthorum Imperium ab Artaxerxe ad Persas translatum est, ut refert Agathias lib. 4. pag. 134. his ferè verbis: Illud verò solum addiderim, quod annis 538. post Magnum illum Alexandrum Macedonem, quarto verò alterius illius Alexandri, Mamææ filii, regni anno, cùm Artaxares, quo dictum est modo, Persarum regnum occupasset, quindecim in eo annos peregit, duobus mensibus demtis.

Annus autem 538. post Alexandrum Magnum intelligendus

ARSACES ARTABANUS IV. 385

telligendus est de Seleucidarum Epochâ inchoante ab Autumno anni V. C. 442. atque incidente in annum V. C. 979. quo Severus Alexander quartum Imperii sui agebat annum, inchoatum videlicet à mense Septembri anni V. C. 978. atque ad Septembrem usque anni V. C. 979. decurrentem. Si verò Agathias quatuor annos regni Severi Alexandri tùm fuisse completos intellexit; dicendum est Parthorum Regum Imperium per annos quadringentos unum atque octoginta completos duravisse.

ARSAC.
481.

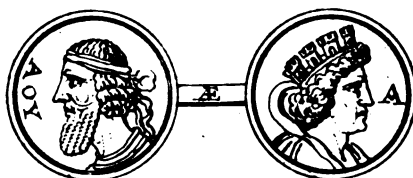

[Ccc

NUMMUS
ARSACIS ARTABANI IV.

EX MUSEO D. BAUDELOT, PARISIIS.

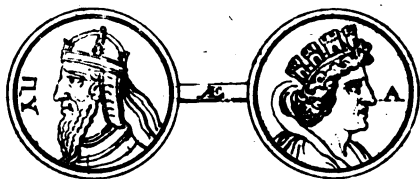
Caput Regis barbati, ac diademate cincti. Ante caput litteræ numerales AOT. Ex alterâ parte caput muliebre turritum, cum fascia oblonga, vultum ejus circumvolitante. Ante caput littera initialis A.

INTER plurimos Regum nummos, quos Vir clarissimus Carolus Cæsar Baudelotius I. C. Parisinus, in suo Libro de Peregrinationum utilitate, Gallicè vulgato, protulit; duæ cernuntur Parthorum Regum effigies. Verùm cùm ipsimet nummi ad describendam Arsacidarum Historiam essent mihi adprimè necessarii; libenter eos mecum communicavit Vir summâ præditus humanitate. Horum Numismatum unum jamprodiit cum litteris numeralibus ΔOT, quæ illud adjudicandum esse Chosroï planè nos edocuerunt. Alterum verò, de quo hæc agitur, litteras habet numerales AOT; quæ Arsacidarum Epochæ annum designant 471. Artabanoque IV. nummum haud dubiè adscribunt. Quis verò primo intuitu tantulum nummum ad dignoscendas Arsacidarum effigies tanti esse momenti, tantæque utilitatis arbitretur?

ARSACES ARTABANUS IV. 387

Verumtamen assidua illa Parthorum Regum cura, in consignanda nummis suis Arsacidarum Æra, non modò eorum nobis servavit imagines; sed etiam, ad quemnam ^{Arzacidarum Singularem} ~~illorum~~ ^{quodque Numismata} ~~moneta~~ spectet, edocuit. Quâ ratione è spississimis tenebris, in quibus confepulti remansissent, omninò sunt revocati. Certè diadema, barbaque prolixior ex Arsacidis quemdam indicant, sed indiscriminatim: cùm barbati ferè omnes occurrant. At, numeralium litterarum ope, Parthorum Regum unusquisque, à reliquis probè discretus, ob oculos obversatur. Itaque litteræ ΑΟΥ, in hocce nummo exaratæ, eum Artabano IV. adferunt; nummumque tertio regni illius anno percussum fuisse testantur.

NUMMUS ARSACIS ARTABANI IV.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis mitrâ & diademate ornati, prolixâque barbâ conspicui. Ante caput numerales litteræ ΠΥ, id est, anno 480. Ex aversâ parte solitum caput muliebri turritum cum fascia regia. Ante caput littera initialis Α, id est, ARSACIA.

ARSACIDÆ Reges modò capite nudo, cincinnati, soloque revincti diademate, in nummis suis occurrunt: quemadmodum in superiore Artabanus IV. conspicitur: mo-
Ccc ij

dò mitrâ, solito Regum ornatu, insignes: ut idem in hocce nummulo exhibetur. Undè si varius ille capitis ornatus non omninò similes eorum effigies offerre nostris oculis videatur; litteræ saltem numerales ad unum Artabanum IV. pertinentes, eundem prorsùs Regem in ambobus nummis arguunt exhiberi.

De Mitra, Parthorum Regum insigni, plurimis in locis suprà jam abundè diximus. Id tamen heïc observari velim, eas scilicet non eâdem semper ratione confectas, atque ornatas; sed ad Regis cujusque libitum variè fuisse decoratas.

Litteræ numerales ΠΥ, in hoc nummulo signatæ, Arsacidarum annum indicantes 480. ad dignoscendam Artabani IV. effigiem perutiles existimari debent. At insuper, cùm eadem penultimum⁺ regni ~~illius~~ annum ostendant, quanto in pretio habendæ sint, animadvertant eruditi. Hæ quippe litteræ respondent anno V. C. 978. quo imperabat Severus Alexander Augustus. Atqui Agathias Artabanum IV. insequenti anno ab Artaxerxe in prælio fuisse interfectum; necnon unà cum eo Parthorum Imperium occidisse testatur. Et certè abhinc Artabani IV. tempora de Parthis, deque Parthico Imperio apud Scriptores nulla amplius fit mentio.

F I N I S.

APPENDIX

DE

PERSARUM REGUM POST ARTABANUM NUMMIS.

POSTQUAM ARTAXERXES Paucii cujusdam Persæ, viri infimæ fortis, & coriariam quidem exercentis, filius, rebus bello gestis clarus, Artabanum IV. Parthorum Regem devicisset, ac tandem interfecisset; Parthicum Imperium, patris gratiâ, *Persicum* appellavit; *Arfacis* tamen nomine servato, eò quòd Arfaces primus Parthorum Rex, etiam à Persis originem se deduxisse gloriaretur. Verùm, ut Populorum, apud quos nomen illud carum & celebre erat, benevolentiam sibi conciliaret, quasi Arfacidarum Imperium in aliam tantummodò familiam transiisse videretur, eorundem Epocham semper in nummis suis servavit.

Persarum Regum, qui Artabano IV. successere, Historiam attingere nos debuisse putabat Amicus, cui, utpote diligentissimo Scriptori, ~~illam~~ tractandam relinquimus. Attamen, cum mens nostra fuerit describere tantum Annales Parthorum Regum, quorum

Nummos, licet paratu difficiles, aut in nostris peregrinationibus comparaveramus; aut ex plurimis collegeramus cimeliis: ingrato labore, eam præsertim ob causam supersedimus; quòd Regum Persarum nummos haud ita commodè comparare nobis licuerit. Atqui & illud forsitan potuissimus, si tales nummos cujusdam fore utilitatis duxissemus. Namque ii rudis adeò sunt fabricæ, ac temporum lapsu ita corruptæ eorum litteræ sunt; ut illas vix adsequi possint vel peritissimi Antiquariorum. Neque enim illi jam amplius nummi Græcâ gaudent Epigraphe; sed aut Parthicâ, aut Persicâ potius notantur inscriptione, nostris temporibus minimè intellectâ.

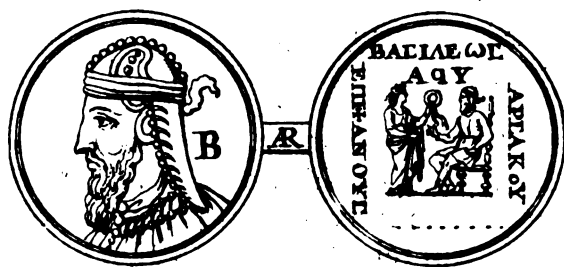
Porro, cum primi horum Persarum Regum Artaxerxis nummus unus in Thesauro Regio à nobis observatus sit, itemque alius Saporis, filii ejus ac successoris, in nostras inciderit manus: non ingratum erit Lectoribus, si eorum icônes, Appendicis loco, hæc inferuerimus; quemadmodum & unius subsequents Regis, cujus nomen characteres incogniti ac barbari nobis invidèrunt.

NUMMUS ARTAXERXIS,

Primi post Artabanum IV. Regis Persarum.

EX THESAURO REGIO.

Caput Regis barbati, necnon mitrâ suis instructâ redimiculis, ac diademate ornati. Ponè caput littera B. Ex aversâ parte Rex sedet dextrâ extensâ ad recipiendam coronam ab adstante Genio Urbis, capite turrito, sibi porrectam; cum hac in ambitu Nummi Epigraphæ: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΣΑΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ: REGIS ARSACIS ILLUSTRIS. In area ΑΡΧ. anno 491. ΑΡΧ.

NEQVE verò speret Lector proprium *Artaxerxis* nomen in Regis illius Nummis se esse deprehensurum. Quem- e hujus admodum enim suprâ jam vidimus in Parthorum Regum Tiridâtis, Phrahâtis, Mithridâtis, aliorumque Arsacidarum nummis; non moris erat tûm peculiare Regum nomen adhiberi. Ita igitur & in his Persarum Regum numismatibus propria illorum nomina nunquam reperiuntur. Omnes autem Reges Parthi, si tres *Volagâses* excêperis, dicti sunt *Arsaces*, ut eorum nummi testantur; utque satis innuit *Ammianus*:

Marcellinus, lib. 23. dum de *Arface* Imperii Parthici conditore ita loquitur: „Numinis eum vice venerantur & colunt, „eò usque propagatis honoribus, ut ad nostri memoriam „non, nisi Arfacides is sit, quisquam in suscipiendo Regno „cunctis anteponatur. Is autem Scriptor florebat sub Gratiano & Valentiniano Augustis.

Ne mireris igitur, si Artaxerxes, licet vir Persa, solum *Arfacis* nomen, præcedentium Regum more, in nummis suis usurpet; Arfacidarum Regno potitus. Hoc enim videtur fecisse Imperatorum Romanorum exemplo, qui se *Augustos* vocitabant omnes, ut refert idem Ammianus loco laudato. „Ut, „que Imperatoribus nostris *Augusta* Municipatio amabilis est „& optata ita Regibus Parthis *Arfacis* nomen. Pari ergo ratione, eandem quoque Arfacidarum Epocham Reges hi servavere. Cujus quidem rei fidissimi testes sunt eorum nummi;

φ AQT. *sequitur*, hicque imprimis, in quo litteræ numerales AQT annum designantes 491. Epochæ Arfacidarum.

Ex fragmentis Historiæ Parthorum, quæ paucissima nobis supersunt, Artabani, hujus nominis Tertii, Arfacidarum gente oriundi progeniem in Artabano Quarto Rege defecisse comperimus, anno scilicet quarto Imperii Severi Alexandri: cujus quidem Imperium à morte Elagabali sumpserat exordium circa Septembrem exeuntem anni V. C. 975. Itaque quartus ille annus regni Alexandri Augusti porrigebatur usque ad finem Septembris anni V. C. 979. qui respondebat anno Epochæ Arfacidarum 481. At annus *Æræ* Arfacidarum 491. in hoc nummo signatus, ad Artabani IV. regnum spectare nullo modo potest: cum contra in regnum hujus Artaxerxis omnino cadat: cujus quidem regni decimus jam agebatur annus ex quindecim, quos, duobus demtis mensibus, regnavit: si modo Agathiæ habenda sit fides.

Cæterum, cum supra jam retulerimus A. litteram esse initialem Urbis *Arfaciæ*, in qua cusi sunt variorum Parthorum Regum nummi; litteram verò Γ. in nummo Vologesis III. inscriptam spectare ad Urbem Straboni dictam *Gaxam*, *Gazacam* verò Stephano: (cui postremo suffragatur Ammianus eandem & ipse *Gazacam* collocans inter præstantissimas Mediæ civitates.) Liceat itidem nobis B. litteram, in hoc Artaxerxis nummo exsculptam revocare ad *Bologesiam*, urbem Seleuciæ

leuciæ proximam, atque à Bardane Parthorum Rege ampliatam; in quâ quidem Urbe, ut & in cæteris Urbibus Regiis Monetaria erat officina.

Nummi, Artaxerxis temporibus signati, rudioris non modò sunt formæ propter Monetariorum imperitiâ; maximâ artificum multitudine bellis civilibus absumptâ: sed etiam ex ære argento immisto conflati: quòd difficillimis iis temporibus paupertatem ærarii satis arguit.

Genius Urbis capite turrato, muliebri habitu, Regi coronam deferens, solitus fuerat apud Parthos ac ferè unicus nummorum maximi moduli typus: quem idcirco retinuisse quoque videntur nobis Persarum Reges, utpote notum populis ac familiarem.

NUMMUS SAVORIS REGIS,

Artaxerxis filii.

EX MUSEO NOSTRO.

Caput Regis diademate cincti, promissâque barbâ. Ex aversâ parte Genius Urbis capite turrato stans, dextrâ coronam Regi sedenti desert, cum eâ in ambitu Nummi Epigraphæ: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΣΑΠΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ.... In area ΗΦ, id est, anno 508.

Hic Nummus, pro argenteo terradrachmali signatus æreus est, pauxillo admixtus argento; atque ideò adulteratus magis, quàm superior Nummus. Adversa pars nummi Regem exhibet capite nudo, at agrestis admodum & inconcinnae formæ; ut de aversâ parte nummi taceam, multis in locis mutilâ atque decurtatâ. Attamen ex characteribus, qui integri in nummo supersunt, magni is mihi videtur momenti esse; cum & nomen *Arfacis*, & integram Arfacidarum Epocham præ se ferat.

Atque in hoc quidem nummo nomen ΑΡΣΑΠΚΟΥ legitur pro ΑΡΣΑΚΟΥ. Quod vitium ex aspera Urbis, in qua percussus est nummus, pronuntiatione oritur; ut contrâ

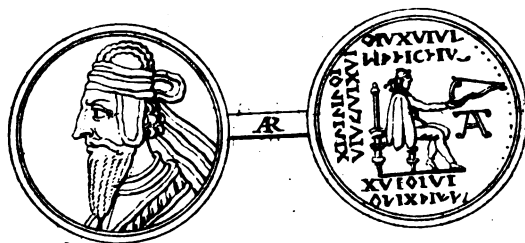
ex leni pronuntiatione in iis nummis, in quibus ΑΡΞΑΝΟΥ pro ΑΡΞΑΚΟΥ exaratur. Quod quidem magno argumento est non mediocrem in Lingua Græca pronuntianda barbariem sensim irrepsisse: ita ut nonmultò post jam Græcorum characterum loco barbarici omninò successerint characteres.

Verùm ad quemnam Arfacem spectet hic nummus, nequaquam edocere nos posset inutilis ΑΡΞΑΠΚΟΥ appellatio; nisi subjuncta Arfacidarum æra illi ad Saporem, Artaxerxis filium, revocaret. Litteræ numerales ΗΦ. in eo ipso areæ loco exsculptæ, quo in omnibus sive Parthorum, sive Persarum, nummis tetradrachmalibus signari consuevère, annum Epochæ Arfacidarum 508. ostendunt. Qui quidem annus in decimum quartum regni Saporis annum incidit; responderque anno V. C. 1005. aut saltem 1006. quo tempore P. Licinius Valerianus à militibus suis appellatus est Imperator, atque à Senatu confirmatus.

Artabanum IV. unà cum vita Parthicum Regnum amisisse diximus anno Arfacidarum 481. Artaxerxem verò, qui eum è solio deturbaverat, quindecim regnavisse annos; fatoque concessisse ejusdem Æræ anno 494. exeunte; aut saltem 495. ineunte. Artaxerxi autem successit filius ejus Sapor: ut testatur nummus hic meus, in honorem illius percussus Epochæ Arfacidarum anno 508. Nemo nescit Romanis penè exitialem fuisse hunc Regem: quippè qui Valerianum Augustum occurrentem sibi, devicerit anno V. C. 1013., captumque in Persidem abduxerit: ubi ignobili servitute consenuit. Nam, quandiu vixit, incurvato eo, pedemque cervicibus ejus imponens, Rex barbarus equum conscendere solitus erat. *Sext. Aur. Victor in Epit.* Sapor autem regnavit annos 33. decessit verò anno Æræ Arfacidarum 527. V. C. 1025.

Aversa pars nummi Saporis eundem exhibet typum, quem in superiore Artaxerxis patris nummo mòx vidimus. At cum mutilus sit nummus, atque idcirco excisa fuerit fortasse littera initialis Urbem designans, in qua cusus fuerat; Quænam sit Urbs illa, cujus Genius solitam coronam Saporì porrigit, asseverare non audemus.

NUMMUS

Regis Persarum incogniti.

Caput Regis barbati, mitrâque redimiculis suis instructâ, necnon diademate ornati. Ex aversâ parte solita Regis sedentis figura cum arcu. In area nummi A. & Π. litteræ consociatæ: in ambitu verò litteræ barbaræ prorsus incognitæ, eodem, quo antea Græcæ consueverant, ordine dispositæ.

Nemo est, qui in hoc numismate Arsacidam Regem primo intuitu non agnoscat; sive prolixiorem barbam; sive suis instructam redimiculis mitram; seu denique diadema, Regium insigne, observet. Quin etiam, cum aversa pars nummi, eundem, quem in cunctis superioribus secundi moduli argenteis nummis Regem exhibeat, sellæ aureæ insidentem, protensâque dextrâ arcum gestantem: Ecquis statim haud observatum adhuc Regem Parthorum reperisse se non autumat: cum præsertim Græcæ litteræ A. & Π. inter se connexæ, *Apameam* Mesopotamiæ Urbem, in qua cusus est nummus, videantur oraninò designare. At posteaquàm ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, reliquosque Arsacidis familiares titulos diu

frustra investigavit ; barbaricos tantum , prorsusque innotos invenit characteres eodem , quo inscriptiones Græcæ , ordine dispositos & exaratos : quos tamen nec ipse Oedipus adsequi ullatenus possit ?

Tanta autem Linguae Græcæ desuetudo , ac tanta barbaries in Urbes Mesopotamiæ , Regum Persarum ditioni subjectas, paulatim obrepere ; (Transigritanæ enim Urbes eo non utebantur idiômate) ut in nummis Græcas primùm litteras adlitterarint ; ~~illis~~ deindè aut Parthicas , aut Persicas interse-
ruerint ; ac denique, Græcis litteris funditus sublati atque de-
letis , in earum locum barbaras substituerint : Quod hic planè
nummus testatur. Quis igitur barbaricam illam huius nummi
Epigraphen , quamvis eodem , quo Græcæ superiorum num-
morum inscriptiones , & modo & ordine dispositam , Apameæ
fuisse exsculptam , certò ac tutò aut persuadere sibi audeat ,
aut aliis adseverare ? Undè veterum Regum Persarum Histo-
riam per eorum nummos contexere , nisi priscæ illorum Lin-
guæ peritus , nemo vir prudens sanè unquam contendat.

θ γ δ ε

ELENCHUS REGUM ARMENIÆ MAJORIS.

POSTEAQUAM sub Antiocho Magno, Syriæ Rege, ducibus ejus Artaxiâ & Zadriade aucto-ribus, Armeniæ à Seleucidarum Imperio descivêre; Artaxias Majoris Armeniæ, Zadriades verò Minoris, sibi quisque Regna constituerunt. Interjecto dein aliquanto temporis spatio, Tigranes II. Artaxiæ pronepos, Parthis obses datus, ut ab ^{+ eis} illis in Regnum remitteretur, magnâ ejus parte cessit. Postea verò is ipse, regno suo restitutus, cum Artemem Zadriadis quoque pronepotem bello superâisset, fugavissetque; Armeniæ Minoris Regnum sibi vendicavit. At paulò post summi Romanorum exercituum Imperatores Lucullus atque Pompeius hujus Regnum occupavêre, Jurisque Romani fecêre; adeò ut, absque Populi Romani consensu, illud jam à nemine deinceps possideretur. Verùm enim verò Parthi eam, quam à Tigra-ne II. acceperant, Armeniæ partem perpetuò sibi vendicare, atque ex Arsacidis quemdam semper ei præficere Regno conati sunt. Undè frequentia Romanos inter & Parthos exorta sunt variis temporibus bella. Eam igitur ob causam, si, ad illustrandam Arsacidarum Regum Histo-

riam, brevem illum Armeniorum Regum Elenchum huic opellæ nostræ subtexeremus; rem Lectoribus haud ingratam facturos nos esse existimavimus.

ARTAXIAS I. Armeniæ Majoris Præfectus sub Antiocho Magno, Syriæ Rege, rebellat, regnumque illud sibi posterisque suis constituit, sed ab Antiocho Epiphane, Antiochi Magni filio, bello superatus, captusque in vinculis asservatur. *Appian. Syriac. pag. 117.*

ARTAVASDES I. Straboni & Plutarcho; malè Justino dictus *Ortoasdes*, Artaxiæ filius, in Armeniæ regnum patri succedit. Hic ab Arsace Mithridate cognomento Magno impetitus bello, resistit. *Justin. lib. 42.*

TIGRANES I. Artavasdís filius, patre mortuo, Armeniæ regno potitur. A Parthis bello lacesitus, componendæ pacis causâ, Tigranem filium tradere illis eis obsidem cogitur. *Strabo lib. 11. pag. 532.*

TIGRANES II. Tigranis filius, apud Parthos obses, à Mithridate Magno in regnum restitutus, illud plurimum ampliat; Armeniam Minorem capit; Rexque Regum dicitur. *Strabo ut supra, & Plutarchus in Lucullo.*

ARTAVASDES II. Tigranis II. filius, patri succedit in regnum. Hic sub Phrahate IV. dolo à Marco Antonio Triumviro captus, ~~Alexandriæ in triumpho ducitur.~~ Hujus caput ^acomputatum Cleopatra, post Actiacam ^acladem, Mediæ Regi mittit, ut eum ad suam societatem pertraheret. *Dio lib. 51. initio pag. 446. Edit. Hanov. 1606.*

a 6 eo inter alios captivos, ante se in triumpho Alexandriam introducit.

ARTAXIAS II. Artavasdís II. filius, Phrahatis IV. Parthorum Regis frētus auxilio, seque suumque regnum tur-

tatur, ac tandem per dolum propinquorum occiditur. *Tacit. Annalium lib. 2.*

ARTAVASDES III. Artaxiæ II. filius, ei in regnum succedit, à Phrahate IV. adjutus. Sed cùm apud Augustum accusatus à Populis fuisset, Tigranem ejus patrum petentibus; ante hujus adventum ab Armeniis interficitur. *Dio lib. 53. pag. 526.*

TIGRANES III. Artaxiæ II. frater, atque Artavasdis II. filius, Româ ab Imperatore Augusto ad capeffendum Armeniæ regnum missus, ab Archelao Cappadociæ Rege, atque à Tiberio Nerone in Armeniam deducitur. *Josephus Antiqu. lib. 15. cap. 5.* Neque diu tamen regnat. *Tacit. Ann. 2.*

ARTAVASDES IV. Artavasdis III. filius, in locum patui defuncti ab Augusto Armeniis præficitur. Sed cùm Populi Tigranidis filium Regem exoptarent, non sine clade Romanorum dejicitur Artavasdes. *Tacit. ibid.*

TIGRANES IV. Tigranidis III. filius, ab Armeniis, qui ejus gratiâ ^{verant} rebellârunt, Rex constituitur. Auxilium à Phrahate IV. petit; sed tandem à Caio Cæsare expellitur. *Vell. Paterculus,*

Exstincta est in eo Artaxiæ progenies.

ARIOBARZANES, Artabazis Mediæ Regis filius, à Caio Cæsare Augusti nepote, volentibus Armeniis præficitur. Quo morte fortuitâ absumpto, stirpem ejus haud toleravêre Armenii. *Tacitus lib. 2. Annalium.*

Tentato igitur feminæ Imperio, cui nomen ERATO; hanc Armeniæ Reginam imponunt. Eâque brevi pulsâ, incerti solutique & magis sine domino, quàm in libertate profugum VONONEM in regnum accipiunt. *Id. ibid.*

VONONES

Is VONONES ille, Phrabatis IV. filius, obses Romanis à patre datus fuerat. Hunc, patre mortuo, Regem constituunt Parthi; at postea expellunt. E Parthiâ expulsum, profugumque mox Regem accipiunt Armenii. Sed, militantis Artabani metu, tandem ex Armeniâ quoque Vonones amovetur, à Rectore Syriæ Cretico Silano excitus, circumdatusque custodiâ; manente tamen luxu & Regio nomine.

ARTAXIAS III., qui prius Zeno dictus fuerat, Polemonis Ponti Regis filius, approbantibus Armeniæ Nobilibus, à Germanico Cæsare in urbe Artaxata Rex constituitur. *Tacit. ibid.* Postque octo regni annos moritur.

- ARSACES I., Artabani Parthorum Regis veteris filius, mortuo Artaxia, à patre Rex Armeniis imponitur; sed à suis dolo circumventus, Mithridatis, Iberi artibus perit. *Tac. Annal. 6.*

MITHRIDATES, Pharasmanis Iberiæ Regis frater, devictis Parthis, à Tiberio Augusto Armeniæ regno donatur. Sed ab Artabano Parthorum Rege pulsus, Romæ à Caio Caligulâ in vinculis detinetur. Dimissus postea à Tiberio Claudio Augusto, Armeniam recuperat, verum à Rhadamisto fratris filio, dolo oppressus perit. *Id. Annal. 12.*

RHADAMISTUS, Pharasmanis filius, patruo Mithridate à se occiso, Armeniam invadit; permittentibus Romanis, ne Parthi eam occuparent. Vologéses verò casum invadendæ Armeniæ obvénisse ratus, quam à majoribus suis possessam, externus Rex flagitio obtineret, contrahit copias, fratremque Tiridâtem deducere in regnum parat: ne qua pars domûs sine Imperio, ageret. Adventantibusigitur in Armeniam Parthis,

E e e

Rhadamistus à suis pellitur. *Tacitus lib. 12. ibidem.*

TIRIDATES I. Vologesis fratris fretus auxilio, Armeniam occupat, pulso Rhadamisto; & postea à Corbulone ipse quoque pellitur. *Tacit. Ann. 12.*

TIGRANES V. Alexandri Herodis Judææ Regis & Glaphyræ filius, Archelai Cappadociæ Regis nepos, à Nerone ad capeffendum Armeniæ regnum missus, à Corbulone constituitur. *Tacit. Ann. 14.* Sed à Parthis paulò post opprimitur: rursusque Tiridates, Neronis consensu, Armeniam recipit. *Id. Ann. 15.*

EXEDARES Arsacida, Tiridatis sive filius, seu nepos, Armeniæ Rex à Chosroe Parthorum Rege expellitur, ut Armeniis præficeret nepotem suum Parthamasirim.

PARTHAMASIRIS, Pacori Parthorum Regis filius, mortuo patre, à Chosroe Parthorum Rege, expulso Exedare, Armeniæ Rex constituitur: sed à Trajano Imperatore regno spoliatur. *Dio lib. 68. pag. 778.*

Armenia sub Trajano in Provinciam Romanam redacta est. Quis autem ei tum præfuerit ignoratur.

PARTHAMASPATES, Exedaris filius, ut videtur, à Trajano Augusto Rex Parthis datus, posteaque ab illis expulsus; ab Hadriano Imperatore patrium Armeniæ regnum accipit. *Spartianus in Vita Hadriani.*

① Vide quæ in Prefatione
Nostrâ, paginâ 18. —
super hoc Achæmeni-
dis notavimus.

ACHÆMENIDES, Parthamaspatis filius, patri suo in regnum Armeniæ succedit; imponente huic diadema Antonino Pio Imperatore, ut discimus ex nummis. Hujus Achæmenidis meminit Iamblichus apud Photium pag. 242.

SOÆMUS, Achæmenidis filius, à paterno Armeniæ regno à Vologese II. Rege Parthorum ejectus, postea à

L. Vero Augusto M. Aur. Antonini Collegâ restituitur: ut ex illius Imperatoris nummis eruimus. *Id. Photius ibidem.*

SANATRUCUS, Soæmi filius, ut putatur, Armeniorum Rex sub Imperatore Commodo recensetur à Suidâ; qui laudes ejus describit *in verbo Σανατρύκος*.

VOLOGÆSUS, Sanatruci filius, pacis causâ, Sophene à Romanis retentâ, Armeniam reliquam à Sept. Severo Augusto accipit. Hunc postea Antoninus Caracalla cum ad se amicè per litteras vocavisset, velut patrem inter & filios pacem facturus, coniecit in vincula. Tali interceptus fraude Vologesus in morbum incidit, quo tandem est absumptus. *Dio lib. 77.*

TIRIDADES II. Vologæsii filius, post Antonini Caracallæ mortem, diadema sibi à Macrino Augusto missum accipit; patrique suo Vologæso, in carcere demortuo, succedit in regnum Armeniæ. *Id. Dio pag. 887.*

ARSACES II. Artabani IV. ultimi Parthorum Regis frater, Armeniæ Rex ab eo constituitur, anno Imperii Severi Alexandri primo. Fortiter Artaxerxi, qui fratrem regno & vita privaverat, resistit, ac Romanorum fit amicus.

ARTAVASDES V. aliis ARTABASDES, patri successit Arsaci; sed non ita fidus Romanis; nam Sapor Persarum Regi contra Valerianum Imperatorem adhaesit. *Treb. Pollio cap. 4.*

..... Artavasdii filius, cujus nomen ignoratur, patri successit; Romanis amicissimus. Christianam fidem amplexus sub Diocletiano, copiis suis adjuvit Gal

E e e ii

Maximianum contra Narsecum Regem Persarum. At Gal. Maximianus Augustus factus, bellum commovit adversus Armenios, jam indè à priscis temporibus amicos & socios Populi Romani. Cum autem Christiani ipsi quoque essent, eos ad Simulacrorum cultum traducere per vim conatus, pro amicis inimicos, hostes pro sociis effecit. *Euseb. Eccles. Hist. lib. 9. cap. 8.*

• TIRIDATES III. filius superioris Regis anonymi, patri succedit. *Socrus lib. 2. cap. 8.*

ARSACES III. patri in regnum successit sub Constantino Augusto, Constantini Magni filio. Hic, Romanorum socius, à Sapore II. per exquisitas perjuriique mistas illecebras allectus, adhibitusque in convivium, effossis oculis, vinctusque catenis argenteis, exterminatus est ad Castellum Agabana nomine; ubi cruciatus eecidit ferro pœnali. *Ammianus Marcellinus lib. 27. cap. 12.*

PARA, Auzas Arsaces filius, ex oppido muris & viribus valido, Artogerasâ nomine, in quod cum matre concesserat, suadente illâ, cum paucis digressus, Imperatorem Valentem convenit; qui eum apud Neocæsaream Ponti immorari jubet, liberali victu curandum & cultu. Indè per Tarentium Ducem Para reducitur in Armeniam, recturus interim sine ullis insignibus gentem. Postea tamen cum diadema suscepisset, structis sibi insidiis oppellitur.

ARSACES IV. Paræ frater in regnum Armeniæ succedit, mortuo tum Sapore Rege Persarum. Is foedere cum Romanis inito, pace fruitur, quam Theodosius cum Persis pepigerat. *Idatius in Chronico.* Regnumque moriens Arsaci & Tigrani filiis suis testamento reliquit.

• Vide qua de hoc Tiridate J. max. in ario Tiridate J. in Prefatione Isthra, pagina 15. diuimus.

• Hic cum Religionem Christianam deferere coa. Hic fuisse Armenios, fa. Quosque christi ejcet. Idolorum cultor. — miraculo quodam periculis Christi. Fidem sub Constantino Magni — amplexatur. S. Socrus Eccles. Historia Lib. II. Cap. 8.

ELENCHUS REGUM ARMENIÆ. 405

ARSAGES V. superioris Arsacis filius major, cum ipse testamento patris minimam Regni partem accepisset, Tigranes verò frater portionem quadruplo majorem; ad Imperatorem Romanum rem detulit: eâ spe fore ut, omnibus admotis machinis, fratrem regno exturbaret. Cum vero frater ejus Tigranes se cum regno dedisset; Imperatori Theodosio juniori suum quoque ipse regnum tradidit, ac privatus vixit. *Procop. lib. 3. de Aedif. Justinian.*

TIGRANES VI. Arsacis IV. filius, & Arsacis V. frater, cum Imperatorem Romanum vindicem timeret, Regi Persarum se suumque regnum dedit; satius ducens, vitam apud illos privatam agere, quam unâ cum germano, compositâ ex æquo lite, in Armenia bonâ fide regnare. *Procop. ibid.*

Ad hunc modum Armeniæ Regnum, primum ab Artaxiâ sub Antiocho Magno constitutum, dein sub Seleuco IV., hujus filio, Romanorum autoritate, anno Seleucidarum 132°. confirmatum; per annos 593. sub Regibus propriis permansit usque ad annum Christi circiter 412.

INDEX

AUTORUM VETERUM ET RECENTIUM.

ÆLIANUS.

AGATHIAS.

AMMIANUS.

APOLLODORUS.

APPIANUS.

ARISTIDES.

ARRIANUS.

ATHENÆUS.

AURELIUS VICTOR.

CAPITOLINUS.

Castellanus.

CICERO.

CTESIAS.

CURTIUS.

DIO CASSIUS.

DIODORUS SICULUS.

DIOGENES LAERTIUS.

DIONYSIUS ALEXANDRINUS.

Elichmannus.

EPIPHANIUS.

EVAGRIUS.

EUSEBIUS.

EUSTATHIUS.

EUTROPIUS.

FASTI CONSULARES.

FLORUS.

FRONTINUS.

Fulvius Ursinus.

Giraldus.

Goltzius.

Henninges.

HERODIANUS.

HERODOTUS.

HIERONIMUS.

Holstenius.

HORATIUS.

HYDE *Anglus.*

HYGINUS.

JOSEPHUS.

ISIDORUS CHARACENUS.

ISOCRATES.

JULIANUS *Imperator.*

JULIUS CÆSAR.

JULIUS OBSEQUENS.

JUSTINUS.

LIVIUS.

LUCANUS.

LUCIANUS.

MACCABÆORUM LIBER.

MACROBIUS.

MALELA *Joannes.*

MARCUS.

MARTIALIS.

Mediobarba.

INDEX AUTORUM.

407

<i>Minadous.</i>	SEVERUS <i>Sulpitius.</i>
MIRCONDUS.	SOLINUS.
<i>Morellius.</i>	<i>Spanhemius.</i>
NORISIUS <i>Cardinalis.</i>	SPARTIANUS.
<i>Onuphrius.</i>	STEPHANUS <i>Byz.</i>
OROSIUS.	STRABO.
OVIDIUS.	SUETONIUS.
<i>Patinus.</i>	SUIDAS.
<i>Petitus.</i>	SYNCELLUS.
PHILOSTRATUS.	TACITUS.
PHLEGON.	<i>Tristanus.</i>
PHOTIUS.	TROGUS.
PLINIUS <i>Junior.</i>	<i>Vaillant Joan.</i>
PLINIUS <i>Senior.</i>	VALERIUS MAXIMUS.
PLUTARCHUS.	<i>Valesius Henr.</i>
POLYBIUS.	VELLEIUS.
PORPHYRIUS.	VICTOR <i>Sextus.</i>
POSSIDONIUS.	VIRGILIUS.
PROCOPIUS.	<i>Ufferius.</i>
PTOLOMÆUS.	VULCATIUS <i>Gallicanus.</i>
RUFUS.	XENOPHON.
<i>Scaliger Joseph.</i>	XIPHILINUS.
<i>Schikardus.</i>	ZENOBIUS.
<i>Sequinus.</i>	ZONARAS.
SENECA.	ZOZIMUS.
SERVIUS.	

I N D E X

NOMINUM ET RERUM.

Numerus primus paginam Historiæ. *An.* Annalium
paginam indicat.

A

- A**BDAGASUS, Magister
Militum Artabani, collo-
quium ejus cum Asinæo. 102
- ABGARUS Arabs Præfectus, Ro-
manis foedere junctus. 111
— Impulit Crassum. 112
Abgarus titulus Regis. 327
— Ad Severum cum liberis trans-
fugit. 358
- ACHÆMENIDES ARSACIDA, non
à Parthorum Rege, sed ab
Imperatore Romano diade-
ma acceperat. 326
— Mors ejus. 327
Ademistra Castellum. 311
- ADOR, oppidi Præfectus. 183
- AFRANIUS Arabes in Gordyenem
à Pompeio ablegatus est. 93
— Regionem circa Amanum
montem Romanorum impe-
rio subjecit. 94
- Ægas*, urbs Armeniæ. 183
- AGATHOCLES Macedon. Præfec-
turam administrat Persicæ,
An. 1.
- Amida*, urbs Mesopotamiæ. 319
- ANGARUS Rex Osroenorum in
vinculis conjectus. *An.* 29
Anfhemusada, urbs Macedo-
niæ. 211
- ANTIGONUM in regnum Judææ
Parthi induxerunt, ut Hircanum
patrum ejus deponerent. 132
— Hierosolymam cursu petivit
& eam oppugnare cœpit. 133
— Antigonom Parthi Regem
constituunt. 134
— Victos Phasaëlum & Hircanum,
Parthi Antigono tradunt. 134
— Antiocho Sotere Rege Syriæ
mortuo, regnat filius. 2. *An.* 1
- ANTIOCHUS II. *Deus* vocatur. 2
— Contra Ptolemæum bella
gessit, contra Ægyptios. *ibid.*
— Primus se Regem appellari
jussit. *ibid.*
— Extincto, Seleucus II. ejus F.
regnat. Mortuus est. 11
— Relictis duobus filiis, Seleuco
Callinico & Antiocho Hie-
race, primus in Syriæ regnum
patri successit. 12

Antiochus M. in Syriæ regnum succedit. *ibid.*

— Parthiam & Mediam invasit. *An.* 5. 13

Antiochus III. Evergetes, Satrapas rebelles occidit. 22

— In Artabanum arma movet. 23

— In Hyrcanam ingreditur. *ibid.*

— Ejus luxuria. 53. Tribus præliis victor. 54. Antiochus occiditur. 55. Exequiæ. 56.

Antiochus, Cilix, Philosophiam Cynicorum simulaverat. 370

Antiochia capta. 353

Antiochus Epiphanes, bellum contra Judæos peragit. 39. In Persidem proficiscitur. *ibid.* Adversus Artaxiam expeditionem suscipit. *ibid.* Moritur tunc diffuens. 40

Antiochus Eupator, filius Epiphanis, occisus est. 42

Antiochus Eusebes, Antiochi Philopatoris filius, de Syriæ regno confugere coactus est. 66

ANTONIUS cum Cæsare in gratiam rediit, ducta sorore ejus Octavia. 136. Ad bellum Parthicum Româ profectus. 139 Antonius exercitum contra Parthos comparavit. 148.

Antonius iter per Arabiam & Armeniam fecit, ubi coactis copiis & sociis Regibus lustravit exercitum. 150. Phrasiatam urbem vanum obsidione cinxit. 151. Ad Antonium quidam Mitridates confugit, ad insidias Parthorum detegendas. 163. Vasa aurea Mithridates ab Antonio, quantum occultare veste poterat, accepit, atque inde digressus est. 164.

Romani aurum, argentum, pateras & menfas pretiosas spoliabant. *ibid.*

Accitum, Antonius, Rhammum, adegit jurejurando, ut ubi præcepisset confoderet se gladio, ne veniret vivus in hostium potestatem. 165.

Antonius dolo Artavasdem in catenis argenteis vinxit. 168.

Univerfam Armeniam comparavit. 168. Mediæ Regis filia, filio suo in matrimonium impetrata. 169

Antoninus Pius, succedit Hadriano. 326. *An.* 24. Oriens in summa tranquillitate ac pace conquievit sub Antonin. *ibid.* Romæ Antoninus remansit. 328. *An.* 25. Varia vota Antonini. 327

Arabes. Osrhoënus & Adiabenus. 353

ARIOBARZANES Medus à Caio Rex Armeniæ creatus. 182

An. 9. Vulnere decessit. *An.* 10.

Artagera, urbs Armeniæ. 183

— Cognominata Neronia. 284

Arras, urbs, altissimo imposita monti. 358

ARMENIÆ MAJORIS REGES. 378

Achamenides, Parthamastis filius. 402

Ariobarzanes, Artabasis Mediæ Regis filius. 400

Artaxias I. Armeniæ majoris Præfectus. 399

Artaxias II. Artavasdís II. filius. 393

Artaxias III. Zeno dictus, Po-

NOMINUM ET RERUM. 3

- lemonis Ponti Regis filius 401
Arfaces I. Artabani Parthorum Regis filius. 401
Arfaces II. Artabani IV. ultimi Parthorum Regis frater. 403
Arfaces III. patri in regnum succedit. 404
Arfaces IV. Paræ fratri in regnum Armeniæ succedit. 404
Arfaces V. superioris Arfacis filius major. 405
Artavasdes I. Artaxiæ filius, Rex Armeniæ. 399
Artavasdes II. Tigranis II. filius. Hujus caput Cleopatra computatum Mediæ Regi mittit. *ibid.*
Artavasdes III. Artaxiæ II. filius. 400
Artavasdes IV. Artavasdis III. filius. *ibid.*
Artavasdes V. aliis Artavasdes, patri successit Arfaci. 403
 .... Artavasdis filius cujus nomen ignoratur.

Erato Regina Armeniæ. 400
Exedares Arfacida, Tiridatis filius. 402
Mithridates Pharasmanis Iberiæ Regis frater. 401
Para, Arfacis III. filius, Arto-gerassa nomine. 404
Partamaspases, Exedaris filius. 402
Parthamasiris, Pacoris Parthorum Regis filius. *ibid.*
Rhadamistus, Pharasmanis filius, patruo Mithridate occiso, Armeniam invadit. 401
Sanatruclus, Soæmi filius. 403
Soamus, Achæmenidis filius. 402

Tigranes I. Artavasdis filius. 397
Tigranes II. Tigranis filius. *ibid.*
Tigranes III. Artaxiæ II. frater. 400
Tigranes IV. Artavasdis III. filius. *ibid.*
Tigranes V. Alexandri Herodis Judææ Regis & Glaphiræ filius. 402
Tigranes VI. Arfacis IV. filius, & frater Arfacis V. 405
Tiridates I. Vologesis frater. 402
Tiridates II. Vologesis filius. 405
Tiridates III. filius Regis Anonymi Artavasdis filii. 404
Vologesus, Sanatrucci filius. 403
Vonones, Phrahatis IV. filius. 401
Zariades, Armeniæ minoris Præfectus. 28

 ARSAA, undè nominatur. 3 *An. 3*
Arfacidarum solium pro regno Parthorum habetur. 5
Arfaces & Tiridates fratres *An. 2*
Ab Arface, ejus successores, Arfacidæ & Arfacæ dicti. 21. & *An. 3.*
 ARSACES (Scythia origine) Parthiam invasit & occupavit. *An. 3.* occisus est. 10. *An. 3*
 ARSACES, Parthorum Regnum fundat. 3. Incertæ originis. *ibid.* & Tiridatis frater dicitur. Nummus. 6. alter, 8. Arfacis successores eandem appellationem retinuerunt. 11. *An. 3.* Bellum contra Antiochi Dei Syriæ Regis Duces sustinet. 3. Rex Regum, Deus præfens denominationem sibi assumpsit. 9.
 ARTABANUS I. Tiridatis successit, a ij

INDEX

21. Antiochus in Artabanum arma movet. 22. Puteos ac rivos obrui & corrumpi jubet. Antiochus Hyrcaniam ingreditur. 25. Obsidio Syrengis. *ibid.* Post 5. annos pax inter Antiochum & Artabanum. 26. Parthus Antiochi socius contra Bactrianæ Regem, & pax. *ibid.* Antiochus superato Caucaſo, Indorum fines penetrat. 27. Artabanus moritur: Incertum quot annis regnaverit. 29. Nummi. 16.
- ARTABANUS II.** Phriapatii filius: succedit Phriapatio II. 61. Scythæ Nomedes Bactrianæ Græcos internecione delent. 61. Himerus Præfectus Parthis Mefenis bellum intulit. 62. Artabanus bellum contra Scythas intulit. 62. in brachio vulneratus statim decessit. 63.
- ARTABANUS III.** Rex Mediæ factus est. 196. Ad Regnum Parthicum adultus, illud occupavit. 197. Armeniis Orodem unum e filiis suis Regem imposuit. *ibid.* Legati ad Germanicum à Rege Artabano venerunt. 198. Cùm audisset mortem Germanici, exercitatione venandi abstinuit. 199. *An.* 11. Motus Judæorum apud Mesopotamiam. 200. Asinæus fratrem Anilæum misit ad Regem. 201. Mithridatis opprobrium. 204. Anilæus devastat Babyloniz Castella. 205. Parthi nobiles Romam venere. 206. Hiberi, varia prælia. 208. Tiridates à Romanis missus apud Parthos. 210. Artabanus laceratus literis. 214. Artabanus Tiberio mortuo, amicitiam Caligulæ petit. 215. *An.* 12. Izaræ operâ, Rex in regnum suum restitutus est, cui donavit Nisibim. 219. *An.* 12. Mors Artabani. 220. Nummus ejus. 221. Tres filii Artabano fuere. 224.
- ARTABANUS IV.** Vologesis III. filius, imperium decertare coactus. 369. Caracalla bellum intulit Parthis. 370. Artabanus in Ægyptum profectus est. 371. Caracalla scripsit se velle filiam Regis ducere in matrimonium. 373. Generum accepturus in planitie, signo dato, Antoninus militibus imperat, cædem in Parthos faciunt. 374. Antoninus pugione trajectus. 377. Macrinus ad imperium elevatus. *ibid.* Artabanus ad regnum comparandum venit, pugnat. 379. Pax inter Artabanum & Macrinum. 381. Artabanus in proprias fedes revertitur. *ibid.* Tiridate mortuo, Arsacem fratrem suum Armeniæ Regem constituit. 384. Occisus est. *ibid.* Rex Magnus primus appellatus. *ibid.* Nummi Artabani. 386
- ARTABAZES,** filius Artaxis, regnum Armeniæ occupat. 174. Sed cùm accusaretur, Tigranem Augustus ei præficit. *ibid.*
- Artabazes varia nomina, successit Tigrani Regi Ar-

NOMINUM ET RERUM. 5

- menia filius. 100. Destitutus regni. 170. Caput ejus amputatum est. 170. Tigranes Armeniam recuperat. 180
- ARTAVASDES** Dux Antonii usque ad Euphratem. 150
- **Artavasdes** Armeniae Rex, dolo capitur ab Antonio. 170
- An. 6.* Mediam recipit. *ibid.* Caput amputatum Artavasdís. Medus mittit Augusto. 171. Filius Artavasdís regnum paternum recuperat. *An. 6.* 170
- **Artavasdes**, Tigranis frater Armeniae Rex imponitur ab Augusto. 178. Augustus Armenia eum cedere jussit. 179
- An. 9.*
- ARTAXES** in loco patris Rex constitutus. 163
- Artaxes* Armeniae Rex à propinquis occisus. *An. 7.* 174
- ARTAXERXES**, *Perſa*, se ipse Artacidam nominavit. 5. *An. 2.*
- **Artaxerxes** filius Paucei bellum contra Artabanum IV. intulit. 284. Regnum occupat, & Artabanum devincit. 389. Nummus Artaxerxis. Nummus Saporis filii Artaxerxis. 394
- ASINÆUS & ANILÆUS**, fratres Neerdenſes, ad Artabanum veniunt. 200. 201
- Asinaus* totam Mesopotamiam possidet. 202. Dominatum suum in dies augebat. *ibid.* Uxorem cujusdam Ducis Parthorum, cæso Partho, uxor in thalamum pervenit. 202
- Asinaus*, alter ex his fratribus, veneno extinguitur. 203
- Anilaus* alter, Mithridatis Artabani generi, vicos depopulatur. 204
- Anilaus* tandem noctu deprehensus occiditur. 206
- ATHENÆUS** Legatus, qui per hospitia sese insolentius gesserat. 55. Ab omnibus recto exclusus est, tandem fame interiit. 56
- AUGUSTUS** in Armenia nummos signavit Armeniâ captâ. 175
- Romam reversus, sacrificia ob signa victoriæ Parthorum, & nummos præcepit. 176
- Templum Martis ad suspendenda signa extruit. *ibid.*
- Augustus*, memoriâ Tiridatis, nummum percussit. 172
- Filios Phrahatis publicè Romanis ostendit. 178
- AZARA**, Templum Minervæ ac Dianæ, cepit Parthus 45

B

- BABYLONIS** Præfectus contra Judæos arma movet. 200
- Babylon* olim Assyriæ fuit Metropolis, nunc Seleucia est. 228
- BARDANES**, consensu fratris, in regno remanet. 226, 228. Seleucienſes rebelles post septimum annum reducit. 228. Armeniam tentare non audet. 230. Moritur Bardanes, & iterum regnat Gotarzes. 233
- BALA** Rex Syriæ declaratur. 42.
- An. 14.* Cum Alexandro in Demetrium conspirat. *ibid.*
- Rex Syriæ proclamatur. 44
- BEBARSAPES**, custos Castellí Ademistræ. 317

Bellum civile Seleucidarum. 12.

An. 4.

—Civilia bella inter Mnaski-
rem & Sinatrokem. 73. 79.

—Inter Antonium & Cæsarem.
170. *An.* 6.

BIBULUS Syriæ Senatus-Consulto
sortitus. 124

Bibulus in Syriam advenit. 125

—A Parthis obsessus fugit.
ibid.

C

CÆSAR, victo Pharnace, in
Parthos Syriæ militantes
vertere meditatur. 127

—*Cæsar* occiditur. 128

CÆSENNII PÆTUS Syriæ Lega-
tus, Romanos certiores facit
de Antiochi cum Parthis fœ-
dere. 286. *An.* 15. Fugit in
Cappadociam. Cæsennius Pæ-
tus litteras ad Cæsarem misit,
Antiochum deficere ab Ro-
manis cum filio decrevisse 286
Subito in Commagenem in-
gressus, totis viribus Antio-
cho bellum infert. 287

CAIUS Cæsar ad Parthicum bel-
lum profectus, contra Arabas
movit. 129. Cum Phrahate ad
ripas Euphratis colloquitur.
181. Romam rediens Caius
moritur. 183

Caius Caligula, Pontem structum
super sinu Bajano construxit.
216. *An.* 12.

—Caius Mithridatem Iberum
in vinculis habuit, & demùm
in exilio misit. 217. *An.* 12.

—Caius Armeniam ingressus.
182. Vulneratus est. 183.
Romam revertens in Lyciâ

Syriam obiit. *ibid.*

CALLINICUS, contra Parthos ar-
ma movet. 11

CARACALLA bellum intulit Par-
this, 370. In Asiam venit. *An.*
29. Affectat Parthici cognò-
men. 374. Dat litteras ad Re-
gem Parthorum, velle se du-
cere filiam in matrimonium.
374. Sed Artabanus generum
excepturus in planicie, signo
dato, Antoninus militibus
imperat, eadem in Parthos
faciunt. 374. Sepulcra Regum
Parthorum subvertit pugione
trajectus. 376. Macrinus impe-
rium adeptus. 377

CASSIUS in Syriam venit, & au-
xilium à Parthis recipit. 130
Avidius Cassius in Mesopota-
miam penetrat. 331. Babylo-
niam diripit. 333. Mors ejus
in Syria. 344

—C. Cassio M. Servilio Coss.
Nobiles Parthi Romam venê-
re ignaro Rege Artabano. 206
An. 11.

—C. Cassius in Seleuciam &
Ctesiphontem venit. *An.* 27.

CRASSUS, cui sorte Syria admi-
nistranda evenerat, in Parthos
expeditionem suscepit. 103.
Castella & urbes recepit. *ibid.*
Zenodatiâ oppidum diri-
puit, cum saluti se ab exer-
citu *Imperator* sustinisset,
magnam subiit infamiam. 104.
Crassus in Parthos exercitum
duxit. 110. Crassus, varia no-
mina. 120. debellat cum Cas-
sio in Octavium. 113. 118.
Equus aureis exornatus phale-
nis Crassi. 120. Crassus occi-
sus à Parthis ob insolentiam.

NOMINUM ET RERUM. 7

120. Caput ad Orodem mis-
sum. 121. Actor in Tragædia.
In medium convivii caput
Crassi projecit. 112

CENSORIUS Senator, & Mega-
bacchus, in pugna occisi. 114

CHOSROES frater Pacori apud
Parthos regnat. 305. Exeda-
rem Armeniæ Regem pellit.
306. Manissaro Regulo bel-
lum intulit. *ibid.* Chosroes
pace cum Romanis finitur.
319. Moritur Chosroes. 320.
Promissa sella aurea ab Ha-
driano. *ibid.*

Cilicias Pylus, locus pugnae. 352

CLAUDIUS moritur, Parthi in-
vadunt Armeniam. 253

Claudius Isiro, Judæam Syriam-
que prædari coepit. 355

CLEOPATRA Demetrii Syriæ Re-
gis uxor. 52

—Cleopatra aspidis morfu sibi
vitam eripuit. 171

COMMODUS occiditur. 351

CORBULO à Nerone missus in
Armeniam. 256. *An.* 10. Ar-
taxata urbem capit. 260. *An.*

15. Corbulo ex Syria rediens,
interfectus est à Nerone. 284

Reliqua Armeniæ subigit. *ibid.*

Corpus Antiochi à Phrahate ad
sepulcrum remittitur. 57

CYZICENUS prælio superatur.

D

DAPHNITICA urbs. 308
Daba Asiæ populi. 192

Dara urbs in monte Zapaorte-
non. 12

DEMETRIUS Euthydemii filius.

37. Demetrius ingreditur Me-

sopotamiam. 44. A Parthis
captus ad Regem traducitur.

46. Hodoguna Mithridatis
datur Demetrio in uxorem.

46. Demetrius iterum fugit
& comprehenditur. 52. De-

metrio in regnum remisso,
ejus frater occiditur. 54. De-

metrius adversus Alexandrum
bellum sustinet. 67. Deme-

trius victus est, ducitur apud
Parthos. 68

DIODOTUS I. Bactrianam inva-
sit. 13. Subito mortem obiit.

ibid. Tiridates cum filio ejus
Diodoto II. pacem paciscitur.

ibid. *An.* 4.

—Diodotus, aliis, Theodo-
tus II. Rex Bactrianorum re-

gno privatus. 27

DOLABELLA petiit se in Syriam
conscriptum. 129. obsessus

fame Laodiceæ ad mortem ad-
egit. *ibid.*

DOMITIUS AENOBARBUS. 158

DOMITIANUS, Titi frater ei in
imperium succedit. 291. Oc-

ciditur. 298.

E

EDIPPON, locus mariti-
mus. 133

Edeffa Metropolis, vocata Mar-
cia, Aurelia, Antoniana. 371

EGNATIUS aufugit & ad Carrhas
pervenit. 116

Ekbia urbs Armeniæ. 327

ERATO femina, tentavit impe-
rium possidere. 193. 400.

An. 10.

EUCRATIDES bello Sogdiana ap-
petit. 40. Indiam in potesta-

tem redegit, in itinere inter-

ficitur à filio Eucratide II.
44
EUTHYDEMUS Græcus Bactrianas
regiones fidei suæ commissas.
2. *An.* 1.
— Euthydemus ab Antiocho
occupatus. 27. Pacem cum
Antiocho inivit. 20
EXEDARES, Tiridatis filius, Rex
Armeniæ; cum pellit Chos-
roes. 306

F

FAMES, in exercitu Roma-
norum. 161
Filia Demetrii uxor Phrahatis.
58
FLAVIUS GALLUS ad Antonium
petit. 158. Præfecturam obti-
net. *ibid.* Occisus est quatuor
sagittis. 156
FAUSTINÆ, ipsa volente, mors.
343

G

GABINUS ad Syriam re-
gendam à Senatu missus.
101. Ptolemæum in Ægyp-
tum reducere suscepit. 102.
Ob id exilio à Senatu damna-
tus, Mithridatem & Orfanem
à Parthis perfugas dimittit.
ibid.
GALLIMANDER amicus Demetrii
Parthico habitu Babyloniam
pervenerat: fuit fugæ comes.
52
GERMANICUS, Orodem Arme-
niæ Regem devicit. 198.
Missus ad componendum O-
rientis statum. *ibid.* Artabanus
Legatos ad Germanicum mit-
tit. 199. Germanici mors. *ibid.*

An. 11.

Ginder flumen. 233
GORDIUS interfectus est. 66
GOTARSES, filius Artabani, à
Parthis prælatus est. 225. Ob
crudelitatem accitur. 225. In
Hircaniam abiit. 226. Gotar-
zes Dattrarum & Bactrianorum
opibus auctus, bellum reno-
vat. *An.* 13. Iterum regnat.
233. Ad cædes totus verti-
tur. 236. Legati Parthorum
Romam ad petendum Regem
Meherdatem veniunt. 237.
Victus Meherdates, deinde mo-
ritur Gotarzes. 243. 244.

H

HECATOMPYLON, urbs
in Media Partha. 22. à
Græcis condita. *An.* 3
HADRIANUS Trajano succedit,
& ejus partes relinquit. 317.
Mesopotamiis tributum remit-
tit. 320. *An.* 22. Auream
Chosroi fellam non remisit.
320. Hedyphon flumen, pro-
pè quod sita erat Seleucia. 41
Apud Baias mortuus est. *An.*
23. 324
HELVIVS, pertinax à Senatu Au-
gustus dicitur. 351. Milites
vulneribus cum obtruncant.
ibid.
HERODES ad regiam dignitatem
evehctus est. Hyrcano scripsit,
148. Herodes Gallilæa cum
Herodiade uxore Romam ve-
nit. 216
— Herodes Tetrarchæ Artaba-
no Parthorum Regi favet. 214
Vitellium excepit convivio.
215. Apud Lugdunum Galliæ
perpetuo

NOMINUM ET RERUM.

9

damnatus exilio. 216
HIMERUS, cui tutelam regni com-
 miserat Phrahates II. 61
 Vincit Tyrannos. 62
 Argenteum poculum cuique tre-
 centorum præbuit. 63
HIRCANUS Rex Judæorum cap-
 tus. 148

I

ICHNIA, Castellum in Me-
 sopotamia. 103
INDATES Parthorum Dux, profligatus Trajanum. 54
JOANNES, Judæorum Pontifex :
 in expeditione Parthica præ-
 fectus. 54
Judæorum motus apud Mesopo-
 tamiam. 200
JULIANUS Imperator in Cæsari-
 bus introducit. 306
IZATES Adiabenes obsides misit
 ad Claudium & ad Artaba-
 num. *An. 12.* 217
 Artabanus fugit ad Izatem, illi
 urbem Nisibim dono dat.
An. 12. 218

L

LABIENUS ad Parthos tran-
 sit. 130
 Labienus ad Parthos missus, cum
 iis moratur. *ibid.*
 Orodem ad bellum Romanis in-
 ferendum sollicitat. *ibid.*
 Parthus Orodem filium cum La-
 bieno contra eos mittit. 131
 Labienus, Saxam Antonii Lega-
 tum fugientem interfecit. *ibid.*
 Labienus nummos argenteos per-
 cussit. 134
 Sese Imperatorem Parthicum no-
 minavit. *ibid.*

Q. Labienus ex Atia familia o-
 riundus; Jul. Cæsaris Lega-
 tus. 135
 In Hispaniam transiit, ibique in
 prælio periit. *ibid.*
Labuta, mons in Hircania. 23
Leëtica, Vonones per urbes pro
 equo utitur. 192
M. LOLLIUS moderator juventutis
 Caii. 182
 Perfidia divulgata, veneno pe-
 riit. *An. 9.* *ibid.*
LUCULLUS Nisibin Parthis à Ti-
 grane adeptam capit. 90
 Belli imperium Lucullo abroga-
 tur. *ibid.*
LYSANIAS Ituræorum Rex ab An-
 tonio factus. 132
LYSIMACHO invitato ad cœnam
 cum Trecentis, argenteum po-
 culum cuique præbuit Hime-
 rus. 63

M

MACRINUS ad Imperium
 elevatus. 377
 Pax inter Artabanum & Macri-
 num. 381
 Macrinus occiditur. *ibid.*
Media, regio majoris Asiæ. 41
MEDUS ad Cæsarem confugit.
 171
Megistanes, sunt regni Proceres.
 199
MEGABACCHUS semetipse inte-
 remit. 114
MEHERDATEM, Legati Partho-
 rum Romam ad petendum
 veniunt. *An. 14.* 236
 Societatem Regis Izatis sollici-
 tat. 239
 At Meherdates validis auxiliis
 nudatus, dolo vincitur, tra-
 diturque victori. 240

b

- Auribus decisis vivere Gotarzès jubet. *An.* 14. *ibid.*
 MITHRIDATES Phrahatis frater. 38
 Cognominatus Deus. 39
 Expeditio in Hyrcaniam. 41
 Medos & alios Orientales Reges subegit. 42
 Ad Indiam extendit imperium.
 Matrimonium filiaë Hodogunæ cum Demetrio. 44
 Mors ejus. 47
 Nummus Mithridatis. 48
 MITHRIDATES II. cognomine *Magni*, successit Artabano II. 64
 Artavaldi Regi bellum intulit. 65
 Tigranes in regnum Mithridate restitutus. 66
 Antiochum postea in regnum suum ut restitueret exercitum misit Mithridates. 67
 Mors Mithridatis. 68
 Aliqui Autores confundunt istum Mithridatem cum altero Mithridate. 68
 Nummus ejus. 69
 An reliquerit filios Mithridates II. incertum est. 72
 Epistola Regis Mithridatis Regi Arsaci. 85
 MITHRIDATES III. & Orodes, patrem Phrahatem occidunt. 96
 Bellum Armeniis infert. 99
 Pellitur ob crudelitatem, revocatur Orodes. 101
 Profugit in Syriam. 102
 Orodes Mithridatem diù obsidet. 104
 Mithridates se fratri committit, quem Orodes occidi jubet. 104
 Mithridates captus, nudus su-
 per Asinum ductus. 204
 Mithridatis victoria contra Ali-
 næum. 205
Mitra, ornamenti capitis ge-
 nus. 70
 MNASKIRES Parthorum Rex. 72
 Bella civilia inter Mnaskirem &
 Sinatrokem. 73
 Tigranes pro Rege accersitur. *ibid.*
 Magni titulus. 76
 Mors ejus. 80
 MONNESES Rex creatus à Popu-
 lis rebellibus. 336
 Nobilis vocatur. *ibid.*
 Revocatus Vologeses ab exilio
 & iterum regnat. Nummus. 339
 Ejectus è folio. 242
 MANISSARO Regulo bellum intulit Chosroes. 306
 Monæses, quem in potestate Antonius habebat non occidit, sed eum dimisit. 149
 Phrahates Legatos ad Monæsem misit de pace. *ibid.*

N

- N** EERDA, urbs Babylonæ. 205
 NERO publicè citharâ cecinit, currusque prorsus veste indutus ornatus agitavit. 283
 Nero in Græciam transit. *An.* 16 284
 Nero Agrippinæ filius, imperium Romanum arripit. *ibid.*
 Nero moritur, & Pseudo-Nero Aetiam atque Asiam exterret. *An.* 17. 285
 Armenii Legatos ad Neronem mittunt causam gentis orare. 255

NOMINUM ET RERUM. II

Nero legiones Armeniam collocari jubet.

Nummus signatus est victoria Armeniaca cum epigraphe Neronis, &c. 279

Nero ad tribunal conscendit veste triumphali ornatus. 282

Tiridati Romæ Nero diadema imponit. 282. 289

Multa munera dedit. 283

NERVA ad imperium Domitiano succedit. 298

Mortuo Nerva Trajanus imperat. 299

Nicopolis, urbs Armeniæ. 163

NIGER occisus. 353

Ninos vetustissima sedes Assyriæ. 239

NISIBIS obsidio. 353

Colonia Romana facta, cum *Septimia* nomine. 356

Nomina & cognomina Regum Parthorum; *Evergetes*, *Epiphanes* & *Philellines*. 9

O

OCTAVIUS contra Crassum bellum gerit. 118

Octavia duxit Antonium. 136

Octavia venit Athenas, & *Cleopatra* timens ne cum illa rediret Antonius, in gratiam mori se velle simulabat. 169

Cum Antonius violentas sibi manus intulisset, *Cleopatra* aspidis morfu sibi vitam eripuit. 171

ORNODAPANTES Satrapa. 125

OROBASUS Legatus Mithridatis. 67

Rex eum necavit. *ibid.*

ORODES patrem trucidavit. 96.

In exilium abiit. 101

Revocatus ad Parthorum regnum. *ibid.*

Mithridatem dñi obsidet, & in conspectu suo trucidare eum jubet. 104

Delet Crassum mense Junio. 108

Orodes regnum obtinuit post mortem fratris. 109

Ad Crassum Legatos misit. *ibid.*

Crassus in Parthos exercitum duxit. 110

Prælia Romanorum. 114

Caput Crassi derisit in Tragedia. 122

Surenam invidia occidit. 123

Pompeius ad Orodem Legatos misit. 125

Antiochus filiam suam Orodii in matrimonium concessit. 143

Phrabati filiorum suorum, Maximo regnum tradidit. 144

Mors Orodii. *ibid.*

Nummus ejus. 145

ORODES II. qua oriundus stirpe planè ignoratur. 189

Profugum in regnum accipiunt Parthi. *An.* 10. Paulo post interficitur. 189

Orodes II. filius Artabani Rex Armeniæ impositus. 197

Victus à Germanico. 198

P

PACORUS, Orodii filius, cum Osace in Syriam redeunt. 123

Mortuo Saxa, Syriam Pacorus subegit. 132. 140

In prælio est interfectus. 141

Sorore Artavasdis Pacoro desponsa. 121

Pacorus Vologesi filius patri suc-

b ij

- cedit. 296
 Domitiano timorem belli in-
 cutit. *ibid.*
 Edessanum regnum Abgaro ven-
 didit. 298
 Callidromus Pistor datus à De-
 cebalo. *ibid.*
 Moritur Pacorus. 299
 Pacorus in Syriam descendit.
 140
Parthorum ex Seleucidarum im-
 perio distractio. 1. & 4.
 — Explicatio nominis Partho-
 rum. 29
 — Parthi Hierosolymam deri-
 puere. 134
 — Parthi ab Euphrate & Syria
 usque ad Ioniam excurrerant.
 137
PARTHORUM REGES.
 Primus Græculus nomine, Euty-
 demus: Bactriana fidei suæ
 commissa. *An. 1.* 2
 Arsaces & Tiridates fratres, apud
 Bactros regebant. *An. 2. ibid.*
 Arsaces Scythia origine Parthiam
 invasit, & Arsacæ dicti. *An. 3.*
 4
 Arsaces II. *Tiridates.* 1
 Arsac. III. *Artabanus.* 21
 Arsac. IV. *Thriapatus.* 33
 Arsac. V. *Phrahates* Phriapatii
 filius. 36
 Arsac. VI. *Mithridates* Phriapa-
 tii filius junior. 38
 Arsac. VII. *Phrahates II.* cog-
 nomine *Theopatoris.* 51
 Arsac. VIII. *Artabanus II.* Phria-
 patii filius ultimus. 61
 Arsac. IX. *Mithridates II.* cog-
 nomine *Magni.* 64
 Arsac. X. *Mnaskires.* 72
 Arsac. XI. *Sinatrockes* cognomine
Theopatoris. 82
 Arsac. XII. *Phrahates III.* cog-
 nomento *Deus.* 84
 Arsac. XIII. *Mithridates III.*
 tertius Phrahatis filius. 99
 Arsac. XIV. *Orodes* Phrahatis III.
 filius. 108
 Arsac. XV. *Phrahates IV.* Orodis
 filius. 147
 Arsac. XVI. *Phrahates V.* filius
 Phrahatis. 187
 Arsac. XVII. *Orodes II.* 189
 Arsac. XVIII. *Vonones I.* Phra-
 hatis IV. filius. 191
 Arsac. XIX. *Artabanus III.* ma-
 terna origine Arsacida. 197
 Arsac. XX. *Gotarzes* filius Artab-
 ani III. 224. 236. Iterum
 regnavit.
 Arsac. XXI. *Bardanes* filius se-
 cundus Artabani III. 227
 Arsac. XXII. *Vonones II.* frater
 Bardanis. 243
 Arsac. XXIII. *Vologeses* Vononis
 filius. 249
 Arsac. XXIV. *Pacorus* Vologesis
 filius. 296
 Arsac. XXV. *Chosroes* Vologesis
 filius junior. 305
 Arsac. XXVI. *Vologeses II.* Chos-
 rois filius. 323. Redux. 342
 Arsac. XXVII. *Monnases.* 335
 Arsac. XXVIII. *Vologeses III.* fi-
 lius Vologesis II. 350
 Arsac. XXIX. *Artabanus IV.* Vo-
 logesis III. filius. 369
PARTHAMASIRES Pacori filius.
 299
 Chosroes Armeniæ Regem eum
 præfecit. 306
 Trajanus eum arcessivit. 310
PARTHAMASPATEM Regem Tra-

NOMINUM ET RERUM. 13

janus Parthis fecit.	318	Regnavit annos 8.	37
Mortuus est.	325	PHRAHATES II. Post obitum patris diademate assumpto.	51
<i>Pallium</i> , in pompis solemnibus quo Reges utebantur.	97	Matrimonium.	57
<i>Pattalena</i> insula, in medio Indoe fluvio.	34	Antiochum in praeliis interfecit.	56
<i>Pax</i> inter Antiochum & Artabanum.	27	Crudelitas ejus.	57
PEDO Consul, moritur.	313	A Scythis in praelio occiditur.	57
PESCENNIUS in Syria à militibus appellatus Imperator.	351	Nummus.	58
— Pescennius Niger ad Parthos fugiens occiditur.	352	Phrahates in fausto successu bellum Armeniis infert.	81
— Vologeses copias ad Pescennium misit.	<i>ibid.</i>	PHRAHATES III. filius Sinatrocis ei succedit.	84
<i>Persepolis</i> , urbs Persarum.	40	Mithridates ad eum misit Epistolam.	85
<i>Pestis</i> Babylonica.	333	Legatos ad Lucullum mittit.	89
<i>Phasaëlum</i> & <i>Hircanum</i> , Parthi victos Antigono tradunt.	134	Phrahates in Armeniam arma movet.	91
PHASAELUS, ne solutus in regnum restitueretur, ejus auriculas dentibus truncat.	<i>ibid.</i>	Cum Tigrae seniore bellum.	<i>ibid.</i>
Alliso ad saxum capite, vitam sibi eripuit Phasaëlus.		Legatos ad Pompeium misit.	92
Vinctum in Parthiam Hircanum secum abduxere.	<i>ibid.</i>	Bellum contra Tigranem junio-	94
PHRAHATACES, filius Phrahatis IV. regnum occupavit.	187	rem.	94
Occiditur in tumultu populari.	188	Tigranes junior Phrahatis gener in triumphum ducitur.	95
PHRIAPATIUS Artabani filius.	33	Phrahates moritur, veneno à filiis propinato.	96
Nomina varia.	<i>ibid.</i>	PHRAHATES IV. patre necato regnum occupat.	147
Tres filios reliquit.	33	Triginta fratres contrucidat.	<i>ibid.</i>
55. annos regnavit.	34	Filium suum interfici jubet.	148
<i>Phrahata</i> , urbs in qua Regis Medorum conjuges cum liberis erant, Antonio oppugnata est.	151	Illi Antonius bellum infert.	<i>ibid.</i>
<i>Phrahates</i> , etymologia hujus nominis.	3	Hircanum captivum accepit.	<i>ibid.</i>
PHRAHATES I. Phriapatii filius.	36	Hircanus ab illo dimissus est.	149
Mardos domuit.	<i>ibid.</i>	Pacem desiderat.	<i>ibid.</i>
		Bellum gerit Antonius.	152
		Certamina varia.	153
		Oppugnata urbem deffendit.	156
		Praelia varia Romanorum.	160
		Fames exercitum Romanorum	

- tentavit. 161
 Mithridates ad Antonium con-
 fugit. 162
 Polemone Legato ad Antonium
 misso. 167
 Artaxi Armeniam & Mediam
 reddidit. 170
 Victoriâ insolentior in exilium
 à populo suo pellitur. *An. 6.*
 172
 Cæsar filium Phrahati remisit. *An.*
 7. 173
 Phrahates Scytharum auxilio reg-
 num recuperat. *An. 6.* 172
 Phrahates Syriæ Præsidi, filios
 obsides tradit. *An. 9.* 177
 Augustus illos publicè Romanis
 ostendit. 178
 Thermusa ancilla, concubina
 thoro, eam Rex sibi con-
 junxit. *An. 10.* 177
 Nummus Augusti, 175
 Filii. 177
 Tigranis filius auxilium implo-
 rat. 178
 Superbè scripsit Augusto, *An. 9.*
 179
 Vulneratus est. 183
 Phrahataces Phrahatis filius Ther-
 musæ, conjuravit adversus
 patrem. 187
 Occisus in tumultu populari.
 188
 Phrahates ad Augustum misit,
 Augustus Armenia cum ce-
 dere jussit. *An. 9.* 179
 Phrahatem Regis Phrahatis Ti-
 berius mittit in Syriam. *An.*
 11. 207
 Statim morbo assumitur. *ibid.*
 PHARNAPATES occiditur à Ven-
 tidio. 138
 PHARASMANES Hiberorum pu-
 gnæ Præfectus, 208
- PHILIPPUS fratrem Demetrium
 oppugnat. 67
 PLANCUS Syriæ Rector ab Anto-
 nio constitutus. 134
 POLEMO captus à Parthis, pe-
 cuniâ datâ dimissus est. 151
 Missus ad Antonium Rege Me-
 do. 167
 POMAXÆTHRES, *Cantor.* 122
 POMPEIUS Lucullo succedit &
 renovat cu Phrahate societa-
 tem. 91
 Pompeius ad Orodem Legatos
 misit. 125
 Pompeiopolis urbs Ciliciæ. 199
 Pons trium millium passuum Caius
 Caligula construxit. 216
 Prodigia apparuere juxta Zeug-
 ma. 110
 Provincia octodecim Parthorum.
 43
 PTOLOMÆUS PHILADELPHUS,
 qui imperabat Ægyptiis. *An.*
 1. 2
 Ptolemaus Ægypti Rex XI. à suis
 pulsus est. 102
 PUBLII capite detruncato, caput
 hasta suffixum hostibus fer-
 tur. 115
- R
- R**EGES Albanii dicti sunt
 Sylvii Ægyptii, Ptolomæi
 Persæ, Arsacidae. 5
 — Reges multi Orientales, su-
 perbiæ Parthicæ. 34
 RHADAMISTUS Armeniam occu-
 pat vacuum. 243
 Rhadamistus Pharasmani filius,
 clara fama, Simulata adver-
 sus patrem discordia, com-
 pulsit Mithridatem in castel-
 lum Gormas. 251
 Sed frustra, *ibid.*

NOMINUM ET RERUM.

15

Mithridates diem locumque foederis cum Rhadamisto accepit. 252

Rhadamistus iusjurandi memor projectos in humum & veste multa gravique opertos necat. 253

Armeniam occupat vacuum. 254

Zenobia uxor Rhadamisti. *ibid.*

Parthi rapiunt Armeniam, pulso Rhadamisto, deinde profugus. *An.* 14. 255

Interfectus est. 258

RHODOGUNA, Mithridatis filia, uxor Demetrii. 46

S

DE Sabbato & Pentecoste Judæorum disputatio. 54

Salassi, Astures & Cantabri populi, ab Augusto superati. 173

Samofata, civitas juxta Euphratem. 143. 286

SANATRUCES successit patri Sohamo Armeniæ. 337

SAPOR Artaxerxis filius. 394

SATRAPA INDATES, Dux Parthorum. Delet feria sexta, seu die quæ Sabbatum immediatè præcedebat. 54

SAXA Antonii Legatus, Labieno prælio congressus interficitur. 131

Florus dicit, ne veniret in potestatem hostium à gladio suo impetravit. 132

SELEUCHUS contra Parthos proficiscitur eosque subigit. 12

13

Tiridate capitur. 14

Moritur in Syriam. *ibid.*

— Seleuchus III. in Syriæ regnum succedit.

Sella aurea Chosrois capta. 106

— Phrahates aurea sella sedens. 155

— Sella aurea promissa Chosrois. 320

— Sellam Hadrianus non remisit. *ibid.*

— Iratus Vologeses, quod Antoninus Pius auream patris sui sellam pernegasset. 326

SENTIUS Centurio in vincula conjectus. 311

Interfecto Præsidii Magistro elapsus est. 312

SEXTILIUS Legatus ad Phrahatem missus. 89

SEVERIANUS Cappadociæ profectus Alexandrum Dei Glyconis consultat. 327

Mors ejusdem. 328

— Expeditio *Severi* in Osrhœnos, Arabes & Abdiabenos. 352

Româ proficiscitur ad bellum Parthicum, Parthosque submovit. *An.* 28. Transiit Euphratem. 354

Sitis magna. *ibid.*

Circa Arabiam plurima gessit. 355

Appellatus est Arabicus, Adiabenicus, Parthicus. 356

Nisibis Colonia Romana Severo facta cum Septimiæ nomine. 356

Romam revertit. *ibid.*

Parthorum in Mesopotamiam irruptio. *ibid.*

Severus paulo post reversus, eos adoritur. 357

Severus ad Vologesum Legatos misit ad pacem, &c. 357

Abgarus ad Severum cum liberis transfugit. 358

Atram urbem circumfedit. *ibid.*

Pugnas gerens cum Atranis. 359

Pervenit ad Ctesiphontem urbem. 360

Triumphum sibi Severus decretum recusat. 361

Antiochiam regressus est. 362

Severus Eboraci in Anglia obit. 363

SINATROCKES Mithridatis I. filius, Mnaskiri succedit. 78

Varia nomina, ab exilio reductus ad regnum. 80

Sinatrockes Phrahatem III. filium suum regno & exercitui præfecit. 80

Sinatrockes Parthorum Rex obit. 81

Nummus. *ibid.*

Singara urbs. 311

SOHÆMUS Rex Armeniæ obiit. 337

An. 27. Successit Sanatruclus. *ibid.*

Spasini vallum, urbs à Rege Characenorum condita. 315

Soloe, magna civitas Seleuciæ. 41

SOSIUS Præses Syriæ connisus. 143

— Opius *Statianus* cum machinis ad Phrahatam ducit Antonium. 157. Ibi occisus est.

Straconica urbs. 134

SURENA contra Crassum pugnat. 118

Caput Crassi ad Orodem in Armeniam misit. 121

Orodes Surenam invidiâ gloriæ ejus occidit.

Syringes urbs Hircaniæ. 26

SYLLA Asiæ Prætor à Senatu missus in Mesopotamiam. 66

T

TABIS in Parfidis oppido. 40

Templum Dei Lunæ. 376

THERMUSA, Italici generis ancilla Regi Partho ab Augusto missa. Phrahatem ipsam in uxorem duxit. 187

TIBERIUS Imperator, Artabani Parthorum Regis laceratus est litteris. *An. 12.* 214

Tiberii mortem reseivit Artabanus impune Armeniam aggressus, *An. 12.* 214

TIGRANES Artanem Sophenam in suam redegit potestatem. 66

Tigranes senior Armeniæ Rex, morbo periit. 99

Artavasdes successit. 100

Tigranes junior in vinculis detinebatur, à Clodio carcere extractus est. 100

Contra fratrem auxilium à Mithridate poposcit. *ibid.*

Tigranes Tigranis filius auxilium à Phrahate petit; Armenii rebellant. 178

Artavasdes morbo oppressus interiit; tunc Tigranes, qui ab Armeniis vocatus, Legatos misit ad Augustum. 180

Tigranem in Syriam proficisci jussit ad Caium. *ibid.*

Sed in castra C. Cæsaris descendere recusavit, cum ejus belli auctor fuisset. 181

Tigranes contra Phrahatem insurgit. 365

Ex Syria revocatur. 172

Defuncto, filius paternum regnum recuperat. 174. 178

Tigranes

NOMINUM ET RERUM. 17

Tigranes Armeniæ Rex à Romanis constituitur. 264
 Tiridates, Arsaci fratri post mortem successit, & nomen ejus assumpsit. 10. & 19
 — Metu Seleuci solutus in Parthiam redit. 12
 — Pacem cum filio Diodoti paciscitur. 13
 — Hircanorum regionem invadit. *ibid.*
 — Mediam ingreditur. 14
 — Mors placida ejus. 21
 Tiridates contra Phrahatem insurgit. 170
 — Fugatus à Phrahate Tiridates in Syriam se recipit. *An. 6.* 171
 Tiridates ex Syria revocatur ad solium. *An. 6.* 172
 Tiridates in Hispaniam cum Phrahatis filio ad Augustum venit. *An. 7.* *ibid.*
 — Parthi Tiridatem Regem salutant. *An. 11.* 207
 Tiridates exosus in Syriam fugat. *An. 12.* 212
 Tiridates equo ubique vehebatur quousque in Italiam venit: desuper è sede sua sagittis feras jaculatus est. 281
 TITUS à patre Vespasiano ad Hierosolymorum obsidionem missus; hac urbe capta & excisa Antiochiam profectus est. 286
 Titus imperium suscipit solus. 290
 — Moritur Titus. *ibid.*
 TRAJANUS Consulatum accipit. 306
 Româ egressus est. 307
 Antiochiam ingreditur, *An. 20.* 308

Edeffam venit & primum Abgarum vidit. 310
 In Mesopotamiam venit. *An. 20* 311
 Nisibin & Batna urbes capit, & Parthicus appellatur. 312
 Nummus. *ibid.*
 Ctesiphontem capit. 314
 Imperator appellatus est. *ibid.*
 Trajanus Regem Parthis dat. 316
 Mors Trajani hidropisi laborantis. *An. 21.* 317
 Hadrianus Trajano succedit, & ejus parta relinquit. *An. 22.* 317
 TRIPHONEM Tyrannum in Syria Phrahates occidit. 52

V

V ARGUNTEIUS Legatus, abduxerat quatuor cohortes, quas Parthi contra eum duxerant. 116
 P. VENTIDIUS missus in Syriam ab Antonio, ad impediendum Parthorum progressum. 137
 Labieno Parthos, & Ventidio Legionem expectante, oppositis invicem castris quieverunt. 137
 Ciliciam recipit ac constituit. 138
 Prope montem Trapezum Pharnapatem occidit. *ibid.*
 In Palestinam profectus eam quoque cepit. 139
 De Parthis triumphat Ventidius Romæ. 144
 Nummos cum effigie sua Antonius signari jussit. *ibid.*
 L. VERUS Augustus ad Parthi-

- cum bellum missus est. 328
 Armeniacus appellatus fuit. 330
 Mors ejus. 343
 VESPASIANUS Augustus litteras
   Vologesis recepit. 287
 Ob responsionem Vespasiani Vo-
   logeses irascitur. 290
 Insignis victoria Ventidii. 142
 LUCIUS VITELLIUS Syriæ Præ-
   fectus, obviam Artabano ve-
   nit. In colloquium veniunt.
   Postea Vitellius Antiochiam
   redit, & Artabanus in Ba-
   byloniam. 215
 VINIDIUS à Nerone delectus.
   257
 VONONES Phrahatis IV. filius,
   Romæ obses regnat. 191
 Romanis moribus imbutus aliena
   à Parthis facit. 192
 A Parthis desideratur.
 Lætica per urbes pro equo uti-
   tur. 192
 Artabanus à matre Arfacida Scy-
   thiæ Rex accitur ad regnum.
 Vonones Artabanum prælio su-
   perat. 193
 Instauratis copiis Artabanus Vo-
   nonem vincit, in Seleuciam
   confugit. *An. 11. ibid.*
 A suis pulsus est. 197
 Armenii in regnum accipiunt.
   Germanicus eum devicit. *An.*
   11. 198
 Relegatus in Ciliciam. 199
 Mors ejus. *An. 11. ibid.*
 Vonones II. regnat. 243
 Moritur. *An. 14. 245*
 VOLOGESES, filius Vononis, suc-
   cedit. 249
 Invadit Armeniam & in ea Ti-
   ridatem fratrem constituere
   parat. *An. 12. 250*
 Dat obsides. *An. 15. 256*
 Vologeses Tigranem fratrem ex
   Armenia pulsum queritur. 265
 Romam Legatos mittit. 269
 In urbem à Nerone vocatus ve-
   nire recusat. 284
 Ad Vespasianum Legatos mittit.
   An. 16. 286
 De filiis Antiochi ad Vespasia-
   num scribit. 288
 Ob Vespasiani responsionem
   irascitur. 290
 Vologeses moritur. 292
 VOLOGESES II. Chosrois! filius
   patri succedit. 323
 Mittit Romam Legatos ut accu-
   sarent Pharasmanem. *An. 24.*
   324
 Mortuo Hadriano ad Antonium
   Legatos mittit. *ibid.*
 Vologesi Armeniæ inhianti mi-
   nas intentat Imperator. 325
 Vologeses, mortuo Antonino
   Pio, bellum Armeniæ indi-
   cat. *An. 25. 327*
 In Syriam irrumpit, & à Cassio
   ex ea summovetur. 329
 Vologeses in exilio missus est.
   335
 Vologeses iterum regnat ab exi-
   lio revocatus. 342
 Vologeses Legatos misit ad Mar-
   cum Antonium. 344
 Mors incerta Vologesis. *An. 28*
   350
 VOLOGESES III. filius Vologesis
   II. in Parthorum imperium
   succedit. 350
 Sanatrucci Armeniæ Regi bellum
   infert. 351
 Pescennio Imperatori in Syria
   electo favet Vologeses. 352
 Moritur Vologeses III. 363
 Vologesocerta, urbs propè Baby-
   loniam. 290

NOMINUM ET RERUM. 19

Vota decennialia pro Antonino
Pio Romæ soluta. 326
Vota bicennialia pro Antonino
Pio soluta. 327

Z

ZARIADES Armeniæ mino-
ris, sub Antiocho Præfec-
tus. 28

ZEBINNA Syriæ usurpator, ab
Antonio in acie vincitur. 63
Zugma, urbs super Euphratem.
110
ZIZUS Princeps Arabum. 167
ZENOBIA uxor Rhadamisti. 254
Zonodoria urbs capta. 104
Zapaortenen mons, in regione
Zapnaortene dicta. An. 4. 110

INDEX GEOGRAPHICUS.

A

- A** *DENYSTÆ* Castellum in Mesopotamia. 311
- Adiabani*, Assyriæ Populi, Melenses vocati sunt. 229. 280
- Ægypti & Syria Reges*, Ptolomæi & Seleucidi. 11
- Ægas*, urbs Ciciiliæ. 256
- Ægas*, locus Eubææ, unde Mare Ægeum dictum est. 256
- Ærædo*, urbs Syriæ. 148
- Agarenorum* urbs, nunc Saracenorum oppidum. 317
- Alabanda*, urbs Asiæ. 34
- Alanorum* natio Scythæ sunt juxta flumen Tanaï. 288
- Amanus*, mons in extremis Ciliæ & Syriæ. 94. 125. 138
- Amida*, urbs Mesopotamiæ ad Tigrim, à Ptolomæo Ammæa nominata. 211. 319
- Andragora*, urbs Asiæ. 12
- Anthemusiada*, eadem quæ Samos, item urbs Mesopotamiæ. 311
- Annana*, Provincia Parthorum.
- Antiochia*, Mysdonia, Nisibis loco constructa. 124. 220. Capta. 353. 143.
- Apamea*, urbs Mediæ & Parthiæ. 13
- Apavarchiania*, Provincia Parthorum. 43
- Apollonialis*, Provincia Parthorum. 43
- Arabia*, triplex Asiæ regio, felix, petræa & deserta. 358
- Arbela*, urbs Armeniæ. 75. 314
- Arachesia*, regio Asiæ majoris, Indiæ finitima. 43
- Araxes*, fluvius notissimus & ingens Armeniæ majoris. 150. 254. 261.
- Arci* Populi. 44
- Arethusa*, urbs Syriæ non procul ab Apamæa. 148
- Aria*, regio Asiæ inter Parthiam & Bactros. 232
- Armenia*, duplex regio Asiæ, major & minor. 66
- Arsacia*, urbs Persiæ: *Arsaa* origine dicitur Arsaces. 3
- Arsania*, flumen Armeniæ. 274
- Ariageras*, urbs Armeniæ. 183
- Artaxata*, *Artaxia*, *Artaxiasata*, urbs Armeniæ majoris. 207. Delata est. 262. Nero cognominavit Neroniam. 284. 182. 168. 92.
- Artemica*, civitas 500. stad. à Seleucia distans, ad Orientem exposita. 212
- Asia* Ciseuphratensis, seu minor. 12
- Astavenia*, Provincia Parthorum. 43
- Astopoteni*, Mediæ Populi. 74. 197.
- Athene*, urbs Græciæ, Atticæ metropolis. 739
- Atras*, Thessaliæ civitas. 358
- Arranorum* regio. 358
- Azara*, Minervæ Templum ac Dianæ quod dicitur Azara. 41

B

BABYLON, urbs Babylo-
niæ, regio maxima ad Eu-
phratem fluvium. 45. 62
Babylonia regio circa Babylonem,
sæpè hoc vocabulo regnum
Assyriorum intelligitur. 228.
290.
Bactriana regio Asiæ inter Ariam
& Margianam. *An.* 1. 44.
An. 5.
Bactrianum fuisse Arfacem di-
cunt. 2. 27.

C

CAMBADENE Prov. Parth. 43
Candynus Mons Armen. 313
Cappadocia regnum. 257. 49.
Carmanii Populi Scythiæ. 210
Carrhis urbs Mesop. 337. 375
Ctesiphon palus & urbs. 228. 314
Caucasus mons in Syria. 27
Characes urbs Parthiæ. 36. 116.
117.
Cyrestica regio Arm. 125. 140
Cyrrum seu *Corfica*, plurima ei
templa construxit Alexander
Magnus. 8
Chabora in Osrhoene sita. 319
Characeria pars erat Elymaidis. 43
Choarne Prov. Parthor. 43
Comisene Prov. Parth. 4
Commagene maxima civitas Sa-
motata. 272. 276.
Cilicia regio Asiæ minoris inter
Pamphyliam & Syriam. 74
Cretbi Populi in Media. 231

D

DAHÆ Populi Asiæ. 192.
225.
Daphnatica in Syria. 308
Daphnes in Syria suburb. Antio-
chiæ. 328
Dara urbs in monte Zapaoite-
non. *An.* 4. 12
Drangiana Prov. Reg. Asiæ inter
Arachosiam & Curmaniam. 44
Drymos locus Judææ. 132

E

ECBETANA urbs Mediæ
primaria.
Ecdippon locus maritimus. 133
Edeffa urbs Regia Mesop. 371.
238. deleta. 316
Edeffa Colonia Romana nomine
Marcia, Aurelia, Antoniana. 371
Elymaides ultima est Persarum
ad Orientem regio. 40. 46
Elchia urbs Armeniæ. 327
Ephebis urbs Armen. 123
Euphrates flumen Mesopotamiæ.
46. 314

G

GALATIA regio Asiæ min:
quæ & Gallo-Græcia.
Gemgamella urbs Armeniæ. 314
Gera Populi Arabici. 125
Gindes fluvius Armeniæ in Cy-
num influens, alter in Mesop.
232
Gordyai Populi Mediæ. 74

H

- H** *ALUM* urbs Parthica. 212
Hedyphon flumen, sita erat Seleucia. 41
Hecatompylon, à Macedonibus constructa. 4. In Media Parthia sita. 22
Hecatompylos, urbs condita à Græcis. 5. 9. *An.* 3.
Heraclea urbs Parthica. 13. apud Ragas. *An.* 4.
Hybreas, qui tunc Mylassis, Cariae urbs à Labieno multata. 136
Hypones, quæ Imaus vocatur, Indiam attingens. 34
Hyrcania regio Asiæ, habet ab Oriente Mare Caspium, à Meridie Armeniam. 25. 41. 52.
Hyrcani Populi Hyrcaniæ. 54. 210. 225. 265.
Hierapolis urbs Persarum. 148

I

- I** *CHNIA* oppidum Mesopotamiæ. 103
Idumæa Edom terra Palest.
Imaus mons Scythiæ maximus. 34

L

- L** *AODICEA* urbs Parthica. 13. 328. *An.* 4.
Larissa urbs Persanina. 148
Licus fluvijs in Assyria ultra Tigrim. 54
Lymera urbs in Lycia. 183. 143

M

- M** *ARE* Caspium, Asiæ, & Scythiam prope. 192
Mare Oceanum. 315
Mare Rubrum seu Persicum sinum. 42. 315.
Mardi in Armeniæ & Mediæ confinio collocati. 36. 156
Media Atrapasia regio. 144 232.
Media superior Prov.
Media regio est majoris Asiæ maxima. 41. *An.* 4.
Media minor pars altera quæ Occidentalis est. 41. 153
Media Ragiane Prov.
Mesopotamia Regnum. 317
Messen insula Tygridis. 315
Migdonia regio. 90
Mylassa Asiæ urbs. 134
Marisa civitas opulenta. 134

N

- N** *YCOPOLIS* urbs Armeniæ minoris. 163
Neapolis per agrum Picenum. 281
Necrda urbs Babyloniciæ regionis. 205
Nicephorium urbs Macedoniæ. 211
Ninos sedes Assyriæ. 239
Ninus urbs Armeniæ. 73
Niphates Armeniorum mons. 197
Nisibis urbs Mygdoniæ. 90
Nisibis regio in Armenia. 220
— Colonia Romana facta. 356
Nemadas Parthos vocant aliqui. *An.* 3.

INDEX GEOGRAPHICUS. 23

O

ÆNOPARA flumen.
Osrohenes regio quam al-
 luit Euphrates. 319
Orontes.

P

PALESTINA regio Asiæ in-
 ter Syriam ad Septentr. &
 Egyptum ad Austrum. 179
Phrahata seu *Praaspa* magna urbs.
 151. 153
Pattalena insula quam effluit In-
 dus fluvijs.
Parthia à Persis & Macedonibus
 occupata. 4
 — Aucta fuit usque ad Portas
 Caspias & apud Ragas. 13
Parthia urbes. Camisenes & Cho-
 renes, Aragos, Topiros,
 Apamea & Heracles, Leo-
 dica, Rageia. 13
 — Octodecim Provinciæ quæ
 à Satrapis Regibus Parthorum
 regebantur; in Parthis Stati-
 nis, Mesopotamia & Baby-
 lonia, Apolloniensis, Elyma-
 nitis, Cambodene, Media
 superior, Media Ragiene,
 Choarne, Comisene, Hyrcania,
 Astavene, Parthiene,
 Apaverchianes, Maryane,
 Aria, Anane, Drangiana,
 Sacassena, Arachosia. 43
Parthiene Prov. Parthorum. 43
Persepolis urbs Persarum. 40
Phœnicia regio Syriæ marit. 131
Phryni gens Scythica. 35
Pompeiopolis Ciliciæ urbs mariti-
 ma. 199
Pons constructus super sinu Ba-
 jano commeans. 216. An. 12
Pontica legio. 260

Putcoli oppidulum est Campaniæ.
 216
Pyranus flumen. 199

R

RAGA populi à Rageia urbe
 nominati. 13. 297.
Rageia urbs Parthiæ restaurata
 à Seleuco Nicator. 14
Rosdasper urbs Syriæ. An. 9.
Resaina, olim à Theodosio Ma-
 gno restituta, Theodosiopo-
 lis appellata fuit. An. 23.

S

SACASSENE Provincia Par-
 thorum. 43
Sacas seu Scythas Aspasias. 12
Samosata urbs metropolis in Sy-
 ria. 143
Scythia Prov. Nomades Populi
 inter Sarmatiam & Scythiam
 alteram. 196
Seras non ad Syros & Phœnices.
Seraspades urbs Syriæ. An. 9.
Selimas urbs Ciliciæ. 317
Soloces Seleucia magna civitas.
 41
Spatani-vallum, urbs. 315
Syringes, caput Hyrcaniæ. 26
Syria regnum Asiæ maximæ. 57
Syromacedoni Populi. 4
Singara urbs Mesop. 311

T

TABIS urbs Persiæ in Pare-
 tasede. 123. 40.
Taurus mons in Syria. 137. 144
Transfigritana urbes. 397
Trapezus mons à similitudine
 mensæ dictus qui vallo Me-
 liagri imminet & flumini Oo-

24	INDEX GEOGRAPHICUS:	
	noparæ.	138 —Certa sive Carta nominata.
	<i>Tigrano-certa</i> urbs Armeniæ.	254 <i>ibid.</i>
	363	Z
	<i>Tigris</i> fluvius apud Nisibim.	313
	314	
	<i>Tyba</i> prope Euphratem.	123
	V	
V	<i>OLOGESO-CERTA</i> con-	
	dita in Armenia à Vologe-	
	se.	290
		<i>ZARIADES</i> urbs Armeniæ
		minoris. 28. 65.
		<i>Zapaortenes</i> Daricum appellatPli-
		nus.
		<i>Zebinna</i> urbs Syriaca. 63
		<i>Zenodoria</i> urbs.
		<i>Zeugma</i> urbs propè fluv. Euphra-
		tem. 110. 140.

Adita. Delata. Emendata.
ADDENDA DELEND A ET EMENDENDA

in Tomo primo.

Pagina 1. linea 2. ditionis. p. 2. l. 7. Hyſtaſpis. l. 12. *ἀντοχός* l. 3. ut & pro ſeu. & p. 4. l. 9. Antiochus. p. 5. l. 28. Artabanum IV. p. 7. l. 24. Petrus. l. 27. **RELIQUO.** l. 30. Reges f. 31. à quo l. 37. **CONVICTU.** p. 8. l. 22. *dele* ab illa. l. 23. Victorias ab eâ ſe recepiſſe. p. 9. l. 9. & Macedonas. l. 10. nuncupari. l. 16. inſolenti pro ambiguoſo. p. 15. l. 8. concinentibus. p. 16. l. 12. Simo. p. 17. l. 20. Attilio. p. 18. l. 8. decurſatus. l. 12. conditoris. p. 19. l. 1. ab eodem. l. 10. Hyde. p. 20. l. 1. tutelare. p. 25. l. 11. conſuebat. l. 30. conferto. p. 26. l. 13. vi illud. l. 20. firmus pro cuneus. p. 29. l. 31. vultus pro nullus. l. 19. *dele* opem. l. 20. ſic eſt pro fiet. p. 33. l. 2. Henningem. l. 4. regnavit. l. 5. Hic pro Rex iſte. p. 34. l. 10. Adramytrenus. p. 56. l. 28. *dele* regno. p. 39. l. 1. cap. 4. p. 41. adjacet Medix pro ad Mediam attingit. p. 42. l. 4. nuper pro mox. p. 44. l. 10. Mithridates accepro de ſtrenui Regis cade nuntio. l. 23. Arios. p. 45. l. 23. ex Principibus ſuis unum. p. 46. l. 2. Oſorius. l. 19. Rhodogunam. l. 26 ſed clementiâ. p. 49. l. 4. attamen is *dele* iſte. l. 9. vox illa. l. 10. ΔΙΜΗΤΡΙΟΥ l. 23. *dele* iſtis. l. 26. itidem l. 30. Velleſii. p. 52. l. 26. inviſus. p. 53. l. 13. trecenta pro ſextum. l. 13. lib. 5. p. 55. l. 26. Obſequens. l. 30. deſertus. p. 57. l. 1. Nicatoris. l. 8. *dele* belli. l. 27. cupitam. p. 59. l. 2. ſibi, lege ſi ſibi. l. 23. Demetrio. l. 33. obſervantur. p. 60. l. 8. in ſequentium. p. 61. l. 11. populata Parthia pro Provinciis illorum depopulatis. p. 62. l. 17. Βασίλειος p. 63. l. 3. Tochari. l. 6. Dionyſius. l. 14. prorſus. l. 18. at relicto. p. 64. l. 3. Imperii. l. 5. huit res geſtz. p. 65. l. 4. alioſq; l. 22. cum Armeniis. p. 66. l. 13. contiguam. l. 14. pertinenciam. l. 14. magis occaſum l. 18. *dele*. Tigranes. l. 19. Juſtinus lib. 4. p. 70. l. 7. **QUI** p. 73. l. 26. Parthorum pœne. p. 75. l. 15. *summo* p. 76. l. 28. *dele* Principis: p.

82. l. 7. *dele* Principem. p. 86. l. 19. inſomniis p. 87. l. 16. cepi Cottam. l. 18. Cyzicum. l. 26. inopia: rufus amboſ. p. 88. l. 13. conditor. l. 27. exercitum. p. 89. l. 5. valles ditioni ſuz ut permittat, expoſcit. l. 17. ſtatuiſſet pro mauiſſet. p. 91. l. 6. quem. l. 8. invaſurum. p. 92. l. 26. repetitum, poſtulatumque. p. 101. l. 16. Atropato. p. 103. l. 1. Babylonis. p. 106. l. 1. Aſtrum eâ ſimile. l. 7. ſummatum. l. 37. cumque. l. 38. Diodoti fugeret. p. 109. l. 12. geſturum. l. 21. Volâ pili. l. 25. magnacum periculo. l. 26. curam pro metum. p. 112. l. 21. incedat. l. 27. immiſiſſet. p. 114. l. 8. inſeſtabantur. p. 118. l. 3. advolant. p. 121. l. 17. Solinus. l. 22 ſe Craſſum vivum adducere ſubornato. l. 24. *dele* Craſſum vivum adducere. l. 28. nuntium pro euntium. p. 124. l. 30. Caſſius. p. 125. l. 4. relata. p. 127. l. 7. factum. l. 11. Mallela. l. 19. *llo ſeu Parthos latio imminentes Egerit juſto domitos triumpho.* p. 128. l. 8. inſeſtingos. p. 129. l. 9. pater. p. 131. l. 2. Antonius verò. l. 18. Didit. p. 134. l. 24. Stratoniceam. p. 135. l. 4. ſub initium. p. 139. l. 21. metum. p. 142. l. 4. Magus. l. 11. Parthic. p. 145. l. 13. expendamus. p. 146. l. 23. ſeu. p. 148. l. 16. ſubditarum in. p. 154. l. 1. in eos. l. 5. receſſit. l. 28. equitatu. l. 30. compendioſioris. p. 169. l. 20. præſtolaretur. l. 15. effeminarunt. p. 171. l. 11. ſibi quoque vitam eripuiffet: Caſar Alexandriæ apud Antonium invenit per multos. p. 173. l. 6. *dele* nummum ipſum hic exhibere. l. 25. *dele* Epiſt. p. 174. l. 2. muneriſ. l. 15. autem pro iſta. p. 175. l. 2. Ectypa. l. 18. *dele* iſta. l. 19. Armeniani. p. 176. l. 18. Imperatori. l. 20. *dele* iſtis. p. 177. l. 10. *dele* qui l. 18. Saraſpadum Ceropadem l. 21. *dele* enim. p. 180. l. 6. jam videt. p. 185. l. 10. præſertim vero Naſi hujus eum illius Naſo ſimilitudo. pag. 186. l. 18. Bracteolâ pro lamina. p. 187. l. 1. Phraſataces Phraſatis IV. filius fuit ex

